

MONOGRAFIA

SFINTEI EPISCOPII

A

„DUNĂREI DE JOS“

ALCĂTUITĂ

LA PLINIREA A 40 ANI DE DOMNIE

A

M. S. CAROL I, REGELE ROMÂNIEI

DE

DIACONUL ANGHEL CONSTANTINESCU

Revizor Ecleziastic

CU 69 PORTRETE ȘI VEDERI ÎN TEXT

Atelierele SOCEC, București

1906

MONOGRAFIA

SFINTEI EPISCOPII

A

„DUNĂREI DE JOS“

ALCĂTUITĂ

LA PLINIREA A 40 ANI DE DOMNIE

A

M. S. CAROL I, REGELE ROMÂNIEI

DE

DIACONUL ȐNGHEL CONSTANTINESCU

Revizor Ecleziastic

CU 66 PORTRERE ȘI VEDERI IN TEXT

Atelierele SOCEC, București

1906

M. S. Regele.

M. S. Regina.

Exc. Sale
Sf. J. Papiriu

cu seninătate de respectuoasă
afecțiune.

Sf. Arhiepiscopul Constantin

1/18/07. ÎNAINTE CUVÎNTĂRE

Serbarea celor patruzeci de ani de domnie fericită a Majestății Sale, primului nostru Rege, **Carol I**, și plinirea celor optsprezece sute de ani dela venirea și așezarea coloniștilor romani în aceste părți ale lumii, de bună seamă, au pricinuit cea mai mare bucurie sufletească tuturor Românilor, cari, porniți din toate locurile unde Dumnezeu i-a semănat, — s'au văzut, recunoscut și îmbrățișat în „arenele romane“ dela **Expoziția** ce țara a hotărît a se face cu prilejul acestui îndoit și fericit eveniment.

Sfânta noastră Biserică, a cărei vechime este tot atât de adâncă ca și obârșia poporului nostru, nu putea să nu împărtășească această bucurie a neamului românesc, pe care, Ea, veșnic l-a îmbărbătat în apărarea drepturilor lui și căruia totdeauna i-a păstrat cele mai scumpe podoabe ale unui popor: **limba, moravurile și naționalitatea**; — fapt, care se adeverește până astăzi prin legătura care unește pe toți Românii de pretutindeni.

Acest adevăr a hotărît pe Prea Sfințitul nostru Episcop, **Pimen Georgescu**, de a îndemna clerul și poporul din Eparhia Dunărei de Jos, spre a trimite tot ceea ce au mai de seamă pentru a fi depuse și văzute în **Expoziția națională**.

Tot odată, Prea Sfinția Sa, a însărcinat pe toți protopopii eparhiali de a alcătui câte o „dare de seamă“ istorică-statistică despre afacerile bisericesti ale județelor acestei Eparhii, cum și albume cu vederea tuturor bisericilor cari au fost zidite sau reparate în timpul celor patruzeci de ani de domnie a Majestății Sale Regelui, — cari „dări de seamă“ și „șapte albume“ au fost depuse la **Expoziția națională**.

Lucrarea de față, „**Monografia Sfintei Episcopii a Du-**

nărei de Jos“, am alcătuit-o tot în vederea acestui fericit eveniment, — istorisind viața religioasă și organizația bisericească a neamului nostru dela „Dunărea de Jos“, din cele mai vechi timpuri și până azi și însoțind-o cu mai multe portrete și vederi, ce am socotit că stau în strânsă legătură cu istoricul acestui episcopat.

În desfășurarea materialului, am introdus multe din circularile Prea Sfințitului Episcop Pimen, de oare ce prin feluritul lor cuprins, alcătuiesc o așa numită „enciclică pastorală“, care, de obicei, se dă clerului și poporului eparhial de către fiecare episcop la începutul arhipăstoriei sale, ceea ce P. S. Sa a făcut prin aceste circulări.

De asemenea, am mai introdus câteva date istorice statistice privitoare la cultul și așezămintele religioase ale neamurilor străine cari trăesc în cuprinsul acestei eparhii, în deosebi în Dobrogea.

Nădăjduesc, că prin întocmirea și publicarea acestei monografii, voi înlesni confrăților mei preoți dela „Dunărea de Jos“ cunoașterea trecutului nostru religios, spre a le fi un îndemn de a lucra pentru viitor cu mai multă pricepere și energie, după cum în mod legitim Țara și Neamul așteaptă dela noi.

Diacon **Ț. Constantinescu.**

CAP. I

PRIVIRI GENERALE ASUPRA TRECUTULUI CREȘTINESC ÎN PĂRȚILE „DUNĂREI DE JOS“

§ 1

Inceputurile creștinismului și ierarhiei bisericești la Români până la întemeierea principatelor.

Pe pământul țării noastre de astăzi, și în dealungul Dunărei — începând dela Porțile-de-fer și până la Dnistru —, apoi prin părțile Transilvaniei și ale Banatului, în ale Crișianei și Maramureșului, ca și prin părțile Basarabiei, locuiau pe la începutul creștinismului poporul Dacilor și al Geților împărțit în triburi cari în repețite rânduri se luptau unul contra altuia.

Acest popor, Daco-Get, de o fire neastâmpărată, nu arareori năvăleă și pe teritoriul imperiului roman, de care eră despărțit la sud prin fluviul Dunărei, până când glorioșii Romani îi zdrobiră sub conducerea *marelui împărat Traian* în anul 106, deci *acum optsprezece sute de ani*.

Odată cu înfrângerea poporului Geto-Dac, Romanii potrivit tacticei în ale lor cuceriri au și început opera de romanizare în noua lor țară cucerită, tinzând să o prefacă într'un mare lagăr roman, care

să țină piept oricăror năvăliri barbare. În acest scop *Marele Traian* aduse de îndată foarte mulți coloniști, cari pe de o parte să înlocuiască pe cei căzuți în războiu, iar pe de alta să întipărească în populațiunea acestei noi provincii caracterul, civilizația și moravurile romane.

Nu se poate tăgădui, de altfel, că rodnicia întinselor câmpii și ale mănoaselor plaiuri ca și farmecul aurului ascuns prin munții Transilvaniei încă au atras un însemnat număr de coloniști romani.

Cât timp trăi împăratul Traian, al cărui renume era un scut puternic pentru apărarea acestei țări, organizarea administrativă și militară a Romanilor se introduse în Dacia în chip pașnic, iar romanizarea se făcea temeinic, așa că în scurt timp populația Daciei își schimbă înfățișarea cu totul: caracterul și deprinderile vieții romane se întronară pe urmele celor dacice.

După moartea Marelui Traian însă, Sarmata și mai apoi Goții încep să amenințe viața poporului din Dacia, care odrăslia acum din amestecul elementului dac cu cel roman. Intre năvălirile acestor barbari se mai adaugă și cele ale Roxolanilor cari locuiau prin văile și câmpiile dela răsăritul Carpaților moldovenești.

În interesul apărării contra acestor năvăliri, Romanii de timpuriu se hotărâră a se întări și prin *părțile Dunărei de Jos*, ale cărei văi și câmpii înlesneau trecerile năvălirilor barbare.

În adevăr, legiunea a V-a macedonică este strămutată în *Sciția mică* (Dobrogea de astăzi) și așezată în *Troesmis* (Iglița), unde mai târziu s'a și descoperit urmele acestui lagăr presărat cu nenumărate inscripțiuni. Apoi săpară un șanț la nordul Dunărei,

în Basarabia sudică, ale cărui urme se văd și astăzi dela malurile Prutului până la gurile Nistrului, lângă orașul Ackerman. Acest *val* roman, menit a opri calea barbarilor pe la gurile Dunării, se întindea și în Moldova sudică străbătând-o pe la Tecuci, Nicorești, Ploscuțeni, pe la Siret, Adjud și până în munții Transilvaniei ¹⁾.

Cu toate întăriturile acestea, năvălirile barbare nu încetară a cotropi părțile Daciei pentru care Împăratul Aurelian se și hotărî să părăsească Dacia și să-și retragă trupele dincolo de Dunăre, ceea-ce se întâmplă în anul 274 d. Hs.

Astfel, tânăra populațiune românească încă din primele zile ale odrăslirii sale, încă din frăgezimea vieții ei ca popor, rămânând singură în Dacia și în voia întâmplărilor, este expusă năvălirilor și atacurilor barbare din partea Geților, Hunilor, Gepizilor, Avarilor, Slavilor, Ungurilor, Pecenegilor, Cumanilor și Tătarilor, cari, unii după alții, rând pe rând, calc și pustiesc pământul țării noastre până în veacul al XIII-lea, când prin nepătrunsele planuri ale providenței dumnezeiești se întemeiază sub domnia Basarabilor principatele Munteniei și Moldovei.

Cum vedem, poporul românesc își plămădește vieța și naționalitatea sa din amestecul coloniștilor lui Traian cu poporul băștinaș din Dacia și își consolidează existența și vigurozitatea lui ca popor sub droaia grozăviilor barbare ce l-a sbuciumat timp neîntrerupt de peste o mie de ani.

* * *

Odată cu încheierea vieții și naționalității poporului românesc, găsim și existența credinții cre-

¹⁾ A. D. Xenopol: *Istoria Românilor*, vol I, pag. 213—218.

știnești așa de bine înrădăcinată în inima acestui popor, încât totdeauna, și mai ales în vremurile grele și pline de sbuciumări amare, această credință l-a mângâiat, l-a întărit și l-a călăuzit către limanul aspirațiilor lor sale.

Astăzi este fapt dovedit că creștinismul a fost adus în Dacia odată cu coloniștii veniți din toate părțile imperiului roman, între cari mulți erau aduși și din Asia Mică unde religiunea creștină era bine înrădăcinată¹⁾. Apoi, se știe că pe la începutul veacului al II-lea, creștinismul era deja răspândit mai prin tot imperiul roman. Scrisoarea lui Pliniu, guvernatorul Bitiniei²⁾ către împăratul Traian, și răspunsul acestuia³⁾, ca și istoria persecuțiilor creștinilor ne

¹⁾ D. Boroianu: *Istoria Bisericească*, pag. 17.

²⁾ C. Plinii Consulis: *Epistolae selectae*.

³⁾ Iată scrisoarea lui Pliniu, guvernatorul Bitiniei, către împăratul Traian:

„Eu am datorie, Doamne, de a recurge la înțelepciunea Voastră, în toate cazurile de îndoeli ce am.

„In cercelările creștinilor, nu știu ce trebuie să întreb și nici pe cine să pedepsesc. Nu știu dacă trebuie să am aceiași măsură de pedeapsă pentru copii, pentru tineri și bătrâni; dacă căința merită iertare și dacă cineva se face vinovat pentru că poartă numele de creștin.

„Pre cei ce mi-au mărturisit de două și de trei ori că sunt creștini și au perzistat în această mărturisire, am poruncit să fie omorâți. Dintre cetățenii romani, pe cari i-am găsit vinovați de această manie religioasă, am dispus a-i trimete la Roma.

„Dar acuzațiunile se înmulțesc pe fiecare zi; și am primit scrisori anonime în care foarte mulți sunt acuzați a fi creștini. Pe cei cari au negat formal, au adus sacrificii zeilor și s'au fochinat imaginii Voastre, i-am liberat.

„In aceleași anonime sunt numele unor persoane cari au fost cândva creștini; dar de douăzeci ani și mai bine, nu mai sunt creștini. Aceștia adoră statuia Voastră și vorbesc de rău pe creștini.

„Singura vină a creștinilor e că se adună înainte de a se lumina de ziuă spre a cântă în mod alternativ imne în onoarea lui Christos, ca a unui Dumnezeu. In slujbele lor religioase, nu săvârșesc fapte culpabile, nici furturi sau adulter, nu și calcă cuvântul nici odată și nu ascunde ceiace li s'a încredințat.

dovedesc cu prisosință acest adevăr. Așa fiind, fără îndoială că vor fi fost mulți creștini printre coloniștii aduși nu numai din Asia mică, ci și din celelalte părți ale imperiului roman.

Apoi, faptul că creștinii fiind persecutați în imperiul roman s'au refugiat în Dacia, unde în inte- resul romanizării erau primiți cu bucurie și tolerați chiar să-și îndeplinească cultul creștin mai în liber- tate ca în restul imperiului, încă a contribuit cu mult la răspândirea vieții creștinești la Români odată cu plămădirea și închegarea vieții lor ca popor.

O dată sigură că creștinismul există și eră mult răspândit în țările dela Dunăre pe la sfârșitul veacului al II-lea o avem în afirmațiunea scriitorului bisericesc Tertulian, care a trăit între anii 160—240, și cari mai înainte de a se încreștina ocupase cele mai înalte funcțiuni la Roma și deci eră în perfectă măsură să

„Despre toate acestea m'am încredințat chiar dela două femei sclave „cari au servit în acele adunări; și n'am descoperit altceva decât existența „unor superstițiuni de necrezut.

„De aceea am lăsat lucrul până Vă voi consulta; și cred că acest „fapt Vă va interesa, având în vedere marele număr de ființi ce se numesc „creștini, de tote vârstele, de amândouă sexele și de toate stările sociale.

„Această credință a lor a cuprins nu numai orașele, dar și satele și „câmpiile, și este foarte puțin sigur că ei vor mai umplea vr'odată tem- „plele noastre ce au rămas goale, și că vor mai aduce sacrificii zeilor, sa- „crificii ce de mult timp au fost părăsite“.

Iată și răspunsul împăratului Traian către guvernatorul Bitiniei:

„Tu știi, scumpul meu Pliniu, ce purtare trebuie să ai față de acei „ce sunt acuzați ca creștini, căci nu se poate hotărî aceiași regulă care să „fie aplicată egal în cazuri atât de diferite.

„Nu trebuie să faci nici o cercetare în contra creștinilor; dar dacă „ei sunt denunțați formal și se dovedește că sunt creștini trebuie să-i pe- „depsești.

„Acei cari mărturisesc că nu sunt creștini, și probează aceasta adu- „când sacrificii zeilor noștri, chiar de ar fi bănuți să-i ierți.

„Scrisorile anonime să nu le ții în seamă, ori care ar fi acuzațiunile „ce cuprind; căci ar fi un exemplu rău și cu totul nedemn pentru se- „colul nostru“.

cunoască starea imperiului roman. El în scrierea sa „Contra Iudeilor“, alcătuită în anul 209, descriind toate popoarele cari erau deja încreștinate pe timpul său, zice : „*In care altul au crezut popoarele, dacă nu în Hristos. Mezii, Parții, Elamiții, cei ce locuiesc în Mesopotamia, Armenia, Frigia, Capadocia ; cei ce locuiesc în Pont, Asia, Pamfilia, Egipt și în regiunile Africei ; Romanii, Iudeii, Maurii cei din Spania și Galia și cei ce locuiesc în țara Sarmatilor, a Dacilor, Germanilor și Scyților, și multe alte popoare știute și neștiute ; la toate a străbătut numele lui Hristos care acum a venit și domnește*¹⁾“.

Deci după un veac dela colonizare, creștinismul există în Dacia.

Că creștinismul a fost sădit în inima poporului român încă din începutul existenței lui, ne dovedește și sumedenia de cuvinte ce și astăzi se păstrează în graiul nostru românesc, cuvinte ce exprimă noțiunile religiunii creștine și pe cari le rosteau și străbunii romani din cari a odrăslit neamul nostru. Așa putem cită : *Dumnezeu* din Dominus Deus, *cer* din celum, *sânt* din sanctus, *înger* din angelus, *creștin* din chrestianus, *păgân* din paganus, *cruce* din crux, *agneț* din agnus, *mormânt* din monumentum, *cuminecare* din comunicare, *religie* din religio, *Sfânta Scriptură* din Santa Scriptura, *păcat* din peccatum, *preot* din presviter, *cimitir* din coemeterium, *Duminică* din dies dominicus, *tâmplă* din templum, și altele.

Nu mai puțin cercetările și studiile arhiologice făcute pe pământul țării noastre, au descoperit sche-

¹⁾ D. Stănescu : *Origina creștinismului la Români*, pag. 47.

lete omenești înmormântate cu capul spre apus, deci cu fața spre răsărit și cu mâinile încrucișate pe piept, ca mărturii ale unor obiceiuri creștinești din o vechime îndepărtată, căci pe monedele, talerele și lampioanele ce s'au descoperit cu acele schelete se vedeau gravate semnul crucii și anii vremurilor împăraților Adrian, Deoclițian și alții, ceea-ce nu dovedește decât vechimea creștinismului din începuturile alcătuirii poporului românesc.

Inscripția „XPHETE XAIPE“ (Bucură-te Hristoase), descoperită pe un pedestal din veacurile primare ale creștinismului ¹⁾, în urma săpăturilor făcute la Turnu-Severin, ca și descoperirile arhiologice de pe pământul dobrogean — după cum vom vedea — sunt și rămân mărturii neperitoare despre vechimea creștinismului la Români.

Diferitele credinți și obiceiuri păstrate și astăzi de poporul românesc cu privire la persoana apostolului Andrei, și moștenite încă din vremurile când acest apostol a predicat în țările dunărene, în părțile dela Marea Neagră și în Sciția, încă ne probează existența creștinismului la Români odată cu plămuirea naționalității lor.

În inima acestui popor, d'abiă născând, găsim creștinismul așa de înrădăcinat încât din cea mai adâncă vechime răsar din mijlocul lui bărbați și femei cari prin mucenicie și-au pecetluit convingerile lor religioase despre sfânta doctrină evanghelică.

Așa găsim: pe marele martir *Eustație Plachida* care împreună cu soția sa *Teopista* și fii lor *Agapie* și *Teopist* au fost martirizați în timpul împăratului Adrian (117—138) și a căror prăznuire se face și

¹⁾ Eusebiu Popovici: *Istoria Bisericii Române*, Cernăuți, pag. 21

astăzi în biserica noastră în ziua de 20 Septembrie ¹⁾; apoi pe sfântul *Mercurie*, martirizat în timpul împăratului Deciu în anul 251 și pe care biserica noastră îl prăznuște în ziua de 25 Noembrie; pe sf. *Sava Stratilat* care refuză a părăsi Dacia-Traiană odată cu retragerea oștilor de către împăratul Aurelian în anul 274 și pe care biserica noastră îl prăznuște în ziua de 24 Aprilie; pe un alt sf. *Sava* (Gotul), care în timpul persecuțiunii lui Atanaric regele Goților (370) fu înneecat în apa râului Museon (Buzăului?) și pe care biserica noastră îl prăznuște în ziua de 18 Aprilie; pe sf. *Nichita Romanul*, ars de viu tot cu prilejul și în timpul persecuțiunilor lui Atanaric și pe care biserica noastră îl prăznuște în ziua de 15 Septemvrie ²⁾ și alții.

Cu destulă evidență se mai poate constata că dela începutul veacului al IV-lea biserica creștină în Dacia-Traiană ajunsese deja la o organizare deplină. Faptul că la sinodul I ecumenic, ținut la anul 325 în Niceea, [este invitat și *Teofil episcopul Goților*, care și semnează actele sinodale ³⁾; că la sinodul din Sardica (Sofia), ținut în anul 343, a luat parte între alții și *episcopii din Dacia . . . și din cealaltă Dacie* (Aureliană și Traiană) ⁴⁾; că în actele sinodului al II-lea ecumenic, ținut la Constantinopol în anul 381, semnează și *Regin episcopul politiei Constanța* (Constanțiola); că la sinodul al III-lea ecumenic ținut în Efes la anul 431 ia parte și episcopul *Timotei al Eparhiei Sciției din Tomis*; că la sinodul al IV-lea ecumenic ținut în Calcedon în anul 451 între alții se află și *Alexandru prea piosul episcop al*

¹⁾ *Viețile sfinților*, vol. I, Septembrie 1901.

²⁾ C. Erbiceanu : *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei*, p. XV—XXI.

³⁾ Socrat : *Istoria Bisericească*, (308 — 448), Cartea II, cap. XLI.

⁴⁾ D. Stănescu: op. cit., pag. 48.

cetăților Tomelor din Eparhia Sciției; că apoi între alți episcopi cari răspund împăratului Leon în cestiunea tulburărilor cauzate la sinodul al IV-lea ecumenic este și *Teotim episcopul regiunii Sciției*; că la sinodul Trulan din anul 691 ia parte și subscie în actele sinodale: *Ursus, episcopul sf. biserici a Avaritanilor*, și că la sinodul al VII-lea ecumenic ținut la Niceea în anul 787 subscie actele sinodale și *Teodor episcopul Cumanilor* (ceea ce ne probează că pe timpul stăpânirii Avarilor și a Cumanilor României își aveau episcopii lor); toate acestea, în sfârșit, ne dovedesc cu prisosință cum României de timpuriu își avură ierarhia lor bisericească ¹⁾.

Astfel, creștinismul plantat și înrădăcinat în Dacia-Traiană odată cu înjgheizarea vieții poporului românesc, a trebuit să fie păstrat cu sfințenie în inima acestui popor în tot decursul vremurilor viscoloase ce s'au năpustit prin puhoiul de năvăliri barbare, timp în care neamul românesc retras și adăpostit în munți nu avea altă mângâiere și întărire decât în sfânta credință creștinească, în preoții și episcopii lor creștini cu cari au trăit împreună.

Din cauza năvălirilor barbare, cari de cari mai groaznice și mai furioase, ce s'au deslănțuit asupra neamului românesc oropsindu-l, negreșit că vieața românească în munți nu a putut să fie tihnită și nici statornică; tot așa deci și biserica cu episcopi și preoții lor, pe aceste vremuri vitrige, nu putea să aibă un centru de administrație și o ierarhie statornică, — necum să fie bine cunoscute istoricește.

¹⁾ Ghenadie Enăceanu: *Biserica ortodoxă Română*, 1875, *studiul: Creștinismul în Dacia*.

C. Erbiceanu: *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei*, pagina XXXI—XXXIV.

Această jalnică stare de lucruri dăinuește până în decursul veacului al XIV-lea, când poporul românesc, — după ce scapă de ultimele deslănțuiri ale grozăviilor barbare din partea Tătarilor, ca și de înrăuirile Bulgarilor, și după ce își întemeiază cele dintâi principate în urma pogorîrei lor în văile Siretului și ale Prutului și spre câmpiile dunărene —, intră în legături cu Patriarhatul din Constantinopol pentru a-și înființa și organiza ierarhia lui bisericească, fapt ce se și îndeplini în Muntenia sub Voievodul Alexandru Basarab care în anul 1359 ceru și obținu înființarea Mitropoliei Ungro-Vlahiei, iar în Moldova, sub Alexandru cel Bun, care în anul 1401 ceru și obținu înființarea Mitropoliei Moldo-Vlahiei, cum se numea pe atunci.

Cu aceste fugitive priviri istorice asupra începuturilor existenței bisericești creștine la Români în general, vom studiă în cele următoare și începuturile de existență ale creștinismului în părțile Dunărei de Jos, adică prin sudul Moldovei și Basarabiei și prin Dobrogea, urmărindu-le până la veacul al XVIII-lea, când și în care vom putea întrezări începutul administrației bisericești la credincioșii creștini din părțile „Dunărei de Jos“.

§ 2

Cele mai vechi urme ale creștinismului în părțile Dunărei de jos și în Dobrogea.

Pe la începutul creștinismului ținuturile dintre Marea Neagră, Dunăre și gurile ei erau cunoscute sub numele de *Scithia minoră*.

Aceste ținuturi împreună cu cele din Rusia sudică, ce se întindeau până la fluviul Tanais (Don) și Marea de Azov, se numeau în vechime *Sciția*, țară care și spre sudul Dobrogii de astăzi se întindea pe dreapta Dunării până în Tracia, iar pe stânga Dunării prin câmpiile Munteniei până la râul Maris (Oltul).

Din vremuri cu mult mai vechi, deci mai înainte de creștinism, locuiau în aceste părți diferite popoare scitice ca: Gëții, Sarmății, Iasigii, Bessi, Bastarnii și alții cari duceau o viață războinică și păstorească.

De îndată ce Romanii prefăcură Macedonia și Grecia în provincie romană (146 a. Hristos), dânșii încep a cuceri rând pe rând toate ținuturile popoarelor traco-ilirice cuprinzând întreaga peninsulă balcanică, Moesia și Panonia.

Pe aceste vremuri anticreștine se ivesc în dealongul țărmului Pontului Euxin mai multe colonii, întemeiate de Greci în interese comerciale, ca: *Odessus* (Varna), *Kallatis* (Mangalia), *Tomis* (Constanța), *Istropolis*, *Olbia* și altele cari erau bine întărite ¹⁾.

Mai târziu, pe la începutul creștinismului Romanii supun rând pe rând părțile Sciției, așa că pe la anul 29 Dobrogea de astăzi deveni provincie romană, iar locuitorii ei erau Romani sau romanizați, deci oameni civilizați și plămădiți din acelaș sânge vitejesc cu cei aduși și așezați de Marele Traian în stânga Dunărei, acum 1800 ani.

Sub stăpânirea romană se construì pe malul drept al Dunărei un drum care începea dela *Doro-*

¹⁾ Econ. G. V. Niculescu, Protoiereu: *Dare de seamă despre afacerile bisericești ale Protopopiatului județului Constanța*, prezentată P. S. S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos, 1905, pag. 7—13.

storum (Siliștra) până la gurile ei, drum care la *Aegissus* (Tulcea) se întâlnește cu un altul care venea pe țărmul Mării delă *Kallatis* (Mangalia). Pe acest drum Romanii întemeiază și întărire mai multe cetăți ca: *Dorostorum* (Siliștra), *Axiopolis* (lângă Cerna-Vodă), *Carsium* (Hârșova), *Troesmis* (Iglița), *Arrubium* (Măcin), *Noviodunum* (lângă Isaccea), *Trajanapolis* (Niculișel), *Dinogetia* (Rachel), *Aegissus* (Tulcea), și altele cari serveau ca lagăre de apărare contra barbarilor și a căror linie de întărire s'a numit *limes scycticus*.

Tot astfel de așezăminte romane erau ridicate și pe malul stâng al Dunărei de Jos, ca: *Smornes* (Ismail), *Tanata* (Tinta), *Epolium* (Cartal), *Serni* (Reni), *Caput Bovis* (Țiglina), *Anium* (Brăila?) și altele din susul Dunărei.

Cum vedem, nu numai în Dobrogea de azi, dar mai în tot cuprinsul ce a făcut și face parte din teritoriul jurisdicțional al Eparhiei *Dunărei de Jos*, eră presărat și populat cu puternice așezăminte și elemente romane, prin cari se săvârșia romanizarea populațiunilor din aceste părți și cari alcătuiau un zid de apărare contra hoardelor barbare ce se năpustiau spre Scithia minoră.

În ceea ce privește vechimea creștinismului în Dobrogea, putem afirma fără îndoială că doctrina evanghelică a fost plantată în aceste părți încă din veacul apostolic. Insuși sf. ap. Paul mărturisește în epistola sa către Romani că a răspândit evanghelia lui Hristos până la Iliric¹⁾.

După o veche tradiție bisericească, transmisă de Origen (185—254) și păstrată de cunoscutul istoric

¹⁾ Romani XV 9.

bisericesc Eusebiu ¹⁾, creștinismul a fost predicat și plantat în vechea Sciție (Dobrogea de azi) de către însuși ap. Andrei, care a și așezat ca episcopi pe unii din cei 70 discipoli și prin aceste părți. Așa el întări ca episcop pe Amplie în Odissopol (Varna), pe Urban în Macedonia și pe Stahie în Bizanț, discipoli pe cari îi salută și ap. Pavel ca conlucrători cu dânsul în Hristos zicând: „Salutați pe Amplie iubitul meu în Domnul, salutați pe Urban conlucrător cu noi în Hristos și pe Stahie iubitul meu ²⁾).

Asupra vechimei creștinismului în aceste ținuturi ale Dobrogei de astăzi mai avem mărturisirile unor istorici bisericești ca Justin filosoful (100—167), Tertulian (160—240), Origen ³⁾ (185—254), cari prin scrierile lor ne confirmă adevărul că în timpul vieții lor creștinismul era deja sădit în aceste părți.

Așa Tertulian în tratatul său apologetic „Adversus Iudaeos“ zice: *„toate popoarele s'au supus credinței lui Christos, Dumnezeuului celui adevărat; diversele popoare ale Geților, ale Maurilor, ale Spanilor și ale Galilor; locurile Britanilor, cele neajunse de Romani, națiunile Sarmatilor, Dacilor și ale Scyților, ale popoarelor și insulelor celor necunoscute de noi și pe care nici nu le putem număra, în toate aceste locuri domnește numele lui Christos, care a venit în lume“ ⁴⁾.*

De asemenea și Eusebiu al Cezareei ne spune despre tradiția străveche că Apostolul Andreiu a predicat la Sciți, iar sf. Pavel din Ierusalim până la Iliric ⁵⁾.

¹⁾ *Istoria Bisericească*, Cartea III, cap. V.

²⁾ Romani XVI 8, 9.

³⁾ *Comentarii asupra Evangheliei lui Matei și asupra Genezei*.

⁴⁾ D. Stănescu, op. cit. pag. 46.

⁵⁾ *Istoria Bisericească*, Cartea III, cap. I.

Din scrierile lui Nichifor Calist (1330-1340), ale prea fericitului Dosotei Mitropolitul Moldovei, ale vechiului dascăl ieșan Dionisie Fotino (1814), ale repausatului Filaret Scriban, ale Părintelui Eusebiu Popovici din Cernăuți și ale D-lui C. Erbiceanu se pot găsi multe dovezi ce sprijinesc predica sf. ap. Andrei în Achaia, Macedonia, Tracia, Tesalia; apoi *în deșertul Sciției* (Dobrogea), *de o parte și de alta a Mării Negre, ajungând până la Dunăre și în alte părți care sunt pe lângă Dunăre*¹⁾.

Faptul istoric relatat de vechii scriitori bisericești și păgâni, că în timpul războiului Romanilor cu Marcomanii (171—174), pe când legiunile romane erau în primejdie de a muri prin sabie și sete, una din legiuni²⁾ imploră ajutorul Mântuitorului Christos care de îndată se și arată în chip miraculos înles-

¹⁾ Nichifor Calist în *Istoria sa bisericească* (Cartea II, cap. 89) dezvoltând tradițiunea lui Eusebiu despre apostolatul lui Andrei în Sciția, zice că acesta a predicat în Capadocia, Galatia și Bitinia; s'a dus *în deșertul Sciților, de o parte și de alta a Pontului Euxin și în părțile lui* (Pontului) *spre nord și spre apus*; a înființat biserica din Bizanț unde a pus pe divinul Stabie ca episcop, apoi a venit prin Tracia și Macedonia, Tesalia și Achaia.

Dosotei Mitropolitul Moldovei în „*Proloagele*” sale (la luna Noemvrie în 30 zile) zice că apostolului Andrei i-a venit (prin sorți) Bitinia și Marea Neagră și părțile Propontului și Halcedonul și Vizantea, unde-i acum Țarigradul, Tracia și Macedonia și *sosind la Dunăre, ce-i zic Dobrogea, și alte ce-s pe lângă Dunăre*, Tesalia și acestea toate le-a umblat.

Dionisie Fotino (1814) în „*Istoria Daciei*” ne asigură că cea dintâi predică a ap. Andrei a fost în *Rusia Meridională*, care după numirea celor vechi este Sciția, apoi în *Dacia*, în *Moesia*.

Vezi și C. Erbiceanu în *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei* pag. V—XIV; Sozomen: *Istoria Bisericească* Cartea I, § VII, pag. 34—35; VI cap. 21.

²⁾ Legiunea XIII-a macedonică cu sediul în Troesmis, și care de atunci s'a numit „*legio fulminatrix*”.

Vezi în Dio Casio: *Istoria Romanilor* Cart. 71 cap. 8. De asemenea, Protopresbiterul Șimeon Popescu: *Istoria Bisericeii Române* pag. 22.

nind biruința Romanilor, ne dovedește cât de mult erà răspândită religiunea creștină în Sciția.

Viața mucenicească ce s'a manifestat și în Dobrogea chiar din veacul I al creștinismului încă ne dovedește existența doctrinei evanghelice în aceste părți. Așa vom cità pe Innul, Rimmul și Pinnul a căror viață stă în strânsă legătură cu tradiția despre apostolatul sf. Andreiu în Sciția¹⁾. Apoi Eustație Placida despre care am vorbit, nu erà decăt un locuitor din Sciția pe timpul împăratului Traian. De asemenea și Mercurie nu erà decăt fiul unui Scit romanizat. Vom cità apoi pe Macrobiu și Gordian cari au fost stolnici la curtea împărătească și din cauza văditei lor credințe evanghelice au fost exilați în Sciția. Ajunși ei în Tomis găsesc acì pe alți frați de credință și suferință: Lucian, Heli, Zotic și Valerian, cari cu toți din cauza statorniciei lor neclintite în credință au fost martirizați de comandantul Maxim²⁾.

Tradiția ne mai păstrează numele mai multor mucenici ca existenți în veacul al IV-lea și anume: Primus și Crescent (1 Oct.), Evagrie și Vasilie (3 Apr.), Pavel și Chiriac (20 Iunie), Mariu, Teodot și Sedofa (5 Iulie); apoi Denegotia, Faustin, Marțial, Digna, Euprop și alții, amintiți în sinaxarele bisericești.

Vrednică de amintire este *sf. Gautia*, sora tribunului din cetatea Dorostorului, care după moartea fratelui său fugì la Dafne sau Constanțiola (Oltenița de astăzi). Căsătorindu-se acì născu o fiică anume Doclida. Rămânând văduvă avu prilejul să ia parte

¹⁾ Ei sunt dintre cei dintâi daci cari s'au încreștinat prin predica ap. Andrei și pe care l'au și însoțit în propagarea creștinismului la popoarele din părțile Dunărei de jos. Au trăit în timpul regilor daci *Cutusone* și *Dura*. Vezi: Viețile sfinților la 20 Ianuarie și 25 Noembrie.

²⁾ I. D. Petrescu: *Martirii Crucei*, pag. 44.

cu fiica sa la sfârșitul dureros a 26 martiri arși de vii în biserica acelei cetăți din cauza persecuției ridicată de Iugurix Regele Goților. Dânsele apoi luară reliquiile acestor martiri și le transportară în Dorostorum unde le-au și îngropat.

Dar descoperirile arhiologice făcute pe pământul dobrogean ne încredințează și mai mult despre acest adevăr. Ilustrul nostru arhiolog și profesor d-l Gr. Tocilescu a făcut descoperiri cari ilustrează vechimea creștinismului în Dobrogea cu mult timp înainte de năvălirea barbarilor.

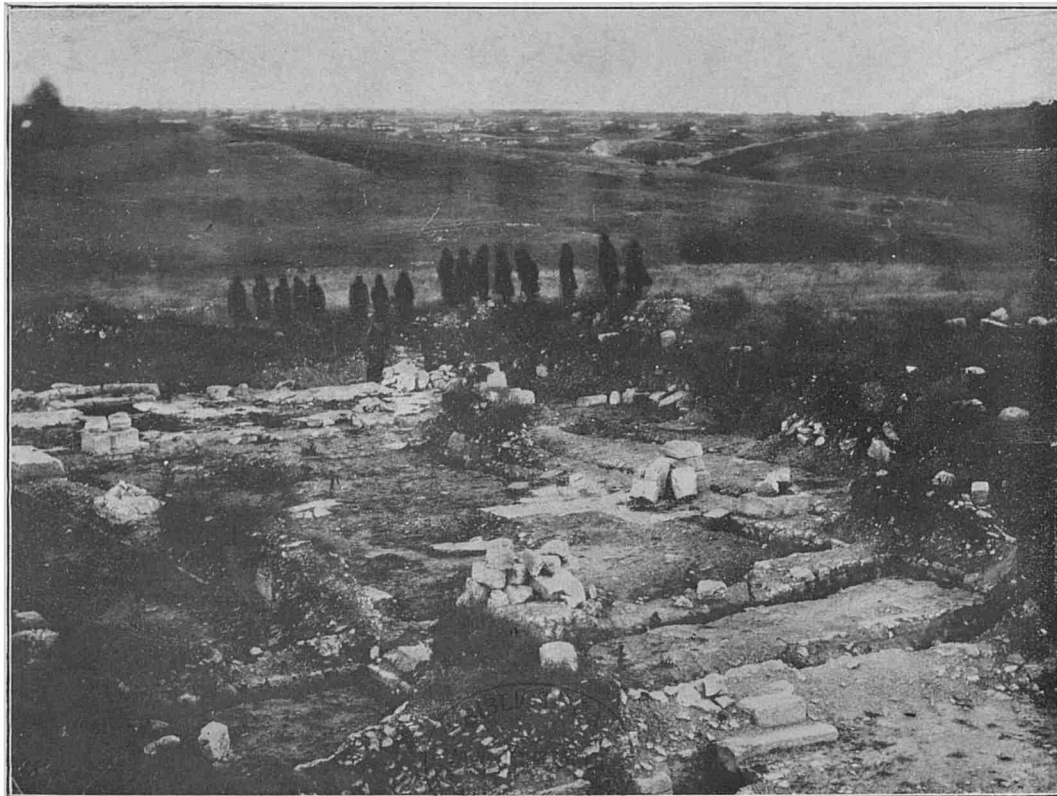
Săpăturile făcute în regiunile fostului Axiopolis¹⁾ (în apropiere de Cerna-Vodă către satul Cochirleni) au dat la iveală 2 capele mortuare în cari s'au găsit o cruce, coloane, plăci de marmură și o inscripție creștină.

Apoi în apropiere de orașul Constanța încă s'au găsit—ca și în Dacia-Traiană—schelete omenești cu capul spre apus și cu mâinele încrucișate, apoi talere și candelice cu semnul sf. cruci²⁾.

Descoperirile făcute în apropiere de satul Adam-Clisi, ne dă măsura a cunoaște pe lângă cultura și civilizația romană încă și modul de zidire al templelor creștine. Acî se văd ruinele unui lagăr întărit precum și urmele vechei cetăți cunoscute sub numele de *Tropaeum*. Inscripțiunea găsită la poarta principală ne spune că această cetate a fost întemeiată de împăratul Constantin cel Mare în anul 316 pe ruinele unei vechi localități ce se numea „Municipium

¹⁾ În dreptul insulei Hinokul, pentru care țărani din împrejurimi o numesc cetatea dela Hinok.

²⁾ Tocilescu: *Revista pentru istorie, arhiologie și filologie*, 1900, vol. IV.

Vederea ruinelor cetății dela Adam Clisi.

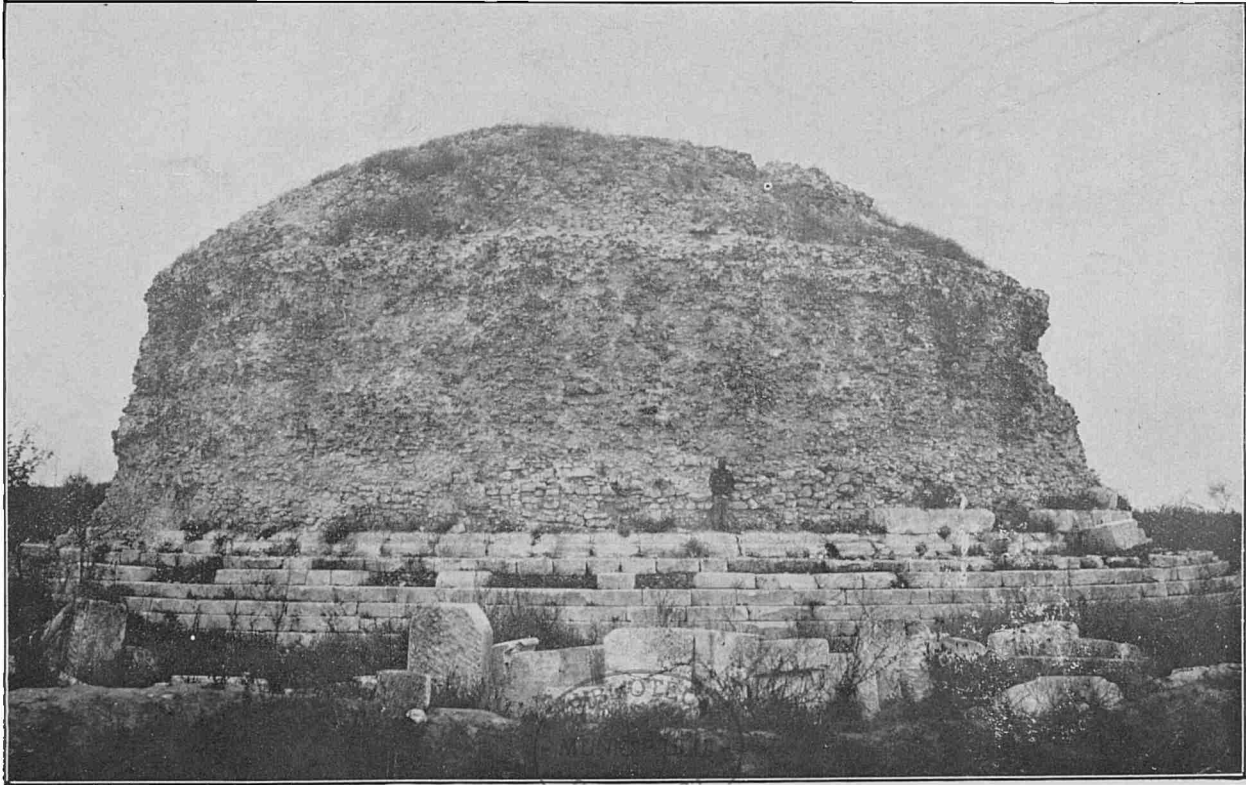
O altă vedere din ruinele cetății dela Adam Clisi.

Resturi din descoperirile făcute la Adam Clisi.

O vedere din ruinele cetății dela Adam Clisi.

Coaja și unele resturi din monumentul dela Adam Clisi.

Tropaei Trajani“ și care există deja pe vremea împăratului Traian.

Intre alte descoperiri din această cetate trebuie să însemnăm două basilici, cari fiind așezate către răsărit nu puteau să fi fost decât niște biserici pentru cultul creștin. Amândouă au abside, din cari una în forma crucii și lângă absidă este o criptă în care se pogoară pe 12 trepte.

De asemenea s'a mai găsit o importantă construcție numită „basilica cimiterialis“ așezată în partea de sus a colinei ce învecinește cetatea ¹⁾.

Aceste zise despre începuturile creștinismului în Dobrogea, vom urmări mai departe și existența unei organizațiuni a ierarhiei bisericești din această provincie.

§ 3

Urmele despre vechia organizație a ierarhiei bisericești în Dobrogea.

Știm că pe temeiul edictului de toleranță al Marelui Constantin, cu începutul veacului al IV-lea, creștinismul deveni religie liberă și dominantă, și că pretutindeni biserica creștină începù a se organiza și în privința administrativă. Cum că pe aceste vremuri erau episcopii și în ținuturile Sciției — cari în urma năvălirilor Goșilor s'au mai numit și Goșia — ne-o dovedesc mulți scriitori bisericești ca Filostorg, Ciril al Ierusalimului, sf. Epifaniu, sf. Ioan Chriostom, fer. Augustin, cari ne atestă clar despre existența scaunului mitropolitan al Tomilor și de alte episcopii ale căror reședințe nefiind statornice din cauza barbarilor nu se citează.

¹⁾ Gr. Tocilescu : *Fouilles et Nouvelles Recherches* Bucarest 1900, pag. 91.

Intre vechile episcopate¹⁾ ale Dobrogei de astăzi putem cită :

I. **Episcopia din Tomis**, despre care istoria ne încredințează că în timpul lui Constantin cel Mare, deci pe la începutul veacului al IV-lea, eră bine organizată²⁾. Această episcopie a durat între anii 290 până la 530 și de timpuriu fusese ridicată la rangul de *mitropolie*. Jurisdicțiunea acestei mitropolii se întindea nu numai asupra Dobrogei, ci și peste Dunăre cuprinzând ținuturile Basarabiei de sud, parte din Moldova de Jos și o parte din Dacia Traiană, deci toate ținuturile Dunărei de Jos. Din cauza însemnătății sale, mitropolia din Tomis avea rangul al II-lea între mitropoliile autocefale.

În conducerea acestei eparhii s'au ilustrat mai mulți episcopi și mitropoliți, cari prin sfințenia vieții și prin erudițiunea lor se bucurau de un mare renume atât în Răsărit cât și în Apus. Între aceștia însemnăm pe următorii :

. *Evangelicus*, contemporan cu împăratul Deo-
clitian ;

Philus, despre care se zice că a fost martirizat pe timpul lui Licinius ;

Teofil, probabil cel care a luat parte la Șinodul I ecumenic ;

Bretanion, contemporan cu împăratul Valent căruia i s'a opus cu înverșunare, de a primi arianismul ;

Gerontie, care a luat parte la șinodul al II-lea ecumenic (381) și unde semnă actele șinodale sub numele de „Gerontius Tomensis“

¹⁾ C. Erbiceanu op. cit. pag. XXIII—XXVI.

²⁾ *Biserica ortodoxă Română*, XIV, pag. 324. Vezi și în M. Lequien : *Oriens Christianus*, Tom. 1, pag. 1213, 1224.

Teotim I, filosoful, care era un bărbat erudit, virtuos și care s'a ilustrat în discuția despre ortodoxia scrierilor lui Origen, apărând și susținând cauza sf. Ioan Christostom într'un sinod din Constantinopol la anul 402 ;

Timotei; care luă parte la sinodul al III-lea ecumenic din Efes (431) și ale cărui acte le semnează cu numele de „Timotei Episcopul Scyților“ ;

Ioan, care a fost versat în credința ortodoxă și care s'a ilustrat în sinodul local ținut la Constantinopol sub președenția episcopului Flavian în anul 448 când s'a condamnat învățătura lui Eutihie ;

Alexandru, despre care se amintește în sinodul al IV-lea ecumenic (451) când s'a condamnat și s'a depus episcopul Dioscor al Alexandriei ;

Teotim al II-lea, către care împăratul Leon I, cerând lămuriri în chestiunea monofisitismului, i se adresează: „Theotimo Episcopu Tomitano“ și la care îi răspunde prin o epistolă în care fără rezervă se exprimă prima categorie contra monofisitismului, iscălită de „Theotimus, humilis Scythiae regionis episcopus“ ;

Paternus, care într'un sinod ținut la anul 520 subscrie: „Paternus din mila lui Dumnezeu episcop al provinciei Scythia“, și care se bucură de multă autoritate atât la Roma cât și la Constantinopol ;

În sfârșit, se mai menționează ca cel din urmă episcop al Tomisului: *Valentinian*, care a fost în corespondență cu papa Virgiliu pe chestiunea unor turburări din cauza disputei celor „trei capitole“.

Din a doua jumătate a veacului al VI-lea începe o negură deasă a vremurilor din cauza norilor de năvăliri barbare, cari au întunecat orice alte cunoștințe despre mitropolia Tomisului.

II. Dacă din cauza năvălirilor barbare s'au dis-

trus cetatea și mitropolia Tomisului, totuși credința creștină nu a încetat în Dobrogea, căci din vremurile vechi au existat în dreapta Dunărei mai multe episcopate și anume; a *Abritului*, a *Novelor*, a *Nicopolului*, a *Odessului*, a *Comei*, a *Marcianopolui* și altele, între care cea mai importantă și mai apropiată de Tomis a fost episcopia Dorostorului (Silistra de azi).

Este știut că orașul *Durostor* sau *Dorostorum* se află pe marginea fluviului Istros între cetățile Sucidava și Axiopolis. Cum aci a fost sediul tuturor autorităților din epoca romană, negreșit că tot aci a trebuit să existe și un centru de administrație bisericească. În decursul vremurilor, episcopia Dorostorului a fost înălțată la rangul de mitropolie și jurisdicțiunea ei s'a întins asupra provinciei dobrogene chiar până în vremurile noastre.

Cunoscutul scriitor M. Lequien în opera sa „*Oriens Christianus*“ ¹⁾, ca și despre Tomis, ne dă multe și importante cunoștințe despre episcopii din Dorostor.

Astfel ca episcopi cari s'au ilustrat aci, însemnăm pe următorii: *Sf. Dasius*, despre care se amintește în martirologiul roman în ziua de 20 Noembrie și care a fost martirizat pe timpul împăratului Deoclițian; *Iacobus* care a luat parte la sinodul al III-lea din Efes (431), și *Monofilos*, care ca și Teotim al II-lea din Tomis, răspunde la enciclica împăratului Leon cel Mare.

Dela a doua jumătate a veacului al V-lea, vremurile grele ce au căzut asupra Tomisului din cauza năvălirilor barbare, au căzut și asupra Dorostorului. Bulgarii prin năvălirile lor au distrus totul, deci și

¹⁾ *Ecclesia Dorostor*, Tom. I, pag. 1223.

organizația bisericească de aci. Apoi Avarii cari se stabiliră în Scitîia și Moesia de jos (557) și cari în calea lor nimiceau totul, de bună seamă că și dânșii au contribuit ca Dorostorul să dispară ¹⁾.

Mai târziu, și anume după ce s'au încreștinat Bulgarii, iarăși începe a se aminti de episcopi prin aceste părți. În special despre cetatea Dorostorului, de abia pe timpul împăratului Ioan Zămisca, pe la anul 927, în războirile lui cu Rușii ce năvăliau prin Tracia, ni se reamintește ca fiind o cetate tare și cu oarecare organizație ²⁾.

Probabil că în acest timp, ar fi reînviat în Dorostor și o organizațiune a ierarhiei bisericești. Această probabilitate ar putea avea un temei de adevăr în faptul, că ceva mai târziu, într'un sinod ce s'a ținut la Constantinopol în anul 1147, a luat parte un episcop al Dorostorului anume *Leon*.

După acesta urmează ca episcop al Durostorului *Calist*, care în actele sinodului din Florența (1339—1340) semnează cu numele „Callistus Metropolita Dristrae“ ; apoi:

Parthenius, care a scris la anul 1564 sentința de destituire a patriarhului Ioan Șaș, sub titulatura „Mitropolita Dristrae Parthenius“ ;

Antonius, care a scris actele sinodului ținut în Constantinopol la anul 1638, când și prin care s'a condamnat Ciril Lucaris și calvinismul său ;

Macarius, care în anul 1672 se găsește scris într'un răspuns dat patriarhului Dionisius în cestiunea erorilor calvine, cu titulatura: „Macarius Dristri vel Dristrae“ ;

¹⁾ Lequien : *Oriens Christianus*, Tom. I, pag. 1221.

²⁾ Econ. Gh. Rădulescu : *Starea religioasă a Dobrogei*, pag. 92—94

Athanasie, contimporan cu mitropolitul Antim Ivireanul. El a tipărit și publicat „Panoplia“ lui Euthimie Zigaben în Târgoviște (1710);

Hirotheus, un bărbat distinș prin cultură și virtute, care a scris despre mănăstirile din sf. munte și care a murit chiar la București în anul 1719, în timpul domniei lui Alexandru Mavrocordat; și

Serafim, un bărbat versat în limbile greacă și latină, care avea o reputație europeană prin cultura și virtuțile lui evangelice. De el se face amintire între anii 1720—1721 ¹⁾.

III. Mult timp a fost discutată și cestiunea episcopatului, dar mai ales a localității **Vicina**, **Bitzina** sau **Vitzina**, care după unii istorici ca *Le Quien* și *Mass Latrie* ar fi existat în Alania de lângă Caucaz ²⁾, iar după alții ca Eduard de Muralt în Vindinul din țara noastră ³⁾.

Astăzi este fapt dovedit că *Bitzina* sau *Vicina* nu este decât vechiul *Arrubium* (Măcinul), unde prin veacurile XIII-lea și XIV-lea înflorise o mitropolie creștină și al cărei mitropolit Iacint Critopol a fost mutat în luna Mai a anului 1359 în Curtea de Argeș, ca mitropolit al Ungrovlahiei, după cererea domnitorului Alexandru Basarab și cu învoirea lui Callixt I-iu patriarhul din Constantinopol.

Studiind trecutul istoric al vechilor cetăți romane *Troesmis* (Iglița) și *Arrubium* (Măcinul), depărtate una de alta ca la 10—12 km., se constată între altele că în epoca romană în aceste cetăți eră

¹⁾ Lequien op. cit. pag. 122^R.

²⁾ Al. T. Dumitrescu: *O excursiune în Nordul Dobrogei. Arrubium și Mitropolia din Măcin*, 1904, pag. 21—23.

³⁾ *Essai de Chronografie Byzantine*.

sediul politic, militar și religios al Moesiei inferioare și că tot aci a existat centrul unui cult păgânesc în onoarea zeului *Jupiter Arrubianus*.

Odată cu triumful creștinismului, ca în toate părțile așa și aci, templele păgânești au trebuit să fie prefăcute în biserici creștine, iar reședința ca și jurisdicțiunea sacerdotului roman a trebuit să fie ocupată și continuată printr'un episcopat creștin.

Inceputurile acestui episcopat nu se pot hotărî, probabil însă că ar fi existând de prin veacul al IV-lea dacă nu și mai de timpuriu ¹⁾.

Acest episcopat a fost sub atârnarea patriarhiei din Constantinopol, iar jurisdicțiunea sa eparhială s'a întins peste ținuturile locuite de Moesi, Bessi, Daci, cum și de Pecenegii, Alanii, Românii, Bulgarii și Grecii de mai târziu ²⁾.

Această eparhie a existat și după apunerea mitropoliei din Tomis, până în a doua jumătate a veacului XIV, când se strămută (?) la Curtea de Argeș odată cu mitropolitul ei Iacint.

Iată, în treacăt, câteva fapte și considerațiuni pe cari se întemeiază adevărul că localitatea și mitropolia *Vicinei*, *Bitzinei* sau *Vitzinei* nu a putut să existe nici în Alania de lângă Caucaz și nici în Vidin, ci în Măcinul de azi:

a) Faptul istoric povestit de *Ana Comnena*, că pe la anul 1083 armata bizantină este trimisă contra unui popor sarmatic (Picinegii sau Cumanii) ce năvăliă în Scitia, că la consfătuirea ținută de căpiteniile acestei armate și ale cetăților de pe lângă Dunăre în privința luptei ce trebuia să se dea contra năvăli-

¹⁾ G. M. Ionescu: *Istoria Bisericii Române din Dacia Traiană*, pag. 491.

²⁾ Al. T. Dumitrescu, op. cit., pag. 80.

torilor ia parte și *Hale dela Bitzina* cu *Tatu dela Durostor*, și că în timpul luptei armata imperială *înaintează în nordul Dobrogei și se oprește la Bitzina pe fluviul cu acelaș nume*¹⁾, fluviu ce nu poate fi decât sau ghiolul din preajma Măcinului, sau Dunărea veche ce curge prin fața Măcinului, și pe care îl notează cu mult mai târziu și geograful genovez *Pietro Visconti* în atlasul său din anul 1318 sub numele „*flumen Vicina*“, în locul Dunărei, și localitatea „*Vecin*“ de lângă acest *flumen Vicina*²⁾, ne dovedește că această localitate nu poate fi nici în Alania din Caucaz și nici în Vidin.

b) Scriitorii bizantini ne istorisesc cum în veacurile XII și XIII un popor cunoscut sub numele de Alani veni în Dacia. iar mai apoi trecând Dunărea se așeză în Sciția (Dobrogea). Acești Alani erau creștini și aveau și un mitropolit³⁾, căci către sfârșitul veacului XIII-lea dînșii trimit pe *Luca mitropolitul* πολειως της Βιτζίνης în calitate de împuternicit al lor la împăratul Andronic Paleologul spre a mijloci să-i primească în armata bizantină, ceea ce li s'a aprobat⁴⁾. Și cum încă din veacul XII-lea țările române erau cunoscute de bizantini sub numele de *Αλάνια* (Alania), este lesne de înțeles adevărul că cel puțin în veacul XIII trebuia să existe un episcopat sau o mitropolie în Bitzina din Sciția⁵⁾.

c) Geograful arab *Edrisis* descriind în anul 1153 orașele și cetățile din dreapta Dunărei, începând dela Belgradul sârbesc spre Deristra în jos,

1) Ana Comnena I, Lib. VI, § 14.

2) N. Iorga : *Kilia și Cetatea Albă*, pag. 48.

3) *Georgius Pachymer*, de Andronico Paleologo, Lib. IV, cap. 16 ; Lib. V, cap. 3 ; cf. Al. Dumitrescu, op. cit., pag. 22.

4) Nicefor Gregoras, Lib. VI.

5) Act. Patriarh. Const. I 258.

adaugă că dela *Deristra* (Siliștra) mergând spre răsărit în vr'o 4 zile se ajunge la *Beris Klâfisa* ¹⁾ ce e așezat la Dunăre în apropierea unor mlaștine întinse, iar de aci mergând în dealungul Dunărei încă vr'o 4 zile se ajunge la orașul **Bisina** așezat în părțile ce premerge gurilor Dunărei, și că de aci mai sunt 2 zile sau 40 mile până la vechiul oraș *Erimo Gastro* așezat la mare nu departe de gura Dunărei.

Fără îndoială că orașul *Bisina* spre care ne călăuzește itinerarul lui Edrisis nu-i decât Măcinul, care înainte de cucerirea turcească s'a numit *Vicin* sau *Vecin*, și care în hărțile medievale se află însemnat cu numirile: *Veçina*, *Vesina*, *Visina*. *Bicina*, *Bucina la Dunărea de Jos*, ș. a. ²⁾.

d) În transcrierea grecească deseori se întâlnesc literile M și B una în locul alteia, iar C este redat prin bizantinul sau neogreul τζ (τς).

e) În actele mijlocirilor făcute de domnitorul Alexandru Basarab către patriarhul Callixt de a se învoi strămutarea și întărirea mitropolitului Iacint al Vitzinei ca mitropolit al țării românești, ca și în actul de confirmare, se citește că Chir Iacint este *apropiatul* domnitorului român ³⁾. Această **apropiere** nu se poate explica decât prin legături de prietenie și vecinătate ce îngăduiau mitropolitului Vitzinei și domnului muntean un contact mai des; ba încă și prin legăturile de interese religioase ce încă din cauza vecinătății puteau să fie satisfăcute de mitro-

¹⁾ Intre Hârșova și Rasova pe țărmul drept al Dunărei.

²⁾ Dr. N. Dobrescu: *Intemeierea Mitropoliilor. Bis. Ortodoxă Română XXIX-lea* 5, pag. 543 sq.

³⁾ Miclosich et Müller: *Acta Patriarch. Const.* Vol. I., pag. 383, CLXXI.

politul dobrogean în țara românească, înainte de înființarea mitropoliilor românești. Deci numai imediată apropiere geografică a Vitzinei de țara românească putea îngădui încheierea oarecăror legături între un domn muntean și între un mitropolit ca Iacint din Dobrogea învecinată.

f) În prima jumătate a veacului XIV-lea, din diferite împrejurări, o parte din Bulgaria răsăriteană ajunsese sub atârănarea patriarhiei din Constantinopol.

Între bisericile din aceste părți atârănate de patriarhie se găsesc pe lângă Varna, Kaliacra, Silistra, etc., și *Vitzina* arătându-se și numele mitropolitului ei de atunci Macarie ¹⁾, ceea ce dovedește adevărul tezei noastre.

g) *Vicina*, apoi, nici nu se poate confundă cu Vidinul, după cum face Eduard de Mullart când trece în lista sa cronologică strămutarea lui Iacint al Vitzinei la Cırtea de Argeș; căci și în *Acta Patriarhatu Constantinopolitani* aceste două localități nu se confund una cu alta, ci Vidinul stă scris „Βιδώνη“ iar *Vitzina* stă scris „Βιτζίνη“ ²⁾.

În fața acestor considerațiuni rămâne deci bine hotărât, că vechea cetate *Vicina*, numită de Bizantini *Bitzina* și *Bitzini*, nu este decât cetatea care în urma cuceririi turcești s'a numit *Mecin* și *Măcin*, așezată la poalele unor munți de pe malul drept al Dunărei, în fața Brăilei; și, că în această veche localitate, recunoscută de istoricii și geografii bizantini, genevezi și arabi, a existat și înflorit o mitropolie creștină în decursul veacurilor XIII-lea și

¹⁾ *Acta P. C. I.* 95, 184, 224 și 237.

²⁾ G. M. Ionescu: *Ist. Mitropoliei Ungrovlahiei*, pag. 40—42.

Acta P. C. I. 84, 98, 106, 124, 171, 279, 281, 206, etc.

Ibidem II, 345, 434.

XIV-lea, când apune—probabil—odată cu strămutarea mitropolitului ei Iacint Critopol în Curtea de Argeș ca mitropolit al Ungrovlahiei.

IV. În „**Municipium Tropaei Trajani**“ (Tropeensium, Adamclisi) față cu descoperirile și studiile arhilogice făcute încă se găsesc urmele existenței unui centru de administrație bisericească.

Se crede, că aci după căderea Tomisului a existat un episcopat, căci în actele sinodului al VII-lea ecumenic găsim subscris: „Theodorus Tropaeorum“ septimo synodo¹⁾.

V. Se mai crede că și în **Axiopolis**, cetate ce se ridică pe malul Dunărei în apropiere de gura râului Axios—între Cerna-Vodă și satul Cochirleni—, încă există o episcopie, căci într'un martirologium din Cassino se vorbește de un episcop anume Cyrilus care din împreună cu Quirilius episcopul, Quindius și Zenonis au fost martirizați în Axiopolis²⁾.

Despre celelalte episcopate din dreapta Dunărei, aflate în Moesia, ca cea a *Marcianopolei*, a *Abritului*, a *Novaelor* (Vidin), a *Odissului* (Varna), apoi despre cele dela *Ternobi*, *Sexantapristae*, *Apiariae*, *Comae*, *Sugdadaeae*, *Nicopolis Tiberiopolis* și altele, am socotit de prisos a le mai face vr'o descriere ca unele ce nu au existat pe teritoriul Dobrogei de azi.

Cele ce preced despre vechii episcopi și mitropoliți cari s'au perindat, mai ales pe scaunele din Tomis și Dorostor (din veacul al III-lea și până la al XVIII-lea cu mici întreruperi), ne dovedește temeinica existență a creștinismului în părțile Dobrogei și ale Dunărei

1) Harduin, vol. IV.

2) M. Lequien, op. cit.

de jos. Apoi, prin faptul că cei mai mulți din acești vechi episcopi dobrogeni, semnează acte în limba latină, deci în graiul strămoșesc al credincioșilor lor, rezultă cu evidență ca populațiunea acestei provincii eră dominată de elementul roman, și deci eră o populațiune de acelaș sânge și neam ca și cea de peste Dunăre din Dacia Traiană.

Ne oprim aci cu urmărirea ierarhiei bisericești din Dobrogea, pentru a cercetă și organizațiunea ierarhiei bisericești din Moldova, în ale cărei jurisdicțiuni eparhiale vom găsi începuturile de administrație bisericească în părțile Dunării de jos.

§ 4.

Organizația ierarhiei bisericești în Moldova.

Puțin timp după al doilea descălecat în Moldova, există aci o ierarhie bisericească ce atârna în mod indirect de patriarhia de Constantinopol, iar în mod direct de mitropolia din Halici (Galiția).

Așa, găsim în documente vechi cum în anul 1371 patriarhul orânduî pe Antonie ca mitropolit al Haliciului și cu jurisdicțiunea peste câteva mici episcopate și anume: Vladimirul (Volodimir, Wlodzimierz), Peremusclin (Peremislei, Peremysl), Chelmul (Holnim), Turow și Luck (Luțicăi), din Rusia mică a cărei capitală eră Chiebul; totodată îl mai împuternicî de a orânduî episcopi și în țara Moldovii, hirotonisindu-i însă numai cu învoirea mitropolitului Ungrovlahiei ¹⁾).

Pe temeiul acestei împuterniciri, mitropolitul An-

¹⁾ Act. Patriarh. Constantinop. I. pag. 578—580.

tonie al Haliciului a și încuviințat cererea lui Petru Mușat, hirotonisindu-i în anul 1373 pe fiul său Iosif ca episcop cu reședința în Astracastron (Cetatea Albă), de unde mai târziu se strămută la Suceava unde se află și reședința domnească, iar mai pe urmă, și pe Meletie cu reședința însă necunoscută ¹⁾.

Mai târziu, patriarhul văzând cum se organizează țara Moldovei, destul de bogată și mănoasă, se hotărî să și-o supună direct sub jurisdicțiunea sa. De aceea înainte de anul 1393, patriarhul trimise în Moldova ca mitropolit pe un grec Eremia, dar care nu fu primit nici de popor, nici de cler și nici de cei doi episcopi români Iosif și Meletie.

Din această cauză, Eremia se întoarse la patriarhie, excomunicând poporul și clerul moldovean, și totodată declarând depuși pe cei doi episcopi români.

Patriarhul confirmă această excomunicare și depunere, și totodată întărî pe Eremia ca mitropolit al scaunului din Târnova.

În anul 1395, patriarhul face o nouă încercare, trimițând și impunând moldovenilor ca mitropolit pe Isachie, dar care și acesta este respins.

A treia încercare ce o face patriarhul tot cu întâiul său trimis, Eremia, care acum se află la Târnova, încă rămâne neisbutită, căci poporul în frunte cu episcopii Iosif (dela Cetatea Albă) și Meletie, (care probabil acum își avea reședința la Roman), și cu domnitorul Ștefan Vodă, fratele lui Roman Mușat, se opun cu înverșunare, pentru care au și fost anatimizati.

În cele din urmă, pentru a se curmă aceste ne-

¹⁾ Probabil Romanul sau Suceava.

înțelegeri și turburări, domnitorul trimise la patriarhie pe protopopul Petre cu misiunea de a mijloci ridicarea afurisaniei și ertarea episcopilor.

Drept rezultat, patriarhul ridică afurisania de asupra clerului și poporului, nu însă și a episcopilor; totodată însărcinează pe protopopul Petre ca exarh în administrarea mitropoliei Moldovei, comunicând și domnitorului Ștefan Mușat și celor doi episcopi în cestiu și clerului și poporului aceste măsuri patriarhale ¹⁾).

O așa stare de lucruri durează până în anul 1401, când *Alexandru cel Bun*, Domnul Moldovii, în scopul de a curmă pentru totdeauna cearta cu patriarhia, trimise la Constantinopol o delegațiune din cler și boeri aleși, care să mijlocească recunoașterea și confirmarea lui Iosif (Meletie murise) ca episcop canonic al Moldovenilor, întrucât acesta era localnic, moldovean, înrudit cu domnitorii, și hirononit cu învoirea țării ²⁾).

În urma cercetărilor orânduite de patriarh, restabilindu-se adevărul, Iosif fu recunoscut de mitropolit al Moldovei în acelaș an 1401, când se mută reședința dela Cetatea Albă, (Ackerman, Astrâcastron) la Suceava, unde era și scaunul domneșc.

Ástfel se întemeie *mitropolia Moldovei*.

Teritoriul jurisdicțional al acestei mitropolii, desigur că începe dela început cuprindea întreaga țară a Moldovei, care se întindea în partea de jos — cel puțin în timpul domnitorilor basarabi ai Muntenei, — până în hotarele Bacăului și Bârladului; iar mai

¹⁾ Act. P. O. II, pag. 241—243—245.

²⁾ Ibidem II, pag. 528—533.

târziu, după cucerirea Kiliei și a ținutului Putnei dela Munteni, până la Milcov¹⁾).

Tot în timpul domniei lui Alexandru cel Bun, cu prilejul așezării scaunului mitropoliei Moldovei la Suceava, s'au mai înființat încă două episcopii sub oblăduirea aceleiași mitropolii și anume: *episcopia Romanului* și a *Rădăuțului*, cărora Alexandru cel Bun le-a hărăzit moșii și alte venituri spre a li se garantă buna lor stare și propășire.

Episcopia Romanului se mai numea și mitropolia Romanului, sau a Țării de jos, pentru motivul că Ilie și Ștefan, cei doi fii ai lui Alexandru cel Bun, împărțind Moldova — după moartea tatălui lor — în două părți cu reședințele în Suceava și Roman, fiecare au voit să-și aibă lângă scaunul lor câte un mitropolit.

Mai târziu, pe la anul 1564, sub domnia lui Alexandru Lăpușneanu mutându-se scaunul domnesc dela Suceava la Iași, a trebuit ca și mitropolitul să-l urmeze, mutându-și reședința în această nouă capitală a țării; și de aceea, întru cât vechea reședință a mitropoliei Moldovii a fost în Suceava, mitropolitul se întitulează și până astăzi: *al Moldovii și Sucevii*.

În anul 1592, în interesul administrației bisericești din Moldova sudică, se mai înființă *episcopia Hușilor*; și tocmai pe la anul 1713 se mai adăogă și *episcopia Hotinului* pentru părțile din nordul Moldovei, — aceasta însă, după cum vom vedea, pentru o scurtă durată.

Constatăm deci, că dela întemeierea mitropoliei Moldovii și până la începutul veacului al XVIII-lea;

¹⁾ A. D. Xenopol: *Istoria Românilor vol. III*, pag. 87, sq. 83 și 101.

în administrația și organizarea ierarhiei bisericești din Moldova, au existat sub oblăduirea mitropoliei Moldovei și Sucevei episcopiile: Romanului, Rădăușilor, Hușilor și Hotinului, dintre cari acele din Rădăuși și Hotin, după cum vom vedea, au avut o scurtă și schimbăcioasă durată din cauza evenimentelor politice: ca răpirea Bucovinii, pierderea Basarabiei și stăpânirile musulmane.

Apoi în decursul veacului al XIX-lea, și anume în anul 1864, se mai întemeiază în părțile Dunării de jos, o nouă episcopie cu reședința în *Ismail*, — după ce mai întâi existase aci încă dela 1857 o administrație bisericească konzistorială, sub oblăduirea mitropoliei Moldovei, — episcopie care, formând obiectul acestei lucrări, o vom trata în cele ce urmează, după ce mai întâi vom studiă întinderea jurisdicțională a eparhiilor Moldovei, cum și vechea organizațiune a ierarhiei bisericești din Dobrogea până la a două jumătate a veacului al XIX-lea, cestiune care se înlănțuește cu începutul noiei administrațiuni eparhiale a *episcopiei Dunărei de jos*.

§ 5.

Intinderea teritorială și jurisdicțională a eparhiilor Moldovei.

Încă din timpul domniei lui Alexandru cel Bun, administrația bisericească a Moldovei — precum am văzut — eră împărțită în: eparhia mitropoliei de Suceava, a Romanului și a Rădăușului, cari în decursul vremurilor, din cauza evenimentelor politice, au suferit diferite schimbări în teritoriul lor jurisdicțional.

Iată cum a fost, pe vremuri, cuprinsul celor dintâi trei eparhii moldovenești:

a) *Eparhia mitropoliei dela Suceava* (strămutată mai târziu în Iași) cuprindea toată regiunea de jos a țării Moldovei, până la Nistru și Dunăre, deci: ținuturile Sucevii, Neamțului, Iașilor, Orheiului, Hârlăului, Botoșanilor, Cârliștii, apoi Bugeacul, Ackermanul, Chilia și Ismailul, ținuturi cari alcătuiau Basarabia propriu zisă.

b) *Eparhia Romanului* cuprindea parte din ținuturile Țării de sus și Țării de jos ¹⁾ și anume: Romanul, Bacăul, Putna, Tecuciul, Tutova și Vasluiul.

c) *Eparhia Rădăușilor* cuprindea: ținuturile Țării de sus, dinspre Polonia, parte din Suceava, Dorohoi, Cernăuți, iar până la 1713 și ținuturile ce alcătuiau eparhia Hotinului. După răpirea Bucovinei de către Austriaci, în anul nenorocos pentru Români 1777, mitropolia Moldovei pierde și episcopia Rădăușilor în anul 1781 ²⁾.

Evenimentele politice ca și trebuințele administrației bisericești, produsă în decursul vremurilor noi împărțiri jurisdicționale și noi eparhii.

d) În anul 1713, ținutul Hotinului fiind ocupat și prefăcut în pașalâc turcesc, s'a deslipit dela eparhia Rădăușilor și a format o eparhie deosebită

¹⁾ După cele ce ne spune Dimitrie Cantemir în „*Descrierea Moldovii*”, Țara de jos cuprindea: ținuturile Iașilor, Cârliștii, Romanului, Vasluiului, Tutovei, Tecuciului, Putnei, Covurluiului, Fâlciiului, Lăpușnei, Orheiului și Sorociei; Țara de sus cuprindea: ținuturile Hotinului, Dorohoiului, Hârlăului, Cernăușilor, Sucevii, Neamțului și Bacăului.

Apoi, Bugeagul, Ackermanul, Chilia și Ismailul, alcătuiau Basarabia propriu zisă.

²⁾ Septimiu Sever Secula: „*Țara de sus și Țara de jos în principatele române*, pag. 2—5.

sub numele de *Eparhia Hotinului*, administrată când de un episcop propriu al său, când de mitropolitul Proilaviei, care — după cum vom vedea — avea autoritatea jurisdicțională asupra tuturor bisericilor din cetățile dela Dunăre și din Basarabia, cucerite și ocupate de Turci.

Această administrație bisericească a Hotinului, a durat până la anul 1771, când în urma isgonirii Turcilor din principate, mitropolitul Gavriil Calimah în înțelegere cu graful Romanțov, a desființat mitropolia Proilaviei, și atunci și eparhia Hotinului s'a reîncorporat la eparhia Rădăuților.

Dar și această realipire din nenorocire, durează numai trei ani, căci în urma păcii dintre Ruși și Turci încheiată la Kuciuc-Kainardgi în anul 1774, stăpânirea musulmană reocupând cetățile de mai înainte, ținutul Hotinului a trebuit să devină iarăși o eparhie deosebită despărțindu-se de cea a Rădăuților.

e) *Eparhia Hușilor*, a cărei început se urcă până în veacul XVI-lea, cuprindea: ținutul Fălciului din dreapta și din stânga Prutului, ținutul Lăpușnei, Orheiul, Soroca, Chigheciul sau Tigheciul de pe stânga Prutului, până la șanțul lui Traian, ce alcătuiă hotarul Basarabiei. În decursul vremurilor teritorul eparhiei Hușilor a suferit mai multe și mari ciuntiri. Așa, sub domnia lui Iremia Movilă, care în anul 1596 dădù hanului tătăresc șapte sate moldovenești din Bugeag; apoi sub Alexandru Iliăș când în anul 1668 s'au răpit de către Turci ținuturile Renilor, unde și-au făcut și o giamie; apoi sub Constantin Cantemir între anii 1685—1693 când Tătarii cuceriră ținuturile Orheiului și Lăpușnei; cum și prin alte cuceriri turcești din teritorul mol-

dovenesc, cari au trebuit să se înstrăineze și bisericeste, trecând de sub jurisdicția episcopiei Hușilor sub cea a Proilaviei.

Este adevărat că în anul 1771, în urma ocupațiilor rusești, s'a realipit la eparhia Hușilor toate regiunile dela Dunărea de jos, ca Renii, Ismailul, Chilia, Ackermanul și Benderul, realipire care a durat numai până la anul 1774, când aceste regiuni ca și Hotinul, au ajuns iarăși sub stăpânirea turcească și deci supuse bisericeste eparhiei Proilaviei restabilită de Turci.

Mai târziu, când la 1812 românii îndură cu durere pierderea Basarabiei, eparhia Hușilor nu rămâne decât cu ținutul Fălciului din stânga Prutului, pentru care a trebuit să i se mai mărească cât de cât teritorul său jurisdicțional, cu ținutul Vasluiului ce depindea de eparhia Romanului.

Apoi în anul 1851, eparhia Hușilor încă se mai mări, în baza unei legi votate de obșteasca adunare, cu ținutul Tutovei și al Covurluiului, cari se aflau tot sub episcopia Romanului¹⁾.

În sfârșit la 1864 eparhia Hușilor se mai mărește cu ținutul Cahulului, de peste Prut, luându-i-se în schimb ținutul Covurluiului, care se alipì sub jurisdicțiunea noiei eparhii a Dunărei de jos, care se înființă — după cum vom vedea — în acest an²⁾.

¹⁾ Iată textul acestei legi votată de obșteasca adunare în ziua de 23 Februarie 1851:

„Spre a împărți deopotrivă povara între amândoi episcopii eparhioși (de Roman și Huși) și spre a se face o netăgăduită înlesnire poporenilor, se alătorează către eparhia episcopiei de Huși — care astăzi se alcătuiește din ținutul Fălciului și Vasluiului — și ținuturile Tutova și Covurlui. (Manualul administrativ al Moldovei, Tom. II, pag. 436).

²⁾ Melchisedec: *Cronica Romanului* pag. 43, 59.

Nu putem trece cu vederea și *eparhia Chișineului*, care s'a înființat cu învoirea sinodului Rusiei, după luarea Basarabiei, în anul 1813 de către mitropolitul român Gavriil Bănulescu, fost și mitropolit al Moldovei.

Această nouă eparhie cu reședința în Chișineu avea rangul de arhiepiscopie și era intitulată: *Arhiepiscopia Chișineului și a Hotinului*.

Facem amintire de această eparhie pentru că prin întinderea ei jurisdicțională cuprindea: ținutul eparhiei Hotinului, ținuturile din stânga Prutului, cari mai înainte de luarea Basarabiei aparțineau eparhiei Hușilor, și anume: Lăpușna, Codrul și Soroca, apoi parte din ținuturile Iașilor, ținuturile cetăților Moldovei ocupate de turci: Benderul, Ackermanul, Chilia, Ismail și Reni, și în sfârșit toate satele și orașele dintre Dnistru și Bugu.

În urma tratatului dela Paris, din anul 1856, din teritoriul acestei eparhii s'a realipit la Moldova următoarele biserici și ținuturi din Basarabia sudică: 2 (două) biserici din ținutul Chișineului, 29 (douăzeci și nouă) din al Cahulului, 8 (opt) din al Ackermanului, 18 (optsprezece) din al Ismailului și 37 (treizeci și șapte) ale coloniilor bulgare și române, cari toate, bisericeste s'au alipit sub oblăduirea mitropoliei Moldovei *prin o administrațiune conzistorială* ce se înființă în Ismail în anul 1857¹⁾.

În sfârșit în anul 1864, ținutul Cahulului s'a alăturat la eparhia Hușilor, în timp ce restul ținuturilor moldovenești din Basarabia sudică, dimpreună cu ținuturile Covurluiului și Brăilei, au format *noua episcopie a Dunărei de jos* cu reședința în Ismail.

¹⁾ Zamfir C. Arbore: *Basarabia în secolul XIX*, pag. 504—513.

§ 6.

Eparhia mitropoliei Proilaviei.

Un deosebit interes prezintă și această eparhie, în ceea ce privește existența administrației bisericești în părțile Dunărei de jos, începând dela veacul al XV-lea și până în întâia jumătate a veacului al XIX-lea. Înființarea acestei eparhii, se crede a fi încă din a doua jumătate a veacului al XV-lea, după ce Turcii au cucerit și ocupat cetățile Brăilei, Giurguiului, Turnu-Măgurele (1418), iar mai apoi și Chilia cu Cetatea Albă (1489).

Sub stăpânirea turcească, bisericile din aceste părți ne mai putându-se administra de către o chiriarchie românească, a trebuit să se înființeze o eparhie proprie și neatârnată de orice altă autoritate bisericească română.

Iată cuprinsul celui mai vechiu document¹⁾ istoric în care se amintește despre eparhia Proilaviei:

IOANICHIE

CU MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP DE CONSTANTINOPOLE,
ROMA NOUĂ ȘI PATRIARH ICUMENIC.

«Cunoscut este obștește la tot poporul cel numit cu numele lui Christos, că această mare biserică a lui Dumnezeu catolică și apostolică covârșeste și este mai întâi de toate dumnezeieștile și prea sfintele mitropolii și bisericile lor subalterne, cu alte cuvinte, mumă și isvor nesecat și arbore ales și cu frumoasă umbră și liman liniștit și mântuitor; deci ea în multe chipuri economisește interesele ale fiecărei Biserici ale diferitelor națiuni, ce voesc să aibă legi pentru administrația perfectă și hotărâri care să dea un rezultat definitiv, sau prin voința regească sau patriarhală, precum la construirea orașelor, mitropoliilor, bisericilor, și alte

¹⁾ Melhisedec: *Cronica Hușilor*, apendice, pag. 152—156.

multe asemenea acestora, ce contribuiesc la folosul sufletesc în genere și în particular.

«Pentru aceasta este în uz, ca prin învoirea, autoritatea și voința patriarhală să se facă stabilimente patriarhale și stavropighiale pentru căința și înlăturarea vițiului și creșterea virtuței la mai multe eparhii ale mitropolițiilor, arhiepiscopilor și episcopilor, fondate prin decrete ale patriarhilor după vremi, care stabilimente știm că s'a făcut și se țin bine, cu iubire de Dumnezeu, neschimbat și nestrămutat fiecare din ele.

«Așa dar fiind un templu *în Eparhia și Mitropolia Proilavului și a Ismailului*, închinat în cinstea sf. Nicolae¹⁾, care este învechit și dărămat, și cu un cuvânt nu are nici o parte în bună stare, și are trebuință a se construi din temelie, din norocire, pe neașteptate, prin năstăvirea lui Dumnezeu îndemnați prea cuvioșii părinți dela sf. Munte din monăstirea Caracal unde se cinstește pomenirea sf. Apostoli, vor a restabili din temelie acest templu cu a lor cheltuială sub nume de patriarhal și stavropighial, așa ca să țină în acest templu numai numele patriarhului și să se proclame mai pre sus, fiindcă acest templu la restabilire a devenit stavropighie patriarhală și în el nici un arhieru local și de după vreme să nu se amestece nici la sfințitele lucrări, nici la sfințita hirotonie, nici la cercetarea sufleteștilor greșele ale ieromonahilor și monahilor din monăstirea Caracal ce se vor afla la acel templu, nici într'un chip, nici a le cere canonicele dări, căci chiar de ar fi consacrați (ierosiți) acolo, ei totuși vor fi și se vor numi patriarhali și vor fi supuși exarhului ce se va trimite dela patriarhul pentru drepturile sale, și 'i vor plăti obișnuitele dări canonice. Căci acolo unde nu vor fi fondate stavropighii patriarhale, arhieru local de după vremi are putere și lui apărținește anaforaua (Αναφορά, raport), sigiliul, cercetarea, veniturile canonice, hirotoniele, dare de polițe și vânzarea lor și orice alte pronomii episcopale. Iar stavropighiile patriarhale, fiind atârinate de auto-

¹⁾ În timpul domnitorului Alexandru Ioan Cuza (1859—1866), această biserică rămasă fără avere a fost subvenționată de Ministerul Cultelor iar astăzi, dela definitivă predare a Basarabiei, este ajutată de Sf. Sinod a Bisericii Rusiei.

ritatea patriarhală, voim a rămânea neschimbate și nestrămutate. Așa dar sus numiții părinți ai respectabilei monastiri Caracal, arătând dorința lor de a rădica acest templu, au cerut de la moderația noastră permisiune și autorizațiune patriarhală ca să întreprindă această lucrare fără îndoială, și moderația noastră nevoind a trece cu vederea cererea lor, ca una ce este bine motivată (εβλογον) și legală, le-a dat învoire și putere prin această a noastră carte patriarhală sigilată să pună temeliă și să înfigă sf. cruce duple orânduiala mării noastre biserici, și a construi biserica sub nume de stavropighie patriarhală, ca să fie aceasta de acum și înainte nerobită în viaci în totul liberă și necălcată, și părinții ce vor fi întrânsa după vreme să nu fie datori o da nimănui nimică, afară numai, spre semn de supunere, la marea biserică a lui Christos câte 40 litre de icre, sau 10 ocale, și să pomenească în biserică numele nostru patriarhal, duple obiceiul bisericesc ce se ține din vechime prin stavropighiile patriarhale. Când va fi trebuință de hirotonie a unui preot, sau ieromonah, sau ierodiacon, părinții să cheme pe arhiereul local ca să servească în această biserică patriarhală și stavropighială, fără însă ca să șadă în sfințitul sinthron. Toate acestea espuse în documentul prezent voim a rămânea neatînse, neschimbate în totdeauna. Arhiereul local de după vremi neavând nici o permisiune, precum s'a zis mai sus, nici a săvârși sfințite lucrări nefiind chemat de părinții de la această biserică, nici a judecă, nici a argosi, nici a aforisi, nici a cere vreun drit de la ei, fiind liberi, și neesecutabili, greșelile căroră voim a fi dependente numai de moderația noastră, și a noastră va fi cercetarea și raportarea, oprirea și corigerea greșelelor. Iară dacă oricine ar voi a călca această a noastră carte sigilată patriarhală în care scriem, desprețuind și batjocorind majestatea noastră patriarhală și autoritatea, și ar supune robiei în dauna și stricăciunea acestei biserici patriarhale și stavropighiale consacrată numelui sântului Nicolae, sau arhiereu, sau preot, sau din altă tagmă, și ordine și societate, să fie afurisit de sfinta cea deoființă, făcătoare de viață și nedispărțită Treime, și de la unul Dumnezeu cel neconfundat în unitatea firei, și să fie blestemat și neertat, și după moarte nedeslegat în veacul

de acum și în cel viitor; și să aibă blestemurile sfinților celor 318 purtători de Dumnezeu părinți dela Niceia și ai celorlalte sfinte sinoade, și partea lor să fie cu produsul Iuda. De aceea pentru dechiărare și asigurare s'a făcut actul prezent, sub sigiliul de plumb și s'a dat monahilor dela Caracal, trecut și în condica cea sfântă a Marei Biserici a lui Christos. In anul 1641 Iunie 2».

Subscriși:

Ioanichie cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Constantinoplei, Romei nouă și Patriarh Ecumenic.

Anthim Kizicul.

Parthenie Samul.

Pangratie al Mironiei.

Porfirie al Niceei.

Climent al Didimotihului.

German al Elasonului.

Daniil al Serilor.

Grigorie al Rodosului.

Neofit al Adrianoplei.

Damaschin al Mesembriei.

Gavriil al Naupactei și Artei.

Cornelie al Metimnei.

Din cuprinsul acestui document se vede lămurit:

1. Că eparhia Proilaviei se administră de un mitropolit și se numia *Mitropolia Proilaviei*.

2. Că această eparhie cuprindea și ținutul Ismailului, pentru care se mai numia: *Mitropolia Proilaviei și a Ismailului*.

3. Că această eparhie și cu chiriarhul său atârna direct de patriarhia din Constantinopol, fără ca vr'o altă chiriarchie românească să aibă vr'o autoritate sau vr'un amestec asupra clerului și bisericilor din părțile Proilaviei, sau orice alte legături canonice și jurisdicționale cu mitropolitul proilav.

4. Că patriarhul din Constantinopol Ioanichie dimpreună cu sinodul său încuviințează cererea că-

lugărilor mânăstirii Caracal din sf. Munte de a repara radical biserica cu hramul sf. Ierarh Nicolae din Ismail spre a le servi ca metoch; că ridică această biserică la rangul de *stavropighie* sau *patriarhală*, așa ca nici un arhiereu sau chiriarh să nu mai poată avea absolut nici un amestec în afacerile acestei biserici, decât patriarhul și numai patriarhul.

Reședința acestei eparhii a fost în cetatea Brăilei, care din cele mai vechi timpuri se numea: *Proilavon* (προηλάβον), *Proilabum*, *Proilabia*, de unde apoi și numirea de *eparhia* sau *mitropolia Proilaviei*.

Ca întindere teritorială, această eparhie cuprindea: Brăila, Ismailul, Renii, Chilia, Ackermanul, satele ce alcătuiau Bugeacul tătăresc (partea de sud a Basarabiei¹⁾; apoi Benderul, Hotinul, o parte a Galaților, Giurgiu, Turnu Măgurele și Dubăsari²⁾, un târgușor pe malul stâng al Dnistrului, care până la pacea dela Iași încheiată în anul 1791, rămăsese neocupat de Ruși. Toate aceste ținuturi erau locuite de Români și înainte de căderea lor sub stăpânirea musulmană erau administrate bisericește de către chiriarhiile românești.

În anul 1771, Turcii fiind isgoniți de Ruși, mitropolitul Moldovei Gavriil Calimah în înțelegere cu cel al Ungrovlahiei, Grigorie, hotărîră desființarea eparhiei Proilaviei și ca urmare alipiră ținutul Brăilei la eparhia Buzăului; ținuturile: Ismail, Reni, Chilia, Ackerman și Bender la eparhia Hușilor, iar ținutul Hotinului la eparhia Rădăuților cum au fost și mai nainte, hotărîre care se execută în acelaș an

¹⁾ Dela valul lui Traian până la Dunăre și Marea-Neagră.

²⁾ Dubăsari sau Dubossari deși se află peste Dnistrul totuș în vechime până la 1716 făcea parte din eparhia Hușilor.

(1771), măcar că cuvenita aprobare din partea grafului rus P. A. Rumanțov nu se primi decât în anul 1773¹⁾.

Această stare de lucruri însă dură până în ziua de 10 Iunie 1774, când în urma păcii dela Kuciuc Kainardgi, Turcii reocupând ținuturile dunărene și basarabene, reînființară iarăși eparhia Proilaviei.

În anul 1787, armatele rusești sub comanda cneazului G. A. Potemkin ocupară din nou principatele române, și atunci afacerile bisericești din Moldova și Valahia au fost încredințate arhiepiscopului *Ambrosie Serebrenicov* al Ecaterinoslavului, cu titlul de *vicar al exarhiei Moldo-Vlahiei*; iar după luarea Ismailului, Ackermanului și Benderului de către Ruși, afacerile bisericești din aceste părți (aflate sub eparhia Proilaviei) s'au trecut pe seama exarhatului Moldo-Vlahiei, și ca episcop cu titlul de *vicar al Benderului și Ackermanului* a fost numit Gavriil Bănulescu-Bodoni, mai apoi primul arhiepiscop al Basarabiei cu reședința la Kișinău.

În urma păcii dela Iași, încheiată între Ruși și Turci în ziua de 29 Decembrie 1791, stăpânirea mu-

¹⁾ Iată cuprinsul decretului mitropolitului *Gavriil*, din anul 1771, prin care se încredință lui *Inochentie* episcopul Hușilor, cârmuirea bisericească a ținuturilor basarabene:

Gavriil din mila lui Dumnezeu, arhiepiscop și mitropolit al întregii Moldavii.

De oarece eparhia, care sub raportul păstoririi bisericești a fost cărmunită în cursul vremurilor de fratele nostru întru Hristos, mitropolitul Proilaviei, și odinioară a fost socotită ca aflându-se în cuprinsul principatului Moldovei și a mitropoliei Moldovei, iar acum, după voința proniei Atotputernicului și întru tot bunului Dumnezeu, s'a izbăvit de asprul jug otoman, prin puterea neînvingelor armate ale Măriei Sale împărătești, ale milostivei noastre împărăteșe ruse, noi, după cum ni-am încredințat prin binefacerea dumnezeiască a prea sfântului și de viață făcătorului Duh, a fi arhipăstor al întregii țări a Moldovei, am socotit de neapărată datorie a noastră arhipăstorească să luăm în considerație trebuințele *acestei eparhii rămasă fără păstorul turmei cvoântătoare.*

Pentru aceea noi am și însărcinat pe fratele nostru întru Hristos, Inochentie, episcopul Hușilor, să aibă grijă de numita eparhie, ca una ce e vecină cu eparhia sa și s'o păstorească cu privighere de păstor atât bisericește cât și politicește îndreptând și povățuind acest creștin popor spre mântuirea lui sufletească.

Afară de eparhia Hotinului dată spre cârmuire fratelui nostru întru Hristos, Kir Dosîthei (Herescu) episcopul Rădăuțului, toată partea cealaltă

sulmană reluând ținuturile pierdute, mitropolia Proilaviei își reia ființa sa, până ce în timpul războiului dintre anii 1806—1812 existența ei iarăși se întrerupe.

În anul 1812, în urma păcii încheiate între Ruși și Turci la București¹⁾, odată cu luarea Basarabiei, negreșit s'a luat de Ruși toate ținuturile cetăților basarabene începând dela gura Prutului spre gurile Dunării și acele din interiorul Basarabiei, ce fuseseră ocupată de Turci; așa că dela această dată mitropolia Proilaviei nu mai rămăsese decât cu ținuturile Brăilei și cu câteva alte cetăți românești presărate pe malul stâng al Dunării și stăpânite de Turci ca: Călărași, Silistra, Giurgiu, Zimnicea, Turnu Măgurele, Calafat și altele.

În ziua de 18 Iunie 1828, după ocuparea principatelor, Rușii luând cetatea Brăilei de sub stăpânirea turcească, iar în urma păcii dela Adrianopole din 2 Septembrie 1829 distrugându-se stăpânirea musulmană din principate, mitropolia Proilaviei se desființă pentru totdeauna²⁾.

Scaunul de reședință al acestei mitropolii eră

a eparhiei va fi dată spre ascultarea numitului episcop de Huși, până când lucrurile vor merge în ordinea cuvenită și totul va fi adus în starea desăvârșită.

Așa dar, voi bine credincioșilor creștini și voi sfinți clerici datori sunteți să vă supuneți bisericește episcopului de Huși, legiuit pentru ocrotirea voastră și pentru mântuirea sufletească, dându-i lui onorurile ce se cuvin arhierestei lui dragoste de Dumnezeu".

În urma mijlocirilor făcute de mitropolitul Gavriil Calimah pe lângă prea luminatul general Feld-Mareșal, contele P. A. Rumanțev, încă din anul 1771, guvernatorul rus își dă de abia în anul 1773 consimțământul său în cestiunea desființării eparhiei Proilaviei însă numai până la o *viitoare hotărâre a autorităților superioare*.

În urma acestui răspuns, mitropolitul Grigorie Calimah adresează o epistolă enciclică către clerul și credincioșii creștini din ținuturile basarabene ce urmau să se alipească la eparhia Hușilor, în care epistolă după ce își arată înțelegerile avute cu mitropolitul Grigorie al Ungrovlahiei, cum și mijlocirile făcute pe lângă contele Rumanțev, le face cunoscut desființarea Proilaviei și trecerea lor vremelnică sub administrația bisericească a eparhiei Hușilor, până la hotărârea definitivă a autorității celei mai înalte, înșiruind totodată și drepturile noului lor episcop, Inochentie al Hușilor.

(Vezi: arhiva episcopiei Hușilor, vol. III, pag. 207—211).

¹⁾ În ziua de 16 Mai.

²⁾ C. Erbiceanu, *Biserica Ortodoxă Română* XXVIII Nò. 12.

în orașul Brăila; iar drept catedrală metropolitană, era vechia biserică „sânții Arhangheli Mihail și Gavriil“ de pe malul Dunării, care a existat până la anul 1846, când din cauza vechimei cași din cauza surpării malului dunărean a fost părăsită și ruinată.

Este trist lucru că până astăzi nu se știe încă lista mitropoliților, cari au păstorit eparhia Proilaviei.

Confruntând cercetările repausatului episcop Melhisedec din „*Cronica Hușilor*“ cu cele din „*Condica Sfântă*“ ale lui Ghenadie episcopul Râmnicului, cum și cu cele din „*Cronicul evenimentelor bisericesti*“ ale arhimandritului Arsenie Ivașenco¹⁾, se poate întocmi următoarea ordine a ierarhilor Proilaviei:

1. **Meletie**, care în anul 1644, având învoirea canonică a lui Partheniu patriarhul Constantinoplei, s'a dus în Moscova, la marele împărat Mihail Teodorovici, pentru a strânge ofrande. În acest scop, el aveă cu sine și o scrisoare din partea clericilor și credincioșilor din eparhia Proilaviei prin care se descriă, pe de o parte trista stare a credincioșilor sub stăpânirea mulsumană, iar pe de alta via lor nădejde în țarul Moscovei, sprijinitorul și ocrotitorul lor²⁾.

Iată cuprinsul acestei scrisori:

«Fie gloria păzitului de Dumnezeu imperiului vostru, asupra dușmanilor și protivnicilor văzuți și nevăzuți, și să se slăvească în toată lumea, în mănăstiri și biserici, de arhieriei și de preoți, căci oricine recurge la milostiva voastră împărăție, nu se întoarce fără ajutor și binefacere dela marea voastră milostivire împărătească, pentru care și noi, preoți și clerici mai mici și mai mari, bătrâni și tineri din ținutul Brăilei, Ismailului, Kiliei și Bielogradului, ne aplecăm

¹⁾ Mort în anul 1903, în calitate de episcop de Kirillovsk și vicar de Novgorod.

²⁾ Muraviev: Raporturile Rusiei cu Orientul în afacerile bisericesti. Moscova. Vol. III, pag. 734, cit. de Ludovic Cosma în „Viitorul“, an. VIII No. 21—24.

înaintea sfințelor voastre picioare. Că tu ești stâlpul credinței ortodoxe și noi robii tăi ne aflăm aci în mâinile mulșumaniilor, și nu avem, sârmanii, unde să alergăm și să ne plecăm capul în suferință, pe care zilnic-o îndurăm noi din cauza birurilor [impuse] de oamenii [stăpânirii] turcești. Fie cunoscut sfintei împărății, că aci în Brăila, *pe timpul voevodului Mihaiu*, au ars biserica sf. Nicolai și mica mitropolie, pe care o avem pentru credința neamului creștin; pentru aceasta noi, nevrednicii robii tăi, neavând ce să facem, ca să restaurăm această biserică, recurgem la filantropia și milostivirea împărăției voastre, plecăm capetele noastre la picioarele tale, ca să ne faci nouă robilor tăi această binefacere și să restaurezi această biserică, pentru pioasa și liniștita voastră împărăție, ca stâlp și întărire creștină, pentru că avem mare nădejde la tine, în neamul nostru».

2. **Ioanichie**, despre care se face mențiune în anul 1716, când intră în ceartă cu *Iorest* episcopul Hușilor pentru satele de pe hotarul Moldovei, *Sultan-Câșlasi* și *Musaip-Câșlasi*, cum și pentru târgulețul *Dubăsarii* din stânga Nistrului, ceartă care luă sfârșit la Iași, unde domnitorul Alexandru Nicolae Mavrocordat supuse cazul la judecata *sfatului țării* și a lui *Samuil patriarhul Alexandriei*, care toc-atunci se află în țară după milostenie, și de către cari se hotărî, ca *Dubăsarii* să rămână ai Proilavului, iar celelalte două sate ale episcopului de Huși, cum fuseseră și mai înainte¹⁾.

3. **Calinic**, care a fost mitropolit al Proilaviei mai înainte de 1757.

În „Cronicul“ arhimandritului Arsenie Ivașcenco²⁾, citim cum în al XV-lea an al domniei îm-

¹⁾ O copie după această hotărâre subscrisă de patriarhul Samuil și de episcopii deliberatori, se păstrează și azi în eparhia episcopiei Hușilor, și este adevărată întocmai cu originalul de Grigorie fost arhiepiscop de Ohrida, de Neofit mitropolitul Ungrovlahiei și de Metodie episcopul Buzăului.

²⁾ Op. cit. pag. 719.

părătesei Elisabeta Petrovna (1741 — 1761), Kiril patriarhul de Constantinopol, împreună cu Mathei al Alexandriei și cu Parthenie al Ierusalimului prin o râvnă nechibzuită au luat hotărîrea de a socoti botezul latinilor ca nevalid și deci să reboteze pe cei ce vin dela latinitate, fapt ce a provocat mari turburări printre membrii sinodului, întru cât o așa hotărîre se contrazicea în chip vădit cu cele hotărîte în sinodul din anul 1484 de sub patriarhii Kiprian și Ieremia al III. Urmarea fu că pe ziua de 16 Ianuarie 1757, Kiril a fost depus și trimis la Athon, iar în locul său fu ridicat ca patriarh Calinic al IV-lea, mitropolitul Brăilei.

Sergiu Macreu ¹⁾ încă amintește de un *Calinic*, fost mitropolit al Proilaviei, care la 17 Ianuarie 1757, deveni patriarh al Constantinopolului, în niște împrejurări destul de triste. Despre acest patriarh se spune că era un bărbat erudit, mare apărător al dogmelor ortodoxe, statornic și înalt la cugetare, dar stângaci în politică și în practica guvernării. Se pare că după ce părăsise eparhia Proilaviei, nu se știe în ce împrejurări, se zăbovea în Constantinopole locuind în *cartierul latinilor* din jurul Galatiei. Tocmai atunci se formase un curent pentru detronarea patriarhului Kiril. Intre arhieriei nemulțumiți era și Calinic. Partida sa triumfând, el fu ales ca patriarh, contra voinței poporului, care revoltându-se, intră în biserică și năvălind asupra lui l-a lovit; apoi tărându-l afară din biserică ca să-lucidă, a rupt vestmintele de pe el, dar fiind apărat de ai săi și făcându-se nevăzut prin mulțime a scăpat cu viață. Pare că furia poporului s'a po-

¹⁾ *Amintiri din Ist. Bis., 1750—1800*, publicate de C. Erbiceanu, *Bis. Ort. Rom.*, XXIV. pag. 602—605 și 701.

tolit după aceea, căci Sergiu Macreu spune că acest Calinic a stat ca patriarh *șase luni și opt zile*, după care a fost scos din scaun și *surghiunit* în muntele Sinai, iar locul lui l-a ocupat Serafim al Filipopolului.

Când acest Calinic va fi devenit mitropolit al Proilaviei nu se știe pozitiv, în tot cazul mai înainte de anul 1757, adică mai înainte de urcarea sa pe scanul patriarhal.

4. **Daniil**, despre care nu se știe când a ocupat scaunul de mitropolit al Proilaviei. Se știe numai că în anul 1771, când această mitropolie se desființează pentru câțva timp (1771—1774), el încetează din viață. El se întitula: mitropolit al Proilaviei, Tamarului¹⁾, Hotinului, a întregului litoral dunărean și nistriean și a întregii Ucraine tătărești, și își avea reședința în Ismail.

5. **Ioachim**, care se întâlnește ca mitropolit după restabilirea mitropoliei Proilaviei, adică după anul 1774. El a păstorit până la 1777. Repausatul Melhisedec spune că într'o biserică din ținutul Covurlui a găsit un antimis cu inscripția grecească, eliberată de Ioachim, mitropolitul Proilaviei, în anul 1777.

6. **Chiril**, probabil urmașul lui Ioachim și care pe la 1788, își avea reședința, nu se știe prin ce împrejurări, în Dubăsari, cu titlul de mitropolit al *Proslaviei*, denumire care, după episcopul Melhisedec, ar fi o corupțiune din Proilavia.

În timpul său și anume când țările românești au fost ocupate de Ruși (1788), era ca exarh al principatelor Moldovei și Valahiei Ambrosie Serebreni-

¹⁾ Adică al Renilor.

cov, arhiepiscopul Poltavo-Perceaslavului. Despre acest Kiril, iată cum se exprimă exarhul Gavriil către sf. Sinod al Rusiei prin raportul său din 20 Decembrie 1809 privitor la desființarea Proilaviei: „Arhiereul de mai nainte al acestei eparhii, mitropolitul Kiril, încă din timpul războiului trecut a rămas în Rusia și trăește retras în Dubossari, iar cel ce a fost mitropolit în timpul întreruperii actuale a păcii dintre imperiul rus și poarta otomană a plecat în Constantinopol. Cel dintâiu, cu toate că este bătrân și neputincios, având oarecare accese de boală, m'a rugat totuș pe mine să-i mijlocesc administrațiunea eparhiei sale, iar cel din urmă fiindcă se găsește în supunere turcească n'am ce zice“.

Prin stăruința acestui exarh, mitropolitul Kiril a avut o subvențiune anuală de 600 ruble din partea sf. Sinod al Rusiei în scopul întreținerii și mângâierii bătrânețelor lui.

Prin tradiție, se mai spune, că după alungarea oștilor rusești și după încheerea păcii din anul 1791, acest Kiril ar fi rivalizat cu Gavriil Bănulescu la demnitatea de mitropolit al Moldovei unde însă nu reuși.

7. **Partheniu**, despre care exarhul Gavriil prin raportul de mai sus pomenește că a plecat în Constantinople. În „Condica sfântă“ reposatul episcop Ghenadie reproduce de pe grecește în românește decretul patriarhului ecumenic *Callinic* din 20 Februarie 1803, prin care se dă binecuvântarea lui Dosithei mitropolitul Ungrovlahiei spre a hirotoni pe ieromonahul Callinic ca mitropolit al Vidinului (probabil al Vissinului sau Vicinei). Acest decret este semnat de treizeci de ierarhi ai scaunului ecumenic între care stă subscris și *Partheniu mitropolitul Proilaviei*.

8. **Calinic**, care se întâlnește ca mitropolit al Proilaviei pe la anul 1814. Intr'o însemnare, găsită de Melhisedec, în Mineiul luni Ianuarie dela biserica sf. Spiridon din Brăila, cu data din 1814 și scrisă de *Preotul Nicolae sin Popa Dumitru ot Brăila, Protopop Brăilei*, se spune că el a fost hirotonit preot de *Proilavul Calinic*, la biserica Sf. Nicolae din Vărsătura¹⁾.

De asemenea în mineiul din luna Mai al aceleiași biserici, găsim următoarea însemnare scrisă pe românește: „La 19 Mai 1814, părintele Apostol Ionomu, protopopul Brăilei, din ordinul P. S. Calinic a chemat din toate părțile pe toți preoții, examinându-i și punându-i să slujească o săptămână încheiată, și au fost foarte strict examinați și unde au fost constatați slabi au fost învățați“.

Se zice că acest mitropolit a făcut schimb cu Antim, mitropolitul *Dimoticului* din Rumelia. Cât timp va fi păstorit în Dimotic acest Calinic, nu se știe. Constatăm însă că un episcop proilav, Calinic, se sinucide în Târgoviște în anul 1832: „Episcopul Proilavului Calinic ducându-se la Târgoviște și din pricini neștiute, din îndemnarea diavolului sau din alte pricini, a luat pistolul și s'a împușcat cu însuși mâna sa și se cere deslegare dela episcop, ce să facă dacă va muri“²⁾. Tot aci ni se spune că averea lui s'a vândut la mezat pentru datorii. Acest episcop nu poate fi altul decât fostul mitropolit al Proilaviei, Calinic, predecesorul lui Antim, care mai degrabă ne vine a crede că fiind înlocuit prin Antim, a rămas pribegind în țară la noi, de oarece și autorul însemnării de mai sus de care amintește repausatul

¹⁾ O mică comună în județul Brăila.

²⁾ C. Erbiceanu Bis. Ort. Rom.. An. XXIX, No. 2, pag. 158.

episcop Melhisedec, nu spune ceva hotărît, ci numai că: „*se zice că a făcut amândoi schimb*“. S'ar putea admite totuși și ipoteza că părăsind Dîmoticul, prin vre-o împrejurare necunoscută, să fi venit aci zăbovindu-se prin țară¹⁾.

9. **Antim**, despre care se face amintire în anul 1821, ca fiind dejă mitropolit al Proilaviei. Prin urmare, el trebuie să fi ocupat scaunul acestei mitropolii mai înainte de acest an, poate chiar prin schimbul făcut cu Calinic, despre care amintirăm mai sus. Antim este ultimul mitropolit al Proilaviei, care o păstorește până la 1828, când Brăila, cu Giurgiul și T.-Măgurele, luându-se dela Turci, se desființă pentru totdeauna și eparhia mitropoliei Proilaviei. Se zice, că după încheerea păcii dela Adrianopol în anul 1829, el s'ar fi îndreptat către Rusia fiindcă era prea compromis în fața Turcilor. Odată cu acest mitropolit s'a sfârșit și existența mitropoliei Proilaviei.

Aceste zise în treacăt, despre eparhia Proilaviei ca și despre jurisdicțiunile teritoriale ale eparhiilor moldovene, din cari răsar începuturile administrațiunii eparhiale în părțile Dunărei de jos, vom face și o examinare fugitivă asupra stării bisericești

¹⁾ Melhisedec vorbește numai despre acest Calinic pe care-l întâlnește în 1814. Sergiu Macreu am văzut că amintește de un alt Calinic, care devine patriarh la Constantinople în 1757 și care fusese mai înainte al Proilaviei. Fi-va sau nu acesta, una și aceeași persoană cu cel din 1814, ocupând scaunul mitropoliei Proilaviei în două rânduri? În intervalul dela 1757, când primul Calinic devine patriarh, și până la 1832, când moare cel din urmă Calinic, este un interval de 75 ani. Dacă s'ar admite că ar fi unul și același Calinic, care să fi trăit 100 ani, ar urmă că el a fost mitropolit al Proilaviei la o etate mai mică de 25 ani. Numai în cazul când această etate poate fi admisibilă pentru demnitatea de mitropolit, sau cea de 25 ani pentru cea de patriarh, și trăind 100 ani, s'ar putea admite că este unul și acelaș Calinic, care să fi devenit iarăși mitropolit al Proilaviei în 1814, adică după un interval de 57 ani.

din Dobrogea, urmărind-o din timpul întemeerii principatelor și până în preajma gloriosului războiu Româno-Ruso-Turc din anul 1877, când această nouă provincie dobrogeană, realipindu-se la patria mamă, făcù parte integrantă din teritoriul jurisdicțional al eparhiei Dunărei de jos.

§ 7.

Starea religioasă a Dobrogei dela înființarea principatelor până la veșnica ei realipire la patria mamă.

Când am studiat vechile urme ale creștinismului în Dobrogea, cum și vechile organizațiuni ale ierarhiei bisericești din această provincie, am văzut între altele, că mitropolia din Tomis a existat din a doua jumătate a veacului al III-lea până la sfârșitul veacului al VI-lea (cam între anii 278—590), și că creștinismul s'a păstrat apoi și prin alte episcopate între cari mai însemnate a fost mitropolia Silistrei sau a Dorostorului, care de asemenea a existat cu oarecari întreruperi necunoscute de istorie, între anii 286 și până la 1721.

Apoi am văzut că ambele aceste mitropolii au fost conduse de ierarhi recunoscuți și în răsărit și în apus și cari au luat parte la diferitele hotărâri sinodale, unde s'au impus prin erudițiunea și autoritatea lor.

Deci dar, până la întemeierea principatelor românești starea bisericească în Dobrogea, relativ, erà bine organizată și bine reprezentată.

Greu lucru este a se ști hotărâtor însă, când și cum a existat în această provincie o stăpânire românească. Din istoria noastră națională, cunoaștem că pe la sfârșitul veacului al XIV-lea, *Dan*, domnul

țării românești (1385—1386), fiul lui Radu al II-lea¹⁾, în războaiele sale cu Sișman țarul bulgarilor, cucerii mai multe regiuni de pe malul drept al Dunării, între cari și cetatea Silistrei; și că acest domn murind în războaiele sale de cuceriri dobrogene fu urmat și imitat de fratele său, *Mircea cel Mare*.

Pe timpul acestui falnic voevod, mai știm că țara românească eră mare și întinsă și peste munți și peste Dunăre până la Marea Neagră, căci acest mare voevod al românilor se întitulă: „*Stăpânitor și Domn a toată țara Ungro-Vlahiei și peste munți, încă și peste țările tătărești și Almașului și Făgărașului Hertog și Stăpânitor, Banatului de la Severin Duce și de amândouă părțile și peste toată Dunărea până la Marea cea mare și cetății Dorostorului Stăpânitor*“.

Cum vedem, stăpânirea românească în timpul lui Mircea (1387) eră întinsă și peste Dobrogea. Cât timp însă vor fi stăpânit Românii această provincie nu se știe cu siguranță.

Este adevărat însă, că dacă această stăpânire românească a încetat în decursul vremilor, nu a încetat însă interesele cele sante ale domnitorilor români pentru nevoile Dobrogenilor, cari erau de acelaș sânge, de acelaș neam și de aceeaș lege cu poporul românesc din principate,

Cele două hrisoave ale voevodului Alexandru Constantin Mórúzi date în ziua de 16 Iunie 1793, ca și *cartea Mitropolitului Dârstei* (Dorostor) din acelaș timp, ne dovedesc cum domnitorii țării românești ca: Alexandru Ipsilante, Nicolae Caragea și Mihail Șuțu, purtau un mare interes pentru buna starea religioasă

1) Eratele și urmașul lui Vladislav Basarab.

morală și materială a Dobrogenilor și pentru propășirea bisericilor din Silistria, Cerna Voda și Babadag; și cum acest sfânt și mare interes era chiar un fel de moștenire lăsată din domnitor în domnitor.

Iată aceste documente:

A.

«Lucrările aceia ce prin iubirea de Dumnezeu, cu plăcere și cu cuviință se fac și se săvârșesc de către blagocestivii și iubitorii de Hristos Domni, cari dela D-zeu sunt aleși, măcar că se pot cunoaște la toată obștimea și prin alte mijloace de fapte bune, iar mai ales și vrednică de laudă este evlavia și cucernicia Domniilor Sale către sfințele și dumnezeieștile locașuri, unde deapururea se slăvește numele marelui și A tot puternicului Dumnezeu. Ci dar și domnia mea cu acest gând, fiind cucernic către sfințele lui D-zeu locașuri și monastiri, *socotit-am și Domnia mea pentru sfânta și dumnezeiască mitropolie din cetatea Dârstorului, de peste Dunăre, la care se cinstește și se prăznuește hramul tăerii cinstitului cap al sfântului și slăvitului prooroc înainte mergătorului și botezătorului Ioan, care sfântă mitropolie a avut de la domnia lor, frații noștri domni ce au fost mai înaintea noastră, privilegiuri, care le-am văzut domnia mea, de a i se da pe tot anul, dela ocna Slănic, sare câte 500 bolovani, mari, aleși, care sare, orânduitul sfintei mitropolii să fie volnic la vreme, fără nici o zăticnire, o ridică dela ocna, și au să o vândă, au să o ducă unde vor vrea și nici vameșii, nici cămărașii să nu-i supere de nimic. Deci învrednicindu-ne D-zeu și pe noi cu domnia țării aceștia, după evlavia ce avem către sfințele și dumnezeieștile locașuri, și după rugăciunea ce ne-a dat sfinția sa părintele mitropolit Dârstoreanu Khir am binevoit domnia mea și nu numai am întărit mila ce am avut de mai înainte, ci încă am mai adaos și alți bolovani, una sută cincizeci, ca să aibă a lua pe tot anul, câte șase sute cincizeci bolovani sare mari, aleși, cari să-i ducă unde va vrea, fără de supărare de către vameși sau cămărași, pentru care am dat sfintei numitei mitropolii, acest domnescul nostru*

chrisov, întărit cu însăși credința domniei mele la Alexandru Constantin Moruzi Voevod și cu a prea iubiților domniei mele fii, Nicolae Voevod, Dumitrașcu Voevod, Constantin Voevod, martori puind pe toți cinstiții boeri cei mari ai divanului domniei mele: Nicolae Brâncoveanu vel vistiernic, Dumitrașcu Racoviță vel ban, Ienache Văcărescu vel spătar, Enache Moruzi vel vornic de țara de sus, Manolache Brâncoveanu vel vornic de țara de jos, Manolache Crețulescu vel vornic, Nicolae Filipescu vel vornic, Costache Ghica vel logofăt de țara de sus, Scarlat Ghica vel logofăt de țara de jos, Nicolae Hangherliu vel hatman, Dumitrache Manul vel postelnic, Isac Ralet vel clucer, Dumitrache Scyna vel comis, Nicolae Racoviță vel paharnic, Iordache Palada vel stolnic, Iordache Constandache vel pitar, Iordache vel sluger și ispravnicul Costache Ghica vel logofăt de țara de sus. Și s'au scris chrisovul acesta la anul dintr'untâiu al domniei mele, aci în orașul domniei mele București la anul dela facerea lumii leatului 7301, iar dela D-nul și Mântuitorul nostru Iisus Christos leatul 1793 Iunie 16, de Conștantin biv 3-lea logofăt¹⁾.

B.

«Domnii și oblăduitorii cei de Dumnezeu aleși, căroră s'a incredințat stăpâniri de țări și de noroade, nu se îndestulează, numai pe politicescul norod a-l aduce la stare bună și îndreptare, ci mai vârtos prin lucrarea celor folositoare de suflet, care este milostenia, și mai ales la sfintele lui D-zeu locașuri unde neîncetat să proslăvește numele Marelui și A tot puternicului D-zeu. Drept aceia dar și *domnia mea înștiințându-se pentru două sfinte biserici, ce se află în Eparhia sfinției sale părintelui Mitropolit Dârstor Chir..... însă una în casadaua Bubadava la care se cinstește și se prăznuște hramul sfântului slăvitului marelui mucenic Dimitrie și alta în satul Cerna-Vodă la Boazuchioi la care să prăsnuește hramul sfântului părintelui nostru Nicolae ar-*

¹⁾ V. A. Ureche: *Istoria Românilor*, Tom. IV, pag. 244 sq. (curs făcut la facultatea de litere de pe lângă universitatea din București și publicat sub îngrijirea unui comitet de studenți.

hiepiscopul Mirelor de la Liquia făcător de minuni, ci încă socotind domnia mea, că pe lângă alte laude și prinoase, ce se aduc lui D-zeu în sfințele biserici de pravoslavnicii creștini, ne este bine primită și mireasma tămâerii și luminarea candelilor și a făcliilor, fiindcă și acestea sunt spre slava lui D-zeu și spre podoaba și cinstea bisericii, și îndemnătoare spre evlavie a pravoslavnicilor creștini, bine am voit domnia mea, și nu numai mila, ce au avut aceste două biserici dela frații Domni ai noștri de mai înainte prin chrisoavele Domniilor sale, care le-am văzut, de luă în toți anii, câte taleri 50 pe an din vama domnească, o am întărit, ci încă am mai adaos, alți câte taleri 50, ca să iea numitele biserici pe tot anul câte taleri una sută din vama domnească, să fie pentru tămâe, unt-de-lemn i făcli; însă epitropul de la biserica sfântului Dumitru să iea taleri 50 la ziua sfântului Dumitru; iar cei de la biserica sfântul Nicolae să iea taleri 50 la ziua sf. Gheorghe, ca să fie acestor sfinte biserici, de ajutor și de întărire. Pentru care am dat numitelor biserici acest domnescul nostru chrisov întărit însăși cu credința Domniei Mele lō Alexandru Constantin Moruzi Voevod, și cu a prea iubiților Domniei Mele fii, Nicolae Voevod, Dumitrașcu Voevod, Constantin Voevod, martori puind pe toți cinstiții și credincioși boeri cei mari ai domniei mele“. (Urmează ca și la cel dintâi chrisov toți boerii lor mari din acele vremuri, și apoi arată că e scris de Constantin biv al III-lea logofăt în București, 16 Iunie 1793).

C.

Cartea Mitropolițului Dârstei de ține odaie cu liude 50 oameni.

«Fiind-că părinții Mitropoliți, ce după vreme sunt la sf. mitropolie a Dârstorului, pentru oareși care ajutor au avut voe a ține odaie cu dobitoace, aci în pământul țării la județul Ilfov cum și până la 50 liude, oameni de cei nemernici, a strânge și a-i aveâ cu ruptoare osebită de la vistierie, din cap în cap câte (po?) taleri zece pe an, cu așezământul ca să răspundă de două ori pe an, adică: câte cinci taleri la sfântul Gheorghe și taleri cinci de sf. Dumitru de liude; după cum ne-am adevărit Domnia mea, atât în cărțile

Domniilor Sale fraților Domni, Alexandru Ipsilante Voevod i repositul Nicolae Caragea Voevod, cum că acest ajutor l-a avut și de la alți repositați Domni de mai înainte, cât și din cartea Domniei Sale fratelui Mihai Vodă Șuțul, ce o vedem cu leatul 1792 Iunie 18; am bine voit și Domnia Mea, de am înorit acest ajutor, ce au avut, a ține adecă odaie cu dobitoace și a strânge acei 50 liudei, însă oameni din cei nemernici, care să nu fie birnici sau din ajutoarele satelor, ci numai din cci ce sunt fără staniște, fără legături, și fără căpătăi nicăeri, pe care socotindu-i înaintea dumnealor ispravnicilor, să le faceți căzuta cercetare, și fiind întocmai după cum mai sus arătăm, să le faceți ruptoare cu așezământ, precum mai sus se coprinde, după care cercetare, ruptoare și așezământ ce le veți face, să trimiteți adeverița la Domnia lui Vel Vistiernic pe numele și chipul lor și Domnia lui Vel Vistiernic le va da pecetluituri Gospod, ca să-i aibă întru deosebire de orânduiala țării; iar banii lor să-i aibă a-i aduce omul sfinției sale părintelui Mitropolit la orânduite soroace în visteria Domniei Mele; iar mai mult peste acest val sau hântuială să nu aibă, ca să poată căuta și ei de poslușanie rânduielelor pentru ajutorul numitei sfinte Mitropolii. — 1793, Iunie 8¹)».

Din cuprinsul acestor trei documente se vede clar și lămurit cum domnii țării românești se interesau de aproape de frații lor de peste Dunăre, din Dobrogea, și cum alimentau ei neîncetat cele mai strânse legături morale și materiale, *izvorâte din aceeaș obârșie de credință și neam a Dobrogenilor cu Români din principate*. Or, dacă aceste sfinte legături de credință și neam au fost îngrijite și întărite în decursul vremurilor prin ajutorul și daniile ce se da bisericilor și creștinilor români de peste Dunăre de către domnitorii țării românești, apoi aceleași sfinte legături a trebuit să fie binecuvântate de providența dumnezeiască atunci, când ostășimea

¹) Econ. Gh. Rădulescu: *Starea religioasă a Dobrogei* (Teză de licență), pag. 109; și V. A. Ureche op. cit. seria 1786—1800, Tom. IV, pag. 245, sq.

românească, prin a ei vitejie dovedită pe câmpiile Bulgariei, — sub comanda unui al doilea Mircea, *Viteazul Căpitan Regele Carol I*, — a izbândit în războiul din 1877 să realipească pentru veşnicie pământul dobrogean la patria mumă şi să adune în jurul unuia şi aceluiaş stindard de aspiraţiuni măreţe şi naţionale pe toţi fraţii dobrogeni încercaţi de vremuri.

De aceea, cu drept cuvânt *M. S. Regele*, prin înaltul ordin de zi dat către ostaşii săi, ce-i trimitea în Dobrogea în urma războiului, le zicea între altele: „*Ostaşi, în noua Românie voi veţi găsi o populaţiune în cea mai mare parte română*“.

În adevăr: „*In cea mai mare parte română*“ accentuează *M. S. Regele* despre populaţiunea dobrogeană; căci deşi în Dobrogea, ca şi în Dacia, Românii odrăsliti din viaţa romană au locuit din vechime şi în această provincie, încât vechile lor localităţi dobrogene în cari au crescut şi vieţuit poartă şi astăzi numirile lor româneşti ca: *Pârlita, Calica, Drăgaica, Cocoşul, Tocilele, Piatra Feti, Piatra Călcată, Iglita, Valea Plopilor*, ş. a., totuşi în decursul vremurilor îndelungate s'au strecurat aci multe neamuri străine ca: *Găgăuţii*, veniţi din provincia Caramania (Asia Mică) şi cari au un dialect turco-tătar; apoi, *Tătarii* cari prin veacul al XVI-lea şi XVII-lea, pentru a scăpa de stăpânirea moscovită, s'au refugiat din ţinuturile Benderului, Ackermanului şi Hotinului; apoi, mulţi din *Ruşii* cari pentru a scăpa de persecuţiunile religioase au emigrat în Dobrogea aşezându-se mai cu seamă în regiunea băltoasă numită Bugeag; apoi în urma cuceririlor musulmane, s'au stabilit aci şi *Turcii* întemeind multe sate şi oraşe; apoi între anii 1840 şi 1845

mai vin și se așează în Dobrogea *Bulgariei* dinspre Bazardgic; după aceștia mai vin mulți din *Nemții șvabi* și *alsacieni* cari fuseseră aduși în Rusia de împăratul Alexandru I; în sfârșit, în urma războiului Crimeii între anii 1857—1858 mulți din *Tătarii și Cerchezii* cari emigrau în Turcia, au rămas și prin Dobrogea.

Deci dar, în momentul realipirei Dobrogei, populațiunea română băștinașe se găseă împetrișată cu satele locuite de diferite națiuni, străine și de neam și de lege și de moșie; cu toate acestea populația dobrogeană eră în cea mai mare parte română.

Până la veșnica realipire a Dobrogei la patria mună, când această provincie intră sub jurisdicțiunea canonică a episcopiei Dunărei de Jos, creștinătatea de aci aveă 2 episcopate: unul grecesc cu reședința în Tulcea și altul bulgăresc cu reședința în Silistra.

Amândouă aveau rangul de arhiepiscopie.

Episcopatul grecesc din Tulcea s'a statornicit încă de pe la anul 1855 și jurisdicțiunea sa cuprindea întreaga Dobroge până în Silistra. Ierarhii acestui episcopat au fost: *Ieronim, Dionisie* și *Nichifor*, în timpul căruia s'a săvârșit realipirea Dobrogei la țara mună și deci trecerea ei sub jurisdicțiunea canonică a eparhiei Dunării de jos. Dela această dată Nichifor duce o viață retrasă în Tulcea, întreținându-se cu o pensie de 300 lei lunar ce i s'a dat până la moartea sa. Din cuprinsul pauceniilor ce și azi se găsesc asupra unora din bătrânii preoți dobrogeni, se poate constată cum ierarhii acestui episcopat grecesc se întitulau: *Arhiepiscop și Mitropolit de Dristra* (Silistra).

Tot în Tulcea se așază pe la anul 1870 și o arhiepiscopie bulgară, protejată de stăpânirea turcească și al cărei unic mitropolit *Grigorie* s'a rivalizat mult cu mitropolitul grec, degenerând la fapte regretabile unul contra altuia, până când întronându-se administrația bisericească română în aceste părți s'a curmat ființa acestor arhiepiscopii străine, și deci și luptele lor învrăjbite prin care se batjocoră demnitatea bisericii și a clerului ei. Această arhiepiscopie bulgară durează până în anul 1877, când se desființă prin retragerea lui *Grigorie* în Rusciuk.

Modul de administrație al acestor arhiepiscopii eră cel cunoscut și obișnuit la bisericile și chiriariile grecești din întregul orient. Acești străini chiriarihi ai Dobrogei nu se interesau atât de mântuirea credincioșilor, cât de strângerea *hacului* sau a *jitiei*, un bir anual ce fiecare familie creștină trebuia să plătească episcopului ¹⁾.

Pentru încasarea acestui bir mergea însuși episcopul locului, care umbლა din sat în sat însoțit de preoți și cu mare alai.

Fiecare preot trebuia să garanteze regulata plată și încasare a acestui bir dela enoriașii săi, așa fel că pentru familiile cari nu puteau plăti devenea el singur platnic.

Acest bir anual se urcă până la o liră de familie; silnicia cu care se încasă eră de nedescris.

Mai înainte de a sosi episcopul pentru încasarea jitiei, venea protopopul ale cărui atribuțiuni erau mai ales să facă catagrafierea jitiei și dimpreună cu preotul satului să socotească totalul bănesc ce urmă

¹⁾ A se vedea în corpul acestei lucrări raportul No. 9 din 5 Octombrie 1879 al Revizorului Eclesiastic al Dobrogei, de atunci, către P. S. Episcop Iosif Gheorghian.

să se încaseze; totodată protopopul vesteà și ziua sosirii episcopului, când preotul trebuia să-și dea seama de regulata plată a tuturor credincioșilor săi.

Autoritatea acestor chiriarhii erà foarte mare; în special autoritatea episcopatului grecesc din Tulcea erà de multe ori îngrozitoare.

În afară de administrația bisericească, acesta aveà un mare rol în afacerile judecătorești civile, căci în puterea unei *iradea* dată de sultan, aveà privilegiul ca împreună cu marii slujbași ai stăpânirii musulmane să hotărască și să execute orice sentință judecătorească.

În ceea ce privește administrația bisericească, neavând nici un control sub Turci, episcopul grec din Tulcea ajunse a săvârși fapte cari de cari mai abuzive, ce loveau crud în prestigiul și autoritatea bisericii din aceste părți.

Întreținerea preoților se sprijinea pe tocmelile făcute cu obștea satelor, tocmeli prin cari preoții aveau dreptul, de obicei, la câte două-trei *cinice* (banițe) de grâne anual pentru fiecare familie, cum și anumite plăți bănești pentru diferitele slujbe.

Darea în natură (cu cinice de grâne) se numea *hac*.

Locașurile bisericești sub raportul construcțiunii, lăsau mult de dorit.

Erau, după cum unele se văd și astăzi, construite din lemn ori vălătuci, mici, fără lumină și acoperite cu stuf. Nu se puteà face o biserică până ce nu se obțineà mai întâi o *iradea* care totdeauna costà multe parale, și nu se puteà obține decât cu mari greutate.

Pentru ca bisericile creștine să nu întreacă în măreție geamiile ori minaretele turcești, se prevedea în *iradea* ce anume condițiuni de stil, dimensiune și arhitectură trebuia să îndeplinească.

Mai târziu însă se îngăduia a se clădi și biserici mai mari, însă *iradeaua* pentru așa biserici trebuia să coste mulți. bani și amare străduințe.

Asemenea biserici din timpul stăpânirii musulmane, se pot vedea și astăzi în multe din satele dobrogene așezate dealungul Dunărei ori prin păduri, deci mai adăpostite de satele turcești și tătărești, precum în comunele: Ostrovul (de lângă Silistra), Bugeacul, Coslugea, Oltina, Beilic, Parachioi, Alimanul, Vlăchioi, Rasova, Cochirleni, Medjidia, Seimeni, Topalu, Groapa Ciobanului, Dăenii, Ostrovul de jos, Picineaga, Babadag și altele.

Este interesant să știm care era populațiunea Dobrogei în momentul trecerei sale sub stăpânirea românească, ca așa să ne putem da seamă de valoarea etnică a românismului și ortodoxismului nostru dobrogean și să ne servească în acelaș timp ca element de comparație față cu datele de mai târziu.

Este cunoscut că Dobrogea sub stăpânirea musulmană formă un singur județ sub numele de *sandjacul*, *livalicul* sau *mutessarificul Tulcei*, care depindea de *vilaetul* (provincia) *Dunărei* ce cuprindea Bulgaria și Dobrogea. *Sandjacul Tulcei* era împărțit în *șapte cazale* sau *caimacamlicuri*, și anume: Tulcea, Sulina, Kiustendgea, Măcin, Hârșova, Babadag și Medjidia. Toate aceste cazale aveau patru *mudirlicuri* (poliții) și anume: în Chilia, Isacea, Mahmudia și Cernavoda. Satele se administrau de *ciorbagii* sub președenția unui *muhtar* (Primar)¹⁾.

D-l Luca Ionescu, fost prefect al județului Tulcea, în *darea să de seamă* prezentată consiliului ju-

¹⁾ I. A. Nazaretean: *Notițe istorice și geografice asupra Dobrogei*, 1892, pag. 31—33.

dețean pe anul 1904, a avut meritul de a publica pentru întâia oară niște date statistice întocmite de către guvernatorul rusesc Bieloserkovici chiar în ajunul ocupării Dobrogei de către Români.

Această statistică, făcută de altfel în pripă, cuprinde numărul total al populațiunii din districtele Tulcea, Măcin Hârșova, Babadag, Kiustendgea, Medjidia și Sulina; deci fără populațiunea aflată și în districtele Mangalia, Cernavoda și Silistra, districte cari împreună cu cele de mai sus alcătuiau sandjacul Tulcei sub stăpânirea musulmană.

După această statistică, singura și unica făcută în preajma realipirei, populațiunea Dobrogei insumă cifra de 15.719 capi de familie, ce se repartizează pe naționalități după cum urmează:

Români	5542
Bulgari	4750
Ruși	1597
Lipoveni	1526
Molocani	144
Greci	544
Armeni	111
Evrei	222
Germani	416
Tătari	131
Diferite naționalități	736
Total	15.719

Cu toate că din această statistică lipsește cifra populațiunii din districtele Mangalia, Cernavoda și Silistra, unde — mai ales în aceste două din urmă districte și în dealungul Dunărei — elementul românesc și creștinesc încă din vremurile depărtate eră cu mult mai compact și mai numeros, totuși se constată din cifrele de mai sus că și fără popu-

lațiuinea din aceste regiuni netrecute în statistică, elementul românesc predomină față de celelalte naționalități străine.

Ca să terminăm, dăm aci și situația numerică a centrelor bisericesti creștine și a preoților lor aflate pe pământul dobrogean în momentul veșniciei realipiri a Dobrogei la patria mamă, adică în toamna anului 1878, extrase după tablourile întocmite de către cei dintâi protoierii ai județelor Tulcea și Constanța.

Iată-le:

a) *Situația numerică a bisericilor și clerului creștin din județul Kiustendge în timpul realipirii Dobrogei la țara mamă.*

Plășile	Biserici	Preoți	Observații
Kiustendge	2	2	A se vede raportul Protoieriei jud. Kiustendge No. 118 din 1 August 1879.
Medjidia	7	7	
Silistra-Noua	18	19	
Hârșova	7	11	
Mangalia	2	1	
Total	36	40	

Deci, în județul Kiustendge se găsiu treizeci și șase de biserici deservite de patruzeci preoți.

b) *Situația numerică a bisericilor și clerului creștin din județul Tulcea în timpul realipirii Dobrogei la țara mamă.*

Plășile	Biserici	Preoți	Observații
Tulcea	28	40	A se vede raportul Protoieriei județului Tulcea No. 129 din 12 Septembrie 1879.
Măcin	18	27	
Babadag	27	33	
Sulina	8	11	
Total	81	111	

Deci, în județul Tulcea se găseau optzeci și una de biserici deservite de una sută unusprezece preoți. Așa dar, *în întreaga Dobroge se găseau :*

Județele	Biserici	Preoți	Observații
Kiustendge . . .	36	40	
Tulcea	81	111	
Total . . .	117	151	

Adică, una sută șaptesprezece biserici cu una sută cincizeci și unu preoți.

* * *

Dacă acum, ne dăm seama despre cele istorisite până aci asupra trecutului creștinesc al populațiilor din părțile Dunărei de jos, constatăm :

Că sămânța creștinismului s'a plantat și înrădăcinat în inima poporului românesc odată cu plămădirea vieții și naționalității lui, prin amestecul coloniștilor Romani cu poporul băștinaș din Dacia, și că această doctrină creștinească s'a dezvoltat în Dacia, și în dealungul Dunărei până la gurile ei mână în mână cu dezvoltarea vieții poporului românesc ;

Că aceeaș sfântă religie, tot prin amestecul cu coloniști romani, ca și prin predica apostolului Andrei, s'a răspândit de timpuriu și la poporul care locuia peste Dunăre și până la Mare, deci și în Dobrogea, unde încă din vremuri îndepărtate s'au întemeiat episcopii și mitropolii de mare însemnătate pe atunci ;

Că apoi în timpul năvălirilor barbare, cari au sbuciumat poporul românesc strămutându-l dintr'un loc în altul, când în munți când în câmpii, atât religia cât și graiul și moravurile strămoșești s'au păstrat neatinse, oțelind în acelaș timp vigurozitatea

străbună a acestui popor în tot timpul puhoiului de cutropiri venit peste el din sălbatica Asie;

Că după descălicatul Românilor și odată cu pogorîrea și așezarea lor prin văile Siretului și ale Prutului, ca și în câmpiile Dunărei de jos, s'a început a se organiza în aceste părți și ierarhia bisericească românească odată cu principatele românești;

Că populațiunea dobrogeană deși înstrăinată multă vreme dela sânul țării mume prin stăpâniri străine, totuși cu mult drag a fost hrănită cu conștiința naționalității și cu nădejdea altor vremuri mai fericite de către vechii noștri voievozi români, până când cu ajutorul lui Dumnezeu ostășimea românească în războiul glorios din 1877 a vecinit realipirea Dobrogei la sânul țării mume;

Că în ceea ce privește trecutul administrației bisericești în părțile Dunărei de jos și anume: în ținuturile Covurluiului și la Brăilei, al Cahulului și al Bolgradului, al Ismailului și altele din Basarabia sudică, populațiunea creștină din aceste părți a fost când sub jurisdicția mitropoliei Moldovei, când sub cea a Romanului, când sub a Hușilor, când sub a mitropoliei Proilaviei, după cum a hotărât vremurile și evenimentele politice;

Că, în sfârșit, în urma pierderii Basarabiei, în anul 1812, o parte a poporului românesc din părțile Dunărei de jos, cuprins între gurile Prutului și ale Nistrului (Basarabia sudică), s'a deslipit dela țara Moldovei și s'a înstrăinat și politicește și bisericește sub stăpânirea rusească, până când prin tratatul dela Paris, încheiat în anul 1856 se produce o nouă schimbare politicească și bisericească, aci, în părțile Dunărei de jos, ceea ce vom studia îndată.

CAP. II

ADMINISTRAȚIA CONZISTORIALĂ A BISERICILOR

DIN ȚINUTURILE DUNĂREI DE JOS (1857—1864).

§ 8.

Inființarea duhovnicescului Conzistoriu din Ismail.

Când am istorisit despre întinderea teritorială și jurisdicțională a eparhiilor moldovenești, am văzut că la anul 1781, în urma răpirei Bucovinei de către Austria (1777), mitropolia Moldovei perdù episcopia Rădăușilor, iar la anul 1812 prin luarea Basarabiei de către Ruși, mitropolia Proilaviei (Brăilei) perdù episcopia Hotinului care s'a și ridicat apoi la rangul de arhiepiscopie cu reședința în Kișinău sub oblăduirea sinodului rusesc din Petersburg; am mai văzut, tot atunci, că după ce se desființă și mitropolia Proilaviei în anul 1828, Moldova nu mai rămăsese decât cu mitropolia Iașilor și cu episcopatele de Roman și de Huși, ale căror întinderi jurisdicționale erau restrânse numai până la apa Prutului.

Cât despre Basarabia știm că până la anul 1808 făcea parte integrantă din biserica noastră națională sub oblăduirea mitropoliei Moldovei, și că dela anul

1808 până la anul 1812 exarhul Moldovei Gavriil Bănulescu, (trimis de împăratul Alexandru I prin ukazul din ziua de 27 Martie 1808, în urma retragerii nemuritorului mitropolit Veniamin Costache), cărmuia pe lângă bisericile din Moldova și Valahia și pe cele din Basarabia ¹⁾).

După încheierea păcii dela București între Turci și Ruși în ziua de 16 Mai 1812, odată cu luarea Basarabiei și mitropolitul Gavriil Bănulescu părăsi Iași și se așeză în Kișinău, unde, în anul următor, printr'un ukaz special al împăratului Alexandru I, dat în ziua de 21 August 1813 ²⁾, fù autorizat să înființeze sub a sa ocârmuire eparhia Kișinăului și a Hotinului, pe care o și conduse până în ziua de 30 Martie 1821, când muri ³⁾).

În urma tractatului dela Paris, încheiat în ziua de 18/30 Martie 1856, o parte din sudul Basarabiei s'a realipit de sânul Moldovei, și anume cele trei județe: *Ismailul*, *Bolgradul* și *Kahulul* dimpreună cu nouăzeci și patru biserici ortodoxe deslipite de

¹⁾ Iată cuprinsul „ukazului“ prin care împăratul Alexandru I trimise pe Gavriil Bănulescu ca exarh în Moldova: „*Ordonăm fostului Mitropolit al Kievului Gavriil a se numi iarăși membru al Sinodului și a fi Exarh la Moldova, Valahia și Basarabia*“.

În urma acestui ukaz, sinodul rusesc hotărî ca mitropolitul Gavriil care locuia în Dubăsari să fie *păstorul turmei creștinești în Moldova, Valahia și Basarabia*, alegându-și reședința după dorință, și că, pe viitor, mitropoliții Moldo-Vlahiei să nu se mai adreseze pentru afacerile bisericesti la patriarhia din Constantinopol, ci către sinodul rusesc.

Ca urmare, principele Prozorovschy primi în Iași pe mitropolitul Gavriil în ziua de 22 Mai acelaș an (1808), înștiințând totodată divanurile principatelor și pe mitropolitul Valahiei despre misiunea noului ierarh în biserica principatelor și a Basarabiei.

(Vezi: *Arhiva Conzistorială din Kișineu*, 1808, No. 6, cit.de Z. C. Arbore, op. cit. pag. 739 sq).

²⁾ Zamfir C. Arbore, op. cit. pag. 504 sq.

³⁾ Fù îngropat în mănăstirea Chipriani, numită de Ruși *Uspensky*, la depărtarea de 35 km. din Kișineu.

la eparhia Kișinăului, adică: 2 biserici din județul Kișinău, 29 biserici din județul Kahul, 8 biserici din județul Ackerman, 18 biserici din județul Ismail și 37 biserici ale Coloniilor.

După *realipire* aceste județe și biserici au atârnat de mitropolia Moldovei și a Sucevei, iar pentru girarea imediată a afacerilor administrative bisericesti din aceste ținuturi basarabene *s'a înființat încă din ziua de 26 Martie a anului 1857 o conzistorie duhovnicească cu reședința în Ismail*¹⁾.

Cel mai vechi document, ce am putut găsi în arhiva episcopală cu privire la înființarea și reorganizarea acestui conzistoriu, este următorul decret al mitropolitului Moldovei *Sofronie Miclescu*, dat sub No. 720, din ziua de 1 Mai 1857:

SOFRONIE MICLESCU

DIN MILA LUI DUMNEZEU MITROPOLIT MOLDOVEI ȘI SUCEVEI

Duhovniceștei Conzistorii din Ismail:

Avându-se în privire lămurirea ce ne-au dat theofilia sa arhierul *Filaret Stavropoleos*, Rectorul Seminariei Centrale Moldovei, prin scrisoarea din 10 a luni curgătoare, că întru cât privește biserica și îndeplinirea celorlalte lucrări ce se ating de partea spirituală *au înjghebat conzistoria din Ismail sub președenția protosincelului Teoctist* și membri ai conzistoriei pe următoarele persoane:

1. Protoiereul de Bolgrad, *Nichifor Petrov*;
2. Protoiereul de Ismail, *Iacob Ceaicovschy*;
3. Fostul Protoiereu de Ismail, *Iosif Glisian*;
4. Presviterul *Simioan Topalov*;

iar Conzistoria să-și urmeze lucrările după așezământul de acolo și să-și ție seanțele sale dimineața de 3 ori pe săptămână, iar în celelalte trei zile precum și de ameză zi acelorlalte

¹⁾ Actele dosarului 1/1857 al Conzistoriei de Ismail.

trei zile să se fie vremelnicește și o mică școală bisericească de către protosincelul Teoctist, preotul¹⁾ Simioan Topalov și scriitorii conzistoriei pentru pregătirea tinerimei de acolo, parte în limba rusească, parte în limba românească, după puțința tinerilor, pentru care îndatoriri să aibă pe an a primi din venitul bisericilor de acolo fieștecare după cum urmează:

1. Protosincelul Teoctist ca prezident Conzistoriei, inspector și profesor al școlii:	900	carboave
2. Protoiereul Iosif Glisian ca membru, secretar și sameș a Conzistoriei:	440	„
3. Preotul Simioan Topalov ca membru Conzistoriei și profesor la școală:	440	„
4. Protoiereul Nichifor Petrov ca membru:	300	„
5. Protoiereul Iacov Ceaicovschy ca membru:	300	„
6. Pentru doiscriitori ai conzistoriei și supleanții la școală	300	„
7. Pentru chiria caselor conzistoriei:	120	„
8. Pentru chiria caselor școlii:	120	„
9. Pentru mobilele școlii și a conzistoriei și altele trebuitoare: :	200	„
Adică trei mii una sută douăzeci carboave:	3.120	¹⁾ ;

Incuviințăm vremelnicește Conzistoria și persoanele din care se compune ca în ținerea socotelilor ei după așezământul de acolo să figureze (?) asemenea condeie (?) în condica șnuruită și scripsită de theofilia sa, ce au lăsat pentru veniturile și cheltuelile Conzistoriei, după care va da socoteală, rămâind în deplină încredere că prezidentul și membrii conzistoriei ne vor da prilej a le arăta deplina noastră mulțumire despre chipul cu care vor îndeplini postul și chemările ce li s'a încredințat.

(ss) *Sofronie Mitropolit Moldovei.*

Director Mitropoliei (*indescifrabil*).

Secția I-ii, No. 720.
1875, Maiu 1.

¹⁾ Cu timpul cheltuelile de întreținere ale Conzistoriei și școlilor s'au mai mărit după nevoi. Așa în bugetele Conzistoriei confirmate de mitropolia Moldovei vedem că cifra de 3.120 carboave prevăzută în anul 1857, se urcă la suma de 3.592 carboave în anul 1858, la 4.242 carboave în anul 1859, la 5.425 carboave în anul 1860, etc.

Cu toate că din cercetările făcute în arhiva episcopală se găsește urmele existenței unui alt document, ceva mai vechiu, despre ideea înființării Conzistoriei din Ismail și anume decretul cu No. 251 din 10 Februarie 1857, dat de către acelaș mitropolit al Moldovei *Sofronie*, totuș și cel găsit și arătat mai sus ne este destul de însemnat, căci printr'însul se arată înființarea și organizarea de fapt nu numai a Conzistoriei din Ismail, ci și a școalei bisericești de acolo.

Tot din acest document se mai vede că cel dintâiu organizator al acestui Conzistoriu a fost protosincelu (mai apoi arhimandritul) *Teoctist Scriban*, care în calitatea sa de *președinte al Conzistoriului și inspector al școalelor* bisericești din Ismail și Kahul a trebuit să lupte pentru propășirea bisericească, culturală și națională a poporului românesc din ținuturile Basarabiei sudice.

Incunjurat și urmat de protoiereii Ismailului Iosif Glisian și Iacob Ciaikovsky, de protoiereul Bolgradului Nichifor Petrov, de protoiereul Kahulului Ioan Fêrlat, apoi de profesorii Bărgăoanul, Verzeanu, Constantinov și alții, *Teoctist Scriban* se osteni mult în organizarea sa conzistorială ca din început *prin școală și prin biserică* să străjuiască cât mai bine aspirațiunile românismului din sudul basarabean.

Această administrație conzistorială rămâne în ființă până în anul 1864, când încetă prin înființarea noiei episcopii a eparhiei Dunărei de jos.

Iată și câteva date despre viața acestui bărbat al Bisericii noastre, căruia *acum jumătate veac* i-a fost dat să organizeze cea dintâi administrație bisericească și școlară românească din sudul basarabean, și să ia parte

la toate actele mari din biserica română în decursul regenerării țării noastre, dintre anii 1851—1885:

Arhimandritul Teoctist Scriban, numit din botez Christofor Bogatu, a fost fiul preotului Gavriil Bogatu din Burdujeni, județul Botoșani, unde s'a și născut în anul 1825.

După mamă se întrudea cu familia Scribanilor, și anume eră văr primar cu frații Neofit și Filaret Scriban, cari l'au îmbrățișat din frageda copilărie, îngrijind de educația lui mai întâiu în școala Vasiliană din „Trei Ierarhi“, și întreținându-l în academia mihăileană, apoi în seminariul din Socola și în cele din urmă trimițându-l în academia spirituală din Kiev, de unde, după patru ani de studiu, în anul 1851, se reîntoarșe în țară cu titlul de candidat în teologie, dimpreună cu colegul sau repausatul episcop Melhisedec Ștefănescu.

Venit în țară, tânărul *Christofor Scriban*, — pro-numit așa după dorința fraților Scribani — ajunge profesor de istoria bisericească, arhilogia biblică și omiletică la seminarul din Socola, unde zelos de a împărtăși cât mai mult științele teologice în inimile elevilor săi, — din cauza lipsei cărților de studii — întocmi mai multe din manualele trebuitoare.

În ziua de 25 Martie 1857, după îndemnul stăruitor al vărului său, arhiereul Filaret Scriban rectorul seminarului din Socola, tânărul profesor Christofor Scriban se călugări luând numele de *Teoctist Scriban*.

Puțin după călugărirea sa, în anul 1857, în urma realipirii la Moldova a ținuturilor din sudul basarabean: *Ismailul*, *Bolgradul* și *Cahulul*, simțindu-se nevoie de un mare și bun cărmuitor al afacerilor bisericești din aceste părți, arhimandritul Teoctist

Scriban este numit prin decretul No. 720 din acelaș an al mitropolitului Moldovei, Sofronie Miclescu, ca președinte al Conzistoriei din Ismail.

În organizarea și cârmuirea bisericească din aceste părți, unde furnicau tot felul de secte rusești (lipoveni, scopiți, molocani, etc.), arhimandritul Teoctist știu să împace pe ortodoxi, să țină în frâu pe sectanți și încă, după putință, să atragă la românism pe mulți din coloniștii altor naționalități.

În Ismail, arhimandritul Teoctist, înființă și organizează *seminariul* — numit mai târziu al *eparhiei Dunării de jos* — unde funcționa ca profesor și director; apoi fu întărit în funcțiunea de inspector al școalelor din sudul basarabean și prin a sa stăruință se zidi peste 14 biserici și mai multe școli, veșnic veghind la luminarea și propășirea românilor din acele părți *prin școala și prin biserică*.

În anul 1864 însă, niște împrejurări nenorocite îl fac să denunțe prin ziarul „Tribuna Română“ niște invinuiți grele contra unui mare boer, pentru care arhimandritul Teoctist a trebuit să fie destituit din funcțiunile ce ocupa în fruntea școalei și bisericii, și apoi să fie mutat la Iași. Mai târziu el trecu la București, unde fu numit profesor la catedrele de teologie dogmatică și morală și dreptul canonic la seminariul de acolo, unde cu timpul ajunse și director. Acî, în București, pe lângă ocupațiunile ce avea cu seminarul, mai ia parte la lucrările de canonicitate și constituire legală a Sinodului Bisericii Române, îndeletnicindu-se totodată și cu scrieri bisericești și cu eloquența predicatorială.

Energia și sinceritatea cu care dânsul adeseori biciuia relele moravurilor sociale prin ale sale cuvântări, l-a expus în cele din urmă la multe și mari

nemulțumiri, pentru care în anul 1872 a și fost regulat la pensie, având vârsta numai de 47 ani. Dela această dată arhimandritul Teoctist duse o viață retrasă la o vie a sa din Basarabia, până în anul 1878, după care, șezând și în Galați vr'o doi ani, se retrase în cele din urmă la Socola lângă Iași (August 1880). Acì mai conduse Seminariul în chip provizoriu, dela 1 Septembrie 1884 până la 29 Noembrie 1885, când lovit de o paralizie i se curmă firul vieții în ziua de 10 Ianuarie 1890, murind deci în vârstă de 65 ani¹⁾.

§ 9.

Atribuțiunile duhovniceștei Conzistorii.

Rostul autorității conzistoriale înființate în Ismail a fost ca, sub oblăduirea mitropoliei Moldovei și în numele ei, să gireze toate afacerile bisericesti din punct de vedere și administrativ și judiciar și material și cultural.

Așa, această administrație conzistorială supravegheà starea morală și materială a tuturor centrelor bisericesti din ținuturile sale jurisdicționale; vegheà asupra disciplinei clericale ca și asupra propășirii morale și culturale în popor; distribuia din oficiu pe la toate bisericile scriptele și registrele necesare parohiilor; supravegheà ca avuturile bisericesti și orice venituri ale lor să fie bine administrate, iar contabilitatea lor bine îngrijită; hotărà limita cheltuelilor pentru cult, personal, reparațiuni și altele; centralizà avuturile bisericilor într'un singur inventar general, întocmind tablouri anuale despre situația bănească a fiecărei biserici.

¹⁾ C. Erbiceanu: *Note asupra vieții și activității Arhimandritului Teoctist Scriban*, „Biserica Ortodoxă Română”, XIII, pag. 699.

Față de învățământul școlar și în special de școalele catihetice și bisericești, conzistoriul încă avea puterea sa de administrație și control. Așa, conzistoriul prin orice împuterniciți speciali ai săi, dar mai ales prin președintele său, inspecta mersul învățământului școlar, modul de întreținere și administrație a școalelor, hotărâ cheltuelile trebuincioase învățământului, aviză la îndreptarea relelor constatate.

Toate hotărârile și opiniunile conzistoriului, formulate prin așa zisele protocoale ori jurnale, și privitoare la chestiuni mai importante ca hirotonii, numiri, mutări, pedepse și altele, nu se executau până ce protocoalele ori jurnalele respective cazului nu erau rezolvate și aprobate de mitropolitul Moldovei.

În ceea ce privește administrația materială și bănească a bisericilor și a școalelor din cuprinsul său basarabean, conzistoria avea un rol foarte însemnat.

Orice venituri ale avutului fiecărei biserici, provenind din arendarea și cultivarea pământului lor sau altor imobile, din danii, din vânzarea lumânărilor, discuri, apoi din ofrandele pentru săraci și orfani, iar pe alocurea și din sumele adunate pentru înființarea și întreținerea școalelor, și altele asemenea, se află sub prevegherea și controlul duhovniceștei Conzistorii prin protopopii și blagocinii locului.

Conzistorul observă că veniturile de orice fel să fie înscrise regulat în registrul de venituri și cheltueli și să fie adevărate lunar prin semnăturile clerului și acelor mai de frunte poporani ai fiecărei biserici, și veghează ca din aceste venituri să nu se facă nici un fel de cheltueli fără rost.

Despre toate aceste venituri se întocmea la fiecare biserică câte o situațiune anuală, care dimpreună

cu sumele bănești și cu toate actele justificative, se înaintă duhovniceștei conzistorii prin protoiereii în drept. Conzistoriul la rândul său, transcria și centraliză în inventariul său general întreaga situațiune bănească a bisericilor pe protopopiate, și apoi, în măsura acestor venituri și potrivit dreptului și trebuințelor fiecărei biserici și școalelor chiar, hotără diferitele cheltueli de întreținere, reparațiuni de biserici și școale, ajutoare, salarii și tot ceea ce eră de nevoie pentru propășirea cultului și învățământului.

Aci, la pagina 76, dăm un formular despre chipul cum duhovniceasca conzistorie din Ismail ținea cont de fondurile bisericesti ce mânuiă, între cari și cel destinat orfanilor, și din care se constată situația generală a fondurilor bisericesti la sfârșitul anului 1857.

Din studiul actelor unei corespondențe dintre Ministerul Cultelor și episcopia Dunărei de jos, privitoare la veniturile vânzării lumânărilor de ceară, ale ofrandelor în folosul orfanilor și ale altor proprietăți bisericesti din cuprinsul județelor Ismail, Kahul și Bolgrad, cum și la chipul administrării și întrebuințării acestor venituri de către duhovniceasca conzistorie, se constată că dela înființarea acestei conzistorii (1857) și până la înființarea episcopiei Dunărei de jos (1864), s'a înregistrat la venituri suma de 205.545 lei și 14 parale, din cari s'au cheltuit pentru întreținerea Conzistoriei, a protoiereilor, a școalelor, ajutoare și reparațiuni suma de 77.389 lei, mai rămânând deci și un fond de 128.156 lei și 14 parale¹⁾.

¹⁾ Arhiva episcopală: adresele episcopiei Dunărei de jos No. 940 și 953 din 1864 către Ministerul Cultelor și răspunsul acestuia prin adresa No. 56826 din 28 Noemvrie acelaș an. Dös. 15/65.

TABLOU GENERAL¹⁾

despre venitul și cheltuiala sumelor intrate în duhovniceasca Conzistorie de Ismail
pe anul 1857.

Ramășița din anul 1856	VENITUL PE ANUL 1857								CHELTUIALA PE ANUL 1857								Au rămas cătrecătre anul 1858		
	Căștiitul din vân- zarea lu- mănarilor		Adunarea in folosul orfanilor de tagma bisericeacă		Felurite sume tran- zitive ce apartin bise- ricilor, per- soanilor și altele		Peste tot cu rămășița		Lefile și ținerea Conzisto- riei și a școalei		Ajutorul orfanilor de tagma bise- ricească		Trimiterea sumelor ce aparțin unor bise- rici și per- soane		Peste tot				
	Ruble	Capeici	Ruble	Capeici	Ruble	Capeici	Ruble	Capeici	Ruble	Capeici	Ruble	Capeici	Ruble	Capeici	Ruble	Capeici		Ruble	Capeici
—	—	6.209	80 ³ / ₄	764	29 ¹ / ₄	2.198	67 ¹ / ₂	9.172	77 ¹ / ₂	2.446	84	99	—	207	81 ¹ / ₄	2.753	65 ¹ / ₄	6.419	12 ¹ / ₄

¹⁾ Extras în arhiva episcopală, din dosarul Conzistoriului de Ismail, secția I, No. 14/1857.

§ 10.

Fondul orfanicesc al konzistoriului.

Sub acest nume găsim în actele arhivei konzistoriale una din atribuțiunile ei mai însemnate.

Încă din anul 1823, se înființase în Rusia pe lângă fiecare eparhie câte un *consiliu de asistență* în scopul de a ajuta pe săracii și pe orfanii slujitorilor bisericești trecuți din viață¹⁾.

Îndată după alipirea celor trei județe din sudul Basarabiei la patria-mună și după întemeerea administrației konzistoriale din Ismail, această instituțiune creștinească ce deja există pentru ajutorarea săracilor aflați în cuprinsul acestor ținuturi, a devenit de drept pe seama konzistorului din Ismail.

Acest fond al milelor, sau *orfanicesc*, cum se numește pe atunci, provine la fiecare biserică din ofrandele binevoitorilor, din obolul cutiilor (discurilor) din biserici, parte din veniturile lumânărilor, apoi din veniturile cimitirelor, la care se mai adăugau și amenzile personalului bisericesc.

Tot în acest scop, la începutul fiecărui an, Konzistoriul încredință preoților anumite liste tipărite pentru ajutorul orfanilor de tagma bisericească, în care orice credincios de a sa bună voe își înscrie ofranda sa, liste care la sfârșitul anului se înapoiează Konzistoriei prin protoiereul locului dimpreună cu totalul bănesc al ofrandelor înscrise în acele liste.

¹⁾ I. S. Berdnikov, *Dreptul bisericesc*, tradus de Silvestru Bălănescu, episcopul Hușilor, 1892, pag. 239 și 521.

Spre știință dăm formularul unor așa liste :

L I S T A

ELIBERATĂ DIN SPIRITUALA CONZISTORIE DE ISMAIL
PENTRU ADUNAREA JERTFIRILOR ÎN AJUTORUL ORFANILOR DE
TAGMA BISERICESCĂ.¹⁾

Pravoslavnicilor creștini,

AUTORITATEA SPIRITUALĂ VINE CĂTRE MILOSERDIA VOASTRĂ PENTRU AJUTORUL SERIMANELOR VĂDUVE ȘI ORFANI A CELOR CE AU FOST PĂSTORII VOȘTRI SPIRITUALI, CARI ÎN VIAȚA LOR AU ÎNĂLȚAT PENTRU VOI RUGĂCIUNI CĂTRE CEL PEA ÎNALT ÎN BISERICI ȘI ÎN CASELE VOASTRE, ȘI FĂRĂ ÎNDOIALĂ JERTFIRILE VOASTRE ÎN FOLOSUL FAMILIILOR LOR VOR FI MIJLOCITOARE PENTRU VOI ȘI ÎN CERIU ÎNAINTEA PEA ÎNALTULUI DUMNEZEU.

ADUNAREA JERTFIRILOR CU ACEASTĂ LISTĂ SE ÎNCREDINȚEAZĂ A SE FACE ÎN ANUL CURENT 1865 ÎN COMUNA CARȚALU DE CĂTRE PREOTUL GAVRIL BUHNEA CARELE ARE A-I PREZENTA AUTORITĂȚII SALE, IAR AUTORITATEA VA ÎMPĂRȚI ACESTE JERTFIRI ORFANILOR DE TAGMA BISERICESCĂ CONFORM CU NEVOILE LOR.

Președintele conzistoriei, Arhimandrit *B. Arhipescu.*

Membri { Iconom, *Iosif Glisian.*
 { Iconom, *Simeon Topalov.*

Grefier, *Gr. Popescu.*

No. 677.
1859, Septembrie 8.

NUMELE MILUITORILOR	Lei	Parale

¹⁾ Asemenea liste s'a eliberat și în timpul episcopatului de mai târziu, până la strămutarea scaunului episcopal din Ismail la Galați (1878).— (Dosarele 14/1859; 104/1865; și aitele).

Conzistorul avea în administrarea sa un registru general pentru contabilitatea acestui fond orfanicesc și în care se înscria pe de o parte toate veniturile acestui fond, iar pe de alta toate ajutoarele date. De asemenea fiecare biserică își avea un registru al său, în care sub controlul *starostelui* și al protopopului respectiv, se ținea socoteală de mânuirea acestui fond în marginile în cari o privea.

La sfârșitul fiecărei luni starostele și clerul fiecărei biserici își calculau ofrandele adunate și le însemnau în registru, iar la sfârșitul anului fondul adunat dimpreună cu registrul și scriptele respective se înaintau autorității conzistoriale din Ismail prin protoiereul locului.

Conzistorul în fiecare an centraliză la rândul său totalul ofrandelor bisericilor pe protopopiate.

În măsura veniturilor acestui fond, conzistorul apoi hotără asupra cazurilor de ajutorare, prescriind și sumele ajutoarelor filantropice.

Iată și cuprinsul raportului No. 44 din 24 Fevruarie 1865, prin care Președintele duhovniceștii Conzistorii, arhimandritul B. Arhipescu, dă lămuririle cerute de episcopul Melhisedec despre chipul cum se adună și se administă banii pentru ajutorul orfanilor și a văduvelor de tagma bisericească din Basarabia ¹⁾:

«Conform ordinului Prea Sfinției Voastre No. 127, Conzistoria cu toată supunerea Vă aduce la cunoștință următoarele informări despre chipul cu care se adunau banii pentru ajutorul orfanilor și a văduvelor de tagma bisericăscă din Basarabia :

¹⁾ Dosarul 104/1865 al arhivei episcopale.

«1. Spre acest scop nu este destinat nici un fel de ajutor sau fond special din partea guvernului ci numai bunăvoință a poporului ortodox sacrifică oarecare mici jertfe, atât prin biserici cât și prin locașurile lor. De aceea, după regula din timpul guvernului precedent prin toate bisericile sunt cutii cu cari se adună jertfiri atât în timpul serviciilor dumnezeești cât și la felurite cazuri religioase;

«2. În privire că aceste jertfiri nu sunt îndestulătoare pentru ajutorul mulțimei orfanilor văduvelor și a neputincioșilor, Conzistoria la începutul fiecărui an, (de) timpuriu însărcină pe unii din preoții cei mai distinși în moralitate cu liste «exprè» spre a adună jertfiri prin satele ce li se însemnă. Aceste liste dimpreună cu banii adunați prin biserici, preoții însărcinați la finitul anului prin protoierii respectivi, îi prezentă Conzistoriei;

«3. Despre toată suma adunată cu asemenea chip dimpreună cu dovezile se referă mitropoliei împreună și cu liste de persoanele ce au «drit» a primi ajutoriu din suma adunată; și în fine

«4. Toate persoanele ce cereau asemenea ajutoare, prin suplice către Conzistorie, erau datoare a-și da dovezi despre mizerabilitate și moralitate, și dacă meritau, constatându-se de către protoierii respectivi; după care trecându-se în lista generală ce se înformă pe fiecare an și se trimitea mitropoliei spre confirmare, banii adunați se împărțiau analog persoanelor trecute în listă și aprobate de mitropolie, în două termene, jumătate la finele luni Iunie, iar jumătate la finele lui Decembrie sub adevărînță».

Cu încetarea administrației Conzistoriale prin înființarea eparhiei Dunărei de jos, acest fond orfanicesc și-a urmat rostul său, prin administrarea lui de către noul Conzistoriu eparhial și sub oblăduirea episcopului Melhisedec, până în timpul când aceste ținuturi basarabene au fost pierdute și trecute pe seama guvernului Rusiei, și când administrația eparhială română a trebuit să se strămute din Ismail în Galați.

§ 11.

**Organe bisericesti în timpul administrației
conzistoriale.**

Supravegherea directă a clerului și a bisericilor¹⁾ ca și întreaga administrație bisericească din ținuturile basarabene se exercită de către duhovnicescul conzistoriu din Ismail prin următoarele organe mai însemnate: protopopii, blagocinii, parohii și starostii.

Protopopii erau aleși dintre preoții cei mai meritoși și recomandați de conzistoriu către mitropolitul Moldovei, care îi confirmă de drept.

Atribuțiunile lor erau de a supraveghea conduita clerului, starea religioasă și morală a poporului, respectarea tipicului în săvârșirea slujbelor bisericesti, buna stare a avutului și locașurilor bisericesti, controlarea scriptelor și registrelor parohiale, întocmirea de tablouri statistice privitoare la clerul și bisericile din cuprinsul fiecărui protopopiat, cercetarea și aplanarea neînțelegerilor personalului clerical și altele.

O atribuțiune specială a protopopilor era și supravegherea mersului regulat în adunarea fondului organic pe lângă fiecare parohie, cum și în distribuirea ajutoarelor filantropice. Din acest punct de vedere, oficiile protopopești serveau ca mijlocitori între administrația conzistorială și clerul parohial în strângerea și distribuirea ajutoarelor filantropice.

Protopopiile dădeau conzistoriului orice infor-

¹⁾ Aci, ne arătăm părerea de rău, că răsfoind și studiind actele arhivei conzistoriale dintre anii 1857—1864, nu am putut găsi datele trebuitoare pentru a întocmi o situație numerică și nominală a bisericilor și clerului ce a existat în această epocă sub administrația duhovnicesții Conzistorii din Ismail.

mațiuni și opiniuni despre cazurile ce meritau ajutorarea și ce anume ajutoare, și tot prin protopopii se făceau și distribuția acestor ajutoare.

Sub conducerea administrației conzistoriale din Ismail erau trei protopopiate și anume: a Ismailului, Bolgradului și a Kahulului. Fiecare protopopiat era administrat de câte un protopop, care la rândul său era ajutat de doi sau mai mulți blagocini, fiecare cu câte o *blagocinie* (proistoșie, circumscripție) anumită.

Așa protopopiatul Ismailului avea două blagocinii, cel din Bolgrad avea trei, iar cel din Kahul avea două.

Fiecare comună din cuprinsul jurisdicțional al administrației conzistoriale forma o *parohie*, ce se afla sub conducerea pastorală a unui *preot paroh*. El se alegea și se recomandă de conzistoriu către chiriarhia mitropoliei Moldovei, care-l confirma. În conducerea parohială, preotul era ajutat de așa zisul *staroste*, care era alesul parohienilor în scopul îngrijirii avutului bănesc și a întregii gospodării parohiale.

Starostele avea sub a sa îngrijire registrele de venituri și cheltueli ale bisericei. În timpul serviciului divin, el adună în cutii (discuri) ofrandele bănești ale credincioșilor. Tot el avea sarcina vânzării lumânărilor, primea prinoasele, îngrijea de curățenia și buna stare a bisericei și în sfârșit încasa orice venituri.

La sfârșitul fiecărui an, făcea încheerea socotelilor bisericei și întocmia câte o dare de seamă generală despre starea avutului parohial, care, semnată și verificată de preotul paroh, staroste și ceilalți clerici deservenți, se înaintă apoi *protopopului*, iar prin asta conzistoriului din Ismail.

Cum vedem, starostele erà păstrătorul și îngrijitorul întregului avut bisericesc, sub vegherea clerului parohial respectiv și sub controlul autoritar al protopopului și al duhovniceștii conzistorii.

Gândind asupra rostului acestei administrațiuni conzistoriale din Ismail, trebuie să constatăm că dânsa, prin bisericile și școalele sale, a avut înalta menire de a îndrumà starea religioasă și culturală a populațiunei românești din ținuturile Basarabiei sudice către adevăratele ei aspirațiuni creștinești și cetățenești, menire ce în anul 1864 o încredințază noiei eparhii ce se și înființă sub numele de *sfânta episcopie a eparhiei Dunării de jos* în împrejurările pe cari le vom examina îndată.

CAP. III
EPISCOPATUL DUNĂREI DE JOS
INTRE ANII 1864—1878

§ 12.

Inființarea episcopiei Dunărei de jos.

Duhovnicescul Conzistoriu din Ismail a durat și după fericitul eveniment al unirei țărilor surori, Muntenia cu Moldova (1859), până când primul și marele domnitor al României-Unite *Alexandru Ioan Cuza* și cu iluștrii săi consilieri, recunoscând întreita însemnătate morală, culturală și națională ce ar avea existența unei episcopii pentru Români din părțile Dunărei de jos în general, și pentru cei din sudul Basarabiei în special, — cari conviețuiau împetrițați cu diferite alte naționalități, — dădù fință acestui înalt așezământ bisericesc și național în anul 1864.

Iată cum se exprimă venerabilul Ministru, Secretar de Stat la departamentul Justiției, Cultelor și Instrucțiunii publice, de atunci, Nicolae Crețulescu, prin referatul său cu No. 52.046 din 29 Octombrie 1864¹⁾, către consiliul de miniștri, în cestiunea înființării acestei episcopii:

¹⁾ *Monitorul Oficial* No. 261 din 21 Noemvrie (3 Decemvrie) 1864.

„Dela reanexarea către țară a unei părți din Besarabia, în urmarea tractatului dela Paris, și până astăzi încă, ocârmuirea bisericeii din districtele Kahul, Ismail și Bolgrad a fost încredințată provizoriu unui Conzistoriu special, sub conducerea și privigherea Mitropoliei din Iași.

Acest mod de ocârmuire a intereselor materiale și spirituale ale religiei ortodoxe, în starea în care sunt lucrurile și împrejurările în partea anexată din Besarabia, experiența l-a dovedit de dăunător și necapace de a remedia la înmulțitele neajunsuri ale ocârmuirii nu numai bisericești, dar și chiar naționale din acea parte. Această necapacitate provine în cea mai mare parte dela lipsa autorității superioare conducătoare și privighetoare (a) Conzistorului; căci ce influență morală și ce privighere poate avea asupra lui păstorul stabilit atât de departe, tocmai la Iași?

O altă cauză a răului este dănuirea de atâția ani deja a stărei de provizoriu, care pe lângă rezultatele nepriincioase ce are pentru populațiune, apoi dă acestei părți a țării noastre și un caracter străin de acel al ocârmuirii restului țării în privirea spirituală.

Spre a pune capăt unei așa stări de lucruri, se prezintă două mijloace: sau că districtele Kahul, Ismail și Domeniile să se anexeze direct la vr'una din Eparhii și să se desființeze Conzistorul lor actual, sau că menținându-se acest Conzistoriu, i se dă un direct conducător și privighetor, recunoscându-se partea anexată din Besarabia ca o nouă Eparhie și numindu-se la ea un nou Episcop.

Anexarea districtelor în cestiune către o Eparhie poate satisface în câtvă dorințele de economie ale guvernului, dar este, cred Domnilor Miniștri, departe de a satisface și adevăratele și imperioasele trebuințe ale religiei și chiar ale administrațiunii naționale din Besarabia.

În cazul chiar când, prin o nouă rotunjire a Eparhiilor din țară, s'ar face posibilă anexarea în cestiune către una din Eparhii din punctul de vedere al întinderii Eparhiei, în contra acestei anexări pledează mai întâiu via nemulțumire ce se va ocaziona Ismailului și județelor circomvecine prin strămutarea de acolo a autorității lor bisericești, și cu deosebire este imposibilă această anexare, din punctul de vedere

al legislațiunii speciale ce dirige biserica din Besarabia, și și mai ales din punctul de vedere național. Cu cât va fi mai directă ocârmuirea bisericească în Besarabia, cu atât va câștiga mai mult românismul, cu atât el va avea o influență mai salutară și eficace.

Din aceste puncte de vedere de o parte, de alta :

Considerând al doilea mijloc indicat mai sus despre care se poate pune capăt stării de lucruri provizorii din Besarabia;

Considerând importanța politică și religioasă ce İsmailul a avut sub guvernul rusesc, importanță cari nu i se poate ridică decât în dauna intereselor politice și naționale ale țării;

Considerând nevoia ce este de a se romaniză neîncetat și pe toată ziua biserica Besarabiei, lucru ce nu se poate dobândi decât prin o directă și națională conducere și privighere a intereselor materiale și spirituale ale bisericii din acea parte;

Având în vedere că buna stare morală, religioasă și naționalizarea unor districte ca acele în cestiuene, sunt motive cari impun unui guvernământ național datorita de a nu ezită între ele și spiritul de economie cea mai strânsă, căci cheltuiala anuală de una sau două sute de mii lei mai mult decât pe trecut, este încă mică în comparare cu câștigul național și moral al districtelor anexate;

Considerând că nici chiar această sporire de spese nu va privi întreagă pe tezaurul public, căci și pân'acum întreținerea Conzistorului de İsmail s'ă făcut cu fonduri speciale locale, fonduri cari urmează pe viitor a se administra de Stat;

Considerând în fine că sumele necesarii s'au prevăzut în budgetul lucrător al anului curent, la partea III, cap. 8;

Subsemnatul vine a propune aprobării Domniilor voastre :

1. Înființarea, după sumele afectate prin budgetul în vigoare, a unei a patra Eparhii peste Milcov cu reședința la İsmail și cu jurisdicțiunea deocamdată asupra părții anexate din Besarabia;

2. Retragerea jurisdicțiunii eparhiale se va face prin Sinodul general al Bisericei Române“.

Jurnalul consiliului de miniștri încheiat în ziua de 3 Noembrie acelaș an, cu privire la aprobarea

referatului de mai sus, în cestiunea înființării acestei sfinte episcopii, are următorul cuprins:

CONSILIUL MINIȘTRILOR

JURNAL

«Anul 1864, luna Noemvrie în 3 zile,

Consiliul Miniștrilor adunat sub președenția Măriei Sale Domnului, luând în privire referatul Domnului Ministru al Justiției, Cultelor și Instrucțiunei publice No. 52046, prin care pe temeiul rațiunilor expuse prin el, propune înființarea unei a patra Eparhii peste Milcov, cu reședința în Ismail;

Considerând importanța politică și religioasă ce Ismailul a avut sub guvernul rusesc, importanță care nu i se poate ridica decât în dauna intereselor politice și naționale ale țării;

Considerând nevoia ce este de a se romaniza neîncetat și pe toată ziua biserica -Besarabiei, lucru ce nu se poate dobândi decât prin o directă și națională conducere și privighere a intereselor materiale și spirituale ale bisericii din acea parte;

Având în vedere că buna stare morală, religioasă și naționalizarea unor districte ca acele în cestiune, sunt motive cari impun unui guvernământ național datorita de a nu ezita între ele și spiritul de economie cea mai strânsă, căci cheltuiala anuală de una sau două sute de mii lei mai mult decât pe trecut, este încă mică în comparare cu câștigul național și moral al districtelor anexate;

Considerând că nici chiar această sporire de spese nu va privi întreagă pe tezaurul public, căci și pân'acum întreținerea Conzistorului de Ismail s'a făcut cu fonduri speciale locale, fonduri cari urmează pe viitor a se administra de Stat;

Considerând că sumele necesarii s'au prevăzut în bugetul lucrător al anului curent, la partea III, cap. 8;

Considerând în fine că orașele cele mari ale Dunării de jos, precum Galați și Brăila, atârnă de reședințe episcopale foarte depărtate;

Considerând necesitatea că tocmai la marginile țării

și în asemenea centruri de populațiune trebuie ca religiunea dominantă a României să fie exercitată în tot prestigiul ei;

Considerând neccsitatea națională de a se întruni cât se poate mai mult deosebilele părți ale României, și că un mijloc pentru aceasta este și întrunirea localităților Dunărei de Jos sub o singură eparhie;

Consiliul, desvoltând părerea Domnului Ministru al Justiției, Cultelor și Instrucțiunei publice, hotărăște:

I. Înființarea unei noi Eparhii ortodoxe în România, sub denumirea de *Episcopia Dunărei de jos*, cu jurisdicțiune asupra județelor Ismail, Bolgrad și Domenii, Covurlui și Brăila, și cu reședința în Ismail; iar județul Kahul va trece către Eparhia Huși.

II. Rotunjirea definitivă a tuturor Eparhiilor ortodoxe ale României se va face prin Sinodul general al Bisericei ortodoxe române.

III. Pentru înființarea unei Eparhii a Dunărei de jos se afectează sumele prevăzute pentru acest finit în budgetul în vigoare.

Domnul Ministru al Justiției, Cultelor și Instrucțiunea Publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestui jurnal.»

(ss) Cogălniceanu, N. Crețulescu, Bălănescu, General Manu.

No. 6 din 3 Noemvrie 1864.

Ca urmare a acestor hotărâri luate de Consiliul de Miniștri și aprobate prin înalta rezoluție a domnitorului Alexandru Ioan Cuza, iată și un alt raport al Domnului Ministru Secretar de Stat la Departamentul Justiției, Cultelor și Instrucțiunei publice către Domnitorul Cuza:

Prea Înălțate Doamne,

Prin budgetul anului curent, lucrător dela 1 Iulie, prevăzându-se înființarea unei noi episcopii la Ismail, Consiliul Miniștrilor, prin jurnalul No. 6 din 3 a lunei curente, încheiat sub președenția Măriei Voastre, a încuviințat înființarea unei noi Eparhii ortodoxe în România sub numirea de

Eparhia Dunărei de jos, cu jurisdicțiune asupra judeșelor Ismail, Bolgrad și Domenii, Covurlui și Brăila și cu reședința în Ismail, iar județul Kahul să treacă către Eparhia Huși.

Aducând aceasta la cunoștința Înălțimei Voastre, cu tot respectul Vă rog, Prea înălțate Doamne, să binevoiți a încuviința menționatul jurnal al Consiliului de Miniștri, și tot odată a întări în funcțiunea de Locotenent de Episcop al acelei Eparhii, pe Prea Sântitul Arhiereu Melhisedec, persoană demnă de a ocupa asemenea funcțiune, pentru care cu respect Vă supun domneasca ordonanță“.

Sunt cu cel mai profund respect,
Prea înălțate Domn,
al Măriei Voastre
prea plecat și prea supus servitor,
*Ministru Secretar de Stat la Departamentul
de Justiție, Culte și Instrucțiune publică,*
(ss) N. Crețulescu.

No. 55264, Noemvrie 7.

Apoi, pe temeiul considerațiunilor arătate în actele de mai sus, apărù sub No. 1617 din 17 Noemvrie 1864, următorul decret domnesc:

ALEXANDRU IOAN

CU MILA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA NAȚIONALĂ,
DOMN PRINCIPATELOR-UNITE ROMÂNE.

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Justiției, Cultelor și Instrucțiunii publice cu No. 55264;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri încheiat în ședința din 3 a curenteii luni sub președenția Noastră;

Am decretat și decretăm:

Art. I. — Se încuviințează înființarea unei noi Eparhii ortodoxe în România, sub denumirea de Episcopia Dunărei de jos cu jurisdicțiunea județelor Ismail, Bolgrad și Domenii, Covurlui și Brăila și cu reședința în Ismail, iar județul Kahul va trece către Eparhia Huși.

Art. II. — P. S. Arhiereu Melhisedec este numit Locotenent de Episcop al Eparhiei Dunărei de jos.

Art. III și cel din urmă. — Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Justiției, Cultelor și Instrucțiunii publice, este însărcinat cu executarea ordonanței de față

Dat în București la 17 Noemvrie 1864.

(ss) ALEXANDRU IOAN.

Ministru Secretar de Stat la Departamentul de Justiție, Culte și Instrucțiune publică,

(ss) N. Crețulescu.

Prin aceste acte oficiale se dă ființă sfintei episcopii a eparhiei Dunării de jos, a cărei întindere jurisdicțională cuprindea din ținuturile Basarabene, ce fusese sub administrația konzistorială, numai județele Ismailul și Bolgradul cu Domenii (căci Kahulul odată cu înființarea acestei eparhii trecu sub jurisdicțiunea eparhiei Hușilor), apoi județul Brăila, ce se deslipi de eparhia Buzăului, cum și județul Covurlui, care se deslipi dela eparhia Hușilor.

Cum vedem, *s'a încorporat și s'a înmănușiat în constituirea acestei eparhii două județe basarabene cu un județ moldovean și altul muntean, pentru ca unirea inimilor și simțimintelor românești ale populațiunilor din aceste județe să cimenteze și să încătușeze unirea lor politică, religioasă, culturală și națională.*

Cu prilejul înființării acestei eparhii, i s'a dat numirea „*Dunărea de jos*“, după pozițiunea topografică ce ocupă teritorul județelor sale față de cursul Dunărei.

Această eparhie își avu reședința sa episcoală în orașul Ismail timp numai de 14 ani, adică până la pierderea ținuturilor din Basarabia sudică, în urma tratatului dela Berlin, încheiat în ziua de $\frac{1}{13}$ Iulie 1878,

după care apoi s'a și făcut definitivă predare a acelor ținuturi pe seama guvernului imperial al Rusiei, în ziua de 9 Octombrie acelaș an.

§ 13.

Organizarea și administrația eparhială sub episcopatul lui Melhisedec (1864—1879).

Cel dintâi episcop, căruia i-a fost dat să organizeze și să conducă eparhia Dunării de jos, după cum se vede și din art. II al decretului domnesc de înființare, citat mai sus, a fost *arhiereul Melhisedec Ștefănescu*, care a condus această eparhie — mai întâi în calitate de locotenent și mai apoi *numit* și întărit definitiv ca episcop printr'un decret al domnitorului Cuza potrivit legii de atunci —, dela 17 Noembrie 1864 și până în ziua de 27 Februarie 1879, când marele colegiu electoral l-a ales ca episcop al eparhiei Romanului¹⁾.

Iată câteva date asupra vieții și activității acestui întâiu episcop al eparhiei Dunărei de jos:

Repausatul *episcop Melhisedec* a fost fiul preotului Petru Ștefănescu din comuna Gârcina, județul Neamț, unde s'a și născut în anul 1823.

Din botez primise numele de Mihail.

Școala primară o începù în comuna sa natală și o termină în târgul Piatra.

Intre anii 1834 și 1841 a urmat cursurile Seminarului „Veniamin Costache“ din Socola, iar după absolvire s'a făcut învățător sătesc în comuna Șerbești din județul Neamț.

¹⁾ Potrivit legii pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioși din 14 Decembrie 1872.

Reformându-se cursurile Seminariilor, el reîn-
cepe cursul superior al aceluiaș Seminar în anul
1842, când și unde prin o deosebită sânguință și
muncă inteligentă excelează așa de bine în studiile
sale, încât în anul următor 1843 a fost numit pro-
fesor la catedra de Retorică, Pastorală și Istoria
Patriei din Seminar. În acelaș an îmbrățișă monahis-
mul, călugărindu-se în mănăstiraa Socola, când luă
numele de Melhisedec, iar ceva mai târziu fu hiro-
tonit ierodiacon. În anul 1845 fu întărit în funcțiunea
de inspector al Seminarului.

Prin stăruințele lui Filaret Scriban, tânărul iero-
diacon este trimis în anul 1848 la Kiev, unde după
trei ani de studiu, obține titlul de *magistru în teo-
logie și litere* și cu acest prilej fu hirotonit iero-
monah în lavra Pecersca de către Filaret mitropo-
litul Kievului, în urma învoirii lui Mardarie, loco-
teuentul mitropolitan al Moldovei.

Intre anii 1851—1856, i se încredință catedra de
Ermineutică, Omiletică și Dogmatică dela Seminarul
din Socola, publicând în acelaș timp mai multe
scrieri de valoare.

În anul 1856 arhimandritul Melhisedec este
numit Rector și Profesor al Seminarului eparhiei
Hușilor, pentru reorganizarea căruia a fost chemat
de către episcopul locului Meletie Istrati, iar în anul
1857 a fost ales membru în divanul adhoc de către
clerul eparhiei Hușilor.

Sub ministerul lui Mihail Cogălniceanu, în anul
1861, Arhimandritul Melhisedec ocupă demnitatea de
Ministru al Cultelor, pentru o scurtă durată, și apoi
numit ca Locotenent de episcop al eparhiei Hușilor.
În anul 1862 este hirotonit arhiereu cu titlul de *Tri-
poleos*, iar mai târziu prin decretul domnitorului

Cuza No. 1517 din 17 Noemvrie 1864, este însărcinat cu girarea afacerilor noiei episcopii a eparhiei Dunărei de jos în calitate de Locotenent de episcop. După ce păstorî această Eparhie cu mult tact și înțelepciune timp de 15 ani, Melhisedec este ales de marele colegiu electoral în ziua de 27 Fevruarie 1879 ca episcop al Romanului, unde se și strămută, păstorind și această eparhie până în ziua de 16 Mai 1892, când își dădu obștescul sfârșit.

Intreaga sa viață a întrebuintat-o cu mult folos în serviciul bisericeii și a dezvoltării literaturii ei. Pentru zelul, erudițiunea și cunoștințele sale teologice și profane, episcopul Melhisedec a fost ales și proclamat membru al Academiei române și al mai multor Academii străine din Petersburg, Kiev, Si-logul (din Constantinopole) ș. a.

Intre valoroasele sale scrieri, de altfel destul de numeroase, cari sunt recunoscute ca niște adevărate monumente neperitoare ale literaturii noastre bisericești și cari dau măsura de a aprecia activitatea și erudițiunea acestui distins ierarh al bisericeii române, putem însemna:

<i>Manualul de liturgică</i>	1853
<i>Manualul de tipic</i>	1854
<i>Teologia dogmatică a Bisericeii ortodoxe</i> .	1855
<i>Scurtă introducere în cursul științelor</i>	
<i>theologice</i>	1856
<i>Catechismul ortodox</i>	1857
<i>Introducere în sfintete cărți ale vechiului</i>	
<i>și noului Testament</i>	1860
<i>Theologia păstorală</i>	1862
<i>Cronica Hușilor și a eparhiei cu ase-</i>	
<i>menea numire</i>	1869
<i>Oratoriul</i>	1869

- Lipovenismul*, adecă schismaticii sau răscolnicii și ereticii rusești 1871
- Evhologii* sau rânduele de rugăciuni la diferite cazuri din viața bisericească, publică și particulară a creștinilor ortodocși 1873
- Cronica Romanului și a episcopiei de Roman* 1874
- Carte de tedeumuri*, aprobată de Sf. sinod 1879
- Șesezeci și patru cuvinte ale Sfântului Ioan Chrisostomul* 1883
- Apoi, diferite tratate istorice pentru sfântul Sinod și pentru Academia Română, precum:
- Biserica ortodoxă și Calendarul* . . . 1881
- Proiect pentru revizuirea și editarea cărților bisericești* 1882
- Memoriu pentru cântările bisericești* . . 1882
- Notițe istorice dela 48 monăstiri și biserici, Viața mitropolitului Antim și cuvintele sale bisericești,*
- Viața Prea Cuvioasei Parascheva,*
- Cauzele urei creștinilor ortodocși asupra armenilor, și altele*

În ceea ce privește *organizarea și administrarea eparhială* din timpul repausatului episcop Melhisedec, ea eră împărțită în următoarele protoierii, după numărul și numele celor patru județe ce compuneau această eparhie pe atunci, și anume:

a) *Protopopiatul județului Ismail*, pus sub conducerea P. C. Econom Athanasie Bour, cu reședința în urbea Ismail, și care aveà sub a sa administrație bisericească clerul și bisericile din cuprinsul județului Ismail. În acest protopopiat se găseau 6 biserici urbane, 28 biserici rurale, deservite

de 12 preoți urbani și 30 rurali pentru o populație rurală de 27.453 suflete;

b) *Protopopiatul județului Bolgrad*, pus sub conducerea Economului Iosif Glisian, cu reședința în urbea Bolgrad și care avea sub a sa administrație bisericească clerul și bisericile din cuprinsul județului Bolgrad. În acest protopopiat se găseau: 2 biserici urbane, 30 biserici rurale, deservite de 5 preoți urbani și 41 preoți rurali pentru o populație totală de 37.846 suflete;

c) *Protopopiatul județului Covurlui*, sub conducerea P. C. Econom I. Severin, cu reședința în urbea Galați, și care avea sub a sa administrație bisericească clerul și bisericile din cuprinsul județului Covurlui. În acest protopopiat se găseau: 20 biserici urbane, 94 biserici rurale, deservite de 43 preoți urbani și 93 preoți rurali, pentru o populație totală de 44.425 suflete. Această cifră este socotită în afară de populațiunea urbei Galați, a cărei statistică nu s'a putut găsi în arhiva episcopală pentru această epocă.

d) *Protopopiatul județului Brăila*, pus sub conducerea Economului Alexandru Sudețeanu, cu reședința în urbea Brăila, și care avea sub a sa administrație bisericească clerul și bisericile din împrejurul județului Brăila. În acest protopopiat se găseau 11 biserici urbane și 59 biserici rurale, deservite de 23 preoți urbani și 72 preoți rurali pentru o populație totală de 36.100 suflete.

Pe lângă totalul preoților deservenți la bisericile acestor 4 protopopiate ale eparhiei Dunărei de jos, tot în timpul episcopatului lui Melhisedec, mai existau încă și 20 diaconi, și anume 4 în protopopiatul Ismailului, 2 în cel al Bolgradului, 9 în cel al Covurluiului și 5 în cel al Brăilei.

Pentru a oglindi în chip și mai amănunțit situația bisericilor și clerului din eparhia Dunărei de jos în această epocă dăm pe paginile următoare o *statistică bisericească generală* a acestei eparhii, ce am putut-o extrage și întocmi după actele arhivei episcopale ale anului 1876, și din care se poate constata: numărul și numele localităților ce alcătuiau centrele bisericesti pe teritoriul jurisdicțional al acestei eparhii, numărul și hranul bisericilor, numărul și numele personalului clerical ¹⁾, populațiunea credincioșilor repartizată pe seama fiecărei biserici și alte date ce le-am socotit de folos, grupate pe protopopiile de atunci, cum și o *situație numerică* a bisericilor și clerului eparhiei Dunărei de Jos, din timpul repausatului episcop Melhisedec, întocmită după datele statistice ce am găsit în actele dosarului No. 90 din anul 1878 din arhiva episcopală.

¹⁾ Afară de cântăreți și paraclisieri ceea ce eră prea costisitor.

Episcopul MELCHISEDEK

1864- 1879.

STATISTICA BISERICEAȘĂ

STATISTICA
a eparhiei „Dunărei de jos“

LOCALITATEA			BISERICILE		
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HIRAMUL	Numărul enoriașilor pe sate
L I A M S I		1. Ismail	—	1. Acop. Maicei Domnului	1976
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	2. Sf. Dimitrie	396
		—	—	—	—
		—	—	3. Sf. Nicolae	496
		—	1. Cimitir	4. Sf. Martir Tiron	1057
		—	2. Copana-balca	5. Sf. Ioan gură de aur	538
		—	3. Fortăreața	6. S-ții Cr. A. și Nicolae	435
		—	4. Sofiano	7. Intrarea în Biserică	605
		—	5. Broasca	8. Cuvioasa Parascheva	648
		—	6. Larjeanca	9. S-ții Voevozi	899
		2. Reni	—	10. Înălțarea Domnului	1800
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		3. Chilia	7. Cimitir	11. Sf. Gheorghe	252
		—	—	12. Sf. Nicolae	1415
		—	—	13. Acop. Maicei Domnului	3008
		—	—	—	—
		4. Vâlcov	8. Fortăreața	14. Adorm. M-pei Domnului	—
		5. Tuzla	—	15. Sf. Nicolae	404
		6. Chitaiia	—	16. S-ții Voevozi	859
	7. Furmanca	—	17. Nașt. M-pei Domnului	485	
	8. Dimitrievca	—	18. Sf. Dimitrie	537	
	9. Cișmele	—	19. Sf. Dimitrie	768	
	10. Baccealaia	—	20. Nașt. M-pei Domnului	760	
	11. Zolocari	—	21. Acop. M-pei Domnului	483	
	12. Șagăna	—	22. Nașt. M-pei Domnului	984	
	13. Mahala	—	23. Sf. Nicolae	600	
	14. Eschipulos	—	24. Sf. Gheorghe	530	
	15. Nerușaiu	—	25. S-ții Voevozi	237	
	16. Galilești	—	26. Ioan Bogoslov	1195	
	17. Dragulea	—	27. Acop. M-pei Domnului	1348	
	—	—	28. Sf. Nicolae	776	
	18. Cara Mahmet	—	29. Ioan Bogoslov	901	
	19. Vasilievca	—	30. S-ții Voevozi	390	
	20. Hadgicurda	—	31. S-ții Apostoli	390	
	21. Chișlița	—	32. Sf. Nicolae	929	
	22. Ciamașir	—	33. Cuvioasa Parascheva	650	
	23. Hasanspaga	—	34. S-ții Voevozi	703	
			Total . . .	27453	

BISERICESCĂ
înaintea de încorporarea Dobrogei

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii
1. Protoier. Athanasie Bour	Semin. gr. II	1. Nicolae Râșcanu	Semin. gr. I
2. Economul Dim. Garofeanu	» » II	2. Isidor Bușlă	2 cl. sem.
3. Gheorghe Râșcanu	» » I	3. Meletie Christescu	sc. primară
4. M. Muranevici	» » II	—	—
5. Econ. Sim. Topalov	» » II	—	—
6. Econ. Arsemie Gaisin	» » II	—	—
7. Econ. Ath. Agura	» » II	—	—
8. Vasile Stoicov	» » I	—	—
9. Vasile Artimescu	» » II	—	—
10. Visarion Grigoriev	» » I	—	—
11. Pavel Tișchevici	fără studiu	—	—
12. Tihon Rudenco	» »	—	—
13. Ștefan Ionescu	Semin. gr. I	—	—
14. Econ. Simeon Malcenco	» » II	—	—
15. Constantin Ghinescu	» » I	—	—
16. Constantin Buhnea	» » I	—	—
17. Athanasie Crăciun	» » I	—	—
18. Dimitrie Agura	» » II	—	—
19. Cristofor Teodorof	» » I	4. Eliazar Zencenco	Semin. gr. I
20. Ștefan Râmleanu	» » I	—	—
21. Ioan Caragea	» » I	—	—
22. Athanasie Eftuşenco	fără studiu	—	—
23. Alecu Parthenie	Semin. gr. I	—	—
24. Serghie Razievski	școală priv.	—	—
25. Ioan Stan	Semin. gr. I	—	—
26. Vasile Ștefănescu	» » I	—	—
27. Grigorie Caimacan	» » I	—	—
28. Anton Mislavsky	fără studiu	—	—
29. Axentie Caimacan	Semin. gr. I	—	—
30. Petru Voronevsoy	școală priv.	—	—
31. Grigorie Tatarinof	Semin. gr. I	—	—
32. Gavril Leahul	» » I	—	—
33. Vasile Periteatcu	» » I	—	—
34. Dionisie Periteatcu	» » I	—	—
35. Theodor Lazanovschi	» » II	—	—
36. Constantin Tanase	» » I	—	—
37. Ioan Vătu	» » I	—	—
38. Vasile Olihovschi	» » I	—	—
39. Ioan Fiotehiei	» » I	—	—
40. Nicolae Rudeneo	» » I	—	—
41. Ioanichie Muranevici	» » II	—	—
42. Vasile Corpaci	» » I	—	—

LOCALITATEA			BISERICILE		
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul enoriașilor pe suflete
B O L D A R S I G L O P R U T C A H U L O P R U T	L	1. Bolgrad	1. Fortăreța	1. Schimbarea la față	6720
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		2. Tabac	2. Cimitir	2. Sântu Mitrofan	—
		3. Caracurt	—	3. Buna-Vestire	525
		—	—	4. Nasc. M-cei Domnului	601
		—	—	—	—
		4. Tașbunar	—	5. Adorm. M-cei Domnului	861
		5. Vaisal	—	6. Sântu Profet Ilie	763
		6. Banofca	—	7. Sfânta Treime	453
		7. Fontâna-Zinel	—	8. Ador. M-cei Domnului	591
		8. Enichioi	—	9. Sfântu Gheorghe	832
		9. Troianu-Vechi	—	10. Sfânta Treime	840
		10. Noa-Pocrovca	—	11. Nasc. M-cei Domnului	395
11. Șichirlic hitaia	—	12. Sfântii Voevozi	1499		
—	—	—	—		
12. Erdecurno	—	—	857		
13. Doluchioi	—	—	887		
14. Cairaclia	—	13. Sfânta Treime	426		
15. Dermendere	—	14. Acop. M-cei Domnului	307		
16. Babele	—	15. Sfântu Nicolae	1250		
—	—	—	—		
17. Cișme-Varuită	—	16. Sfântu Gheorghe	1328		
—	—	—	—		
18. Congaz	—	17. Sfânta Treime	1774		
—	—	—	—		
—	—	18. Sfântul Gheorghe	881		
1. Curciu	—	—	—		
2. Impuțita	—	19. Sfântul Nicolae	357		
3. Bolboca	—	20. Ador. M-cei Domnului	771		
4. Barta	—	21. Sfinții Voevozi	984		
5. Satu-nou	—	22. Sfântul Nicolae	959		
6. Cartal	—	—	807		
7. Caragaci	—	—	915		
8. Itulia	—	23. Ador. M-cei Domnului	563		
9. Hadgiabdula	—	24. Sfântul Nicolae	1104		
10. Cișmechioi	—	25. Sfântul Athanasie	1507		
—	—	—	—		
11. Frecăței	—	26. Sfânta Treime	925		
12. Anadol	—	27. Sfântul Gheorghe	681		
13. Giurgiulești	—	—	551		
14. Chișlița	—	28. Sfântul Nicolae	596		
15. Slobozia	—	29. Sfinții Voevozi	1451		
—	—	—	—		
16. Văleni	—	30. Sfântul Spiridon	819		
				Total . . .	34.789

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii
1. Iosif Glisian Protoiereu	Semin. gr. II	1. Nicolae Agura	Semin. gr. I
2. Ioanichie Standnicov	» » II	2. Titu Simanschy	—
3. Platon Danilov	» » II	—	—
4. Mihail Cazanacli	» » II	—	—
5. Andrei Parladof	» » I	—	—
—	» » I	—	—
6. Timothei Stadnicov	4 clase pr.	—	—
7. Nicolae Ivanov	»	—	—
—	»	—	—
8. Gherghe Cazanacli	»	—	—
9. Constantin Hohor	Semin. gr. I	—	—
10. Nicolae Caludov	» » I	—	—
11. Nicolae Caimacanu	sem. Chișin.	—	—
12. Hristofor Iconomov	» »	—	—
13. Alexandru Vulpe	Semin. gr. I	—	—
14. Gavril Gorelov	» » I	—	—
15. Vasile Agura	» » I	—	—
—	» » I	—	—
16. Grigore Grigorescu	» » I	—	—
17. Costantin Hohor	» » I	—	Semin. gr. I
18. Theodor Careișa	sem. Chișin.	—	—
19. Theodor Apostolescu	Semin. gr. I	—	—
20. Ștefan Jimbriu	—	—	—
—	—	—	—
21. Dimitrie Agura	—	—	—
—	—	—	—
22. Constantin Nicolaef	—	—	—
23. Vasile Bălan	Semin. gr. I	—	—
—	—	—	—
24. Vladimir Canevschy	sem. Chișin.	—	—
—	—	—	—
25. Ioan Vulpe	Semin. gr. I	—	—
26. Alexe Emilianof	» » I	—	—
27. Semion Doroff	» » I	—	—
28. Andrei Starodubovschy	3 clase pr.	—	—
29. Ioan Buhnea	Semin. gr. I	—	—
30. Ioan Ivanov	» » I	—	—
31. Ioan Lazanovschy	» » I	—	—
32. Theodor Stănescu	» » I	—	—
33. Elisei Vețu	—	—	—
34. Theodor Tutovanu	Semin. gr. I	—	—
35. Constantin Doicescu	» » I	—	—
36. Ghiță Vătu	—	—	—
37. Ioan Calinovici	—	—	—
38. Andrei Turcan	—	—	—
39. Anthanasie Zama Neagra	Semin. gr. I	—	—
40. Dimitrie Sofroneanu	» » I	—	—
41. Manuil Dumbrava	gimnas. 4 c.	—	—

LOCALITATEA			BISERICILE		
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul enoriașilor pe anfiere
BOLGRAD	ISMAIL	17. Brânza	2. Cimitir	31. Sfinții Voevozi	Report 34.780
		18. Colibași	—	—	573
		19. Vălcănești	—	32. Ador. M-ței Domnului	630
		—	—	—	—
		—	—	—	1863
		—	—	—	—
		—	—	Total	37.846
		1. Orașul Galați	—	1. Sfântu Nicolae	—
		—	—	—	—
		—	—	2. Mavromol (Ad. M. D-lui)	—
		—	—	—	—
		—	—	3. Sfinții Voivozi	—
		—	—	4. Precista	—
		—	—	5. Precista	—
		—	—	6. Sfântu Gheorghe	—
		—	—	7. Vovedenie	—
		—	—	8. Sfinți Apostoli	—
		—	—	9. Sfântul Ioan	—
		—	—	10. Sfântul Haralambie	—
—	—	11. Cuvioasa Parascheva	—		
—	—	12. Buna-Vestire	—		
—	—	13. Sfântul Ilie	—		
—	—	14. Sfinții împărați	—		
—	—	15. Sfinții V.V. Măntu	—		
—	—	16. Sfântul Spiridon	—		
—	—	17. Sfinții Trei Ierarhi	—		
—	—	18. Schimbarea la față	—		
—	—	19. Nașt. M-ței Domnului	—		
—	—	Report	—		

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMARUL și NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii
42. Vasile Vulpe	Semin. gr. I	—	Semin. gr. I
43. Dimitrie Tubovanu	» » I	—	—
44. Nivolaș Vulpe	» » I	—	—
45. Macarie Papuc	» » I	—	—
46. Ioan Diaconov	» » I	—	Semin. gr. I
1. Protoier. Ioan Severin	Semin. gr. I privat	1. Dimitrie Popescu	—
2. Ierom. Iacob Andrei	privat	—	—
3. Ilie Babeș	Semin. gr. I	—	—
4. Anton Velichie	» » I	—	—
5. Gheorghe Theodorescu	» » II	2. Calistr. Buruiană	privat
6. Ioan Toma	privat	—	—
7. Mihail Bujeniță	Semin. gr. I	—	—
8. Leon Longhin	privat	3. Teodos. Chelbac	—
9. Dimitrie Munteanu	»	—	—
10. Proistosu Petre Georgiu	»	—	—
11. Ștefan Căve	»	—	—
12. Nicolae Tărăbuță	Semin. gr. I	—	—
13. Theodor Țema	» » I	—	—
14. Nicolae Gheorghiu	» » I	4. Gheor. Niculescu	Semin. gr. I
15. Ioan Preda	privat	—	—
16. Alexandru Broască	Semin. gr. I	—	—
17. Ghiță Gruiu	privat	—	—
18. Andrei Nenița	»	—	—
19. Ioan Broască	Semin. gr. I	—	—
20. Nicolae Patrîchi	Catihetica	—	—
21. Vasile Gavrilescu	Semin. gr. I	—	—
22. Petre Bogatu	» » I	—	—
23. Ioan Tomescu	» » I	—	—
24. Constantin Sandu	» » I	—	—
25. Dimitrie Corciovă	privat	5. Gheorghe State	Semin. gr. I
26. Ioan Radu	Semin. gr. I	—	—
27. Ștefan Costacea	privat	6. Pașchiv Const.	Semin. gr. I
28. Mihail Crihană	Catihetica	—	—
29. Ioan Corciovei	Semin. gr. I	—	—
30. Dimitrie Merie	privat	—	—
31. Ioan Grigoriu	Semin. gr. I	—	—
32. Constantin Statu	» » I	—	—
33. Ioan Berechet	privat	7. Alex. Adamescu	Semin. gr. I
—	»	—	—
34. Protosinghel Ioachim	»	8. Ioachim Vasiliadi	privat
35. Constantin Iachint	Semin. gr. I	—	—
36. Gheorghe Caliga	privat	—	—
37. Nicolae Tabacu	»	9. Alexandru Florea	Semin. gr. I

LOCALITATEA				BISERICILE			
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comu- nelor	NUMĂRUL și numirea cătu- nelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul enorașilor pe suflete		
C O V O R N I C H E A L U I	H O R E A	1. Orașul Galați	—	20. Izvorul M-cei Domnului	—		
		—	—	—	—		
		—	—	—	—		
		—	—	—	—		
		—	—	2. Cim. ortodox	—	—	
		—	—	—	—	—	
		—	—	2. Comuna Joraști	—	21. Sfinții Imparați	635
		—	—	—	—	22. Sfinții Trei Ierarchi	528
		—	—	—	—	—	—
		—	—	3. Crăești	—	23. Sfântul Nicolae	580
		—	—	—	—	24. Sfinții Voevozi	578
		—	—	—	—	—	—
		—	—	4. Tâplai	—	25. Sfântul Nicolae	102
		—	—	3. Com. Băneasa	—	26. Buna-Vestire	431
		—	—	—	—	27. Cuvioasa Paraschiva	160
		—	—	—	—	28. Sfântul Gheorghe	36
		—	—	—	—	29. Sfântul Gheorghe	341
		—	—	5. Balintestii	—	—	—
		—	—	—	—	30. Înălțarea Domnului	154
		—	—	4. Târgu-Berești	—	31. Sfântul Gheorghe	375
		—	—	—	—	—	—
		—	—	—	—	32. Sfinții Voevozi	478
		—	—	7. Satu-Berești	—	—	—
		—	—	—	—	33. Sfântul Nicolae	225
—	—	5. Gănești	—	34. Sfântul Gheorghe	630		
—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	35. Sfântul Nicolae	292		
—	—	—	—	36. Sfântul Nicolae	369		
—	—	9. Cavadineșii	—	—	—		
—	—	—	—	37. Adorm. M-cei Domnului	491		
—	—	—	—	38. Sfântul Gheorghe	432		
—	—	10. Comănești	—	—	—		
—	—	—	—	39. Sfinții Voevozi	309		
—	—	11. Grăpenii	—	40. Cuvioasa Paraschiva	112		
—	—	—	—	—	—		
—	—	12. Ruginenii	—	41. Sfinții Voevozi	506		
—	—	—	—	—	—		
—	—	6. Lupești	—	42. Adorm. M-cei Domnului	540		
				De reportat	8.354		

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii
38. Gheorghe Grigoriu	Semin. gr. I	—	—
39. Ioan Buruiană	» » I	—	—
40. State Sfatu	privat	—	—
41. Mihail Dragomir	Semin. gr. I	—	—
42. Ioan Lester	privat	—	—
43. Gheorghe Savin	Semin. gr. I	—	—
44. Constantin Strat	privat	—	—
45. Petru Tufescu	Semin. gr. I	—	—
46. Gheorghe Buhociu	Catihetica	—	—
47. Theodor Buhociu	privat	—	—
48. Gheorghe Chiorpec	Semin. gr. I	—	—
49. Iordache Fulger	privat	—	—
50. Ioan Poale-lungi	privat	—	—
51. Constantin Eftimie	privat	—	—
52. Theodor Poale-lungi	privat	—	—
53. Ștefan Bogatu	Semin. gr. I	—	—
54. Dimitrie Sărbu	privat	—	—
55. Gheorghe Gădeiu	Semin. gr. I	—	—
56. Vasile Trenchea	Semin. gr. I	—	—
57. Ioan Iorga	Semin. gr. I	—	—
58. Dimitrie Mână-scurtă	privat	—	—
59. Gheorge Mână-scurtă	idem	—	—
60. Ioan Hagiu	Semin. gr. I	—	—
61. Mihail Stratulat	privat	—	—

LOCALITATEA			BISERICILE			
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul enoriașilor pe sate	
C O V U R L U I S T E A	S I R E T U H G R N I Ș T E A			Report	8.354	
				13. Ghereasca	43. Sfântul Gheorghe	160
				14. Mănzățeștii	44. Sfântul Nicolae	312
		7. Țuțcani			45. Sfinții Voevozi	852
					46. Sântul Dimitrie	200
					47. Sântul Gheorghe	500
				15. Sîpenii	48. Sântul Nicolae	796
				16. Măluștenii	49. Sântu Nicolae	360
		8. Slivna			50. Sântul Ioan	360
					51. Sântii Voevozi	485
				17. Prodăneștii	52. Sântu Dimitrie	405
					53. Adormirea Maicei D-lui	546
				18. Sesenii	54. Sântul Ioan	390
				19. Aldeștii	55. Sântul Gheorghe	369
		9. Țârg.-Drăgușeni			56. Sântii Voevozi	370
				20. Diocheții	57. Sânta Treime	124
				21. Bursucani	58. Sântii Voevozi	332
					59. Sântu Gheorghe	60
		10. Filești			60. Sântii Voevozi	254
				22. Sardariu	61. Sântii Voevozi	813
				23. Movilenii	62. Sântii Voivozi	422
				24. Slob.-Costii	63. Cuvioasa Paraschiva	123
		11. Branștea			64. Nașterea Maicei D-lui	37
				25. Măxinenii		
				26. Braina		
				27. Lozova		
			De raportat	16 774		

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL și NUMELE	Gradu de studii
62. Constantin Leu	Semin. gr. I		
63. Ioan Zugravu	privat		
64. Ștefan Sirianu	privat		
65. Savin Filiuță			
66. Nicolae Chiricescu			
67. Constantin Slivneanu	Semin. gr. I		
68. Evstatie Sârbu			
69. Theodor Patrichi			
70. Alexandru Sârbu	privat		
71. Ioan Sirianu	privat		
72. Eftimie Theodor	privat		
73. Ioan Tașcă	Semin. gr. I		
74. Ioan Milnea	privat		
75. Dimitrie Costantin	privat		
76. Grigorie Dobroveanu	Semin. gr. I		
77. Ilie Dimitriu	Semin. gr. I		
78. Gavril Mather	privat		
79. Alexandru Grigoriu	Semin. gr. I		
80. Constantin Irosie			

LOCALITATEA			BISERICILE			
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul enoriașilor pe anfilete	
I U L R U V O C P R U T U	E R I S T U	12. Piscul	—	65. Adorm. Maicei D-lui	16774	
		—	—	—	808	
		—	—	—	—	—
		—	28. Pechea	66. Sfinții Voivozi	345	—
		—	—	—	—	—
		—	29. Odaea Pochi	67. Nașterea Maicei D-lui	134	—
		—	30. Sl.-Conachi	68. Pogorârea Sfânt. Duh	1000	—
		—	—	—	—	—
		13. Pechea	—	69. Adorm. Maicei D-lui	1820	—
		—	—	—	—	—
		14. Cudalpii	31. Mânjina	70. Sfinții Apostolii	578	—
		—	—	71. Sfântu Dumitrie	672	—
		—	—	72. Cuvioasa Paraschiva	360	—
		—	—	73. Cuvioasa Paraschiva	360	—
		—	—	—	—	—
		—	—	74. Sfinții Voivozi	861	—
		—	—	—	—	—
		—	—	75. Adorm. Maicei D-lui	277	—
		15. Smulți	—	76. Sfântu Gheorghe	1308	—
		—	—	—	—	—
		—	—	77. Sfinții Voivozi	328	—
—	—	—	—	—		
—	—	78. Sfântu Nicolae	368	—		
—	—	—	—	—		
—	32. Cornii	79. Sfinții Voivozi	343	—		
—	33. Urlești	80. Sfântu Nicolae	295	—		
—	34. Măcișenii	81. Sfântu Gheorghe	463	—		
—	—	82. Sfinții Voivozi	188	—		
16. Cuca	—	83. Sfântu Panteleimon	42	—		
—	—	84. Sfinții Impărați	128	—		
—	35. Oasele	85. Sfinții Voivozi	580	—		
—	36. Bălenii	86. Sfinții Voivozi	960	—		
—	—	—	—	—		
—	—	87. Sfinții Voivozi	700	—		
17. Tulucești	37. Odaia Manol.	88. Sfântu Gheorghe	500	—		
—	38. Sivița	89. Sfinții Voivozi	800	—		
—	39. Tătarca	90. Sfinții Voivozi	300	—		
—	—	91. Sfinții Voivozi	780	—		
18. Mastacanii	40. Chirafteia	92. Sfinții Voivozi	400	—		
—	41. Fărtănești	93. Sfinții Voivozi	1200	—		
—	—	—	—	—		
19. Frumușița	42. Tămăoanii	94. Sfinții Impărați	800	—		
—	43. Scăntești	95. Cuvioasa Paraschiva	350	—		
—	—	96. Sfântul Gheorghe	553	—		
—	—	De reportat	35375	—		

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL și NUMELE	Gradu de studii
81. Dimitrie Muscă	privat		
82. Panait Muscă	Semin. gr. I		
83. Nicolae Muscă	privat		
84. Vasile Lupescu	Semin. gr. I		
—	—		
—	—		
85. Ștefan Broască	privat		
86. Constantin Popovici	—		
87. Costea Stan	privat		
88. Dimitrie Bejan	—		
89. Petru Balta	Semin. gr. I		
90. Fotachi Draguș	privat		
91. Nicolae Topor-rău	—		
92. Ioan Lungu	—		
—	—		
93. State Burluc	Semin. gr. I		
94. Constantin Dodis	—		
95. Dimitrie Fluture	privat		
96. Dimitrie Chebac	Semin. gr. I		
97. Ioan Palade	privat		
98. Ioan Munteanu	—		
99. Sava Munteanu	privat		
100. Theodor Sirianu	Semin. gr. I		
101. Thimotheiu Răpă	idem		
—	—		
102. N. Gățulescu	Semin. gr. I		
—	—		
103. Mihail Buruiană	privat		
104. Ioan Moțoc	—		
—	—		
105. Ioan Poale Lungi	—		
106. Vasile Agapi	—		
107. Gheorghe Roșca	—		
—	—		
108. Dimitrie Bejan	privat		
109. Lazăr Locusta	Semin. gr. I		
110. Michail Caraman	—		
111. Dimitrie Benca	privat		
112. Nicolae Emanoil	—		
113. Gheorghe Lazăr	Semin. gr. I		
114. Petru Istrate	privat		
115. Constantin Chiorpec	Semin. gr. I		
116. Nicolae Perju	privat		
117. Gheorghe Spiridonescu	Semin. gr. I		
118. Anastasic Cojocariu	privat		

LOCALITATEA			BISERICILE		
Județul	Plasă	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul enoriașilor pe suflete
B R Ă I L A	C O V U R L U I	P R U T	20. Foltești 21. Târgu-Bujor 22. Vlădeștii 23. Oancea 24. Rogojeni	Report	35375
				97. Sfinții Voivozi	400
				98. Sfinții Apostoli	380
				99. Adorm. M-pei D-lui	400
				100. Adorm. M-pei D-lui	280
				101. Sfinții Voivozi	630
				102. Sfântul Ioan	350
				103. Sfinții Voivozi	615
				104. Sfântul Gheorghe	521
				105. Sfântu Dimitrie	240
				106. Sfinții Voivozi	340
				107. Adorm. M-pei D-lui	402
	108. Sfinții Voivozi	400			
	109. Adorm. M-pei D-lui	1200			
	110. Sfinții Voivozi	1000			
	111. Adorm. M-pei D-lui	800			
	112. Sfinții Voivozi	960			
	113. Sfântu Spiridon	432			
	114. Sfinții Voivozi	4425			
	Total	44425			
	A L I	1. Orașul Brăila	1. Sfântul Mihail	715	
			2. Adorm. M-pei D-lui	2674	
			3. Sfântu Gheorghe	1262	
			4. Sfinți Impărații	2147	
5. Sfântu Spiridon			1560		
6. Sfântu Nicolae			712		
7. Sfinții Apostoli			1200		
8. Buna Vestire			—		
De reportat	10270				

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii
119. Mihail Țigău	Semin. gr. I		
120. Dimitrie Ganea	Semin. gr. I		
121. Ștefan Vărgolici	privat		
122. Gheorghe Vărgolici	—		
123. Ștefan Ovidenie	—		
124. Constantin Tărăbuță	—		
125. Vasile Vărgolici	Semin. gr. I		
126. Dimitrie Paladescu	—		
127. Ioan Corcodelu	—		
128. Constantin Athanasie	privat		
129. Ștefan Sacanu	—		
130. Christachi Nour	—		
131. Sandu Poale lungi	—		
132. Grigore Palade	—		
133. Gavriil Matcaș	—		
134. Dimitrie Onosie	Semin. gr. I		
135. Ioan Filiuța	—		
136. Gheorghe Popovici	—		
1. Constantin Vasile	3 cl. semin.	1. Const. Buzoianu	Semin. gr. I
2. Dimitrie Voinescu	Semin. gr. I		
3. Andrei Șerbănescu	» » I	2. Ioan Nicolau	Semin. gr. I
4. Al. Sudețanu Protoier.	2 cl. semin.		
5. Sim. Budcanu	Catihetica	3. Mih. Bărzănescu	Semin. gr. I
6. Mihail Dichioflax	Semin. gr. I		
7. Voicu Vasilescu	3 cl. semin.		
8. Stan Niculescu	idem	4. Stan Grădișteanu	Semin. gr. I
9. Ștefan Secareanu	4 cl. prim.		
10. Radu Meca	Catihetica		
11. Stan Rădulescu	2 cl. semin.		
12. Ioan Furtunescu	Catihetica		
13. Cosma Moșescu	Semin. gr. I		
14. Ioan Penescu	Catihetica		
15. Ioan Paraschivescu	3 cl. semin.		
16. Grigore Neacșu	2 » »	5. Ștefan Penescu	Semin. gr. I
17. Theodor Budeanu	sch. catih.		
18. Stan Iulian	idem		
19. Avram Stănescu	2 cl. semin.		
20. Nicolae Drugescu	Semin. gr. I		
21. Ștefan Bărzănescu	2 cl. semin.		
22. Marin Guzeanu	3 » »		
23. Sava Iosefițe	Mundania		
24. Arsenie Melinos	Chefalonia		

LOCALITATEA			BISERICILE							
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul enoriașilor pe suflete					
B R I L A V	A I N E D Ă V	2. Com. Cazasu	1. Baldovenești 2. Cazasu	9. Sfântu Ilie 10. Înălțarea Domnului 11. Cuvioasa Paraschiva	Report 10270 1000					
				12. Sfinții Voivozi și Cuvioasa Paraschiva	385					
		3. Cotu-lung	13. Sfântul Nicolae	3. Cenușa 4. Naziru 5. Petroiu 6. Petrana 7. Satu Ncmț. 8. Zagna 9. Ionești 10. Casapu 11. Căprărie 12. Cerpăcești 13. Cotu lung 14. Jăpești 15. Mihăilești 16. Machia 17. Nazir 18. Posta Vechi 19. Serbănești 20. Vădeni 21. Slatie 22. Gura Buzău 23. Spiridoné- ca din luncă	321					
				14. Sfântu Nicolae	557	15. Adorm. M-cei D-lui	504			
								16. Dum. tutulor Sfinților 17. Sfântul Nicolae	573 673	
										18. Sfântul Nicolae 19. Sfântul Nicolae
								20. Sfinții Impărați	778	
										4. Filipești

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL și NUMELE	Gradul de studii
25. Radu Brebenel	Semin. gr. I		
26. Ioan Ieromnimon	Catihetica		
27. Vasile Enea	Catihetica		
28. Ioan Vasiliu	Semin. gr. I		
29. Marin Istrătescu	Catihetica		
30. Badea Vizireanu	Semin. gr. I		
31. Costache George	Semin. gr. I » » I		
32. Iorgu Dumitrescu	Catihetica		
33. Dimitrie Stănescu	»		
34. Constantin Vințilescu	»		

LOCALITATEA			BISERICILE		
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul enoriașilor pe suflete
A L I Ă R B	I N E D	—	38. Viădulești	Report	5512
		5. Ianca	39. Ianca nouă	21. Sfântu Ioan Botezătorul	610
		—	40. Ianca veche	22. Sfânta Treime	874
		—	41. Opișănești	—	—
		—	42. Perișoru	23. Sfinții Voevozi și Sfântul Dimitrie	537
		—	43. Plopu	—	—
		—	44. Salcia	—	—
		—	45. Trufașu	—	—
		6. Islazu	46. Baldovinești	—	—
		—	47. Talazu	—	—
		—	48. Morile de vânt	—	—
		—	49. Olangeria	—	—
		—	50. Piscu	—	—
		7. Silistraru	51. Băjanii	—	—
	—	52. Bălăneștii	—	—	
	—	53. Bordușani	—	—	
	—	54. Burta-Enctii	—	—	
	—	55. Ciumați	—	—	
	—	56. Comănești	—	—	
	—	57. Dinghiliu	—	—	
	—	58. Dobrota	—	—	
	—	59. Esna Stăncescu	—	—	
	—	60. Ghivechuiu	—	—	
	—	61. Gălești	—	—	
	—	62. Imina	—	—	
	—	63. Lutu alb	—	—	
	—	64. Mihai	—	—	
	—	65. Morătești	—	—	
	—	66. Muftiu	—	—	
	—	67. Osman	24. Cuvioasa Paraschiva	692	
	—	68. Scortaru vechiu	25. Sfântul Gheorghe	—	
	—	69. Silistraru	26. Adorm. Maicei D-lui	744	
	—	70. Schiaoa Urlești	27. Sfinții Voevozi	1168	
	—	71. Valea a-dâncă	—	—	
8. Slob. Sihleanu	72. Cășăria Crăița	—	—		
—	73. Ciaonari Deșirați	—	—		
		De reportat	10137		

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii
—	—	—	—
35. Stroe Mihălcescu	Semin. gr. I	—	—
36. Nicolae Mihalcescu	Catihetica	—	—
—	—	—	—
37. Nicolae Radulescu	Semin. gr. I	—	—
38. Radu Colceag	Catihetica	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
39. Ioan Perianu	Semin. gr. I	—	—
—	—	—	—
40. Denia Dobrișeanu	Catihetica	—	—
41. Nicolae Nistorescu	»	—	—
42. Nicolae Matheiu	Semin. gr. I	—	—
43. Grigorie Matheiu	Catihetica	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—

LOCALITATEA		BISERICILE		
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	
			NUMĂRUL ȘI HRAMUL	
			Numărul enoriașilor pe suflete	
			Report 10137	
A	I	74. Ciocănarii Gurgueții	28. Sf. Gheorghe	456
		75. Latinu	29. Sf. Vasile	375
		76. Mămăli-garii		
		77. Mototolca		
		78. Osândiții		
		79. Pitulații		
		80. Platica		
		81. Scorțari noi	30. Adorm. M-cei Domnului	1288
		82. Slob. Si-hleanu	31. S-ții Impărați	300
L	N	83. Găvănarii noi		
		84. Morarii		
		85. Lipani		
		86. Coada Encii		
		87. Cocotații		
		88. Vișinenii		
		89. Găvanarii		
		90. Trasnita		
		91. Struna - Mică		
		92. Constanti-nești		
		93. Friguroasa		
		94. Gagulești		
95. Grigorești				
96. Menda				
97. Lasu				
98. Suțești	32. S-ții Impărați	2185		
A	D	99. Blasova		
		100. Ciucea		
		101. Chiscani	33. Sf. Nicolae	263
R	A	102. Tichilești	34. S-ții Voevozi și Sf. Nicolae	1121
		103. Valea-Că-nipei	35. Sf. Nicolae	300
		104. Vărsatura	36. Sf. Nicolae	63
			De reportat	16488

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii
44. Irimia Popia	Catihetica		
45. Oprea Scarlat	»		
46. Grigorie Ciocărlan	3 cl. sem. Catihetica		
47. Theodor Iliescu	Semin. gr. I		
48. Nicolae Trandafir			
49. Stanciu Epure	Catihetica		
50. Dimitrie Roșescu	Semin. gr. I		
51. Petre Stănculescu	» » I		
52. Ștefan Zainea	Semin. gr. I		
53. Grigorie Nicolae	Catihetica		
54. Voicu Rădulescu	2 cl. sem.		
55. Dobre Nistorescu	Semin. gr. I		
56. Ioan Petrescu	2 cl. sem.		

LOCALITATEA		BISERICILE			
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunei	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul eneașilor pe sate
				Report	16488
A	I	11. Bertești de jos	105. Bertești de jos	37. Sf. Gheorghe	428
		—	106. Bertești de sus	38. Sf. Treime	374
		—	107. Dulbanu	—	—
		—	108. Gura Călmățuiului	39. Tăerea Capului Sf. Ioan	314
		—	109. Gura Garliței	40. Sf. Dimitrie	168
		—	110. Marașu	—	—
		—	111. Polizești	41. Sf. Nicolae	189
		—	112. Stanca	42. Sf. Nicolae	358
		—	113. Stâncuța	43. Intrarea în Biserică	496
		—	114. Chichinețu ch.	44. Înălțarea Domnului	838
		—	115. Ciocile	45. Adorm. M-pei Domnului	1188
		—	116. Colțea	46. Sf. Nicolae	425
		L	I	12. Ciocile	117. Cioara Doicești
—	118. Cioara R. Voda			48. Sf. Nicolae	372
—	119. Tătaru			49. Sf. Nicolae	998
—	120. Sluj. Albo-tești			50. Tăerea Capului Sf. Ioan	1194
—	121. Batogu			51. Sf. Dimitrie	563
—	122. Berlești			—	—
—	123. Bordeiu verde			52. Sf. Dimitrie	709
I	T	13. Cioara	124. Broasca	—	—
		—	125. Gheorgheștii	—	—
		—	126. Druica	—	—
		—	127. Edu	—	—
		—	128. Filii	53. S-ții Impărați	543
		—	129. Ionești	54. Tăerea Capului Sf. Ioan	123
		—	130. Jirlaeni	—	—
		—	131. Lișcoteanca	—	—
		—	132. Mocanu	—	—
		—	133. Mototolești	—	—
A	L	14. Filii	134. Movila Filii	—	—
		—	135. Cojoceasca	—	—
		—	136. Craiu	—	—
		—	137. Dudești	55. Sf. Nicolae	566
		—	138. Fleașca	56. S-ții Apostoli	190
		—	139. Scărlăteștii	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
		—	—	—	—
B	B	15. Fleașca	—	—	—
		—	—	—	—
				De reportat	27337

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii
57. Constantin Andrei	Gramatic	—	—
58. Stănescu Dimitrie	Semin. gr. I	—	—
—	—	—	—
59. Cosma Manea	—	—	—
60. Gheorghe Nicolae	—	—	—
61. Ioniță Nicolae	Gramatic	—	—
62. Ioan Ionescu	—	—	—
63. Ioan Christescu	2 cl. sem.	—	—
64. Vasile Enache	Semin. gr. I	—	—
65. Marin Georgescu	3 cl. sem.	—	—
66. Theodor Mănzăteanu	Semin. gr. I	—	—
67. Vladila Danu	Gramatic	—	—
68. Niță Vasilescu	Semin. gr. I	—	—
69. Cosma Popescu	» » I	—	—
70. Vișan Popescu	2 cl. sem.	—	—
71. Ioniță Stoica	Gramatic	—	—
72. Șerban Ioniță	Semin. gr. I	—	—
73. Ioachim Popescu	3 cl. sem.	—	—
—	—	—	—
74. Nicolae Bucur	Semin. gr. I	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
75. Constantin Mihălcescu	Semin. gr. I	—	—
76. Oprea Nicolae	» » I	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
77. Radu Dinu	Gramatic	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—

LOCALITATEA			BISERICILE		
Județul	Plasa	NUMĂRUL și numirea comunelor	NUMĂRUL și numirea cătunelor	NUMĂRUL ȘI HRAMUL	Numărul enoriașilor pe sate
B R Ă I L A	B Ă L I	—	140. Slobozia Ciresu	Report	27337
		—	141. Ulmu	57. Sfântul Nicolae	396
		—	142. Ciacăru	58. Sfântul Nicolae	549
		16. Gropeni	59. Sfântul Nicolae	934	
		—	60. Sfântul Nicolae	1282	
		17. Lacu Rezi	61. Sfântul Nicolae	521	
		—	62. Adorm. Maicei D-lui	210	
		—	63. Sfântul Nicolae	480	
		18. Rușețu	64. Dum. tutulor Sfinților	496	
		—	65. Sfântul Nicolae	800	
		—	66. Sfinții Impărați	649	
		19. Viziru	67. Adorm. Maicei D-lui	—	
		—	68. Sfântul Nicolae	925	
		—	69. Sfânta Teime	1471	
		—	70. Sfânta Sofia	50	
		—	Total	36100	

PERSONALUL BISERICESC			
PREOȚI		DIACONI	
NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii	NUMĂRUL ȘI NUMELE	Gradul de studii
78. Ioan Balaban	—	—	—
79. George Balaban	2 cl. semin.	—	—
80. Grigore Rădulescu	Gramatic	—	—
81. Stan Mathei	—	—	—
82. Stoica Dimitrie	—	—	—
83. Gheorge Dimitrie	—	—	—
84. Petrea Ciocărlan	Semin. gr. I	—	—
85. Radu Dobrescu	» » I	—	—
86. Christea Rizescu	2 cl. semin.	—	—
87. Vasile Nedelcu	Semin. gr. I	—	—
88. Radu Bratu	Gramatic	—	—
89. Ștefan Preda	—	—	—
90. Chiriac Popescu	—	—	—
91. Panait Dimitrie	—	—	—
92. Ioan Marin	—	—	—
93. Ioan Done	Semin. gr. I	—	—
94. Ioan H. Rădulescu	—	—	—
95. Marin Gheorghescu	Gramatic	—	—

RECAPI

Protoieriiile	Comune	Cătune
Ismail	23	8
Bolgrad	19	2
Covurlui	24	53
Brăila	19	156
Total	85	219

TULAȚIE

Biserici	Preoți	Diaconi	Enoriași
34	42	4	27.453
32	46	2	37.846
114	136	9	44.425
70	95	5	36.100
250	319	20	145.824

SITUAȚIA GENERALĂ NUMERICĂ ¹⁾

A

bisericilor și clerului din eparhia Dunărei de jos în anul 1878.

Numirea Proto-popiatelor	Locașuri bisericesti						Personalul bisericesc													OBSERVAȚII			
	Chinoviile de monahi	Chinoviile de monahi (Maice)	Monastiri	Biseric	Capete (Paraclise)	Total	Arhieri	Arhimandriți	Protosinceli	Sinceli	Protoierei	Preoți	Arhidiaconi	Diaconi	Cântăreți și coriști	Paraclisi	Monahi	Frați	Monahii (Maice)		Surori	Total	
Ismail . .	—	—	—	36	1	37	1	1	—	—	1	41	1	3	34	33	—	—	—	—	—	115	{ Patru biserici erau întreținute de Stat și treizeci și două și o capelă întreținute de comună.
Covurlui .	—	—	6	109	—	115	—	—	2	1	1	146	—	11	205	16	2	—	7	—	—	391	
Braila . .	—	—	—	67	1	68	—	—	—	—	1	96	—	6	69	60	—	—	—	—	—	232	{ Biserica catedrală avea o subvenție de 7.000 lei vechi dela Stat; 58 biserici se întrețineau de comune iar celelalte biserici se întrețineau prin ele însăși din venitul pangarului. Între acestea două se întrețineau din fondul particular.
Bolgrad . .	—	—	—	37	1	38	—	—	—	—	1	45	—	3	46	42	—	—	—	—	—	137	
Totat . .	—	—	6	249	3	258	1	1	2	1	4	288	1	23	354	151	2	—	7	—	—	875	

¹⁾ A se vedea rapoartele Protoiereilor: No. 243 din 11 August 1878 al Ismailului; No. 301 din 23 August 1878 a Bolgradului; No. 184 din 18 August 1878 al Covurluiului, și No. 216 din 17 August 1878 al Brăilei. Dos. No. 90/1878.

CAP. IV.
EPISCOPATUL DUNAREI DE JOS
ÎNTRE ANII 1878—1906.

§ 14.

**Schimbările cuprinsului jurisdicțional al eparhiei
Dunărei de jos, prin pierderea ținuturilor basarabene
în schimbul realipirei celor dobrogene.**

Anul 1878, care pentru istoria noastră națională are o netăgăduită însemnătate, căci în acest an prin tractatul dela Berlin din ziua de $\frac{1}{13}$ Iulie s'a hotărît ca preț de răscumpărare pentru sângele vărsat de armata română pe câmpiile Bulgariei (1877), *veșnică realipire a Dobrogei la țara mună* în schimbul pierderii Basarabiei sudice, are o însemnătate mare și pentru istoricul eparhiei Dunărei de jos, căci în acest an teritoriul jurisdicțional al acestei eparhii *pierde ținuturile basarabene: Ismailul și Bolgradul cu Domenii, în schimbul județelor dobrogene Tulcea și Constanța.*

Această nouă situațiune teritorială și jurisdicțională a eparhiei Dunărei de jos fu confirmată prin înaltul decret¹⁾ domnesc No. 633 din 16 Martie 1879, și care are următorul cuprins:

¹⁾ „Monitorul Oficial“ No. 64 din 1879.

CAROL I

PRIN GRAȚIA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA NAȚIONALĂ
DOMN AL ROMÂNILOR.

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la departamentul Cultelor și Instrucțiunii publice cu No. 2965;
Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri cu No. 1 încheiat în ședința dela 14 Martie a. c.;

Am decretat și decretăm:

Art. 1. Districtele de peste Dunăre, până la o dispozițiune ulterioară, se alipesc la eparhia Dunărei de jos pentru a se putea da curs lucrărilor relative la administrația bisericească din acea parte.

Art. 2. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii publice este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București la 16 Martie 1879.

(ss) CAROL.

*Ministru Secretar de Stat la Departamentul
Cultelor și Instrucțiunii Publice
(ss) Gh. Cantili.*

Astfel, teritoriul jurisdicțional al eparhiei Dunărei de jos, care până în anul 1878 cuprindea județele Ismailul, Bolgradul și Domeniile, Covurluiul și Brăila, din acest an ia o schimbare însemnată, cuprinzând județele: Covurluiul, Brăila, Tulcea și Constanța, cum se găsește până astăzi.

§ 15.

Strămutarea scaunului episcopal dela Ismail la Galați.

Cât timp eparhia Dunărei de jos a avut sub jurisdicția sa și ținuturile sudice din Basarabia, scaunul episcopal încă dela înființare a fost în orașul Ismail.

În urma tractatului dela Berlin din 1/13 Iulie 1878, făcându-se definitivă predarea a ținuturilor basarabene pe seama guvernului rus, și odată cu aceasta încetând pentru eparhia Dunărei de jos orice jurisdicțiune bisericească în acele ținuturi pierdute, negreșit că și scaunul episcopal nu-și mai putea avea locul în orașul Ismail.

În adevăr, iată dispozițiunile luate de Ministerul Cultelor prin adresa sa No. 9773 din 5 Octombrie 1878 către repausatul episcop Melhisedec pe cestiunea strămutării reședinței episcopale :

Prea Sântite,

„În urma voturilor Corpurilor legiuitoare, date în privința consecințelor tractatului din Berlin, relative la țara noastră, urmând ca toate autoritățile române să se retragă din Basarabia, sunteți învitat a Vă strămuta cu tot materialul și personalul dependente de stabilimentul ce administrați în Galați, unde s'a scris Prefectului ca în înțelegere cu Prea Sântia Voastră, care îi veți da deslușirile necesare în privința încăperilor de cari aveți trebuință, să închirieze localul necesariu și aceasta până la o nouă dispozițiune“.

Primiți, etc.

p. *Ministru*, (ss) Ștefănescu.

Ca urmare la această dispozițiune a guvernului român, în decursul lunei Octombrie a anului 1878, scaunul episcopal și seminariul eparhial cu tot materialul și personalul lor se strămută în urbea Galați¹⁾.

¹⁾ Pentru instalarea scaunului episcopal s'a închiriat în Galați clădirea de pe strada Mihai Bravu, proprietate a repausatului Haralamb Macri, iar pentru seminariul eparhial clădirea de pe aceeași stradă colț cu calea Prutului, proprietatea repausatului Cuculea.

Această strămutare a fost pentru moment provizorie, până când se confirmă definitiv prin legea din 7 Fevruarie 1881 promulgată cu înaltul decret¹⁾ regal No. 293 din acelaș an, și care lege are următorul cuprins:

CAROL I

PRIN GRAȚIA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA NAȚIONALĂ DOMN AL ROMÂNILOR.

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului ministrului nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice cu No. 1501;
Având în vedere voturile adunării deputaților și senatului din ședințele dela 18 Decemvrie 1880 și 27 Ianuarie 1881;
In virtutea art. 93 din constituție;
Am sancționat și sancționăm,
Am promulgat și promulgăm:

LEGE

Art. unic. Reședința episcopiei Dunărei de jos se stabilește în orașul Galați, capitala județului Covurlui, unde actualmente se află strămutată provizoriu.

Districtele Tulcea și Constanța fac parte integrantă din eparhia Dunărei de jos.

Această lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința dela 18 Decemvrie 1880 și s'a adoptat cu unanimitate de 77 voturi.

Președinte, *C. A. Roseli*

Secretar, *I. P. Roșianu*

Această lege s'a votat de senat în ședința dela 27 Ianuarie 1881 și s'a adoptat cu unanimitate de 32 voturi.

Președinte, *Dimitrie Ghika*

Secretar, *D. Pișca*

¹⁾ „Monitorul Oficial” din 12 Fevruarie 1881.

Facem cunoscut și ordonăm ca această lege să fie investită cu sigiliul statului și publicată prin Monitorul Oficial, iar miniștrii noștri, secretarii de Stat la departementele cultelor și instrucțiunii publice și de justiție sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București la 7 Fevruarie 1881.

CAROL

*Ministru secretar de Stat la
departamentul cultelor și instruc-
țiunii publice*

B. Conta

*Ministru secretar de Stat
la departamentul de justiție*

D. Giani

No. 293.

* * *

Sub această nouă formațiune teritorială a eparhiei Dunărei de jos, cu reședința în urbea Galați, trebuie să observăm că episcopul Melhisedec a continuat conducerea arhipăstorală a acestei eparhiei încă puțin timp și anume dela 24 Noemvrie 1878, memorabila dată a realipirii Dobrogei, și până la 24 Martie 1879, când în urma votului marelui colegiu electoral a fost ales și mutat ca episcop al eparhiei Romanului, și când pentru eparhia Dunărei de jos fu ales *P. S. Iosif Ghiorghian*, fost episcop al Hușilor, iar actualmente mitropolit al Ungrovlahiei și Primat al României.

§ 16.

**Organizația administrației bisericesti în Dobrogea
sub oblăduirea sfintei episcopii a Dunărei de jos
și administrația eparhială sub episcopatul
P. S. Iosif Ghiorghian.**

Cu noua formațiune teritorială și jurisdicțională a eparhiei Dunărei de jos, administrațiunea eparhială

ca și chemarea episcopală, deveni pe cât de înaltă și patriotică, pe atât de grea și anevoioasă.

În opera cea mare de organizare a Dobrogei, care după realipirea ei din anul 1878 făcea parte integrantă din jurisdicțiunea eparhiei Dunărei de jos, atât guvernul român cât și episcopatul Dunărei de jos erau chemați de a conlucra cu energie și mână în mână la deslegarea *unei întreite probleme* pentru buna stare și propășire a populațiunii dobrogene.

a) A înlătură abuzurile și a curma relele de cari eră pângărit cultul creștin sub foastele administrații bisericești ale arhiepiscopatelor străine din Tulcea și Silistra;

b) a reorganiză biserica și clerul român dobrogean în așa fel încât să devină un cler conștient de apostolatul său românesc și creștinesc, și care să știe a redeșteptă și infiltra în inimile populațiunii românești din Dobrogea adevăratele virtuți ce au făcut fala și trăinicia neamului românesc; și

c) a îngriji de desvoltarea culturală, religioasă și morală a celorlalte populațiuni străine din Dobrogea, atât de numeroase și ca confesiune și ca naționalitate, așa fel ca să fie îndrumate către o temeinică identificare cu constituția și aspirațiunile României;

Acestea au trebuit să fie *întreitul țel* către care să se îndrepteze, în deosebi, activitatea administrației eparhiale dela Dunărea de jos, ce din cauză timpuriei mutări a primului ei episcop Melhisedec în scaunul episcopiei Romanului nu se putu întreprinde de cât sub episcopatul P. S. Iosif Gheorghian.

În strânsă legătură cu cele descrise despre starea

Episcopul IOSIF GHEORGHIAN

18/9—1886.

religioasă a Dobrogei în preajma veșniciei sale realipiri (§ 7), trebuie să mai știm că la încorporarea acestei provincii, întrânsa se găsea tot ceea ce se întâlnește pe urma unui război: sate, târguri și orașe pustiite, holde nimicite, lipsă de hrană, nesiguranta vieții și a averii, drepturile private și publice pângărite și nesocotite și tot felul de neajunsuri și suferințe pentru poporul dobrogean.

Deci, la încorporarea Dobrogei sub jurisdicțiunea episcopatului Dunărei de jos, această chiriarchie urmă să înceapă, mână în mână cu guvernul Statului român, o operă energică și măreață, plină de abnegație și patriotism, în scopul de a alina suferințele fizice și morale, de a statornici ordinea și siguranța, de a propaga deprinderile și virtuțile românești și creștinești, și de a pildui încrederea populațiilor străine dobrogene în solitudinea, dreptatea și dragostea stăpânirii românești.

Ideile mari de cari au trebuit să fie călăuziți și guvernul românesc și episcopatul Dunărei de jos în reorganizarea Dobrogei, le găsim în cele două acte neperitoare, pline de o înaltă înțelepciune și prevedere ale bravului nostru suveran, *M. S. Regele Carol I*, și anume :

- a) *In proclamația către locuitorii Dobrogei, și*
- b) *In înaltul ordin de zi către ostașii români trimiși în noua provincie, amândouă date din Brăila în ziua de 14 Noemvrie 1878.*

Iată aceste auguste documente cari au alcătuit și vor alcătui cel mai strălucit program de activitate pentru Stat și pentru Biserică în organizarea și propășirea noii provincii dobrogene :

A) PROCLAMAȚIUNEA :

NOI CAROL I

PRIN GRAȚIA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA NAȚIONALĂ DOMN AL ROMÂNILOR.

La toți de față și viitori, sănătate:

Locuitorilor Dobrogei,

„Marile Puteri europene, prin tractatul din Berlin, au unit țara voastră cu România.

Noi nu intrăm în hotarele voastre trase de Europa, ca cuceritori; dar, o știți și voi, mult sânge românesc s'a vărsat pentru desrobirea popoarelor din dreapta Dunărei.

Locuitorilor de orice naționalitate și religiiune, Dobrogea, vechia posesiune a lui Mircea cel Bătrân și a lui Ștefan cel Mare, de astăzi face parte din România. Voi de acum atârnați de un Stat, unde nu voința arbitrară, ci numai legea desbătută și încuviințată de națiune, hotărăște și ocârmuește. Cele mai scumpe și mai sfinte bunuri ale omenirii: viața, onoarea și proprietatea sunt puse sub scutul unei constituțiuni, pe care ne-o râvnesc multe națiuni străine. Religiiunea voastră, familia voastră, vor fi apărate de legile noastre și nimeni nu le va putea lovi, fără a-și primi legiuita pedeapsă.

Locuitorilor musulmani, dreptatea României nu cunoaște deosebire de neam și de religiiune. Credința voastră, familia voastră, vor fi apărate deopotriva ca și ale creștinilor. Afacerile religiiunei și ale familiei, vor fi pentru voi încredințate apărării muftiilor și judecătorilor aleși din neamul și legea voastră.

Și creștini și musulmani, primiți dar cu încredere autoritățile române; ele vin cu anume însărcinare de a pune capăt durerilor încercări prin cari ați trecut, de a vindecă ranele războiului, de a apăra persoana, averea și interesele voastre legiuite, în sfârșit de a vă desvolta buna stare morală și materială.

Armata română care intră în Dobrogea nu are altă chemare decât de a menține ordinea și, model de disciplină, de a ocroti pașnica voastră viețuire.

Salutați dar cu iubire drapelul român, care va fi pentru voi drapelul libertății, drapelul dreptății și al păcii.

În curând provincia voastră, pe calea constituțională, va primi o organizație definitivă, care va ține seamă de trebuințele și de moravurile voastre, care va așeză pe temelii statornice pozițiunea voastră cetățenească. Până atunci autoritățile române au ca întâia datorie de a cerceta și îndeștula trebuințele voastre, de a îngriji de bunul vostru trai, de a vă face a iubi țara la a cărei soartă de acum este lipită și soarta voastră.

Ca întâia dovadă a părinteștei Noastre îngrijiri pentru voi, a dorinței noastre de a ușură greutățile voastre, Noi desfințăm dijma de orice natură pentru anul 1879. Dela 1 Ianuarie 1880, ea va fi înlocuită printr'o dare bănească mai dreaptă și mai ușoară pentru agricultori.

Emleacul (impozit pe capitalul imobiliar din orașe și sate), **impozitul pe venitul imobiliar din orașe**, **temetuatul** (impozit de 3⁰/₀ asupra lucrului agricultorilor și meșteșugarilor), **impozitul asupra chiriei cărciumelor, cafenelelor, băcăniilor, hanurilor**, toate acestea se vor preface dela 1 Ianuarie 1879 într'o dare bănească mai ușoară și mai dreaptă, iar **bedelul** (impozit pentru scutirea de armată), **darea entizab** (taxa 2¹/₂ ⁰/₀

pe vânzarea vitelor și taxa pe mori, se desființează cu totul.

Și dar, chemând binecuvântarea Celui Atotputernic, în numele și cu învoirea Europei, Noi luăm astăzi în stăpânire provincia Dobrogea, care devine și este țară română, și trimițându-vă domneasca noastră salutare, vă urăm ca această zi să devie pentru această nouă parte a României începutul unui viitor de pace și de înflorire, începutul bunului trai și al înfrățirii între fi aceleași țări.

Dutu-s'a în Brăila la 14 Noemvrie, anul grației 1878 și al 13-lea al domniei Mele¹⁾».

(ss) CAROI.

B) INALTUL ORDIN DE ZI :

Ostași !

„Marile Puteri europene, prin tractatul din Berlin, au unit cu România, Dobrogea, posesiunea vechilor noștri domni. Astăzi voi puneți piciorul pe acest pământ, care devine țară română.

„Voi nu intrați în Dobrogea ca cuceritori, ci intrați ca amici, ca frați ai unor locuitori, cari de acum sunt concetățenii noștri.

„Ostași în noua Românie voi veți găsi o populațiune în cea mai mare parte română dar veți găsi și locuitori de alt neam de altă religie. Toți aceștia devenind membri ai statului român, au drept deopotrivă la protecțiunea, la iubirea voastră. Intre aceștia veți află și populațiuni musulmane, a căror religie, familie,

¹⁾ Această proclamație înregistrată sub No. 2516 este semnată de Miniștrii : I. C. Brătianu, M. Cogălniceanu, C. A. Rosetti, I. Câmpineanu și Eugen Stătescu.

moravuri se deosebesc de ale noastre. Eu cu dinadins vă recomand de a le respectă.

„Fiți în mijlocul noilor voștri concetățeni ceea ce ați fost până acum și în timp de pace ca și pe câmpul de onoare, ceea ce cu mândrie constat că vă recunoaște astăzi Europa întregă, adică model de bravură și de disciplină, apărători drepturilor României și mai înainte mergători legalității și civilizațiunii europene.

„Cale bună, dar, ostașilor, și Dumnezeu să vă protejeze.

„Cugetările Mele cele mai afectuoase sunt nedespărțite de voi.

„Să trăiască România.

Dat în Brăila la 14 Noembrie, la anul 1878

(ss) CAROL

Potrivit acestor inalte gândiri și mărețe preocupări ale înțeleptului nostru Soveran despre reorganizarea și propășirea Dobrogei, statul și biserica a trebuit să statornicească ordinea publică, siguranța averii și a vieții, relațiunile frățești dintre români și celelalte naționalități străine din Dobrogea, să asigure libertatea cultului și respectul tuturor credințelor religioase și în sfârșit să garanteze traiul tihnit și propășirea sub toate raporturile vieții omenești.

Insemnătatea deosebită a misiunii episcopatului Dunării de jos față de turma cea împetrișată prin mulțimea de naționalități, în Dobrogea, o învederă M. S. Regele, în special, atunci când în ziua de 24 Martie 1879 cu prilejul investiturii¹⁾ P. S. Iosif

¹⁾ Regretăm că nu am putut avea la îndemâna datele trebuitoare după care să putem istorisi și ceremonialul alegerii, investiturii și instalării P. S. Iosif ca episcop al eparhiei Dunării de jos.

Gheorghian ca episcop al eparhiei Dunărei de jos, îi adresă următoarele cuvinte:

„Incredințându-Ți, Prea Sfințite Părinte al episcopiei Dunărei de jos, toiagul pastoral al acestei episcopii, nu-Mi ascund dificultățile pe cari Prea Sfinția Ta le vei întâmpina în această sfință și înaltă misiune. Vei avea a administra o nouă provincie, pe care Atotputernicul, binecuvântând 'sacrificiile făcute și sângele vărsat de Români, a redat-o patrie i comune. Constatând cu plăcere eminentele calități ce Te disting, înaltele și variile Prea Sfinției Tale cunoștinți, nu Mă îndoesc un singur minut că prin blânda-ți minte care Te animă, vei predică mulți ani cu fericire cuvântul lui Dumnezeu, pacea și iubirea evanghelică, vei semăna și vei întinde pe pământul Dobregei sămânța românisului, însuflând în nimile noilor noștri concetățeni spiritul de concordie și de înfrățire, sentimentele de devotament și de iubire către scumpa noastră patrie“.

Aceste cuvinte ale înțeleptului Suveran s'au înrădăcinat adânc în inima P. S. Iosif, care luând cârja pastorală și instalându-se în scaunul său episcopal, de îndată și începù cu multă pricepere și cu o pilduitoare blândețe opera de reorganizare a bisericii din Dobrogea, în special, îndrumând clerul către apostolatul înfrățirii populațiunilor *eterogene* și *eteroglate* din această provincie, prin propagarea și întărirea simțimintelor creștinești și românești.

În interesul administrației bisericești ce acum urmă să se inaugureze în Dobrogea, P. S. Iosif, încă din cele dintâi zile ale episcopatului său la Dunărea de jos, cerù și obținù dela Ministerul Cultelor înființarea a două posturi de protoierei și mai mulți subprotoierei, ba încă și a unui post de revizor ecleziastic, care vizitând și inspectând mai des bisericile și clerul dobrogean, să vegheze mai de

aproape la îndrumarea chemărei preotești către îndeplinirea apostolatului său¹⁾.

P. S. Iosif întări pe ziua de 1 Maiu 1878 în funcția de protoiereu al județului Tulcea pe economul *Gheorghe Rășcanu*, fost slujitor al catedralei episcopale din Ismail, iar ca protoiereu al județului Constanța pe economul *Nicolae Rășcanu*, fost angajat în cancelaria episcopală. În acest timp ca protoierei eparhiali mai erau: P. C. econom *I. Severin* pentru județul Covurlui și repausatul econom *Alexandru Sudețeanu* pentru județul Brăila.

Credem necesar a reproduce aci cuprinsul decretului episcopal, prin care P. S. Iosif a întărit pe cei dintâi protoierei ai județelor dobrogene²⁾.

Iată-l:

I O S I F

DIN MILA LUI DUMNEZEC EPISCOPI AL EPARHIEI DUNĂREI DE JOS.

Prea Cucerniciei Sale, preotului Gheorghe Rășcanu.

Pentru administrațiunea bisericească a județului Tulcea din Dobrogea fiind necesitate de protoiereu, Eu având în vedere meritele cu cari V'ați distins în posturile bisericești ce ați ocupat, Vă denumesc în asemenea post cu încredere că veți corespunde la așteptarea Mea în dirigirea afacerilor bisericești din acel județ. În girarea acestui post Vă veți conforma întru toate cu sântele canoane ale bisericii noastre ortodoxe, cu regulamentele sântului Sinod al sântei biserici autocefale ortodoxe române, cu instrucțiunile și deslegările ce Vi se vor da dela episcopie, precum și cu legile țării relative la biserică și cler, făcând a se respecta ele și de clerul și cre-

¹⁾ A se vedea adresa Episcopiei cu No. 94 din 12 Aprilie 1879 către Ministerul de Culte și adresele acestuia sub No. 4224 din 18 Aprilie și No. 5621 din 28 Mai acelaș an către chiriaria Dunărei de jos. Dos. 18/1879.

²⁾ Ambele decrete episcopale pentru întărirea acestor doi protoierei ai Dobrogei au acelaș cuprins. Dos. 18/1879.

știnii, a căror conducere morală religioasă Vi se încredințează. La orice nedumerire, veți cere deslegarea dela episcopie. Veți revideă bisericile și clerul din acel județ cât se poate mai des; veți sfătui și îndemna pe preoți a-și trimite pe fii lor, cari vor fi terminat clasele primare, la seminarul eparhial pentru a se pregăti la cariera preoțească prin absolvirea studiilor seminariale. Veți observa dacă se ține pe la biserici ordinea și disciplina bisericească, după cum ea este așezată prin canoanele sale și regulamentele sântului Sinod, dacă servitorii bisericești își îndeplinesc datoriile lor către biserică și către popor; veți îndreptă abaterile și la trebuință veți raporta episcopiei despre necuviințele grave ce ați întâmpinat. Preoților și servitorilor bisericești să le însuflați că ei împlinindu-și cu sfințenie datoriile lor către biserică și către creștinii a căroră mântuire sufletească le este încredințată, să se poarte cu oamenii cu blândețe, cu smerenie, cu dragoste, cu răbdare, cu binefacere la nevoie; să nu ia parte la certe și gâlceve ale poporenilor decât spre a-i pacifica, iar nicidecum spre a-i irita unul în contra altuia; a se feri de orice fapte cari ar putea scandaliza și a înjosi înaintea oamenilor demnitatea morală a preoției. Unde veți observa abuzuri mai grave, acolo cu deosebire să ațintiți privirile și zelul și acele locuri mai de aproape să le inspectați.

Sper că cucernicia Voastră prin activitate, prin zel apostolic, prin cuvântul adevărului și prin exemplu de virtuți creștinești veți însuflă păstorilor turmei cei cuvântătoare duhul cel bun care trebuie să locuiască în inimile servitorilor bisericești lui Hristos.

Pentru bunele servicii în folosul sfintei biserici totdeauna Vă va însoți binecuvântarea Mea; iar ce este mai presus Dumnezeuul milii și a tot harul desăvârșit, Vă va învrednici la timp de plata servitorului celui credincios, după nemincinosul Său cuvânt.

Datu-s'a acest decret în Galați, la reședința episcopiei Dunărei de jos, în anul mântuirii 1879."

No. 149, anul 1879, Aprilie 25.

În ce privește înființarea postului de revizor ecleziastic, P. S. Iosif, considerând că pentru un

moment nu se putea găsi un cleric apt și conștient pentru supravegherea reorganizării bisericești din Dobrogea, recomandă Ministerului de Culte pe arhimandritul de scaun *Ieronim Ștefănescu*, care și fu confirmat pe ziua da 1 Iunie 1879, în mod provizoriu, prin înaltul decret domnesc No. 1277 din acelaș an.

Iată și cuprinsul decretului episcopal cu No. 284 din anul 1879, prin care arhimandritul Ieronim fu întărit în funcțiunea de revizor ecleziastic al Dobrogei, și pe care îl reproducem pentru a învedera atribuțiunile ce se impuneau acestei noi și speciale funcțiuni administrative pentru bisericile și clerul dobrogean:

I O S I F

DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP AL EPARHIEI DUNĂREI DE JOS.

P. C. arhimandrit Ieronim Ștefănescu:

„In urmare recomandației Mele de sub No. 221, Alteța Sa Regală Domnitorul, după cum Imi comunică D-nul Ministru al cultelor și instrucțiunei publice cu adresa No. 6295, a binevoit prin Inaltul decret No. 1277 a Vă confirma provizoriu, cu începere dela 1 Iunie curent, în postul de revizor ecleziastic în Dobrogea, pentru administrațiunea bisericească de acolo.

Făcându-Vă cunoscut despre aceasta, Vă învit a păși imediat în exercițiul funcțiunei, indicându-Vă ca dintre principalele îndatoriri următoarele:

I. A observă dacă protoiereii își îndeplinesc cu exactitate și în conștiință datoriile postului lor.

II. A revizui toate bisericile ortodoxe și a lua note, cari din ele aparțin populațiunei române, cari celei grece și cari celei bulgare, asemenea la cari populațiunea este mixtă și din câte din cele trei naționalități este compusă.

III. A observă dacă bisericile sunt sfințite în regulă cu

sfintele moaște și aromate, cerându-Mi deslegare de sfințire pentru acele ce nu se vor găsi sfințite, conform tipicului în asemeneaa, la timpul când se vor face pregătirile necesare, după sfaturile ce veți face poporului.

IV. A cercetă dacă bisericile au sfintele vase, vestimentele și cărțile necesare serviciului divin, sfătuind poporul a contribui pentru a le completa, unde va fi lipsă.

V. A observă dacă se păzește pe la biserici disciplina bisericească și serviciul bisericesc se săvârșește în regulă, asemenea dacă la sfintele servicii se pomenește numele Suveranului României și a chiriarhului eparhiei, dând convenitele povățuiri și sfaturi pe unde va fi trebuință.

VI. A cercetă decretale de hirotonii ale preoților și diaconilor și a le aviză pe cele în regulă iar pe cele neregulate sau cu îndoială, a le înaintă cu o anume listă la episcopie; iar în caz când unii din preoți ori diaconi n'ar fi posedând nici un act pentru hirotonia lor, le veți cere probe convinșătoare și le veți înaintă la episcopie.

VII. A observă dacă nu cumva pe la unele parohii sunt mai mulți preoți decât trebuința cere, iar pe la altele lipse, și găsind asemenea cazuri, veți îndatoră pe protoierei a lua măsurile convenite în competența lor.

VIII. A observă dacă preoții cunosc rânduelile bisericesti, comunicând știință episcopiei pentru acei ce nu vor fi posedând asemenea cunoștințe.

IX. A cercetă câți preoți ori diaconi sunt hirotoniți dela punerea Dobrogei în cele bisericesti sub jurisdicțiunea canonică a episcopiei Dunărei de jos, cu ce regulă, pe ce biserici și ce cunoștinți au, comunicându-mi o listă de toți asemenea hirotoniți, împreună cu actele ce vor fi posedând.

X. A cercetă dacă preoții sunt stabili pe la bisericile pentru cari s'au hirotonit, și pentru acei permutați dacă posed actele canonice de permutare, luând notă de acei ce nu vor fi posedând asemenea acte și povățuindu-i totodată a-și regulă pozițiunea lor canonică.

XI. A revizui monastirile de monahi și monahii, a observă dacă se păzește disciplina monastică prescrisă de canoane și de regulamentul sfântului Sinod, dacă pravila bisericească se săvârșește după tipic, dacă nu se fac călugăriri

fără cuvenită învoire, prescrise de regulamentul sfântului Sinod, conform ordinelor date prin protoiereu, și dacă nu cumva se comit neregularități și desordine scandaloase, dând cuvenitele povățuiri și sfătuiri.

Către acestea Prea Cuvioșia Voastră, cu ocaziunea revizuirilor ce veți face, veți sfătui totdeauna pe preoți și toți clericii a-și îndeplini cu sfințenie datoriile ce-i privesc către poporeni lor, și a da exemple de moralitate și devoțiune creștină societății, în mijlocul căreia trăesc, făcând cuvenitele observațiuni aelora ce-i veți găsi neglijenți ori cu purtări necorecte; iar poporenilor le veți adresa sfătuiri a se supune legilor țării și învățătorilor bisericeii, îndeplinindu-și datoriile de buni creștini către biserică și sfințiții săi servitori.

Pentru orice nedumeriri veți întâmpina Prea Cuvioșia Voastră, îmi veți aduce la cunoștință cazul și la timp îmi veți da relațiile cuvenite despre rezultatul revizuirilor și dispozițiile ce prin experiență veți crede că ar trebui a se lua.“

No. 248. 1879, Iunie 8.

În ceea ce privește starea bisericilor și clerului din Dobrogea în primul an al trecerii lor sub jurisdicțiunea episcopiei Dunărei de jos, iată ce citim în raportul revizorului ecleziastic sub No. 9 din 5 Octombrie 1879, adresat P. S. Iosif, ca rezultat al primelor sale inspecțiuni și cercetări:

Prea Sfințite Stăpâne,

„Făcând revizie bisericilor și clerului din Dobrogea cu supunere viu a Vă aduce la cunoștința Prea Sfinției Voastre următoarele:

„Bisericile ce am vizitat sunt în număr de 117 din care 29 în județul Chiustengea, iar 88 în județul Tulcea, afară de trei monastiri ce se află tot în acest județ, despre cari voi notă mai jos. Starea în care se găsesc aceste biserici, în genere vorbind, afară de câteva excepții, este rea, cele mai multe din ele sunt făcute din nuele și vălătuci, nereparate de mai mult timp, lipsite de cele necesarii pentru serviciu și

desgrădite. Multe sunt numai niște case ordinare în cari se află câteva icoane, ba încă una este într'un mic hambar. Nu există la ele epitropii și nici budget ci se întrețin din ofrandele poporenilor. Cimitirile sunt desgrădite.

„Clericii aflători la aceste biserici sunt în număr de 273, anume: 152 preoți, 4 diaconi și 117 cântăreți. Starea lor atât materială cât și morală este foarte rea, s'ar putea face însă o mică excepțiune de câțiva clerici. În privirea cunoștințelor cerute dela servitorii bisericesti atât preoții cât și cântăreții nu posed nici un titlu de săvârșirea vre-unui curs de învățatură seminarială (afară de vre-o doi preoți bulgari și cari nu recunosc autoritatea bisericeii române); există numai câțiva preoți cari au făcut câte-o clasă, două și trei prin seminariile din România, și cari au trecut în Dobrogea unde au fost hirotonisiți.

„Aceștia sunt preoți mai bunișori iar ceilalți necapabili de chemarea lor necunoscând nici orânduelile bisericesti, ba mulți citesc de tot rău.

„Tot astfel de rău și în privința materială, ei nu au salare, nici pământuri pentru cultură, ei sunt angajați de poporeni cu hacu care constă din câte-o baniță de grâu și una de păpușoi sau orz de fiecare poporan pentru preot, și din o baniță de grâu sau orz pentru dascal și din micile [venituri din biserică.

„Această stare înjosită a clericilor a devenit din cauză că la hirotonirea și numirea lor nu se căută capabilitatea lor morală și științifică, ci materială, adică cel ce avea mai multă dare de mână, căci enoriele se vindeau de către Arhieriei și acel ce da mai mult eră preferat. Acești preoți după așezarea lor în comunele unde cumpărase dreptul de a preoți, nu se siliau niciodată a învăța orânduelile și datorile privitoare la serviciul lor, ci întrebuntau toate mijloacele spre a putea scoate dela poporeniilor lor sumele cheltuite de ei pentru cumpărarea preoției, pentru existența lor și a putea avea și oarecare rezervă, cu care să se poată susține în pozițiunea lor, când ar fi concurați de alții, caz care eră foarte des practicat de către Arhieriei ce păstoreau Dobrogea.

„O astfel de tristă și înjosită stare a clericilor în Dobrogea, creată chiar de către șefii lor spirituali, a fost cauza

că ei nu au avut și nici nu au vre-o autoritate între enoriașii lor, și nici vre-un respect, și la cea mai mică neînțelegere între ei și poporani erau înlăturați și înlocuiți cu alții, tot cu modul mai sus arătat.

„In județul Tulcea se află încă trei monastiri, două de călugări și una de călugărițe. Eu nu am făcut nici-o dispoziție din nou nefiind autorizat, ci numai le-am recomandat împlinirea cu sfințenie a angajamentelor făcute de ei înaintea lui D-zeu, ascultare, smerenie și răbdare.

„Am văzut însă printre ei mare parte și călugări și călugărițe aplicați către reforme, pe cari, după arătările lor, le reclamă nu numai dreptatea și bunul simț, dar chiar și timpul. Aceste reforme mai cu seamă se cer la monastirile de călugări și călugărițe ruși.

„Din aceste trei monastiri una numită Cocoșu este numai de monahi români, în care se află până la 70 cu frații (sau noii începători). Această monastire are o biserică mare de piatră și un paraclis pentru iarnă. Celelalte două sunt de Ruși ortodoksi, una de călugărițe care numără până la 70 monahii cu o biserică mare de lemn și un paraclis și alta de monahi cu un paraclis, care numără până la 25 monahi; amândouă monastirile rusești de bărbați și femei poartă numirea de monastirea Celic.

„Aceste monastiri, câte treele, își agonisesc hrana prin lucrarea pământului și cultura vitelor. Plătesc dare către Stat ca toți locuitorii fără osebire, primesc pe străini de toate naționalitățile și îi tratează după putere cu ce au; ospitalitatea străinilor ocupă întâiul punct al vieții lor. La aceste monastiri ar putea să trimită Protoiereii pe preoții dela satele vecine cu ele spre a se deprinde orânduile bisericesti și, fiindcă sunt și sate rusești, preoții ruși care nu știu bine românește ar putea mai cu lesnire să învețe la monastirea rusească și pe urmă să depună examen la protopopie.

„Tot în acest județ este și o monastire lipovenească numită Slava, aici se află până la 70 monahi lipoveni. Ei se despart în două, jumătate se numesc ascheți sau sihastri și jumătate petrec viața de obște. Această monastire este reședința arhiepiscopului lor numit Irinarch-Slavschi, care este tot odată și egumenul comunității lipovene și păstor peste toți lipovenii aflători în Dobrogea.

„Pentru a se putea face deocamdată oarecare îmbunătățiri pentru biserici cât și pentru clerici, cu supunere comunic Prea Sfinției Voastre opiniunea mea :

I. Pentru biserici, să se înființeze la fiecare biserică o epitropie pentru administrarea ei materială și să se mijlocească la guvern a pune îndatorire comunelor a face îmbunătățirile trebuitoare la biserici (viindu-le și singure în ajutor cu ceea ce poate), și a prevedea în fiecare an o anume sumă pentru trebuințele bisericeii, fiind aceasta o datorință obștească.

II. Pentru cler, să se prevadă în budgetul comunelor măcar câte un mic salariu, după mărimea comunelor; apoi să se destine în fiecare comună o știută cătîme de pământ și să se dea clerului spre cultivare în profitul său.

III. Pentru instruirea clericilor în orânduile bisericești preoții și dascălii din comunele care vor fi mai apropiate de protopopie, să fie aduși pe rând la biserica catedrală spre a-i învăța bine și apoi a-i trimite la parohiile lor, iar pentru localitățile mai depărtate, revizorul să-și stabilească locuința provizor unde-i va conveni, pentru a-i învăța singur, fiindcă mulți dintre ei nu au cu ce veni la protopopie spre a petrece mai mult timp acolo în catedrală.

IV. Să se numească încă doi proistoși cari vor fi mai competenți, salariați de Stat, cel puțin cu 60 lei unul pe lună, măcar pentru un an, spre a înlesni pe protoierei în învățarea preoților.

V. Toți profesorii atât la școalele urbane cât și rurale să fie obligați a merge la biserică în fiecare Duminică și alte sărbători mari creștinești și naționale, împreună cu toți elevii; să învețe pe copiii între altele respectul ce se cuvine bisericeii și servitorilor ei, ca generația tânără ce se educă să se poată desvătă de năravurile sălbatice și superstiția deprinse dela părinții lor.

VI. Să se dea ordin tuturor primarilor ca în zilele de Duminică și sărbători să fie închise toate crășmele cel puțin până la 12 oare din zi și să silească pe popor a merge la biserică.

VII. Unele dintre biserici au avut câte un mic capital, însă cu venirea războiului ruso-turc cei mai șireți dintre locuitori profitând de acea turburare, au împărțit acel ca-

pital între ei sub cuvânt de împrumut și pe urmă s'au făcut că nu știu nimic. Primarii și preoții să urmărească pe datornici spre a restitui averea bisericii la loc spre a se putea repara și cumpără cele necesare serviciului, pentru care se cere intervenirea Prea Sfinției Voastre către guvern.

„Poporul creștin din Dobrogea de orice nați
deprins o mulțime de superstiții turcești, cari trebuiesc desră-
dăcinate. Pentru preoți dar se deschide un câmp larg de
osteneli; să li se pună deci îndatorire ca în fiecare zi de Du-
minică și sărbătoare să săvârșească sfânta iturghie după
finele căreia să facă predică în biserică, precum și la orice
alte servicii particulare religioase, de pe cărțile ce posedă
biserica. Protoiereii vor îngriji pentru acele biserici cari nu
au cărți de predică a le procura de unde se cuvine.

„Pentru a se putea face aceasta cu mai mare progres
este neapărat ca Dobrogea să aibă un predicator care să
umblе prin orașe și sate predicând cuvântul lui Dumnezeu,
acomodând predicile cu priceperea și trebuințele poporului.

„Acest popor trăit atâtea sute de ani sub apăsarea unui
guvern necreștin, neavând nici-un conducător înzestrat cu
lumina învățătorei și moralei, persecutat în religia sa chiar
de guvern și făcându-i-se toate greutățile, el nu a putut a nu
împărtăși dela turci o mulțime de superstiții unele mai ri-
dicule decât altele și abateri dela așezămintele bisericii creș-
tine, deși el în simplitatea sa crede că tot ce au deprins dela
străini este tot bun și mântuitor.

Lui îi place libertatea constituțională a României, dar
în curând se va vedea că acest bine, va fi spre mai mare
stricăre a sa, dacă oamenii în drept atât civili cât și biseri-
cești nu-i vor arăta adevărata cale a libertății.

„Trecut dintr'odată dintr'un regim de apăsare la o li-
bertate așa de mare fără ca el să poată aprecia și judecă
acest bun, va cădea în alt rău, de aceea trebuie a-l avea sub
deaproape privighere spre a nu abuză de libertate, până ce
cu timpul singur va putea judecă ceea ce este de folos.

„Spre dezonoarea nației și a legilor țării, s'a strecurat
câțiva notari tocmai în comune bulgare și ruse, care nu
cunosc nici legile țării, nici limba română și și-au însușit
niște drepturi pe cari nu le pot avea.

„Așa s'a găsit un notar care s'a dus și a sigilat o biserică, pe urmă văzând că aceasta nu este de competența lui, a desigilat-o dar amenințând pe locuitori că-i va trimete surgun.

„Un alt notar văzând că comuna votase un mic salariu pentru preot, și la care el se opusese, a chemat pe preot aparte și ia zis: că el a stăruit pentru a-i face salariu, și că preotul la rândul său trebuie să-i fie recunoscător. Preotul l-a întrebat, ca ce recunoștință să aibă către el? Notarul i-a răspuns că jumătate din salariu să-i dea lui. Preotul i-a răspuns că aceasta nu o poate face fiind și el om sărac. Atunci notarul a început a-l amenința că va lucra în așa mod încât îl va trimete surgun și că dânsul are tot atâta putere ca și prefectul. Sunt și alți notari cari fac multe greutăți preoților; timpul îi va descoperi. Oricât de apăsător era poporul creștin și clerul sub guvernul turc, suferia mai cu încredință aceste loviri în religie știind că-i venia dela un guvern străin de el și prin naționalitate și prin religie, însă dela guvernul român nu s'a așteptat la aceasta. Acestea mi s'au supus de către locuitori în mai multe comuni și mulți au arătat regret după administrația turcească.

„Poporul nu cunoaște legile țării și orice rău întâmpină dă asupra autorității civile și bisericești.

„Dacă guvernul nu va da sprijinul și ajutorul său celor apăsați și nu va pedepsi pe cei vinovați, lesne se poate vedea la ce capăt vor eși lucrurile.

„În revizia mea m'am întâlnit cu un scapeț din Galați vagabondând prin Dobrogea; am intrat cu el în conversație, mi-a spus că a venit din Basarabia dela comuna Cișmele și s'a stabilit de câtvă timp în Galați; acum însă voește a se permuta în Dobrogea, și că și-a găsit loc îndemânatec la Isaccea. Intre alte vorbe ce am vorbit cu el despre scopism, i-am zis în derâdere: fiindcă țineți așa de mult la scopism, de ce nu scopiți și pe jidani? El mi-a răspuns că jidanul, orice i-ai face, el este tot jidan. Pe urmă l-am întrebat de ce nu ți-ai ales un alt oraș precum este Tulcea sau Chiustendgia unde populațiunea este mai mare și mai cultă? El mi-a răspuns că pentru el Isaccea este locul mai favorabil fiindcă creștinii sunt mai simpli și că acolo poate trăi mai bine.

Prin urmare scopul său se poate vedea foarte ușor, adică scopismul: un orășel mic, nebăgat în seamă poporul simplu, care nu cunoaște deloc uneltirile scopișilor; aicea în curând el își va forma o bună societate de scopiști ademenind după metoda lor felurii oameni de ambele sexe. Scopiștii din toate țările sunt goniți ca criminali, la noi însă nu le zice nimeni nimic.

Eu Vă rog a interveni către guvern spre a nu tolera de loc trecerea scopiștilor și stabilirea lor în Dobrogea.

Incheind cu aceasta că dacă guvernul nu ține seamă mai întâiu de instituțiile religioase ortodoxe ale țării și trebuințele locale, bine înțeles că studiate deaproape și cu multă luare aminte, pedepsind răul și remunerând binele ori în ce ramură a societății, cu toată bunavoința și cheltuelile ce face nu va obține rezultatul dorit.

Acestea cu supunere aducându-le la cunoștința Prea Sfinției Voastre, Vă rog a interveni la guvern spre a da cuvenitele ordine autorităților civile dobrogene, iar pe de altă parte a lua măsurile ce veți crede mai nemerite pentru instruirea preoților și cultura poporului.

Revizor ecleziastic,

(s) *Arhimandrit Ieronim Ștefănescu.*

Cele mai multe din socotințele acestui raport, apoi, P. S. Sa în interesul propășirii bisericești și clerului dobrogean le și traduse în fapt prin grabnicile măsuri luate ca: reclădirea vechilor biserici, înzestrarea bisericilor cu odoarele, vestmintele și cărțile de ritual trebuincioase, instituirea epitropiilor bisericesti, disciplinarea clerului și altele.

Pe ziua de 31 Octombrie 1879 arhimandritul Ieronim Ștefănescu, după o scurtă dar demnă funcționare, demisionă din postul de revizor ecleziastic al Dobrogei și în locu-i P. S. Iosif întări prin decretul episcopal No. 600 din acelaș an pe arhimandritul *Chiriac Nicolau*, care funcționează până în

ziua de 1 Aprilie 1880, când revizoratul ecleziastic al Dobrogei se și desființă.

În urma inspecțiunilor făcute și de acest al doilea revizor al bisericilor din Dobrogea, iată ce constată și P. C. Sa prin raportul său No. 20 din 1 Ianuarie 1880 către chiriaria Dunărei de jos¹:

«Făcând revizie bisericilor și clerului din plasa Silistra Nouă, județul Constanța, cu respect aduc la cunoștința Prea Sfinției Voastre următoarele:

În această plasă sunt 15 biserici în cari se face sfânta liturgie, iar la 5 lipsindu-le *prestoalele* se efectuează serviciul religios *fără a se liturghisi*. Din acele 15 biserici 9 sunt în bună stare avându-și clădirea de piatră și mai tot serviciul trebuincios, cu excepții de câteva cari au lipsă de complectul cărților trebuincioase și anume:

1. Biserica română din satul *Ostrov* cu o populațiune de 293 familii; după reparația ce i s'a făcut bisericei, este cea mai bună; se servește de 2 preoți și un dascal; salariile lor sunt după angajamentele ce le au cu locuitorii, cari echivalează la 35 galbeni de fiecare pe an, iar capitalul ce posedă biserica în prezent este de 90 franci.

2. Biserica bulgară din comuna *Almanlău* cu o populațiune de 385 familii numai bulgare; e servită de 2 preoți și 1 dascal, cari sunt salariați de locuitorii de acolo după angajamente, echivalând la 65 galbeni de fiecare bisericaș anual, iar capitalul bisericei, după cum rezultă din condica de venituri și cheltueli, este de 400 franci.

3. Comuna *Gârlița* are o biserică bulgară cu o populațiune de 200 familii; se servește de 2 preoți și un dascal, din cari preotul mai bătrân este român, iar al doilea bulgar. Acești preoți îndeplinesc serviciul divin și la o biserică din o cătună megieșe cu 60 de familii bulgare. Salariile lor după angajamentele ce au cu locuitorii echivalează la câte 60 galbeni de fiecare bisericaș, iar capitalul bisericei este 494 franci și 50 bani.

4. În comuna *Bugeag* este o biserică română cu o po-

¹) Arhiva episcopală: Dosarul 18/1879.

pulație de vr'o 70 familii, din cari o mică parte sunt bulgari. Se servește de 1 preot și 1 dascăl, români. Salariile lor după angajamentele ce au cu locuitorii se urcă la 70 galbeni de fiecare pe an. Capitalul bisericei constatat după condică este de 95 franci.

5. Comuna *Calnia* cu o populație de 170 familii, are o biserică bulgară; se servește de 1 preot și 1 dascal salariați de locuitori, după angajamente, cari echivalează anual la 100 galbeni de fiecare. Capitalul constatat la această biserică este de 319 franci și 60 bani.

6. Comuna *Demircea* cu o populație de 45 familii, are o biserică bulgară ce se servește de 1 preot și 1 dascăl român din satul Cuzgun, ce este în apropiere și unde nu există biserică, fiind arsă în timpul războiului, după cum se descrie mai jos. Clerul este salariat de locuitorii ambelor comune, echivalând la 45 galbeni de fiecare pe an. Capitalul bisericei este de 60 franci.

7. La comuna *Beilic* e o populație de 130 familii; are o biserică română ce se servește de 1 preot și 1 dascal,— deși mai este un preot bătrân ca de 65 ani, însă fiind *argosit* de mai mult timp de către mitropolitul grec pentru reaua sa purtare, ce nu și-a corectat-o nici până acum, nu are nici-un amestec la această biserică. Clerul este salariat de locuitori după angajamente cari echivalează la 50 de galbeni de fiecare pe an, iar cu a treia parte din subvenție se întreține preotul bătrân. Capitalul acestei biserici după arătarea epitropului este de 200 franci.

8. Comuna *Oltina* cu o populație de 150 familii române, are o biserică ce se servește de 1 preot și un dascal, salariați de locuitori, după angajamente, cari să urcă la 60 galbeni pentru ambii anual; capitalul ce posedă biserica este de 200 franci, însă dați cu împrumut pe la locuitori de către un fost vechiu epitrop, după arătarea noului epitrop, căruia i s'a pus îndatorirea ca imediat să încaseze acei bani cu profitul lor de pe la locuitorii debitori.

9. Biserica din comuna *Satu-Nou* cu o populație de 100 familii române, se servește de un preot și un dascal, salariați de locuitori după angajamente cari echivalează la 70 galbeni anual pentru ambii. Capitalul bisericei constatat este de 100

franci. Acest cler îndeplinește serviciul și la biserica din satul *Pârjoaia*, ce are o populație de 17 familii.

10. La comuna *Cozlugea* cu o populație de 134 familii, din care 68 familii române, iar restul turci, are o biserică din nuele, foarte ordinară, acoperită cu stuf; se servește de un preot și un dascal cu subvenția dela locuitori echivalând pentru ambii la 50 galbeni anual. Acest cler servește și la o biserică din o cătună megieșă numită *Cășla*. Capitalul bisericii constatat e de 300 franci.

11. Biserica din comuna *Lipnița* este construită din nuele, acoperită cu stuf; are 110 familii numai bulgari și se servește de 2 preoți și 1 dascal bulgari, salariați tot de locuitori, cari echivalează la 30 galbeni de fiecare pe an. Capitalul acestei biserici constatat în prezent este de 240 franci.

12. La comuna *Para-Chioi* cu populație de 100 familii, e biserică română, construită tot din nuele și acoperită cu stuf. Serviciul divin se efectuează de 1 preot și 1 dascal cu subvenție dela locuitori, care în bloc echivalează anual la 70 galbeni; capitalul ce posedă în prezent această biserică este de 230 franci; locuitorii acestei comune, după cum am văzut, sunt decși ca în primăvară să înceapă clădirea unei noi biserici, având deja strâns parte din material.

13. Comuna *Caranlăc*, cu 45 familii române, are o biserică asemenea din nuele și acoperită cu stuf, însă cu desăvârșire ruinată, și la care serviciul divin se efectuează de clerul din comuna Para-Chioi. Această biserică nu are nici un capital.

14. Comuna *Aliman* cu o populație de 75 familii, are biserica română, construită asemenea din nuele vechi și acoperită cu stuf; se servește de un preot și un dascal, salariați de locuitori după angajamente cari echivalează la 50 galbeni pentru ambii anual. Acì s'a început clădirea unei noi biserici din material nearzător (de piatră); nu are însă nici un capital până în prezent.

15. Comuna *Mârleanu* cu o populație aproape de 100 familii române are biserica construită din nuele, în stare cu totul deplorabilă; servește un preot cu un dascal, salariați de locuitori după angajamente, ambii cu 50 galbeni anual, socotit aceștia în produse și alte înlesniri. Capitalul acestei biserici

constatat a fi de 216 franci, este dat cu dobândă pe la locuitorii de vechiul fost episcop, însă acestui nou actual i s'au pus serioasă îndatorire ca imediat să scoată acești bani de pe unde știe că sunt creditați.

Bisericile la cari serviciul religios se efectuează fără a se putea face sfânta liturghie.

1. Comuna *Galița* cu o populație de 60 familii bulgare, are o mică bisericuță construită din nule, la care servește un preot bătrân și un dascal cu subvenție dela locuitori, echivalând pentru ambii la 40 galbeni anual. Capitalul acestei biserici e constatat în prezent la 69 franci și 12 bani. Populațiunea și-a exprimat dorința de a începe în primăvara anului curent clădirea unei noi biserici cu spesele lor, înzestrând-o cu toate cele necesare, ca astfel să poată vedea și ei în biserică servindu-se sf. liturghie, căci până acum sunt ca și niște păgâni.

2. La comuna *Isichioi* cu o populație de 60 familii bulgare, este o bisericuță construită din nule, la cari serviciul divin se efectuează de acelaș preot din Gârlița; nu am putut să constat nici un venit la această biserică, și aci creștinii și-au arătat dorința de a începe în primăvara anului curent construcțiunea unei noi biserici cu a lor cheltuială.

3. Biserica dela satul *Cuind-Giuc* cu o populație de 50 familii bulgare este servită de preotul dela comuna Galița; biserica nu are nici un capital până în prezent.

4. Comuna *Pârjoaia* cu o populație de 17 familii române are o mică bisericuță construită din nule și acoperită cu stuf, la care serviciul religios se efectuează de clerul din Satul-Nou; atât locuitorii cum și proprietarul din această comună fac rugămintele pentru instalarea unui preot, căruia se obligă a-l îndemni cu un salariu de aproape 80 galbeni pe an, făcându-i și alte înlesniri.

5. Comuna *Cășla* cu o populație de 35 familii române are o mică bisericuță din nule și acoperită cu stuf, iar serviciul divin se efectuează de clerul bisericii din comuna Cozlugea; capital nu are nimic.

Totodată respectuos mai aduc la cunoștință, Prea Sfin-

țițe Stăpâne, că la comuna Cuzgun biserica a fost arsă de Berchezi în timpul rezelului din 1877—78 și locuitorii în prezent, în urma sfătuirilor ce le-am dat, au strâns un capital de 700 franci, începând și strângerea materialului necesar pentru clădirea unei noi biserici în primăvara anului curent.

Comunele *Asarlâc*, *Dobromir* și *Ghiolpunar*, cari sunt populate de creștini ca la 140 familii, fiind foarte megieșite cred a li să da un preot, că prin acest mod lesne se va putea cenverti creștinii la o adevărată cale, putându-se în curând a se construi și o biserică.

Cu astă ocazie am constatat ca preoții mai la toate bisericile afară de câteva au dreptul a dohovnici, însă parte din ei îndeplinesc acest mister cu arătare că arhiereul ce i-au hirotonisit le-au dat binecuvântare; după cererea locuitorilor îmi permit a vă propune Prea Sfințite Stăpâne ca să se acorde dreptul de duhovnicie și acelor preoți cari nu au acest drept, de oarece unii au executat taina duhovnicească și intru cât acești preoți merită a li se da acest drept.

Asemenea am constatat că la unele biserici lipsește sfințele moaște la prestol, precum și la antemise însă am întrebuințat toate mijloacele de povățuiri și bună înțelegere, ca în curând să fie gata, când îndată voi cere binecuvântarea Prea Sfinției Voastre a se sfinți.

Decretele de hirotonie sunt în regulă și vizate de protoierei.

După instrucțiile ce am dat preoților dela bisericile din această plasă, văd că în prezent corespund datoriiilor lor și serviciul bisericesc îl îndeplinesc în toată regula cuvenită.

În tot parcursul reviziei am căutat a sfătui pe preoții de a-și îndeplini cu sfințenie datoriiile lor, precum și pe popor de a se supune legilor țării și învățăturilor bisericeii îndeplinindu-și fiecare datoriiile lor de buni creștini către biserică și către cler, iar acolo unde le lipsesc biserici să contribuiască în unire pentru edificare de biserici, unde în mai multe părți a și început a se strânge bani și a se adună materialul necesar pentru construcție.

Am mijlocit atât d-lor prefecți, precum și administratorilor de a da ordine primarilor a prevedea în bugetele anului curent 1880 pentru cler câte o sumă, unde li s'a și

asigurat câte de la 10 franci în jos pe lună de fiecare preot după mijloacele comunei.

.....

Pentru lăţirea credinţei şi întărirea bisericii şi depărtarea tuturor superstiţiilor şi bigotismului ce există între mare parte din locuitori, cred necesar intervenirea către D-l Ministru de Culte, pentru a se da ordin prin D-nul revizor şcolar către învăţători şi institutori a face şi dânsii predicile necesare pe la biserici în toate duminicile şi serbătorile; îndată după sărbători nu voi lipsi, Prea Sfinţite Stăpâne, a începe revizia în plăşile Hârşova şi Medjidia, care iarăşi după terminare respectuos voi prezentă raportul meu detaliat.

Binevoiţi, Vă rog, etc.»

Am reprodus în întregimea lor aceste rapoarte ale revizoratului ecleziastic ca singurele acte în cari se poate oglindi reala stare a bisericilor şi clerului dobrogean în epoca episcopatului P. S. Iosif.

*
* *

Din cele arătate despre starea religioasă a populaţiunii din Dobrogea până în timpul realipirii ei la sânul ţării mume (§ 7), am văzut că la această dată de mare însemnătate, se găsiu în Dobrogea 117 (una sută şeptesprezece) biserici deservite de 151 (una sută cincizeci şi unu) preoţi, şi anume: 36 biserici cu 40 preoţi în judeţul Kinstendge şi 81 biserici cu 111 preoţi în judeţul Tulcea.

De asemenea am văzut că mai toate aceste biserici se găsiu în aşă rele condiţiuni încât nici că se putea săvârşi în ele dumnezeestile slujbe. Erau, precum se constată şi din rapoartele revizorilor bisericesti ai Dobrogiei, mici, întunecoase, lucrute din lemn sau vălătuci şi acoperite cu stof şi aşă de învechite şi derăpănite încât la începutul administraţiunii eparhiale româneşti de sub episcopatul P. S.

Iosif, din totalul de 117 biserici existente pe atunci în Dobrogea erau recunoscute numai 42 (patruzeci și două) ca fiind în condițiuni satisfăcătoare, și anume 17 biserici din județul Kiustendge și 25 din județul Tulcea.

Lipsa sfințelor locașuri deci erà din cele mai îngrijitoare pentru populațiunea dobrogeană și de aceea *clădirea de biserici și înzestrarea lor cu toate odoarele, cărțile, vestmintele și obiectele trebuitoare cultului creștinesc* a trebuit să fie cea dintâiu și mai de căpătenie preocupare a episcopatului român dela Dunărea de jos.

Clerul dobrogean de atunci, încă lăsà mult de dorit cu privire la starea lui materială, morală, și culturală, din cauza relei administrațiuni canonice a chiriarhilor străini din Tulcea și a celui din Silistra, și de aceea *ridicarea stărei morale și culturale a acestui cler, întărirea demnițății și a activității preoțești în această nouă provincie românească*, erà încă o preocupare de mare însemnătate pentru chiriarhul român al noiei eparhii dela Dunărea de jos, — preocupare care de timpuriu a trebuit să fie deslegată prin măsuri energice și serioase, cari să îndrumeze mersul afacerilor bisericesti spre bine și spre propășire, atât prin reclădiri de biserici cât și prin regenerare și disciplinare în cler.

Următoarele tablouri despre situația numerică a bisericilor și clerului din Dobrogea, întocmit după datele ce am găsit în lucrările arhivei episcopale din anul 1885¹⁾, deci către sfârșitul episcopatului

¹⁾ Rapoartele: No. 91 din 27 Martie 1885 al Protoieriei județului Covurlui; No. 364 din 30 Aprilie 1885 al Protoieriei județului Brăila; No. 117 din 20 Aprilie 1885 al județului Tulcea; No. 460 din 19 Octombrie 1885 al Protoieriei județului Constanța. (Dosarul No. 25 din 1885).

P. S. Iosif, ne vor da măsura să cunoaştem şi statistica bisericească a eparhiei Dunărei de jos de sub episcopatul P. S. Sale.

Iată-le :

a) *Situația numerică a bisericilor și clerului din județul Tulcea*

Plășile	LOCAȘURI				CLER			OBSERVAȚII
	Biserică	Casa de rugăciuni	Monastiri	TOTAL	Preoți	Diaconi	TOTAL	
Tulcea	27	3	2	32	25	2	27	Din actele arhivei, nu s'a putut preciza și naționalitatea enoriașilor.
Măcin	23	—	1	24	24	1	25	
Babadag	31	4	—	35	44	—	44	
Sulina	7	—	—	7	12	—	12	
Total	88	7	3	98	105	3	108	

b) *Situația numerică a bisericilor și clerului din județul Constanța*

Plășile	LOCAȘURI				CLER			BISERICI CU ENORII				
	Biserică	Casa de rugăciuni	Monastiri	TOTAL	Preoți	Diaconi	TOTAL	Române	Ruse	Grece	Bulgare	TOTAL
Kiustengea	3	1	—	4	6	—	6	2	—	1	1	4
Medgidia	5	—	—	5	8	—	8	8	—	—	—	8
Siliștra-Nouă	21	1	—	22	18	—	18	15	—	—	7	22
Hârșova	11	3	—	14	16	—	16	14	—	—	—	14
Mangalia	3	—	—	3	2	—	2	1	—	1	1	3
Total	46	5	—	51	50	—	50	40	—	2	9	51

Deci, sub episcopatul P. S. Iosif, numărul bisericilor dobrogene se sporise la cifra de 134 biserici, din cari cea mai mare parte, prin reparațiuni mai mult sau mai puțin radicale și întrucâtva prin noi construcțiuni, se găsiu în condițiuni satisfăcătoare pentru săvârșirea sfintelor slujbe. Pe lângă acestea mai erau apoi 12 case de rugăciune și 3 biserici monastirești, cari toate în sumă de 149 de sfinte locașuri erau deservite de 158 preoți între care și 3 diaconi.

Tot în această epocă, către sfârșitul episcopatului P. S. Iosif, iată care eră și situația bisericilor și clerului din județele Covurlui și Brăila cari dimpreună cu Dobrogea, alcătuiau — ca și astăzi — teritoriul jurisdicțional al eparhiei „Dunărei de jos“:

a) *Situația numerică a bisericilor și clerului din județul Covurlui.*

Plășile	LOCAȘURI				CLER			BISERICI CU ENORII				
	Biserici	Casa de rugăcini	Monastiri	TOTAL	Preoți	Diaconi	TOTAL	Române	Ruse	Grece	Bulgare	TOTAL
Siret	49	—	—	49	87	8	95	48	—	1	—	49
Prut	30	—	—	30	37	—	37	30	—	—	—	30
Horincea	38	—	—	38	37	—	37	38	—	—	—	38
Total	117	—	—	117	161	8	169	116	—	1	—	117

b) *Situația numerică a bisericilor și clerului din județul Brăila.*

Plășile	LOCAȘURI				CLER			BISERICI CU ENORII				
	Biserici	Casa rug.	Monastiri	TOTAL	Preoți	Diaconi	TOTAL	Române	Ruse	Grece	Bulgare	TOTAL
Vădeni.	37	—	—	37	65	4	69	35	—	1	1	37
Balta	16	—	—	16	22	—	22	16	—	—	—	16
Total	53	—	—	53	87	4	91	51	—	1	1	53

Totalizând situațiile numerice de mai sus, ale bisericilor și clerului din cele patru județe sau protopopii ale eparhiei Dunărei de jos, găsim:

Protopopiile	LOCAȘURI				CLER			BISERICI CU ENORII				
	Biserici	Casa rug.	Monastiri	TOTAL	Preoți	Diaconi	TOTAL	Române	Ruse	Grece	Bulgare	TOTAL
Covurlui	117	—	—	117	161	8	169	116	—	1	—	117
Brăila	53	—	—	53	87	4	91	51	—	1	1	53
Tulcea	88	7	3	98	105	3	108	98	—	—	—	98
Constanța	47	5	—	51	50	—	50	40	—	2	9	51
Total	304	12	3	319	403	15	418	305	—	4	10	319

Deci dar, constatăm că spre sfârșitul episcopatului P. S. Iosif, eparhia Dunărei de jos avea trei sute patru biserici, douăsprezece case de rugăciune și trei biserici monastirești deservite de patru sute trei preoți și cincisprezece diaconi.

În epoca episcopatului P. S. Iosif, cea mai mare parte din clerul și bisericile acestei eparhii — ca în tot restul țării — erau întreținute de comune și de obștia locuitorilor, și prea puțin de stat.

Cu îndatorirea de a trata despre celelate așezăminte culturale, administrative și bisericesti, atârnuătoare de această eparhie în epoca P. S. Iosif, în alte capitole anumite, încheem cele ce preced prin următoarele câteva date despre viața și activitatea acestui iscusit și blând arhipăstor, care cu multă demnitate a îndrumat administrația bisericască a eparhiei Dunărei de jos către adevărata ei menire timp de aproape șapte ani, adică dela 24 Martie 1879 până în ziua de 20 Noembrie 1886, când prin glasul marelui colegiu electoral fu ales și ridicat la suprema treptă de Mitropolit al Ungrovlahiei și Primat al României, unde pentru a doua oară se găsește și astăzi.

Înaltul ierarh al bisericeii române, *Iosif Gheorghian*, este fiu de preot și s'a născut în Botoșani, în ziua de 29 August 1829. A făcut studiile în Iași la școala «Trei Ierarhi» și în Academie. Din tinerețe a avut o deosebită înclinațiune către monahism pe care l'a și îmbrățișat în anul 1846 când era în vârstă numai de 17 ani. Tot în acelaș an pe ziua de 10 Decembrie, a fost hirotonit în diacon și trimis în serviciul capelei române din Paris, cu care prilej își desăvârși studiile pe lângă renumiții profesori dela Sorbona ¹⁾.

¹⁾ Cousin, Guizot, Michelet, Marc Girardin și alții.

În anul 1863, întorcându-se în țară, a fost hirotonit în preot și întărit în funcțiunea de egumen al monastirei Todireni din Burdujeni.

În anul 1865, a fost hirotonit în catedrala mitropolitană din Iași ca arhiepiscop și apoi *numit* ca episcop al eparhiei Hușilor pe temeiul unui simplu decret domnesc, potrivit legii domnitorului Cuza-Vodă.

În anul 1879 a fost *ales* și mutat ca episcop al eparhiei Dunărei de jos, pe care a păstorit-o cu mult interes, până către sfârșitul anului 1886 când prin votul reprezentanților națiunii și bisericii noastre a fost ales ca mitropolit al Ungrovlahiei și Primat al României, în locul răposatului mitropolit Calinic Miclescu.

În această înaltă demnitate a reprezentat biserica noastră până în ziua de 1 Mai 1893, când slăbit de puteri se retrase prin demisiune și se așeză în sf. monastire Căldărușani pentru liniște, studii și îndeletniciri pioase.

După trei ani, și anume în ziua de 5 Decembrie 1896, după retragerea fostului mitropolit Ghenadie. I. P. S. Iosif primi să fie reales ca mitropolit al Ungrovlahiei, calitate în care se găsește și astăzi.

În afară de ocupațiunile impuse înaltelor demnități ce i s'au încredințat în biserica regatului României, I. P. S. Iosif s'a mai străduit și cu îmbogățirea literaturii noastre bisericești. O prădilecție deosebită a avut I. P. S. Sa pentru lucrările vechilor istorici bisericești pe care li-a tradus și tipărit mai pe toate.

Pentru ale sale merite literare Academia Română l'a proclamat ca membru de onoare al ei și tot pentru aceleași merite i s'a dat frumoasa răsplată «Benemerenti classa I».

§ 17.

Alegerea și investitura P. S. Dr. Partheniu ca episcop al eparhiei Dunărei de Jos

Prin alegerea și ridicarea P. S. Iosif Gheorghian la înalta demnitate de mitropolit al Ungro-Vlahiei, scaunul episcopal al eparhiei Dunărei de Jos devenind

Episcopul PARTHENIE S. CLINCENI

1886—1962

vacant, marele colegiu electoral fu convocat pentru ziua de 10 Decembrie 1886 spre a se proceda la alegerea noului episcop al acestei eparhii.

În această zi, Mercuri, la ora 1 p. m., după ce în prezența PP. SS. membrii sinodali, a domnului ministru de culte D. Sturdza și a mai multor d-ni senatori și deputați se săvârși cuvenitul Te-Deum în catedrala mitropoliei din Capitală, toți membrii marelui colegiu s'au întrunit apoi în localul adunării deputaților unde sub președenția I. P. S. Mitropolit Primat au procedat la alegerea noului episcop al Dunărei de Jos¹⁾, în urma căreia P. S. arhiepiscopul Partheniu Clineanu-Băcăoanul, a fost proclamat ales ca episcop al Dunărei de Jos²⁾.

Noul ales rosti atunci următoarea cuvântare:

*Înalt Prea Sântite Stăpâne,
PP. SS. Membri,
Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

„Actul ce ați săvârșit azi în favoarea mea este prea mare, momentul prea solemn, pentru ca eu să pot rămâne nemișcat. Votul D-voastre m'a culmat de onoruri; le primesc cu bucurie și vă mulțumesc cu recunoștință, pentru că ele îmi impune o grea sarcină, îmi confiază o mare misiune. Deferența D-voastre pentru mine o consider ca expresiunea celui mai înalt interes ce

¹⁾ Tot în acea ședință marele colegiu a făcut și alegerea noilor episcopi ai eparhiilor Râmnicului Noului Severin și Hușilor, cari rămăseră vacante prin demisiunile PP. SS. Iosif și Calinic.

²⁾ Rezultatul scrutinului fu: votanți, 224; majoritatea absolută, 130; buletine albe, 22.

Au întrunit: P. S. arhiepiscopul Partheniu Clineanu-Băcăoanul, 195 voturi; P. S. arhiepiscopul Inochentie Ploesteanu, 5 voturi, și P. S. arhiepiscopul Calistrat Orleanu, 2 voturi.

D-voastre păstrați pentru propășirea și buna stare a țării și a Bisericii române.

Fiu al poporului, eu de mult am legat în sufletul și inima mea iubirea de țară cu iubirea de libertate și iubirea de libertate cu iubirea de ordine și stabilitate. Pe aceste sentimente voesc să edific cu D-voastră templul credinței și al aspirațiunilor strămoșilor noștri. Dacă marele Colegiu al Ecclesiei autocefale române ortodoxe a căutat o forță în mine, alesul său la scaunul episcopiei Dunărei de Jos, apoi vă rog să credeți că va găsi o voință nestrămutată pentru împlinirea datoriilor ce-mi impune sarcina ce ați binevoit a-mi încredința.

Tron, Constituție și Biserică sunt temelii puternice ale țării mele. Voiu servi cu credință țara; voiu fi devotat Tronului; voiu lucra din răspuțeri pentru împlântarea dreptei credințe în suflet și inima poporului român și voiu avea o mare recunoștință pentru acea pleiadă de bărbați cari, în timp de o jumătate secol, au lucrat pentru ridicarea țării, trecând-o dela vasalitate la independență și dela independență la Regat.

Mulțumind marelui colegiu de înalta încredere ce a avut în mine, dați-mi voe să strig cu D-voastră :

Trăiască România!

Trăiască M. S. Regele și M. S. Regina!

Trăiască marele colegiu electoral".

După ce marele colegiu făcù și alegerea noului episcop al eparhiei Hușilor în persoana P. S. arhieru Silivestru Piteșteanu, și cea a noului episcop al eparhiei Râmnicului Noului Severin în persoana P. S. arhieru Ghenadie Craioveanu, apoi I. P. S. mitropolit președinte, declară ședința colegiului închisă.

Vineri 12 Decemvrie, fiind ziua hotărîtă pentru

investitura PP. SS. episcopi aleși la eparhiile Râmnicului Nouului Severin, a Hușilor și a Dunărei de Jos, într'un mare cortegiu ¹⁾ PP. SS. LL. sunt conduși la palatul regal, unde îi întâmpină adjutantul de serviciu, prefectul palatului și alți adjutanți regali.

În sala tronului se aflau: PP. SS. membri ai sfântului Sinod, d-nii miniștri, reprezentanții adunărilor legiuitoare, d-nii președinți și d-nul procuror general ai înaltei curți de casație, d-nul președinte și procuror ai înaltei curți de compturi, d-nul primar al capitalei, d-nul general comandant al Corpului II de armată cu d-nii generali și șefi de corpuri din capitală și alții.

Apoi, M. S. Regele, precedat de d-nii adjutanți și de d-nul prefect al palatului, își face intrarea în sala Tronului, unde și după care adjutantul de serviciu introduse pe rând, pe câte unul din PP. SS. episcopi aleși.

După ce P. S. Partheniu fu condus în fața tronului, I. P. S. mitropolit al Moldovei și Sucevei înmânând M. S. Regelui toiagul scaunului episcopiei Dunărei de Jos, zise:

Sire,

„Scaunul de episcop al Dunărei de Jos a rămas vacant prin înălțarea la scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Primat

¹⁾ Cortegiul, potrivit unei anumite programe a ceremoniei acestor investituri, porni în ordinea următoare: 1) D-nul Prefect al Poliției, 2) Două plutoane din regimentul 2 roșiori, 3) Trăsura Curții Regale cu II. PP. SS. Mitropoliți, 4) Trăsura Curții Regale cu PP. SS. Episcopi aleși la eparhiile Râmnicului și Hușilor, 5) Trăsura Curții regale cu P. S. Episcop ales la eparhia Dunărei de Jos, 6) Două plutoane din regimentul 2 roșiori și 2 ofițeri ai escadronului de escortă cari însoțiau pe lături trăsurile curții regale.

al României, a Înalt Prea Sfințitului Părinte Iosif.

In ziua de 10 Decembrie, colegiul electoral, prevăzut de lege, a ales la acest sânt scaun pe Prea Sfințitul arhieru Parthenie Băcăoanul.

Majestatea Voastră a bine-voit a întări prin decretul Său această alegere.

Viu dar cu respect, Sire, să Vă rog să dați P. S. părinte Parthenie investitura de episcop al Dunărei de Jos“.

Atunci Majestatea Sa remite noului ales toiagul episcopal, adresându-i următoarele cuvinte:

„Incredințez Prea Sfinției Tale cărja episcopală pentru a păstori turma eparhiei Dunărei de Jos“.

P. S. episcop Partheniu, primind cărja pastorală, răspunse:

.Sire,

„Votul marelui colegiu al Bisericei noastre m'a trimis să primesc astăzi din mâinile Majestății Voastre toiagul păstoriei peste eparhia Dunărei de Jos; îl primesc cu umilință.

El îmi este îndoit de scump: întâi, pentru că îmi dă o autoritate spirituală asupra acelei eparhii care a avut fericirea să fie condusă de acel Prelat, a cărui bunătate și blândețe, ale cărui virtuți și sentimente religioase și ale cărui fapte patriotice și naționale a făcut pe națiune să-l cheme la tronul primațial al Bisericei române; și al doilea, pentru că eparhia Dunărei de Jos cuprinde în sine și acea provincie care ne amintește laurii și gloria ce Majestatea Voastră ați cules pe amândouă laturile Dunărei.

Aceste două împrejurări îmi indică, Majestate, într'un mod viu linia de purtare ce trebuie să țin ca episcop succesori al unui bărbat, care

a ules cele mai călduroase manifestațiuni de iubire dela credincioșii eparhiei sale și ale țării întregi.

Cel mai mic între cei chemați la conducerea navei Bisericei române, eu nu voi uita că scaunele eparhiilor acestei Biserici au o istorie, care compune istoria Bisericei române și care se identifică în corp și în spirit cu istoria poporului român.

Acı este câmpul de activitate al episcopatului român și acı el trebuie să lucreze cu sufletul și cu inima, ca să facă a nu se citi în istoria țării decât fapte mărețe, virtuți religioase, naționale și patriotice, și sunt convins, Majestate, că Țara și Biserica lucrând pe această cale, merg împreună la mărire.

Promit dar, înaintea Majestății Voastre, a membrilor sântului Sinod și a reprezentanților națiunii că voi pune în serviciul Țării și al Bisericei române toată activitatea și ființa mea.

Credința și devotamentul ce datoresc Țării, datoresc și Majestății Voastre, carele neconțin cugetați, neconțin lucrați la mărirea și la întărirea acestui de Dumnezeu binecuvântat regat al României și a santei Biserici ortodoxe române.

*Trăiască Majestatea Voastră!
Trăiască M. S. Regina!
Trăiască România!"*

M. S. Regele, apoi, ținū nouilor PP. SS. Episcopi investiți o vie cuvântare despre rostul chemării episcopale, și între altele, adresându-se și P. S. Partheniu, îi zise:

„Fericit ești Prea Sfințite, episcop al Dunărei de Jos, de a păși pe urmele a doi pastori vrednici și cuvioși, cari au sădit în această eparhie sãmânța credinței celei adevărate.

Găsești dar, Prea Sântite Părinte, un ogor pregătit.

Sunt convins că vei pune în lucrarea lui toată osârdia și stăruința pentru ca să producă roadele cele mai bune, cari răspândindu-se în eparhia Ta vor contopi cu desăvârșire ținuturile noastre de pe amândouă țărmurile Dunărei de Jos“.

Termînându-se ¹⁾ solemnitatea acestor investituri, PP. SS. ierarhi fură conduși în aceeaș ordine, cu acelaș ceremonial și în sunetele clopotelor tuturor bisericilor, la catedrala mitropoliei din Capitală, unde se săvârși cuvenitul Te-Deum de mulțumire.

§ 18.

Administrația eparhială sub episcopatul P. S. Dr. Partheniu S. Clinceni.

Am văzut că spre sfârșitul anului 1886 o nouă schimbare se face în conducerea destinelor eparhiei Dunărei de Jos.

În locul P. S. Iosif Gheorghian, ales și ridicat pe scaunul de Mitropolit Primat al țării noastre, marele colegiu electoral alege ca episcop al Dunării de Jos, pe P. S. Partheniu Clinceni, care, în adevăr după augustele cuvinte ale M. S. Regelui, găsiă spiritualul ogor al Dunărei de Jos pregătit deja de către cei doi v. l. pastori, repausatul *Melhisedec* și *I. P. S. Iosif*. Urmă deci pentru P. S. Sa înalta și sacra datorie de a semăna și cultivă în poporul dela Dunărea de Jos, adevăratele și curatele simțiminte

¹⁾ Ne arătăm părerea de rău că nu am putut avea la îndemână oare care notițe și despre instalarea P. S. Partheniu în scaunul reședinței sale episcopale din Galați.

creștinești și cetățenești, mai ales în Dobrogea, unde nevoile religioase, culturale și morale încă reclamau grabnice măsuri și mari sacrificii.

În primul rând, cu toate îmbunătățirile aduse, sub episcopatul P. S. Iosif, bisericilor vechi existente la realipirea Dobrogei, totuș multe din aceste sfinte locașuri încă rămaseră improprii pentru închinarea lui D-zeu. Populațiunea dobrogeană înmulțindu-se și cultivându-se cu timpul sub binefăcătoarele raze ale libertății, dreptății și civilizației stăpânirii românești, resimția acum prin ea însăși nu numai lipsa de biserici dar și trebuința neapărată de a înlocui bisericuțele și casele de rugăciuni vechi, joase și neîn-căpătoare cu niște locașuri cât mai mărețe și mai demne pentru închinarea lui Dumnezeu.

Pe de altă parte, la începutul anului 1886, în urma hotărîrii guvernului nostru de a se da pământ în Dobrogea tuturor Românilor cari vor voi să se așeze în această provincie, începe a veni aci mulțime de români de prin județele: Brăila, Covurlui, Ialomița, Râmnicu-Sărat, Buzău, Argeș, Teleorman, Vlașca ba încă și de peste munți.

Acești noi împământeniți dobrogeni se așezară neapărat în vechile vetre ale satelor părăsite de Turci sau Tătari încă de pe vremea războiului. Prin aceste așezări românești în Dobrogea, vechile sate părăsite, ca și părțile ce fuseseră locuite de Turci și Tătari, își schimbară cu desăvârșire înfățișarea lor, căci pe ruinile satelor turcești sau tătarești, se înființară sate românești în care urmă să se întroneze viața și moravurile românești și creștinești.

Din nefericire însă, în aceste noi sate românești nu se găsiă nici preot, nici biserică și bietul

român emigrat și așezat în Dobrogea trăia — după vorba lui — „ca în țara păgânilor“.

Satele românești vechi și băstinașe cu preoți și biserici se găseau cele mai multe în dealungul Dunării, deci în depărtări prea mari de nouile sate unde se așezară românii de curând veniți. Faptul că pe aci, dânșii nu auziau, Duminica și sărbătorile, nici toaca, nici clopotul bisericeii și nici glasul preotului, așa precum erau deprinși în vechile lor sate părintești și strămoșești de unde au plecat, îi nemulțumiau mult.

Rămâneau mânăniți și îndurerați până în adâncul sufletului când se vedeau lipsiți de sfatul preotului în toate nevoile vieții lor; iar când prevedeau că în nouile lor sate, departe de vetrele și căminele lor părintești, vor fi primejduiți chiar să moară nemărturisii și neîmpărtășiți, ba încă să fie și înmormântați fără preot, cazuri triste de cari s'au și întâmplat, apoi tânguirea lor era sfâșietoare iar amărăciunea li umplea sufletul.

Este vrednic de notat faptul că până în anul 1894 chiar, în întreaga plasă Mangalia nu se găsea decât un singur preot, care și el era chemat și hărțuit neconținut pe drumuri, din sat în sat, pentru nevoile religioase ale populațiilor creștine din această plasă.

Această lipsă de preoți și de biserici impunea chiriarhului Dunărei de Jos marea sarcină de a le trimite păstori duhovnicești, al căror apostolat în aceste părți era de cea mai sfântă și mai grabnică trebuință, nu numai în a se osteni îndemnând stăruitor pentru zidirea de biserici și spre a îndeplini nevoile religioase în popor, dar și spre a întări credința și a înrădăcina dragostea de neam și a legii strămoșești.

De aceea P. S. Sa, încredințându-se prin repetițiile sale vizite canonice despre reala stare religioasă a populațiunii dobrogene, în special, constatând nevoile a avizat la măsurile de îndreptare și rezultatul definitiv fu că pe de o parte s'au zidit și s'au reconstruit multe biserici în Dobrogea, și anume vr'o 58 în județul Tulcea și vr'o 40 în județul Constanța, iar pe de altă parte au fost hirotونيți mulți preoți cu cari s'au putut face preîntâmpinare și s'a putut aduce o îndulcire nevoilor religioase și morale ale poporului dobrogean, cu toate că pe ici pe colo au mai rămas comune lipsite de preoți și de biserică, după cum vom vedea.

În deosebi, sub episcopatul P. S. Partheniu și prin ale sale stăruinți, în interesul propășirii stărei religioase și morale a populațiunii dobrogene, se numi și un *predicator ambulat* pentru întreaga Dobroge, care în persoana d-lui Ioan Măgură ¹⁾; funcționează dela 1 Aprilie 1890 și până în anul 1891, cu îndatorirea de a predică prin bisericile și satele dobrogene învățătura evanghelică spre binele și spre folosul sufletesc al mulțimei.

În decursul anului 1891, se mai adăugî numirea unui al doilea predicator în Dobrogea, în persoana părintelui G. Andreescu ²⁾ cu însărcinarea de a predică în Duminici și sărbători prin bisericile și satele din județul Tulcea, în timp ce celui dintâi, d-lui Ioan Măgură, i se lăsase sarcina de a predică prin bisericile și satele din județul Constanța ³⁾.

Amândoi acești predicatori se achitară de mi-

¹⁾ Astăzi avocat în Galați.

²⁾ Fost slujitor al catedralei episcopale și mai apoi la biserica „Vovedenia“ din Galați.

³⁾ Această funcțiune eră plătită de Ministerul cultelor cu 300 lei lunar

siunea lor de a învăța și lumina cutreerând Dobrogea până în anul 1894, când pr. Andreescu rămase singur ca predicator al Dobrogei până mai târziu.

Nu mai puțin P. S. Partheniu a lucrat și a luptat pentru garantarea respectului, disciplinei și buneii rândueli din partea tuturor celorlalte biserici ale comunităților străine aflate în cuprinsul jurisdicțional al eparhiei Dunărei de Jos, și mai cu seamă din partea comunităților grecești, cari năzuiau la nesupunere față de chiriaria românească. Cestiunea bisericeii comunității elene din urbea Sulina, ridicată de P. S. Sa în Senatul țării noastre, l-a caracterizat ca pe un apărător zelos al drepturilor bisericeii și al episcopatului român.

În general, situația generală a parohiilor bisericilor și clerului din eparhia Dunărei de Jos, sub episcopatul P. S. Partheniu, întocmită după datele confirmate de sf. Sinod în ședințele sale dela 8 și 9 Decemvrie 1888 se poate vedea din tabloul de pe pagina următoare.

Această situație generală tot în timpul episcopatului P. S. Partheniu, cu timpul se sporì așa fel că cu prilejul promulgării „legei asupra clerului mirean“ din 1894, numărul bisericilor parohiale și filiale din eparhia Dunărei de Jos, atingiau următoarele cifre :

PROTOPOPIILE	BISERICI PAROHIALE			BISERICI FILIALE		
	Urbane	Rurale	TOTAL	Urbane	Rurale	TOTAL
Covurlui	17	56	73	6	38	44
Brăila	10	55	65	2	6	8
Tulcea	11	69	80	3	7	10
Constanța	7	50	57	2	5	7
Total	45	230	275	13	56	69

SITUAȚIA NUMERICĂ

A

bisericilor și clerului din eparhia Dunărei de Jos în timpul episcopatului P. S. Partheniu.

PROTOIERIA	PAROHU			ENORIAȘI ORTODOXI			BISERICI			PREOȚI PAROHU			PREOȚI AJUTĂTORI			DIACONI			Plus ep. preoți
	Urbane	Rurale	TOTAL	Familii urbane	Familii rurale	TOTAL	Urbane	Rurale	TOTAL	Urbani	Rurali	TOTAL	Urbani	Rurali	TOTAL	Urbani	Rurali	TOTAL	
Covurlui	12	41	53	5 006	13 732	18 738	22	95	117	12	41	53	14	23	37	2	—	2	68
Brăila	7	51	58	5 217	12 733	17 950	11	59	70	7	51	58	14	19	33	2	—	2	17
Tulcea	9	55	64	4 411	9 238	13 649	14	76	90	9	55	64	10	4	14	8	—	8	22
Constanța	35	42	2 649	8 506	11 155	13	50	63	7	35	42	7	15	22	8	—	8	4
Total	35	182	217	17 283	44 209	61 492	60	280	340	35	182	217	45	61	106	20	—	20	111

Urmând să arătăm în alte anumite capitole starea diferitelor aşezăminte bisericesti din timpul episcopatului P. S. Parthenie, încheiăm cele ce preced prin următoarele câteva notițe despre viața și activitatea P. S. Sale:

Acest ierarh al Bisericii noastre s'a născut în satul Clinceni, plasa Sabar, județul Ilfov, în ziua de 10 Octombrie 1847, și este fiul preotului Stancu Nicolae, slujitor al bisericii din aceeași localitate.

Familia P. S. Sale este originară din județul Dolj.

Primele noțiuni de cetire le-a dobândit dela tatăl său, cu litere cirilice; rugăciunile le-a învățat pe lângă dascălul Călin dela biserica Ghencea din București, iar învățământul primar l-a început în școala din satul său natal, unde fratele său Alexandru era învățător, după care în anul 1859 a fost adus în Capitală și înscris la școala primară din „culoărea de verde“, unde a terminat clasele primare.

Copilul Petre — după cum se numeă din botez — încă de mic arată înclinări spre cele bisericesti, pentru care tatăl său, destinându-l misiunii preoțești, îl și înscrise la Seminarul Central din București, ale cărui cursuri le termină în anul 1868. Apoi s'a căsătorit și s'a hirotonit diacon în acelaș an (30 Noembrie) pe seama bisericii Mihai-Vodă din Capitală.

Intre anii 1870—1872 a urmat cursurile facultății de litere. Rămas văduv, și-a căutat consolarea în studii, și după ce s'a prezentat în anul 1873 la concursul pentru o bursă de studiu de teologie, obținând-o, s'a dus la facultatea teologică din Atena, de unde după 4 ani s'a reîntors în țară cu titlul de *licențiat în teologie*.

După câteva luni, a fost tuns în rasofoar pe ziua de 22 Decembrie 1877 în catedrala metropolitană din București; pe ziua de 25 Decembrie a fost hirotonit în preot de către reposatul mitropolit primat Calinic, iar la 31 Decembrie fu prohirisit protosinghel al mitropoliei din București. În anul următor, 1878 luna Mai, fiind prohirisit duhovnic și arhimandrit, a fost numit superior al capelei române din Lipsca, unde timp de doi ani a urmat studiile universitare de teologie și filosofie. Apoi, în anul 1880 a fost mutat ca superior

al capelei române din Paris, unde a stat până în luna Decembrie a anului 1885, când a fost ales *arhiereu* și apoi investit și confirmat cu titlul de «Băcăoanul» pe ziua de 2 Februarie 1886.

În ziua de 10 Decembrie acelaș an a fost ales episcop al eparhiei Dunărei de jos, unde timp aproape de 15 ani a păstorit, stăruind, mai ales, pentru înălțarea de locașuri dumnezeiești în Dobrogea, până când în ziua de 8 Februarie a anului 1903 fu ales de marele colegiu electoral ca mitropolit al Moldovei și Sucevei, demnitate în care se găsește și azi.

În timpul episcopatului său la Dunărea de jos, facultatea teologică din Atena, al cărei licențiat eră, i-a conferit titlul de *doctor honoris causa*.

§ 19.

Alegerea, investitura și instalarea P. S. arhiereu Pimen Georgescu „Piteștianu“ ca episcop al Dunărei de jos.

Prin moartea regretatului episcop al Hușilor, *Silvestru Bălănescu* întâmplată în luna Noembrie 1900, și prin trecerea către Domnul a veneratului mitropolit al Moldovei și Sucevei *Iosif Naniescu* în ziua de 26 Ianuarie 1902, scaunele acestor ierarhi rămânând văduvite și pentru ca să nu sufere mersul afacerilor lor administrative, s'au însărcinat cu conducerea lor: P. S. arhiereu Calistrat Bârlădeanu ca locotenent episcopal al Hușilor, și P. S. episcop Dr. Părtheniu ca locotenent mitropolitan al Moldovei, până la alegerea titularilor.

Fiind astfel două locuri vacante în ierarhia înaltă a sfintei noastre Biserici, marele colegiu electoral, prevăzut în legea sinodală, a fost convocat¹⁾ prin înaltul decret regal No. 473 din 5 Februarie 1902, pentru a proceda

¹⁾ *Monitorul Oficial* din 6 Februarie 1902.

la alegerea noului mitropolit al Moldovei și al noului episcop al Hușilor pe ziua de 8 Februarie acelaș an, când s'au și proclamat aleși: P. S. episcop Partheniu al Dunărei de jos ca mitropolit al Moldovei și Sucevei, și P. S. arhiereu Conon Arămescu-Donici „Băcăoanul“ ca episcop al Hușilor ¹⁾).

Astfel, scaunul episcopal al eparhiei Dunărei de jos rămânând vacant prin alegerea titularului ca mitropolit al Moldovei, marele colegiu electoral fu convocat pentru ziua de 11 Februarie acelaș an (1902) pentru a proceda la alegerea noului episcop al Dunărei de jos, prin următorul înalt decret regal:

C A R O L I

FRIN GRAȚIA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA NAȚIONALĂ
REGE AL ROMÂNIEI.

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunei publice sub No. 7734 din a. c.;

Văzând jurnalul No. 139 din 8 Februarie a. c. al consiliului Nostru de miniștri;

În virtutea art. 6 din legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți, cum și a constituirei sfântului Sinod al sântei Biserici autocefale ortodoxe române;

Am decretat și decretăm:

Art. I.—Marele colegiu electoral prevăzut la art. 1 din citata lege este convocat pe ziua de 11 Februarie 1902, spre a proceda la alegerea noului episcop al eparhiei Dunărei de jos, al căreia scaun a rămas vacant prin alegerea titularului ca mitropolit al Moldovei și Sucevei.

Art. II și cel din urmă. — Ministrul Nostru Secretar de

¹⁾ Vezi: Înaltele decrete regale No. 538 și No. 539 din 8 Februarie 1902, publicate în *Monitorul oficial* No. 246 din 9 Februarie 1902.

Stat la departamentul cultelor și instrucțiunei publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentului decret.

Dat în București, la 8 Februarie 1902.

(ss) CAROL.

Ministrul cultelor și instrucțiunei publice

(ss) Sp. Hsret.

No. 540.

În ziua de 11 Februarie, ziua săptămânei Lupi, la ora 1 p. m., I. P. S. Mitropolit Primat Iosif Georgian, încunjurat de PP. ȘS. membri ai sfântului Sinod și în prezența domnilor miniștri, a domnilor senatori și deputați și a mulțimei de credincioși, săvârși în catedrala mitropolitană tradiționalul „Te Deum” obișnuit a se face înainte de a se proceda la alegerea de mitropoliți sau episcopi eparhioți.

Apoi au trecut cu toții în looalul adunării deputaților, unde I. P. S. Mitropolit primat, ocupând fotoliul președințial, deschide ședința marelui colegiu la orele 2 p. m., în prezența a 13 membri ai sf. Sinod, a 61 d-ni senatori și a 108 d-ni deputați.

După îndeplinirea cuvenitelor formalități, urmă votarea prin apel nominal, după care la despoierea scrutinului, I. P. S. președinte proclamă, în aplausele membrilor marelui colegiu, pe *P. S. arhieru Pimen Georgescu-Piteșteanu* ca episcop al eparhiei Dunărei de jos, care de îndată adresă marelui colegiu următoarele cuvinte:

*Inalt prea Sfințite Stăpâne,
Prea Sfințiți Părinți,
Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

Prin alegerea și chemarea P. S. Partheniu la Inalta treaptă de Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei, scaunul episcopal al Eparhiei Dunărei de Jos devenind vacant, potrivit datinelor noastre strămoșești și în conformitate cu legea organică pentru constituirea sfântului Sinod al sfintei noastre Biserici Autocefale Ortodoxe Române, ați fost chemați a Vă întruni în Marele colegiu electoral și a alege pe noul Episcop în locul vacant.

Cu voința lui Dumnezeu și cu încrederea Domniilor-Voastre voturile ce ați exprimat concentrându-se asupra smereniei mele, de astăzi mi se dă sarcina de a conduce afacerile duhovnicești ale Eparhiei Dunărei de Jos.

Imi dau bine seama, Domniilor mei de greaua sarcină ce atrage după sine demnitatea episcopală. Și când gândesc la însemnătatea acestei Eparhii a Dunării de Jos, sarcina o văd cu atât mai grea... Dar tocmai aceasta va fi pentru mine un îndemn și mai mult de a lucra în popor la dezvoltarea și întărirea simțământului religios-moral, care este și trebuie să fie strâns legat cu simțământul iubirii de neam și de țară.

Până astăzi alta mi-a fost misiunea, cea de profesor la facultatea de teologie dela Universitatea din București, timp de peste 15 ani, deși, și aceasta ca și cea de Episcop, tind către unul și acelaș țel.

Am credința tare și nădejde nețărmurită în ajutorul Harului Dumnezeesc, pe care pururea îl voi chema spre a mă lumina și a mă face din ce în ce mai vrednic în conducerea sufletelor ce mi se încredințează.

Voi găsi urmele frumoasei și înțelepte activități episcopale ale predecesorilor mei, din cari unul trecut către Domnul s'a distins ca un învâțat ierarh al Bisericei noastre, iară cei doi în viață sunt II. PP. SS. Mitropoliți ai Bisericei și Țării noastre, cărora și aici le cer a Lor binecuvântare și rog pe bunul Dumnezeu să mă învrednicească de a le continuă cu spor opera începută de ei.

Și apoi este și o sfântă datorie care se impune fiecărui român de a lucra cu toată căldura sufletească pentru binele și înflorirea scumpei noastre țări, care este strâns legată de sfânta noastră biserică strămoșească, căci numai prin închegarea acestor două calități se cimentează ființa noastră de neam și de stat.

Cu aceste întime hotărîri voiu păși în misiunea mea episcopală urând din adâncul sufletului meu :

— Trăiască M. S. prea Iubitul și prea Înțeleptul nostru Rege Carol I cu întreaga și Augusta Sa familie domnitoare ;

Trăiască prea venerabilul Președinte al Consiliului de Miniștri D-l Dimitrie Sturdza, D-nii Miniștrii actuali și toți bărbații noștri de Stat cari au muncit pentru binele țării și Bisericei noastre naționale.

Trăiască și Marele Colegiu electoral.

Alegerea fiind terminată, I. P. S. Președinte declară ședința marelui colegiu ridicată, după care P. S. Pimen, într'un mare entuziasm, este felicitat cu iubire de toți cei de față pentru înălțarea sa la înalta demnitate de episcop al eparhiei Dunărei de jos.

Iată și înaltul decret regal¹⁾ pentru confirmarea acestei alegeri :

¹⁾ Monitorul Oficial din 12 Fevruarie 1902.

CAROL I

PRIN GRAȚIA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA NAȚIONALĂ REGE AL ROMÂNIEI.

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice sub No. 8323 din 11 Februarie 1902;

Văzând că marele colegiu electoral, prevăzut la art. 1 din legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirei sfântului Sinod al sfintei biserici autocefale ortodoxe române, întrunindu-se în ziua de 11 Februarie 1902 a ales pentru scaunul vacant de episcop al eparhiei Dunărei de jos pe Prea Sântitul arhiereu Pimen Georgescu-Piteșteanu cu majoritate de 138 de voturi din 167 votanți;

În virtutea art. 4 din citata lege,

Am decretat și decretăm :

Art. I. Prea Sântitul Arhiereu Pimen Georgescu-Piteșteanu este întărit în scaunul de episcop al eparhiei Dunărei de jos pentru care a fost ales.

Art. II și cel din urmă. Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor cuprinse în prezentul decret.

Dat în București, la 11 Februarie 1902.

(ss) CAROL

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice

Sp. Haret

No. 563

După acestea, Joi 14 Februarie 1902 la orele 11 a. m. urmând a se face *investitura* potrivit obiceiului păstrat în biserica noastră, două trăsuri regale au mers în curtea sfintei mitropolii¹⁾ de unde noii

¹⁾ *Monitorul Oficial* din 13 Februarie 1902.

P. S. Sa PIMEN GEORGESCU, Episcop al Dunărei de jos.

aleși, I. P. S. *Partheniu* și P.P. S.S. *Conon* și *Pimen*, au pornit la *palatul M. S. Regelui* într'un mare și impunător cortegiu, format după o anumită programă a ceremoniei acestor investituri ¹⁾.

La sosirea cortegiului în curtea palatului regal, garda dădă cuvenitele onoruri iar muzică întonă „spre rugăciune“.

Înalții ierarhi fură întâmpinați de d. Mareșal al Curții și de d-nii adjutanți regali.

În *sala tronului* se aflau în dreapta: domnii miniștri, înaltul cler, d-nii senatori și deputați, reprezentanții înaltei Curți de casație și justiție și ai înaltei Curți de compturi, rectorul și decanii Universității, reprezentanții Academiei române, ai Capitalei, ai Curții de apel, ai tribunalului „Ilfov“; iar în stânga: Comandantul corpului II de armată cu d-nii generali și șefi de corpuri, d-l Prefect al județului Ilfov și mai multe alte notabilități.

M. S. Regele însoțit de A. S. Principele Moștenitor și precedați de Casa regală, făcându-și intrarea în sala tronului, noii ierarhi aleși sunt introduși pe rând de către d-l Ministru al Cultelor cu d-l Mareșal al Curții și doi adjutanți regali.

La introducerea P. S. *Pimen*, după ce d-l Ministru al Cultelor dădă citire diplomei P. S. *Sale*, M. S. Regele îi înmânează cârja arhipastorală, zicându-i:

„Îți încredințez cârja episcopală pentru a păstori turma eparhiei Dunărei de jos“.

¹⁾ Investitura P. S. *Pimen* s'a făcut odată cu cea a I. P. S. *Partheniu* și a P. S. *Conon*. Cortegiul eră format: 1) Prefectul poliției Capitalei, 2) Protoiereii Capitalei, 3) Un pluton de cavalerie, 4) trăsurile regale cu noii aleși, însoțite de câte doi maiori militari, și 5) Un pluton de cavalerie.

Apoi, P. S. Sa luând cârja, rosti următoarea cuvântare:

Sire,

„Primesc, cu cel mai profund respect, din augustele Voastre mâini toiagul păstoresc, cu care prin voința lui D-zeu, prin încrederea națiunii și a Majestății Voastre sunt trimis a păstori de Dumnezeu păzita Eparhie a Dunărei de Jos.

In acest moment suprem, atât pentru demnitatea la care am fost ridicat, cât și pentru mine personal, puterile mele sufletești mă povățuesc a mă pune sub sfânta milostivire a Prea Bunului Părinte Ceresc, pe care cu osârdie l-am rugat și-l rog să-mi îndrumeze pașii spre a fi de folos tuturor sufletelor ce se mântuesc în Domnul, în Eparhia Dunărei de Jos.

Pildele iluștrilor mei predecesori: I. P. S. Mitropolit Primat și I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, îmi vor fi pururea înaintea ochilor și minții mele spre a le urmă cu sfințenie și a continuă munca neobosită a II. PP. SS. LL. pentru Biserică și neam în această Eparhie.

Sarcina ce mi s'a dat este fără îndoială grea. Dorința de a purtă cu vrednicie, ajutându-mi D-zeu, o am. Idealul pe care Majestatea Voastră l a urmărit cu toată înțelepciunea și cu atât de perfectă regularitate, ajutat de toți bărbații țarei, ai noștri iluștri patrioți, încât au făcut din prea iubitul nostru Rege și augusta Sa Dinastie un simbol de venerațiune, voiui căută, cū toată smerenia, cu toată blândețea și cu tot interesul, care culminează în cea mai înaltă rațiune a iubirei și înălțării de patrie, să-l fac cunoscut neamurilor din această Eparhie, care de altfel l-au cunoscut și apreciat; ca astfel cu toții împreună, cu o credință în D-zeu, cu umilință și cu pietate adevărat creștinească, strânși în jurul

Tronului celui mai iubit Suveran, să strige din toată inima : Mărire întru cei de sus lui D-zeu, pre pământ pace, între oameni bună voire, cinstitire și respect de cele dumnezezești și cetățenești, spre mărirea lui Dumnezeu și spre bucuria Majestății Voastre.

Unind deci într'un mănunchiu scumpele și sântele interese ale Patriei și ale Bisericei noastre naționale, cu voia Majestății Voastre și a I. P. S. meu stăpân, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, mă duc cu ele la păstoria mea zicând din tot sufletul cu toată căldura inimei mele :

Să trăiți Sire ;

Trăiască Altețele Lor Regale, Principii moștenitori ai României cu drăgălașele lor odrasle ;

Trăiască iubita noastră țară neștirbită și neturburată în frumoasele ei năzuințe pentru fericirea tuturor pe cari îi oblăduște“.

După terminarea ceremoniei acestor investituri, nouii aleși luând loc în fața tronului, M. S. Regele le țină o vie cuvântare despre rostul înaltei misiuni a PP. SS. lor.

Intre altele iată, cum s'a exprimat *Majestatea Sa* către P. S. Pimen :

Prea Sântite Episcop al Dunărei de Jos,

„In urma chemării părintelui Partheniu la scaunul mitropolitan al Moldovei și Sucevei, ai fost ales și Te-am întărit la o eparhie care îmbrățișează ambele țărături ale Dunărei.

Acolo Te așteaptă însemnata sarcină de a sădi în ogorul deja bine pregătit de premergătorii Tăi, iubirea de patrie cu simțământul religios.

Propoveduește, dar, cuvântul Evangheliei în limba străbună, neuitând niciodată că mărirea Țării este o menire a Bisericei ca și a Statului,

ambii deapururea nedespărțiți întru îndeplinirea aspirațiunilor naționale“.

După terminarea acestei solemnități, nouii investii fură conduși la catedrala metropolitană cu acelaș măreț cortegiu, unde s'a săvârșit cuvenitul Te-Deum de mulțumire.

Apoi în ziua de 3 Martie 1902, în Duminica ortodoxiei, a avut loc instalarea P. S. Pimen ca episcop în scaunul arhipăstoresc al Dunărei de Jos.

Potrivit programului publicat și răspândit din timp de către Prefectura Poliției Galați, trenul care aduse pe P. S. Sa în orașul reședinței Sale episcopale, sosì la orele 8 și 30 dimineața.

D-nul Ioan Atanasiu, prefectul de atunci al județului, s'a dus întru întâmpinarea P. S. Sale până la Bărboși, de unde l-a însoțit la Galați. Pe peronul gării noul episcop a fost întâmpinat de cler și toate autoritățile civile și militare, iar elevii școalelor secundare erau înșirați pe amândouă trotoarele stradei Eliade Rădulescu începând dela poarta gării.

După prezentarea urărilor de bună venire, P. S. Sa, în sunetul clopotelor bisericilor, pornì urmat de invitați la catedrala episcopală, într'un cortegiu impunător, format din:

Doi ofițeri de poliție, călări, ce deschideau drumul și după care urmau:

Trăsura cu d-l Prefect de poliție;

Trăsura cu Protoiereul județului Covurlui, și cu șeful cancelariei episcopale;

Uu pluton de cavalerie;

Trăsura cu P. S. Episcop însoțit de d-l Primar al Galaților, având în lături câte un ofițer călare;

Trăsura cu d-l Prefect al județului și cu Arhiman-
dritul de scaun;

Un pluton de cavalerie;

Trăsura d-lui Comandant al pieții;

Trăsurile cu d-nii ajutoari de Primar;

Trăsurile cu Protoiereii eparhiali;

Trăsurile cu reprezentanții tuturor celorlalte au-
torități; și în sfârșit,

Trăsurile publicului.

Acest convoiu înaintează măreț printre salutu-
rile reverențioase ale marei mulțimi de popor ce
tixiă străzile: Eliad Rădulescu, Culturei, Domneasca,
piața regală și strada Mare, și oprindu-se la catedrală,
P. S. Sa fu întâmpinat de clerul episcopal cu sf.
cruce.

Imbrăcat apoi cu mantia P. S. Sa fu condus în
biserica unde își făcù obișnuita închinare; apoi
luând loc pe treptele scaunului episcopal, d-l Mini-
stru Spiru Haret dădù citire înaltului decret regal
pentru întărirea în scaun, iar P. C. Econom, Paul
Savin, directorul seminarului „Veniamin Costake“
și delegatul I. P. S. Mitropolit al Moldovei, dădù
citire „ecdosului“ chiriarhal al I. P. S. Sale¹⁾.

După aceasta P. S. Episcop, ocupând scaunul
episcopal, rostì următoarea cuvântare :

¹⁾ În biserică se aflau :

La dreapta scaunului episcopal, d-l Ministru al cultelor Spiru
Haret, iar la stânga d-nii Prefecți de județ și de poliție, d-nii Consuli,
Consilierii județeni, Revizorul școlar, Directorii și Directoarele școalelor
secundare, comerciale și primare cu profesorii și profesoarele acelorași
școale și reprezentanții presei.

În fața scaunului episcopal: d-l Primar cu întregul consiliu comu-
nal, d-l Prim președinte al Curții de apel cu d-l Președinte de secție și
d-nii Consilieri, d-l Procuror general cu d-nii membri ai Parchetului Curții,
d-l Prim președinte al Tribunalului cu d-l Președinte de secție și d-nii
judecători, d-l Prim procuror cu d-nii Procurori de secție, d-nii Judecători

Iubiților mei în Domnul,

Cu voința lui Dumnezeu, în urma îndeplinirii canoniceștelor și strămoșeștelor datini ale Țării rădicându-mă pe treptele acestui Tron episcopal, mi se impune cea dintâi datorie de a mă plecâ cu umilință lui Dumnezeu celui mărit în Treime, pe care cu osârdie î' L rog să mă învrednicească a pastori cu cuviință sufletele credincioșilor din această eparhie.

Al doilea aduc profunde mulțumiri Majes-tăței Sale, Prea iubitului nostru Rege, care a binevoit, prin rostul domnului Ministru de culte și instrucțiune publică, să pecetluiască instalarea mea ca episcop.

Al treilea cu evlavie mulțumesc și I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei care, prin delegatul Său, mă recomandă iubitului cler și popor din această frumoasă eparhie.

Acum adresându-mă către voi, iubiților mei fi și frați în Domnul, ca nou venit în mijlocul vostru, ce alt aș putea aduce vouă în aceste momente, decât dragostea mea!

Mântuitorul nostru Iisus Christos ne recomandă dragostea creștină ca prima Sa poruncă, îndemnându-ne să iubim pe Dumnezeu din toată inima, din tot sufletul și din tot cugetul nostru. Și marele apostol al neamurilor în acelaș chip ne învață, că fără dragoste este cu neputință a plăcea lui Dumnezeu; căci putem avea credință

de ocoale cu ajutoarele, d-l Decan al baroului de avocați cu membrii consiliului de disciplină, foștii demnitari ai statului, județului și comunei, d-l Președinte al Camerei de comerț cu membrii, d-l Administrator financiar, d-nii Diriginți ai Poștei și Telegrafului și d-l Director al Băncii naționale;

În mijlocul bisericei: d-l General comandant al corpului III de armată și corpul ofițeresc al garnizoanei;

În strănile din dreapta și din stânga către altar: autoritățile bisericesti, și în celelalte părți din biserică se află marea mulțime de credincioși.

încât să mutăm și munții, dar dacă nu avem dragoste nimica nu suntem.

Dragostea mea deci o închin vouă, cu dragostea mea vă îmbrățișez; cu dragostea mea vă cinstesc; și frumoasă coincidență de împrejurări, — căci astăzi, tocmai când Biserica serbează triumful dreptății și al adevărului credinței noastre creștine, rânduî Dumnezeu instalarea mea la această eparhie.

Eu smeritul urmaș a trei prea venerabili ierarhi, din cari unul renumit prin cultura lui, iar cei doi astăzi împodobesc Biserica română la cârma celor două mitropolii ale țării, găsesc o mare ușurință în sarcina ce mi se impune, urmându-le calea spre a duce către bun sfârșit opera începută de Ei.

În fața unei astfel de bunevoiențe manifestată de Domnia-Voastră cari v'ați adunat în această catedrală a sfintei episcopii, inima mea se umple de adevărată mulțumire, răsărind dintr'însa obligațiunea apostolică în a vă asigura de a mea recunoștință. La sarcina pentru tot ceea ce binele obștesc cere, am credința nețărmurită că toți factorii sociali și bisericești din această eparhie sunt la înălțimea idealului de Patrie și de Neam. Am înaintea mea pe mulți din iubiții preoți din această eparhie, cari cred că sunt bine convinși de însemnătatea misiunii lor pastorale în mijlocul poporului. Preoția, după cum zice sfântul Ioan Gură de aur se îndeplinește aci pe pământ, dar ea face parte din alcătuirile cerești.

În așa condițiuni fiind preoția am nădejde că preoții vor ști să fie la înălțimea chemării lor cu cuvântul și cu fapta, învățând cele ce sunt spre folosul omenirii sub toate cerințele vieții atât ca creștini buni cât și ca cetățeni iubitori de neam și de țară.

Năzuința preotului pentru cele sufletești urmând a fi strâns unită cu iubirea de patrie și

de neam, trebuie să găsească un conlucrător folositor și sincer în persoana bărbatului școlii, începând dela cea mai înaltă instituțiune de cultură universitară până la învățătorul de sat, căci dela chibzuința acestor factori educatori ai neamului nostru atârnă în totul trăinicia și siguranța noastră națională.

La desăvârșita fericire a neamului contribuie marea și sfânta instituțiune dumnezească, justiția și administrațiunea țării. Când dreptatea și adevărul se vor sărută ca două fice ale aceluiaș bun părinte vom fi la adăpostul oricărei nevoi, căci Dumnezeu fiind dreptate și adevăr, încâlzește și apără pe cei ce recunosc ființa Sa cea sfântă în dreptate și adevăr.

Domniilor-Voastre deci, înalților magistrați și înțelepților cârmuitori din această parte a țării, ca Episcop vă închin ființa mea pentru tot ceea ce va interesă de aproape fericirea scumpei și frumoasei noastre țări, și prin aceasta se va îndeplini deviza scrisă pe falnicul drapel de către Înțeleptul nostru Suveran : „nimic fără Dumnezeu“.

În strânsa noastră gândire sufletească pururea trebuie să păstrăm admirațiunea și iubirea cuvenită bravilor ostași ai țării, cari prin sângele lor cald și cu piepturile lor de oțel adăpostesc moșia noastră, scumpa avere lăsată nouă de iubiții noștri strămoși.

Iubiților mei fii, credincioși în Domnul, de toată condiția și starea socială, pentru toți cer dela Dumnezeu, bunul nostru Părinte ceresc toată binecuvântarea Sa pentru propășirea în virtuți creștinești și cetățenești și pentru buna lor stare morală și materială, ca astfel toți fiind puși sub sfânta oblăduire a Lui, să vină asupra lor darul Domnului nostru Iisus Christos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl în veci. Amin.

Apoi s'a săvârșit cuvenitul „polihronion“ cu care s'a și terminat ceremonia instalării. În urmă, toți cei prezenți au ascultat și oficiul dumnezeestei liturghii, după sfârșitul căreia P. S. Sa, tot cu acelaș cortegiu, este condus la palatul episcopal, unde, în marele salon de ceremonii, a primit urările tuturor autorităților cărora le-a și mulțumit pentru călduroasa primire ce i s'a făcut¹⁾.

Pe străzi, cum și în piețele catedralei și palatului episcopal în tot timpul acestor solemnități, a fost o mare mulțime de credincioși, mai ales că și timpul a ajutat de minune la splendoarea acestei serbări creștinești.

Cu prilejul acestei instalări, P. S. Pimen, a adresat următoarele telegrame:

Majestății Sale Regelui României,

București.

Potrivit alcătuirilor naționale și bisericești, intrând astăzi în păstoria sfintei episcopii a Dunărei de Jos, gândul meu neîncetat a fost la Majestatea Voastră, prea Scumpul și prea Iubitul nostru Suveran pe care l-am pomenit cu adâncă evlavie în smeritele mele rugăciuni.

Luceafărul luminos, care pentru fericirea României a răsărit la Dunărea de Sus, I se pleacă cu iubire desăvârșită și adâncă venerațiune toată suflarea românească împreună cu neamurile dela Dunărea de Jos și într'un gând și cu o inimă, prea mărește pe Tatăl ceresc, pentru cel mai mare geniu al Patriei, al nostru

¹⁾ La orele 12 din zi, s'a servit o masă la care a luat parte: D-nul Ministru, D-nul Primar, D-nul Prefect, D-nul General Comandant, mai mulți fruntași gălățeni și invitați din București, clerici și alții.

Iubit Rege, pe care Atotputernicul Dumnezeu să-L hărăzească cu ani mai mulți, plini de sănătate, împreună cu întreaga augustă dinastie, pentru fericirea supușilor.

Pimen al Dunărei de Jos.

I. P. S. Mitropolit Primat

București.

In cea mai desăvârșită eplavie fiind cu gândul la I. P. S. Voastră, mult iubitul meu Părinte sufletesc, în ziua aceasta a intrării mele în păstoria Dunărei de Jos, rog pe bunul Dumnezeu să Vă dăruiască cu ani mulți, plini de sănătate, spre slava bisericei române și mângâierea noastră a tuturor.

Pimen al Dunărei de Jos.

I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei,

Iași.

Cu binecuvântarea canonică a I. P. S. Voastre și potrivit alcătuirilor strămoșești, intrând astăzi în păstoria sfintei episcopii a Dunărei de Jos, cu cel mai adânc respect mulțumesc I. P. S. Voastre și cu osârdie rog pe bunul Dumnezeu să Vă înmulțească anii cu sănătate și bucurie pentru slava Mitropoliei Moldovei și a marilor ei ierarhi.

Pimen al Dunărei de Jos.

D-lui Prim-Ministru Dimitrie A. Sturdza.

Constanța.

Rog, cu cel mai adânc respect, pe Excelența Voastră, să binevoiți a mi permite ca în această

zi, solemnă pentru mine, a intrării în păstoria sfintei episcopii a Dunărei de Jos, să Vă mărturisesc adâncă venerațiune ce Vă păstrez, unită cu sincera admirațiune pentru marile și neperitoarele merite ce ați dobândit față de scumpa noastră patrie, ce Vă numără cu mândrie între iluștrii patrioți pentru ale voastre pilde vii și mărețe de destoinicie, râvnă și neobosită muncă pentru fericirea țarei.

Pimen al Dunărei de Jos.

*

La aceste telegrame au binevoit a răspunde:

P. S. Episcop Pimen al Dunărei de Jos,
Galăț.

Vestea despre intrarea Prea Sântiei Voastre în păstoria sântei episcopii a Dunărei de Jos, am primit-o cu o deosebită bucurie.

Vă mulțumesc pentru dovezile de iubire ce-Mi arătați Mie, și familiei Mele și Vă urez mulți și fericiți ani pe scaunul episcopal pentru îndeplinirea însemnatei misiuni la care ați fost chemat.

CAROL.

*

P. S. Episcop Pimen al Dunărei de Jos,
Galăț.

Imbrățișez cu dragoste frățescă pe Prea Sântia Voastră. Vă urez mulți ani în păstoria sântei episcopii la care cu ajutorul lui Dumnezeu ați intrat astăzi.

Iosif Mitropolit Primat.

*

*P. S. Episcop Pimen al Dunărei de Jos,
Galați.*

Voința lui Dumnezeu împlinită, creștinii ortodoxi privesc astăzi cu dragoste păstorul lor sufletesc. Noi salutăm cu iubire frățească pe succesorul și fratele Nostru în Hristos.

Mulțumindu-Vă călduros pentru atențiunea telegrafică, doresc Prea Sântiei Voastre, al patrulea Episcop, păstorie pașnică, vigilentă, sănătoasă, întru zile îndelungate, drept îndreptând cuvântul adevărului.

Parthenie, Mitropolit al Moldovei și Sucevei.

*

*P. S. Episcop Pimen al Dunărei de Jos,
Galați.*

Am urmărit de aproape alegerea Prea Sântiei Voastre, și de departe instalarea Prea Sântiei Voastre, cu inima caldă și devotată sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române.

Muncesc și eu după puterile ce mi-a dăruit Cel de Sus. Însă numai munca armonică a tuturor factorilor de îngrijire și de propășire a unui Stat pot asigura dezvoltarea și fericirea societăților omenești.

Intre acești factori, Biserica ocupă un loc de frunte, căci Ea este chemată a arăta sufletelor calea care duce spre mântuire și a le menține pe acea cale, povățuindu-ne în viața cea trecătoare de poruncile lui Dumnezeu spre a-L putea lăuda în viața cea veșnică dimpreună cu cetele îngerești.

Vă doresc o păstorie a sufletelor rodnică și binecuvântată de Dumnezeu, și Vă mulțumesc de aducerea aminte binevoitoare.

D. Sturza

De asemenea, mulțime de alți cunoscuți și amici s'au grăbit să exprime noului ierarh al Dunărei de Jos cuvenitele lor urări.

Iată câteva însemnări biografice și despre acest al IV-lea ierarh al Dunărei-de-Jos:

P. S. Sa, Episcopul Pimen Georgescu, s'a născut în comuna Provița-de-Sus din plaiul și județul Prahova, în 22 Octombrie 1853.

Cursul primar la început în școala satului său, completându-l în școlile din Câmpina și Ploești. Părintele său Ghiță Baicu, gospodar-fruntaș, văzând pornirea și aplicațiunea fiului său, Petre, către cele ale preoției și iubirea de cele bisericesti, s'a hotărât de a-l pregăti pentru preoție, așa că, în 1869, școlarul Petre, s'a prezentat și a concurat pentru ocuparea unei burse la seminarul Central din București, la care reușind, începu cursul inferior, săvârșindu-l în 1874.

La finele aceluiaș an 1874, seminaristul Petre Georgescu căsătorindu-se în Ploești, fu hirotonit *diacon* pentru biserica Sf. Vasile din acel oraș.

Viața familiară pentru diaconul Petre fu de o scurtă vreme, căci, după un an și câteva luni de căsnicie, rămâne văduv, cu unicul copil Ion, pe care-l pierdu și pe acesta când avea unsprezece ani.

Văduvia la vârsta de 21 de ani, hotărî pe tânărul diacon de a reintra din nou în școală, pentru complectarea cursului seminarial. Hotărîrea aceasta însă, spre a fi îndeplinită, cerea mijloace, care, diaconul nu le avea, nici pentru întreținerea sa în București, nici pentru îngrijirea copilului său în Ploești. Dumnezeu însă, care ajută ori-cui la îndeplinirea gândurilor bune, îndrumă pe diaconul Petre, către mărinimosul și sprijinitorul multora, Mitropolitul Primat *Calinic Miclescu*, care pe lângă cuvinte mângâitoare, îi făgădui sprijinul său moral și material ceace și făcû; căci pe ziua de 1 Septembrie 1877, îl numi diacon la sf. Mitropolie, unde rămase până la 1880, când termină cursul superior al seminarului. În 14 Septembrie acelaș an plecă la Universitatea din Cernăuți, ca bursier al Statului, trimis de Guvern cu alți trei bursieri, din

cari doi sunt: P. P. S. S. Episcopi Gherasim al Argeşului şi Conon al Huşilor, spre a-şi face studii la facultatea de teologie unde obţinu titlu de *doctor în teologie*.

Reîntors în ţară, mitropolitul Calnic îl numi *predicator* al sf. mitropolii, unde se distinse ca un bun predicator. Unele din predici ţinute la diferite ocaziuni au fost publicate în revista «Biserica ortodoxă română» şi în alte reviste.

Cinul călugăresc de rasofoar îl luă în mânăstirea Căldăruşani, primind numele de *Pimen*.

La începutul anului 1866, de către I. P. S. Mitropolit Iosif Gheorghian, fu hirotonit *preot* şi nu târziu i se dete rangul de *arhimandrit*.

P. S. Sa Episcopul Pimen a fost unul dintre *cei dintâi profesori* ai facultăţii de teologie dela Universitatea din Bucureşti, unde a predat „*apologetica creştină, teologia dogmatică şi simbolica*“, până la alegerea sa ca Episcop, şi unde a avut onoare de a fi mai mulţi ani membru în senatul universitar reprezentând facultatea de teologie.

La 1894 P. S. Sa a fost numit *director al seminarului Central*, când s'a introdus noua organizare a seminarului după legea din 1893.

La 25 Ianuarie 1895 a fost ales de sf. Sinod *Arhiereu* cu titlul: *Piteşteanu*, în care treaptă a fost hirotonit la 2 Februarie acelaş an. La 1898 a fost transferat dela direcţiunea seminarului la direcţiunea *internatului teologic*, când acest internat a fost mutat în propriul său local, din dealul bisericii «Radu-Vodă».

P. S. Sa pe lângă înfiinţarea în internat a unei importante galerii de tablouri cu chipurile celor mai învăţaţi teologi şi ierachi români, din ţară şi din străinătate, a împodobit biserica Radu-Vodă (capela internatului) cu obiecte frumoase şi foarte însemnate aduse dela desfiinţata mânăstire Văcăreşti şi a stăruit pentru facerea nivelării şi plantării dealului şi grădinii Internatului teologic, care este o frumuseţe nu numai pentru un aşezământ de cultură teologică dar şi pentru capitală.

La 11 Februarie 1902 de către Marele Colegiu electoral P. S. arhiereu Pimen Georgescu Piteşteanu a fost ales *Episcop al Dunărei-de-Jos*, în locul P. S. Partheniu Clin-ceni ales ca Mitropolit al Moldovei şi Sucevei.

§ 20.

**Administrația eparhială sub episcopatul P. S.
Dr. Pimen Georgescu.**

Venit în staulul păstoriei dela Dunărea de Jos cea dintâi grije a P. S. Pimen a fost de a cunoaște nevoile sufletești ale fiilor încredințați arhipăstoriei sale. In special, ca și premergătorul său, I. P. S. Parthenie, fu preocupat de înalta sa misiune a întăririi credinței strămoșești și a românismului în inimile populațiunei dobrogene.

Punându-se în cunoștință despre reala stare a eparhiei sale prin repețite vizite canonice și cuge-tând asupra adevăratei meniri ce trebuie să aibă bi-serica și clerul ei în mijlocul poporului, de îndată își întocmî *un plan de activitate administrativă și pastorală* prin care și după care să se îndrumeze tot mai mult misiunea preoților dela Dunărea de Jos către adevărata lor chemare în luminarea și propășirea poporului sub toate raporturile.

A.

In interesul unei rodnice **activități administra-tive** a acestei eparhii, Prea Sfinția Sa încă din primul an al episcopatului său a organizat:

a) Așa zisele *conferințe protopopești*, la care din două în două luni întrunindu-se la reședința episcopală: P. C. Arhimandrit de scaun, P. C. Re-vizor eparhial, PP. CC. Membri konzistoriali și PP. CC. Protoierei eparhiali, alcătuesc, sub președinția Prea Sfinției Sale, un adevărat consiliu, în care se discută și se chibzuește atât mersul real al

administrației eparhiale, cât și rostul activității preoțești. În ședințele acestor conferințe protopopești, se aduc și se discut toate constatările și observațiunile făcute de organele administrației eparhiale și protopopești cu privire la starea religioasă, morală și socială a poporului, la conduita și activitatea preoțească, la starea materială a bisericilor și altele, chibzuindu-se și hotărîndu-se totodată orice măsuri de îndrumare spre bine și spre progres.

Apoi, Prea Sfinția Sa recunoscând adevărul cel mai invederat că *preotul* și *învățătorul* sunt lăuceferii a căror raze trebuie să lumineze poporul, și că *biserica* trebuie să lucreze și să lupte alături și mână în mână cu *școala* pentru unul și acelaș scop, —binele, propășirea și fericirea poporului— de aceea la asemenea conferințe protopopești au fost convocați și au participat și domnii revizori școlari din cele patru județe ale acestei eparhii.

Toate hotărîrile luate în ședințele acestor conferințe protopopești, în ceea ce privește îndeplinirea lor de către preoți și învățători sub directa supraveghere a protoiereilor și revizorilor școlari respectivi, au dat rezultate îmbucurătoare menite să garanteze bunul nume al preotului și învățătorului sătesc din cuprinsul acestei eparhii.

b) Tot din primul an al episcopatului P. S. Sale s'a dispus întocmirea cunoscuteleor *foi matriculare* sau *memorii personale*, în cari să se oglindească întreaga personalitate și activitate a fiecărui preot din eparhie, ca educație, cultură, conduită, activitate, viață casnică, distincțiuni, pedepse și altele, așa ca administrația eparhială oricând să fie în măsură de a cunoaște și aprecia rostul fiecărui preot și deci meritele ori scăderile lor.

c) S'a împărțit apoi toate parohiile urbane și rurale din eparhie în trei categorii pe temeiul populațiunii și însemnătății lor, așa ca deservirea lor să se facă de preoții a căror destoinicie și zel pastoral ar corespunde gradului de însemnătate ale acestor parohii.

d) Tot în acest scop s'a introdus și concursul preoților după cultura și activitatea lor pastorală ca singura cale prin care dâșii ar putea obține transferarea și confirmarea lor dela o parohie mediocră pe seama altei parohii bune, sau din pozițiunea de preot ajutător în cea de paroh.

Această măsură cu drept cuvânt a fost salutăată cu bucurie de toți preoții, căci pe deoparte li se garantă dreptatea meritelor lor, stârnind adevăratul îndemn la lucru, iar pe dealtă parte se curmă dăunătorul și răul obicei al stăruințelor și favorurilor nemeritate și nedrepte ce jîgneau însăși demnitatea preotească.

e) De o însemnătate mare pentru garantarea bunului mers al administrației eparhiale a fost și întocmirea *foilor de inspecțiune*, cari prin chestionarul ce cuprind și prin sistemul lor de funcționare, obligă și călăuzesc pe protoiereii eparhiali a face o minuțioasă și reală inspecțiune asupra bisericilor și întregii activități preotești.

Iată un așa formular după care urmează să se inspecteze starea bisericilor, aspectul lor exterior și interior, odoarele și obiectele bisericesti, arhiva și biblioteca, cimitirul și curțile bisericesti, școala și diferitele așezăminte locale, starea morală și materială a parohienilor, căznicia preotului și altele:

SÂNTA EPISCOPIE A DUNĂREI-DE-JOS.

Protoieria județului

FOAIE DE INSPECȚIUNE.

Anul 190 . luna

ziua ora

Noi pro-
toiereul acestui județ, transportându-ne în comuna
plasa și inspectând biserica¹⁾
cu hramul am constatat următoarele:

A. Starea externă a bisericii.

- a) Imprejmuirea curții bisericei
- b) Curtea²⁾
- c) Zidăria
- d) Acoperișul³⁾ bun sau rău
- e) Ușile și ferestrele
- f) Clopotnița⁴⁾

B. Starea internă a bisericii.

- a) Aspectul general
- b) Mobilierul
- c) Catapeteasma
- d) Pictura
- e) Pardoseala
- f) Sânta masă
- g) Antemisul
- h) Sânta împărtășire de peste an
- i) Sfintele vase
- j) Vestmintele
- k) Cărțile de ritual⁵⁾
- l) Biblioteca parohială⁶⁾
- m) Arhiva

¹⁾ Parohială sau filială.

²⁾ Dacă este sau nu plantată și dacă este curată.

³⁾ De fier sau de șindrilă.

⁴⁾ De zid sau de lemn, dacă este separată de corpul bisericeii sau nu.

⁵⁾ Dacă sunt complete și cu litere străbune.

⁶⁾ Câte volume legate sau nelegate? ce reviste teologice?

O ședință a conferinței protopopești sub președenția P. S. Episcop al Dunărei de jos.

- n) Interogații asupra circularilor episcopale și proto-popești ¹⁾
- o) Dacă s'au făcut rapoartele pretinse de art. 38 și 40 din regulamentul epitropiei bisericești, și ce număr poartă fiecare raport
- p) Baptistierul
- q) Pangarul

C. Personalul bisericesc.

- a) Câți preoți, cântăreți și paraclisieri se află în serviciul bisericeii?
- b) Preotul este demn și conștient de rolul său în mijlocul poporului?
- c) Are cunoștință de îndatoririle ce i se impun prin noua lege comunală?
- d) Cari sunt distincțiunile și meritele preotului?
- e) Ce pedepse a avut și pentru ce anume invinuirii?
- f) Cântăreții și paracliserii își îndeplinesc datoriile lor?
- g) Membrii epitropiei sunt în bună armonie, și-si îndeplinesc însărcinările ce li se impun de regulament?
- h) Numele și pronumele preoților deservenți și calitatea lor ²⁾
- i) Numele și pronumele cântăreților I-iu și al II-lea
- j) Numele și pronumele paraclisierului
- k) Numele și pronumele epitropului ales de enoriași și al celui numit de onor. prefectură respectivă

¹⁾ Se va întreba preotul paroh sau supranumerar, despre cuprinsul diferitelor circulari și dacă și-a dat osteneala a realiza obiectul circularilor pe orice cestiune.

²⁾ Paroh sau supranumerar.

D. Ș c o a l a .

- a) Câți copii sunt în comună în vârstă de a merge la școală?
- b) Câți copii sunt înscriși?
- c) Câți copii urmează regulat?
- d) Cari sunt motivele pentru care unii nu urmează la școală?
- e) Duminica și sărbătoarea merge învățătorul cu școlarii la biserică?
- f) Școlarii cântă sfânta liturgie în cor la biserică?

g) Preotul cu învățătorul sătesc trăiesc în legătură prietenească și lucrează ei împreună pentru propășirea binelui în comună?

E. C o m u n a .

- a) Care este ocupația de predilecție a populației?
- b) Există și meșteșugari?
- c) Sunt grădini cu pomi roditori?
- d) Se ocup locuitorii cu grădinăria de zarzavaturi?
- e) Se ocup cu stupăria (albinăritul)?
- f) Se ocup cu gândacii de mătase?
- g) Se cultivă cartoful și s'a introdus ca aliment în hrana populației?
- h) Se păstrează portul cu stofe și pânzeturi de casă ¹⁾?

F. Starea morală și materială a poporului.

- a) Numărul familiilor ortodoxe
- b) » » creștine de alte confesiuni
- c) Numărul familiilor de alte religii
- d) Moralitatea poporului

¹⁾ Național ori orășănesc.

- e) Enoriașii și copiii lor merg la biserică?.....
- f) Câți dintre enoriași trăiesc în concubinaj și ce măsuri s'au luat față de ei?.....
- g) Cărciumile sunt închise în timpul prescris de lege?

h) Alcoolismul este răspândit în populațiune și, dacă această patimă este, ce măsuri s'au luat?.....

i) Sunt în parohie bolnavi de pelagră, lepră și de alte boale care nenorocesc și omoară mai ales populațiunea noastră dela țară și ce măsuri s'au luat de preot și de autoritatea comunală?

G. Instituțiuni culturale și filantropice.

a) Este vre-o societate sau cerc cultural, și câte conferințe a ținut preotul?.....

b) În comună se țin conferințe sau șezători?.....

c) Există o bancă populară, și preotul este membru al ei?

d) Există vre-o casă filantropică?

H. Casa preotului.

a) Câți copii are și ce educațiune le dă?

b) Există o casă parohială?

c) Care este starea de curățenie a casei în care locuiește preotul?

d) Gospodăria din prejurul casei și a locurilor sale este ea îngrijită ca să poată fi un model pentru săteni?.....

e) Are plantație și îndeamnă și pe locuitori de a face?

f) Este membru al societății clerului *Solidaritatea*?.....

g) A se observă registrul de vizitele deja făcute și dacă s'au îndeplinit lipsurile constatate la acele inspecțiuni.....

I. C i m i t i r u l .

a) Imprejmuirea

b) Capela

- c) Plantația ¹⁾
 d) Alinierea mormintelor ²⁾

O b s e r v a Ț i u n i

Protoiereu,

f) Tot din punct de vedere administrativ, constatându-se abuzuri, neregularități și stângăcii pe chestiunea construcțiunii și picturii bisericilor — așa că unele din construcțiuni bisericesti au fost părăsite, altele clădite în neconformitate cu tocmelile făcute, apoi că în lucrările de pictură se însărcinau mulți nedibaci și necunoscători în arta picturală,— spre curmarea acestor rele dăunătoare stărei materiale a bisericilor și prin care se speculă în chip nedemn dărnicia și ofrandele bănești ale credincioșilor, s'au dat energice instrucțiuni chiriarhale tuturor preoților, în urma cărora orice construcțiuni de biserici nu se mai lucrau decât de persoane apte și destoinice, angajate în urma unui contract investit cu toate formele legale și pe baza unei garanții proporționale cu valoarea construcției; cât pentru lucrările picturale, de asemenea, nu se mai puteau însărcina decât persoane anume autorizate de chiriarchie, pe temeiul unei probe executată în însuși reședința episcopală după un model tip, preferându-se portretele ierarhilor cari au fost podoaba bisericeii și fala neamului românesc.

¹⁾ și ²⁾ Mormintele vor fi puse în linie, pe distanțe mai lungi sau mai scurte, ca astfel să formeze alei cari se vor plantă și împetruți.

Regulamentul administrației Casei Bisericeii, prior la execuțiunea construcțiunilor și reparațiunilor de biserici, promulgat pe ziua de 19 Martie 1904, încă a contribuit la curmarea acestor abuzuri și neorândueli.

g) In sfârșit, între alte măsuri administrative se impune să menționăm că și în privința bisericilor creștine omodoxe ale comunităților străine din această eparhie, constatându-se că personalul lor clerical deseori se schimbă și se reînnoie după bunul plac al episcopilor respective și fără nici un control asupra condițiunilor lor canonice, încă s'au luat măsuri în senzul ca toți preoții străini cari ar voi să se angajeze în serviciul vr'unei din bisericile comunităților grece, ruse sau bulgare, pentru a putea fi admiși și recunoscuți de chiriarhie, să prezinte anumite acte și anume:

1. Autorizația din partea ministerului afacerilor străine român pentru stabilirea lor în țară;
2. Actele de studiile făcute în original și traduse;
3. Actul de hirotonie în preot sau diacon în original, sau tradus de bursa respectivă;
4. Actele de hirotonie sau rangurile câștigate în timpul sacerdoțiului său (traduse);
5. Cartea canonică de liberă permutare din partea chiriarhului respectiv, cu lămuriri de a nu avea vre-o cauză impedicătoare la servirea celor preoțești (traduse);
6. Un certificat din partea chiriarhului respectiv, constătător că purtătorul a fost sau nu supus judecății bisericești, și pentru ce? (tradus);
7. O garanție din partea episcopiei comunității respective, legalizată de autoritatea în drept că la toate servirile de Dumnezeu va pomeni familia Domnitoare a României, înaintea oricărei alte familii domnitoare străine;
8. O declarație din partea preotului că se va supune în totul prescripțiunilor și sfintelor canoane ale sfintei noastre

biserici autocefale ortodoxe române și că la toate serviciile va pomeni mai întâi familia Domnitoare română înaintea oricărei alte familii străine;

9. Un act din partea administrației locale a țării noastre că a obținut autorizația legală de a locui în acea parte a țării, autorizație cerută de legea de organizare a Dobrogei (aceasta numai din 1899, conform adresei ministerului cultelor seria C, No. 78548/99); și

10. Actele încheiate între epitropie și preot, legalizate de autoritatea în drept și prin care se asigură situațiunea materială a preotului.

*h) Printre măsurile administrative, însă cu un caracter disciplinar, hotărâte de P. S. Pimen în scopul de a se garantă cât mai mult adevărata demnitate și autoritate preoțească în popor, facem loc și circulării P. S. Sale cu No. 2450 din 3 Decembrie 1904, dată protoiereilor eparhiali, iar prin aceștia tuturor preoților dela Dunărea de jos, spre a lor călăuzire asupra chipului cum și până la ce grad se cuvine unui adevărat preot de a-și exercita el drepturile sale cetățenești, fără a se amestecă în acele lupte politice cari i-ar nimici roștul înaltei lui misiuni, *lupte în fața cărora cea mai bună politică pentru un preot ar fi și trebuie să fie să nu facă politică.**

Iat-o:

«Una din cestiunile care pentru preotul Eparhiei Noastre ar trebui cât mai mult lămurită, este și aceea de a se ști, până unde poate să-și întindă el exercitarea drepturilor politice, ca astfel pozițiunea lui duhovnicească în popor și activitatea lui pastorală să nu sufere nici-o scădere.

În această privință părerile poate că sunt diferite; după Noi însă, nici într'un caz nu este bine ca preotul să facă politică, sau să se amestece în luptele politice.

A unii misiunea preoțească cu lupta politică, este cea mai mare greșală.

Preotul ca cetățean, dacă face parte dintr'un partid politic, nu trebuie să aștepte nimic de câștigat pentru sine; de oarece misiunea preoțească nu justifică amestecul preotului în politică și intrarea lui în rândurile acelor cetățeni cari iau parte în luptele politice.

Din contră, prin aceasta preotul pierde. Va pierde demnitatea și autoritatea sa pastorală chiar și înaintea oamenilor politici cari privesc în preot pe omul pașnic. Va pierde încrederea păstoriților lui și prin aceasta va încetă de a fi păstorul cel bun, care are în societate o misiune mare de îndeplinit, — aceea de a învăța pe popor preceptele sfinte ale evangheliei care regulează nevoile vieții omenești, adesea turburate de diferite împrejurări. Căci: cum va putea el îndeplini această misiune, dacă mintea ca și timpul sunt întrebuițate de el numai în discuțiuni și frământări politice? Cum va putea el propovedui oamenilor pacea, pe care singur o turbură, împărțind pe enoriași — cari sunt fiii lui sufletesti — în tabere vrăjmașe, între ele și față de el? Cum va putea el îndemna pe oameni la unire și dragoste frățască între ei, când singur, prin luptele politice, rupe legătura de dragoste duhovnicească, care trebuie să-l unească pe el cu toți enoriașii lui? — Și câte alte multe neajunsuri pastorale, ba poate și nenorociri pentru preot și ai lui enoriași, izvorăsc din amestecul preotului în luptele politice.

Acestea sunt adevăruri reale, cunoscute și de acei oameni cari cred că preotul se cuvine să ia parte în afacerile politice, întru cât și Constituția țării îi garantează acest drept, ca oricărui cetățean. Preotul, zic ei: afară de biserică și afară de serviciile bisericesti, poate și este bine să se amestece în afacerile politice; el este cetățean și nimeni nu-l poate împedica dela exercitarea drepturilor politice cetățenești.

În adevăr, preotul român din fericire este și cetățean al Statului. El este os din oasele poporului român și sânge din sângele lui. Această calitate a preotului este un bine pentru popor, fiindcă preotul are aceleași *gândiri* și aceleași *aspirațiuni* naționale ca și poporul; — ba, lui i se impune datoria de a lucra *cât mai mult* pentru desvoltarea în popor a acestor frumoase simțiminte. Mai departe, — această calitate a preotului este o bună garanție și pentru Stat, de

oarece preotul este obligat de Biserică, de a lucra neîncetat pentru binele și fericirea Statului, căci, dela binele și fericirea Statului, depinde binele și fericirea Bisericii, știut fiind că cetățenii Statului sunt și fii Bisericii. Aceasta este adevărata învățătură dată de Domnul nostru Iisus Christos în privința raportului ce există între Biserică și Stat.

Din acestea reiese că altul este câmpul de muncă al preotului nostru, decât acela al luptelor politice. El trebuie să lupte neîncetat în contra tuturilor patimilor cari din nenorocire și mai ales în timpul de față slăbesc neamul nostru românesc, atât din punctul de vedere moral, cât și din punctul de vedere fizic. El trebuie să lupte în cursul întregii lui vieți, împins de dorința unui adevărat părinte, de a lumina poporul încredințat conducerii lui, formând din el adevărați creștini, cari să-și iubească religiunea și Biserica noastră strămoșească, ca și cum se iubesc pe ei înșiși; — tot așa să facă din ei adevărați cetățeni, fii iubitori de țară și de neam, buni gospodari, gata de a face toate sacrificiile pentru înflorirea și siguranța Statului nostru românesc.

Numai la o astfel de muncă, așteaptă și doresc să vadă pe preotul nostru luptând, toți oamenii de orice partid ar fi ei; căci aceasta e adevărata chemare a preotului și în această direcțiune îl și pregătește Statul în școalele noastre teologice, pentru cari face însemnate sacrificii, ca la timp să fie un bun și înțelept luptător în mijlocul poporului, pentru o viață trainică creștinească, socială, economică și națională.

Pătruns de aceste considerațiuni și încălzit de aceste idei fiind preotul nostru, prin munca sa preoțească pastorală în mijlocul poporului, cu siguranță, el va fi bine apreciat și respectat după vrednicie, de adevărații oameni politici, bărbații de Stat și bunii patrioți, cari prin a lor pregătire și deplină competență în afacerile politice ale Statului, își iau sarcina și muncesc pentru binele țării, sacrificându-și liniștea și interesele lor. Pentru un așa bărbat politic, nu poate fi o altă satisfacere și răsplată a muncii lor, decât desvoltarea, propășirea și înflorirea Statului și a cetățenilor lui, cum și a sfintei noastre Biserici naționale, care a adus mari servicii țării și neamului nostru românesc.

Preotul este cetățean și drepturile lui trebuie să-i fie

considerate ca drepturi sfinte cetățenești, pentru că ele sunt niște podoabe scumpe, ca pentru orice cetățean, dator fiind a le păstra cu cea mai mare sfințenie.

Să nu se uite însă, că după o logică sănătoasă și după o minte limpede care trebuie să prezideze când este vorba de rostul Bisericii și al preotului ei în Stat, că, drepturile politice ale preotului și exercitarea lor, deși garantate prin Constituția țării, totuși *din cauza misiunii celei sfinte pe care, în numele Bisericii, preotul este chemat a o îndeplini în lume, aceste drepturi sunt în câtvă limitate*

Dreptul politic constituțional al preotului trebuie să se mărginească *pur și simplu* numai la dreptul de *vot*, dat în deplină conștiință și cu toată demnitatea cerută dela un preot-păstor, părinte sufletesc al tuturor cetățenilor, sau al tuturor enoriașilor lui, cari toți îl privesc și îl numesc «*părinte*», «*tată*».

Să se știe dar, că preotul deși este cetățean al Statului, dar el se deosebește de ceilalți cetățeni prin anumita sa misiune preoțească ce o are dela Dumnezeu, care deosebire a fost recunoscută de societatea omenească din timpurile cele mai vechi, acordându-i unele privilegii sau scutiri legale, cari nu le au ceilalți cetățeni.

De acest fapt ținându-se socoteală, urmează că preotul nostru trebuie să fie pe deplin convins că: sfânta lui misiune preoțească este una și aceeași, fie în biserică, fie afară din biserică; cu alte cuvinte: preotul este și trebuie să fie pre-tutindenea și totdeauna, *numai preot*. În fine, ca să fie și mai înțeles, *preotul, vrând nevrând, trebuie să fie pătruns până în adâncul sufletului său, că caracterul lui preoțesc domină peste personalitatea lui de cetățean și aceasta tocmai în interesul și buna orânduială cetățenească care trebuie să fie în Statul și Țara noastră*.

Altfel, exercitarea fără rezerve a drepturilor politice și amestecul preotului în luptele electorale, va atrage după sine rezultatele cele mai dezastruoase pentru îndeplinirea cu sfințenie a misiunii lui pastorale, din care Biserica și religiunea vor suferi, iar preotul va deveni obiectul de dispreț al tuturor oamenilor.

Este o datorie pornită din misiunea pastorală pe care

trebuie să o aibă în vedere preotul de a nu compromite cauza sfântă a Bisericii. El trebuie să se ferească, nu numai de orice amestec al politicii în exercițiul serviciilor bisericești, dar și în relațiunile lui pastorale.

În vorbirea din biserică, ca și aceea afară din biserică, se cuvine ca preotul să fie totdeauna cuviincios și respectuos către autoritățile Statului, căci, după cum învață sfântul apostol Pavel, «toată stăpânirea dela Dumnezeu este orânduită, etc.»; iar pe cetățeni sau enoriași, să-i stimeze și să-i respecte în aceeaș măsură, pentru că toți sunt români și ai lui fi sufletești.

Ar fi un mare merit pentru un preot, care prin prudența sa pastorală și prin tactul său social, ar câștigă față de enoriașii lui acea încredere, demnitate și autoritate morală, încât atunci când aceștia — împinși de patimile politice — se luptă cu înverșunare unii în contra altora, el să-i sfătuiască a avea o atitudine frățească între ei, de oarece toți sunt români, fii și cetățeni ai Statului nostru românesc; că, prin prea multă îndeletnicire în luptele politice, mai ales a acelor cari n'au o anumită pregătire pentru afacerile politice, se părăsesc alte afaceri comerciale-economice, lăsându-le în mâinile străinilor, cari se îmbogățesc din produsele țării și din nevoile poporului nostru românesc.

Am nădejdea că sfaturile Mele vor fi primite cu toată luarea aminte din partea preoților Noștri și că povețele ce le împărtășesc vor găsi un răsunset puternic în sufletele lor. Prin aceasta cu siguranță ei vor câștigă stima și respectul din partea oamenilor de bine, pentru îndeplinirea cu demnitate a misiunii lor pașnice și a bunei pilduiri în popor; iară Eu ca episcop al acestei de Dumnezeu binecuvântate Eparhii — a Dunărei-de-Jos, — Mă voi bucura de modul priceput și înțelept cu care preoții noștri știu a-și îndeplini datoria, când este vorba de Biserică, Țară și poporul ei».

B.

i) În interesul unei rodnice **activități pastorale**, atât prin ordine și instrucțiuni circulare cât și prin sfătuirii verbale cu prilejul vizitelor canonice și al

audiențelor, îndemnul stăruitor al P. S. Sale pretutindeni și totdeauna a fost, în primul rând, asupra obligațiilor preoțești de a *învăța* poporul din ce mai mult și mai temeinic, prin predici și sfaturi pastorale, și a *lumină* în toate trebuințele și nevoile lui creștinești, cetățenești și gospodărești, impunând tot odată ca însuși preoții să se facă *pildă* tuturor și în toate.

j) Veșnic gândindu-se P. S. Sa asupra mijloacelor cum clerul dela „Dunărea de jos“ ar putea să-și îndeplinească mai bine și mai cu folos sfânta sa misiune de luminător și pilduitor al poporului, și cum deci ar putea preoții să-și mărească cercul cunoștințelor lor ca așa să fie în măsură de a lucra la stărpirea relexor sufletești și trupesti din popor, la întărirea moralității, la dezvoltarea dragostei către aproapele și a iubirii către biserică, țară și neam și să îndemne cu mai multă tărie pe săteanul român la o muncă spornică și pricepută în cultura pământului, în creșterea vitelor și în toate îndeletnicirile gospodărești, P. S. Sa a convocat conferința protopopească dela 24 Mai 1902 și punând în discuțiune această problemă, s'a hotărât ca în toamna fiecărui an și în fiecare județ să se țină în întreaga eparhie *conferințe pastorale generale*, în cari să se discute și să se desvolte de către preoți anumite teze de conferințe, propuse, alese și hotărâte în conferințele protopopești. Aceste teze se anunță din timp tuturor preoților ai eparhiei spre a le lucra cu îngrijire, fiecare după puterea lor, și cu obligațiunea de a le prezenta înscris la conferințele pastorale generale.

După închiderea acestor conferințe generale tezele înscris se înaintează chirarhiei unde se exa-

minează și se notează după a lor valoare în foile matriculare ale fiecărui preot.

Aceste conferințe pastorale s'au și inaugurat în toamnă anului 1902 cu o deosebită solemnitate spre bucuria generală a întregii preoțimi din eparhia Dunării de jos.

k) Conștient apoi de adevărul că starea morală este temelia fundamentală a existenței și a trăinicieii unei națiuni, și că prin viața morală a familiei, care este răsadnița sau pepiniera societății, se asigură moralitatea publică a națiunii, Prea Sântia Sa încă din începutul episcopatului său, — considerând că supravegherea moralității poporului alcătuiește una din cele mai sfinte datorii ale chemării preoțești —, a hotărât prin organele sale administrative, întocmirea unei statistice asupra moralității poporului, din decursul anului 1901, ca din rezultatele dobândite, cunoscându-se gravitatea ranelor sociale și morale ale credincioșilor din întreaga eparhie, să se poată lua adevăratele măsuri de îndreptare¹⁾.

Ca rezultat al acestei întreprinderi pastorale s'a înregistrat următoarea situațiune generală a relelor sufletești și trupești din decursul anului 1901:

Protopopiatele eparhiale.	Nașteri naturale.	Concubinae.	Condamnați.
Covurlui	459	1.280	849
Brăila	447	953	529
Tulcea	204	452	395
Constanța	291	486	738
Total	1.401	3.171	2.511

Aceste triste constatări au fost în deosebi obiectul unor vii și interesante discuțiuni în ședința con-

¹⁾ Circulara chiriarhală No. 1060 din 17 Iunie 1902.

ferinței protopopești din ziua de 9 August 1902 când s'a și hotărît cuvenitele măsuri pentru îndrumarea unei activități preoțești în scopul stârpirei acestor rele destul de păgubitoare, măsuri cari și-au avut urmări îmbucărătoare, întrucât aceste cifre s'au micșorat din an în an, în chip simțitor.

l) Tot în direcțiunea activității postorale, preuții acestei eparhii au fost îndemnați și îndatorați prin ordine chiriarhale și asupra *instruirii și educațiunei tinerelor vlăstare ale parohienilor* lor. Un deosebit interes s'a pus pentru această mare și sfântă îndatorire pastorală, căci cu durere s'a constatat cum țăranul nostru nici după 40 de ani de învățământ obligator și gratuit nu este încă pătruns, după cum se cuvine, de rostul științei de carte, pentru care, el, neluminat și necunoscător de sine, viețuește pe ici pe colo copleșit de vicii și înăbușit de superstiții. Indatorirea preoților de a îndemna cu timp și fără timp pe părinți de a-și da copii la școală și de a-i deprinde diferite meșteșuguri ca așa să devină folositori și lor și semenilor și țării, încă au preocupat pe organele administrative ale acestei eparhii în îndrumarea, supravegherea și inspectarea activității preoțești.

m) Tot în interesul unei rodnice activități pastorale, P. S. Sa s'a îngrijit în deosebi și cu îndrumarea menirei preoților în *educația morală și religioasă a ostașilor țării noastre*, ba încă și a nenorociților ce conviețuesc în temnițe, obligând mai ales pe preoții de garnizoane ai acestei eparhii la împlinirea unor anumite și speciale datorii față de armată.

În acest scop, P. S. Sa a cerut și binevoitorul concurs al Ministerului de război prin următoarea

adresă cu No. 377 din 4 Martie 1903, al cărei cuprins, oglindind un program de activitate a preoților de garnizoană, îl și reproducem aici.

Iată-l:

«Pentru armată, care formează zidul de apărare a țării noastre, se impune nouă tuturor o deosebită solitudine.

Biserica, pe lângă zilnicele rugăciuni cari le înalță către Atotputernicul Dumnezeu pentru buna stare a Suveranului și vitejia armatei, apoi are și trebuie să aibă datoria de a se îngriji cu multă luare aminte de *educațiunea morală a ostașului*, din care să iasă *iubirea de patrie și dragostea nețărmurită pentru apărarea ei*.

Tot prin această educațiune morală trebuie să se încălzească inima soldatului pentru ascultarea și supunerea cu plăcere la ordinele șefilor; iar sarcina serviciului militar, prin cuvântări bine chibzuite să o prezinte sub o așa formă, încât să devie nu numai plăcută, dar să fie considerată ca un drept sfânt și cetățenesc, pe care cu drag să-l îndeplinească fiecare fiu al acestei țări.

Acesta este rolul Bisericii în armată și aceasta este rațiunea pentru care o admirabilă organizațiune a personalului și a serviciului preoțesc se află în armatele altor state, despre care Domnia-Voastră știți mult mai bine.

Dacă necesitatea despre o îngrijită activitate a bisericii este bine apreciată în armatele altor popoare, apoi în deosebi pe noi Români aceasta trebuie să ne preocupe și mai mult, întru cât trecutul nostru ca națiune a fost strâns legat de cel bisericesc, poate mai mult ca la alte națiuni.

Mari îmbunătățiri s'au făcut în armata noastră și cu drept ne fălim cu ea; mai ales în urma gloriosului război din 1877, când, condusă și comandată pe câmpiile Bulgariei de Bravul ei Căpitan, iubitul nostru Rege, prin vitejiile săvârșite, cu drept a atras admirațiunea lumii, iar noi, din sângele lor vărsat, am câștigat independența și regalitatea Statului din care a eșit și autocefalia Bisericii.

Privirile și gândul nostru deci, trebuie să fie veșnic îndreptate către scumpa noastră armată și fără preget cu toții să lucrăm ca soldații noștri, fiii acestei țări, să fie vrednici urmași ai neamului ca luptători în vremuri grele, iar după

ieșirea din armată și cu întoarcerea lor la căminul părintesc, să devină huni cetățeni și harnici gospodari.

Indrumarea armatei pe aceste căi cade în sarcina Bisericeii.

Este adevărat că în armată este astăzi un serviciu bisericesc :

Din când în când sunt aduși soldații la biserică spre a ascultă serviciul sf. liturgii, dar abia sosiți, și părăsesc biserică tocmai în timpul cel mai important; ba, prin aceasta se produce și zgomot care strică liniștea de care are nevoie ceilalți credincioși și ascultători;

Depunerea jurământului de către recruți se face în prezența unui preot;

La începutul fiecărei luni preotul de garnizoană merge la cazarmă cu apa sfințită;

Nu lipsește nici mărturisirea în sfântul și marele post, precum nici îngrijirea de cele sufletești în timpul boalei și înmormântarea celor decedați.

Prin acestea însă Biserica nu și-a îndeplinit în totul sfânta și marea ei chemare; ea are încă multe de făcut.

În fața acestor cerințe, cred a mea datorie, Domnule Ministru, a Vă face următoarea propunere pentru armata care se află în cuprinsul eparhiei noastre, Dunărea-de-Jos:

De mare folos ar fi ca în fiecare Duminică și la sărbători, soldații rând pe rând să meargă la biserică și să aziste la serviciul sf. liturgii până la sfârșit, unde vor auzi și predici obișnuite, iar în orașele mari, ca: Galați, Brăila, Tulcea și Constanța, pe lângă această îndatorire, ar fi foarte bine ca din două în două Duminici, după amiază, să fie aduși la biserică, în număr câți pot intra, și acolo numai cu ei, de către preotul ales ca cel mai priceput și pregătit pentru aceasta, să le predice în forma de catiheze militare și sistematice, învățându-i tot ce este de folos și tot ce trebuie a ști un soldat, pentru îndeplinirea datoriilor lui militare în timp de pace și în timp de război și cum trebuie să viețuiască sau să trăiască ca cetățean după împlinirea stagiului militar.

Aducerea soldaților la biserică spre a ascultă aceste predici sau catiheze se va putea face după înțelegerea ce ar urma să se ia de către preotul orânduit de noi cu șeful respectiv al trupei.

Dacă Domnia-Voastră, Domnule Ministru, veți binevoi a accepta această propunere, Vă rugăm să ne împărtășiți hotărîrea ce veți binevoi a lua, ca astfel să luăm cuvenitele măsuri în consecință».

Tot în *direcțiunea măreșilor aspirațiuni*, ce P. S. Pimen nutrește *pentru binele și propășirea Bisericii, a clerului și a tot poporului Ei românesc*, și către care P. S. Sa neîncetat s'a preocupat și se pfeocupă de a îndrumă întreaga activitate *pastorală* a preoților Săi dela „Dunărea de Jos“, dăm aci și „Enciclica pastorală“ dată de P. S. Sa cu **prilejul sfințelor Paști din anul mântuirii 1904**, sub No. 450 din 14 Martie, către întregul cler și popor de sub arhipăstoria P. S. Sale.

Iat-o :

P I M E N

DIN MILA LUI DUMNEZEU, EPISCOP AL „DUNĂREI DE JOS“, TUTUROR CUCERNICILOR PREOȚI ȘI DIACONI, ȘI TUTUROR BUNILOR CREȘTINI DIN ACEASTĂ DE DUMNEZEU PĂZITĂ EPARHIE, HAR ȘI PACE DELA DOMNUL NOSTRU IISUS CHRISTOS, IAR DELA SMERENIA NOASTRĂ BINECUVÂNTARE.

„Încă câteva zile și vom ajunge sfintele Paști, când lumea creștină prăsnuește cea mai mare și mai strălucită sărbătoare dintr'un an, adică *Invierea Domnului nostru Iisus Christos*.

Toți oamenii se pregătesc pentru primirea «Invingătorului morții»—Iisus Christos—; și bogatul și săracul se simt mai liberi de grijile lumesti, și hătrâmul gârbovit de povara anilor ca și tânărul voinic în floarea vârstei, toți, în sfârșit, cu unul și acelaș dor pentru curățenia păcatelor, cu una și aceeaș ardoare creștinească pentru apropierea și împărtășirea cu „*Sfântul Trup*“ al Domnului, se întâlnesc pe pragul bisericii, unde intrând ascultă cu luare aminte sfânta slujbă. Mama cea bună cu copiii curați, îmbrăcați în haine de săr-

Protopopii și revizorii școlari ai județelor Eparhiei Dunărei de jos în conferință, sub președenția P. S. Episcop Pimen. (3 Septemvrie 1903).

bătoarc, îi îndreaptă pe drumul ce duce la biserică și închinându-i pe la sfintele icoane, îi pregătește pentru sfânta împărtășire.

Toată lumea în săptămâna cea mare, cete, cete, merge seara la „denie“ unde maișales în «Joaia cea mare» când se citesc cele 12 evanghelii, cu umilință ascultă dumnezeieștile și cele de de urmă povețe, pe cari Bunul Invățător le-a dat apostolilor Lui, iar printr'înșii întregului neam omenesc, cari învățături se pecetluiesc prin porunca cea nouă de „*a ne iubi unii pe alții*“;—și cu inima sdrobită de durere ascultă chinuitoarele patimi precum: batjocuri, loviri, scuipări, încununarea cu spini, restignirea pe cruce și în sfârșit îngrozitorul sfârșit al *Aceluia* ce a mântuit pre om.

Apoi, Vineri noaptea tot poporul adunat la biserică cu ochii plini de lacrimile umilinții, însoțesc ocolirea bisericii cu sf. epitaf și depunerea în mormânt a Mântuitorului, — fapt cutremurător care ne aduce aminte despre starea de răutate care stăpâniă lumea și despre întunecimea minții omenești care uitase pe adevăratul Dumnezeu.

Încă câteva ceasuri și totul se schimbă; căci în noaptea sf. Paști, creștinii în mâini cu lumânări aprinse măresc pe Domnul, cel ce prin puterea sa dumnezeiască, *înviind din morți*, a sdrobit puterea morții și a înlăturat întunericul care apăsă asupra lumii.

În adevăr, o altă lume, alte idei, alte cugetări!

În locul cântărilor bisericești duioase până la lacrimi, acum se întonează triumfătorul imn prin care ne vestește că: „*Christos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând, și celor din mormânturi viață dăruindu-le*“, și care imn revarsă în inimile tuturor o așa duhovnicească bucurie încât toți voioși se întorc, purtând în mâini lumânări aprinse, spre a lumina casele cu *lumina* adevărilor creștinești, cari garantează fericirea omenirii aici și în cealaltă viață.

Aceasta este și motivul pentru care moșii și strămoșii noștrii, când se reîntorceau la casele lor cu lumini aprinse, dela *luminatul praznic al Invierii*, își însemnau cu semnul sfintei cruci cei patru pereți ai casei!

Din ziua sfintei și minunatei *Invierii*, și până la strălucita Înălțare la Cer a Invingătorului morții—Iisus Christos—,

salutarea cu care creștinii se întâmpină între ei, nu mai este cea obișnuită, ci fiecare vestește că „*Christos a înviat!*” și toți răspund cu o deplină convingere că Christos „*adevărat a înviat!*”. — Și câte multe alte deprinderi și frumoase obiceiuri creștinești și strămoșești nu împodobesc aceste zile strălucite ale *Invierii Domnului*, pe cari noi creștinii trebuie să le păstrăm cu cea mai mare sfințenie.

Dar, iubiții mei fi în Domnul, în nespusa bucurie ce simțim la sărbătoarea strălucitei Invieri a Mântuitorului, ia parte nu numai întreaga suflare omenească, dar și întreaga fire cerească și pământească, căci Invingătorul morții cel înviat este Făcătorul și Stăpânitorul și al celei cerești și al celei pământești.

Oare nu ne aducem aminte din sf. Evanghelie că îngerii au fost cei dintâi cari au vestit femeilor mironosițe Invierea Mântuitorului ?

Oare nu simțim cu toții că bucuria noastră pare a o împărtăși și Soarele care începe a-și trimite razele sale mai luminoase și mai călduroase către noi ?

Oare nu observați că cu Invierea Domnului, reînviează întreaga fire ?

Căci odată cu sfintele Paști, sosește și dulcea primăvară cu ale ei frumuseți. Ea ne aduce primele floricele ce preînchipuesc curățenia vieții creștinești, din care culegând, le depunem pe mormântul Domnului.

Da, frumoasa primăvară ne înfățișează două idei, două învățăminte vrednice de toată luarea aminte din partea noastră :

I. Ne învățăm a crede cu tărie că va fi o reînviere a noastră a tuturor, dată nouă ca har prin învierea din morți a Domnului nostru Iisus Christos; și al

II. Cu venirea primăverii, când întreaga fire își reînnoește fața prin tainica și fireasca funcționare a legilor puse de D-zeu, în puterea căroră și iarba, și pomii, și pădurile, și multe vietăți, care în timpul iernei, știți, că au fost ca într'un somn, acum — totul desprimăvărându-se — se trezesc, se ridică cu vioiciune către o nouă viață, simbolizând *munca firească* pusă de D-zeu ca o lege și ca condițiune neapărată pentru viață.

Și în adevăr, întinsele câmpii și frumoasele plaiuri ale scumpei noastre țări, cari prin a lor firească muncă încep a se îmbrăca în haina primăverii, ne înfățișează o așa priveliște dătătoare de viață, încât în chip firesc ne chiamă și pe noi la o nouă viață și deci către o nouă *muncă*.

A munci în orice fel este o cerință a firei omenești. A munci este o trebuință firească a vieții; de aceea și sf. apostol Pavel nu în zadar poruncește: „*cel ce nu muncește să nu mănânce*“. Observați că nimic nu există în lume fără să muncească, căci unde nu este muncă acolo nu este adevărată viață. Priviți toate vietățile de pe pământ, cercetați modul lor de viață, și vă veți convinge că toate viază și se mișcă în puterea muncii. Munca lor însă se mărginește numai în a se nutri. Omul, și numai el, ca ființa cea mai desăvârșită de pe pământ, ca cel ce este coroana tuturor creaturilor, viază și muncește nu numai pentru a se nutri pe sine și pe ai săi, ci el muncește într'un scop mai măreț și mai înalt: *binele aproapelui său, binele neamului său și al țării sale*.

Munca omenească este de două feluri: muncă fizică sau trupească și muncă intelectuală sau sufletească.

Ce este munca fizică sau trupească? Ea este încordarea și punerea în lucru a puterilor noastre trupesti, în scop ca prin ea să putem trage foloase trebuincioase vieții noastre ca oameni, ca soți de familie, ca creștini și ca cetățeni.

Munca fiind cea dintâi necesitate pentru buna stare a familiei, să cercetăm, iubii mei fi în Domnul, cum soții creștini, — bărbatul și femeia — potrivit firei lor trebuie să-și împartă munca pentru înflorirea și bună starea familiei lor.

Bărbatul și femeia, ca soți, sunt datori de a se iubi și respecta unul pe altul, de a se îngriji și ajuta la toate păsurile și nevoile lor, și de a munci împreună pentru bunul trai al căsniciei și pentru propășirea gospodăriei lor.

Cu cât legătura căsătoriei între soți este mai tare și fericită de orice turburări cu atât și fericirea vieții lor — pe cât e posibil în această lume — li este garantată, fie chiar în cele mai grele împrejurări.

Capul familiei, care este bărbatul, are datoria de a munci și a se îngriji pentru întreaga familie ca cap al ei.

Femeia, atât ca soție cât și ca mamă, este datoare de

a munci pentru buna stare casnică, anume: să se îngrijească cu multă sârguință pentru *curățenia casei*. Este cea dintâi datorie a unei femei vrednice ca casa ei să fie totdeauna curată, aierisită și împodobită cu lucruri făcute de însuși mâinile ei; mai ales la țară, pânzeturile de tot felul și pentru toate trebuințele casnice, stofele, împletiturile și orice alte țesături pentru îmbrăcăminte să fie *indeletnicirile casnice* cele mai de seamă ale unei bune și harnice femei de casă. Atragem deosebita luare aminte asupra acestor datorii ce se impune femeii românce, întru cât, din nenorocire, aceste vechi îndeletniciri casnice ale străbunelor noastre au început a fi părăsite. În locul pânzeturilor de casă, astăzi se cumpără pânzeturi străine ceea ce este o pagubă pentru țara noastră, și este un fapt de puțină laudă pentru femeia româncă din vremurile de astăzi. Aceasta este așa numită muncă a femeii pentru *întreținerea casei*.

Nu trebuie însă să se uite că femeia ca mamă are o sfântă datorie de împlinit și o pricepută muncă de desfășurat în ceea ce privește *creșterea și educațiunea copiilor*. În această privință, precum curățenia casei tot astfel se impune femeiei și grija pentru curățenia copiilor, știut fiind că, copii curați vor fi totdeauna sănătoși, vioi și vor crește mari și voinici; vor fi feriți de a veni în atingere cu copii bolnavi, când—ferească Dumnezeu—se întâmplă boli moltiplice în sate; și în cazul când unul din copii se îmbolnăvește, mama este datoare de a vesti pe preot dela care va primi sfaturi, iar în cazuri grave fiind medicul va ascultă de povețele acestuia.

Sfânta noastră Biserică în fiecare zi la slujba sfintei liturghii ne îndeamnă să cerem dela Dumnezeu înger de pace care să fie păzitor, precum sufletului tot așa și trupului nostru. Cu alte cuvinte precum suntem îndatorați de a ne îngriji și a ne păstra sufletul nostru curat și nepătat de păcat, tot așa avem datoria de a ne îngriji și a ne păstra trupul nostru curat și neatins de boale; pentru că și sufletul și trupul sunt făcute de Dumnezeu.

Când copilul începe a vorbi mama trebuie să-l deprindă a rosti numai vorbe frumoase ferindu-l în totdeauna de a auzi vorbe urâte și necuviincioase ca: batjocuri, injurături

de persoane și lucruri sfinte ș. a. O mamă înțeleaptă trebuie să ferească pe copiii ei de aceste rele ca și de foc. Este foarte frumos și se cuvine laudă mamei, care seara, dimineața, la prânz și la cină, precum și la culcare și la sculare din somn, deprinde pe copiii de a spune o scurtă rugăciune către Dumnezeu, către Maica Domnului sau către Îngerul păzitor și, nu mai puțin, cu mergerea la biserică și cu ascultarea sfințelor slujbe.

Înainte ca copilul să ajungă vârsta de școală, mama e datoare să-l deprindă de a iubi și a-i fi dragă școala, iar după ce copilul va începe a urmări la școală, mama încă este datoare de a-l trimite totdeauna spălat, cu hainele și încălțăminte curată; apoi când se reîntoarce de la școală să cerceteze ce a lucrat și să-l îndemne de a-și citi și pregăti lecțiunile. Nu trebuie să se uite că pe măsură ce copilul crește, părinții sunt datorii de a-l deprinde să-și iubească țara sa, neamul său, biserica și religiunea sa, căci aceste toate vor forma cea mai frumoasă moștenire pe care părinții o pot lăsa copiilor lor. Deprinderea la un meșteșug trebuie să fie grija de căpetenie a părinților pentru copiii lor, căci meșteșugul este ca o brățară de aur. Aceasta ar fi în scurtă muncă pe care mama este chemată a o împlini în mijlocul familiei sale.

Acum, iubii mei fii în Domnul, să trecem mai departe spre a vedea care este munca ce trebuie să o îplinească și bărbatul ca șef și conducător al familiei.

Țara noastră cu ale ei plaiuri și câmpii, fiind o țară rodnică, lesne se poate înțelege că munca obștească a sătenilor noștri este *munca câmpului*, plugăria sau agricultura.

Munca câmpului fiind cel mai de căpetenie izvor de bogăție a poporului nostru de la țară se cuvine a ne ocupa mai în de aproape despre ea. Munca câmpului nu se face numai cu brațele omenești, ci și cu vitele. Pentru aceea se cuvine ca fiecare gospodar după a sa putere să-și înmulțească vitele de muncă și de hrană, îngrijindu-le în deosebi foarte de aproape atât ca curățenie cât și ca hrană, știut fiind că de la buna curățenie și de la buna hrană a vitelor atârna și puterea lor de muncă. Economicește dar e bine a avea mai puține vite și mai bine întreținute, decât multe și

slabe. Aceste de pe urmă n'aduc folos nici pentru muncă și nici pentru îndestularea casei.

Nu este destul ca cinevă să *munciască*, ci trebuie să știe *cum să muncească*, ca munca să aducă cât mai mult folos. Căci nu dela întinderea prea mare Ța holdelor atârnă folosul ci dela munca pricepută care face ca din puțin să atragem foloase mari.

Este bine și în folosul săteanului român de a-și îngriji îmbunătățirea pământului de hrană și de a-l munci cu pricepere. Sfaturile pentru o muncă pricepută care să aducă foloase mari le va căpăta dela preotul și învățătorul satului, cari sunt cei doi luminători și conducători ai poporului pe calea binelui. În acest scop s'a și înființat prin fiecare comună, sat și cătun *cercuri culturale, școale de adulți și șezătorile sătești* la cari îndemnăm și sfătuim pe toți bunii creștini de a se duce și a ascultă cu băgare de seamă toate învățămintele ce li se dau.

Pe lângă muncă se cere și înțelepciune ca cinevă să fie bun și vrednic gospodar. Vreau să zic, către bunii mei fii în Domnul, că din folosul muncii să se facă economii cari pe de o parte contribue la îmbogățire, iar pe de altă parte ne slujește ca puternic sprijin în timp de boale, bătrâneți ori alte nevoi ale vieții. În acest scop s'au și înființat de curând mai în toate satele noastre *bănci populare* la cari cu tot dinadinsul îndemnăm de a-și depune fiecare o parte din economiile sale spre păstrare și fructificare.

Urmările muncii nu pot fi altele decât *fericirea*. Precum gospodarul muncitor este o podoabă pentru familia și comuna sa; tot așa este el o podoabă pentru neamul și țara lui. Într'un sat unde călătorul vede o biserică înaltă și măreață, o școală încăpătoare și frumoasă și alte așezăminte pentru binele obștesc, de îndată va pricepe că acolo trebuie să fie oameni muncitori și buni gospodari; și din potrivă acolo unde aceste așezăminte sunt în ruină ori lipsesc, fără multă greutate poate să priceapă că acolo sunt oamenii leneși și cu rele apucături, despre cari iată ce citim în Sf. Scriptură: „*Omul harnic și muncitor se înavușește iar cel lenes și trândav este aducător de rușine*“.

Precum am zis la început, fiecare om trebuie să mun-

cească; și militarul și învățătorul și judecătorul și administratorul au anumitele lor meserii sau chemări pe cari trebuie să le îndeplinească prin muncă.

Acestea sunt învățămintele pe cari cred de bine de a vi le împărtăși vouă, iubiților mei fii în Domnul, cu fericitul prilej al sărbătoririi sfintelor Paști, și nădăjduesc că fiecare din voi dându-și bine seama de foloasele ce pot trage din aceste învățăminte se va sili a le urma, ca astfel viața noastră creștinească și cetățenească să devină din ce în ce mai bună spre mărirea lui Dumnezeu și spre fericirea neamului nostru românesc.

Făcându-vă ale Mele urări, rog pe bunul Dumnezeu ca să vă dăruiască vouă și tuturor odraslelor familiilor voastre mântuirea, sănătatea și ajungerea la mulți ani a acestor strălucite sărbători.

Darul Domnului nostru Iisus Christos și dragostea lui Dumnezeu și Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți. Amin».

Pentru a învederă și mai bine îndemnurile stăruitoare cu cari P. S. Pimen a îndrumat și continuă a îndrumă activitatea preoților acestei eparhii în toate direcțiunile nevoilor vieții creștinești, cetățenești și casnice ale poporului, dăm aci circulara chiriarhală din 25 Martie 1902, dată chiar din primele zile ale episcopatului Său către PP. CC. Protoierei eparhiali :

„Cu multe daruri a înzestrat Dumnezeu pe om și în deosebi pe român. In firea lui a pus atâtea calități, încât cei chemați a se îngriji de dânsul cu ușurință pot să-l îndrumeze la o viață mai bună și mai spornică. Poporul român dar, din fire este aplicat la fapte mari; rămâne numai ca el să primească din ce în ce o dezvoltare a acestor daruri, ca astfel să fie vrednic de moșii și strămoșii noștri, cari ne-au lăsat urme neșterse de vrednicia lor ca români și buni creștini.

Dezvoltarea acestor daruri, revine de drept preotului și învățătorului, cari prin anumita lor pregătire în această

direcțiune și prin atingerea apropiată în care se găsesc cu poporul, au cea mai mare înlesnire pentru împlinirea acestei datorii. Și apoi chemarea lor, ca luminători ai poporului, le impune datoria de a combate întunerecul cu toate ale lui rele urmări.

Pe aceste considerațiuni, preotul și învățătorul în toate timpurile și la toate popoarele au fost recunoscuți ca cei mai buni și mai proprii îndrumători ai omenirii către lumină, prin care în timp s'au încheșat și consolidat acele națiuni, ce fac astăzi fala lumii.

De altfel și în țara noastră, lucrul acesta tot așa a fost apreciat și ca probă, toți bărbații noștri de Stat, mari patrioți, s'au convins de rolul acestor doi factori așa de importanți în mijlocul poporului nostru și pe cât mijloacele și împrejurările li-au permis, s'au îngrijit de soarta lor. Prin legi anumite li-au asigurat o pozițiune materială și i-au rădicat din acea stare de nesiguranță și umilire, în care se găseau, — mai ales preotul —, până mai deunăzi.

Pentru preot cu deosebire, în timpul din urmă, s'a făcut mult și avem nădejdea că treptat treptat se va face și mai mult, dacă și el, preotul, va căută să răspundă la chemarea ce o are în mijlocul poporului cu mai multă priecpere și hărnicie.

Învățătorul are datoria de a pune în mâna copilului cartea și a-l face să cunoască nevoia de lumină și modul cum să o poată dobândi. Odată cu aceasta, el este obligat de a pregăti pe copil către cunoștințe din ce în ce mai largi, învățându-l dragostea către Dumnezeu, către aproapele, către sine și către patria și neamul său. El îi deschide ochii și-i luminează mintea, ca să cunoască ce este bine și ce este rău, ce este adevăr și ce este minciună; ce este drept și ce este nedrept. El îi face cunoscut datoriile dintre oameni și învață respectul către Dumnezeu și către cei mai mari decât dânsul.

Cu alte cuvinte, îi împărtășește toate acele cunoștințe bune și neapărat trebuincioase pentru viitorul cetățean român. Rolul învățătorului dar, se întinde asupra copiilor numai până la vârsta de cel mult 14 ani. De aci el înce-

tează a mai avea o înrăurire directă asupra foștilor lui școlari.

Preotul are însă un cerc mult mai întins de muncă. El ia pe om dela cea mai fragedă vârstă, pot zice chiar dela nașterea sa, îl binecuvântează, îi supraveghează creșterea cu un interes curat părintesc, îl învață adevărata lumină a cunoașterii de Dumnezeu, sfințindu-i viața prin sfintele mistere și rugăciuni, conducându-l și îngrijindu-l până, ba și dincolo de mormânt. Înaltă și sfântă este chemarea preotului! El poate aduce mult bine țării și poporului, când este pătruns de misiunea lui. Preotul cu tragere de inimă pentru binele și fericirea poporului, nu pierde nici un minut din viața sa, ci, ca și bunul păstor, chiamă oile sale, cari ascultă cu drag glasul lui și merg după el. Tot așa și preotul își chiamă credincioșii la biserică, și aci, mai ales în Dumineci și sărbători, îi învață și-i sfătuește ca un bun părinte duhovnicesc. Le luminează mintea, le încălzește inima, ca astfel să vadă lumina cunoștinței lui Dumnezeu, să înțeleagă adevărul și să simtă nevoie de tot lucrul bine plăcut Domnului. Aci, în biserică, după serviciul sfintei liturghii, săvârșit cu evlavie și frica lui Dumnezeu, preotul harnic cuvintează poporului, învățându-l să creadă în Dumnezeu, să-L iubească și să nădăjduiască în fericirea vieții de veci. Deșteaptă în el iubirea către religiunea și neamul nostru românesc, iubire care a încălzit până la vitejie brațul moșilor și strămoșilor noștri pentru apărarea moșiei și a religiunii în timpuri grele. Tot din această iubire a răsărit vitejia fiilor noștri puși sub conducerea prea înțeleptului și viteazului nostru Rege Carol I și din care cu vrednicie am câștigat independența țării și autocefalia Bisericii. Il învață apoi supunerea și respectul către legile și autoritățile bisericesti și cetățenești, din cari reiese respectul de sine și de avutul aproapelui său. Tot aci preotul poate, cu înlesnire, să cuvinteze poporului despre sfințirea vieții casnice, ca condițiune neapărată pentru trăinicia familiei creștine, atrăgându-i luarea aminte la datorია ce i se impune, de a-și crește copii în spiritul religiunii și al patriotismului. Dela înălțimea pozițiunii sale preoțești, ca învățător și ca luminător al po-

porului încredințat conducerii sale, preotul este dator să sfătuiască pe fiii lui sufletești, ca să iubească munca cinstită și harnică, mai ales acum, când nevoile sunt mai simțite ca altădată. Aplicarea la meserii de tot felul, atât de trebuincioase poporului, cum și îndrumarea către o viață cum-pătată și înființarea de societăți economice prin comune, încă trebuie să preocupe pe preot în cuvântările sale bisericești.

În afară de biserică, preotul are nenumărate datorii, pe cari este obligat a le împlini, de oarece ele stau în strânsă legătură cu misiunea sa pastorală.

Cine poate cunoaște mai bine ca preotul metehnele sau relele deprinderi, cari au început a se introduce în viața poporului nostru românesc? Și apoi, cine ar putea cu mai multă autoritate să combată și să oprească lăfțirea acestor rele? De sigur numai preotul înțelept și harnic. Lenea și beția din care izvorăsc o mulțime de alte rele, ca: sărăcia, invidia, minciuna, jurământul strâmb, mizeria, ruina și crima; aceste uricioase vișuri, prin cari s'au ruinat popoarele vechi și cari astăzi, din nenorocire, amenință pe unii din fii Bisericii noastre, numai printr'insul s'ar putea mai bine combate. Adesea preotul este chemat de enoriași prin casele lor, și aceasta se întâmplă cel puțin odată la începutul fiecărei luni, când își vizitează întreaga sa enorie. Cu această ocaziune el, pe lângă combaterea relelor amintite; poate ca să dea toate ale sale îndemnuri pentru o viață mai îngrijită și o gospodărie mai rațională, cari aduc după ele mari foloase pentru popor și neamul nostru.

În asemenea ocaziuni, preotul poate și este chiar dator, ca să sfătuiască poporul în privința creșterii, curățeniei și educațiunii copiilor. Asemenea în ce privește curățenia caselor și a curților. Pătulele și eurtea se cere ca să fie tot așa de curate, ca și casa, știut fiind că boalele nu pătrund acolo unde este curățenie. Și în cazuri, Domnul să ne ferească, de boale molipsitoare, tot preotul este cel dintâi chemat, ca, pe de o parte, să anunțe autoritatea în drept spre a lua măsuri contra întinderii acelor boale, iar pe de alta să îndemne poporul de a folosi sfatul medicului și medicamentele ce i se dau. Tot asemenea prin influența sa morală, preotul este singurul în stare, care

ar putea, ca să lucreze mai bine la înmulțirea avutului și la dezvoltarea gospodăriei săteanului. El ar putea ca să-l îndemne a-și construi o casă mai igienică, mai sănătoasă și mai luminoasă ca multe din cele în cari locuiește astăzi. Ar putea mai departe, ca în locul spinilor, ciulinilor și altor buruieni displăcute privirei și bunului simț, care de multe ori cu vârful lor ating strașina casei, să îndemne poporul a planta pomi și arbori, și nu va strică dacă se vor pune și pe holde, mai ales la hotarele lor, spre a se bucura de roadele ce dau, de umbra ce aduc și de liniștea ce asigură poporului, ferindu-l de judecăți și de neînțelegeri adesea vătămătoare.

El, ca mai luminat în comună și cu influența pe care o are între păstorii săi, dându-și mai bine seamă de ocupațiunea primă a țărânului nostru, care se îndeletnicește mai mult cu munca câmpului și creșterea vitelor, ar putea ca să îndrumeze pe păstorii săi către o muncă mai sistematică. El este dator a-i îndemna să se folosească de toate mijloacele recomandate de oamenii științei pentru pregătirea pământului prin îngrășăminte, pentru lucrarea și cultivarea lui, cum și pentru nutrire și îngrijirea vitelor spre a face din ele un izvor sigur de bogăție pentru popor. Printr'o astfel de sârguință din partea preotului, se realizează un mare bine pentru popor și o deplină stare de fericire pentru toți. Forța morală și o pozițiune socială îmbucurătoare de aci se poate deduce, și acela este adevărat român, care prin muncă cinstită știe să-și asigure o bună reputațiune printre frații săi.

Mare laudă se cuvine dar acelui preot, care va lucra ca un adevărat părinte pentru răspândirea luminei în direcțiunea arătată și numai unul ca acesta va putea cu dreptul ca să-și dovedească rostul chemării sale așa de importante în mijlocul poporului.

Aceste observațiuni ale Mele, expuse aci pe scurt, se impun atențiunii Prea Cucerniciei Voastre și Vă invit, ca de îndată să luați măsuri a fi aduse la cunoștința cucernicilor preoți din acel județ, pe cari îi veți îndemna:

1. A trăi în deplină armonie cu învățătorul, a cărei dragoste să se silească a și-o asigura și apoi amândoi,

mână în mână, să lucreze cu căldură la binele și fericirea poporului, care formează trăinicia și propășirea noastră morală și națională. Pentru ajungerea acestei prietenii între sine și învățător, preotul se cuvine a fi după cum însăș numirea de presviter îl arată, bătrân, mai ales cu mintea, neascultând tot ce vorbește în rău de unul și de altul, și lăsând întotdeauna mai mult dela sine. Acolo unde preotul și învățătorul vor fi uniți în gânduri și dorințe, acolo unde ei își vor cunoaște marele lor rol de luminători ai poporului, totul va fi de laudă și cu ușurință va lăsa să se întrevadă cum națiunea cu pași siguri va merge către glorie și mărire națională. Pe când, din contră, acolo unde ei nu lucrează în unire și armonie și mai ales acolo unde unul se luptă în contra celuilalt, nu poate să se vadă decât turburări păgubitoare atât în ce privește prestigiul și demnitatea lor, cât și în ce privește desvoltarea sentimentului religios și național în popor.

În asemenea ocaziuni preotul și învățătorul nu mai sunt acele modele vrednice de imitat, la care poporul se cuvine a-și așinti privirile, ci devin o piatră de scandal, un povățuitor orb și o lumină întunecată, care nu mai are nici-o putere de propagare. Printr'o astfel de purtare din partea lor în loc de consolidare se va produce sdruncinare, care curând sau mai târziu va aduce după sine ruina morală și materială a poporului.

2. A lucra fără preget atât în biserică prin cuvântările ce este obligat a te rosti la diferite ocaziuni, cât și pe la casele enoriașilor când va avea prilejul de a da sfaturi, la deplina luminare a poporului către tot ce este de folos pentru mântuirea lui sufletească și pentru îndrumarea către o viață socială mai bună.

Cine cunoaște mai bine ca dânsul nevoile poporului și cine ar trebui să se bucure de mai multă autoritate și încredere într'o comună ca preotul? El dar, se cuvine pentru asigurarea acestei autorități, a lucra cu sârguință și cu tragere de inimă și mult se va câștiga printr'însul, când va fi la înălțimea acestei chemări.

El are datoria de a pregăti poporul către mântuire prin îndemnul la virtute și moralitate și către o pozi-

fiune socială mai aleasă prin îndemnul la muncă și economie.

Acestea sunt, Prea Cucernice Părinte, preocupările Mele de căpitanie, în ce privește împlinirea cu succes a misiunii preoțești față de poporul încredințat păstoriei sale și așa doresc ca să lucreze preoții din această de Dumnezeu păzită Eparhie.

Am convingerea fermă, că aceste preocupări ale Mele ocupă și gândirea tuturor oamenilor noștri de bine și în consecință Vă invit a îndemna pe toți preoții din acel județ ca să se silească a aduce la îndeplinire, după puterile fiecăruia, aceste ale Mele părintești îndemnuri, spre a bine merita numele de bun părinte și harnic lucrător în via Domnului, după care numai îi voi judeca, îi voi pretui și răsplăti“.

Călăuziți de așa îndemnuri înalte și îndrumați către asemeni orizonturi largi, preoții acestei eparhii și-au înțeles menirea apostolatului lor așa fel că la sfârșitul anului 1902, Prea Sântia Sa încheie cu satisfacție următorul prim bilanț al activității preoțești din eparhia Sa, pe care îl și transmise PP. CC. Protoierei eparhiale, iar prin aceștia tuturor preoților cu prilejul zilei de reînnoire a anului 1903.

Iată-l:

Prea Cucernice Părinte,

„Un a trecut, altul a sosit.

Anul 1902 s'a dus în rândul tovarășilor lui, alcătuind noianul veșniciei, pe care îl are numai singur Dumnezeu, făcătorul timpului ca și al tuturor celorlalte făpturi ale Sale. Cu trecerea anului se scurge și o parte din viața noastră, așa că sosiți la sfârșitul anului vechiu cu voința lui Dumnezeu ne găsim în pragul noului an 1903.

Intreaga noastră viață, dela vârsta când am început a cugeta și a ne da seama de noi și de lucrurile ce ne încunjoară, formează un lanț de aduceri aminte și fapte,

unele plăcute și încântătoare, altele întristătoare, ba chiar dureroase. Faptele s'au dus împreună cu timpul când s'au petrecut, pentrucă timpul toate le înghite și cu el toate trec în domeniul veșniciei, rămânând numai aducerile aminte cări cristalizează faptele.

Câte popoare s'au strecurat cu timpul în care au trăit, și câte evenimente au dispărut, rămânând numai ca niște fapte istorice ale lumii! Un lucru a rămas; — a rămas efectul faptelor, efect bun sau rău, după cum a fost în sine fapta, ori bună ori rea, fie a unui popor, fie a unui om.

Istoria neamului nostru românesc ne oglindește faptele strămoșilor în decursul celor optsprezece sute de ani, de când existăm ca națiune și popor în aceste părți ale lumii. Din istorie le apreciem faptele lor ca oameni și creștini. Câte greutăți n'au avut de învins și câte lupte n'au avut de purtat contra barbarilor cari s'au rostogolit pe frumoasele câmpii ale scumpei noastre țări! Toate au trecut, au intrat în abizul uitărei, iar faptele strămoșilor și moșilor noștri au rămas, pentrucă și-au iubit și respectat religiunea care li-a fost tot așa de scumpă ca și moșia.

Rămâi cu adevărat uimit, când gândești cât de greu a fost trecutul și viața, și când găsești caracterul și statornicia străbunilor noștri ca o stâncă de granit pe care nici o vijelie nu o poate clinti. Apărarea moșiei și a religiunii eră deviza strămoșilor noștri. Pentru ele trăiau, pentru ele ei muriau, pentrucă în ele ei viiau.

Așa au cugetat și așa au trăit Românii!

Să ne întoarcem însă la timpul cel mai apropiat de noi; să ne dăm seama de lucrul nostru, să cercetăm din nou faptele săvârșite de noi, cu alte cuvinte să ne facem un scurt bilanș al activității noastre ca români și în special ca preoți, ca părinți sufletești ai poporului nostru românesc. Bilanșul e lesne de format: starea poporului nostru judecată sub toate raporturile, fie cel religios-moral, fie cel economic-social, dau rezultatul sigur al activității noastre preoțești. Dacă în decursul anului ce încheiem, binele a propășit în cercul păstoriei fiecăruia

dintre noi, e o dovadă a hărniciei noastre pastorale; dacă din contră răul s'a înmulțit, desigur că o mare parte se atribue nepriceperii noastre pastorale. Scurt, putem afirma că dela activitatea noastră pastorală atârnă binele și fericirea poporului, sau răul și peirea lui.

Am afirmat că dela munca și hărnicia fiecărui preot depinde în totul, buna stare morală și materială a popoarelor încredințați păstoriei sale. Da, așa este; căci nu știu care altul ar fi rostul și chemarea preotului în societate, dacă nu năzuința neîncelată de a o îndrumă pe calea propășirii morale și sociale creștine. Numai prin aceasta ar satisface poruncei date de Iisus Hristos, a fi lumina lumii, poruncă care cuprinde în sine întregul domeniu al vieții creștinești și cetățenești. Oricât s'ar încorda autoritățile lumești de a îndrumă omenirea pe calea cea bună sub toate raporturile, nu ar putea avea succesul dorit ca acel îndemn din partea bisericii, cu caracterul ei blând și cu sancțiunea dumnezeiască dată de către fondatorul ei, Iisus Hristos, care a adus binele și fericirea lumii.

În așa chip și în așa mod trebuie să cugete la începutul anului fiecare dintre cucernicii preoți ai acestei de Dumnezeu păzite Eparhii, părinți sufletești ai scumpului nostru popor dela gurile Dunărei.

Din parte-Mi, cu voința lui Dumnezeu, sunt abia zece luni de când am condus această frumoasă Eparhie și dacă îndrăznesc la sfârșitul anului 1902 a-Mi încheia bilanțul activității Mele episcopale, apoi am bucuria mea sufletească în a însuma un număr de măsuri, sfaturi și instrucțiuni, cari — precum știți — unele li-am împărtășit în mai multe circulații prin Prea Cucernicia Voastră, iar altele cu prilejul vizitelor canonice ce am făcut în o parte a Eparhiei, sau când am avut bucuria de a primi pe unii dintre preoți la reședința Noastră episcopală.

Între aceste măsuri s'ar putea cită:

a) Introducerea conferințelor protopopești, cari se țin din două în două luni la reședința episcopală, sub președinția noastră. Cunoașteți cât de bune și folositoare sunt aceste conferințe pentru administrația Eparhiei;

b) *Obligațiunea ca fiecare preot din întreaga Eparhie să țină predici și sfătuiri pastorale, tinzând printr'aceasta a lumina din ce în ce mai mult pe oameni asupra unei vieți mai îngrijite, atât ca creștini, cât și ca cetățeni și ca gospodari;*

c) *Inființarea foilor matriculare sau așa numitele memorii disciplinare pentru fiecare preot, în care să se noteze cultura, conduita și activitatea pastorală a preotului în mijlocul poporenilor lui, cum și în viața sa casnică;*

d) *Impărțirea parohiilor, după importanța lor, în trei categorii, atât la orașe cât și la sate, ca astfel să putem în mod mai drept răsplăti meritul;*

e) *Introducerea concursului de titluri, de bună purtare și de o harnică activitate pastorală a preoților, ca singura cale prin care ar putea obține transferarea dela o parohie mediocră la alta bună, sau dela pozițiunea de supranumerar la pozițiunea de paroh. Prin această măsură, pe de o parte, putem cu siguranță da fiecărui preot și candidat de preoție aceea ce i se cuvine; iar pe de altă parte, se înlătură răul și dăunătorul obicei de a se face interveniri, mai totdeauna pentru cei pușini meritoși, ca să nu zic răi, și cari interveniri sunt foarte dăunătoare demnităței preoțești, pe care trebuie să o păstrăm neștirbită ;*

f) *Introducerea foilor de inspecțiune atât de necesare pentru o bună administrațiune. Prin ele se vor face inspecțiuni mult mai complete și mai conștiincioase, de oarece se îmbrățișează toate acele cerinți, cari se rapoartă nu numai la starea bisericei și împrejmuirea ei, dar se cer cunoștințe și date despre școala comunală și numărul elevilor, despre starea materială și morală a poporului, despre instituțiuni culturale și filantropice, despre starea comunei, despre casa preotului, despre cimitir, etc;*

g) *O măsură de o mare valoare o consider pe aceea a introducerii conferințelor pastorale în întreaga Eparhie, după cum am dispozat prin circulara No. 856 din 26 Mai 1902, cari conferințe s'au inaugurat și ținut dela 15 Octombrie până la 15 Noembrie trecut.*

Nu pot ascunde temerea ce aveam la introducerea acestor conferințe cu cele cinci teze anunțate, întrucât preoții nu erau deprinși cu atare conferințe, dar spre marea mea mângâiere, rezultatele obținute au fost cu mult mai presus de așteptările mele, ceea ce dovedește că preoții noștri sunt doritori în a deveni dir ce în ce mai pricepuți și mai harnici conducători ai poporului, pentru care le exprim mulțumirile mele.

Am nădejdea nestrămutată că la viitoarele conferințe rezultatele vor fi și mai îmbucurătoare.

Iată și tezele care vor fi lucrate și discutate în perioada anului ce începem, 1903:

I) Rolul bisericii în viața noastră națională;

II) Cinstirea creștinească a Duminicii și sărbătorilor mari, cum și combaterea obiceiului de a se ține sărbători nerecunoscute de Biserică;

III) Misterul Mărturisirii și Euharistiei; însemnătatea și administrarea lor. Diferențele între Biserica noastră și celelalte confesiuni creștine; și

IV) Sfătuirea poporului de a întrebuiți cu folos timpul de muncă.

h) O altă dispozițiune de o incontestabilă importanță, a fost și obligațiunea ce am impus preoților de a îndemna pe părinți, mai ales pe cei dela țară, spre a-și trimite copiii la școală și a-i îndemna la învățarea diferitelor meșteșuguri casnice atât de trebuincioase pentru viața de toate zilele, cum și îndatorirea preoților parohi de a întocmi datele statistice în privința alcoolismului, concubinagiilor, criminalității, epidemiilor, mortalității, nașterilor nelegitime, etc., și la tot ceea ce privește starea morală a poporului nostru;

i) În fine, încă un fapt foarte îmbucurător, care dovedește hărnicia și cugetarea sănătoasă și creștinească a preoților din această Eparhie, a fost și înființarea societății „Solidaritatea“, a cărei scop filantropic și cultural Vă este cunoscut. În această societate spre a Mea mulțumire s'au grăbit a se înscrie aproape toți preoții din Eparhie, așa că pășim în noul an, funcționând de drept și de fapt cele patru secțiuni din cele patru județe eparhiale, avându-și fiecare secțiune comitetul ei.

Incheind acest scurt bilanț, găsesc astăzi, la începutul noului an 1903, cel mai bun prilej de a ruga pe bunul Dumnezeu, păstrătorul vremilor și conducătorul anilor, să umbrească sub puternicul Lui scut scumpa noastră țară, să dăruiască iubitelui nostru suveran M. S. Carol I și, augustei Sale familii, zile bune, perfectă sănătate și întru toate bună sporire, și să călăuziască bunul nostru popor pe calea binelui și a propășirii făcându-l vrednic de renumele glorioșilor noștri strămoși!

Acestea sunt cele mai scumpe urări ce fac, la începutul anului, clerului și poporului din Eparhia Noastră“.

§ 21.

Conferințele pastorale generale ale clerului din eparhia Dunărei de jos.

În interesul ridicării demnității și autorității morale a preoților din această eparhie, după cum am arătat deja, Prea Sfințitul Pimen în conferința protopopească ținută în ziua de 26 Mai 1902, luă patriotica și înțeleaptă hotărâre de a înființa și organiza conferințele preoțești.

Iată îmbucurătoarele cuvinte din instrucțiunea chiriarhală adresată tuturor preoților din eparhie sub No. 856 din 26 Mai 1902 și prin care Prea Sfinția Sa dă ființă acestor conferințe pastorale, anunțând tot odată și cele dintâi cinci teze cu ale căror discuțiuni și dezvoltări s'a și făcut inaugurarea acestor conferințe în toamna anului 1902 :

Prea Cucernice Părinte,

Adevărul și lumina după care atât de mult s'a ostent lumea veche, a strălucit odată cu venirea pre pământ a Mântuitorului nostru Iisus Christos. Aceste două înalte și sublime virtuți, cari formează coroana vieții creștine,

sunt ca o sămânță aducătoare de mult rod, cu care Domnul a dăruit pe sfinții Săi apostoli și pe urmașii acestora, cari sunt păstorii Bisericii Sale.

Christos Dumnezeul nostru a adus în lume regenerarea noastră morală și fructele creștinismului sunt garanția fericirii de veci pentru toți cei ce viețuiesc în Domnul, care pentru omul creștin este însuș adevărul, lumina, învierea și viața. Toate aceste bunuri, cu care Domnul nostru Iisus Christos a îmbogățit lumea prin venirea Sa, sunt și astăzi așezămintele cele de căpetenie ale Bisericii sale; iar slujitorul orânduit pentru cultivarea și fructificarea lor, în ogorul creștinismului este tot clerul, ca următor de drept al sfinților apostoli.

Dacă socotim acum pozițiunea păstorilor bisericești, ca următori ai sfinților apostoli, cărora s'a încredințat depozitul sacru al înaltelor virtuți, ce s'au arătat lumii cu toată strălucirea în însuș Domnul; și dacă socotim mântuirea care se dă în dar celor ce se împărtășesc cu dânsese, apoi nu mai rămâne nici-o îndoială despre înalta chemare pe care o are clerul și în deosebi preotul de enorie, căruia îi este încredințată grija mântuirii sufletești a păstorișilor săi.

Veșnic mă gândesc la modul cum ar putea clerul din această de Dumnezeu păzită eparhie, să-și îndeplinească mai bine și cu mai mult folos duhovnicesc această sfântă a sa datorie, care izvorăște din chemarea apostoliei sale și deci înainte de tot lucrul, gândirea mea la acestea se îndreptează:

Cum ar putea preotul nostru tot mai mult și mai cu înlesnire să-și mărească cercul cunoștințelor sale, să se lumineze, să cunoască adevărul, ca astfel să fie în putere de a împărtăși acestea și păstorișilor lui?

Cum ar putea preotul să lucreze la stărpirea acelor rele, cari cu urmările lor triste, bântue poporul, atât în partea sufletească, cât și în cea trupească; și cum ar putea el ca să propoveduească cu mai multă tărie moralitatea atât de bine făcătoare acestei vieți?

Cum ar putea preotul să desvolte în popor dragostea către aproapele și să facă din toți fiii acestei țări, atâția

frați câte persoane sunt, pregătindu-i a fi gata la ori-ce lucru bun pentru biserică, fără și neam?

Cum ar putea el cu mai multă pătrundere și evlavie să săvârșească sfintele servicii, mai ales pe cel liturgic, ca astfel poporul cu mai multă dragoste și năzuință să meargă la biserică în timpul Duminicilor și sărbătorilor?

Și înfine, cum ar putea preotul prin ale sale învățăminte să îndemne și să învețe pe săteanul român la o muncă mai pricepută pentru cultura pământului și creșterea vitelor.

Acestea și altele de felul acestora, sunt preocupările Mele de căpitanie cu privire la îndeplinirea datoriiilor preotului ca părinte și conducător al poporului, cunoscător de sine și de chemarea sa. Aceste gândiri, Prea Cucernice Părinte, ocupă întreaga Mea ființă, și, însuflețit de dragostea care trebuie să ne încălzească pe toți, pentru iubita noastră țară și scumpul nostru popor, cu o Biserică ortodoxă națională vrednică de numele glorioșilor noștri strămoși, cari au apărut-o în grelele împrejurări cari au trecut peste Ea și țara noastră; am luat hotărîrea de a introduce conferințele pastorale, atât de instructive clerului nostru, și ale căror roade cu siguranță vor fi binefăcătoare pentru popor și țara noastră.

În acest scop, precum cunoașteți, V'am și convocat la reședința episcopală în ziua de 24 ale acestei luni, pe toți protoiereii din eparhie în conferință protopopească, sub președenția Noastră, azistat de prea cuvioșia sa Archimandritul de scaun, de Revizorul eparhial și de directorul cancelariei și am alcătuit un comitet ad-hoc, al cărui membru sunteți de drept. În această primă ședință, în urma mai multor discuțiuni, s'a luat următoarele hotărîri :

a) *Din două în două luni, se va ține la reședința episcopală, sub președenția Noastră, conferința protopopească. În această conferință, veți aduce toate observațiunile ce ați putut face în județ, adunate dela preoți, sau dela altcineva, privitoare la starea morală și socială a poporului, asupra căroră se va chibzui și găsi mijloacele de a combate apucăturile cele rele cum și acele mijloace*

de a îndrumă și a desvoltă din ce în ce mai mult toate acele porniri bune, creștinești și cetățenești.

b) In toamna fiecărui an și în fiecare județ, se vor ține conferințe pastorale cu toți preoții urbani și rurali. In aceste conferințe se vor discuta și desvoltă tezele de conferință, desemnate de Noi, având și avizul prea cucerniciei voastre. Aceste teze se vor comunica tuturor preoților la conferință, pentru viitoarea conferință, obligați fiind toți preoții, fie parohi, fie supranumerari, a le lucra cu îngrijire și după a lor putere, pe cari le vor prezenta la conferință. Aceste lucrări vor fi predate de fiecare preot președintelui conferinței, care de drept sunteți, și după terminarea conferințelor cari se vor ține în diferite puncte ale județului, le veți înainta episcopiei, care le va examina și notă după a lor valoare.

Veți pune în vederea tuturor cucernicilor preoți, că dela succesul acestor lucrări, dela hărnicia lor pastorală și dela buna lor purtare, atârnă promovarea sau transferarea dela o parohie la alta mai bună, cum și darea diferitelor demnități bisericești, prin cari s'ar putea distinge unii de alții.

Acestea vor fi trecute în foaia registrului matricular, care anume în acest scop s'a înființat acum, pentru toți preoții din eparhie, și în care se vor notă, atât calitățile cele bune și lăudabile ale fiecărui preot, cât și scăderile și pedepsile de cari se va face cineva pasibil.

De data aceasta, pentru conferințele ce se vor ține în luna Octombrie viitor, după ce am luat și avizul Prea Cucerniciei Voastre, am fixat următoarele teze :

I) Cari sunt patimile principale ale poporului nostru și cari ar fi mijloacele prin cari preotul ar putea să le combată ?

II) Cum trebuie să lucreze preotul pentru a desvoltă în popor din ce în ce mai mult simțământul moral și al iubirii de țară și neam ?

III) Cari sunt relațiunile firești, între preot și învățătorul sătesc ? Rolul ce au fiecare din ei în popor și foloasele ce pot aduce țării și neamului.

IV) Cari ar fi mijloacele prin cari preotul ar putea îndrumă pe țăranul român, către o muncă mai spornică și îmbunătățirea condițiunilor de trai ?

V) Cum trebuie să viețuească preotul, pentru a'și păstra demnitatea sa preoțească și a'și căpăta autoritatea morală, pe care trebuie să o aibă față de popor ?

După ce V'am desfășurat în această circulară pe scurt foloasele ce pot atrage după sine aceste conferințe, V'o înaintez tipărită și Vă invit ca de urgență să o trimiteți tuturor preoților și diaconilor din Județul Prea Cucerniciei Voastre, cu obligațiunea ca fiecare după a sa putere să se silească în a le studia și desvoltă în scris pe coli de hârtie, cusute în caet follio pentru fiecare teză. În acest scop vă înaintez exemplare câți preoți și diaconi aveți în județ“.

Aceste adunări frățești pentru sfătuirea și luminarea preoților din această eparhie, au fost rânduite pe județe și în mai multe centre conferențiare. Ele s'au deschis cu o deosebită solemnitate și s'au ținut succesiv sub președenția protoiereilor respectivi, azistați și de către un delegat episcopal, numiți dintre cei mai distinși preoți ai eparhiei cu speciala însărcinare de a ține conferințe model și o da ultimile și cele mai complete lămuriri în discuțiunea tezelor.

Pretutindeni, la aceste conferințe, preoții s'au adunat în mare număr, plini de bucurie și cu un dor aprins pentru fericitul prilej ce li s'au dat spre a se cunoaște unii pe alții și spre a se sfătui și lumina în spiritul dragostei frățești între ei.

Pentru ca cerințele religioase ale credincioșilor să nu sufere, mai ales pe la sate, preoții au fost convocați în așa chip, încât pe când unii erau ocupați la conferințe ceilalți rămâneau pe la parohiile lor cu obligațiunea de a îngriji și de parohiele vecine.

Modul cum în conferințele pastorale din eparhia Dunărei de jos s'a tratat chestiunea *despre princi-*

palele patimi ale poporului nostru, despre desrădăcinarea și înlocuirea lor cu cultivarea simțimântului religios-moral și al iubirii de țară și neam; chipul cum s'a desfășurat apoi, cestiunea despre înalta chemare a preotului și învățătorului, cum și foloasele ce se pot aduce țării și neamului prin rolul acestor doi luminători ai poporului; apoi, felul cum mulți dintre preoții conferențieri au avizat la mijloacele potrivite pentru buna stare economică și culturală a poporului și pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale țaranului nostru; dar mai ales, discuțiunile privitoare la însemnătatea și menținerea demnității și autorității morale preoțești, cu care ocaziune s'au biciuit și înfierat multe din scăderile preoților au făcut ca pentru întreg clerul din eparhia Dunărei de jos, și mai ales pentru cel dobrogean, ziua inaugurării acestor conferințe să fie „ziua care” — după cuvântul psalmistului — „a făcut-o Domnul ca să se bucure și să se veselească întru ea”.

Toți, din clerul eparhiei Dunărei de jos, în aceste conferințe au avut prilejul de a se convinge mai mult decât oricând, că în vremurile de astăzi preotul român nu mai poate sta nepăsător, ci pe toate căile și cât mai curând să se arate destoinic de vocațiunea sa și vrednic de acei premergători ai lui, care până mai eri au dat atâtea și atâtea dovezi pentru redeșteptarea și luminarea, trăinicia și propășirea neamului românesc.

Iată și situația generală a acestor conferințe ținute în primul an al inaugurării lor și anume dela 15 Octomvrie până la 4 Noemvrie 1902 :

PROTOIERILE	Preoți convocați	Preoți prezenți	Preoți absenți	Preoți cu tezele și lucrările prezentate	Preoți fără teze	OBSERVAȚII
Covurlui	110	109	1	99	10	
Brăila	90	85	5	75	10	
Tulcea	111	108	3	53	55	
Constanța	78	71	7	55	16	
Total	389	373	16	282	91	

Așa dar, cu prilejul inaugurării acestor conferințe preoțești din toamna anului 1902, s'au convocat 389 preoți din cari s'au prezentat 373, lipsind numai 16 din cauze binecuvântate. Cei ce nu au lucrat tezele au fost motivați, mai ales în protopopiatul județului Tulcea, din cauza bătrâneței și a slăbiciunilor lor.

Pentru coferințele generale păstorale ce urmă să se țină în toamna anului următor 1903, încă din luna Ianuarie s'a anunțat preoților spre studiere și dezvoltare următoarele patru teze:

- I. *Rolul Bisericii în viața noastră națională.*
- II. *Cinstirea creștinească a Duminicii și a sărbătorilor mari, cum și combaterea obiceiului de a se ține sărbători nerecunoscute de Biserică.*
- III. *Taina mărturisirei și a euharistiei, însemnătatea și administrarea lor. Diferențele între Biserica noastră și celelalte confesiuni creștine.*
- IV. *Sfătuirea poporului de a întrebuința cu folos timpul de muncă.*

Ca și în toamna anului 1902, preoții au fost convocați pe serii și în diferite centre orânduite pe județe între zilele de 15—30 Octombrie. Deschiderea

O serie din preoții orașului Galați și jud. Cǎvurlui în conferință pastorală generală în fața localului școlii de cântăreți.

O altă serie din preoții orașului Galați și Jud. Covurlui în conferință pastorală generală.

acestor conferințe, menite a ridica și întări prestigiul, autoritatea și nivelul cultural al preotului, a fost precedată, la fiecare centru și serie conferențiară, de săvârșirea sfintei liturgii și a cuvenitului Te-Deum, în azistența și cântările corale ale preoților.

Președinții acestor conferințe ca și delegații episcopali prin cuvântările lor de deschidere au zugrăvit importanța misiunii preoțești și nevoia conferințelor pastorale.

La toate centrele, preoții complecțați de delegații episcopali, au desbătut cu multă pricepere marile rol ce Biserica și clerul ei l-a avut în întreaga viață a poporului nostru românesc păstrându-i și cultivându-i cu sfințenie graiul, moravurile și naționalitatea.

S'a descris rolul Bisericii în epoca colonizării și a năvălirilor când altarul străbun a încălzit veșnic vitejia românească și când biserica a fost stânca de granit de care s'au zdrobit și nimicir oardele barbare; cum apoi în epoca slavonismului și a greicismului ca și în memorabilele evenimente din 1821 și 1848, clerul nostru național a știut să cultive sub strașina bisericii literatura românească și a putut să oțelească poporul în conștiința lui de neam.

Conferențiarii apoi s'au complectat unii pe alții în ceea ce privește istoricul sărbătoririi Duminicii și în descrierea și combaterea sărbătorilor păgânești, despre cari poporul are un calendar destul de bogat.

S'a stărui mult asupra aplicațiunii practice a tainei mărturisirii ca mijloc de curățire morală, de îndreptare și de propășire a moravurilor și pornirilor creștinești, pentru care s'a accentuat și recunoscut necesitatea condițiunii ca preotul duhovnic să aibă tact și prudență pastorală cât mai desăvârșită.

Nu mai puțin s'au dezvoltat istoricul instituirii sfințelor taine ale mărturisirii și euharistiei, importanța lor religioasă și mântuitoarele lor urmări în viața creștinească.

Cât despre sfătuirea poporului de a întrebuiți cu folos timpul de muncă, s'a descris un adevărat program de activitate pastorală în direcțiunea propășirii economice, sociale și morale a poporului nostru dela țară.

S'a semnalat totodată primejduirea gospodăriei săteanului român prin curentul înlocuirii țesăturilor și stofelor, cusăturilor și împletiturilor care făceau podoabă femeii române în trecut, cu țesăturile și porturile străine cari sunt pe cât de scumpe pe atât și de ruinătoare.

La toate seriile și centrele conferențiare, lucrările s'au încheiat în mijlocul unor calde urări pentru propășirea sfintei noastre Biserici, a neamului și a patriei, după care preoții s'au despărțit ducând cu dânsii semințele dezideratelor luate din așa vistiere dătătoare de lumină, spre a le planta fiecare în ogorul cuvântător al parohiilor lor prin practica pastorală.

Iată situația generală și a acestor conferințe ținute pentru a doua oară de către preoții eparhiei Dunărei de jos în toamna anului 1903:

PROTOPOPIILE	PREOȚI PREZENȚI			Preoți absenți
	cu teze lucrate	fără teze	TOTAL	
Covurlui	100	9	109	9
Brăila	64	11	75	12
Tulcea	43	54	97	10
Constanța	62	14	76	8
Total . . .	269	88	357	39

Ca rezultat al lucrărilor din aceste conferințe, în care se invederă tot rostul activității pastorale din eparhia Dunărei de jos, dăm loc circulărei No. 1, cu cari și prin care P. S. Episcop salută clerul său cu prilejul zilei de reînnoire a anului 1904.

Iat-o :

Prea Cucernice Părinte.

*La începutul anului, datorită tuturor este de a mulțumi lui Dumnezeu pentru bine-facerile cari le-a revărsat preste popor și țara noastră în anul trecut; și tot așa suntem datori de a-L rugă neîncetat, ca și în anul în care intrăm să ne dăruiască toate cele de folos pentru o viață bună creștinească și cetățenească; căci, ce este viața? decât un dar dela Dumnezeu pe care suntem datori a-l păstra cu toată sfințenia; iar din învățătura creștină cunoaștem, că problema acestei vieți, nu poate fi alta decât **îndeplinirea datoriei.***

Această datorie se îndeplinește prin încordarea tuturor puterilor noastre sufletești și trupești către un scop bine determinat: mărirea lui Dumnezeu, dela care atârnă totul și binele obștesc care garantează fericirea popoarelor. În adevăr, fiecare om cât are viață, are și datorii de îndeplinit și după modul îndeplinirii lor va avea dela Dumnezeu recompensă în viața viitoare. Firea noastră dovedește că omul nu poate și nu trebuie să trăiască numai pentru sine, ci el se simte dator de a lucra pentru un ideal care trece preste hotarul nevoilor sale, în o sferă mai înaltă, care nu poate fi alta decât îndeplinirea datoriei către Dumnezeu și binele obștesc.

*Toți, absolut toți oamenii au a-și îndreptă munca lor după norma dată de creștinism în dezlegarea problemei vieții creștine, adică **plinirea cu succes a datoriei.***

Acelor dintre oameni cari au o pozițiune în societate li se cer și sunt datori a fi pildă celorlalți oameni: viața lor să fie un model vrednic de imitat, învățămintele lor să fie folositoare ca și o sămânță care aruncată pe un pământ bine îngrijit, să producă mult rod; cu alte cuvinte, datorită acelor oameni cari au chemarea de a fi conducătorii mulțimei, este o datorie, care

după limbajul bisericesc s'ar putea numi, apostolică. Bărbatul de stat, militarul, judecătorul, medicul, învățătorul și amploian-tul, pentru a-și îndeplini cu succes datoria, care este problema acestei vieți, trebuie să aibă o intimă convingere a chemării lor în Statul sau națiunea pe care o servesc.

Și dacă împlinirea datoriei către cele lumești cere o convingere intimă și aproape apostolică, cu cât mai mult să cere această intimă convingere din partea aceloră cari au în lume o chemare curat apostolică. Preotul, deci, potrivit misiunii sale apostolice este chemat a propovădui învățătura creștină, cu ale ei sfinte și sublime precepte, pentru îndeplinirea de către toți oamenii a problemei acestei vieți, adică îndeplinirea datoriei. Din învățătura creștină va îndemna și singur se va face pildă: ca creștin, ca soț, ca părinte de familie, ca cetățean devotat Statului și neamului său.

Pe cât de vrednic de toată stima va fi din partea societății acel preot care va ști a-și îndeplini așa datoria, tot pe atât de fericit va fi poporul care va avea așa preoți; iară Statul cu astfel de preoți va privi cu încredere viitorul său trainic și fericit.

Pentru atingerea acestui ideal al activității pastorale în mijlocul poporului de către preoți, se impune ca Statul care are datoria de a se îngriji de dezvoltarea tuturor treptelor sale organice, să se îngrijească și de Biserică și clerul ei, pregătindu-l prin o cultură corespunzătoare rolului ce are preotul în mijlocul poporului, mai ales în timpul de față, și asigurându-l pe cât este posibil și față de nevoile vieții.

Aceste datorii ale Statului nostru către cler și Biserică, se văd din ce în ce îndeplinite, mai ales în anii din urmă. Astăzi avem în țara noastră instituțiuni de cultură clericală bine organizate și cu un cadru de învățământ bine întocmit, așa că se pot compara cu instituțiunile de acelaș fel din alte state civilizate. Tot așa și sub raportul asigurării pozițiunii materiale a clerului nostru mirean, s'a făcut ceva și nădăjduim că pe măsură ce clerul va dovedi hărnicia sa prin conducerea și luminarea poporului în toate privințele și sub toate cerințele vieții, î se va recunoaște dreptul la o mai bună pozițiune materială, ca astfel să fie scutit de nevoile vieții; ba chiar, să fie în stare de a contribui cel dintâi la înființarea diferitelor așezăminte filantropice atât de bine-făcătoare pentru omenire.

Cu pritejul noului an găsesc cel mai bun moment de a face o scurtă privire asupra împlinirii datoriei noastre preoțești în această frumoasă parte a țării, — Eparhia Dunărei de Jos —, și cu cea mai mare mulțumire sufletească constat că în cursul anului 1903 ce încheiem, iubiții noștri preoți, fiecare după a sa putere, în cercul păstoriei lor, s'a silit în dezlegarea proplemei vieței creștine, adică în împlinirea datoriei.

Afirm aceasta, pentru considerațiunile următoare:

a) Ținerea conferințelor pastorale generale, cari au avut loc în zilele de 15 până la 30 Octombrie în întreaga eparhie. La aceste conferințe au luat parte 357 preoți din numărul total de 412, cari repartizați pe județe dau următorul raport: 109 din județul Covurlui, 75 din județul Brăila, 76 din județul Constanța, 97 din județul Tulcea. Din aceasta reese că mai toți preoții s'au prezentat la conferințe afară de 55 din cari unii sunt foarte bătrâni și bolnavi, iar alții aparțin bisericilor comunităților străine.

La aceste conferințe s'au anunțat și tezele cari urmează a fi lucrate în cursul acestui an, 1904, și dezvoltate la conferințele generale pastorale ce se vor ține în Octombrie viitor și anume:

I. Despre căsătorie tratată din punct de vedere religios și social. — Gradele de rudenie și numărarea lor. — Dispensa.

II. Preotul ca învățător și îngrijitor de buna stare și curățenie sufletească și trupească a poporului. — Sfaturile ce trebuie să dea poporului dela țară în caz de boli molipsitoare.

III. Datoria preotului de a îndemna pe săteni spre a-și da copii la școală și la învățarea diferitelor meserii. — Explicarea obligativității învățământului primar.

IV. În afară de biserică, când preotul este liber de orice serviciu preoțesc, cum să-și întrebuițeze el timpul?

b) Participarea preoților la cercurile culturale, școlile de adulți și în unele județe și la șezătorile satești, mai ales în județul Covurlui;

c) Inavușirea tuturor bibliotecelor parohiale urbane și rurale cu cărți folosite de preoți, pentru a-și putea mări cercul cunoștințelor, ce trebuie să le răspândească în popor, mai ales la țară, pentru cerințele morale și sociale-economice;

d) Ținerea mai multor conferințe protopopești la reședința

episcopală și sub președenția Noastră, la cari în ziua de 3 Septembrie au luat parte și domnii revizori școlari din cele patru județe ale eparhiei. În această conferință s'au pus bazele unei apropieri mai intime între preotul și învățătorul sătesc, cum și programul lor de muncă în cercurile culturale și școlile de adulți;

e) Indemnarea și conlucrarea preoților sătești la înființarea băncilor populare în toată eparhia, în care direcțiune cu o deosebită bucurie am constatat silința preoților din județele de dincolo de Dunăre, — Tulcea și Constanța;

f) Propășirea regulată și temeinică a societății clerului „Solidaritatea“ cu un număr de peste 400 preoți membri și cu un capital de 12.913 lei, — abia după un an dela întemeierea acestei societăți. Tot sub egida societății s'au ținut conferințe instructive între preoții din capitalele județelor eparhiei, mai ales în Galați și Brăila;

g) Înființarea în Galați a unei școale de cântăreți bisericesti care a avut loc în Septembrie, la care s'au înscris și urmează 40 elevi din diferitele părți ale eparhiei și ale căror cursuri sunt predate de patru profesori;

h) Ca notă îmbucurătoare se constată și faptul că în cursul anului ce încheiem, la Consistoriul eparhial au fost numai 8 procese; ceea ce dovedește că preoții noștri nu dau loc la abateri cari cad sub prescripțiunile canoanelor și legilor bisericesti și civile;

i) Nu voiu trece cu vederea că cu ocaziunea vizitelor canonice în eparhie am constatat că din îndemnul preoților și prin dărnicia poporului s'au ridicat și sunt pe cale de a se ridică o mulțime de biserici, cari prin mărirea și frumusețea lor înpodobesc satele și cătunele, mai ales din partea dreaptă a Dunărei până la țărmurile Mărei-Negre.

Acestea sunt fapte reale și, de și nu trebuie să ne închipuim că am făcut tot ce cade în sarcina noastră, totuși ele dau probele cele mai puternice despre modul cum clerul eparhiei Noastre își pricepe chemarea sa și muncește cu hărnicie la deslegarea problemei vieții creștine, adică împlinirea datoriei. Pentru aceasta Mă simt fericit ca la începutul noului an 1904 să fac tuturor preoților urările mele cele mai călduroase, rugând pe bunul Dumnezeu pentru a da fiecăruia din ei sănătate complectă,

ca mai mult să lucreze în mijlocul scumpului nostru popor, pe care cu iubire și dragoste creștinească să-l conducem pe calea binelui, care îi asigură fericirea vieții pământești și a celei cerești.

În vederea conferințelor generale pastorale ce urmă să se țină cu preoții din întreaga eparhie în toamna anului 1904, de asemenea din timp s'a anunțat preoților spre studiere tezele amintite în circulara de mai sus, iar pentru susținerea și dezvoltarea lor au fost convocați între zilele de 15—30 Octombrie 1904. Iată și situația generală a conferințelor dela această dată:

PROTOPOPIILE	Preoți prezenți			Preoți absenți
	Cu teze lucrate	Fără teze	Total	
Covurlui	98	7	105	7
Braila	69	9	78	8
Tulcea	47	42	89	5
Constanța	66	8	74	9
Total	280	66	346	29

De asemenea, pentru toamna anului 1905, când preoții au fost convocați în conferințe pastorale generale, între zilele de 15—30 Octombrie, li s'au anunțat următoarele teze:

I. *Cari ar fi mijloacele cele mai bune prin cari un preot cu o parohie pe cât de populată pe atât de întinsă să poată cu mai multă înlesnire îndeplini trebuințele religioase morale ale păstoriiților lui fără a da loc la nemulțumiri?*

II. *Colegialitatea și solidaritatea preoților între dânsii, manifestate prin iubire, stimă și respect impuse ca mijloace pentru câștigarea și menținerea autorității lor pastorale în popor. Ati-*

tudinea preoților față de un coleg al lor care prin purtarea sa necinstește și înjosește cinul preoțesc.

III. *Inființarea grădinilor parohiale cu diferite specii de cultură necesare economiei casnice, ar fi cel mai prețios serviciu ce un preot poate aduce păstoriiilor lui mai ales la sate.*

IV. *Beția fiind patima cea mai rea care ruinează un popor atât materialmente cât și moralmente, cari ar fi mijloacele prin cari preotul ar putea feri pe pastoriții săi de această patimă atât de uricioasă?*

Iată și situația generală a prezentării preoților în aceste conferințe:

PROTOPOPIILE	Preoți prezenți			Preoți absenți
	Cu teze lucrate	Fără teze	Total	
Covurlui	106	2	108	4
Brăila	64	8	72	8
Tulcea	44	42	86	6
Constanța	75	4	79	4
Total	289	56	345	22

În sfârșit, iată și tezele cari urmează a fi lucrate și dezvoltate de preoții eparhiei Dunărei de Jos în conferințele pastorale generale, ce vor avea loc în cursul lunii Octombrie din anul acesta:

I. *Cari sunt mijloacele, prin cari serviciile bisericesti și în deosebi serviciul sfintei Liturghii să fie cât mai înălțătoare și mai atrăgătoare pentru popor?*

(Ținuta preotului și a celuiilalt personal bisericesc, curățenia corpului, îmbrăcămintea, ordinea din sf. altar, citirea, cântarea și predica. Introducerea ordinei și disciplinei

între credincioși în biserică. Curățenia bisericeii înăuntru și în afară; înfrumusețarea curții bisericeii, etc.).

II. *Jurământul.*

(Originăa lui în sf. Scriptură și sf. Tradițiune; necesitatea jurământului și importanța lui; respectarea și călcarea jurământului cu toate urmările lor).

III. *Legile și regulamentele privitoare la Biserica română și clerul ei, date de corpurile legiuitoare și de sf. Sinod dela 1872 până la 1906 inclusiv.*

(Insemnătatea acestor legi și regulamente din punctul de vedere moral, cultural și material).

IV. *Datoria preotului de a sfătui și îndemna pe păstorii lui să îmbrățișeze cu bunăvoință toate măsurile luate de Stat și societate pentru luminarea și îmbogățirea poporului.*

(Școli de adulți, cercuri culturale, bănci populare, sericicultura sau cultura gândacilor de mătase, protecțiunea animalelor, etc.).

Introducerea, organizarea și funcționarea acestor conferințe, cari au avut și au menirea de a lumina calea adevăratei misiuni preoțești, de a întări demnitatea și autoritatea morală a clerului, cum și de a oțeli armele apostolatului său prin sfătuiri și con-vorbiri în spiritul dragostei frățești, cu drept cuvânt se poate afirma că a început să dea roadele așteptate.

În adevăr, prin asemenea conferințe fiecare preot aflând și recunoscând adevăratele orizonturi ale chemării lor de luminători ai lumii, ai poporului, au înțeles cu deplinătate și cuvintele Mântuitorului Hristos: „*acolo unde sunt doi sau trei adunați întru numele Meu, acolo voi fi și Eu în mijlocul lor*“. Adunându-se la un loc, revăzându-se și cunoscându-se reciproc

și discutând împreună, s'au luminat și se vor lumina încă, unii prin alții, despre rolul ce-l au în cultivarea morală, culturală și economică a poporului; și-au dat seamă și încă își vor da, despre neapărata nevoie ce li se impune de a se înarma în lupta pentru cultivarea religioasă și morală a fiilor lor sufletești și pentru a lor propășire în toate virtuțile creștinești și cetățenești.

Participarea preoților la cercurile culturale, înjghebarea școalelor de adulți și a șezătorilor sătești prin ale lor incontestabile străduinți și înrâuriri întovărașite cu cele ale fraților lor de apostolat — învățătorii, — îndemnarea și conlucrarea lor la înființarea *băncilor populare* în toată eparhia și mai ales dincolo de Dunăre, înmulțirea bibliotecilor parohiale cu cărți folositoare și pentru preoți și pentru popor în cerințele lor morale, culturale și economice; și, în fine, înjghebarea societății lor filantropice și culturale, care sub denumirea „*Solidaritatea*“ crește și înflorește — după cum vom vedea — cu pași repezi, dovedesc temeinicia adevărului de mai sus despre începutul unei bune îndrumări a activității păstorale din această eparhie.

Find vorba, mai sus, și de lucrul preoților acestei eparhii în *înființarea și administrarea băncilor populare*, dăm mai jos și o situație generală a acestor patriotice așezăminte pentru propășirea economică a săteanului român, aflate în cuprinsul acestei eparhii:

SITUAȚIA GENERALĂ¹⁾

A

băncilor populare din cuprinsul eparhiei „Dunărei de Jos“ pe ziua de 31 Decembrie 1905.

PROTOPOPIATELE	Numărul total al băncilor	CAPITALUL				MEMBRII DUPĂ PROFESIUNI								OBSERVAȚII
		subscris		vărsat		Plugari	Comerțianți	Meseriași	Slujbași	Proprietari	Preoți	Invățători	TOTAL	
		Lei	B.	Lei	B.									
Covurlui	33	331.662	81	259.359	48	3.512	120	107	104	33	60	71	4.007	
Brăila	43	374.973	04	278.603	98	3.273	162	100	119	5	43	64	3.766	
Tulcea	52	236.173	68	110.754	58	3.548	116	79	72	18	39	45	3.917	
Constanța	51	425.912	15	295.401	17	2.638	136	59	97	44	36	52	3.062	
Total general . .	179	1.368.721	68	944.119	21	12.971	534	345	392	100	178	232	14.752	

243

¹⁾ A se vedea și *Anuarul băncilor populare din România pe anul 1905*, publicat de Casa centrală a băncilor populare și cooperativelor sătești.

CAP. V
REȘEDINȚA SCAUNULUI EPISCOPAL
AL EPARHIEI DUNĂREI DE JOS

§ 22.

Catedrala și reședința episcopală din Ismail.

Timp de 14 ani, și anume din toamna anului 1864 până în cea a anului 1878, cât eparhia Dunărei de jos a avut jurisdicțiunea canonică și asupra ținuturilor din sudul Basarabiei, — după cum am văzut prin cele descrise în paragrafele 12 și 13 —, reședința acestei eparhii a fost în orașul *Ismail*.

Această localitate a fost înainte vreme o cetate recunoscută prin întăririle sale; în ceea ce privește însă orașul propriu zis, el a fost întemeiat de către generalul Tucicoff, dintr'un singur târgușor, în anul 1811.

Sub zidurile acestei cetăți s'au desfășurat mai multe războaie crâncene între Ruși și Turci. Așa, în ziua de 11 Decembrie a anului 1790, cetatea Ismailului a fost luată de sub stăpânirea musulmană de către vestitul general rus Suvaroff; în anul 1791, această cetate cade și rămâne iarăș sub stăpânirea Turcilor până în anul 1809, când Rușii au ocupat-o din nou.

Catedrala episcopală din Ismail

În anul 1830, împăratul Neculai I încuviințează orașului Ismail o autonomie militară sub administrația unui general¹⁾. Apoi, în urma tractatului dela Paris din anul 1856, Moldova recăpătându-și vechiul său pământ din Basarabia sudică, a trebuit ca și Ismailul să fie realipit la țara Moldovei; această realipire însă, a durat până în ziua de 14 Aprilie 1877, când armata rusă îl ocupă din nou, și după care tractatul din Berlin încă consfințește această realipire a Ismailului la imperiul rus.

În acest oraș de reședință a eparhiei Dunărei de Jos a figurat ca catedrală episcopală biserica numită *Soborul* cu hramul „Acoperământul Maicei Domnului“²⁾, care se ridică falnic în centrul orașului, pe bulevardul ce-l străbate, impunând admirație trecătorilor și vizitatorilor prin splendoarea și frumusețea sa arhitectonică ca și prin bogăția odoarelor sale.

Această biserică s'a zidit în anul 1831, prin ofrandele binevoitoare ale locuitorilor din Ismail și cu ajutorul guvernului rus. Clopotnița, ce se ridică la intrarea în curtea acestei biserici, s'a construit în anul 1848 cu cheltuiala comerciantului Petru Climov Sorocoletov.

Din înălțimea acestei clopotnițe răsună armonios vr'o 15 clopote, din cari 4 mari, turnate în însăși curtea bisericii din niște tunuri ce au fost luate de Ruși, în războiul lor contra Turcilor din 1797, și alte 10 clopote mai mici. Clopotele cele mari au greutatea de câte 600, 300, 150 și 120 puduri, iar celelalte mai

¹⁾ Z. B. Arbore, Op. cit., pag. 300—301.

²⁾ Acest hram se prăznuiește la 1 Octombrie, când în Ismail se ține un mare târg (bălciu, iarmaroc) cunoscut în partea locului sub numele de „pocroave“ (adică, *acoperământ*, pe rusește).

mici au diferite greutate și cântăresc până la câte 40—48 puduri¹⁾.

Tot în Ismail se află și reședința episcopală, ale cărei vechi încăperi au fost mărite încă din toamna anului 1866, prin cumpărarea unei învecinate proprietăți a orfanilor Mavrodi, cu care apoi s'au putut face îmbunătățirile necesare reședinței episcopale.

Iată, aci, jurnalul No. 650 din 5 Septembrie 1866, prin care repausatul episcop Melhisedec hotărăște cumpărarea proprietății de mai sus, în scopul măririi și îmbunătățirii localului reședinței episcopale din Ismail:

No. 650.

JURNAL

Anul 1866 Septemvrie în 5 zile,

Avându-se în vedere că localul ce-l are Episcopia până acum nu este în deajuns pentru aranjarea gospodăriei acestei «Case»;

Având în vedere trebuința ce se simte de niște încăperi pentru șederea servitorilor din curtea acestei Episcopii;

Considerând că locul ce se află în partea despre răsăsi nord dela curtea acestei episcopii s'a scos în vânzare de către tribunalul de Ismail pentru datorie și s'au și adjudecat asupra d-sale d-lui Dimitrie Neculaev cu suma de 203 galbeni;

Considerând că acel loc este vândut tot din trupul ce astăzi ocupă episcopia și este foarte necesar pentru episcopie, atât pentru încăperile de pe el cât și prin poziția lui, cuprinzând o a patra parte din localul ce astăzi ocupă episcopia;

Având în vedere că d-lui d-l Dimitrie Neculaev, după propunerea ce i s'a făcut, au trecut către episcopie acel loc tot cu prețul de 203 galbeni adjudecat asupra sa;

Apoi, scrisul a regulat că acel loc să se cumpere

¹⁾ Aceste notițe despre foasta catedrală episcopală din Ismail le-am căpătat prin o binevoitoare scrisoare a P. C. Econom Athanasie Bour, fost protoiereu al județului Ismail și vechiu slujitor la acea biserică.

pentru această episcopie, răspunzându-se d-lui Neculaev sus citata sumă de 203 galbeni din casa bisericească eparhială, iar d-lui va fi dator a declara formal tribunalului cum că a trecut către episcopie locul și casele menționate mai sus și cum că a și primit suma de 203 galbeni, cerând totodată ca actele acelei vânzării să se facă pe numele acestei episcopii.

Domnul șef al cancelariei va elibera citata sumă și va stărua a se îndeplini și celelalte formalități legale pentru această cumpărare.

(ss) Episcop Melhisedec.

Șeful Cancelariei (ss) *B. Mandinescu*.

Dos. 102/1866.

Cu timpul această reședință episcopală, datorită stăruințelor episcopului Melhisedec a devenit un palat, îmbunătățit de guvernul român și recunoscut ca cel mai însemnat monument național al Ismailului și al Basarabiei sudice. Inconjurat de o vastă grădină cu o bogată florărie și pomi roditori, această măreață casă episcopală a fost obiectul de admirațiune a înalților demnitari ai Statului, și chiar a M. S. Regelui Carol I¹⁾, cărora le servea drept găzduire și casă de recepție ori de câte ori vizitau acest oraș.

§ 23.

Catedrala episcopală din Galați.

Odată cu strămutarea scaunului episcopal al Dunărei de jos dela Ismail în Galați, s'a destinat ca catedrală a acestei episcopii biserica Sf. Nicolae, una din cele mai însemnate biserici foarte mănăstirești, dar care nu a putut fi proprie pentru măreția unei

¹⁾ Augusta vizită a M. S. Regelui în Ismail a fost în ziua de 20 Octombrie 1873.

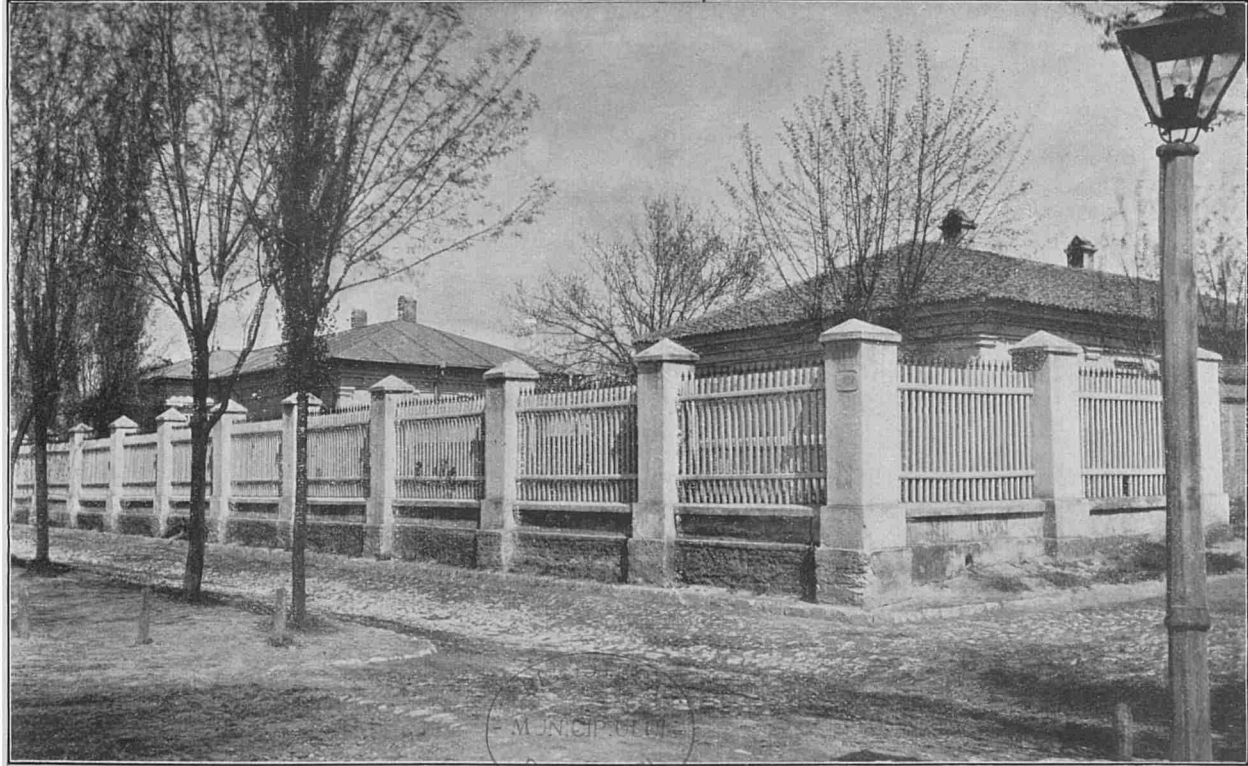
catedrale episcopale, așezată în centrul orașului pe strada cu acelaș nume, și care până la strămutarea episcopiei servise ca catedrală protopresbiterială.

Această biserică există din anul 1839, când i s'a început construcția din îndemnul egumenului Panaret, cu obolul gălățenilor și cu ofranda de 200 galbeni a lui Constanție, arhiepiscopul Sinaitului, unde și către care eră închinată această biserică.

Sfințirea ei s'a făcut în anul 1845 de către protoierecul Petru Procopie și cu binecuvântarea episcopului Veniamin Roset al Romanului,—întru cât ținutul Covurluiului pe atunci s'a aflat sub jurisdicțiunea episcopatului de Roman, până în ziua de 23 Februarie 1851, când apoi s'a alipit la eparhia Hușilor.

Se zice că în Galați au mai existat mai nainte încă două biserici cu hramul sf. Ierarh Nicolae: una care pela 1712 ar fi fost ridicată pe strada Mare, având ca egumen pe un oarecare Ghenadie și alta clădită pela 1776 în timpul egumenatului lui Metodiu, urmașul lui Ghenadie; această din urmă biserică a fost arsă de turci în timpul eteriei din 1821, și după ce s'a reparat în anul 1824 a fost deservită de mai mulți preoți gălățeni, rămași în disponibilitate din pricină că și bisericile lor fuseseră arse de turci tot cu prilejul și în timpul eteriei.

În anul 1806 a fost înmormântat la această biserică generalul rus Prozorovschy, mareșalul armatelor rusești din principate. Între odoarele întrebunțate la înmormântarea acestui mareșal a fost și o mitră de metal suflat cu aur, care se păstrează și astăzi la catedrala episcopală. Familia acestui mareșal, pentru a-i veșnicî memoria, a consemnat la banca din Odesa pe seama acestei biserici un capital de

Vederea reședinței episcopale din Ismail.

**Biserica sf. Nicolae din Galați în care s-au făcut slujbele bisericești
ale catedralei episcopale (1879-1903).**

1.000 ruble ale cărui procente să se trimită bisericeii din zece în zece ani.

Aceste procente s'au trimis și primit numai o singură dată în timpul arhimandritului grec Zaharia, iar de atunci și până astăzi nu se mai știe nimic despre roștul acestei modeste dar interesante donațiuni¹⁾.

În anul 1847 s'a mai trimis de către ficele acestui mareșal un rând de acoperăminte pentru sfintele vase și cari se păstrează până astăzi.

Tot la această biserică s'a mai înmormântat în anul 1825 primul staroste consular al Austro-Ungariei Iosif Manzuoli (Manzuli) de Corrolari, de oarece o biserică catolică încă nu există pe atunci în Galați.

În ziua de 11 Ianuarie 1837, din cauza unui cutremur turnurile acestei biserici crăpând, au fost date jos și înlocuite cu un acoperiș de scânduri, provizoriu, până când în anul 1839 se începù chiar pe locul ei construcțiunea actuala bisericeii. În anul 1856 egumenul Khiril dela Fâstâci repară această biserică acoperind-o cu tablă și făcându-i actuala catapiteazmă. Apoi dela 1867 încoace încă i se mai făcù diferite reparațiuni de către guvernul român.

Cel mai vechi ctitor al acestei bisericeii este domnul Moldovei, Mihail Racoviță, pentru motivul că acest domnitor erà ctitorul monastirei Sinaitului, la care—după cum am spus—erà închinată și această biserică.

Toate serviciile bisericești episcopale au fost săvârșite în această biserică cu oarecari întreruperi, căci din cauza slabei construcții, crăpându-se

¹⁾ M. N. Pacu : Cartea județului Covurlui, 1891, partea I și II, pag. 124.

În urma unor cutremure de pământ, a trebuit să fie închisă în două rânduri, pentru a i se face cuvenitele reparațiuni; apoi, redeschizându-se s'a continuat serviciile episcopale până când în urma unui nou cutremur întâmplat, în timpul săvârșirei sf. liturghii, în ziua de 31 August 1903, a trebuit iarăș să fie închisă ca una ce amenința cu căderea și deci eră cu neputință de a se mai săvârși într'insa dumnezeieștile slujbe.

În această stare se găsește și astăzi, și dacă până în prezent nu s'a avizat încă de către cei în drept la reparația ei, în schimb s'a avizat la ridicarea unei falnice și monumentale catedrale episcopale, de care această eparhie a dus lipsă încă dela înființarea ei.

§ 24.

Noua catedrală episcopală din Galați.

Mult timp după strămutarea scaunului episcopal, această eparhie nu a avut nici biserică catedrală, nici reședință episcopală ca locașuri proprii cari să corespundă cu demnitatea și însemnătatea acestui creștinesc și național așezământ într'o localitate ca Galații, port și punct de întâlnire al tuturor vaselor comerciale din întreaga lume.

Această stare de lucruri a preocupat mult pe episcopul de atunci P. S. Iosif, care în urma repetatelor și stăruitoarelor sale mijlociri convinse guvernul țării ca să ia o hotărîre pentru preîntâmpinarea unor așa nevoi ale eparhiei Dunărei de jos.

În adevăr, prin legea votată de Adunarea deputaților în ședința dela 19 Martie 1885, iar de Senat în ședința dela 20 Martie acelaș an și prin care di-

feritele ministere au fost autorizate a da în întreprindere executarea mai multor lucrări, a fost autorizat și ministerul cultelor ca din suma de 2.401.100 lei destinată pentru construcții și diferite alte lucrări, să pună și la dispoziția episcopiei Dunărei de jos suma de 200.000 lei, cu care să se poată clădi pentru moment un locaș al reședinței episcopale.

Această lege a și fost sancționată prin înaltul decret regal cu No. 1139 din 4 Aprilie 1885¹⁾.

Ceva mai târziu străduințele depuse de *P. S. Partheniu* pe lângă guvernul țării de a se clădi pe lângă *palatul reședinței episcopale și o catedrală*, ba încă și un local propriu pentru *seminarul eparhial*, au trebuit însă să rămână răsplătite numai cu clădirea palatului episcopal, după cum vom vedea.

A fost dat actualului episcop *P. S. Pimen. Georgescu*, ca de numele, persoana și activitatea *P. S. Sale* să fie legată și evenimentul clădirii catedralei episcopale a acestei eparhii.

În adevăr, după ce s'a întâmplat cutremurul din ziua de 31 August 1903,—care prin violența sa a provocat o mare panică în mulțimea de credincioși, ce în acea zi, Duminică, ascultau oficiul sfintei liturgii, și prin care cutremur s'au produs mai multe și mari crăpături în legăturile bolților și ale turlilor bisericeii ce servea drept catedrală episcopală—, *P. S. Sa*, pentru a înlătura răspunderea morală despre urmările vre-unei întâmplătoare primejdii ce amenința lipsa de soliditate a acestei vechi biserici, a hotărît pe de-o parte închiderea ei, iar pe de alta atașarea personalului acestei foaste catedrale în ser-

¹⁾ *Monitorul Oficial* No. 7 din 9/21 Aprilie 1885.

viciul bisericii cu hramul „Adormirea Maicei Domnului“, din apropiere, numită și „Mavromol“¹⁾, în care să se poată săvârși și mai departe serviciile episcopale, în chip provizoriu.

Totodată, P. S. Sa mijloci în repetite rânduri pe lângă guvern ca să se ia cuvenitele măsuri pentru a se ridică cât mai curând o adevărată catedrală episcopală.

Intre altele, iată adresa cu No. 1897 din 22 Septembrie 1903, prin care P. S. episcop Pimen mijlocește pe lângă domnul D. A. Sturdza, Președintele consiliului de miniștri și ministru ad-interim la departamentul cultelor, și arată guvernului necesitatea clădirii noii catedrale episcopale din Galați :

«Construirea unei catedrale episcopale în Galați a fost o necesitate simțită încă din 1878, de când s'a strămutat aci reședința episcopiei Dunărei de Jos. Dela această dată și până acum — cu mici întreruperi — toate serviciile bisericesti episcopale au fost săvârșite în vechea biserică a Sf. Ierarh Nicolae, foastă mănăstire grecească, care biserică fie din cauza slabei construcții, fie a unor cutremure de pământ, crăpându-se, a fost închisă în două rânduri și numai după facerea unor reparațiuni, s'a redeschis, continuându-se serviciile până în ziua de Duminică 31 August trecut, când, în urma unui nou cutremur, această biserică s'a închis pentru a treia oară și este și astăzi închisă. Efectul acestui cutremur a fost atât de puternic încât în momentul când s'a produs, lumea care azistă la slujba sfintei liturghii, unde eram și Eu, cuprinsă de spaimă a fugit afară de teamă a nu cădea biserică, iar slujba a fost întreruptă.

Pentru a mă putea convinge de gravitatea faptului, și

¹⁾ Numită așa după numele unei mănăstiri grecești din Rumelia, așezată la malul Mării Negre, pe un loc gloduros și râpos, în apropiere de o stâncă neagră, și al cărei ultim egumen, arhierul Dionisie Sinadon, refugiat în Moldova din pricina prigonirilor turcești, zidi în Galați biserica în chestiune cu cheltuiala Domnului Duca Vodă în anul 1702. După felul și pozițiunea terenului mănăstirii din Rumelia, s'a numit Mavromolu, adică: mavro-negru și molu-hârtop.

pentru a preveni o eventuală nenorocire, pe de o parte am dispus suspendarea serviciilor bisericești, iară pe de alta am sezizat atât pe onor. Minister de culte cât și primăria locală pentru a însărcina oameni competenți cari să examineze crăpăturile ivite în zidurile bisericei și rezultatul final a fost că serviciile nu se mai pot face decât după ce se vor lua măsuri de siguranță. Adaug că biserica în sine însăși este foarte slabă, din care cauză toți creștinii cari, obișnuit, se îmbisericeau aci nu mai au curajul de a intra în biserică, chiar în urma unor reparațiuni de siguranță cari i s'ar mai face.

O altă greutate care se prezintă este aceea că a se destina o altă biserică în care să se facă serviciile episcopale este cu neputință, de oarece mai toate bisericile sunt foarte mici și răspândite prin punctele cele mai stângace ale orașului, așa că sub acest raport orașul Galați lasă foarte mult de dorit.

Poate că este unicul oraș în țara noastră cu ale lui modeste bisericețe.

Dacă s'ar avea în vedere numai aceste considerațiuni ar fi destule, credem, că a sosit momentul ca nevoia simțită încă de acum 25 de ani să se înlăture prin începerea clădirii a unei catedrale episcopale în Galați.

Mai sunt însă și alte considerațiuni de o ordine mult mai superioară, cari pun în evidență necesitatea de a se clădi o catedrală: mutarea reședinței episcopale la Galați și-a avut loc în urma gloriosului război din 1877, din care a răsărit independența și regalitatea Statului nostru român, precum și autocefalia Bisericii noastre naționale. Tot prin acest război s'a alipit noua provincie, Dobrogea, de trupul țării mame, care provincie bisericește se conduce și se administrează de această episcopie a Dunărei de Jos. A se construi o catedrală episcopală este a se eterniza fericitul eveniment din anul 1877, eternizare pe care strămoșii noștri erau obișnuși a o face mai totdeauna prin zidirea de biserici mărețe în care aduceau mulțumiri lui D-zeu, pentru biruința purtată de ei asupra vrăjmașilor lor.

Nu e de trecut cu vederea și un alt considerent, care atinge foarte mult sentimentul și demnitatea noastră ca națiune și moștenitori ai sfintei noastre credințe strămoșești. O zic aceasta în vederea faptului că în Galați, unul din orașele noastre cele mai vechi și cu nume mare în toată lumea, nu există o sin-

gură biserică românească care să se ridice pe stradele principale, lăsând această onoare străinilor, cari cu drept se pot fâli că ale lor biserici sunt ridicate în cele mai frumoase puncte și fac podoaba orașului Galați.

Recunoaștem, Domnule Prim-Ministru, că pentru îndeplinirea acestei cerințe atât de mult simțite sub raportul național, cât și cel religios se cer mijloace bănești. Mai recunoaștem că țara noastră a trecut printr'o criză bănească foarte mare, dar prin sacrificiile făcute în urma înțeleptei Voastre chibzuințe și ajutat de bunul Dumnezeu care a dat ploaie peste câmpiile scumpei noastre țări, s'a putut realiza un frumos excedent bugetar al anului trecut.

Ar fi, deci, și bine și drept ca din acest excedent să se așterosească ceva pentru începutul clădirii unei case a lui Dumnezeu cu destinațiunea de a fi catedrala episcopală a Dunărei de jos.

Am siguranța că cetățenii gălățeni cu multă bună-voință vor oferi terenul necesar pentru construirea catedralei în unul din punctele cele mai însemnate ale orașului.

În urma celor ce preced, precum și în convingerea ce am că Domnia-Voastră lucrați în mod puternic pentru ridicarea și mărirea sfintei noastre Biserici strămoșești, nădăjduesc, Domnule Prim-Ministru, că veți binevoi a face ca lipsa dela Dunărea de Jos să o înlăturați, dispunând începerea lucrărilor pentru ridicarea unei catedrale episcopale, vrednică de aspirațiunile Statului și poporului nostru românesc, ridicate sub înțeleapta și felicită Domnie a M. S. Carol I, Regele României».

Convins de această necesitate, guvernul îmbrățișă ideea zidirii acestei catedrale, pentru care, în proiectul de lege asupra întrebuițării excedentului disponibil ales la închiderea exercițiului 1902—1903, a prevăzut pentru construcțiuni și restaurări de biserici și școli o sumă de 973.000 de lei¹⁾, între care și pentru catedrala episcopală din Galați, — proiect de lege care a și fost votat de către adunarea deputaților în sesiunea ordinară prelungită din 1903/04.

¹⁾ A se vedea al. c din art. 1 al citatului proiect de lege.

Acest fapt a umplut de bucurie inimile clerului și poporului dela Dunărea de jos, pentru că eră un început al înzestrării eparhiei Dunărei de jos cu o catedrală proprie episcopală, ceea ce lipsia încă dela înființarea acestei eparhii, deci timp de peste 40 de ani.

De aceea, cu drept cuvânt, P. S. Pimen, a trebuit să exprime D-lui D. A. Sturdza, președintele consiliului de miniștri, căvenitele mulțumiri, prin următoarea adresă episcopală din 24 Martie 1905:

„In numele clerului și poporului eparhiei Dunărei-de-Jos și al meu personal, mă grăbesc a Vă aduce cele mai desăvârșite mulțumiri pentru creștineasca și patriotica Domniei-Voastre atențiune și deosebită grijă ce aveți de a se clădi cât mai curând o catedrală episcopală în Galați.

Dumnezeu să Vă dea viață și sănătate deplină pentru ca să aveți parte de a asista la sfințirea catedralei, care va fi o podoabă pentru țară, iar pentru Domnia-Voastră și întregul neam românesc o mângâiere sufletească.

Ea va spune posterității glorioasa domnie a M. S. Carol I, Regele României, sub comanda căruia viteaza noastră armată prin sângele ei a câștigat și a lipit de țara mamă vechea Dobroge, stăpânită de marele Mircea, a cărei biserică stă sub oblăduirea Scaunului acestei sfinte episcopii a Dunărei-de-Jos, cu reședința în Galați.

Bine-voiți, etc.

De îndată ce s'a destinat un fond pentru lucrările preliminare ale acestei catedrale, P. S. Sa convocă, pentru ziua de 2 Aprilie 1904, la reședința episcopală, pe cetățenii fruntași din localitate (senatori, deputați, șefii autorităților administrative și marii proprietari din localitate) pentru a se consfătuți asupra terenului pe care urmă a se clădi această catedrală,

menită între altele de a fi și o podoabă a orașului Galați.

Rezultatul acestei consfătuiri a fost consemnat în următorul

PROCES-VERBAL.

«Astăzi, două Aprilie, 1904, ziua Vineri după Sfintele Paști, ora patru după amiazi;

Subsemnații cetățeni din orașul Galați, convocați de către Prea Sfințitul Episcop al Dunărei-de-Jos, *Pimen Georgescu*, ne-am întrunit în palatul episcopal, spre a ne consfătuși asupra lucrărilor pregătitoare pentru clădirea unei catedrale episcopale în orașul Galați, și sub președinția P. S. Sale deliberând, am luat următoarele rezoluțiuni:

a) De oarece clădirea unei catedrale pe lângă serviciile episcopale, va contribui și la înfrumusețarea orașului, considerăm că este o datorie a cetățenilor gălățeni de a înlesni cât mai mult onoratului guvern mijloacele pentru clădirea acestei catedrale, care să fie la o pozițiune cât mai la centru și în calea principală a orașului;

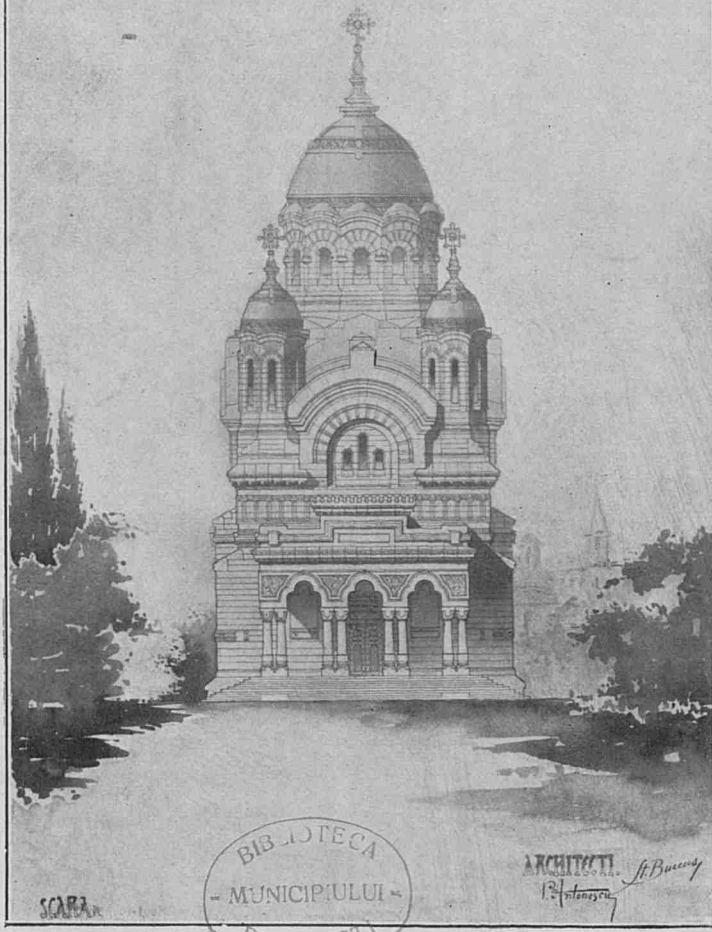
b) Pentru îndeplinirea dorințelor amintite, credem că locul cel mai potrivit din toate punctele de vedere,—și cu deosebire, care permite ca fața catedralei să fie în strada Domnească, iar altarul spre răsărit—, este cel din strada Domnească care se întinde până în strada Mihai Bravul, unde se află cercul militar. Acest loc a fost cedat de comună Ministerului de războiu, pentru a clădi localul comandamentului corpului III de armată, care clădire încă nefăcându-se, suntem de părere ca prin o lege, chiar în sesiunea actuală a corpurilor legiuitoare, Ministerul de războiu să cedeze acest loc în toată întinderea lui Ministerului de culte și instrucțiune publică în schimbul unui alt loc ce comuna va oferi Ministerului de războiu, pentru a-și construi localul comandamentului, dacă va mai fi nevoie.

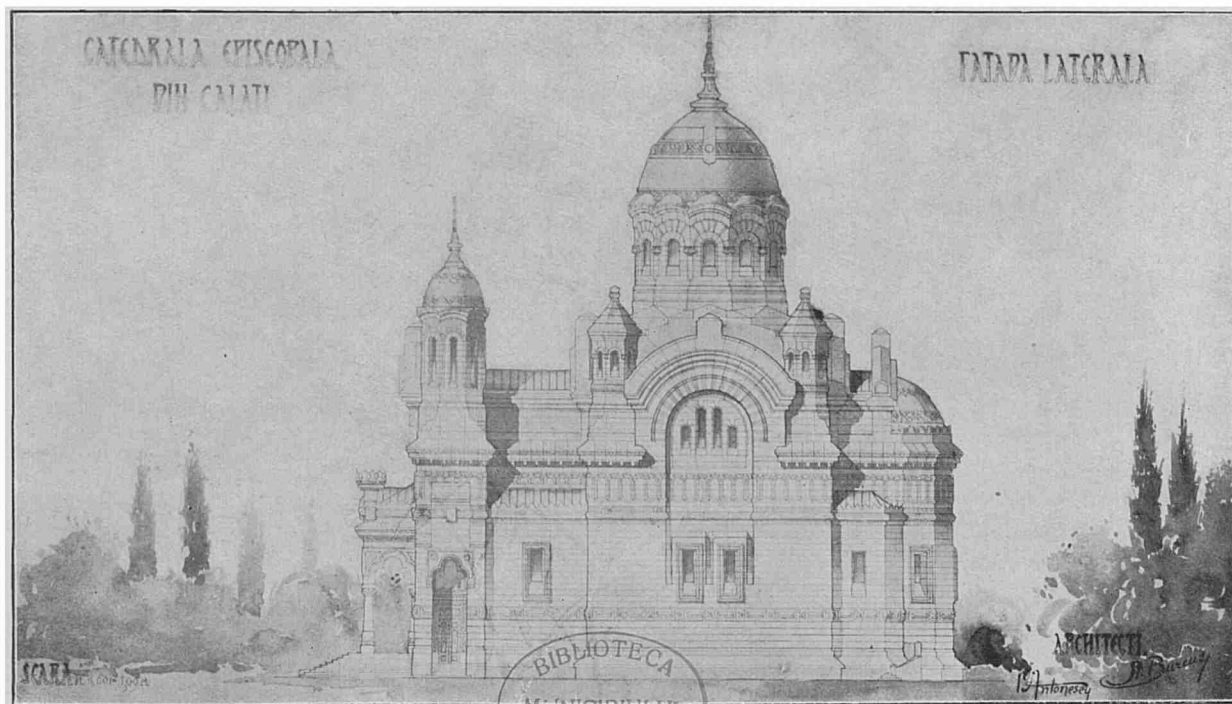
Comuna s'ar obliga de a expropria partea din fund ce aparține D-nei Hențiescu și care se mărginește în acea parte cu locul Ministerului de războiu, după cum se vede în planul ridicat de inginerul comunei;

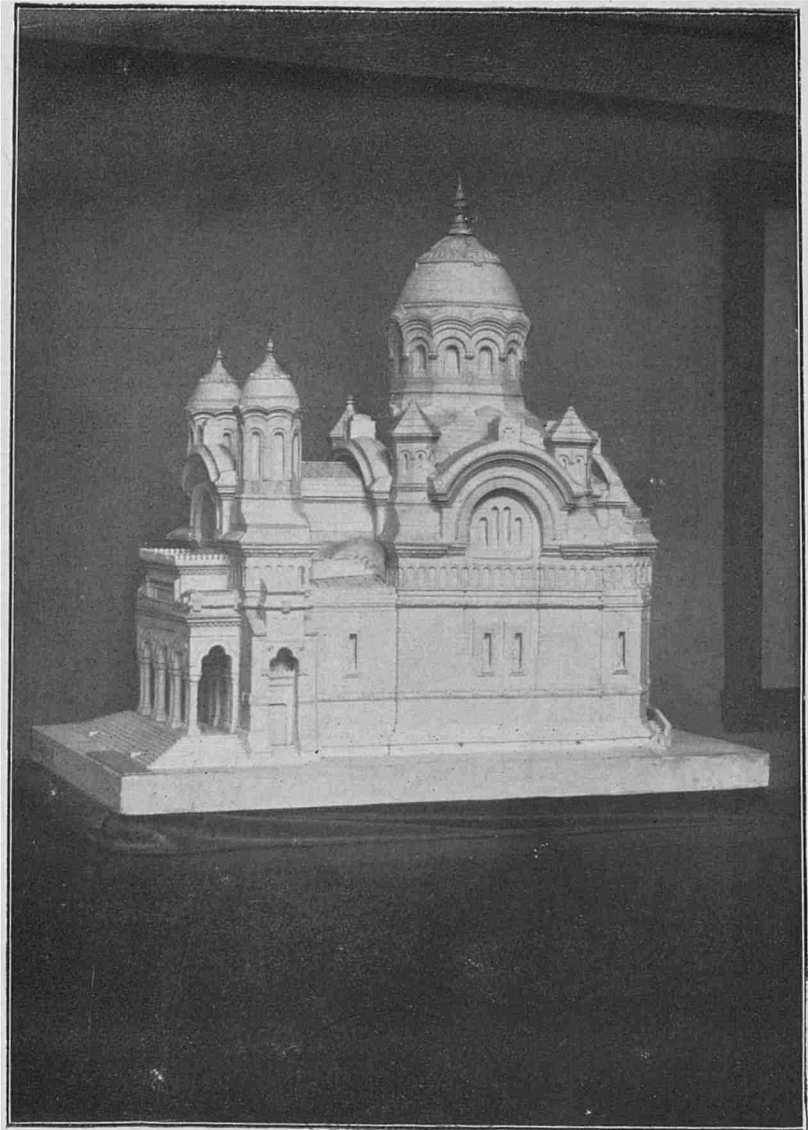
c) Aceste ale noastre deziderate pentru a lor urmare,

CATEDRALA EPISCOPALA
FIN CALAU

CATEDRA PRINCIPALA

Vederea noiei catedrale episcopale din Galați
(după macheta aflată în Expoziția Generală Română).

P. S. Episcop va binevoi a le aduce la cunoștința onor. Guvern.

Acest proces-verbal, scris în trei exemplare și subscris de noi toți, se vor depune: unul în arhiva cancelariei sfintei episcopii, altul se va înainta onor. Guvern, iar al treilea exemplar se va înainta onor. primăriei Galați».

(Semnați): Pimen al Dunărei-de-Jos.

I. C. Atanasiu.

Dr. A. Serfioti.

I. Bastachi.

C. G. Plesniță.

M. G. Orleanu.

Leonida G. Aslan.

Emil Vulpe.

Ap. Papadopol.

Nicu Madgearu.

Gh. Antachi.

G. N. Gamulea.

Arhimandrit Nicodem Munteanu.

Victor Macri.

Econom I. Severin.

I. Coltofeanu.

*

În acelaș timp, D. Spiru Haret, în calitate de Ministru al cultelor, în scopul ca această catedrală să fie cât mai măreață și deci pentru a provoca pe arhitecții români de a se interesa și studia cât mai mult întocmirea planului, a binevoit, în urma conînțelegerii cu P. S. Pimen, să hotărască și să publice un concurs între arhitecții români pentru alcătuirea unui ante-proiect în conformitate cu următorul program¹⁾:

„Ante-proiectul va cuprinde următoarele piese:

1. Planul de situație pe scara de 0,005 m/m pe 1 m/100, împreună cu poziția catedralei; planul locului se găsește la Administrația Casei Bisericeii;
2. Planul parterului pe scară de 0,01 m pe 1 m/100.
3. Planul înveltoarei, idem;
4. Situațiunea longitudinală, idem;
5. Situațiunea transversală cu vederea spre tâmplă, idem;
6. Fațada principală, idem;
7. Fațada laterală, idem;
8. Un memoriu descriptiv în privința materialului întrebuințat, a stilului adoptat, cum și a volumului înfășuratei

¹⁾ A se vedea *Monitorul oficial* No, 42 din 26 Mai 1904, pag. 2218.

exterioare a clădirii, considerată dela nivelul trotuarului până la corniza corpului bisericii și turlor.

Ante-proiectul se va depune la Administrațiunea Casei Bisericii în termen de 3 luni dela data publicației, adică în ziua de 25 August 1904, până la orele 5 p. m. sub «moto», iar numele autorului închis într'un plic sub acelaș moto.

Ante-proiectul va fi întocmit pentru suma de 300.000 lei fără pictură și mobilier.

Se va avea în vedere ca lungimea catedralei să nu fie mai mică decât 35 metri.

Ante-proiectul va fi întocmit în stil bizantin, concurenții inspirându-se după vechile noastre monumente religioase românești, cum de asemenea și decorațiunile vor fi cu motive artistice românești.

Pentru ante-proiectul clasificat I se va da un premiu de 4.000 lei; al II-lea 3.000 lei, iar al III-lea 1.500, câte-și trele rămânând proprietatea Casei Bisericii.

Concurentul care va obține premiul I va fi însărcinat cu facerea proiectului definitiv și conducerea lucrărilor, pentru care i se va plăti un onorar de 3,50% asupra lor, în care se cuprinde și plata conductorului.

Totodată pentru studierea planurilor prezentate de concurenți s'a instituit o comisiune compusă din domnii: Ioan Kalinderu, I. Mincu, P. Antonescu și P. Gârboviceanu, sub președenția P. S. episcop Pimen¹⁾.

Până în ziua de 25 August 1904 s'au depus la administrația Casei Bisericilor unsprezece proiecte de planuri sub următoarele moto: „Dixi“, „Quo-Vadis“, „Munca“, „Sfânt“, „Justinian“, „Roxanda“, „Credința“, „Amin“, „Ortodox“, „Cruce“ și „Robica“.

În urma ședințelor ținute în zilele de 9 și

¹⁾ D-l I. Kalinderu fiind reținut de multele sale ocupațiuni, iar d-l Antonescu candidând printre concurenți și declarând că nu pot lua parte la lucrările acestei comisiuni, au fost înlocuiți cu d-nii arhitecți Gh. Sterian și N. Gabrielescu.

11 Septembrie 1904, comisiunea luând în cercetare proiectele prezentate a hotărât în unanimitate:

a) A nu se acorda premiul I nici uneia din proiectele concurente;

b) A se da preferință celor două proiecte cu moto: „*Amin*” și „*Ortodox*”, care prezentau calități foarte apreciable, iar pentru premiarea lor să se împartă în mod egal celor doi concurenți respectivi valoarea sumelor destinate premiului al II-lea și al III-lea, ce însumau cifra de 4500 lei.

În ședințele dela 21 și 22 Septembrie 1904 comisiunea hotărî ca concurenții autori ai acelor două proiecte premiate să întocmească o schiță de plan, în care să se fuzioneze toate părțile bune ale celor două proiecte, în conformitate cu condițiunile din programul concursului, și în care fuzionare, dacă vor reuși cei doi autori, să se însărcineze împreună cu executarea lucrărilor. Această schiță, urmă să fie prezentată până în ziua de 1 Noembrie acelaș an. Tot atunci s'a fixat și termenul de 15 Ianuarie 1905 pentru prezentarea planului definitiv.

În urma mai multor modificări ce comisiunea a impus autorilor acestor schițe, prin deliberările ședințelor sale din zilele de 4, 5 și 20 Noembrie 1904, în scopul îmbunătățirii planului, cei doi concurenți admiși, d-nii arhitecți Antonescu și Burcuș au fost autorizați să înceapă studiul proiectului definitiv, care să fie prezentat pe ziua de 15 Ianuarie 1905.

Între acestea, ca urmare asupra celor hotărâte prin procesul-verbal al consfătuirii fruntașilor gălățeni, în privința terenului pe care urmă să se clădească noua catedrală episcopală, onor. guvern întocmi un proiect de lege prin care se autoriză un schimb de terenuri

între Ministerul de război și cel de culte în scopul clădirii acestei catedrale. Acest proiect de lege a fost adus în deliberarea Senatului cu Mesajul regal No. 3034 din 23 Maiu 1905, ale cărui secțiuni luându-l în cercetare, l-au admis, numind delegați:

- Secțiunea I-a pe d-l Maior Obedenaru,
 „ II-a pe P. S. Pimen al Dunărei de jos,
 „ III-a pe d-l Nicu Negri,
 „ IV-a pe d-l Dr. D. Boroianu, și
 „ V-a pe d-l Dr. Bărdescu,

cari întrunindu-se în ziua de 28 Maiu 1905, s'au constituit în comitet al delegaților, sub președinția P. S. Episcop al Dunărei de jos și luând din nou în cercetare proiectul de lege în chestiune, l-au admis pe următoarele considerațiuni:

«Vechea biserică catedrală din Galați crăpându-se în urma unui cutremur și cum în orașul Galați nu s'a găsit altă biserică care ca încăpere și ca înfățișare să răspundă la însemnătatea ce are o catedrala, s'a decis să se ridice din temelie o asemenea catedrală. În acest scop comuna Galați a fost autorizată prin o lege din 1888 să cedeze gratuit ministerului cultelor un loc al său, numit piața Ștefan cel Mare, situat în strada Domnească, având o suprafață 33 184 m. p. pentru a se clădi pe dânsul catedrala.

Pe o parte din acest teren s'a clădit reședința episcopală, iar partea care a rămas neîntrebuințată să cedează ministerului de război în schimbul unui alt loc al acestuia pe care urmează să se construiască catedrala episcopală fiind mai potrivit acestei destinațiuni. Ministerul cultelor mai plătește ministerului de război o indemnitate de 18.500 de lei, pentru clădirea ce se află pe acest loc, care servă cercului militar din Galați».

Pe temeiul acestor considerațiuni, comitetul delegaților a admis proiectul de lege în chestiune, și prin P. S. Episcop Pimen, în calitate de raportor, a

fost supus debaterilor Senatului, care în ședința dela 28 Mai 1905 a votat legea schimbului acestor locuri și a adoptat-o cu majoritate de (57) cincizeci și șapte voturi contra două, în următoarea cuprindere:

Art. unic. Ministerele de Război și Instrucțiune publică și culte sunt autorizate a-și cedă unul altuia: cel dintâi localul în care se află cercul militar din Galați și terenul acelu local, situat între strada Domnească și strada Mihai Bravu; cel de al doilea locul de lângă reședința episcopală și a da o indemnitate de 18.500 lei pentru localul de pe terenul mai sus numit.

Apoi, această lege votată de Senat, a fost adusă și în deliberarea Adunării deputaților, ale cărei secțiuni luând-o în cercetare a admis-o numind delegați:

Secția	I	pe	d-l	Victor Macri,
"	II	"	"	Anton Doiciu,
"	III	"	"	Badea Mângâru,
"	IV	"	"	Gr. Buțureanu,
"	V	"	"	N. Ciolac,
"	VI	"	"	C. Plesnilă, și
"	VII	"	"	Christea Manea, cari în-

trunindu-se în ziua de 31 Mai 1905 sub președenția d-lui C. Plesnilă, au luat din nou în cercetare această lege votată de Senat și a admis-o pe următoarele considerațiuni:

«Biserica Sf. Nicolae din Galați, foastă monăstire grecească și care a servit ani îndelungați drept biserică catedrală a orașului și a Episcopiei Dunărei-de-Jos, ajungând în așa stare, din cauza unui cutremur, că nu se mai putea face în cuprinsu-i dumnezeieștile slujbe, a trebuit să se caute mijloace pentru a se da sfintei Episcopii și orașului Galați altă biserică. Din cele în ființă neîntrunind nici una condițiunile de încăpere și de înfățișare cari să răspundă însemnătăței ce are o catedrală, am stabilit o înțelegere între acest

departament și al războiului pentru un schimb de terenuri ce ne aparțin.

Prin o lege din Decembrie 1889, sancționată și promulgată cu înaltul decret regal No. 3.449 dela 14 Decembrie, comuna urbană Galați a fost autorizată să cedeze fără plată acestui departament un loc, proprietate a comunei, numit «Piața Ștefan-cel-Mare», situat în strada Domnească, de o întindere de 33.184 m. p.

Pe o parte din acest teren s'a clădit reședința episcopală și partea ce a rămas neîntrebuințată urmează să o cedăm ministerului de război, în schimbul unui loc al său pe care se află cercul militar, mai dând ministerului de război și o indemnitate de 18.500 lei pentru localul ce se află pe sus zisul teren».

Apoi, prin d-l deputat Badea Mangâru, în calitate de raportor, această lege a fost supusă desbaterilor Adunării deputaților, cari în ședința dela 1 Iunie 1905 a votat-o adoptând-o cu unanimitate de (75) șapte zeci și cinci voturi, în aceeași cuprindere ca și la Senat.

În urma unei licitații, construcția acestei catedrale s'a adjudecat asupra d-lor M. Roman și inginer I. D. Popovici, cu cari Ministerul de culte a și încheiat cuvenitul contract pe baza jurnalului consiliului de ministrii No. 590 din 2 Iunie 1905.

Prețul cu care s'a adjudecat definitiv această construcție este 257.155 lei și 12 bani, adică cu un scăzământ de lei 16.19% sub prețurile unitare din devizul de 306.831 lei și 05 bani.

După acestea, către sfârșitul lunei Iunie 1905, d-nii arhitecți Antonescu și Burcuș făcură trasarea pe teren și în decursul lunei Iulie, acelaș an, lucrările de construcție s'au și început, așa că *P. S. Pi-men* cu o deosebită mulțumire sufletească putu să anunțe pe M. S. Regele:

„Cu ajutorul lui Dumnezeu și sprijinul Majestății Voastre, zilele acestea s'au început primele lucrări pentru ridicarea catedralei episcopale din Galați, ale cărei fundamente nădăjduim că vor fi așezate cu solemnitatea cuvenită în toamna viitoare.

Fie ca bunul Dumnezeu care a orânduit ca ridicarea acestei catedrale să coincidă în chip fericit cu împlinirea celor 40 ani de glorioasă domnie a Majestății Voastre, să Vă dăruiască ani mulți și sănătate desăvârșită ca să prezidați împreună cu Augusta familie Regală solemnitatea sfințirii acestei catedrale“.

Lucrările de terasament, săpături, betonagiu și zidărie se urmară cu activitate până în toamnă târziu, iar în primăvara anului 1906 soclul de piatră se tot înălța, așa că către sfârșitul lunii Aprilie se putu săvârși în Galați, orașul de reședință a eparhiei Dunărei-de-Jos, actul cel de mare însemnătate nu numai bisericesc, dar și național românesc, adică „*punerea temeliei catedralei episcopale*“.

A.A. L.L. Regale Principele și Principesa României, împuterniciți de a fi de față și a reprezenta pe M. S. Regele, care în interesul sănătății, însoțit de M. S. Regina, se afla la Lugano, au dat și mai multă măreție acestui act. Alături și împreună cu această serbare, au mai fost și altele cari își au importanța lor: *a)* serbarea a 50 de ani dela înființarea Regimentului I-iu de roșiori, aflat acum în Galați; *b)* serbarea a 50 de ani dela înființarea Comisiunii Danubiene Europene, și *c)* inaugurarea palatului administrativ-județean.

Zilele de 27 și 28 Aprilie, vor rămâne pentru multă vreme scrise în rândul zilelor mari și frumoase ale orașului Galați.

În adevăr, în dimineața zilei de 27, orele 9, au

sosit A.A. L.L. Regale cu suitele Lor. La gară au fost primite cu toate onorurile cuvenite de către toți miniștrii, cari sosiseră de mai înainte, apoi de către autoritățile civile și militare din localitate și de o mare mulțime de popor.

După obișnuitele prezentări, cortegiul princiar se îndreptă spre locul unde se zidește biserica catedrală. Acî, așteptă P. S. Episcop Pimen, înconjurat de clerul episcopal, membrii conzistoriali, de protopopii județelor eparhiei, de stareții celor trei mănăstiri din Dobrogea și de mult popor. Când A.A. L.L. au ajuns aproape de intrarea în pavilionul frumos împodobit și pregătit pentru săvârșirea slujbei religioase și întemelierea documentului, au fost întâmpinate de P. S. Episcop cu următoarele cuvinte:

*Alteță Regală,
Doamnă,*

„Venirea Voastră în orașul Galați va da o mare strălucire serbărilor ce vor avea loc în aceste două zile. Vă sunt recunoscător și Vă exprim mulțumirea mea că în rîndul celorlalte serbări, prima, la care azistați, este serbarea punerii temeliiilor bisericii catedrale episcopale și așezarea de veci a actului de amintire în aceste temelii“.

„In adevăr, serbarea aceasta are o deosebită importanță, nu numai pentru noi, cei din aceste părți ale țării, dar și pentru tot neamul nostru românesc, de oarece catedrala care se va ridica pe acest loc și punerea temeliiilor ei, fiind tocmai în preajma și la începutul strălucitei serbări a împlinirii celor 40 de ani de glorioasă domnie a M. S. Carol I, regele României, Augustul Vostru Moș și al nostru Iubit Suveran, se va lega de ea această epocă glorioasă a poporului nostru. Și nu pot a nu Vă spune gândul inimei mele, care este îndreptat spre M. S.

**Primirea AA. LL. Principele și Princesesa României de către P. S. Episcop Pimen,
pe locul unde s'au ridicat temelilele catedralei.**

Regele, care a dat puternicul Său sprijin în îndeplinirea nevoii ce se simțea de a ridica aici o biserică episcopală. Bunul Dumnezeu să'L aibă sub a Lui pază și să vie deplin sănătos împreună cu M. S. Regina“.

„Mai rog pe Dumnezeu să ne dăruiască timpuri pașnice și ani îmbelșugați, ca zidirea bisericii catedrale, ale căror temelii se vor pune, să se facă în tihnă și neîntrerupt și așa în timpul cel mai scurt isprăvindu-se, să avem fericirea de a o sfinți; la care serbare să ne dea Dumnezeu bucuria de a avea și pe MM. LL. Regele și Regina“.

După aceasta P. S. Episcop, conduse pe A.A. L.L. regale, în pavilion unde erau față toți d-nii miniștri, d. general Vartiadi, noul comandant al Corpului III de armată cu mai mulți ofițeri, d. prefect al județului, d. primar al urbei Galați, d. prim-președinte al Curței de Apel cu d-nii consilieri, d. prim-președinte al Trib. Covurlui cu membrii, d. președinte al Camerei de Comerț cu mai mulți membri, corpul profesoral al tuturor școalelor secundare din Galați și foarte mulți d-ni și d-ne din oraș și din alte părți ale țării.

După serviciul religios care a fost făcut de P. S. Episcop, azistat de clerul episcopal și de corul ceremonial al catedralei, d. M. Vlădescu, ministru al cultelor și instrucțiunii a dat cetire documentului scris pe pergament și iscălit de MM. LL. regele și regina la Lugano unde Li s'a trimis din timp.

Iată cuprinsul acestui document, al cărui original se află reproduș între filele următoare:

**„In numele Tatălui și al Fiului și al
Sfântului Duh“**

„Trecut-au patruzeci și doi de ani dela întemeierea eparhiei Dunărei de Jos, cu reședința în

Ismail, și douăzeci și opt de ani de când, în urma războiului din 1877—78, dobândindu-se neatârănarea Țării și întruparea din nou a Dobrogei cu patria mamă, s'a strămutat scaunul episcopal la Galați“.

„De timpuriu s'a născut în inima Noastră dorința, pe deoparte să înzestrăm această eparhie cu o frumoasă biserică catedrală episcopală, iar pe dealta, urmând pilda vechilor Voevozi, să vecinicim printr'un locaș dumnezeesc izbânzile strălucite, cari, cu ajutorul lui Dumnezeu, de către scumpa și viteaza noastră armată s'au săvârșit pe câmpiile Bulgariei, sub a Noastră comandă“.

„Acum în al patruzecilea an al Domniei Noastre, când bunul Dumnezeu a orânduit în ale sale nepătrunse Taine, a se împlini și optsprezece veacuri dela aducerea coloniștilor romani pe frumoasele plaiuri ale Carpaților“,

Noi, CAROL I, Domn și Rege al României,

„dat-am puternicire scumpilor Noștri Nepoți A.A. L.L. Regale Principele Ferdinand și Principesa Maria, să Ne reprezinte și să fie de față la așezarea temeliiilor noiei biserici cu hramul Sf. Ierarh Nicolae, astăzi în a XXVII-a zi a lunii Aprilie, anul mântuirii, una mie nouă-sute șase“.

„Intru pomenirea acestui fapt, întocmitu-s'a actul de față, carele s'a semnat de Noi, de toți membrii Familiei Noastre Regale, de P. S. Episcop al Dunărei de Jos D. D. Pimen Georgescu, de d-nul Gh. Gr. Cantacuzino, prim-ministru și ministrul Nostru de interne, de d-nul Mihail Vlădescu, ministrul cultelor și instrucțiunii, de

ceilalți sfetnici ai Noștri și de multe căpitenii ce s'au aflat față la această serbare“,

„și s'a întocmit, în patru exemplare, din cari, unul s'a pus în temelia acestei biserici, în partea dreaptă a Sfântului Altar, unul se va păstră în arhiva Statului, cel de al treilea se va păstră în arhiva sfintei episcopii a Dunărei de Jos și cel de al patrulea în arhiva Casei Sfintei Biserici Autocefale Române“.

După citire, documentul a fost iscălit în cele patru exemplare de A.A. L.L. Regale Principele și Principesa, de P. S. Episcop, de toți d-nii miniștri, de d. general comandant al corpului III de armată, de toate căpiteniile și de mulți cei ce erau față. În urmă, s'a introdus documentul într'un tub de sticlă, iară într'un tub tot de sticlă s'au pus toate monezile bătute în timpul celor 40 de ani de domnie a M. S. Regelui și o medalie jubilară. Aceste tuburi de sticlă, după ce au fost introduse în câte un tub de metal, s'au așezat într'un bloc mare de piatră, la temelia din dreapta sf. altar, zidindu-se după tradiționala întemeliere de către A.A. L.L. Regale, de P. S. Episcop și d-nii miniștri, cari în timpul acestor lucrări purtau șorțuri albe de atlas.

La orele 11 jumătate din zi sfârșindu-se ceremonialul punerii temeliei bisericeii catedrale în mijlocul unei obștești bucurii, cortegiul princiar porni spre palatul episcopal, unde A.A. L.L. Regale fură întâmpinate de P. S. Episcop, conducându-le în apartamentele pregătite și în care A.A. L.L. își luară reședința în timpul celor două zile cât au stat în Galați.

În aceeaș zi, P. S. Episcop a încunoștiințat pe

M. S. Regele la Lugano despre punerea temeliei acestei catedrale prin următoarea telegramă:

M. S. Carol I, Regele României

Lugano.

„In prezența A.A. L.L. Regale Principele și Principesa României, a d-lor miniștri și a mulțimei poporului, astăzi s'au pus temeliele bisericii catedrale episcopale a Dunărei de Jos, care se ridică spre fala sfintei noastre credințe strămoșești, spre prea mărirea lui Dumnezeu și spre vecinicirea izbânzilor câștigate de armata română în războiul din 1877, sub comanda Majestății Voastre. Ea va fi și un prinos al poporului român, adus lui Dumnezeu pentru cei 40 ani de Domnie a Majestății Voastre.

Bunul Dumnezeu să Vă dăruiască sănătate desăvârșită, ca să fiți față la sfințirea acestei catedrale și să conduceți încă mulți ani destinele Regatului Român“.

Pimen, Episcop al Dunărei de Jos.

M. S. Regele a binevoit a răspunde prin următoarea telegramă:

Prea Sfințitului Pimen, Episcopul Dunărei de Jos

Galați-România.

„Cu vie mulțumire am primit călduroasele voastre urări și sânt fericit că în sfârșit s'a pus temeliea catedralei, la a cărei sfințire doresc a fi față“.

CAROL.

Insemnătatea acestui fapt care pricinuește mare bucurie sufletească, precum și comunicarea frățească care leagă duhovnicește în Domnul pe toți PP. SS.

Semnarea actului de fundațiune.

Depunerea actului de fundațiune în temelile catedralei episcopale din Galați.

Ierarhi ai sfintei Biserici Ortodoxe Române, avându-le de aproape în vedere P. S. Episcop Pimen, încă cu câte-vă zile înainte a înștiințat pe II. PP. SS. Mitropoliți ai țarei și pe PP. SS. Episcopi despre punerea temeliei bisericii catedrale episcopale a eparhiei Dunărei-de-Jos, înaintându-le câte o copie după document, la care toți PP. SS. Chiriarhi au binevoit a răspunde.

Intre altele, dăm răspunsul I. P. S. Mitropolit al Moldovei Partheniu, fost episcop al Dunărei-de-Jos :

P. S. Sale Pimen, Episcop al Dunărei de Jos

Galafi.

„Sărbătoriți cu bucurie și veselie nesfârșită pe A.A. L.L. Regale, Principii moștenitori ai glorioșului Tron românesc, cari au venit cu credință și dragoste în Galafi să pue, în numele M. S. Regelui Carol, piatra fundamentală a noiei catedrale episcopale a Dunărei de Jos“.

„Bucură-te și te veselește, că Cel în Treime închinat ți-a ajutat să începi acest locaș dumnezeesc, ce și eu am dorit și râvnit totdeauna. Rog pe marele Arhiereu să te umbrească cu harul Său, ca să sfințești cât mai neîntârziat jertfelnicul din el pentru mărirea lui Dumnezeu, mântuirea creștinilor ce păstoriți și lauda neamului nostru“.

„Să trăiți Prea Sfințite și întru Hristos iubite frate; să trăiască Auguștii Noștri Suverani împreună cu A.A. L.L. Regale; Să trăiască poporul român“.

Partenie, Mitropolitul Moldovei și Sucevei.

Apoi, potrivit programului stabilit s'au săvârșit și celelalte serbări la cari P. S. Episcop a luat parte.

Ca un act de înaltă atențiune din partea A.A. L.L. Regale vom aminti că, înainte de plecarea Lor de la palatul episcopal au exprimat felicitări P. S. Episcop pentru începutul zidirii catedralei episcopale și mulțumiri pentru buna primire ce Li s'a făcut. A. Sa Regală Principesa Maria a bine-voit a oferi P. S. Episcop un foarte frumos portret al A. Sale cu toți copiii, având pe el data și iscălitura A. Sale, portret ce P. S. Episcop l-a destinat a rămâne în palatul episcopal, ca un mare *dar* ce va aminti acest însemnat și fericit eveniment pentru Episcopia Dunărei de Jos.

Nu putem încheia cele ce preced despre evenimentul construirii noii catedrale episcopale din Galați, fără să înregistrăm că marele proprietar și filantrop, d-l *Paraschiv Vasiliu*, în pilduitoarea sa iubire creștinească pentru buna podobă a *Casei Domnului*, în urma propunerii ce i s'a făcut de către P. S. Pimen, a binevoit să hărăzească acestei noi catedrale un prea frumos și prețios *epitaf*, care să fie lucrat în broderii și cu fireturi de aur și argint.

În acest scop a pus la dispozițiunea P. S. episcop Pimen, ofranda sa în valoare de *zece mii lei*, cu rugămintea ca P. S. Sa să facă comanda acestui epitaf în cele mai bune condițiuni ce se va crede de cuviință.

Epitaful deja s'a comandat și se lucrează după un anumit plan în atelierul recunoscutei maestre de broderii, d-na Ana Roth din București, și va costa suma de 8.000 lei.

Totodată, la acelaș atelier, P. S. Sa a mai comandat și un rând de *procovețe* pentru suma de 1.400 lei, iar cu restul până la complectarea sumei

de 10.000 lei, se va face rama cu geam în care se va conserva acest prețios epitaf, care se nădăjduiește a fi unul din cele mai prețioase odoare bisericești din țara noastră.

Pentru această pioasă donațiune, d-nul Paraschiv Vasiliu și soția sa Maria au și fost înscrși în dipticele catedralei episcopale ca ctitori.

§ 25.

Reședința scaunului episcopal din Galați.

Am văzut deja că multă vreme după strămutarea scaunului episcopal din Ismail la Galați, această eparhie nu avea nici biserică catedrală, nici palat episcopal ca locașuri proprii, care să corespundă înaltei demnități episcopale, misiunii eparhiale și însemnătății orașului Galați.

Timp de peste douăzeci de ani reședința episcopală — ca și seminarul eparhial — a fost instalată prin case particulare închiriate de ministerul cultelor și anume: în casele repausatului Haralamb Macri, din strada Mihai Bravu,—și care mai târziu au fost ocupate și de seminarul eparhial—,apoi în casele doamnei Ecaterina Nicu Catargiu din strada Carol, apoi în casele repausatului N. Vlaicu din strada Mavromol și în cele din urmă și în casele repausatului Spiru G. Topale de lângă biserica sf. Nicolae, foasta catedrală.

Construirea unui așezământ episcopal era de neapărată trebuință, dar pentru moment nu se putea începe, pe deoparte din lipsa unui fond bănesc suficient, iar pe dealtă parte și din pricină că Statul nu avea în orașul Galați nici un teren care

prin pozițiunea și suprafața lui să corespundă însemnătății unor așa locașuri sacre.

Ideia construirii acestor așezăminte cum și a unui local pentru seminarul eparhial a preocupat cu un dor nețărmurit de mare pe *I. P. S. Iosif Gheorghian* și, mai apoi și pe *I. P. S. Partheniu*, foștii episcopi ai acestei eparhii. După ce în anul 1885 în timpul episcopatului P. S. Iosif, se obținut prin votul corpurilor legiuitoare¹⁾ o sumă de 200.000 lei în scopul construirii palatului reședinței episcopale, *I. P. S. Partheniu*, mijloci stăruiitor în toamna anului 1887 pe lângă primăria urbei Galați, de a se da unul din terenurile virane ale acestei comune pe care să se poată începe lucrările de construcție ale acestui palat episcopal.

Această legitimă mijlocire a fost primită cu bucurie și satisfăcută de îndată de către consiliul comunal respectiv, care în ședința sa dela 23 Noemvrie 1887 a și însărcinat o comisiune (compusă din domnii consilieri Al. Radu, M. N. Pacu și N. Madgearu), care cu un delegat al episcopiei (în persoana repausatului arhimandrit de scaun Nectarie Ciucă) să pășească de îndată la alegerea unui așa loc.

Rezultatul a fost că această comisiune a ales terenul cunoscut sub numele de „Piața Ștefan cel Mare“ situată în fața grădinei publice, alegere care s'a și confirmat definitiv de către consiliul comunal, în ședința sa dela 16 Decemvrie 1887, iar ca urmare prin legea sancționată cu înaltul decret Regal No. 3.449 din 14 Decemvrie 1889,

„Comuna Galați a fost autorizată a ceda fără plată Statului, respectiv Ministerului cultelor și instrucțiunei publice,

¹⁾ Prin legea din 9 Aprilie 1885 deja citată.

locul, proprietate a comunei, numit piața „Ștefan cel Mare“, situat în strada Domnească, în fața bulevardului grădinei publice, având o întindere de 33.184 m.p. spre a servi la construirea palatului episcopal cu dependențele sale seminarul și biserica catedrală din sus zisul oraș“¹⁾.

Din diferite împrejurări însă, cedarea de fapt a acestui teren s'a tot întârziat, între altele, și din cauza zădărnicirei cuvenitelor formalități legale, până când la începutul anului 1892 P. S. Partheniu urni mer-sul acestei mărețe întreprinderi prin următoarea ad-resă cu No. 16 din 9 Ianuarie către Ministerul de culte :

«După repierderea Basarabiei, în anul 1878, reședința acestei de Dumnezeu păzite eparhii s'a mutat și stabilit, precum știți, în orașul Galați, unde nu are, precum nici până astăzi nu are : *biserică catedrală* a sa proprieă, *palat episcopal* și *local pentru seminar*.

În lipsă de asemenea edificii indispensabile menirei lor, s'a recurs la expediente provizorii; astfel, pentru preîntâmpinarea serviciilor religioase *propriei catedralei episcopale*, s'a desemnat provizoriu ca biserică catedrală a acestei Eparhii, biserica cu patronul S-tul Ierarh Nicolae—una din bisericile grecești, zise închinată, — dar care și ca arhitectură și soliditate, și ca mărime și pozițiune nu poate să suplinească și să țină pentru mai mult timp loc de biserică catedrală.

De asemenea, pentru locuința chiriarhiei și seminar s'a închiriat de acest onor. Minister diferite case de ale particularilor, unele decât altele mai improprie și mai păgubitoare față cu cei chemați a le locui.

Starea aceasta de provizorat, atât de nestatornică, ca să

¹⁾ Această lege s'a votat de Senat în ședința dela 25 Noemvrie 1889 și s'a adoptat cu unanimitate de 59 voturi, sub președenția d-lui I. Em. Florescu, azistat de dl. G. M. Flondor ca secretar; iar de Adunarea deputaților s'a votat în ședința dela 2 Decemvrie acelaș an și s'a adoptat cu majoritate de 93 voturi contra a 24, sub președenția d-lui G. Gr. Cantacuzino, azistat de d. V. G. Poenaru ca secretar, fiind ministru de justiție d. Th. Rosetti.

(*Monitorul oficial* No. 205 din 17 Decemvrie 1889).

nu zicem înjositoare chiar prestigiului acestei eparhii, a îngrijat pe toți românii de bine și prin anul 1885 s'a votat suma de 200.000 lei pentru clădirea unui palat episcopal. Se înțelege că suma aceasta este mică în proporțiune cu însemnătatea și cu dimensiunile ce trebuie să aibă numitul palat; dar s'a zis, și cu drept cuvânt, că pentru un bun început suma aceasta este deocamdată suficientă.

Aci stă lucru în 1886, când alegându-Ne episcop al acestei eparhii, am năzuit din toate puterile noastre întru a da impulsul cuvenit lucrării deja întârziate și prin adresele noastre No. 831/87 și 627/88, intervenind la consiliul comunal al orașului Galați ca să cedeze terenul necesar pentru cele trei clădiri de care are nevoie această eparhie, am avut mulțămirea sufletească să constatăm că consiliul de atunci, animat de o legitimă dorință de a vedea cu o oră mai înainte stabilindu-se în mod definitiv scaunul Episcopiei în orașul lor, a apreciat după cuviință însemnătatea propunerii noastre și a cedat Statului fără plată piața numită «Ștefan-cel-Mare», una din cele mai frumoase ale sale pieți, «pentru clădirea *palatului episcopal* cu dependențele sale, a *catedralei* și *seminarului*».

Donațiunea a fost acceptată de onor. guvern, aprobată de Corpurile legiuitoare, sancționată de Majestatea Sa Regele și publicată prin Monitorul Oficial No. 205/89; schița de plan pentru clădirea palatului este deja trasă; avem la îndemână suma de 200.000 lei și acum nu Ne mai rămâne decât transcrierea actului de cesiune la Tribunal, pentru a cărui realizare V'am rugat prin adresa No. 411/91, și apoi începerea lucrărilor care nădăjduim că se va face chiar la primăvară.

Cu un adaos de vre-o 70.000—80.000 lei la suma deja votată și cu puțină stăruință din partea D-Voastre către d. Ministru de interne, care ca și D-Voastră s'a arătat foarte bine dispus, în cece privește cesiunea transcrierii actului, cred că până la toamnă clădirea palatului episcopal să fie cu totul sau aproape terminată.

Nu tot astfel însă este cu cesiunea *bisericeii catedrale* și *seminarului*, pentru că ne găsim cu ele și astăzi tot în starea în care eram la strămutarea din Ismail.

Domnule Ministru! Cerințele serviciilor religioase *proprii bisericeii catedrale* și mai cu seamă însemnătatea religioasă

și națională, ce ea are ca metropolă a tuturor bisericilor acestei eparhii și ca turn de supraveghere asupra creștinilor ce o locuiesc, reclamă imperios și cât se poate de repede clădirea unui măreț templu ortodox — *biserica catedrală*— și un *local de seminar* în orașul Galați.

La aceste două considerațiuni însă, se mai adaogă prin însăși forța lucrurilor și altele, cari sunt de un ordin cu totul excepțional și de cea mai mare însemnătate religioasă națională, față cu pozițiunea geografică și cu misiunea ce are această eparhie la gurile Dunărei, a cărui centru religios este orașul Galați, primul port al țării, care prin comerțul său o face cunoscută lumii întregi.

Privind acest oraș,—pe lângă un comerț cosmopolit, o mare sinagogă, temple protestante și o biserică apusană *cu o periculoasă școală de fete, așezate toate în însăși inima orașului*—, avem dinaintea ochilor: la stânga, Prutul cu provincia mult iubită, care de două ori până acum ni s'a rupt din corpul țării, din carnea și oasele noastre, și care tare ne doare; iar la dreapta, o alta căpătată cu viața și sângele neprețuit a mii de eroi români și cu banii nenumărați ai țării.

Și una și alta ne sunt foarte scumpe și foarte iubite, dar tocmai pentru că ele ne sunt așa de scumpe și iubite se cade nouă tutulor să facem pentru ele sacrificii dacă nu mai multe, cel puțin câte sau făcut pentru catedralele de prin crăpăturile munților, și fără de care nu vom putea întreține mai mult în aceste două provincii focul dragostei către patria mamă.

Aceste sacrificii, cari ar fi trebuit făcute încă din 1878, și cari ni se impune nouă acum așa de imperios, sunt cele privitoare la clădirile grabnice a celor trei mari edificii și anume: *o strălucită biserică catedrală, un măreț palat episcopal și un local pentru seminar* în orașul Galați, ca focar de învățământ religios și forță de întărire a sentimentului național în poporul nostru pe ambele maluri ale Dunărei-de-Jos.

Domnule Ministru! Statul român, înălțând aceste trei edificii va arăta tuturor străinilor ce privesc această eparhie, că România înțelege a'și păstra totdeauna și pretutindeni atât religiunea cât și naționalitatea; pe când cele două provincii

vor privi la zisele edificii cu încredere desăvârșită, una pentru mângăierea sa în neagra servitute ce o apasă, iar cealaltă pentru chemarea sa la viața libertății și a progresului.

Motivele ce Ne-a făcut să vă atragem bine-voitoarea D-Voastre atențiune, mai cu seamă asupra însemnătății naționale ce are această eparhie la gurile Dunărei, purced din dorința ferbinte ce avem de a dejuca și nimicnici cât mai urgent jocul unora din cei de aici, cari cu sau fără știință, înlesnesc mereu creșterea tendințelor străine, cari au de scop, — ne doare s'o spunem,—lăsarea în *umilire* și *neînsemnătate* a acestei eparhii, mumă dezolată a Basarabiei și metropola Dobrogei.

Aducând aceasta la cunoștința D-Voastre, nădăjduim că veți binevoi a ascultă și aprecia, după cum se cuvine, strigătul nostru de durere în fața unui pericol ce ne amenință și religiunea și naționalitatea și Vă veți grăbi, ne place să credem, a luă măsurile cele mai urgente, pentru realizarea legitimei dorințe a țării întregi, în cecece privește cele trei edificii mai sus enumerate.

În acest caz suntem gata a dă toate deslușirile d-lui arhitect ce veți însărcină cu facerea planurilor respective. Primiți, etc».

Rezultatul acestei adrese fu, că în toamna anului 1893 actul de donațiune intervenit între Ministerul de culte și Primăria urbei Galați pentru locul din piața Ștefan cel Mare, s'a autentificat de Tribunalul județului Covurlui cu No. 1.709 și s'a transcris sub No. 645 din 5 Octombrie acelaș an.

În urma acestora lucrările de construcție se începură în decursul anului 1897, așa că pe ziua de 28 Iunie 1898 s'a putut pune piatra fundamentală a clădirii palatului episcopal cu o deosebită solemnitate ¹⁾.

¹⁾ Despre construirea seminarului eparhial nu mai putea fi vorba în acest timp, de oarece prin legea clerului mirean din 1893 acest vechi așezământ de cultură bisericească și națională din părțile Dunărei de jos rămase desființat odată cu promulgarea și punerea în aplicare a acestei legi.

Lucrările de construcție urmară apoi fără întrerupere, așa că în toamna anului 1900 clădirea fiind pe deplin terminată, reședința episcopală cu toate biurourile serviciilor sale administrative s'a putut instala, în sfârșit, în noul său palat unde se găsește și astăzi.

Nu putem trece cu vederea faptul, că în aripa stângă a acestui palat se află un paraclis a cărei solemnă sfințire a încoronat toate străduințele ce Î. P. S. Partheniu a depus pentru ridicarea acestui falnic locaș al reședinței episcopale.

Cu prilejul construirii acestui palat de reședință episcopală P. S. Partheniu, călăuzit de un obicei străvechi și creștinesc,—după care reședințele episcopale și mitropolitane aveau totdeauna în ele și câte un paraclis —, a destinat în aripa stângă a acestui palat o cameră mai spațioasă spre a fi *paraclis al reședinței episcopale*, și după ce a înzestrat-o și a împodobit-o cu toate cele trebuitoare unei biserici pentru a se putea săvârși întrânsa dumnezeieștile slujbe, P. S. Sa se învrednici a sfinți cu mare ceremonie acest paraclis în ziua de 8 Septemvrie 1901, închinându-l sărbătoarei „*Intâmpinarea Domnului*“ ce se prăznuiește la 2 Fevruarie.

Pentru a vecinici oarecum istoricul acestei reședințe episcopale și împrejurările în cari s'au ridicat zidirea palatului episcopal și cum apoi s'a făcut și s'a împodobit și paraclisul din acest palat, P. S. Partheniu a încheiat în ziua de 5 Septemvrie, acelaș an, un proces verbal, ce se află spre păstrare în arhiva episcopală, înregistrat sub No. 952 din acea zi.

Iată cuprinsul acestui act:

PROCES-VERBAL

Anul una mie nouă sute unu, luna Septemvrie, în cinci.

În seara zilei de 19 Octombrie, anul expirat 1900, făcându-se sfințirea apei de prea cucernicul Econom Ștefan Vârcolici, protoiereul județului Covurlui, ne-am mutat cu ajutorul lui Dumnezeu din casele grecului Topale,— din strada Egalității și alipite spre Nord de grădina bisericei Sfântul Nicolae, catedrala acestei de Dumnezeu păzite eparchii—, în mărețul și noul *palat episcopal*, clădit întrădins de statul nostru român, pe terenul cedat de primăria orașului Galați, numit «Piața Ștefan cel Mare».

Arhiva cancelariei episcopale s'a așezat în aripa de jos despre miază noapte, iar mobilierul cel vechi al casei, precum și cel nou,—cumpărat, mulțumită bine voitoarei atențiuni a d-lui C. C. Arion, Ministrul de Culte și Instrucțiune publică de atunci și a secretarului său general și al meu amic d-l Dumitru Laurian—, s'a pus prin camerele afectate locuinței mele și a vicarului.

Pentru mobilierea camerilor destinate Majestății Sale Regelui, Alteței Sale Regale Principelui Ferdinand, moștenitorul Tronului și suitelor Lor, se va aviză mai târziu cele de cuviință.

Tabloul cel mare al Augustei Noastre famili regale,—lucrat, după a mea stăruință pe o singură pânză, de pictorul Gheorghe Popovici, profesor la școala Artelor frumoase din Iași—, se va pune în vestibulul etagiului de sus, pe zidul ce caută spre apus.

La camera destinată a deveni paraclis am dispus a se picta: la proscomidie, „*Nașterea Domnului Nostru Iisus Christos*“; pe plafonul din altar, „*Sfânta Fecioară Maria*“ cu pruncul în brațe; în mijlocul plafonului, „*Domnul Christos*“. Ambele aceste icoane vor fi înconjurate de mici înge-rași având la cele patru colțuri, *cei patru evangheliști cu simboalele lor*; pe laturea despre nord a piciorului sfintei mese: „*Agonia Domnului în grădină*“; pe cea despre apus, „*punerea în mormânt*“; pe cea despre miazăzi „*răstignirea*“ și pe cea despre răsărit „*învierea*“.

La proscomidie, unde s'a tăiat în zid o nișe, s'a lipit o mică placă de marmură, ca masă; pe dușumea, în altar,

s'a aşternut o alta, pe care s'a zidit piciorul sf. mese; pe acest picior lucrat din cărămidă şi tencuit cu ciment, s'a aşezat piatra propriu zisă a sfintei mese. Pe această piatră s'a desenat, în negru, forma Antimisului cu invocaţia sfinţirei şi un mic istoric al sfintei acestei Eparhii ¹⁾. O copie după această din urmă placă de marmură, astfel desenată, s'a aşezat în cadră, pe zidul despre nord al arhivei, spre a servi de model în viitor, celor ce iubesc buna ceviinţă a Casei Domnului.

Pentru dotarea acestui paraclis cu cele trebuitoare cultului nostru ortodox, *am hotărât*, încă din anul 1894—, când în urma adreselor No. 1121/1894 a sfintei Episcopii şi a onor. Ministerului cultelor No. 4.997/1894, s'a desfiinţat bise-

¹⁾ Iată cuprinsul :

a) Invocarea scrisă în partea de jos a pietrei :

„Doamne Dumnezeu, adu-ţi aminte de umilul robul Tău, arhierul „*Partenie S. Clinceni*, episcopul Dunărei-de-Jos, carele după multe şi mari „stăruinţe, avut-a mângâerea sufletească să vază terminată clădirea acestui „palat episcopal din Galaţi, şi a paraclisului dintr'însul cu serbarea „*Întâmpinarea Domnului*“ 2 Februarie ; iar astăzi 8 Septembrie, ziua naşterii „*Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu*, anul mântuirii 1901, prin puterea „harului sfântului şi săvârşitorului Duh, să se învrednicească a sfinţi această „masă a acestui paraclis ortodox desenată într'adins, acum întâia oară, în „forma antimisului pentru aducerea la sfânta şi dumnezeiasca leturghie a „jertfei celei fără de sânge a Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru „*Isus Christos*, spre iertarea păcatelor şi viaţa veacului ce va să fie“. „Amin“.

Episcop (ss) **Partenie.**

b) Istoricele scris în jurul sfinţitului Antimis, care este desenat pe piatra sfintei mese din paraclisul palatului episcopal :

REGATUL ROMÂNIEI

Eparhia Dunărei-de-Jos fondată în 1864, coprinde judeţele : Ismail, Bolgrad, Covurlui şi Brăila, având reşedinţă episcopală oraşul Ismail.

După retrocedarea Basarabiei la Rusia şi încorporarea Dobrogei la România în 1878, reşedinţa episcopală s'a strămutat la Galaţi, având judeţele : Covurlui, Brăila, Tulcea şi Constanţa.

Primul episcop a fost preă fericitul întru amintire Melchisedek Ştefănescu dela 1864—1879.

Al doilea Prea Sfinţitul Iosif Gheorghian dela 1879—1886.

Al treilea Prea Sfinţitul *Partenie S. Clinceni* dela 1886 înainte, prin a căruia stăruinţă s'a clădit palatul episcopal din Galaţi şi de către care s'a şi sfinţit paraclisul acesta.

rica «Sf. M. M. Dimitrie», care ar fi făcut acum parte cu biserica «Sf. M. M. Gheorghe», din parohia «Precista» din Galați—,ca obiectele acestei biserici, «Sf. Dimitrie», să se așeze pe unde trebuința va cere în sus numitul paraclis episcopal. Astfel din cele nouă panouri ale tâmplei acelei biserici, patru din ele s'au fixat deja la locul lor și formează tâmpla paraclisului.

În aceste patru panouri s'au pus dela tâmpla cea veche, icoana «Domnului Christos», a «Maicei Domnului cu pruncul» și a «Sf. Ioan Botezătorul; iar icoana patronală a paraclisului care este «Întâmpinarea Domnului», 2 Februarie,— zi în care eu am fost hirotonit arhiepiscop, în 1835 în Sfânta Metropolie din București—, s'a făcut din nou. Panoul cu icoana «Sf. M. M. Dimitrie», lucrată în argint, s'a pus alături de icoana patronală, pe zidul despre miazăzi, spre tronul arhieresc.

Deasupra tâmplei s'a așezat, în sculptură lucrată în lemn, à jaur, patrusprezece iconițe cu prasnice împărătești. «Răstignirea», înfiptă între gurile a doi balauri, domină toată tâmpla care strălucește în poleitură.

Celelalte patru panouri cu sfinții «Apostoli Petru și Pavel», cu Sfântul «M. M. Gheorghe» și cu sfinții ierarhi Nicolae al Mira-Lichiei și Athanasie al Alexandriei, s'au bătut pe zid deasupra strănilor despre Nord.

Din cele unsprezece candelă de argint— cea de a XII-a fiind de tumbac—, cinci s'au curățit și poleit și s'au pus pe dinaintea icoanelor tâmplei; restul de șase s'au întrebuințat la facerea a două cădelnițe.

Celelalte obiecte sacre împrumutate provizoriu bisericii noi cu patronul «Sf. M. M. Dimitrie» din Badalan, orașul Galați, s'au restituit Paraclisului.

Tronul arhieresc și analogul pentru cântare s'au înghebat tot din cele vechi ale bisericii desființate a Sfântului Dimitrie.

În altar s'au așezat trei strane, iar în paraclis douăzeci și trei. Toate sunt înfrumusețate cu marca episcopiei. În cele două tronuri arhieresti tapisate cu pluș roșu și albastru s'a fixat icoana Domnului ca arhiepiscop, având la dreapta pe sfânta Sa Mamă, iar la stânga pe evanghelistul Ioan, discipolul iubit.

Vederea palatului episcopal din Galați.

Pe locurile rămase libere în paraclis se vor picta mai târziu imagini, sau se vor fixa din cele ce se află în depozit.

Asemenea se va picta: chipul paraclisului (o bisericuță ținută de doi heruvimi),—deasupra ușei ce duce din sacristie în tinda paraclisului, chipurile M. M. L. L. Regelui și Reginei în mărime naturală, în partea dreaptă și ceva mai jos a acestei uși, la stânga, al subsemnatului, în mantie și celelalte insignii arhieresti; iar deasupra ușei, ce duce din palat în paraclis și cea din capul scărei despre Nord, *icoana patronală*.

Pentru aducerea aminte a ostanelilor depuse cu clădirea noului palat episcopal din Galați și a întemeierii și sfințirii paraclisului dintr'însul, am compus un act comemorativ în copriinderea aci anexată; el va fi scris litografic: 8 exemplare pe pergament și 150 pe hârtie japoneză.

Din cele pe pergament: unul se va închide într'o cutie și se va pune la sfințire în piciorul și dedesuptul pietrei sfinteii mese; celelalte se vor trimite M. S. Regelui Carol, Al-teței Sale Regale Principelui Ferdinand, moștenitorul Tronului, d-lui prim-ministru Dimitrie A. Sturdza, d-lui ministru de culte și instrucțiune publică Spiru Haret, arhivei naționale, bibliotecii «Ureche» și subsemnatului.

Cele pe hârtie japoneză se vor da persoanelor celor mai însemnate, cari vor participa la sfințire și cari au fost invitate întradins: unii prin scrisori de cabinet, d-nii D. A. Sturdza, C. C. Arion, Spiru Haret și Dimitrie Aug. Laurian; alții prin telegrame: protoiereii de Brăila, Tulcea și Constanța; protoiereul de Covurlui prin adresă, iar celelalte prin cele 200 buletine, ce s'au imprimat și expediat deja la destinație.

Pentru pregătirea obiectelor trebuitoare sfințirii paraclisului, care va avea loc în ziua de 8 Septembrie curent, am însărcinat pe prea cuviosul arhimandrit de scaun Melchisedec Ștefănescu și șeful cancelariei episcopale econom Ștefan Ionescu, cari, împreună cu cei patru protoiereii ai județelor Noastre, Covurlui, Brăila, Tulcea și Constanța, cu foștii protoiereii Ioan Severin și Grigore Balaban și cu diaconii sf. episcopii, vor lua parte cu Noi la săvârșirea sfințirii acestui paraclis.

Sfințirea apei se va face de prea cucernicul econom Șt. Ștefănescu, aromele se vor îngriji de prea cucernicul econom Al. Tihan, iar corul va fi dirijat de prea cucernicul econom N. Tărăbuță, — tustrei, membri ai spiritualului conzistoriu al eparhiei Noastre.

În lipsa de un cler special al paraclisului, care să servească șeaze săptămâni sfânta liturghie într'ânsul, prea cuviosul arhimandrit de scaun va îngriji ca imediat după prea cuvioșia sa, să înștiințeze oficial pe prea cucernicii protoierei ai județelor respective, ca să trimită preoții orașelor aflătoare în administrația lor să servească pe rând vecernia, utrenia și sf. liturghie în noul paraclis.

Drept care am făcut acest proces-verbal.

(ss) **Parthenie.**

Mai înainte de ziua hotărîtă pentru sfințirea paraclisului, P. S. Parthenie, a invitat¹⁾ la această serbare pe: II. PP. SS. Mitropoliți, PP. SS. Episcopi și Arhieri titulari; d-l Dimitrie A. Sturdza, președintele consiliului de Miniștri, d-l Spiru Haret, ministru al cultelor și instrucțiunii publice, d-l C. Arion, fost ministru, d-l Aug. Treb. Laurian, reprezentanții autorităților civile și militare din Ga-

¹⁾ Carta de invitare la sfințire pe o pagină cuprindea:

„Prea Sfințitul Parthenie S. Clinceni, episcopul Dunărei de Jos, Vă poștește să bine-voiți a asista la sfințirea Paraclisului întemeiat în noul palat episcopal din Galați, care se va face în ziua de 8 Septembrie curent, după programa aflată pe contrapagină“.

Galați.

Anul 1901, Sept. 8.

Iar pe cealaltă, programul serbării în cuprinderea următoare:

„Serviciul sfințirii Paraclisului se va face în chipul următor:

In ziua de 7 Septembrie curent, la ora 5 seara, se va oficia Vecernia, după care va urma imediat privigherea“.

„A doua zi, 8 curent, serviciul sfințirii va începe la ora 9 dimineața precis“.

„La ora 5 seara și dimineața la ora 9, când se va începe serviciile religioase mai sus arătate, toate clopotele bisericilor vor suna în trei rânduri, după semnalul dat dela catedrala sfintei Episcopii din Galați“.

lați, d-nii senatori și deputați ai jud. Covurlui și Brăila, d-nii prefecti ai județelor Covurlui, Brăila, Tulcea și Constanța, d-nii reprezentanți ai diferitelor instituțiuni judiciare, administrative, școlare și alți mulți fruntași, iar protoiereii celor patru județe: Covurlui, Brăila, Tulcea și Constanța ce compun eparhia Dunărei de jos, au fost înștiințați telegrafic că trebuie a veni la reședință și a lua parte la oficiul sfințirii.

Pentru ziua de 8 Septemvrie, primăria comunei Galați îngrijise a decoră palatul și grilajul cu stindarde tricolore.

Serbarea sfințirii, conform unui program hotărât din timp, a avut loc în modul următor:

În ziua de 7 Septemvrie la ora 5 seara, s'a oficiat de Prea Sântitul Episcop D. D. Parthenie în noul paraclis vecernia și apoi privigherea, azistat de prea cuviosul arhimandrit de scaun Melchisedek Ștefănescu, economul Ștefan Ionescu șeful cancelariei sf. episcopii, de cei patru protoierei ai județelor respective: economul Ștefan Vârgolici, economul Ioan Ștefănescu, economul N. Gheorghiu și economul Gh. Rădulescu; de prea cucernicul econom Ioan Severin fost protoiereu de Covurlui și Grigore Balaban fost protoiereu de Brăila, de arhidiaconul sf. episcopii David Popescu și diaconii Th. Alexandrescu și Visarion Iene.

La acest serviciu au asistat un mare număr dintre creștinii notabili invitați.

A doua zi, 8 Septemvrie, la ora 9 dimineața, s'a început serviciul sfințirii paraclisului. Prea Sântitul Episcop erà azistat de preoții de mai sus și membrii Consistoriului: economul Nicolae Tărăbuță, dirijorul corului vocal, economul Ștefănescu, carele a făcut

sfințirea apei, și de economul Alex. Tihan, care a pregătit aromatele.

După ce s'a făcut încunjurarea de trei ori a paraclisului și după ce s'au pus sf. moaște în picioarele sf. Mese, s'a dat citire următorului

ACT COMEMORATIV.

«In numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită», în care noi creștinii, sfintei Biserici ortodoxe române de răsărit, ne botezăm și credem, pentru ca să ne facem fii și moștenitori ai împărăției Cerurilor, adunatu-ne-am astăzi, în acest nou palat, reședința episcopală a acestei de Dumnezeu păzite eparhii a Dunărei-de-Jos, în ziua de 8 Septembrie, aniversarea «Nașterii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria», anul mântuirii, una mie nouă sute unu; al XXXV-lea al glorioasei dinastii și domnii a iubitorului de Christos, Majestatea Sa, marele și înțeleptul nostru Rege Carol I; a prea grațioasei Sale Soții și a noastră Doamnă, Majestatea Sa Regina Elisabeta; a augustului Său nepot, iubitorul de Christos, Alteța Sa Regală Principele Ferdinand, moștenitorul tronului țării noastre România; a strălucitei Sale soții, Alteța Sa Regală Principesa Maria și a binecredincioșilor și mult drăgălașilor Lor fii principii: Carol, Elisabeta și Maria; Președinte al consiliului de miniștri fiind domnul Dimitrie A. Sturdza, iar ministru de culte și instrucțiune publică domnul Spiru Haret.

Și acum înălțând, noi cei de față, psalmi și cântări de laudă Părintelui Ceresc, Eu, umilitul robul lui Dumnezeu, arhiereul Partenie S. Clinceni, episcopul eparhiot, după ce am luptat și lucrat neobosit, ziua și noaptea, în tot timpul celor XV ani de păstorie a mea la gurile Dunărei-de-Jos, ca să văd înălțat cu mândrie acest măreț palat episcopal, pe terenul numit «Piața Ștefan-cel-Mare» din acest oraș Galați, m'am învrednicit, în fine, «Dumnezeu fie laudat în veci», să servesc Domnului cu frică și cu cutremur, ca să sfințesc astăzi cu harul sfântului și săvârșitorului Duh, acest paraclis ortodox întemeiat în acest palat și închinat sărbătoarei împărătești «Intâmpinarea Domnului Dumnezeului și Mân-

Catapeteazma capelei din palatul episcopal.

tutorului nostru Iisus Christos», 2 Fevruarie, pentru aducerea într'ânsul a jertfei cele fără-de-sânge, spre iertarea păcatelor, și așezarea noastră în corul dreptilor, azistat și ajutat de clerul de căpitenie al acestei eparhii și în prezența reprezentanților națiunei, a căpiteniilor oștilor și orașelor, trecuți și prezenți, și a unei mare număr dintre creștinii cei mai însemnați ai păstoriei mele, cari cu religiozitate au venit la această serbare dumnezeiască și au semnat acest act comemorativ, pentru ca să fie spre aducere aminte de osteneala noastră, tuturor, și spre lauda neamului nostru românesc, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

(Urmează iscăliturile celor ce au fost de față).

Acest document,— după ce s'a semnat de Prea Sfințitul episcop eparhial Parthenie, de Prea Sfințitul Dionisie episcop de Buzău, de clerul care a luat parte la serviciu și de toate persoanele oficiale cari au fost față la această solemnitate —, s'a așezat într'ocutie de alamă într'adins făcută și s'a pus în piciorul de piatră al sf. Mese cu inscripția gravată pe ea și apoi s'a urmat serviciul sfințirei și sfânta liturghie.

După terminarea serviciului, persoanele invitate au trecut în sala cea mare de mâncare a palatului, unde s'a servit fiecărui invitat câte o prescură mică și câte un pahar de vin de chipru.

Aici în vorbit: Prea Sfințitul episcop, mulțumind lui Dumnezeu, că a văzut palatul terminat și paralisul sfințit; apoi dl. I. Atanasiu prefectul județului Covurlui, P. S. Dionisie al Buzăului, dl. Moise N. Pacu profesor și fost deputat, dl. Colonel Coslinschy comandantul Flotilei din Galați, și alte persoane, felicitând pe P. S. episcop pentru stăruințele ce a depus, de a se ridică mărețul palat episcopal și paralisul ce s'a sfințit.

După ce s'a terminat și această agapă creștină,

invitații s'au retras, purtând în sufletele lor amintirea plăcută a acestei solemnități.

Cu acest prilej P. S. episcop a adresat M. S. Regelui la Ragatz următoarea telegramă:

Galați, 8 Septembrie 1901.

Majestății Sale Regelui Carol,

Ragatz

Cu harul lui Dumnezeu am sfințit astăzi paraclisul întemeiat în noul palat episcopal din Galați și am înălțat cu căldură rugăciuni și cântări de laudă Celui a tot puternic, pentru îndelunga înzilitură a Majestății Voastre, carele timp de treizeci și cinci ani ați condus cu înțelepciune și tărie destinele neamului nostru românesc la gurile Dunărei de jos. Să trăiți Majestate împreună cu glorioasa Voastră dinastie mulți și fericiți ani, pe tronul scumpei noastre Țări.

(^{cs}) **Episcop Parthenie.**

La această telegramă M. Sa Regele prin adjutantul Său de serviciu Col. Mavrocordat a bine voit a răspunde următoarele:

Weinburg ct. St. Galen.

9 Septembrie 1901.

Prea Sfințite,

Am onoare a comunica Prea Sfinției Voastre că M. S. Regele foarte mișcat de telegrama prin care 'I arătați sentimentele P. S. Voastre de iubire și devotament către Tron, cu ocazia sfințirii paraclisului întemeiat în noul palat episcopal din Galați, mă însărcinează a Vă exprima Inaltele Sale mulțumiri.

Sunt cu adânc respect, al Prea Sfinției Voastre, supus fu sufletesc.

Colonel adj. L. Mavrocordat

* * *

Necurmat apoi prin stăruințele PP. SS. Parthenie și Pimen, cari s'au succedat ca episcopi între

anii 1886—1906, această nouă și măreață reședință episcopală s'a împodobit cu un vast și frumos parc, bine întreținut și care face o mare podoabă acestui așezământ bisericesc și național.

Prin stăruințele P. S. Pimen acest palat a fost înzestrat și cu o bogată galerie de tablouri în pictură, reprezentând mai ales pe toți marii ierarhi ai bisericii și neamului românesc, galerie ce decorează în chip minunat de măreț marea intrare în apartamentele de sus și biblioteca acestui palat.

Tot în timpul și prin stăruința P. S. Pimen acest palat al reședinței episcopale din Galați s'a înzestrat apoi și cu tot mobilierul necesar saloanelor de recepție și camerelor destinate pentru găzduirea familiei noastre regale și princiare, încât, cu drept cuvânt, au atras admirațiunea înalților oaspeți și altor mulți și distinși vizitatori.

CAP. VI.

AȘEZĂMINTELE CULTURALE ȘI FILANTROPICE

ALE EPARHIEI DUNĂREI DE JOS

§ 26.

Seminariul eparhiei Dunărei de jos.

Se știe că seminariile sunt cele dintâi și cele mai vechi școli naționale din România.

Încă din începutul veacului al XIX-lea, și anume de pe la anul 1803/04, când în țările noastre nu există nici o școală națională, prin stăruințele înflăcărate și pline de patriotism ale nemuritorului mitropolit Veniamin Costachi, se înființă la Iași, în Socola, seminarul central care și până astăzi îi poartă numele său.

De atunci încetul pe încetul ș'a luat avânt și înființarea celorlalte seminare eparhiale cum și acelor dintâi școli naționale.

Înainte vreme, până la înființarea și organizarea seminariilor, pregătirea preoțească eră redusă numai la „învățarea rânduelilor bisericești“, adică la practica liturgică, cunoașterea tipicului, citirea cărților de ritual și prinderea „după ureche“ a cântărilor bisericești.

**Portretul arhimandritului Seoctist Scriban
din anul 1857.**

Invățătura teologico-filozofică se dobândeà în școalele grecești din țară cum și pe la universitățile din străinătate, în care se instruiuau mai cu seamă acei ce erau meniți pentru demnitățile înalte ale ierarhiei bisericești.

Cevà mai târziu și până către anul 1855, cea mai mare parte din preoți erau pregătiți timp de doi ani în școalele catihetice dela ținuturi sau de pe lângă scaunele episcopale¹⁾. Pe atunci, candidații de preoție ce învățau și se pregăteau în aceste școli erau întreținuți de către părinții lor, iar „dascălii“ erau plătiți din veniturile eparhiei respective și ajutat și de domnie cu diferite privilegii și scutiri.

Apoi până la începutul veacului trecut (XIX), singure seminariile greco-ortodoxe din Transilvania și seminarul „Veniamin Costake“ dela Socola au dat țărilor române preoți buni și „dascăli“ harnici, cari apoi au contribuit la organizarea viitoarelor seminarii din Muntenia și Moldova²⁾.

În scopul înființării și organizării seminariilor, regulamentul organic prin paragrafele 124 și 361 prevedeà să se țină câte un seminar pe lângă sânta mitropolie și pe lângă fiecare episcopie, și că „mitropolia, episcopiile și toate mânăstrile închinat la cele străine să contribue la cheltuelile Statului pentru *așezări publice și binefaceri* ca și mânăstirile pământești“, instituindu-se totodată și „logofeția trebilor bisericești“.

Aceste hotărâri ale regulamentulni organic s'au îndeplinit *numai în parte* și numai în Muntenia, căci în Moldova a funcționat singur seminarul dela

¹⁾ Memor. și budget. averilor bisericești și al instrucțiunei publice, pe anul 1857, pag. 9.

²⁾ C. Erbiceanu: „Biserica ortodoxă română“, 1893/94, pag. 488—489.

Socola până după revoluția din anul 1848, după care apoi treptat treptat, s'au înființat și celelalte seminarii eparhiale.

Am zis că hotărârile de mai sus ale regulamentului organic s'au executat numai în parte, căci impunerea mitropoliilor și episcopiiilor la plată pentru întreținerea diferitelor „așezări publice și binefaceri“, nu convenia ierarhilor noștri de pe atunci, pentru care generalul Kisseleff, motivat de propunerea Mitropolitului Grigorie, hotărăște în anul 1833 ștergerea din bugetul statului a articolului cheltuelilor pentru întreținerea seminariilor și rămânerea lor în sarcina chiriariilor respective, scutind în schimb mitropoliile și episcopiile de orice altă dare¹⁾.

Astfel, seminariile urmară să rămână în sarcina eparhiilor, și nu în sarcina Statului cum se proiectase prin regulamentul organic.

Între anii 1836—1837 se înființează apoi cele patru seminarii eparhiale din Muntenia și anume: în București, Curtea de Argeș, Buzău și Râmnicu-Vâlcei, iar între anii 1851—1864 se înființează și celelalte trei seminarii eparhiale din Moldova și anume: în Huși, Roman și Ismail²⁾, la cari se ma

¹⁾ Iată cuvintele generalului Kisseleff din scrisoarea adresată mitropolitului Grigorie în ziua de 23 August 1833:

„Mijlocul ce se propune de P. S. Voastră, ca mitropolia și episcopiile să fie apărate de orice dare în folosul caselor făcătoare de bine, dar să se însărcineze fiecare în parte cu ținerea unui seminar,—acest mijloc mi se pare drept și potrivit pentru întocmirea seminariilor, și de aceea și articolul seminariilor se va șterge din bugetul Statului. (C. Erbiceanu, „Biserica ortodoxă română“, 1893/94, pag. 510).

²⁾ Iată ordinea cronologică a înființării seminariilor din România: La 1803, Seminarul „Veniamin“ dela Socola, care există și azi în Iași; la 1836 Fevruarie 2, cel al Mitropoliei Ungro-Vlahiei, care există și astăzi sub numele de Seminarul Central; la 1836 August 15, cel din Buzău; la 1836, cel din Curtea de Argeș; la 1837 Noemvrie 8, cel din Râmnicu-Vâlcei; la 1851, cel din Huși; la 1858, cel din Roman și la 1864 cel din Ismail,

adaogă și seminarul dela Socola ce există deja încă din anul 1803.

Seminariile au rămas pe seama eparhiilor respective până la 12 August 1860, când apoi au trecut pe seama ministerului de culte și instrucțiune publică.

Seminarul eparhiei Dunărei de Jos a fost — ca și episcopia — al VIII-lea și cel mai de pe urmă în ordinea înființării lor.

Mai înainte de înființarea acestui seminar și încă din al II-lea an al realipirii Basarabiei sudice la Moldova, odată cu înființarea conzistoriei din Ismail s'a înființat, printr'un decret al Mitropolitului Moldovei Sofronie Miclescu cu No. 207 din 2 Maiu 1857, și o școală bisericească, tot în Ismail, care aveà un curs primar și altul seminarial, deci erà un fel de școală catihetică. Această școală, ca și conzistoriul de atunci, a fost organizată și condusă de către arhimaandritul *Teoctist Scriban*, și se întrețineà din fondurile conzistoriului¹⁾. Profesorii erau numiți de către Mitropolitul Moldovei în urma recomandațiunei făcută de către conzistoriul din Ismail.

care la 1879 se strămută în Galați. Intre acestea a mai existat între 1 Ianuarie—30 Septemvrie 1856 și Seminarul din mănăstirea Neamț.

În urma aplicării legii clerului mirean și seminariilor din 1893, seminariile din Buzău Huși și Galați se desființară la sfârșitul anului școlar 1893, iar cele din Curtea de Argeș, Râmnicu-Vâlcea și Roman la 20 August 1901, rămânând în ființă numai cele două seminarii din Iași și București, cu cursuri complete, cum și cel al Mitropolitului Nifon din București, cari există și astăzi.

¹⁾ Conzistoriul, după cum am văzut, ca autoritate superioară bisericească a Basarabiei până la înființarea episcopiei subvenționă școala bisericească, profesorii, protoiereii și personalul administrației conzistoriale dintr'un fond al său propriu ce constă din veniturile vânzării lumânărilor de ceară în biserici. Plata profesorilor școlai bisericești din Ismail erà de 6.000 ruble pe an.

Această școală eră externat și a durat până la anul 1864, când prin decretul domnitorului Cuza cu No. 1.597 din 14 Noembrie acelaș an, comunicat direcțiunei acestei școale de către ministrul cultelor de atunci, N. Crețulescu, cu ordinul No. 55.914 din 21 Noembrie acelaș an, fu transformată în seminar eparhial, internat și cu un program de cursuri întocmai ca al celorlalte seminare ale Statului cu patru clase¹⁾.

Cel dintâi director al acestui seminar a fost arhimandritul *Veniamin Arhipescu*, care-l conduse până în ziua de 30 Octombrie 1868, când direcțiunea acestui așezământ cultural al eparhiei Dunărei de Jos fu încredințată repausatului econom *C. Rozei*, absolvent al seminarului central din Socola și care-l conduse meritos până la anul 1893, când acest seminar se desființă dimpreună cu cele ale eparhiilor Hușilor și Buzăului în baza legii clerului mirean din acelaș an.

Catedrele seminarului erau în număr de opt și anume: științele religioase, limbile latină și română, istoria și geografia, matematicile, științele fizico-naturale, limba elină, caligrafia și desenul și în fine muzica vocală și cântările bisericești.

Prin legea învățământului din anul 1864, și aplicată asupra seminariilor inferioare d'abiă în anul 1867, s'au mai adăogat la acest seminar și catedrele de limba franceză, limba elenă, medicina populară și higiena; apoi în anul 1872 se mai adaogă catedra de teologie, liturgică și morală, iar în 1874 prin modificarea programei din 1865—1872, s'a re-

¹⁾ A se vedea raportul No. 37 din 1863 al lui Teoctist Scriban, inspector al școalelor din Basarabia, către Ministerul cultelor.

duș catedrele pentru limba franceză și elenă¹⁾, iar la științele naturale s'a adăugat studiul agronomiei.

Cel dintâi corp profesoral al acestui seminar eră compus din: arhimandritul *Veniamin Arhipescu*, ca director și profesor pentru științele religioase; preotul *T. Nicolaef*, pentru istorie și geografie; *V. Șerban*, pentru studiul limbei latine și române; *Iosif Teodorescu*, pentru științele naturale; *Gh. Verzeanu*, pentru matematică; *Gr. Popescu*, pentru limba elină; *V. Artimescu*, pentru desemn și caligrafie, și *V. Ivancenco*, pentru muzica vocală și cântările bisericești²⁾.

Budgetul primului an al funcționării acestui seminar (1865) se urcă la cifra de 137.450 lei vechi, din cari 66.000 de lei pentru personalul didactic, 27.600 pentru personalul administrativ și 43.850 cheltuelile pentru întreținerea seminarului.

Dăm pe pagina următoare o copie de pe budgetul acestui seminar pentru exercițiul anului școlar 1865—1866³⁾.

În Ismail, datorită dărniceii pilduitoare a pișului creștin Floru Ștefanov și a jupăniței Evdochia Floru Juravelor, acest seminar a avut un local propriu al său, cu începere dela anul 1874⁴⁾.

Odată cu episcopia, și acest seminar eparhial a trebuit, ca după o funcționare de 14 ani în sudul Basarabiei, să se strămute în toamna anului 1878 în Galați, unde, ca și reședința episcopală, nu a avut un local al său propriu, ci a fost instalat cu chirie mai întâi în casele repausatului Cuculea de pe strada

¹⁾ Al. T. Dumitrescu și G. M. „Ionescu: Istoria seminariilor preoțești,” pag. 35.

²⁾ *Monitorul Oficial* No. 262 din Decembrie 1864.

³⁾ M. Pacu, op. cit., pag. 170.

⁴⁾ Până la această dată, seminarul era instalat în aceleași case plătindu-se o chirie anuală de 300 galbeni.

Mihai-Bravu colț cu calea Prutului, apoi în casele repausatului Haralamb Macri, în care mai înainte se află reședința episcopală, și în fine în casele d-nei Ecaterina Nicu Catargiu din strada Carol, și în care a funcționat până la desființarea sa din toamna anului 1893.

Numărul	NATURA CHELTUELILOR	Suma anuală	TOTAL
		Lei vechi	Lei vechi
<i>Personalul didactic</i>			
1	Profesor de obiectele religioase	9.600	
1	» » limba română și latină	9.600	
1	» » geografia nouă și veche și istoria universală	9.600	
1	» » istoria naturală, fizica și chimia populară	9.600	
1	» » matematică	9.600	
1	» » limba elină	6.000	
1	» » desen și caligrafie	6.000	
1	» » muzică	6.000	
		66.000	
<i>Personalul internatului</i>			
1	Rector și profesor	9.600	
1	Șef pedagog	4.500	
3	Pedagogi	5.400	
1	Econom	2.400	
1	Vătaf	1.200	
8	Servitori	4.500	
		27.600	93.600
<i>Material</i>			
	Nutrimantul a 80 elevi și pers. intern . . .	31.500	
	Spălat » » » » » »	2.400	
	Iluminat și cheltueli extraordinare	2.400	
	Ajutor de îmbrăcăminte la elevii săraci . . .	3.150	
	Abonamentul medicului	2.400	
		43.850	43.850
			137.450

Nu putem trece sub tăcere și faptul că în timpul episcopatului P. S. Parteniu și anume în ziua de 17 Noembrie a anului 1889, atât episcopia Dunărei de Jos cât și seminarul eparhial *împliniau o*

existență de 25 ani, de când aceste amândouă așezăminte, mână în mână și una prin alta, au fost neîntrerupt cele două sentinele ale ortodoxismului și românismului, cari au strejuit în părțile Dunărei de Jos dezvoltarea și întărirea credinței noastre strămoșești și naționalizarea elementelor străine din Basarabia sudică, iar mai apoi și din Dobrogea.

Cum P. S. Parthenie nădăjduia în acest timp de a pune un început construcțiunei palatului episcopal din Galați, arzătoarea dorință a P. S. Sale eră de a face ca *sărbătoarea acestui jubileu să coincidă cu întemeierea palatului scaunului episcopal* și deci, ca data jubileului de 25 ani de existență a episcopiei și a seminarului să fie data punerii pietrei fundamentale a palatului episcopal.

Din diferite împrejurări însă, întârziindu-se și amânându-se clădirea acestui palat, P. S. Partheniu fu nevoit de a hotărî ca sărbătorirea acestui *jubileu* să se facă în ziua de 20 Maiu a anului 1890, când toată creștinătatea prăznuia ziua „pogorîrii sfântului Duh“.

În această zi, — după săvârșirea sf. liturghii și a cuvenitului Te-Deum, în cântările corale ale elevilor seminarului —, în prezența multor prsoane notabile și a unei mari mulțimi de credincioși, d-l M. N. Pacu, vechi profesor al acestui seminar, întreținù numeroasa asistență din apartamentele reședinței episcopale cu un magistral discurs despre activitatea culturală, religioasă și pastorală ale acestor așezăminte naționale și bisericești dela Dunăre de jos, de pe urma cărora mai fiecare sat din Basarabia și în multe din Dobrogea se găsiu și se găsește câte un preot format pe băncile acestui Seminar și apoi exercitat și călăuzit în practica misiunii preoțești de administrația episcopală a acestei eparhii.

În tot timpul acestor 25 ani, seminarul eparhial a dat instrucțiunea și educațiunea românească și creștinească la 2.427 elevi, din cari au absolvit 394 și din aceștia s'au hirotont pe seama bisericilor acestei eparhii 196 candidați de preoție.

Iată aci un tablou despre situațiunea școlară a acestui seminar dela înființare și până în anul 1889¹⁾, când acest așezământ de cultură bisericească și națională ca și episcopia Dunării de jos își serbători jubileul de 25 ani:

No. curent	Anii școlari	Elevi în cele 4 clase	Absolvenți	OBSERVAȚII
1	1864—1865	48	5	Elevii acestui seminar erau bursieri și absolvenți. Elevii solvenți erau întreținuți în internat în schimbul plății de 250 lei anual către Stat, plătită în 2 rate semestriale; până în toamna anului 1885 existau și elevi externi.
2	1865—1866	62	8	
3	1866—1867	58	9	
4	1867—1868	73	10	
5	1868—1869	90	15	
6	1869—1870	93	15	
7	1870—1871	112	16	
8	1871—1872	121	28	
9	1872—1873	157	23	
10	1873—1874	159	19	
11	1874—1875	204	20	
12	1875—1876	194	28	
13	1876—1877	172	33	
14	1877—1878	132	31	
15	1878—1879	104	17	
16	1879—1880	82	11	
17	1880—1881	76	12	
18	1881—1882	66	11	
19	1882—1883	74	12	
20	1883—1884	69	11	
21	1884—1885	70	18	
22	1885—1886	48	13	
23	1886—1887	50	12	
24	1887—1888	56	10	
25	1888—1889	62	9	
	Total	2.427	394	

¹⁾ Odată cu desființarea acestui Seminar, arhiva sa fiind predată direcțiunei Seminarului „Veniamin“ din Iași, regretăm că nu am avut putința de a studia și această arhivă și deci de a extrage și alte date mai amănunțite și mai complete despre activitatea culturală a acestui așezământ național și creștinesc până în anul desființării sale.

Seminarul din Ismail

Dintre profesorii cari au funcționat la acest Seminar în tot timpul ființei sale între anii 1864—1878 în Ismail și 1878—1893 în Galați, însemnăm:

1. Arhimandritul *Veniamin Arhipescu*, director și profesor de științe religioase între anii 1864—1868;

2. Economul *Constantin* (Costache) *Rozei*, director și profesor de științele religioase între anii 1868—1893;

3. Economul *Teodor Nicolaef*, profesor de muzică bisericească între anii 1864—1868;

4. *Grigore Popescu*, profesor de limba elenă și mai apoi de științe religioase între anii 1864—1878;

5. *Vasile Șerban*, profesor de limbile latină și română între anii 1864—1867;

6. *Iosef Teodorescu*, profesor de științe naturale între anii 1864—1893;

7. *Gheorghe Verzeanu*, profesor de matematică între anii 1864—1884;

8. *Vasile Artimescu* (mai apoi preot), profesor de desen și caligrafie între anii 1864—1893;

9. *Dimitrie Garofeanu* (mai apoi preot), profesor de cântări bisericești între anii 1872—1876;

10. *Grigorie Magnis*, profesor de limba franceză în anul 1867;

11. *Gavril Muzicescu*, profesor de muzică între 1866—1867;

12. *Moise N. Pacu*, șef pedagog în 1874, profesor de istorie și geografie în 1875, și apoi de științe religioase între anii 1876—1893;

13. *Gheorghe Codreanu*, profesor de istorie și geografie între anii 1876—1893;

14. *Dr. Cheladinos*, medicul internatului și profesor de medicină și higenă între anii 1868—1875;

15. *Dr. N. Takeanu*, idem, între anii 1875—1890;

16. Diaconul *Al. Boian*, profesor de muzică în anul 1883;

17. Economistul *Nicolae Tărăbuță*, profesor de muzică bisericească și vocală între anii 1884—1893;

18. *I. Coleș*, profesor de limbile latină și română în anul 1883;

19. *Dr. D. Miloș*, medicul internatului și profesor de medicina populară și igienă între anii 1890—1893;

20. *Teodor Crivăț*, profesor de matematică între anii 1887—1890;

21. *Iulian Teodor*, profesor de matematică în anul 1891;

22. *Ștefan Popa*, profesor de matematică între anii 1891—1893;

23. *I. Ghindaru*, profesor de matematică în anul 1891;

24. *G. Horga*, profesor de limbile latină și română în anul 1891;

25. *Romulus Scriban*, profesor de istorie în anul 1891;

26. *Iosif Vasilescu*, profesor de limba latină 1891—1893;

27. *Ignat Dima*, secretar și șef pedagog între anii 1869—1893.

§ 27.

Societatea clerului român „SOLIDARITATEA“ din eparhia Dunărei de jos.

În scopul înlesnirii mijloacelor pentru izbândirea înaltei și grelei chemări a preoților din această eparhie, P. S. Episcop Pimen, între alte preocupări, s'a

gândit și la înființarea unei societăți preoțești de un așa caracter și cu un așa scop, încât să aprindă în inimile și simțimintele tuturor membrilor ei scânteia cea sacră a **unirei** lor *prin frățească dragoste*; adică, să aprindă acea *unitate în gândiri* din care răsare garanția reușitei în toate năzuințele nobile și frumoase, acea *unitate în vederi* care doboară neîncrederea și nesiguranța și *aceea unitate în acțiuni* care înlătură relele deprinderi ce desbracă misiunea preoțească de adevărata ei autoritate morală. De aceea încă din luna August a anului 1902, deci cu puțin timp înainte de inaugurarea și organizarea conferințelor pastorale generale ale clerului acestei eparhii, P. S. Sa puse în vedere și discuțiunea clerului său eparhial acest fericit gând, prin următoarea circulară:

«Mai multe persoane la un loc, pot săvârși fapte pe cari una singură nu poate să le facă. Acesta este un adevăr cunoscut, care nu mai are nevoie de nici o explicație.

Mai mult chiar, sunt împrejurări în viață când prin sfatul și ajutorul aproapelui nostru, recăpătăm liniștea pierdută și dobândim tăria prin care cu ușurință orice încercare neplăcută se înfruntă.

Câte necazuri și câte suferințe nu vin asupra capului nostru și cât este de dulce mângâierea pe care ne o dă un frate binevoitor în asemenea momente grele.

Dar ce vom zice de greutatea zilnice și de lipsa care pretutindeni se resimte și aceasta cu deosebire atunci, când cel ce suferă nu are către cine să-și îndrepteze plângerea sa?

Statul, județele și comunele au făcut și fac atât cât le îngăduie mijloacele, dar aceea ce fac ele, este prea puțin față cu nevoile multiple, cari se resimt aproape la fiecare pas, încât privirea nu ne este scutită de a vedeă pe toate drumurile mulți, lipsiți până și de pâine, cerând milă dela trecători.

Toți oamenii, cari și-au dat seamă despre gravitatea cazului în sine, s'au gândit asupra acestor rele și neajunsuri și printr'o încordare vrednică de toată lauda, au dat o bună deslegare și acestei cestiuni.

S'au ostenit cu dragoste pentru o cauză sfântă și urmând pildei dată de Mântuitorul lumii, care a predicat *iubirea către aproapele*, au făcut aceea ce n'au putut să facă autoritățile numite.

S'au grupat la un loc și au înființat *asociațiuni*, ca rezultat al unei vieți religioase morale, cu scop filantropic și curat creștinesc.

Acestor grupări se datorește înființarea a multor spitale și aziluri, precum și existența diferitelor societăți de binefacere cari s'au înființat în țara noastră, mai ales în timpul din urmă.

Intre aceste societăți sunt unele cu un scop mai precizat, tinzând la mângâierea membrilor ce le compun în diferitele împrejurări grele din viață și la ajutarea văduvelor și a orfanilor, rămași în urma lor în suferință.

Faptul acesta, este așa de mult urmat în prezent, încât aproape mai toți oamenii de aceeaș profesie își au societatea lor, înființată în vederea unui scop hotărât, cu privire, de cele mai de multe ori, la ajutorul de care fiecare membru are nevoie.

Prin aceste asociațiuni, dovedim că suntem un popor civilizat întrucât prin ele se împlinește una din cele mai sfinte datorii patriotice, viindu-se prin actele caritabile ce se săvârșesc, în ajutorul Statului și al comunelor, de cele mai multe ori, împovărate cu alte nevoi tot așa de grele ca și acestea.

Este de mirare că *clerul* din această eparhie, nu s'a gândit încă de mult la înființarea unei atari societăți. Și este cu atât mai mult de mirat, cu cât asemenea societăți ființază dejă prin alte părți ale țării.

Astăzi, înființarea unei atari societăți se impune, nu numai din necesitate, ci și din datoria ce fiecare preot are de a întreține legătura dragostei printre frați.

O societate a clerului, privită sub toate rapoartele sale, este dar bine venită și înființarea ei grabnic se impune și în părțile acestea.

La societate, preoții au ocaziunea bine venită de a legă prietenie reciprocă și de a se lumina unii pe alții asupra diferitelor cerinți ale carierii preoțești. Iar din fondul adunat prin cotizații, mise și donațiuni, membrii se vor ajuta în nevoile lor prin împrumuturi, plătind în schimb o mică dobândă pentru sporirea fondului societății.

Aceste foloase, bine înțeles, sunt pe al doilea plan, față cu folosul cel mare pe care o societate a clerului îl aduce preoteselor văduve și copiilor orfani, rămași pe urma preoților decedați.

Câte lacrimi, câte necazuri și câte suferințe nu îndură aceste ființe nenorocite, rămase adesea pribegind și fără nici un sprijin în această mare a lumii, care învâluie cu valurile ei pe mulți obijduiți ai soartei.

Grea este o asemenea stare pentru familia părintelui sufletesc al poporului și sunt bine încredințat, că mulți, în loc să compătimizească pe cei suferinți, necinstesc memoria preotului, care nu s'a îngrijit de soarta a lor săi.

Ce mângâiere și ce milă mai poate aștepta preotul dar, pentru ajutarea văduvelor și a orfanilor rămași după sine?

Și cine altul se poate interesă mai mult de cele ale sale ca dânsul? Statul, județul și comunele au atâtea îndatoriri pentru ajutarea atâtor nenorociți, încât le-ar fi cu greu a se interesă în mod deosebit și de soarta acestora.

Prin urmare, preotului i se impune datoria de a se gândi serios asupra acestei stări de lucruri și a se grăbi pentru *înființarea unei societăți a clerului*.

O astfel de societate este fruct al iubirii creștine, către care preotul se cuvine ca să aibă o deosebită sânguință, fiind o parte importantă a chiemării preoțești și impunându-se din toate punctele de privire mai sles în timpul de față:

Pentru aceste motive, Vă invit a Vă sili ca să răspândiți cât mai mult această idee printre preoți din acel județ, ca astfel cu ocaziunea conferințelor preoțești să se poată înființa o atare societate a clerului în această eparhie cu sediul secțiunii centrale într'unul din cele patru orașe capitale de județ, pe care îl va alege adunarea.

Cu cât numărul membrilor va fi mai mare, cu atât și viitorul societății va fi mai bine asigurat și cu cât zelul de-

pus de Prea Cucernicia Voastră va fi mai pronunțat în direcțiunea aceasta, cu atât meritul Prea Cucerniciei Voastre va fi mai deosebit.

La lucru dar și Dumnezeu să binecuvinteze osteneala noastră cu reușită deplină pentru *luminarea preoțimei*, cum și pentru *ajutarea văduvelor și a orfanilor*, rămași în urma preotului, care de cele mai multe ori moare sărac.

Pentru înlesnirea Prea Cucerniciei Voastre, Vă trimit aci anexat un număr suficient de copii imprimare după această circulară, spre a se da fiecărui preot, paroh și supranumerar din acel județ».

Indemnul P. S. Sale către așa mărețe aspirațiuni, în adevăr, fu înțeles și primit cu o așa bucurie, încât cu prilejul inaugurării conferințelor pastorale generale din toamna anului 1902, un număr de peste trei sute preoți din întreaga eparhie au aderat la înjghebarăa unei așa societăți.

Pilda P. S. Episcop Pimen, care în calitatea sa de întemeitor și președinte de onoare, a *hărăzit un prim fond bănesc de (40⁰) patru sute lei*, a fost de îndată urmată de preoți în depunerea taxelor de înscriere și a primelor cotizațiuni trimestriale.

Impărțită în patru secțiuni, după numărul celor 4 județe ale eparhiei, această societate cu numele de „*Solidaritatea*“ și sub patronul sf. Ierarh Nicolae, întrunește în sine astăzi pe tot clerul român al Dunării de jos.

Având ca fundament *desvoltarea principiului solidarității creștine* din punct de vedere moral și material, această societate are un îndoit *scop cultural și filantropic* ce tinde a-l realiza prin :

- a) A ajuta pe membrii societari infirmi ;
- b) A acorda mijloace bănești pentru înmormântarea membrilor societari decedați ;

c) A ajută, după apreciere, pe văduvele și orfanii minori ai membrilor societari decedați;

d) A înlesni membrilor societari împrumuturi cu 9% pe an, sub garanția personală a 2 membri sau cu garanția ipotecară în primul rang;

e) A ține conferințe educative și instructive;

f) A aviză la mijloace pentru formarea unei biblioteci la sediul fiecărei secțiuni;

g) A înființa un organ de publicitate;

h) În fine, a fondă când mijloacele vor permite un *azil pentru văduvele și orfanii minori* ai membrilor societari decedați.

Membrii acestei societăți sunt de 4 categorii: fondatori, activi, donatori și onorifici.

Administrația fiecărei secțiuni este încredințată unui comitet compus din: un președinte, un vicepreședinte, trei membri consilieri, un casier, un secretar bibliotecar și doi membri consilieri supleanți.

Controlul mersului societății se face de către o comisiune compusă din trei membri, aleși pe timp de un an, pentru fiecare secțiune.

P. S. Episcop, în calitate de președinte de onoare, încă are un delegat al Său cu însărcinarea de a controla și verifica oricând afacerile fiecărei secțiuni.

Fondul societății se compune și se alimentează din taxele pentru înscrieri și diplome, din cotizațiuni, din ofrande și donațiuni, — fie în bani, fie în orice lucruri mobiliare sau imobiliare dela persoane bine voitoare și caritabile —, din subvenții ce se vor acorda acestei societăți de către Stat, județ sau comună și din dobânda anuală de 9% ce va rezultă din împrumuturile contractate de membrii societari.

Ajutoarele filantropice se acordă sub următoarele numiri:

- a) Ajutoare în caz de infirmitate;
- b) Spese de înmormântare pentru membrii societari decedați; și
- c) Subvenție pentru văduvele și orfanii minori.

Încă dela începutul înființării acestei societăți și sub egida sa s'au organizat *conferințe educative și morale* ce periodic se țin la sediul fiecărei secțiuni, cum și câte o *biblioteca* pentru folosul cultural al membrilor săi.

Până astăzi, bibliotecile celor patru secțiuni ale acestei societăți au 951 de cărți și colecțiuni de reviste, și anume:

în biblioteca secțiunii Covurlui ¹⁾	465	volume
„ „ „ Brăila	145	„
„ „ „ Tulcea	178	„
„ „ „ Constanța	163	„

Potrivit și scopului cultural ce urmărește această societate, membrii ei, în afară de conferințele lor pastorale generale, au fost întruniți la sediul fiecărei secțiuni și la diferite alte ședințe conferențiare, unde, — mai ales la sediul secțiunii centrale din Galați, cum și la Brăila —, s'au rostit periodic următoarele conferințe:

1. *Stindardul societăței clerului român „Solidaritatea“ din eparhia Dunărei de jos.*
2. *Umilință și mândrie.*
3. *Patriotism, patrie și patriot.*
4. *Educația copiilor.*

¹⁾ Trebuie să însemnăm că la această bibliotecă, *P. C. Econom Șt. Vârgolici*, fost Protoiereu al județului Covurlui și acum președinte al spiritualului Conzistoriu eparhial a donat o bogată colecție din mai multe reviste, între care „Biserica ortodoxă română“ și „Albina“.

**Comitetul de administrație și comisia de control a societății clerului „Solidaritatea“,
secția Covurlui.**

**Comitetul de administrație și comisia de control a societății clerului
„Solidaritatea“ secția Brăila.**

Comitetul de administrație și comisia de control a Societății „Solidaritatea“ Secția Tulcea.

Comitetul de administrație și comisia de control a societății „Solidaritatea”, secția Constanța.

5. *Rolul Preotului în societate.*
6. *Istoricul înființării școalelor românești în raport cu Biserica.*
7. *Caracterul universal al creștinismului și existența bisericilor naționale.*
8. *Păstrarea și dezvoltarea graiului românesc prin Biserică.*
9. *Din ale obiceiurilor creștinești și strămoșești, la „Ajun“, „Crăciun“ și „Anul nou“.*
10. *Despre lux.*
11. *Cauzele ramificării creștinismului în trei confesiuni principale și referințele fiecărei dintre aceste confesiuni către formele de manifestare ale vieții omenești intelectuale și socială.*
12. *Conștiința morală.*
13. *Ochire asupra vieții private la Romani.*
14. *Tipăriturile bisericești și însemnătatea lor în limba română.*
15. *Educația fizică, morală și intelectuală.*
16. *Rolul femeii în educația națională.*
17. *Cum trebuie să se officieze sf. taine.*
18. *Rolul Bisericii române în mișcarea dela 1848.*
19. *Rolul Bisericii în instrucția școlară.*
20. *Instrucțiunea și educația la Japonezi.*
21. *Mitropolitul Petru Movilă și mărturisirea sa.*
22. *Originea și însemnătatea sărbătorilor sf. Paști.*
23. *Mijloacele prin cari preotul și-ar câștigă stima, respectul și încrederea păstoriiților săi.*

În urmărirea scopului filantropic și cultural al acestei societăți, s'a mai hotărît ca *bibliotecile* fiecărei secțiuni să pună la dispozițiunea *spitalelor* și *închisorilor* din cuprinsul județelor respective cărți de un cuprins religios-moral și practic spre a fi citite de *bolnavi* și de *deținuți* spre a lor mângâere și folos sufletesc.

Propășirea regulată și temenică a acestei societăți se poate vedea și din următoarea

SITUAȚIA
a gestiunii Societății clerului român „SOLI
dela înființarea ei și până în

Secțiunile Societății	Exercițiul	VENITURILE															
		Cotizații		Taxe de înscriere		Diplome		Procente		Donațiuni		Subvențiuni		Procente din cupoane		TOTAL	
		Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
Covurlui	1902—03	930		348		232		50	65	100		420				2080	65
	1903—04	2586		18		12		259	65	12		540				3427	65
	1904—05	3150		12		8		592	80			720				4482	80
	1905—06	2604						756	40			900		22	44	4282	84
	Total	9270		378		252		1659	50	112		2580		22	44	14273	94
Brăila	1902—03	1038		264		176		52	84						1530	84	
	1903—04	2058		9		6		171	10	100					2344	10	
	1904—05	2052		6		4		330	27	3					2404	27	
	1905—06	1716		6		4		372	02	8	35				2106	37	
	Total	6864		285		190		935	23	111	35				8385	58	
Tulcea	1902—03	1272		330		220		34		5					1861		
	1903—04	2544		3		2		323	48	171	37				3043	85	
	1904—05	2190						570	93	210					2970	93	
	1905—06	2238		9		6		735	63	110					3098	63	
	Total	8244		342		228		1664	04	496	37				10974	41	
Constanța	1902—03	582		201		134									917		
	1903—04	1913	90	27		18		129	48	44	40				2132	78	
	1904—05	1860		15		10		257	98	258	45				2396	43	
	1905—06	1932		15		10		433	65						2390	65	
	Total	6287	90	258		172		821	11	297	85				7836	86	

Recapitulăția totalurilor, venitu

Covurlui . . .	9270		378		252		1659	50	112		2580		22	44	14273	94
Brăila . . .	6864		285		190		935	23	111	35					8385	58
Tulcea . . .	8244		342		228		1664	04	496	37					10974	41
Constanța . . .	6287	90	258		172		821	11	297	85					7836	86
Total general .	30 665	90	1263		842		5079	88	1017	57	2580		22	44	41470	79

GENERALĂ
DARITATEA“ din eparhia Dunărei de jos
seara zilei de 31 Martie 1906:

CHELTUELILE											IMPRUMUTURILE								
Furnituri de cancelarie	Imprimare	Biblioteca	Mobilier	Ajutorul filantropic	Spese de înmormântare	Întreținerea localului	Indemnizații	Pomeniri și Parastase	TOTAL	Plăți		Restituiri							
										Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.		
51	50	282	50							334		1400		125					
43	75	16	25							812	30	9716	45	8026	45				
106	15			28	25	250	155			42	60	60		642	17390	14565			
97	05			64	85	479	10	285	400			9	85	30	1365	85	23175	19255	
298	45	298	75	93	10	839	40	482	1000	52	45	60	30	3154	15	51681	45	41971	45
63	25													63	25	200			
182	35													238	35	5475		3450	
18	36			5			40	600						663	36	11775		10000	
16	85	82					139	65	700			100		37	25	1075	75	12825	11830
280	81	82		5		11	224	65	1300			100		37	25	2040	71	30275	25280
8	60	63	25											71	85	1400		150	
56	80	156				160						240		612	80	4805		2107	50
73	35			5	15	5		700						783	50	3496		1667	85
59	20			50		300	240	200		57	70	100		1006	90	6395		5446	65
197	95	219	25	55	15	465	240	900	57	70	340			2475	05	16096		9372	
279	55					73	30							352	85	2900		1175	
27				14	25	220		400						661	25	4070		1650	
49				45				100	50	100		34		378		2900		1534	
355	55			59	25	293	30	500	50	100	34			1392	10	9870		4359	

rilor și cheltuelilor secțiunilor

298	45	298	75	93	10	839	40	482	1000	52	45	60	30	3154	15	51681	45	41971	45			
280	81	82		5		11	224	65	1300			100	37	25	2040	71	30275		25280			
197	95	219	25	55	15	465	240	900	57	70	340			2475	05	16096		9372				
355	55			59	25	293	30	500	50	100	34			1392	10	9870		4359				
1132	76	600		212	50	1603	70	946	65	3700	160	15	600	101	25	9062	01	107	922	45	80982	45

B I L A N Ţ U L

A) Soldul general al veniturilor și cheltuelilor întregii societăți: B) Soldul general al împrumuturilor întregii societăți:

41.470,79	107.922,45
<u>9.062,01</u>	<u>80.982,45</u>
32.408,78	26.940,00

A) Compus din următoarele solduri pe secțiuni:

	Covurlui	Brăila	Tulcea	Constanța	
Soldul pe secțiuni al veniturilor și cheltuielilor:	14.273,94 +	8.385,58 +	10.974,41 +	7.836,86 =	41.470,79
	<u>3.154,15 +</u>	<u>2.040,71 +</u>	<u>2.475,05 +</u>	<u>1.392,10 =</u>	9.062,01
	11.119,79 +	6.344,87 +	8.499,36 +	6.444,76 =	32.408,78

B) Compus din următoarele solduri pe secțiuni:

	Covurlui	Brăila	Tulcea	Constanța	
Soldul pe secțiuni al împrumuturilor:	51.681,45 +	30.275,00 +	16.096,00 +	-9.870,00 =	107.922,45
	<u>41.971,45 +</u>	<u>25.280,00 +</u>	<u>9.372,00 +</u>	<u>4.359,00 =</u>	80.982,45
	9.710,00 +	4.995,00 +	6.724,00 +	5.511,00 =	26.940,00

Fondul general al societății la 31 Martie 1906, constatat¹⁾ la suma de 32.408 lei 78 bani

{	26.940,00, în acte de împrumut (polițe).
	5.468,78, în numerar și efecte de stat.
	32.408,78

Se constată deci, că această Societate, a realizat în cei 4 ani de existență, un capital de 41.470 lei și 79 bani, din cari s'au cheltuit în urmărirea scopului său suma de 9062 lei și 01 bani.

¹⁾ Situația gestionară pe exercițiul 1902/1903, 1903/1904 și 1904/1905 este întocmită după rezultatul controlului general al consiliului cenzorial făcut în vara anului 1905, și anume: în zilele de 14 și 15 Iunie la Constanța, 16 Iunie la Brăila, 17 și 18 Iunie la Covurlui și 21 Iunie la Tulcea; consiliu, ce eră compus din Diaconul Angel Constantinesl, cenzorul secțiunii Covurlui, Preotul Th. Georgescu-Pazarlia, cenzorul secțiunii Constanța, Preotul V. Oniceanu, cenzorul secțiunii Tulcea și Preotul Bejan Enăchescu cenzorul secțiunii Brăila, potrivit prescripțiilor vechilor statute modificate. Situațiunea pe exercițiul 1905/1906 însă, este întocmită pe temeiul constatărilor comisiunii de control al fiecărei secțiuni.

Să se mai știe că situația bănească a secțiunilor pe anul 1902/03, cuprinde în sine numai timpul dela 1 Octombrie 1902, când această societate s'a înființat de fapt, și până la 31 Martie 1903, deci șase luni.

§ 28.

Azilul pentru văduve și orfani

și

„cărămidăria“ societății „Solidaritatea“ din eparhia Dunărei de jos.

Mersul spornic și îmbucurător al societății „Solidaritatea“ a îmbărbătat din ce în ce mai mult pe diriguitorii și membrii ei, și în special pe întemeetorul și președintele ei onorific, P. S. Pimen, către realizarea țelului culminant al acestei societăți, care a fost și este *construirea unui azil pentru văduve și orfani*.

După multe și mari chibzuințe în privința găsirii mijloacelor prin cari să se poată înavuți fondul societății destinat construcțiunei acestui așezământ filantropic, P. S. Sa, prin o fericită inspirație, se gândi la înființarea unei așa zise „cărămidării“ alcătuită din carnete de câte 10, 50 și 100 cărămizi figurate și cari cărămizi — *sub egida și în numele societății „Solidaritatea“* — să se ofere oricărui binevoitor pe prețul de câte 10 bani cărămida.

O filă dintr'un carnet înfățișând o cărămidă figurată.

Această soluțiune a P. S. Sale, discutată în conferința protopopească ce a fost convocată la reședința episcopală pe ziua de 11 August 1905, a fost

îmbrățișată cu multă mulțumire și admirațiune de către membrii conferențieri, hotărîndu-se totodată și chipul de organizare, de administrare și de funcționare al acestei *cărămidării*.

Facem loc aci interesantei circulări No. 1407 din 5 August 1905 dată de P. S. Sa către toți preoții din eparhie cu prilejul distribuirii acestor cărămizi figurate :

«Mai toate *breslele* din țara noastră și-au înființat societățile lor de binefacere, în cari membrii acestor societăți și familiile lor, în timpuri grele, să-și găsească ajutor și îndulcirea vieții, adesea plină de greutate și de amărăciuni.

Motivat de împrejurarea că multe familii ale preoților noștri devin prada mizeriei prin moartea timpurie a preotului, care, prin misiunea sa pastorală, este mai expus decât oricare alt slujbaș public, întru cât el este obligat ca în orice timp de zi și noapte să dea îngrijiri și mângâieri duhovnicești celor ce i le cer, mergând în casele celor atinși de boale molipsitoare și înfruntând vremile cele mai friguroase, și deci lesne poate contracta o boală, care îi curmă viața și intră în mormânt înainte de vreme, lăsând o familie adesea compusă din copii minori și lipsiți de cel mai mic sprijin; aceste motive ne-au îndemnat de a înființa societatea „*Solidaritatea*“ la care, precum știți, v'am obligat pe toți preoții, de a vă înscri ca membri. Obligațiunea aceasta poate că de către unii din cucerniciile voastre — deși puțini la număr — să fi fost rău înțeleasă, totuși de când există această Societate și modul cum ea își îndeplinește obligațiunea s'a convins toți colegii cucerniciei-voastre de binefacerile ce societatea împărtășește membrilor ei.

Cu trecerea timpului însă, nevoile devin și mai simțite și obligațiunile societății noastre «*Solidaritatea*» devin și mai numeroase și mai grele. Așa fiind, o nouă datorie ni se impune tutulor de a ne îngriji pentru *înființarea unui Azil, în care să se adăpostească văduvele preotese și mai ales copiii preoților rămași orfani.*

Înființarea unui astfel de *Azil*, prevăzându-se în statu-

tele societății noastre «Solidaritatea», Ne-am gândit că pregătirea mijloacelor și a lucrărilor pentru zidirea lui, ar fi foarte nemerit de a se face de pe acum și deci *acest Azil să se aducă ca un prinos de mulțumire lui Dumnezeu cu prilejul serbării jubileului de 40 ani de Domnie fericită a M. S. Regelui Carol I, în care timp s'a îndeplinit pentru sfânta noastră Biserică și pentru noi, preoții ei, multe îmbunătățiri morale și materiale.*

Planurile pentru zidirea acestui Azil se alcătuiesc în Direcțiunea Construcțiunilor Publice și Frumoaselor Arte depe lângă Ministerul Cultelor.

În urma unei îndelungate chibzuințe pentru a găsi calea cea mai lesnicioasă și cea mai demnă pentru adunarea mijloacelor bănești, cu cari să se înceapă zidirea Azilului, Ne-am oprit asupra unui mijloc, necunoscut până acum în țara noastră, și anume: *sub egida societății „Solidaritatea“, am înființat așa numita „Cărămidăria societății Solidaritatea“,* alcătuiind carnete de câte 10, 50 și 100 cărămizi figurate, cu prețul de 0,10 bani cărămida.

Societatea «Solidaritatea» fiind proprietară de drept a acestei „Cărămidării figurate“, ea distribuie carnetele cărămizăriei sale tuturor persoanelor de bine, cari, convinse de creștinescul scop ce se urmărește prin aceste carnete, vor ruga și vor îndemna pe toți binevoitorii, fie ei de orice poziție socială ar fi, pentru a cumpăra cărămizi figurate, spre a ajuta după a lor putere la zidirea acestui Azil.

Cucernice părinte, În numele văduvelor și orfanilor, cari se vor adăposti în acest Azil, veți lucra cu toată energia și tragerea de inimă, ca în toate împrejurările vieții creștinești, precum: la botezuri, la logodne, la cununii, la slujba sfintei liturghii din Duminici și sărbători, la mergerea cu botezul la capul lunei, la înmormântări și parastase și, în sfârșit, în orice moment bine ales, să interveniți și să cereți ajutorul tuturor enoriașilor, prietenilor și cunoșcuților, rugându-i în numele văduvelor și al orfanilor să cumpere cât mai multe din aceste cărămizi figurate cu prețul fix de 0,10 bani, detașând din carnete atâtea cărămizi, câte a binevoit a cumpăra binevoitorul ajutător.

În acest scop vi se înaintează deocamdată un număr

de:....., carnete, din cari..... a 100 cărămizi,..... a 50 cărămizi și..... a 10 cărămizi. Toate aceste carnete la un loc valorează suma de lei:.....

Când veți termina cărămizile din carnet, sau când vi se va cere de p. c. potropop sau de altă persoană, anume însărcinată de protopopie sau de societate, veți depune suma de bani încasată, dându-vi-se în schimb de p. c. protoiereu sau persoana însărcinată o chitanță de descărcare; iar încasatorul va vărsa acea sumă societății «Solidaritatea» secțiunii respective, primind o chitanță iscălită de p. c. casier și de p. c. președinte al secțiunii. Această chitanță protoieria cu raport o va înainta Direcțiunii Cancelariei Sfintei Episcopii pentru control și bună orânduială.

Până la adunarea mijloacelor bănești pentru zidirea Azilului, sumele încasate din vânzarea acestor cărămizi figurate, se vor depune spre păstrare la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, la ordinul și dispozițiunea societății «Solidaritatea» a clerului Eparhiei Dunărei-de-Jos.

Ridicarea sumelor depuse se va face de către Societate numai cu aprobarea Noastră, ca Episcop și Președinte de onoare al societății «Solidaritatea».

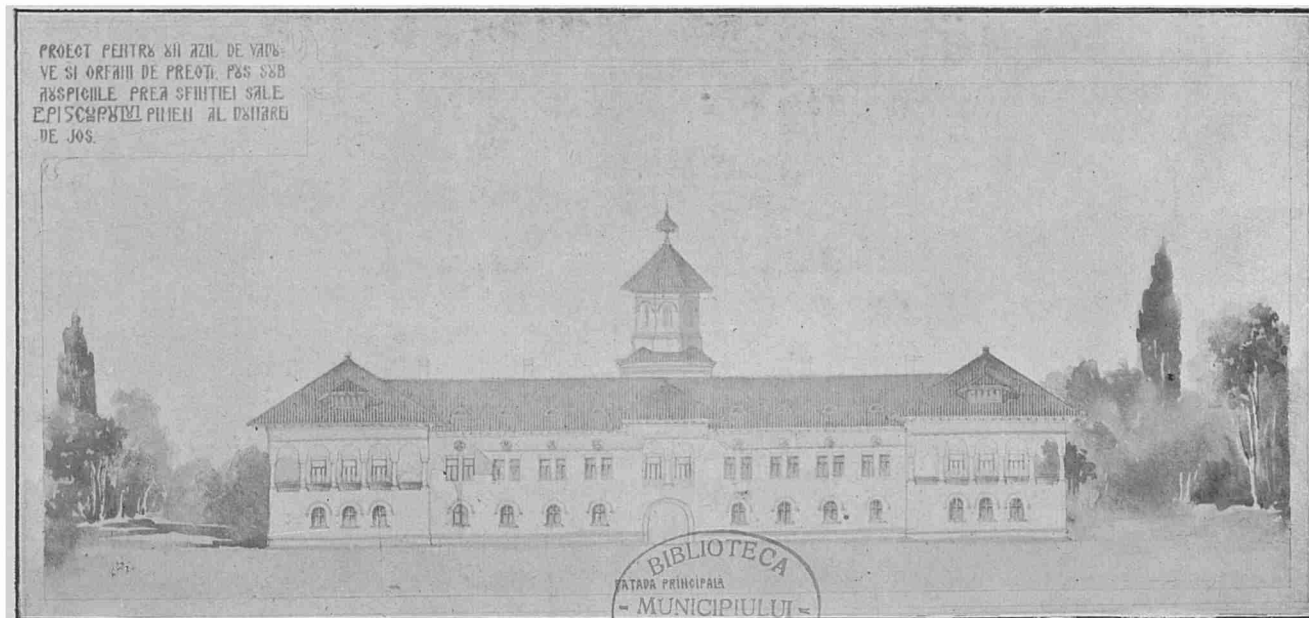
-Noi înșine, Ne vom interesa, vom controla și vom supraveghea aducerea la îndeplinire a acestei întreprinderi cu al ei binefăcător scop.

Dumnezeu, Care îngrijește de soarta oamenilor și ocrotește pe văduve și pe orfani, să deschidă inimile tuturor celor ce le veți cere ajutor, ca în curând să se zidească acest Azil, care va fi un adăpost pentru cei prigonii de soartă.

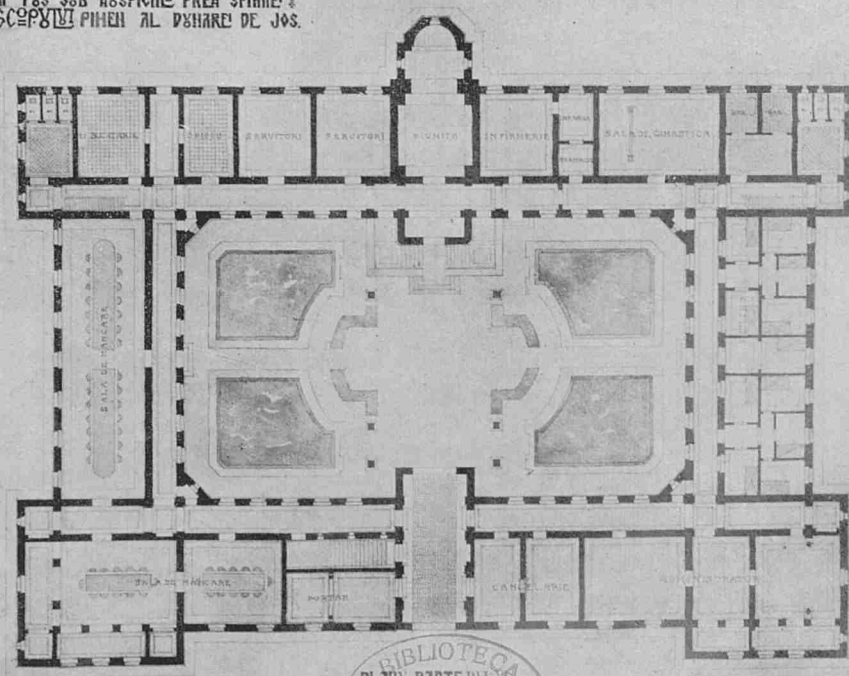
Prin râvna și interesul laudabil al preoților societari, aceste cărămizi fură distribuite în așa fel, încât după un timp de trei luni Depozitul Central al acestei cărămidării (instituit la reședința episcopală în scopul unei conștiințioase supravegheri și conduceri¹⁾ în administrarea și contabilitatea acestei că-

¹⁾ Ca șef al acestui depozit a fost însărcinat P. C. Arhimandrit de scaun Nicodem Munteanu, ajutat de un secretar-comptabil în persoana diaconului Angel Constantinescu, revizorul eparhial.

PROECT PENTRU UN AZIL DE VĂDU-
VE SI ORFAN DE PREȚI. P&S S&B
ASPIRIILE PREGĂ SFINȚIEI SALE
EPISCOPULUI PINENI AL DŢIAREI
DE JOS.

PROIECT PENTRU UN AZIL DE VADUVE SI ORFANI
 DE PREOTI P&S SUB ASPICIUNE PRAE SFINTEI
 SALE EPISCOPULUI PIMEN AL DEHAREI DE JOS.

BIBLIOTECA
 PLANUL PARTII DE S
 - MUNICIPIUL -

rămidării), dispunea deja de un fond de 7.500 lei deplin vărsați. Se constată deci un început destul de îmbucurător, care a impulsionat și mai mult ca străduințele clerului acestei eparhii să fie consacrate și pe altarul alinării suferințelor și lacrimilor celor obișduiți de soartă.

De aceea pentru a întreține și alimenta neîncetat succesul acestei cărămidării, P. S. Sa, prin circulara No. 2315 din 12 Decembrie 1905, se exprimă către protoiereii săi eparhiali iar prin aceștia către toți preoții de sub jurisdicțiunea Sa, cu următoarele cuvinte:

Prea Cucernice Părinte,

«Vă este prea bine cunoscut frumosul scop ce se urmărește de societatea clerului acestei eparhii «Solidaritatea», adică: *înființarea unui Azil pentru copii orfani minori și pentru preotese văduve.*

Prin ordinul No. 1407 din 5 August a. c. ce am adresat tuturor preoților, precum și în urma hotărârilor luate în conferința protopopească ținută la reședința episcopală în ziua de 11 August a. c., s'a înființat și organizat sub egida acestei societăți o așa numită «Cărămidărie» alcătuită din carnete cu câte 10, 50 și 100 cărămizi figurate; cari cărămizi figurate, în schimbul a 10 bani bucata, să se distribuie binevoitorilor donatori.

După trei luni dela organizarea acestei cărămidării, constatăm cu multă mulțumire sufletească că ajutoarele bănești adunate din distribuirea cărămizilor figurate, ating suma de *peste 7.500 lei*, pentru care Ne grăbim a transmite iubiților noștri preoți din acel județ ale Noastre bine-cuvântări episcopale și mulțumiri pentru a lor râvnă și muncă ce au depus în desfacerea carnetelor de cărămizi. Aceasta o facem pentru că în fața unui așa îmbucurător rezultat al întreprinderii noastre, ne dă pe de o parte măsura de a aprecia silința preoților noștri în îndeplinirea sublimiei dragoste evanghelice, care recomandă ajutorarea celor nenorociți; iar pe

de altă parte ne dă nădejdea că cu o așa râvnă a preoților, se va putea duce la bun sfârșit scopul urmărit de societatea «Solidaritatea».

Să nu se uite însă, că pe cât de frumos și laudabil este acest scop, tot pe atât de greu este și îndeplinirea lui. Și cum pentru îndeplinirea unor idei mari se cer și jertfe nețărmutate, socotim că preoții noștri își dau bine seama de măsura stăruințelor și voinței hotărâtoare ce trebuiesc să aibă, și cu toții suntem datori să avem, pentru îndeplinirea acestui frumos scop. Așa dar, cu timp și fără timp, preoții să continue mai departe și cu toată tragerea de inimă la îndeplinirea până la sfârșit a frumosului început deja făcut.

De aceea din nou le veți aduce aminte din parte-Ne că mai ales acum cu prilejul apropierei sfințelor sărbători ale Nașterii Domnului și Mântuitorului Nostru Iisus Christos, sau precum se zice: de Crăciun, Anul nou și Bobotează, fiecare creștin de orice stare ar fi el, are o mai bună dispozițiune sufletească spre a ajuta pe văduve și pe orfani, pe săraci și pe nevoiași și în fine pe toți cei oropsiți de soartă. Să chibzuiască dar a se folosi cât mai mult de dărnicia enoriașilor lor, distribuindu-le cărămizi figurate pentru zidirea Azilului proiectat.

Cu siguranță că fiecare preot va avea concursul binevoitor al enoriașilor din cuprinsul păstoriei lui și sperăm că în timpul cel mai scurt va împărți toate carnetele ce a primit, iar suma de bani încasată o va vărsa la protopopie și aceasta, la casierul societății, care o va depune spre păstrare până la începutul lucrărilor, la Casa de depuneri și consemnațiuni, unde este deja depusă și suma adunată până acum».

În fața unor așa îndemnuri, înflăcărare de focul dragostei evanghelice, cărămidăria acestei societăți funcționează în așa fel, încât astăzi totalul bănesc din distribuirea și vânzarea cărămizilor a depășit cifra de 15.000 (cincisprezece mii lei), din care s'a și consemnat suma de 13.870 lei și 20 bani după cum urmează:

Secțiunile Societății	Sume din distribuirea și vânzarea cărămizilor		No. recipiselor cu care s'au consemnat sumele
	Lei	B.	
Covurlui	6.450	—	{ 04.132, 10.928, 12.376, 13.478/05, 15.408, 16.557, 534, 2.225, 3.441/06.
Brăila	2.016	65	{ 13.679/05, 16.212, 17.471, 438, 3.400/06.
Tulcea	2.403	55	{ 10.035/05, 13.422, 14.724, 995/06.
Constanța	3.000	—	{ 15.047, 20.362, 21.796, 22.937, 23.780, 948, 2.676/06.
Total	13.870	20	

Trebuie să mai adăogăm că prin distribuirea acestor cărămizi figurate s'au putut înregistra ofrande și din diferite părți ale țării și de pe la autorități și persoane caritabile cărora din timp li se adresase următorul

A P E L.

Motivat de mai multe cazuri nenorocite în cari copii minori, fii de preoți, după moartea tatălui lor, au rămas pradă celei mai negre mizerii, lipsiți de mijloace pentru trai, neavând nici unde să se adăpostească; și considerând că preotul dela țară n'are pământ rural ci se folosește de pământul bisericii, și că preotul de oraș locuiește în casa bisericii, și așa fiind, este lesne de înțeles, că prin moartea preotului, familia sa este expusă a rămânea pe drumuri, neavând nici unde să-și plece capul;

În fața acestei triste stări — în care copii unui slujbaş al Bisericii noastre strămoșești, care, ori cum ar fi fost el, totuși prin misiunea sa preotească a adus servicii reale poporului și neamului nostru românesc — este o datorie din partea noastră a tuturor de a contribui la îndulcirea vieții acestor amărite ființe omenești.

Grija de așa nenorociți devine o datorie pentru societate, de oarece ea are interesul de a-și pregăti cât mai bine pe viitorii cetățeni și a-i face folositori țării și neamului; căci

altfel, aceste ființe nenorocite, neavând sprijinul societății și rămânând în voia întâmplării, de sigur că vor deveni niște elemente periculoase pentru ordinea și siguranța publică.

Popoarele pătrunse de simțimintele creștinești și înaintate în cultură, au considerat ca cea dintâi a lor datorie, de a se îngriji de creșterea și educația copiilor orfani, în care scop, au ridicat aziluri mari, îngrijindu-le ca pe niște așezăminte pioase cari fac podoaba țării lor.

În țara noastră, poate mai mult decât în alte țări mai mari și mai bogate, există o mulțime de spitale, în cari bolnavii, fără nici-o plată, își găsesc cu înlesnire îndulcirea suferințelor lor. În ceea ce privește însă aziluri pentru copii orfani minori și pentru bătrâni infirmi, sunt prea puține.

Statul, județele și comunele neputând satisface în totul aceste îndatoriri sociale, pretinse unei națiuni bine organizate, se impune ca însuș societatea, pe calea inițiativei private, să îndeplinească aceste cerințe așa de însemnate pentru un popor cult.

Dela acest principiu plecând și Noi, am înființat pentru clerul acestei Eparhii a Dunării de jos, societatea „*Solidaritatea*“, care acum se află în al treilea an al existenței sale și al cărei ultim scop este zidirea unui *Azil*, în care să se adăpostească mai ales copii preoților rămași orfani.

Pentru realizarea acestui scop, am recurs la un mijloc necunoscut până acum în țara noastră, înființând o așa numită „*Cărămidărie*“ alcătuită din carnete de câte 10, 50 și 100 cărămizi figurate, pe cari societatea „*Solidaritatea*“ le distribuie, cu prețul de 0,10 bani cărămida, tuturor acolora cari vor binevoi să ajute la zidirea acestui *Azil*.

Avem convingerea că *apelul* ce facem oamenilor de bine, va fi bine primit; mai ales când gândim că preotul ca slujbaș public, fiind obligat ca în orice timp de zi și noapte, pe vremuri ploioase și geroase, să alerge până în casa celor atinși de boale molipsitoare, el, totdeauna este expus și prea lezne poate contracta o boală, care să-i curme viața, lăsând o familie compusă adesea din copii minori și fără nici-un sprijin.

Coincidența fericită ca pregătirea mijloacelor precum și a lucrărilor pentru zidirea „*Azilului*“ să se facă *în timpul*

când întregul românism va sărbători jubileul celor patruzeci ani de glorioasă și rodnică domnie a M. S. Regelui Carol I, sub a Cărui înțeleaptă conducere a destinelor țării noastre, s'a îndeplinit multe și mari îmbunătățiri, credem că va fi un îndemn și mai mult, ca *apelul* ce facem, să fie și mai bine primit, întru cât acest *Azil* va fi ca un prinos adus lui Dumnezeu, drept mulțumire pentru binele ce a revărsat asupra Țării, Suveranului și Neamului nostru românesc.

Până la adunarea mijloacelor bănești pentru ridicarea acestui *azil*, — ale cărui planuri se și întocmesc deja de Direcțiunea construcțiilor și a artelor frumoase de pe lângă Ministerul de culte și instrucțiune publică, — sumele încasate din vânzarea acestor cărămizi figurate, se vor depune spre păstrare la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, de unde nu se vor putea ridica decât atunci când se va începe zidirea și numai cu a Noastră aprobare ca Episcop și Președinte de onoare al acestei societăți „*Solidaritatea*“.

Noi înșine, Ne vom interesa, vom controla și vom supraveghea aducerea la îndeplinire a acestei întreprinderi cu al ei binefăcător scop.

Increzător în prețiosul Domniei Voastre sprijin, în numele văduvelor și al orfanilor cari se vor adăposti în acest *azil*, Vă facem acest călduros *apel*, de a ajuta la zidirea acestui azil cumpărând cărămizi figurate, și Bunul Dumnezeu, care îngrijește de soarta oamenilor și ocrotește pe văduve și pe orfani, să Vă răsplătească darul ce faceți.

Depozitul carnetelor cu cărămizi figurate, se află la părintele arhimandrit Nicodem Munteanu, vicar al sf. Episcopii a Dunării de jos în *Galafi*».

*

Ca să încheiem, iată încă un nou îndemn al P. S. Pimen, dat tuturor preoților acestei eparhii prin circulara No. 1791 din 20 Septembrie, anul jubileului de 40 ani a glorioasei domnii a M. S. Regelui Carol, în scopul ca întreprinderea acestei cărămidării să înlesnească cât mai mult reușita clădirii azilului societății „*Solidaritatea*“ :

Cunoscut Vă este, că unul dintre scopurile urmărite de societatea clerului «Solidaritatea» din eparhia Dunării de jos, este înființarea unui **Azil pentru văduvele și orfanii preoților decedați**. De asemenea Vă este cunoscut, că, în dorința ne mărginită ce avem de a vedea acest scop atins cât mai curând posibil, am înființat așa numita cărămidărie figurată a societății «Solidaritatea», imprimând un milion de cărămizi figurate, în două serii: A și B.

Deși anii trecuți, din pricina lipsei adusă în țara noastră de cumplita secetă ce ne-a bătuit, n'au fost tocmai prielnici acestei întreprinderi filantropice creștinești, totuș dăm slavă lui Dumnezeu, că ne-a ajutat să desfăcăm $\frac{1}{7}$ din cărămizile figurate, încasându-se aproape 15.000 de lei, sumă depusă astăzi la casa de Depunere și Consemnațiune.

Acum însă, *în acest an însemnat din viața noastră, când toată suflarea românească*, nu numai din patria noastră, ci și de pretutindenea, *sărbătorește cu atâta dragoste de neam îndoitul jubileu de 40 de ani de domnie fericită a M. S. Regelui nostru Carol I și optsprezece sute de ani dela venirea străbunilor noștri pe frumoașele plaiuri ale Carpaților și în mânoasele văi ale Dunărei*,—vrut-a Bunul Dumnezeu să ne binecuvinteze de Sus cu daruri bogate, acoperând câmpiile, văile și dealurile cu roduri minunate, din care s'au umplut hambarele și cămările noastre de toate bunătățile, și făcând astfel ca sărbătoarea noastră românească să fie și mai mândră, și mai plină de veselie și de bucurie.

Dar orcât de sărbătoresc și de îmbelșugat este acest an, totuș împrejurul nostru, printre cuvinte de bucurie, ici colea se aud suspinele văduvii și orfanului sărac, cari n'au avut nici unde semăna, nici unde seceră! Cine poate deci îndulci traiul amar al acestora? Negreșit cei ce au primit daruri din mâna largă și darnică a lui Dumnezeu. Și precum noi, anii trecuți, priveam cu ochi rugători spre cerul secetos ca de aramă, așteptând de acolo picăturile cele de rouă aducătoare ale ploaii, așa aceștia caută spre ceriul inimii noastre, așteptând să primească dela noi roua milii și îndurării creștinești.

Acestea Ne dau imboldul puternic a Ne gândi necontenit la opera filantropică începută, și ne fac să îndreptăm din

nou îndemnul Nostru stăruitor către P. C. Voastră, ca să puneți cea mai mare sârguință la desfacerea cărămizilor figurate, ce V'au mai rămas, **stăruind cu timp și fără timp** pela bunii și miloșii creștini, din enoria P. C. Voastre, ca din cele ce li-a dăruit Dumnezeu anul acesta, să jertfiască câte ceva și pentru mângâerea văduvelor și orfanilor săraci. Cu chipul acesta, adunând ban lângă ban, vom putea strânge suma trebuitoare pentru zidirea Azilului și vom izbuti poate, chiar în curgerea acestui an jubiliar, să depunem pe altarul țării acest așezământ filantropic, ca un dar prețios al carității creștine pentru cari veți avea plată dela Dumnezeu și recunoștință dela cei nenorociți, atât P. C. Voastră, cât și toți bunii creștini, cari își vor deschide inima la îndemnul ce le veți face.

În nădejdea nestrămutată, că îndemnul Nostru va găsi în inimile P. C. Voastre și ale creștinilor ce păstoriți răsunețul corespunzător cu dorințele de care este mișcată inima Noastră, trimițându-Vă a Noastră binecuvântare episcopală, Vă zicem: *„la lucru și Dumnezeu să Vă fie într'ajutor“*.

§ 29.

Scoala de cântăreți bisericești a eparhiei Dunărei de jos.

Dacă în interesul demnității și misiunii Bisericești este de cea mai netăgăduită nevoie să existe preoți buni, destoinici, conștiincioși și devotați chemării lor, apoi tot o așa nevoie este să existe și cântăreți buni și vrednici pentru demnitatea morală a Bisericești.

Știm că nici-un serviciu bisericesc nu se poate săvârși cu demnitatea cuvenită fără acești cântăreți, și deci, cu adevărat ei sunt „mâna dreaptă a preoților“. Legătura dintre preoți și cântăreți este și trebuie să fie aceea dintre corp și membrele lui; pentru aceea cel ce dorește propășirea Bisericești

trebuie să se îngrijască precum de preot tot așa și de starea cea tristă în care se găsește acel ce alături cu preotul muncește în ogorul Domnului.

Nu numai în eparhia Dunărei de jos, dar pretutindeni în Biserica noastră românească, se constată tristul adevăr, că cântăreții bisericești au devenit niște elemente date uitării și așa de oropsite încât și dâșii nici nu-și mai dau seamă de rostul lor.

Pretutindeni este o lipsă totală de adevărați cântăreți bisericești, iar pe unde se găsesc, afară de prea puține excepțiuni, nu sunt nici pregătiți și nici conștienți de rolul profesiunii lor.

Cântăreții cei buni și bătrâni s'au împuținat foarte mult și pentru a se umplea golul rămas după urma lor, în vremurile noastre, mai nimeni nu s'a dat după studiul cântărilor bisericești, pentru că între multe alte pricini nici nu a avut la îndemână vre-o școală în care să se cultive.

De aceea cântăreții bisericești de astăzi, mai cu seamă acei de pe la sate, au o așa cunoștință de cântările bisericești, încât prin biserici auzim atâtea feluri de melodii și glasuri câte biserici și cântăreți sunt, și apoi un așa mod de întonare neînțeleasă și fărâșitoare încât transportă pe credincioși nu către *cele înalte* ci către scandalizarea și răceala lor de biserică și de sfintele ei slujbe.

Această trista stare de lucruri a determinat pe P. S. Episcop Pimen ca încă din primul an al episcopatului său să se gândească la *înființarea unei școale de cântăreți bisericești pentru eparhia Dunărei de jos*, școală în care să se poată forma aceste elemente prețioase în săvârșirea slujbelor bisericești.

În acest scop, iată cum se exprimă P. S. Sa

Elevii școlii de cântăreți bisericești, în anul școlar 1906—1907, cu doi din patru profesori; fotografiați înaintea localului școlii.

prin adresa No. 1145 din 21 Iunie 1902 către Ministerul de culte:

«Cântărețul are un însemnat rol în serviciul bisericesc. Această însemnătate este și mai mare în cele două județe de dincolo de Dunăre: Tulcea și Constanța.

Acolo rolul cântărețului este de aceeași importanță ca și al Preotului, căci prin el se determină în mod hotărât limba în care se face serviciul dumnezeesc. Și cum aceasta trebuie să ne preocupe pe toți pentru acea parte a țării, unde după 24 de ani, se găsesc încă biserici care deși întreținute de statul nostru român, totuși se cântă și se citește în limbă străină,—cum Ni s'a întâmplat cu ocaziunea vizitei canonice ce am făcut în o parte a județului Tulcea și unde am fost primit în biserică cu cântări în limbă străină. Impresia Mi-a fost dureroasă, și explicațiunea ce Ni s'a dat de către preot a fost că nu are cântăreț român din comună și de aiurea nu poate aduce întru cât sunt rău plătiți.

Mi sa prezentat cazul ca însumi să fiu nevoit de a numi cântăreți de origină străină și aproape necunoscători ai limbii noastre, de oarece epitropia nu aveă un român pentru a-I recomandă.

Este o cerință de căpitanie, Domnule Ministru, de a înfăm-pină și această nevoe bisericească și națională pentru acea parte a țării; căci a ne îngriji numai ca să avem mulți români și să ne lipsească cântăreți români, printr'aceasta nu am atinge scopul pe care cu toții suntem datorii a-l urmă.

Cunoscând interesul ce Domnia Voastră purtați pentru propășirea morală și națională a poporului nostru, intervin cu multă inzistență să binevoiți a dispune *înființarea unei școli de cântăreți la această eparhie*, în care să se recruteze în mare parte fii de români, din ținutul Dobrogei, care cu timpul să fie numiți ca cântăreți la bisericile de acolo. Înființarea acestei școli ar fi bine a se face chiar la începutul viitorului an școlar întru cât o amânare ar atrage după sine o pagubă. Dacă în această școală pe lângă predarea muzicii, bisericești s'ar predă și oarecare noțiuni de drept administrativ atât cât este necesar unui conducător de comună rurală, apoi s'ar putea ca cu timpul, din acești elevi când vor ajunge maturi, să se numiască și primari

sau notari pe la comunele lor, unde astăzi în atari funcțiuni sunt numiți oameni străini de localitate, și care adesea aduc mai mult rău decât bine, și pe chestia bisericească și pe chestia națională. Maeștri pentru muzica bisericească și tipic, avem foarte buni.

Nădăjduesc, Domnule Ministru, că ținând socoteală de cele ce am avut onoare a Vă expune, veți binevoi a hotărî înființarea acestei școli».

Tot în acest scop, iată cum se adresă P. S. Șa și către d-nii Prefecți ai județelor din eparhia Dunărei de jos, prin circulara No. 2003 din 19 Octombrie 1902 :

Pentru săvârșirea serviciilor religioase și mai ales a celui liturgic, care să fie demne și atrăgătoare pentru credincioși, pe lângă o bună pregătire a preoților, se cer ca absolut trebuincioși și cântăreți, cari prin cântările bisericești să înfrumusețeze în cea mai mare parte aceste sfinte servicii.

Pregătirea unor așa cântăreți, de sigur, nu se poate face decât prin școli speciale. Aceasta a fost și motivul pentru care la toate Eparhiile din țară, încă de mulți ani, s'au înființat școli de cântăreți, mai toate subvenționate de județele respective.

În această eparhie ne existând o așa școală, lipsa de cântăreți pe la biserici și mai ales la cele rurale din județul Domniei-Voastre este foarte simțită.

Pentru satisfacerea acestei lipse, de altfel foarte păgubitoare, Ne-am hotărât a înființa, deocamdată, o așa școală la reședința Noastră episcopală, cu un personal de maeștri bine ales, și pus sub directa Noastră privighere,—în care școală să se primească băeți, de preferință țărani, din toate județele acestei eparhii.

Pe deplin convinși de interesul ce Domnia-Voastră purtați pentru buna propășire, sub toate raporturile, a populațiunei din acel județ, și mai ales sub cel religios moral, care ne garantează în mare parte trăinicia noastră ca națiune și Stat, și care se capătă prin acțiunea sfântă și binefăcătoare a Bisericei, apelăm cu toată inzistența la Domnia-Voastră, Domnule Prefect, rugându-Vă să binevoiți a dispune să se prevadă

în budgetul aceluia județ o subvențiune pentru școala de cântăreți, care se va înființa cu data de 1 Aprilie viitor».

Această bună și măreață întreprindere pentru îndreptarea relei stări în care se găsește cântărețul bisericesc român a fost bine apreciată și îmbrățișată atât de guvern cât și de prefecturile județelor acestei eparhii, cari au acordat anual oarecari subvențiuni bănești pentru întreținerea acestei școli.

Obținând câte o modestă subvențiune anuală din partea Ministerului de culte și a unora din prefecturile respective, P. S. Sa avu satisfacțiunea de a da ființă acestei școli în toamna anului 1903, când pe ziua de 1 Septembrie i s'a și făcut inaugurarea cu un deosebit ceremonial.

Modul de organizare și funcționare al acestei școli, condițiunile de admitere, învățământul didactic și muzical, disciplina și practica bisericească, durata cursurilor și altele sunt cuprinse într'un regulament special.

Conducerea și administrația acestei școli este încredințată pe seama unui director, iar studiile sunt predate de patru profesori după un program alcătuit pentru trei clase.

În această școală, potrivit regulamentului ei de organizare, se predau: muzica bisericească teoretică, muzica bisericească practică, tipicul, citirea bisericească, muzica vocală și noțiuni elementare din morala creștină, liturgică și istoria bisericii române.

Această școală, datorită stăruințelor P. S. Pimen mai este înzestrată și cu o bibliotecă, care până în prezent numără peste 350 volume, toate de un cuprins pentru instrucția și educația elevilor.

În corpul profesoral al acestei școli au fost și sunt:

1. D-l *Traian Vintilescu*, director și profesor de muzica bisericească practică în cursul anului școlar 1903 până la 1904.

2. P. C. Econom *Nicolae Tărăbuță*, profesor de muzica bisericească teoretică, de la 1903 și până astăzi.

3. P. C. Econom *Gh. Popescu*, profesor de istoria bisericii române, morala creștină și liturgică între anii 1903—1905.

4. D-l *Th. Theodorescu*, profesor de muzica vocală, dela 1903 până astăzi.

5. Arhidiaconul *David Popescu*, director și profesor de istoria bisericii române, morala creștină și liturgica de la 1904 până astăzi.

6. Ierodiaconul *Filotei Moroșeanu*, profesor de muzica bisericească practică dela 1905 până astăzi.

Dela înființarea acestei școli și până acum avem de înregistrat următoarea situațiune școlară ¹⁾:

Anii școlari	Clasa I				Clasa II				Clasa III				Observații
	înscriși	retrași	repetenți	pro-movați	înscriși	retrași	repetenți	pro-movați	înscriși	retrași	repetenți	pro-movați	
1903—03	28	8	—	20	5	2	—	3	7	1	—	6	1 reinscris cl. III 3 reinscriși cl. III
1904—04	32	15	—	17	20	4	3	13	4	2	—	2	
1905—05	22	3	1	18	17	3	—	14	16	1	—	15	
1906—06	25	—	—	—	14	—	—	—	14	—	—	—	
Total	107	26	1	55	56	9	3	30	41	4	—	23	

Cu toate că din pricina lipsei de fonduri, elevii nu pot găsi în această școală nici un ajutor pentru întreținerea lor, și că locuitorilor județelor nu le convin a întreține cu a lor cheltuială pe fii lor timp de

¹⁾ Adresa direcțiunii școlii de cântăreți No. 14 din 1906.

trei ani, cât durează cursurile școalei, și pentru care nici nu se pot îndemna a-și da copiii lor în școala de cântăreți, ca după absolvire să aibă parte de o carieră plătită cu un salariu de 11—15 lei lunar, totuși, având în vedere aceste greutateți și piedici, cifrele de mai sus ne dovedesc că această școală, relativ, este destul de bine populată, de altfel datorită îndemnurilor stăruitoare ale preoților din eparhie.

Regularitatea predării cursurilor didactice și muzicale, ca și munca stăruitoare ce o depun profesorii acestei școli, este încoronată prin progresele dobândite cu elevii lor, cari prin ale lor cântări duioase și clare fac podoabă serviciilor bisericesti din catedrala episcopală, și întăresc nădejdea că an cu an, bisericile acestei eparhii vor putea avea cântăreți bisericesti bine formați și bine pregătiți.

CAP. VII.

JUDECATA EPARHIALĂ

§ 30.

Spiritualul conzistor al eparhiei Dunărei de jos.

În general, când se va fi înființat conzistoriile în Biserica română pentru întâia dată, nu se știe în chip hotărîtor.

Înainte vreme, puterea cea mai înaltă de judecată era concentrată în autoritatea chiriarhală a mitropoliților și a episcopilor, iar protopopii pe temeiul *cărților de volnicie* alcătuiau instanța judecătorească de rînd.

Aceste puteri judecătorești se resfrîngeau nu numai asupra afacerilor bisericești, ci și asupra celor civile, mai ales în chestiuni de căsătorie, despărțenie și testament.

Găsim documente de pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea, în care citim rezoluții puse de mitropolitul țării românești, prin care diferitele neorîndueli sau învinuiri se trimitiau în cercetarea și judecarea „*cinstiților clerici*” (deci un conzistoriu), ale căror hotărîri erau supuse apoi la cunoștința mitropolitului.

O ședință a spiritualului Consistoriu ordinar.

Cevă mai târziu, prin *regulamentul organic* se înființă pe lângă fiecare episcopie câte un *conzistoriu* compus din trei preoți, iar pe lângă mitropolii câte o *decasterie*, a căror autoritate și activitate judiciară a durat până la anul 1872, când prin art. 14 din *legea organică* se determină ca sf. Sinod să reguleze și să hotărască atribuțiunile *conzistoriilor eparhiale* prin regulamente întocmite conform canoanelor sf. Biserici ortodoxe de răsărit și legilor țării ¹⁾.

Un așa regulament pentru procedura în materii de judecată bisericească s'a alcătuit și votat de sf. Sinod în ședința sa dela 25 Mai 1873 și s'a sancționat prin înaltul decret regal No. 1188, din 7 Iulie acelaș an.

Mai târziu în baza *legei clerului mirean și seminariilor* din anul 1893, s'a alcătuit un nou regulament asupra conzistoriilor eparhiale sancționat cu înaltul decret Regal No. 1629 din 12 Aprilie 1894 care stabilește în chip amănunțit procedura în materie de judecată bisericească.

Astăzi în urma modificărilor făcute prin noua lege a clerului mirean, sancționată cu înaltul decret regal No. 869 din 25 Februarie a. c. și a regulamentului respectiv, sancționat cu înaltul decret No. 1860 din 15 Mai a. c., judecata bisericească s'a mai desăvârșit și prin înființarea a câte unui *conzistoriu apelativ* pe lângă fiecare eparhie, așa că un cleric condamnat de conzistoriul ordinar și care nu putea *apelă* decât numai contra sentințelor de caterisire și numai la sf. Sinod, ca ultima și cea mai înaltă instanță bisericească, are dreptul în baza acestei

¹⁾ „Monitorul oficial“, No. 130 din 19 Iunie 1872.

noi legi de a apela și contra altor sentințe la judecata conzistoriilor apelative, cari cași conzistoriile ordinare se compun tot din trei preoți aleși și numiți de chiriarhul respectiv în comună înțelgere cu ministerul cultelor.

Tot cu acest prilej s'au mai înființat și trei membri supleanți, cari în cazuri de absență să înlocuiască pe unul sau doi din membri conzistorului apelativ, sau să suțină acuzațiunea în această instanță atunci când vor avea o anumită împuternicire din partea chiriarhului respectiv.

Tot în baza legii clerului mirean din 1893, în interesul administrației eparhiale, a disciplinei preoțești și a judecăței bisericești s'a reînființat și există pe lângă fiecare eparhie câte un *revizor bisericesc* cu însărcinarea de a inspecta mersul administrativ și pastoral al parohiilor și protoieriilor din întreaga eparhie, apoi de a cercetă diferitele neorândueli și învinuiri ale clericilor, de a face instruirea proceselor, a susține în numele și în interesul chiriarhiei acuzațiunile proceselor, și altele.

Apoi, întru cât ministerul de culte își are și el partea sa de supraveghere și responsabilitatea în administrația materială a bisericilor, de aceea în baza aceleiași legi din 1893 s'a înființat odată cu revizorii bisericești ca reprezentanți ai autorității chiriarhale și *defensorii ecleziastici* ca reprezentanți ai ministerului de culte și care sunt în număr de trei pentru întreaga Biserică română din Regat¹⁾.

¹⁾ În ceea ce privește personalul judecătoresc ce au compus spiritalul conzistoriu al eparhiei „Dunării de Jos”, se va arăta într'un alt capitol anumit.

Iată situația numerică a tuturor proceselor cari s'au judecat de consistoriul acestei eparhii în ultimii douăzeci și cinci ani, deci între anii 1881—1906 :

Anii judecătoresți	FONDUL INVINUIRILOR								SENTINȚELE							Clericii inculpați din Protopopiatele				
	No. proceselor	Neregularități și abuzuri	Taxe ilegale	Refuz de serviciu	Scandale	Beții	Insubordonația	Adulter	Dojană	Canonisire	Oprirea din serviciu fără pierdere a lefi	Perdere cu pierdere a lefi	Transferare	Caterisire	Achitare	Perdere drep. de paroh	Covurlui	Brăila	Tulcea	Constanța
1881	5	1	—	1	—	1	2	—	1	2	2	—	—	—	—	—	2	—	3	—
1882	3	—	1	—	—	—	2	—	—	1	2	—	—	—	—	—	2	1	—	—
1883	13	2	1	1	1	2	5	1	3	1	5	1	—	1	1	1	3	1	3	6
1884	8	1	1	2	1	1	2	—	1	4	3	—	—	—	—	—	6	1	1	—
1885	3	1	—	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	2	—	1	—
1886	3	1	1	1	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	2	—	1	—
1887	13	1	—	2	2	1	5	2	1	3	4	1	1	—	2	1	7	4	2	—
1888	31	9	2	3	2	5	7	3	3	6	5	4	2	—	6	2	19	2	6	4
1889	14	3	1	3	1	2	4	—	—	4	3	1	3	—	2	1	7	2	1	4
1890	14	2	3	1	1	3	3	1	4	6	2	—	1	—	—	1	4	2	8	—
1891	10	—	1	3	2	1	3	—	—	5	3	1	1	—	—	—	3	—	6	1
1892	10	1	1	2	2	3	1	—	2	3	1	1	2	—	1	—	4	3	3	—
1893	9	1	2	2	1	1	2	—	—	2	2	—	3	—	1	1	3	2	3	1
1894	18	2	—	1	5	3	6	1	3	5	3	4	1	—	2	—	7	8	4	3
1895	31	8	—	5	7	2	6	3	9	5	6	—	2	1	8	—	18	6	7	4
1896	26	6	—	3	9	4	3	1	2	7	6	2	1	—	7	1	15	5	5	3
1897	21	7	1	4	3	3	3	—	2	2	9	1	1	—	6	—	9	2	4	6
1898	31	9	3	3	5	4	7	—	5	9	8	2	1	—	5	1	9	5	10	7
1899	36	12	2	5	2	7	6	2	7	8	7	4	3	—	5	2	16	2	7	11
1900	24	7	2	3	3	1	8	—	11	5	6	1	1	—	—	—	7	6	5	6
1901	19	5	3	1	3	4	3	—	9	4	3	2	—	—	1	—	4	3	9	3
1902	13	1	2	3	1	2	2	2	7	2	2	1	—	—	1	—	4	1	3	5
1903	8	2	—	1	3	1	—	1	2	1	3	—	1	1	—	—	3	1	1	3
1904	16	9	2	1	—	3	1	—	1	4	5	2	2	—	—	2	4	4	4	4
1905	11	1	1	3	1	2	3	—	1	2	3	1	3	—	—	1	5	1	3	2

Să se știe că în unele din procese se găsesc și câte doi sau mai mulți clerici supuși judecății consistoriale.

CAP. VIII.

SCHITURI ȘI MONASTIRI

Intre vechile locașuri monăstirești ridicate pe mănoasele plaiuri și pe întinsele câmpii ale țării noastre și cari ca niște monumente vii și neperitoare ne oglindesc modul de viață religioasă și morală a moșilor și strămoșilor noștri,—care prin a lor credință creștinească și virtuți românești au cimentat în chip pilduitor fala și admirația neamului nostru în trecut, avem câteva și în cuprinsul acestei eparhii, între cari și pe pământul dobrogean, cel câștigat și realipit la țara mună prin vitejia ostășimei românești reputată pe câmpiile Bulgariei sub comanda bravului și înțeleptului ei căpitan *M. S. Regele Carol I.*

Intre aceste vechi și sfinte locașuri cităm: monăstirea *Cocoș*, monăstirea *Celic-Derè*, schitul *Saun*, schitul *Taița*, *Hancearca* și *Tichilești* din Dobrogea, și apoi schiturile: *Ghereasca*, *Aldești* și *Zimbru* din județul Covurlui.

§ 31.

Monăstirea „Cocoș“.

În fruntea acestor câteva sfinte locașuri dobrogene, cel mai însemnat pentru țara și neamul nostru

a fost, este și trebuie să rămână sfânta monăstire *Cocoș*, singura și unica monăstire prin care și în care s'a păstrat credința și evlavia românească în decursul unor vremuri grele, și care astăzi în chip falnic ne amintește cu piozitate despre eroismul și credința acelor „buni români și buni creștini“ cari pe vremurile cele mai anevoioase ale stăpânirii musulmane au știut să înalțe acest sfânt locaș de rugăciune și au putut să ni-l păstreze și să ni-l lase spre moștenire printre pitoreștile regiuni muntoase ale nordului Dobrogiei.

Această monăstire este așezată spre Sud-Est de vechiul oraș Isaccea și adăpostit la întretăierea a două coame muntoase acoperite cu păduri seculare.

Vechimea acestei monăstiri, se urcă până la anul 1832, iar după alții până la anul 1835, când arhimandritul *Visarion*, originar din Făgărașul Transilvaniei, venind din Sf. Munte cu doi ucenici ai săi *Gherontie* și *Isaia*, au cumpărat dela o cadână o porțiune de pământ (tarlă), pe care au și pus temelia vechei biserici în anul 1842.

Peste câțiva ani, se mai călugări aci un mocan cu numele *Hagi-Nicolae-Ghiță Poenaru*, venit tot din Transilvania, și care odată cu călugărirea sa a hărăzit acestei monăstiri 15.000 de galbeni, 500 oi și 15 cai, avere cu care apoi s'a și construit noua biserică în anul 1853.

Aceste puține date despre începutul sf. monăstiri *Cocoșul* se găsesc în condica acestei monăstiri.

Convorbind cu unii din cuvioșii monahi dintre cei mai vechi și mai bătrâni ai acestei monăstiri, ca Iustin Vasiliu, Or Martin, Nicandru Boia, Anatolie și alții, cari au convețuit în această monăstire încă

de pe la începutul ei, am putut culege și următoarea narațiune despre începuturile monăstirei *Cocoș* :

«Inainte de anul 1832, trei monahi din sf. Munte s'au hotărit să întemeeze o monăstire, asupra' căreia însă nu se puteau înțelege *unde* să o clădească, căci fiecare din ei doriau : care la Ierusalim, care la sf. Munte, care pe malurile Dunărei în țara românească.

De aceea s'au hotărit să tragă sorti, ceea ce făcând, sortul a fost pentru clădirea monăstirei în părțile țării românești. Pornind ei întru realizarea hotărârii lor și umblând pe malul Dunărei ca să aleagă locul, s'au oprit în Isaccea. Aci fac cercetări și găsesc prilejul de a cumpăra dela un turc un loc pe care se afla o prisacă (stupărie). Cei trei monahi au fost atrași de acest loc, pentru că pe el se auzia din când în când un zgomot ce semănă a fi toacă, și apoi l-au și cumpărat cu prețul de 350 lei turcești.

Numirea de «Cocoș» ar fi dela delușorul stâncos¹⁾ dinspre răsăritul monăstirei, și care delușor eră cunoscut înainte vreme sub numele de *dealul Cocoșului*, pentru că locuitorii de pe atunci ar fi auzit adeseaori cântecul unui cocoș sălbatic ce se pripășise pe acest delușor».

Se mai spune de către bătrânii monahi că cu mult mai înainte există aci o veche biserică, care s'a distrus mai târziu și care aveă pe frontispiciul imaginea unui cocoș, în amintirea cocoșului care a anunțat apostolului Petru întreita sa lepădare de întreita lui juruință făcută Mântuitorului Hristos.

Astăzi biserica cea veche cu hramul „*Intrarea în Biserică*“ are aparența unei simple case de rugăciune și servește pentru săvârșirea sfințelor slujbe numai în timpul iernei.

Spre miază-zi de această veche bisericuță și paralel cu dânsa se află biserica numită „*cea nouă*“,

¹⁾ În vârful cărnila se găsiă înfiptă o cruce de lemn învechită și care apoi, din ordinul P. S. Pimen, s'a înlocuit cu o altă cruce mai mare.

cu un aspect modest, clădită din zid, și închinată întru cinstea „*Sfintei și nedespărțitei Treimi*“.

La intrarea în această biserică se poate citi următoarea inscripțiune:

„Această sfântă și dumnezeiască biserică s'a zidit în timpul stăreției P. C. Sale Visarion Arhimandritul, începătorul acestui sfânt locaș, iar cu cheltuiala domniei-sale Hagi-Neculai-Ghiță Poenarul. S'a zidit această sfântă biserică în anii dela Hristos 1853“.

Amândouă aceste biserici, încă din vechime, au fost și sunt împresurate de un patruleter de clădiri ce servesc ca chilii pentru locuința monahilor, apoi ca stăreție, arhondărie, cancelarie, trapeză, chelărie, și alte încăperi trebuincioase gospodăriei monăstirești. Latura clădirilor dinspre apus, ce se prezintă ceva mai consolidată, are două etaje, iar celelalte laturi, cu un singur etaj de clădiri, sunt absolut învechite și derăpănate, pentru care sub episcopatul P. S. Pimen și prin îndemnul Său stăruiitor s'au luat grabnice măsuri pentru a lor restaurare, după cum vom vedea.

La marginea monăstirei dinspre miază-zi se află o cișmea zidită din anul 1874 de către un pios român transilvănean, *Teodor Moroianu*, cișmea ce alimentează întreaga monăstire cu o apă plăcută, prin captarea și canalizarea mai multor izvoare din apropiere.

La intrarea în monăstire se înalță falnic o măreață clopotniță, solid și arhitectonic construită. Zidirea acestei clopotnițe s'a început din anul 1864, când—după spusa bătrânilor monahi trăitori în această monăstire—mulți dintr'înșii s'au ostenit la transportarea unor mari lespezi de pietre, multe din ele

cu inscripțiuni vechi, găsite și aduse din ruinile și împrejurimile *Igliței* și cari lespezi au servit la zidirea temeliei acestei clopotnițe¹⁾.

Această clopotniță are mai multe rânduri cu încăperi, între cari una destinată ca paraclis.

Iată ce citim în inscripțiunea pusă deasupra intrării acestei clopotnițe:

„Sub domnia M. S. Regelui României Carol I și a soției sale Regina Elisabeta, sub episcopatul P. S. Iosif al Dunărei de jos, s'a zidit această clopotniță și paraclis²⁾ cu hramul „Adormirei Maicei Domnului“ prin stăruința și cheltuiială soborului sfintei monăstiri Cocoșu în timpul stăreției P. C. Sale arhimandritul Daniil în anul al 23-lea al stăreției sale, în anul mântuirii 1883“.

Pe vremuri această mânăstire avea o avere însemnată, datorită hărăzirilor celor ce se călugăriau într'însa, apoi dărnicieii altor pioși creștini, cum și muncii agricole și culturai viilor la care eră de dată obștia monahală. Așa, ea dispunea de 800 hectare pădure, 416 hectare pământ arabil, vii, herghelii de cai, cirezi de vite cornute, turme de oi și capre și stupării.

Din cauza unei administrațiuni fără chibzuință și fără control, din nenorocire, cu toată averea ei însemnată, această monăstire în timpul stăreției arhimandritului *Corneliu Săbăreanu* ajunsese în o așa

¹⁾ Bătrânii monahi trăitori în această monăstire, cu prilejul căratului pietrelor dela ruinile cetății *Iglița*, au găsit o veche icoană fixată în perețele unei pivnițe dela aceste ruine, și despre care icoană se crede a fi de o vechime foarte îndepărtată, și anume de când în vechiul *Troesmis*, în epoca romană, a existat cultul creștin.

²⁾ Până astăzi încă nu s'a înființat paraclisul de care se vorbește în această inscripțiune și pentru care se destinase una din încăperile acestei clopotnițe încă dela zidirea ei.

strămtorare condamabilă, încât se găsiă datoare cu o sumă ce atingeă cifra de 30.000 de lei.

În așa stare, pentru a nu se nimicnici prin sine această unică monăstire românească din Dobrogea, a trebuit să intervină Statul ca în schimbul proprietăților sale rurale să ia asupra lui aceste datorii și să-i deservească și o subvenție anuală de 10.000 de lei pentru întreținere.

De atunci monăstirea „Cocoș“ nu mai dispune decât de trei vii în regiunile Bădila, Urlui și Saun, toate în suprafață de 20 hectare; apoi pământ arabil în suprafață de 100 hectare, o mică porțiune cu pădure în împrejurimile ei și un număr oarecare de vite.

Administrația morală și materială a acestui sfânt locaș a fost încredințată încă dela întemeierea lui următorilor stăreți:

1. Arhimandritul *Visarion*, întemeietorul monăstirei dela 1832—1860;

2. Arhimandritul *Daniil* dela 1860—1893;

3. Arhimandritul *Nicandru Boia* dela 1893—1896;

4. Arhimandritul *Cornelie Săbăreanu* dela 1896 până la 1898;

5. Arhimandritul *Achachie Gosa* dela 1898—1901;

6. Arhimandritul *Ilie Munteanu* dela 1901 până la 1904.

7. Arhimandritul *Varsanufie Ionescu* dela 1904.

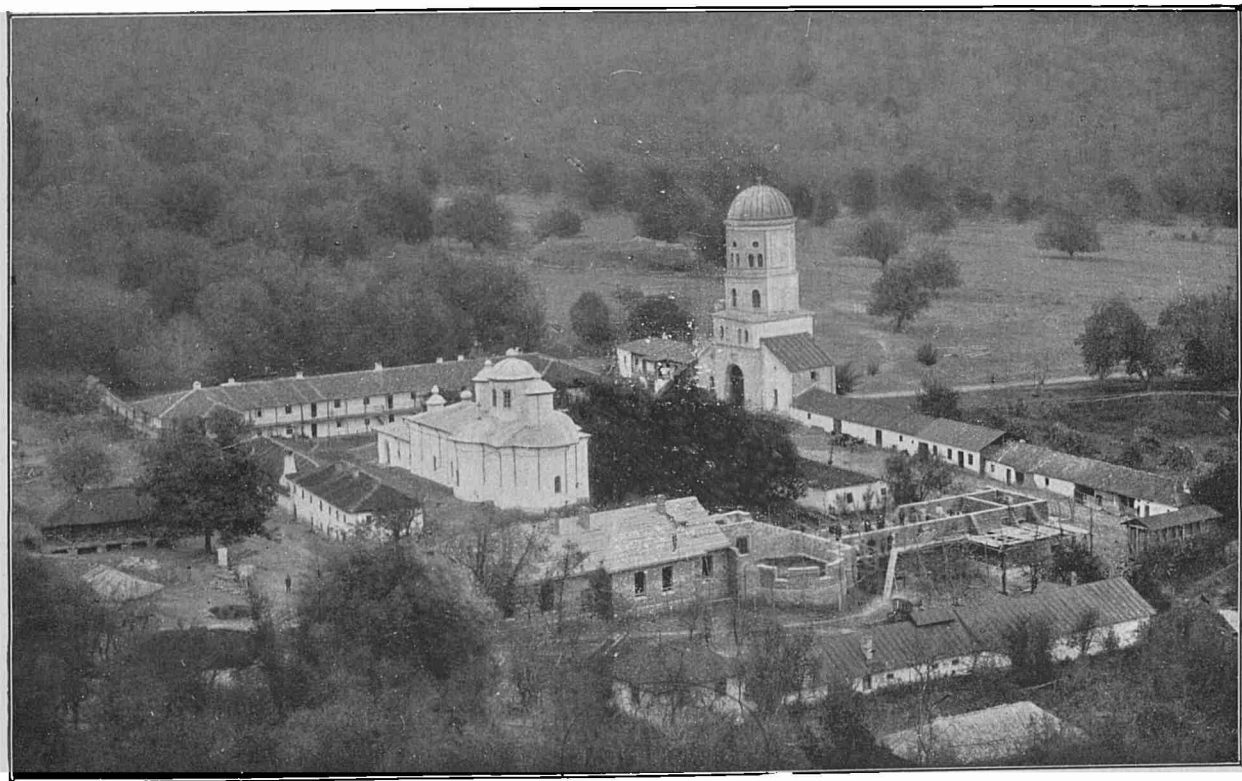
Astăzi această monăstire are 50 de monahi prevăzuți în budget și 5 frați. Conducerea este încredințată pe seama P. C. arhimandrit Varsanufie Ionescu, care în calitatea sa de stareț este ajutat de câte un consiliu economic și spiritual, potrivit cu regulamentul pentru disciplina monăstirească.

În scopul restaurării clădirilor vechi și dărăpă-nate, începând cu trapeza, și în interesul buneii po-doabe și a renumelui acestei monăstiri, P. S. Pimen încă din începutul episcopatului său a luat cele mai puternice garanții pentru propășirea ei morală și gospodărească.

Prin necurmatele stăruințe ale P. S. Sale, obți-nându-se și patriotica solitudine a Ministerelor de culte și domenii ca și a prefecturei județului Tulcea, s'au întreprins marile lucrări de captare și canali-zare a mai multor izvoare din apropiere, restau-rându-se și cișmeaua monăstireii, care în vremurile din urmă nu mai aducea și nu mai avea câtimea de apă trebuitoare.

Apoi în vara anului 1904 s'a strâns și adunat materialul lemnos și petros și s'a fabricat varul și cărămida trebuitoare noilor reconstruiri de clădiri, întocmindu-se în acelaș timp, tot prin stăruința P. S. Șale, și planurile de construcție ale noiei trapeze monăstirești de către serviciul tehnic al Ministerului de culte.

Cu aceste lucrări pregătitoare s'au și început în primăvara anului 1905 construcția mai multor clă-diri în laturea despre răsărit, și anume: baia cu abur, spălătoria, infirmeria, două remize, o vel-niță și o magazie, toate din zid și după un plan anumit, cari astăzi sunt complet terminate. Apoi s'a mai început tot de atunci și construcția unei mari trapeze cu ale ei dependenți și ale cărei lucrări se desfășurară cu o așa activitate, încât pe ziua de 5 Iunie 1905, când tot neamul creștinesc a prăznuit așa numita „Duminica cea mare“, „Rusaliiile“ sau „Pogorîrea sfântului Duh“, P. S. Pimen a avut neșarmuită mulțumire sufletească de a sărbători,

Vederea mănăstirii Cocoș cu clădirile care se zidesc acum (județul Tulcea).

odată cu hramul acestei sfinte monăstiri, și punerea pietrei fundamentale, în mijlocul a o mulțime de credincioși dobrogeni în fruntea cărora nu lipsiră și multe notabilități civile și militare.

Iată cuprinsul documentului, care cu acest prilej s'a depus spre veșnicie în temelia acestei trapeze :

ACT COMEMORATIV

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

Noi, Dr. Pimen Georgescu, din mila lui Dumnezeu Episcop al Eparhiei Dunărei de Jos, în nețărmuritul dor ce avem pentru buna podoabă și înfrumusețare a sfântului locaș monastiresc „Cocoșu“ din județul Tulcea, singurul, care în vremuri grele trecute peste neamul nostru românesc și mai ales în timpul stăpânirii musulmane, a păstrat neștirbit sămânța credinței și evlaviei creștinești și românești sădită aci din cele mai adânci timpuri ale strămoșilor noștri romani;

Astăzi, cu prilejul prăznuirii hramului bisericii acestei sfinte monăstiri, în ziua de 5 Iunie, anul mântuirii 1905; în al 40-lea an de Domnie a M. S. Carol I, Regele României, în al 26-lea an dela veșnica realipire a pământului dobrogean la țara mumă prin vitejia armatei române în gloriosul război dela 1877, care sub înțeleapta conducere a marelui și bravului ei Căpitan a reinviat și oțelit pe câmpiile Bulgariei mândria ostășească din vremurile lui Mircea și Ștefan, și în al 3-lea an al episcopatului Nostru;

Fiind președinte al consiliului de miniștri d-l Gh. Gr. Cantacuzino; ministru al cultelor și instrucțiunii publice, d-l M. Vlădescu; administrator al Casei sf. Biserici, d-l dr. C. Chiricescu; prefect al județului Tulcea, d. D. Hagi Anton, iar stareț al sf. monastiri P. C. Arhimandrit Varsanufie Ionescu;

Pus-am temelie pentru clădirea acestei trapeze, spre răsăritul bisericii monastirești, azistați fiind de PP. CC. Stareți ai sfintelor monastiri «Cocoș» și «Saun», de Diacnul Anghel Constantinescu, revizorul eparhial, de PP. CC.

Iconom Gh. V. Niculescu, protoiereul jud. Tulcea, și Iconom Z. Popescu, sub-protoereu, și arhidiaconul catedralei episcopale David Popescu, față fiind întreaga obștie monastirească de peste cincizeci părinți și mare mulțime de popor venit din toate părțile pământului dobrogean.

Pentru care, întru veșnică pomenire a întemelierei acestei trapeze alcătuit-am acest act comemorativ în patru exemplare din cari : unul l-am pus aci, al doilea pentru arhiva reședinței noastre episcopale din Galați, al treilea pentru arhiva Ministerului de culte și al patrulea pentru arhiva sfintei manastiri.

(Urmează iscăliturile).

Astăzi această trapeză, a cărei construcție e destinată a alcătui laturea dinspre răsărit a patruleterului mănăstirii a ajuns dejă la acoperiș.

În marea dorință ce actualul P. S. Episcop Pimen are pentru înfrumusețarea și propășirea acestei mănăstirii, gândul P. S. Sale este de a reconstrui toate chiliile monahilor, stăreția, arhondăria, salele pentru primirea și găzduirea închinătorilor și alte încăperi, într'un patruleter de clădiri și după un plan arhitectonic, printre cari să se ridice și un măreț pavilion special pentru înalții oaspeți.

Prin împrejurimile acestei mănăstiri, și mai ales prin pădurile dinspre Niculițel, s'au găsit și se găsesc mai la orice săpături multe și însemnate urme de ale vieții romane, ca: apeducte, oale de pământ bine arse și de diferite mărimi, monede antice, romane, elene și bizantine, ruini, scule de fier învechite, și altele. Monahii acestei manastiri au găsit sub rădăcinile unui stejar, la o adâncime de vr'o doi metri, un vas mare (chiup) acoperit cu o placă de piatră și deasupra căreia crescuse stejarul. Se

zice, de bătrânii monahi, că acest vas ar fi fost cu vin, iar după alții cu grâne.

De asemenea în apropiata localitate *Niculițelul* ¹⁾, — ce se pretinde a fi fost vechiul *Trajanopolis* și care comunica cu *Noviodunum* (Isaccea) pe sub pământ —, se găsesc o mulțime de ruini care dau multe de gândit asupra trecutului său istoric, ca și a localității născuturii Cocoș.

În Niculițel, pe lângă biserica cea nouă „P. C. Parascheva“ mai este și o altă foarte veche cu hramul „Sf. Atanasie“.

Prin tradiție, se povestește de locuitori, că această biserică a stat multă vreme acoperită cu pământ, spre a nu fi văzută de Turci și că, întâmplător, niște vânători ce urmăreau o căprioară ar fi observat că acea ridicătură de pământ sună a pustiu. Făcându-se săpături, s'a descoperit această veche bisericuță, în-lăuntrul căreia icoanele și toate adoarele s'au găsit în bună stare.

Tradiția mai spune că biserica sf. Atanasie ar fi din timpul lui Traian, iar alții cred să aibă o vechime de vr'o 300 ani.

§ 32.

Mănăstirea Celic-Derè.

Această mănăstire, numită astfel după pârâul *Celic-Derè* ce curge pe lângă dânsa, este așezată într'o vale adăpostită de munți păduroși spre Sud de comuna Telița, și s'a întemeiat între anii 1841—1844, de către *arhimandritul Athanasie Lisa-vencu* și *schimonahul Paisie*.

¹⁾ Numită și *Fântâna Nedelei* sau *satul Monăstirei*.

La început ființa două monăstiri, sub numele de *Celic-Derè*, una pentru monași și alta pentru monahii, amândouă depărtate una de alta ca la 2 kilometri. Astăzi amândouă sunt ocupate de maice,

Foasta monăstire de monahii, actuala cea mare, zisă și „Celicul de sus“, cuprinde pe o suprafață de vr'o 5 hectare mai multe case și locuințe, printre cari predomină două coloane cu clădiri, paralele, în direcțiunea Est-Vest,

În coloana despre Nord se află apartamentele stăreției și biserica cu hramul „*Adormirea Maicei Domnului*“, modest lucrată din lemn dar bine îngrijită și, relativ, bogat înzestrată cu odoare bisericesti. În coloana dinspre Sud se află arhondăria cu mai multe încăperi pentru vizitatori și un paraclis,

Foasta monăstire de monahi, actuala cea mică, zisă și „Celicul de jos“, cu începere din anul 1881 este ocupată tot de maice sub administrația uneia și aceleiași stăreții cu sediul în Celicul de sus.

Până la anul 1881 a fost locuită de monahii pe cari P. S. episcop Iosif i-a strămutat pe o vale dinspre Isaceea, în regiunea cunoscută sub numele de *Sauna*. Acî se află o coloană de clădiri pentru locuința maicelor cum și un paraclis cu hramul „*Acoperământul Maicei Domnului*“.

Amândouă aceste monăstiri, astăzi întrunite și cunoscute sub numele de „*Celic-Derè*“ sunt populate de 87 maice și 13 surori, mai toate de origină rusă. Ca și monăstirea „Cocoș“, se administrează în conformitate cu regulamentul sfântului Sinod privitor la disciplina monahală. Mai toate maicele, în general, se îndeletnicesc cu cultura pământului monăstiresc din care își agonisesc cele necesare pentru trai.

Pe lângă avutul obștesc ce constă din 180 hectare pământ arabil, din cari 15 hectare cu vie, din nenorocire cași distruse din cauza fioxerei, această monăstire mai este subvenționată de Statul român cu o sumă de 5.000 lei anual și 1.000 kilograme de sare.

Serviciile bisericesti se săvârșesc de câte doi preoți câte unul la ambele biserici, iar între anii 1894 până la 1901 eră și un diacon. E trist că până astăzi cele mai multe din maice nu știu încă românește, pentru care serviciile bisericesti se săvârșesc mai mult în limba rusă decât în graiul românesc. De altfel, buna rânduială, curățenia și gradul de ospitalitate în această monăstire sunt pilduitoare.

În conducerea acestei monăstiri au fost următoarele starețe: *Singlitichia Socolova*, *Apolinaria Horbencova*, *Arhelaia Calinicova*, și *Antonina Macarova* care pentru a doua oară conduce și astăzi mănăstirea „Celicul“.

Prin stăruințele arzătoare ale maicelor, călăuzite de îndemnurile P. S. Partenie, încă de mult se luase hotărârea de a se clădi o biserică măreață de care această sfântă mănăstire eră și este lipsită. În acest scop, până în anul 1901, prin felul de administrație a modestului lor avut, prin donațiuni și prin ofrande adunate din țara noastră și din Rusia, s'a strâns un fond bănesc în sumă de peste 40.000 de lei. Cu această sumă s'au început lucrările pregătitoare pentru ridicarea acestei biserici, care după planurile întocmite se prezentă a fi pe cât de măreață și încăpătoare pe atât de solidă. Devizul construcției acestei biserici, menită se rămână unica în felul ei pe pământul dobrogean, atinge cifra de peste 300.000 lei. Având o înălțime de 52 metri dela nivelul so-

lului și o adâncime de 12 metri sub sol, această biserică eră plănuită să cuprindă două etaje, adică două locașuri de rugăciune suprapuse.

Spre adâncea mâhnire a maicilor însă, ca și a oricărui om ce simte creștinește, ideia ridicării unei așa biserici gigantice a trebuit să prăbușească orice speranță de a se mai putea clădi un locaș dumnezeesc la această mănăstire. Costul unei așa biserici monumentale nu se putea și nu s'a putut satisface nici până astăzi din pricina lipsei de fonduri.

În adevăr între anii 1901—1902 când s'au început lucrările acestei construcții s'au și cheltuit 36.000 de lei fără ca lucrările de betonagiu, soclu și zidărie să se fi înălțat deasupra solului decât deabiă ca un metru. De atunci și până astăzi nu s'au mai putut strânge fonduri bănești și lucrările începute pe platoul din fața monăstirei, sunt condamnate, din nenorocire să stea sub aparența de ruine, — se pare — pentru a invederă zilnic oricărui trecător și vizitator ireparabila greșală ce s'a făcut cu o așa încercare și pripită și nechibzuită.

§ 33.

Schitul Saun (Sauna).

Acest schit este așezat pe malul ghiolului (bălți) cu acelaș nume, în apropiere de fluviul Dunărei și spre răsărit de Isaccea.

În regiunea unde se găsește, datează din anul 1881 și este înființat de călugării cari în acel an au fost strămutați din monăstirea „Celicul de jos“ în urma hotărârilor P. S. episcop de atunci Iosif, actualul Mitropolit Primat, în scopul de a-i îndepărta de monăstirea maicelor. În acest schit se gă-

sește o biserică modest lucrată cu hramul „*Inălțarea Domnului*“, apoi un mic *paraclis* care servește și ca trapeză, și mai multe case destinate ca chilii, pentru locuința a 13 monahi prevăzuți în budget și câțiva frați, conviețuitori ¹⁾.

Ca mijloace de întreținere schitul Saun are 84 hectare pământ arabil și 16 hectare cu vie în bună stare; apoi mai au venitul a trei mori de vânt, dreptul de pescuire în balta „Saun“, o turmă de oi, o cireadă cu vr'o 80 vite cornute și o herghelie cu vr'o 40 cai.

Pe lângă acestea mai primește dela Stat și o subvenție anuală de 1.000 lei cum și 1.000 kilograme sare.

Urna găsită la schitul Sauna.

¹⁾ În vara anului acesta, monahii acestui schit săpând niște gropi pentru a face o im:rejmuire, au găsit o urnă, care a fost adusă spre păstrare la reședința episcopală. Într'nsa eră cenușă și câteva oase ome-nești. Dat fiind acest conținut cum și forma acestei urne, — lipsită de un piedestal pe care ar putea stă drept —, se crede că acest vas ar fi servit la păstrarea cenușei remasă după arderea cadavrelor, ceea ce ar caracteriză urmele vieții romane, și că deci această urnă ar fi având o vechime îndepărtată.

P. S. Pimen a hotărît a se mai face asemeni săpături, și dacă se vor mai descoperi și alte obiecte vechi și mai însemnate, atunci, probabil, se va putea deduce cu mai multă siguranță valoarea istorică și a acestei urne.

Toți monahii conviețuitori aci, afară de unul, sunt de origine rusă și se îndeletnicesc cu cultura pământului și a viei.

Din nenorocire și în acest schit slujbele bisericești se săvârșesc în limba rusă.

În conducerea acestui schit au fost următorii egumeni: *Evsevie Savenco*, *Filimon Crivoborodov*, *Ilarion Guțulov* și *Arsenie Gratie* care se găsește și astăzi.

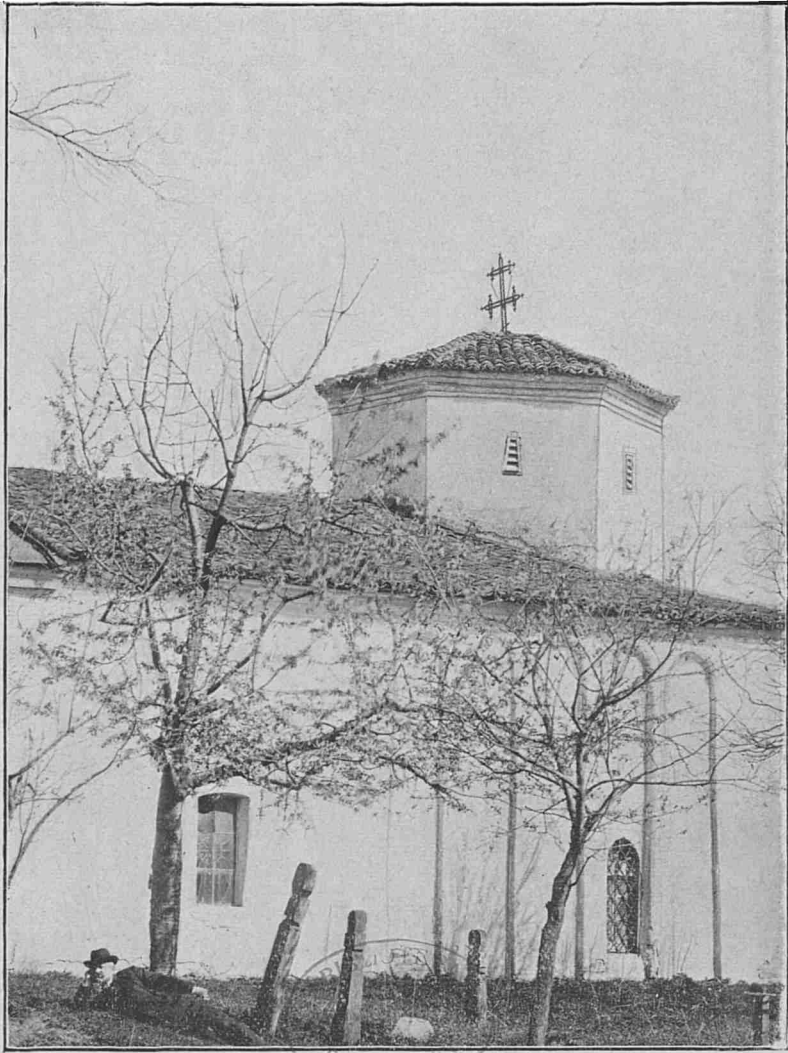
§ 34.

Schituri desființate.

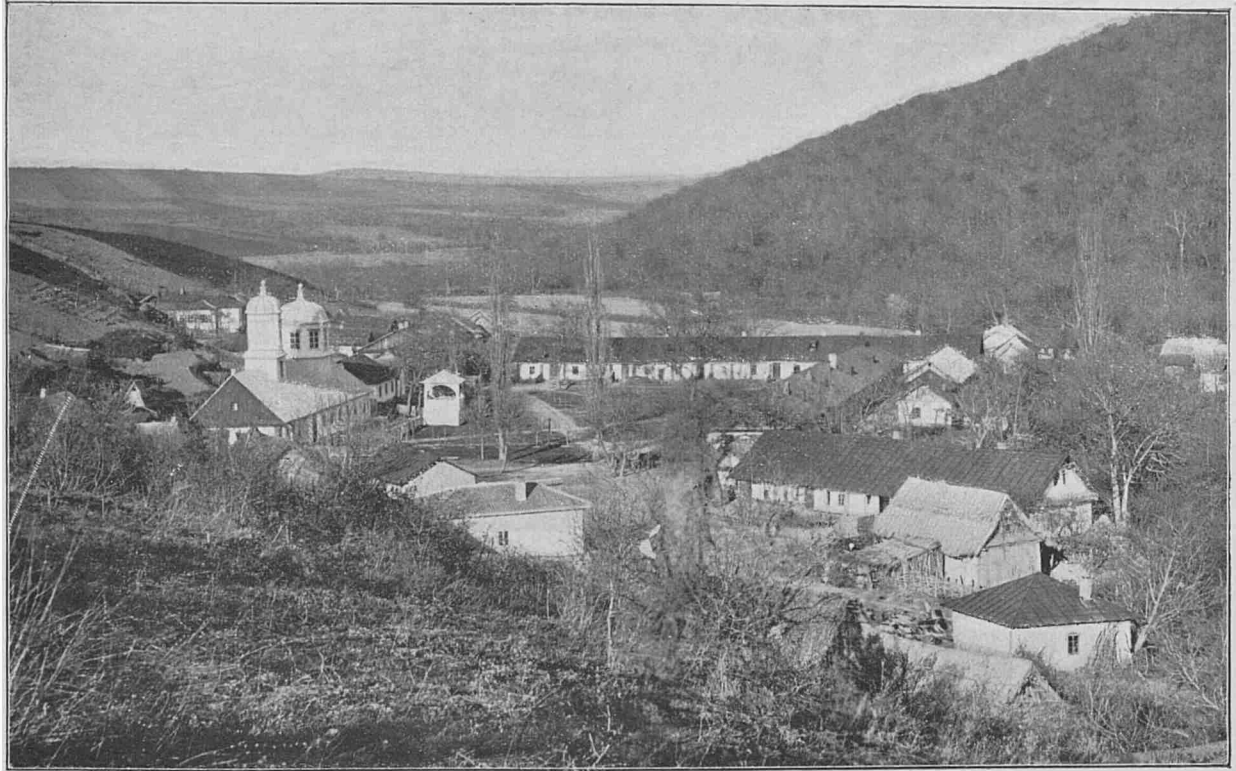
Tot pe pământul dobrogean, se mai găseà la realipirea acestei provincii încă trei schituri și anume: *Taița*, *Hancearca* și *Tichilești*, care însă cu timpul și-au pierdut caracterul unor așezăminte de cugetări pioase și desăvârșire morală, și s'au transformat în adăposturi pentru făcătorii de rele, fapt ce a motivat pe P. S. Episcop, de atunci, *Iosif* să hotărască desființarea lor.

Iată puținele date ce putem avea despre aceste schituri:

Schitul Taița, așezat lângă localitatea cunoscută sub numele de *Țiganca*. Se crede că ar fi avut o vechime ca și monăstirea *Cocoș*. În decursul anului 1879, când s'a desființat, avea 11 monahi sub conducerea unui superior și cari, odată cu desființarea acestui schit, au fost trimiși pe la alte monăstiri din țară, fiecare unde a voit. Cât privește pentru biserica acestui schit, ea rămase destinată pentru trebuințele religioase ale locuitorilor din satul *Țiganca*.

Monumentul din Niculițel (vechea bisericuță „Sf. Atanasie“).

Vederea mănăstirii Celic-Dele (din județul Tulcea).

Vederea schitului Saun (Saona) din județul Tulcea.

Schitul Hancearca s'a desființat în aceleaș împrejurări și totodată cu schitul Taița.

Schitul Tichilești erà locuit de câțivă călugări lipoveni bezpopovi, așa că nu aveà caracterul unui adevărat schit. Astăzi în locul acestui schit se află o leprozerie cu peste 20 de leproși.

Asemenea schituri vechi și de multă vreme desființate au existat și în județul Covurlui și anume: schitul *Ghereasca*, a cărei biserică este acum atașată ca biserică filială la parohia „Mălușteni“, schitul *Aldești*, a cărei biserică acum este filială la parohia „Prodănești“, și schitul *Zimbru*, a cărei biserică a rămas filială la parohia „Bursucani“.

CAP, IX.

CULTE ȘI AȘEZĂMINTE STRĂINE OMODOXE.

§ 35.

**Bisericile grece, bulgare și ruse din eparhia
Dnnărei de jos.**

Bisericile străine omodoxe cari se găsesc în cuprinsul acestei eparhii sunt următoarele :

a) (6) Șase biserici grece, și anume câte una în orașele Galați, Brăila, Tulcea, Constanța, Sulina și Mangalia ;

b) (4) Patru biserici bulgare, și anume câte una în orașele Galați, Brăila, Tulcea și Constanța ; și

c) (2) Două biserici rusești în orașul Tulcea.

Ca așezăminte culturale, *comunitățile bisericilor grecești* întretin :

(2) două școli primare (una de băeți și alta de fete) cum și o școală secundară de băeți în orașul Galați ;

(2) două școli primare (una de băeți și alta de fete, în orașul Constanța ;

și câte o școală primară de băeți și de fete în orașul Brăila, *cari însă* s'au închis de Ministerul cultelor

în urma sentinței consiliului permanent din primăvara anului acesta.

În orașul de reședință al acestei eparhii, Galați, populațiunea greacă, înainte vreme, se îmbisericiă aiurea, la alte biserici, ca Sf. Nicolae, Sf. Voevozi (Metoc), Sf. Gheorghe, Adormirea Maicii Domnului (Precista) și Sf. Dimitrie, unde la una din străni se cântă grecește, iar personalul era compus din preoți români și greci.

La anul 1864, făcându-se secularizarea averilor și aceste biserici fiind luate pe seama Statului, comunitatea elină a ridicat în curtea bisericii actuale un paraclis provizoriu, construit din lemn cu hramul Sf. Vasile, în care s'a oficiat serviciul religios până la sfințirea actualei biserici.

Biserica elină se află situată pe strada Domnească, colț cu strada Foti și i s'a pus piatra fundamentală în ziua de 6 August 1866, azistând la această solemnitate și fostul episcop al acestei eparhii, Melhisedec Ștefănescu.

Ridicarea acestui sfânt locaș a fost inițiativa comunității eline din localitate, și este zidit din piatră masivă și cărămidă, în stil bizantin.

Sfințirea acestei biserici cu hramul Schimbarea la față, s'a făcut la 17 Septemvrie 1872 de către fostul episcop Melchisedec Ștefănescu. În anul 1882 a fost restaurată, aducându-i-se mai multe îmbunătățiri și mărand-o prin adăogirea a două aripi, luând astfel biserica forma sfintei cruci.

Administrația bisericii ca și a școalei de fete și băieți, unde se predau cursurile a patru clase primare după programa Statului și cari școli sunt în curtea bisericii, este condusă de un comitet compus din nouă persoane, ales de comunitatea elină din localitate. Tot în curtea bisericii sunt clădiri destinate pentru personalul bisericesc. Are și o proprietate alături, unde e azi cafeneaua centrală și grădina cu acelaș nume, care îi produce un venit de 14.000 lei anual.

Personalul acestei biserici se compune din doi preoți, dintre cari unul este arhimandrit, un diacon, doi cântăreți și un paracliser. Toți sunt de naționalitate greacă.

Întreținerea se face prin subscripții și din veniturile ordinare bisericesti.

Bulgarii întrețin :

O școală primară de băieți, cunoscută sub numele de școala „*Metodiu și Khiril*“ în orașul Brăila; o școală primară mixtă în orașul Constanța; și apoi, o școală primară mixtă „*Schimbarea la față*“, două școli cu curs primar și secundar pentru băieți și fete, cum și azilul confesional „*Baicof*“ în orașul Tulcea.

În Galați, Bulgarii au o biserică, cu hramul «Sf. Panteleimon», care s'a început a se zidi din anul 1861, și s'a terminat în luna Ianuarie a anului 1887. Sfințirea ei s'a făcut de Î. P. S. Mitropolit Partenie al Moldovei, tost episcop al acestei eparhii.

La ridicarea acestei biserici a contribuit mult comunitatea bulgară din Galați și concursul dat de pioșii creștini. Ea se administrează de către un comitet ales de comunitate. Întreținerea se face din veniturile ei ordinare și din ofrande extraordinare.

Posedă două rânduri de case destinate unele pentru personalul bisericesc și celelalte pentru închiriere.

Un personal clerical propriu nu are și serviciile se fac de către preoții români, însărcinați de către Chiriarchie, fiind plătiți de către comitet pentru serviciile ce fac la această biserică.

Hramul acestei biserici se serbează la 27 Iulie.

Iată și situația generală a bisericilor străine omodoxe din eparhia Dunărei de jos :

LOCALITATEA	GRECI					BULGARI					RUȘI					OSERVAȚII
	Biserici	Preoți	Diaconi	Cânt.	Școli	Biserici	Preoți	Diaconi	Cânt.	Școli	Biserici	Preoți	Diaconi	Cânt.	Școli	
Galați	1	3	1	2	3	1	2			2						
Brăila	1	2	1	2		1	1									
Tulcea	1	1		1	1	1	1			2	3	6	3			
Constanța	1	3			2	1	1			1						
Sulina	1	2		3												
Mangalia	1	1		2												
Total	6	12	2	10	6	4	5		6	5	3	7				

Dintre toate aceste biserici străine omodoxe, celor grecești dimpreună cu școalele și bunurile lor li s'au recunoscut calitatea de persoană juridică prin legea¹⁾, care aprobă protocolul și convențiunea de comerț încheiată între România și Grecia în ziua de 19 Decembrie 1900, prin plenipotențiarilor respectivi d-nii Al. Marghiloman și Gh. A. Arghiropoulos.

Iată textul acestui protocol anexat la convențiunea de comerț făcută cu Grecia :

Procedând la semnarea convențiunii de comerț, cu data de azi, între România și Grecia, subsemnații, plenipotențiarilor ai celor 2 puteri, au convenit cele ce urmează :

Bisericele elene, cuprinse în lista anexată la prezentul protocol și care funcționează actualmente în România, după propriile lor acte de fundațiune, vor fi considerate în mod definitiv ca persoane morale (juridice) și vor continua să funcționeze, precum și școalele ce depind de dânsese, conformându-se legilor și regulamentului regatului României.

Totuși ele nu vor putea pe viitor să dobândească alte bunuri decât conformându-se legilor și regulamentelor regatului României.

Ele nu vor putea dobândi imobile rurale.

Drept care, plenipotențiarilor respectivi au încheiat și semnat protocolul de față și au pus pe dânsul sigiliile lor. Făcut în dublu exemplar, la București, la 19 Decembrie 1900 (stil vechi).

(ss) Al. Marghiloman
Gh. A. Arghiropoulos.

În lista alăturată la acest protocol sunt înscrise opt biserici grecești și anume :

I. Biserica «Buna Vestire» din Brăila cu ale sale 4 proprietăți și cele 2 școli primare.

II. Biserica «Schimbarea la față» din Galați cu ale ei 4 proprietăți;

¹⁾ Publicată în *Monitorul Oficial* dela 28 Ianuarie 1901.

III. Biserica «Izvorul Tămăduirei» din Calafat cu ale ei două proprietăți.

IV. Biserica «Sf. Nicolae» din Mangalia.

V. Biserica «Schimbarea la față» din Constanța cu ale ei trei proprietăți.

VI. Biserica «Buna Vestire» din Tulcea cu ale ei 5 proprietăți.

VII. Biserica «Sf. Nicolae» din Sulina cu ale ei 2 proprietăți; și al

VIII. Biserica «Buna Vestire» din Giurgiu cu ale ei 4 proprietăți.

CAP. X.

CULTE ȘI AȘEZĂMINTE STRĂINE ETERODOXE

§. 36.

Romano-Catolicii.

Se știe că pe la începutul veacului al XIII-lea, (1211—1227) propaganda cavalerilor teutoni veniți în țara Bârsei s'a întins și dincoace de munți prin părțile Moldovei, întemeind chiar un episcopat latin în cetatea Milcovia, care a existat însă numai până la anul 1241 când s'a desființat din cauza năvălirilor tătărești.

Mai târziu, în timpul lui Lațcu-Vodă apare un alt episcopat latin în Siret, care întemeiat în anul 1370 a durat până la anul 1434, când orice mențiuni istorice încetează despre acest episcopat, luându-i locul un alt episcopat latin care se întemeie în Baia, cea dintâi capitală a Moldovei, și unde se găseau mulți catolici, sași și unguri. Dar și acest episcopat nu durează acî decît până la începutul veacului XVI. când se strămută în părțile Trotușului și ale Bacăului, cu reședința în Bacău, unde, sub protecțiunea și privilegiile domnitorilor Moldoveni, propășe până către a doua jumătate a veacului al XVI-lea. Apoi, acest episcopat se strămută sub domnia lui

Petru Șchiopu, în Iași, unde a existat până în vremurile noastre, când s'a întemeiat actuala „diecesa catolică a Iașilor“ pusă sub directa oblăduire a scaunului pontifical din Roma.

Nu tot așa găsim organizarea catolicismului în Muntenia, unde a existat un singur episcopat în Argeș și numai între anii 1369—1644. De abia în zilele noastre, Romano-Catolicii au putut avea un episcopat latin în Muntenia și anume cu reședința în satul Dudești-Cioplea de lângă București.

Din anul 1883, Papa Leon al XIII-lea ridică acest „vicariat apostolic“ al Munteniei la rangul de arhiepiscopie cu reședința în București. Astăzi, în privința administrativă, arhidieceasa din București ca și diecesa din Iași, sunt împărțite pe circumscripții parohiale și cuprind mai multe comunități și biserici.

Dintre aceste biserici, însemnăm pe cea din Galați, cu hramul Sf. Ioan Botezătorul, care s'a zidit în anul 1842, iar după alții în 1839.

Pentru zidirea ei a contribuit în mare parte Carol Albert, Regele Piemontului, statele: francez, austro-ungar, cum și comunitatea romano-catolică din Galați. Dela 1868 pentru această biserică funcționează de ordinar doi preoți și câte odată chiar trei. Venit fix nu are, ci se întreține din ofrandele închinătorilor ei și din plățile oferite la diferite servicii religioase. Această biserică este așezată pe strada Domnească ca și cea greacă, în poziția cea mai frumoasă din Galați, având o curte destul de spațioasă.

Pe lângă ea sunt case proprii pentru locuința personalului și pentru școala confesională ce-i aparține.

Iată aci un tablou din care vom putea constata toate circumscripțiile parohiale aflate pe teritoriul acestei Eparhii, dimpreună cu situația numerică a parohiilor, bisericilor, clerului, credincioșilor și școalelor lor :

CIRCUMSCRIPTII	COMUNE	PAROHII		BISERICI		Capele	Preoți	Credincioși	INVĂȚĂMÂNTUL		OBSERVAȚII
		No.	Anul înființării	Parohii	Filiate				Școale	Elevi	
Covurlui	Galați	1	1873	1	—	2	3	5.421	2	446	Circumscripția «Covurlui» este pendinte de die- cesa catolică din Iași, iar circumscripțiile : «Brăila», «Tulcea», și «Constanța» sunt pendinte de arhidie- cesa catolică din București.
	Brăila	1	1835	1	—	—	3	2.500	2	57	
Tulcea	Greci	—	—	—	1	—	—	156	—	—	
	Iacob-Deal	—	—	—	1	—	—	324	—	—	
	Tulcea	1	1830	1	—	—	1	271	1	32	
	Cataloi	1	1896	1	—	—	1	370	—	—	
	Colelia	1	1893	1	—	—	1	159	1	45	
	Cogelac	1	—	—	1	—	—	47	—	—	
	Tariverde	—	—	—	1	—	—	21	—	—	
	Malcoci	—	1871	1	—	—	1	743	1	137	
	Caraebil	1	—	—	1	—	1	350	1	60	
	Sulina	—	1868	1	—	—	1	230	1	81	
Constanța	Constanța	1	1861	1	—	—	1	656	—	—	
	Cerna-Vodă	—	—	—	1	—	—	86	—	—	
	Medjidia	—	—	—	1	—	—	157	—	—	
	Mangeapunar	—	—	—	1	—	—	165	—	—	
	Osmanfacă	—	—	—	1	—	—	258	—	—	
	Deliurciu	—	—	—	1	—	—	344	—	—	
	Caratai	—	—	—	1	—	—	297	—	—	
	Canara	—	—	—	1	—	—	285	—	—	
	Osancea	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
	Palas	—	—	—	1	—	—	131	—	—	
	Cara-Murat	1	1876	1	—	—	2	790	1	130	
	Total	9	—	9	14	2	15	13.761	10	988	

Între așezămintele culturale catolice existente în cuprinsul acestei eparhii, între cele mai însemnate sunt : *Institutul*¹⁾ „*Notre-Dame de Sion*“, din Galați, și *institutul*²⁾ „*Santa Maria*“ din Brăila, și multe alte școli primare și confesionale pentru băieți și fete.

Institutul „*Notre-Dame de Sion*“ din Galați, unicul în felul lui între celelalte școli confesionale catolice din această eparhie, se află instalat într'o clădire proprie, pe cât de spațioasă, măreață și impunătoare, pe atât de curată și bine întreținută, în strada Domnească.

Acest institut a fost înființat în Octombrie 1867. Pe lângă institut s'a alipit în Aprilie 1868 o școală gratuită confesională, în 1869 un orfelinat intern gratuit și în 1887 un externat.

Pensionatul are: *a)* 2 cursuri primare: unul cu programa oficială pentru românce, altul cu programa proprie pentru străine; *b)* un curs secundar cu 5 clase și programă proprie. Se primesc eleve interne și semi-externe de toate naționalitățile.

Externatul are ca și pensionatul: *a)* 2 cursuri primare: unul cu programa oficială pentru românce, altul cu programa proprie pentru străine; *b)* un curs secundar cu 4 clase. Se primesc eleve externe de toate naționalitățile.

Școala gratuită confesională are un curs primar cu patru clase și cu programă proprie. Se primesc eleve externe; și

Orfelinatul numit „*Duvroir*“ primește copile sărace catolice interne, cărora li se dă pe lângă instrucțiune și noțiuni de menaj.

1) Pus sub oblăduirea diecesei catolice din Iași.

2) Pus sub oblăduirea arhidiecesei catolice din București.

Fiecare din aceste patru secțiuni are localul său propriu.

Acest institut a fost autorizat de onor. Minister în Decembrie 1867. Această autorizare a fost reînnoită la 5 Decembrie 1896 și la 18 Ianuarie 1906.

Iată statistica elevelor celor patru secțiuni, împărțite după naționalități și confesiuni pe anul școlar 1905—1906:

SECȚIUNILE INSTITUTULUI	ELEVE DUPĂ						
	Naționalitate			Religiune			
	Române	Străine	TOTAL	Ortodoxe	Catolice	Israelite	TOTAL
Pensionatul . . .	100	115	215	154	19	42	215
Externatul . . .	8	32	40	9	9	22	40
Școala gratuită .	—	200	200	20	156	24	200
Orfelinatul . . .	—	20	20	—	20	—	20
Total . . .	108	367	475	183	204	88	475

Programa studiilor claselor secundare diferă foarte puțin de programa studiilor școalelor secundare de fete, gradul I, din țară.

Personalul didactic, este alcătuit în prezent din: 7 profesori posedând „brevet supérieur“, la care se poate adăoga un profesor posedând „brevet élémentaire“ cu oarecari adaosuri și care poate fi considerat cu „brevet supérieur“;

11 profesori posedând „brevet élémentaire“;

5 profesori posedând diplome sau certificate germane ;

3 profesori români licențiați în litere ;

1 profesor român licențiat în științe ;

8 profesori având diplome de institutori, și alte certificate, cum și alți profesori cari predau muzica, pictura, limba greacă, italiană și engleză.

Acest personal mai cuprinde încă 10 supraveghetore și pedagoage.

Diracțiunea este ajutată pe lângă acest personal didactic încă de 36 persoane în ce privește administrația și îngrijirea institutului.

Institutul posedă o bibliotecă cu mai multe categorii: *a)* Biblioteca clasică, literară, științifică etc., cuprinzând aproape 300 volume, pusă la dispoziția profesorilor și elevelor din clasele superioare; *b)* bibliotecă distractivă cuprinzând aproape 709 volume pentru toate elevele institutului, care în zilele de sărbătoare și Duminicile se pot și voesc să se dea cititului.

Toț în Galați, se mai află și o *școală confesională romano-catolică de băeți*, înființată în anul 1868 și instalată în curtea bisericeii catolice.

La început avea câte o singură clasă, până ce în anul 1879 și-a complectat întregul curs primar cu patru clase.

§ 37.

Protestanții.

(Luteranii și Calvinii).

Începuturile protestantismului datează în țările noastre încă din veacul al XVI-lea, și anume: în Muntenia, depe urma afacerilor comerciale ale neguștorilor sași din Brașov și Sibiu, iar în Moldova prin propaganda lui Wolfgang, Scheiber și Sommer, discipolii lui Melancton.

Comunitățile lor luterane însă se întemeiază

abia de pe la începutul veacului al XIX-lea și anume: în Iași la 1813, în Tulcea la 1830, în Brăila la 1835, în Craiova la 1839, în Pitești la 1848, în Galați la 1852, în Constanța la 1861, în Turnu-Severin la 1863, iar în Dobrogea, în general, s'au înființat asemenea comunități cu prilejul emigrării coloniștilor germani din Rusia sudică și anume: în orașele Tulcea, Constanța, Sulina și Mangalia, apoi în comunele: Atmagia, Cogelac, Tariverde, Cataloi, Copadin, Mangiapunar, Manuzli, Sarighiol, ș. a.

Calvinismul, știm că a încercat să se introducă în țările noastre pe vremea patriarhului de Constantinopol Ciril Lucaris și prin îndemnul principelui Transilvaniei George Racoți, între anii 1631—1638, dar fără isbândă.

Reformații Calvinii, ca și Luteranii, își întemeiară comunitățile lor, tot de pe la începutul veacului XIX, și anume prin București, Brăila, Galați, Ploești, Pitești ș. a.

Aceste, comunități ca și școalele lor, stau sub, directa administrație a episcopatului calvin din Ardeal, prin reprezentanța unui protopop misionar cu reședința în București.

Intre bisericile acestor comunități, vom însemna pe cele din Galați, și anume:

a) *Biserica Protestantă* (evangelică) care s'a început a se zidi la 28 Martie 1862, și s'a terminat și sfințit la 25 Octombrie acelaș an.

Zidirea acestei biserici s'a făcut pe locul dăruit din anul 1853 de principele Ghica, prin concursul comunității și al unei societăți protestante din Lipsca numită „*Central Verein der Gustav-Adolf Stiftung zu Leipzig*“. Ea se întreține din contribuiri benevole ale comunității, precum și din veniturile dela casele ce posedă biserica. Personalul e compus din un pastor și un organist.

Pe lângă biserică, care este așezată în strada Zimbrul, funcționează și o școală confesională. Administrația ambelor instituțiuni se face prin epitropii alese de membrii comunității respective. Consulul german, conform statutelor, este președintele școlii, și când e de religie protestantă asemenea și a epitropiei bisericii protestante.

b) *Biserica Calvină* este așezată pe strada Codreanu și este zidită la anul 1868, Iulie 1, prin stăruința lui Czelder Marton, fost preot al comunității la Galați, prin concursul binevoitorilor de prin alte țări, precum și din localitate. Actualmente are ca preot pe Ludovic Vargo, teolog dela Facultatea evanghelică reformată din Cluj, care funcționează dela 15 Septembrie 1904.

Pe lângă biserică se află și o școală a comunității cu cursul a patru clase primare. Administrația ambelor instituțiuni se conduce de către un comitet compus din șase persoane.

Veniturile din cari se întreține biserica și școala, este ajutorul benevol ce-l dă fiecare membru din comunitate.

Iată situațiunea protestanților luterani și a reformatilor calvini de pe teritoriul eparhiei Dunărei de Jos.

a) *Luterani*

JUDEȚELE	BISERICI			Pastori	Familii credincioase	Școli	OBSERVAȚII
	Urbane	Rurale	Capete				
Covurlui	1	—	1	1	500	1	Capelă în școală
Brăila.	—	—	1	1	400	1	
Tulcea	1	6	4	1	1.870	—	
Constanța. . . .	1	—	—	1	1.100	—	
Total	4	6	5	4	3.870	2	

b) *Calvini*

JUDEȚELE	BISERICI			Preoți	Credinciuș	Școala	OBSERVAȚII
	Urbane	Rurale	Capale				
Covurlui	1	—	—	1	556	1	Școală mixtă
Braila	1	—	—	1	996	1	
Tulcea	—	—	—	—	234	—	
Constanța	—	—	—	—	510	—	
Total	2	—	—	2	2.296	2	

Pe lângă acestea, vom mai adăuga că în orașul Sulina mai există și o comunitate anglicană compusă din 15 familii și cu o biserică solid lucrată din zid.

§ 38.

Armenii sau Gregorienii.

Armenii (sau gregorienii, după numele lui Grigorie Luminătorul care i-a creștinat între anii 300—303 în timpul regelui lor Tiridat), prin harnicii și întreprinzătorii lor negustori se așezară încă de pe timpul lui Alexandru-cel-Bun (1418) în părțile de Nord ale Moldovei și anume prin târgurile Botoșani, Suceava, Dorohoi, Hotin, Iași, Vaslui și Galați.

De pe atunci ei întocmără comunitățile lor religioase cari se aflau sub conducerea unui episcopat armenesc cu reședința în Suceava, unde eră scaunul domnesc și scaunul mitropolitului român ¹⁾.

Astăzi, din punct de vedere al ierarhiei bisericești, comunitățile lor depind de patriarhia grigoriană din Constantinopol, și sunt alimentate cu preoți

¹⁾ B. P. Hajdău. *Istoria Toleranței în România*, București 1868.

studiați sau în Constantinopol sau la facultatea lor teologică din Ecimiadzin în Armenia rusească.

În orașul de reședință al acestei eparhii, în Galați, Armenii întrețin o biserică cu hramul Adormirea Maicii Domnului, zidită între anii 1855—1858 pe strada cu acelaș nume. Înainte, biserica armeană tot cu acelaș hram se află în strada Frumoasă; aceasta fu zidită pe la finele veacului al XVII, însă la anul 1821 a fost ruinată prin războiul și devastările de atunci.

Averea bisericii armene constă din următoarele proprietăți: locul din strada Frumoasă, unde a fost vechea biserică arsă la 1821; o magazie în strada Brașovenilor; un loc în port și locul din jurul bisericii actuale cu casele destinate pentru locuința preotului.

Întreținerea bisericii și a clerului ei se face din venitul proprietăților ce are și din ofrande particulare din partea închinătorilor.

Toate aceste venituri se administrează de o epitropie aleasă de membrii comunității.

Iată și o situație a comunităților armene existente în eparhia Dunărei de Jos:

Județele	Comunele	Biserici	Preoți	Cântăreți	Credincioși	Observații
Covurlui . .	Galați . . .	1	1	2	318	—
Brăila . . .	Brăila . . .	1	1	—	123	—
Tulcea . . .	Tulcea . . .	1	1	—	439	—
	Sulina . . .	1	1	1	260	flotanți
	Babadag . .	1	1	1	245	—
Constanța .	Constanța .	1	1	2	1421	—
	Total . . .	6	6	6	2806	

Mai trebuie să adăugăm că comunitatea armeană din Constanța întreține și un azil confesional cunoscut sub numele de azilul „*Tata Voriean*“.

§ 39.

Lipovenii.

Cunoaştem din istoria bisericească că pe la a doua jumătate a veacului al XVII-lea se produce în biserica Rusiei o mare shizmă, din cauza aşă ziselor *răscolnici* cari nu voiau să primească cu nici un preţ revizuirea şi înlocuirea cărţilor bisericeşti hotărâte de patriarhul rusesc Nikon (1652—1658).

De altfel, din cauză că prin doctrina lor shizmatică ei duşmăniau şi statul şi biserica ortodoxă, şi nu voiau să depună jurământ, nici să se supună obligaţiunilor serviciului militar, iar unii din ei se dedeau unui rigorism aşă de excesiv, încât se castrau şi se expuneau să moară de foame, de aceea dânsii au fost prigoniţi şi chiar alungaţi din Rusia.

Condamnaţi şi anatimatizaţi de către sinodul din Moscova, ei s'au desbinat cu desăvârşire de biserica Rusiei şi au fugit în Prusia şi în Polonia, sub conducerea şefului lor Filip Pustaviat, dela care şi-au luat numele de Filipoveni, şi deci mai prescurtat lipoveni.

Astăzi însă în urma unei proclamaţiuni imperiale prin care li se garantă libertatea cultului lor, mulţi din aceşti lipoveni refugiaţi şi izgoniţi s'au reîntors în Rusia pe la vetrele lor.

În timpul emigrării lor în ţări streine, pe la jumătatea veacului al XVIII-lea au venit şi prin ţările noastre.

Lipovenii aşezaţi la noi, se subîmpart în mai multe categorii şi anume: popovţi, bezpopovţi, molocani şi scapeti sau castraţi.

a) *Popovții* sunt acei dintre lipoveni care au o ierarhie bisericească stabilită, ce constă dintr'un mitropolit cu reședința în Fântâna-Albă (Bucovina), un arhiepiscop cu reședința în mănăstirea Slava Rusă din comuna cu acelaș nume în județul Tulcea, și un episcop în orasul Tulcea.

Popovții, ca doctrină, admit cele 7 taine însă resping cu înverșunara hirotonia bisericeii ortodoxe ruse ca și noile cărți de ritual revizuite de patriarhul Nicon.

b) *Bez-popovții* sunt acei dintre lipoveni cari nu au o ierarhie bisericească și nici preoți, și a căror șervicii religioase se săvârșesc de către unul dintre dânșii mai priceput și mai cu vârstă numit „nastavnic“, dascăl. Dintre sf. taine nu recunosc decât botezul și „ispovedania“.

c) *Molocanii* numiți așa după cuvântul rusesc „moloco“ ce însemnează lapte și pentru că dânșii mănâncă lapte când postesç. Ei nu recunosc sf. taine, nici biblia și hotărârile sfințelor sinoade și nu au nici cultul sfinților și deci nici icoane.

De asemenea ei resping serviciile divine, semnul crucii, îngenuncherea și rugăciunile, iar biserica o consideră ca orice clădire de rând.

d) *Scapetii* sau *castrații* sunt veniți în țara noastră cam de pe la anul 1820. Ei se numesc între dânșii „porumbel albi“ spre a se arăta că sunt inocenți, pentru care și conviețuesc într'un fel de comunism de mai mulți bărbați și femei la un loc, denuindu-se „frați“ și „surori“. Caracteristica vieții lor este abstinența sexuală prin castrarea și a bărbaților și a femeilor.

Ca cestiune de credință ei mărturisesc, între altele, că Hristos s'a întrupat în persoana unui mus-

cal, anume Selivanoff, care a întemeiat religiu-nea scapeților, și au nădejdeă că acest Selivanoff va mai veni pe pământ când va mântui lumea.

Pela jumătatea vacului al XIX-lea, apare printre lipovenii din Galați un oarecare Teodosiev, care stăpânit de un misticism excesiv ajunsese până la nebunie: învârtindu-se în jurul său, lovindu-se cu capul de pereți, pronunțând fraze biblice, jeluindu-se contra răutăților omenesti, ș. a.

În ziua de 2 Iunie a anului 1827, acest Teodosiev se retrase pe un deal din apropierea Galaților, numit de dânsul muntele „Sion“ și unde prin actele misticismului său atrase venerațiunea lipovenilor din Galați, care considerând actele nebuniei lui ca un dar ceresc, îl vizitau cete, cete. De pe acest munte el se proclamă de mântuitor al scapeților.

Vestea despre aceste „sacre“ manifestațiuni ale misticismului lui Teodosiev se răspândi pretutindeni așa fel, încât mulți lipoveni din diferite localități și chiar din Rusia veniau în pelerinaj pentru ca să vadă muntele Sion, unde s'a făcut schimbarea la față al răscumpărătorului lor?!!

Cu prilejul și în timpul acestui pelerinaj, din cauza sgomotoaselor lor manifestațiuni a trebuit să intervină până și forța publică a poliției din Galați, care a curmat totul.

Teodosiev apoi a trebuit să plece în Rusia unde din cauza propagandei sale a fost prins și trimis în Siberia.

În Galați Lipovenii întrețiu o biserică cu hramul Sf. Nicolae, așezată în strada Vulturul, fiind zidită între anii 1861—63. Are un preot care pe lângă ceea ce primește din partea comunității, mai primește dela Moscova un salariu de 25 lei

lunar, care i se trimite pe șase luni, odată la fiecare jumătate de an. Veniturile acestei biserici provin din vânzarea lumânărilor și din disc, sau din ofrandele adunate în fiecare sâr-bătoare.

Iată situația lipovenismului în eparhia Dunărei de jos:

Județele	Comunele	Biserici	Cler		Mănăstiri de bărbați		Mănăstiri de femei		Credincioși (familii)	Observații
			Preoți	Paroși	Biserici	Călugări	Biserici	Călugări		
Covurlui	Galați. . .	1	1	1	—	—	—	—	80	popovți
	Brăila	Brăila. . .	1	1	1	—	—	—	600	«
		Islaz . . .	4	3	4	—	—	—	320	«
	Tulcea	Tulcea . . .	3	—	—	—	—	—	2459	«
		Isaccea . . .	1	—	—	—	—	—	232	bezpopovți
Carcaliu . . .		1	—	—	—	—	—	2402	«	
Slava-Rusă		—	—	—	2	57	2	75	1512	«
Periprava . . .		2	1	2	—	—	—	—	463	popovți și molocani
Jurilovca. . .		1	1	—	—	—	—	—	1632	«
Sarichioi. . .		2	1	—	—	—	—	—	2700	«
Constanța	Slava-Cercheză . . .	2	1	—	—	—	—	—	1170	«
	Mahmudia. . .	3	3	—	—	—	—	—	803	«
	Kilia-Veche	1	—	—	—	—	—	—	402	«
	Ghizdărești	1	1	—	—	—	—	—	440	«
Total . .	Caracium. . .	—	—	—	—	—	—	—	778	popovți
		—	—	—	—	—	—	—	713	«
		23	13	8	2	57	2	75	16786	

§ 40.

Bapțiștii și Anabapțiștii.

Printre Germanii și Rușii din Dobrogea se găsesc un număr restrâns de bapțiști veniți din Rusia pe la anul 1860.

Se știe că origina acestor sectanți se urcă până la începutul veacului al XVI-lea, când s'au ivit prin Germania. Bapțiștii învață și mărturisesc că botezul trebuie să se facă numai prin o singură afundare în

numele sfintei Treimi și să se dea numai adulților atunci când convingerea credinței lor poate fi desăvârșită. Fără de această convingere, după dânșii, nimeni nu poate să se boteze. Dintre sfintele taine ei recunosc numai botezul și sfânta euharistie.

Bapțiștii nu cred și nu recunosc icoanele, crucea, sfinții, sărbătorile, și nici că „ar fi cu puțință mântuirea după moarte“, pentru care ei resping cu înverșunare rugăciunile ce se fac pentru cei morți.

Bisericile lor sunt simple case de rugăciune, dar curate și bine îngrijite. Ca mobilier nu au decât un amvon, în loc de altar, pentru predicator, care este șeful lor religios, și scaune sau bănci pentru credincioși.

În interior, pe peretele dinspre răsărit al bisericilor lor, se află inscripțiunea: „*Un Dumnezeu, o credință, un botez* (Efes IV, 5), iar la intrare se găsește inscripția: „*Noi predicăm pe Hristos cel răstignit*“ (I Corint. I 23).

Iată situația numerică a acestor sectanți în Dobrogea.

Comunele	Biserici	Predicatori	Credincioși
Tulcea	1	1	31
Cataloi	1	1	50
Atmagia	1	—	15
Ciucurova	1	—	15
Cogelac	1	1	20
Tari Verde	1	1	14
Total	6	4	145

Cum vedem bapțiștii din Cuciurova și Cogelac nu au predicator, dar din când în când sunt vizitați de către unul din predicatorii celorlalte comune, iar la anumite ocaziuni aduc pe predicatorul din București sau din Ruscuiuk.

Odată cu bap-tiștii s'au ivit prin Germania și anabap-tiștii, cari încă se găsesc împrăștiați prin Dobrogea; veniți în foarte puțin număr odată cu bap-tiștii. Principiul lor de credință este că trebuie cineva mai întâiu să creadă și apoi să se boteze, pentru care ei resping botezul copiilor și al tuturor celor ce ar îmbrățișa doctrina lor, rebotezându-i din nou, după ce mai întâiu vor face mărturisirea de credință în senzul vederilor lor.

Anabap-tiștii resping: venirea de apoi, jurământul, și nu recunosc serviciul militar. Contrar sectanților bap-tiști, dâșii cred că „omul se poate mântui după moarte“.

§ 41.

Nazareii. — Pocăiții.

În jumătatea a doua a veacului al XIX-lea, mulți dintre Români din Banat au îmbrățișat, prin contactul cu Germanii, Ungurii și Slavii din Transilvania, doctrina sectară a Nazareilor, ce constă dintr'un ascetism sever.

Acești sectanți s'au ivit în Ungaria pe la anul 1840. Intemeetorul lor este un meseriaș catolic anume Ludovic Henszey. Serviciul lor liturgic este foarte simplu și se mărginește mai mult în jurul unei predici. Oricine dintre dâșii care se pretinde inspirat de Duhul sfânt este liber a predică.

Ei opresc jurământul și se opun serviciului militar. Membrii comunității lor se împart în trei categorii sau trepte, potrivit gradului credincioșiei și ascetizmului lor. Așa sunt:

a) *Amicii*, sub cari se înțeleg toți acei membri ai comunității lor, cari încă nu s'au învrednicit să primească botezul;

b) *Frați slabi*, adică acei cari au primit botezul; și

c) *Frați tari* sau acei cari sunt în drept a se împărtăși cu sfintele taine.

Conducerea comunității lor sectare este încredințată pe seama unuia dintre dâșii mai priceput, mai bătrân și pretins ca fiind inspirat de Duhul sfânt, numit cântăreț sau învățător.

Dintre acești sectanți se găsește câțiva împrăștiați și prin satele dobrogene, populate de nemți și bănățeni, și au început să se organizeze în foarte mic număr prin Constanța și Cernavoda, ba încă și prin București. Prin Dobrogea ei sunt cunoscuți sub numele de „*pocăiți*“.

Mulțumită relațiunilor date de către parohul bisericeii din urbea Cernavoda, P. C. Econom I. Țincoacă, care și unde supraveghează neconținut rostul mișcărilor unor așa sectanți ce s'au încuibat și în acea localitate, suntem în măsură de a da și următoarele cunoștinți despre pocăiți :

În cercul parohiei sale printre Românii bănățeni creștini aflați în Cernavoda sunt câțiva cari alcătuiesc secta cunoscută în apus sub numele de *baptiști*, *nazarineni*, iar în localitate își zic *pocăiți*. Această sectă înnumără în Cernavoda 12 familii cu 55 suflete, 2 indivizi necăsătoriți, și 1 căsătorit dar familia nu-l urmează în credința lui rătăcită.

Afară de trei, toți trăiesc în țară cu pașaport unguresc, cei dintâi lepădați fiind de mult de această protecție și împrăștiariți cu mult pământ în județul Constanța.

Veniți din Banat au adus cu dâșii și rătăcirea lor religioasă, care după cum vom vedea conține idei periculoase nu numai privitor la credința orto-

doxă a românilor de baștină, dar și privitor la Stat și apărarea lui.

În Banat și Ungaria, atât Românii cât și Ungurii, au îmbrățișat ideile acestei secte dela misionarii societății britanice baptiste, — societate care editează sf. Scriptură și alte cărți cu conținut religios în diferite limbi și care cheltuește mulți bani pentru realizarea scopurilor lor în toate țările europene.

Principiul de bază și intim al societății este reînturnarea creștinilor la iudaism prin mijloacele plăcute creștinilor, iar societatea ca și corpul predicatorilor lor ambulanti se compune din evrei. Convertirile le efectuează atât printre iudei cât și printre creștini și lucrează într'un mod stăruitor și sistematic și așa de ascuns încât nu se pot bănui.

Principala cauză care a determinat pe acești Bănățeni a părăsi religia ortodoxă este de natură materială curată. Se știe că Biserica ortodoxă în Austro-Ungaria se întreține împreună cu școala confesională de toate gradele prin contribuțiile anologice ale credincioșilor. Bănățenii sunt din caleafară săraci așa că prea puțini sunt nesupărați de „darea“ pentru școală și biserică, iar majoritatea suportă cu mare greutate această dare. De faptul acesta s'au folosit cu mult meșteșug misionarii lor, cari le-au predicat: lepădarea de biserică ortodoxă cu icoanele ei, care nu sunt decât idoli; de preoții ei cari n'au dreptul de a se preținde „înainte stătători“, și săvârșitori ai sfintei euharistiei, martori ai mărturisirei păcatelor și predicatori ai evangheliei, căci aceste datorii și drepturi — zice ei — sunt ale tuturor celor ce cred în Iisus din Nazaret, iar nu numai a unora; apoi, neținerea posturilor și despărțirea de ceata celor cari înjură, fură, se îmbată și nu pă-

zesc nimic din cele poruncite în evanghelie, și altele.

Aceste idei, de sigur conveniau și celor lipsiți și celor orgolioși, căci: a nu plăti darea pentru biserică și școală; a te număra fiind pe pământ între plăcuții lui Dumnezeu; a ceti și explica sf. scriptură după capul tău și cum îți convine mai bine pentru justificarea faptelor tale; a nu recunoaște nici-o autoritate; a avea dreptul la avutul confratelui tău, — imitând pe primii creștini, lucru care acum se execută pe nesimțite la Londra — ; iată, în sfârșit, atâtea motive cari au furat mințile multor Români din Banat și Ungaria și i-au făcut adepți ai baptiștilor, numiți încă *nazariteni*, iar în Dobrogea *pocăiți*.

Emigrarea în România, Dobrogea și America a suflat ca un vânt puternic și printre Români din Banat și Ungaria, căci un sfert din populația județului Constanța constă din ei. Din fericire, însă, nu toți au venit afumați de erezia baptisto-anglicană. Și dacă vor fi și în alte localități izolați, stau în umbră până au prilej, după cum au făcut doi dintre cei aflători acum în Cernavoda și anume, Nicolae Lasu și Nicolae Teodorescu. Primul a venit în anul 1885 în Dobrogea și s'a stabilit în Cernavoda; cel de al doilea a venit mai pe urmă în Cernavoda din comuna Enigea, la care se află alipite cătunele Arabagi și Molciova, exclusiv locuite de bănațeni. Prin purtarea lor ș'au atras simpatia cernavodenilor și i-au ales când pe unul când pe altul în epitropia bisericeii. Nicolai Teodorescu fiind epitrop, nu o singură dată își permitea a dojeni lumea care se închină la icoane; iar în 1897 s'a și retras din epitropie.

Până la această dată mai venise câțiva direct din Banat și Ungaria bine formați în această erezie și împreună, cu toții, după câteva întruniri se sfătuiesc și hotărîsc a se retrage dela biserica ortodoxă formând o sectă sub numele de *pocăiți*. Apoi și-au ales un predicator dintre ei, și-au închiriat o casă de rugăciune, au aruncat de prin casele lor icoanele; nu mai primesc preotul cu botezul la zi'ntâi a lunei și dau sfoară în țară că ei sunt adevărați creștini, că ei nu beau, nu înșală nu înjură, nu fură, nu jură și altéle laude cu care se măgulesc singuri pe sine. Apoi se pun în legături cu Budapesta, unde se află, pretinsul lor episcop — anume Maer — și începură a primi biblii și diferite cărțile scrise în erezia lor, pe cari le împart cu și fără bani.

Comunele Micalaca din Banat și Nadlock din Ungaria au dat mai pe toți pocăiții din Cernavoda, atrași unii prin alții.

Ca învățătură au următoarele idei: nu primesc ca normă de credință decât *sf. Scriptură* și în special pun mare greutate pe *decalog*. Resping tradiția sfântă, cultul sfinților, a icoanelor, al crucei, al moaștelor, întrebuițarea tămâiei și a lumânărilor la rugăciuni; nu recunosc posturile, nu jură la nici-o ocazie, nu poartă arme, nu botează copii, nu recunosc serviciul diaconesc, preoțesc și episcopal, nu fac cruce și n'au pentru Maica Domnului, sfânta cruce și Biserică decât cuvinte urîte și nedemne. Dintre sfintele taine au numai botezul, euharistia și mărturisirea păcatelor, săvârșite însă în așa fel că nu mai au fondul de taine, ci de simple acte religioase.

Păzesc legea civilă pentru declararea nașterilor, căsătoriilor și morților; și respectă un timp de catehizare după care fiecă membru se botează în apă cur-

gătoare, ca botezul lui Ioan; chiar și cei botezați odată, nu sunt scutiți a se reboteza.

Mărturisirea păcatelor o face unul altuia, iar euharistia constă din aceea că luând pâine și vin, punând-o la mijloc, citesc un psalm și apoi se apropie luând fiecare câte o parte. Aceasta se face rar de tot. Botezul n'are drept a-l face decât o persoană anume însărcinată numită *botezătorul*.

Zilele destinate pentru rugăciune sunt: Sâmbătă seara, Duminică între oarele 8 sau 9—11 a. m., 2—4 p. m. și 7—8 seara, iar Miercuri dela 7—8 ore seară.

Rugăciunile constau din citirea apocalipsului, epistolele apostolice, faptele apostolilor, — prea puțin din evanghelii —, și apoi din prooroci, psalmi și celelalte cărți ale sfintei scripturi; mai presus de orice respectă poruncile decalogului. Au și cântări, alcătuite după cele protestante, dar fără nici o legătură biblică, și pe cari le cântă unison și acompaniați de orgă. Citirile din sfânta scriptură sunt însoțite de explicații și predici în cari domnește îndemnul de a desprețui tot ceea ce nu este din ceata lor, apoi îndemnul de a lăți principiile lor, cum și de a converti pe toate căile. De aceea pocăiții în orice ocazie spun că doctrina cea mai bună este a lor, că învățătura creștină ortodoxă este rea, că mântuirea pentru dânșii este sigură și altele. Ei sunt foarte încăpățânați, fanatici și bigoți. Fug de orice discuțiune asupra doctrinei lor, iar când sunt constrânși prin argumente, ei nu răspund decât că: „Noi așa cetim în sfânta scriptură, așa înțelegem și așa credem“.

În viața privată se arată a fi cinstiți și retrași, în realitate însă, între ei se bat, se fură, se batjoresc, etc; nu beau prin cârciume, dar acasă cât pot.

Sărbătoarea nu lucrează și respectă porunca decalogului privitoare la ziua Sâmbetei, când, nu merg la drum, nu înhamă, nu înjugă, nu primesc și nu dau bani, în sfârșit nu fac nici-un lucru.

Le place fanfaronada șt de aceea adeseori ies la câmp sau pe dealurile Cernavodei cete, cete, cântând:

*„Patria mea sus în cer este
„Unde supărarea lipsește,
„Unde oaste nenumărată
„Domnului răsună laudă.*

*„Odată în cer voi locui
„Până atunci ici m’oi înveseli,
„Oh! Doamne la tine condu-mă
„Unde tu ești, loc mie îmi dă.*

*„Despre un oraș am citit cândva
„Pre care Domnul l-a zidit,
„Numele de Ierusalim poartă
„Cu aur și piatră împodobit.*

*„Pe mijloc curge apa vieții,
„La fărături pomi cu fructe bune;
„Ori și cât am auzit despre el,
„Nici de jumătate nu mi-au spus.*

și altele de un cuprins greoi la înțeles.

Asemenea strofe în cântarea lor sunt însoțite de niște refrenuri glăsuite de toți în cor.

Din fericire, acești sectanți sunt pe cât de puțini pe atât și de răsleți și nu au puțința de a propaga rătăcirile lor și deci nici de a face convertiri printre rândurile credincioșilor creștini. Se nădăjduște, că datorită măsurilor de supraveghere și de readucere a lor pe calea dreptei credințe, prin preoții respectivi ai acestei eparhii, acești puțini sectanți vor dispărea.

CAP. XI.

CULTELE ȘI AȘEZĂMINTELE NECREDINCIOȘILOR.

§ 42.

Ebreii.

Pe la jumătatea a doua din veacul XVIII-lea, mai toate târgurile din nordul Moldovei începură a fi populate de ebrei, cari se înmulțiau din ce în ce prin repetitele lor emigrări. Mai cu seamă dela evenimentele împărțirii Poloniei din anii 1793—1795, emigrările evreilor în Moldova deveniră așa de numeroase încât până la 1828 dâșii atingeau cifra de 24.000 în diferitele părți ale Moldovei. Tractatul din Adrianopol (1828), care între altele da țărilor române libertatea comerțului, încă sporî numărul emigrărilor evreești, așa că până în anul 1900 dâșii numărau aproape 200.000.

În decursul vremurilor, evreii călăuziți de afaceri negustorești s'au împrăștiat și așezat apoi în tot restul țării, prin satele, târgurile și orașele unde se găsesc și astăzi.

Conducerea spirituală a comunităților evreești sunt încredințate pe seama *rabinilor*, cari au însărcinarea de a săvârși ritualul cultului mozaic, de a explica preceptele lor religioase, de a judecă și hotări

diferitele neînțelegeri civile și religioase privitoare pe membrii comunităților lor, de a supraveghea pe *hahami* în prepararea cărnei curate (cușer) pentru hrana coreligionarilor lor, de a supraveghea prepararea azimilor pentru paște și altele.

Rabinul nu este supus nici-unui ceremonial de consacrare, ci se întărește și pășește la îndeplinirea sacrei sale funcțiuni, numai pe baza unei diplome despre studiul său sacerdotal, eliberată de către rabinii recunoscuți și erudiți în teologia mozaică. Prin rostul funcțiunii sale, rabinul este veșnic nedespărțit de interesele civile și religioase ale comunității.

În conducerea religioasă și morală a comunității, rabinul este ajutat de un *predicator* (numai la caz de nevoie), apoi de un *haham*, care având sarcina de a tăia pasările pentru hrană și de a pregăti carnea cușer, trebuie și e dator să cunoască principiile legii mozaice privitoare la tăiere și la examinarea măruntaelor. În săvârșirea oficiilor lor religioase, comunitățile evrești mai au și câte unul sau mai mulți *cantori* aleși dintre credincioșii de rând, cari știu să citească și să cânte clar și frumos.

Iată o situațiune a comunităților evrești aflate în cuprinsul acestei eparhii:

Județele	Sinagoge		Case de rugăciuni		Rabini	Ajutări	Populația credincioșilor
	urbane	rurale	urbane	rurale			
Covurlui . . .	12	4	11	2	6	2	15268
Brăila	3	—	8	—	3	6	10881
Tulcea	8	—	1	—	4	2	2932
Constanța. . .	1	—	1	—	2	1	1557
Total. . .	24	4	21	2	15	11	30638

Dintre toate aceste comunități, cea din urbea Galați are următoarele așezăminte culturale și filantropice:

a) „*Societatea israelită de înmormântare religioasă*“ întemeiată din anul 1790 în scopul de a înlesni înmormântarea evreilor săraci.

b) „*Spitalul Istraelit*“ fondat în anul 1848 pentru ajutorarea și îngrijirea evreilor în caz de boală și infirmitate.

c) *Societatea „Maimonides*“ fondată în anul 1879 în scop filantropic spre a acordă ajutoare în caz de boală, infirmitate și deces tuturor coreligionarilor lor.

d) *Societatea „Talmud Tora*“ întemeiată în anul 1875 în scopul de a întreține profesorii pentru învățământul biblic al copiilor evrei orfani.

e) „*Societatea pentru formarea unui fond al întreținerii spitalului Istraelit*“ înființată în anul 1890.

§ 43.

M a h o m e d a n i i.

În cuprinsul acestei eparhii, și în special în Dobrogea, după plecarea stăpânirii turcești, a rămas o mare populațiune musulmană ce astăzi atinge cifra de 40.549 credincioși, din cari 34.082 locuiesc în județul Constanța, 5.848 în județul Tulcea, 410 în județul Brăila și 209 în județul Covurlui. Numărul lor înainte eră foarte mare, dar a tot scăzut prin dese emigrări în urma războiului Româno-Ruso-Turc, din 1877.

Administrația comunităților lor religioase din Dobrogea este încredințată pe seama a doi *muftii*, câte unul pentru județele Tulcea și Constanța și

cari sunt întreținuți de Statul nostru. Diferitele funcțiuni ierarhice ale cultului sunt încredințate și îndeplinite de: *Hoge*, *Muezim*, *Imam* și *Hatip*, cărora nu li se cere nici o consacrare deosebită, ci un examen depus înaintea muftiului și în azistența comunității. Vârsta de 15 ani este suficientă pentru ca un tânăr să poată intra în ierarhia cultului musulman.

Tânărul care a absolvit seminarul musulman are titlul de *Hoge* și ca atare poate îndeplini și atribuțiunile rituale ale muezimului, imamului și hatipului, singurile la cari pot da drept cunoștințele de 8 clase ale seminarului lor.

Muezimul trebuie să știe toate formulele religioase pentru rugăciuni, „namazul“ zilnic și cel de Vinerea.

El ar corespunde cu dascălul nostru bisericesc.

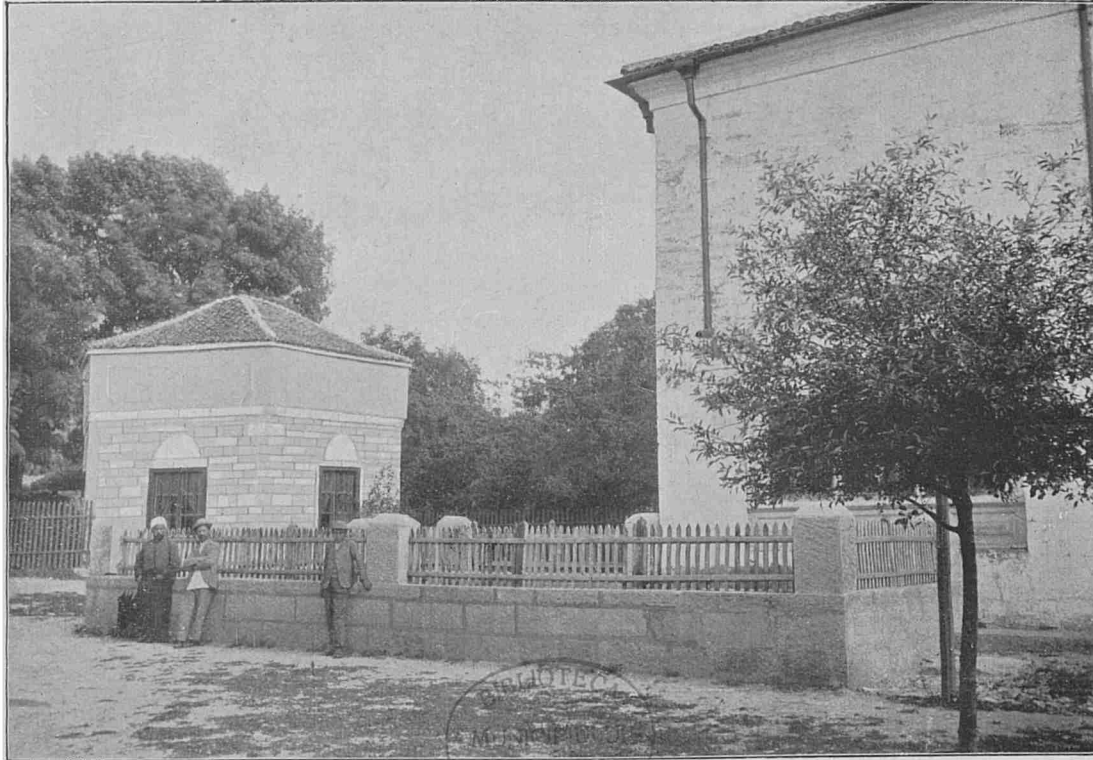
Imamul și *Hatipul* trebuie să știe a citi coranul, apoi rugăciunile pentru bolnavi, pentru morți, cum și dacă „namazul“ este sau nu bine făcut.

Pe lângă aceste cunoștințe, ca titlu, trebuie să mai cunoască înțelesul rugăciunilor ce se citesc în limba arabă spre Vinerea Paștilor lor.

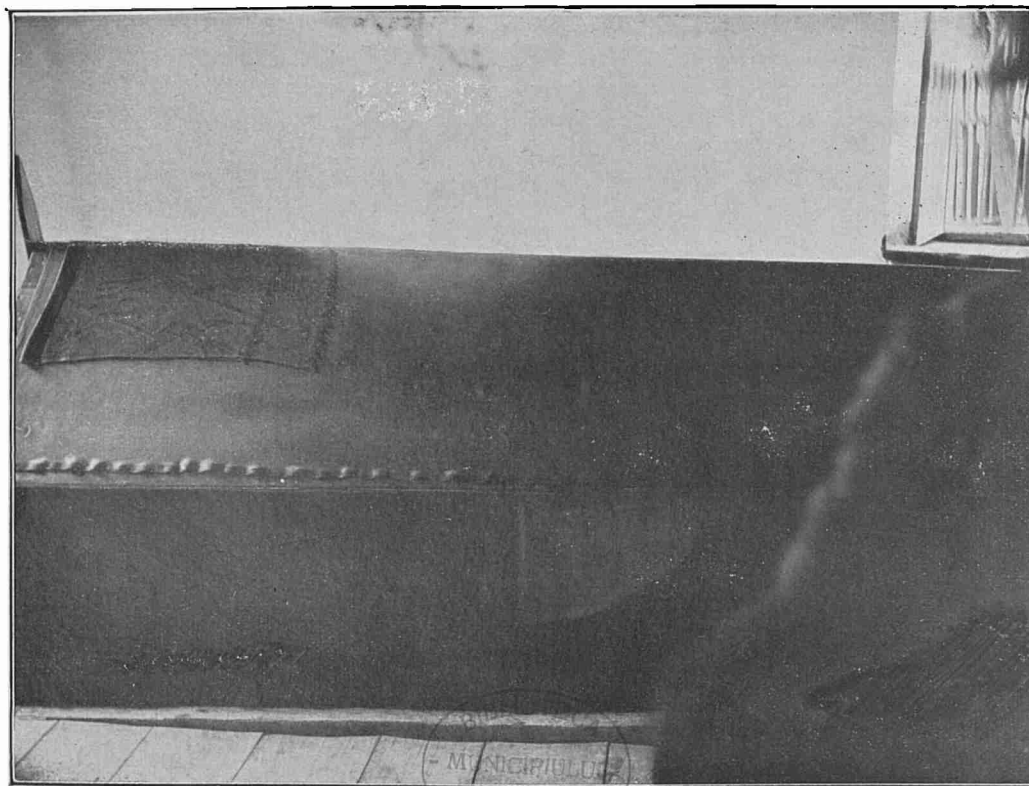
Potrivit prescripțiunilor musulmane *Imamul* și *Hatipul* ar trebui să existe la fiecare giamie sau moschee, de fapt însă Hatipii sunt mai puțini.

În general, numirile în aceste funcțiuni ale cultului musulman se fac de către muftiu, cu restricțiunea ca cele ce sunt plătite de Statul nostru să fie mai întâi recunoscute și confirmate de administrația Casei Bisericeii.

Este de notat faptul, că cei numiți în aceste demnități nu sunt obligați a rămâne toată viața, ci liberi sunt să se retragă oricând.

Casa mortuară în care se află mormântul lui Gazi-Ali-Paşa, — unul dintre comandanţii armatei turceşti la împresurarea Vienei —, lângă giamia din Babadag a aceluiaş paşă şi în curtea cărei giamii a fost şi seminarul musulman, care acum se află în Medjidia.

**Mormântul lui Gazi-Ali-Paşa, — luptătorul de sub_zidurile oraşului Viena
aflat în interiorul casei mortuare din Babadag.**

În ierarhia cultului musulman, mai sunt: așa zisul *Cazascher* care ar fi un fel de episcop, și care există numai în Turcia și în Rusia; apoi *Șeic-ul Islam*, care ar fi un fel de patriarh.

Cultul precum și giamiile sau moscheele lor urbane și rurale se întrețin parte de Statul nostru ¹⁾ românesc, parte de comunitățile lor în particular; singură moschea din Galați, se întreține de către sultanul Gazi Abdul Hemit Han.

Iată situațiunea generală a cultului și moscheelor musulmane din cuprinsul acestei eparhii:

Județele	G I A M I I			PERSONALUL CLERICAL					Subvenționate de
	urbane	rurale	Total	Hogi	Imami	Hatipi	Muezini	Îngrijitor	
Covurlui .	1	—	1	1	—	—	—	—	Sultan stat credincioși
Tulcea . .	6	—	6	—	6	—	6	6	
Constanța.	—	34	34	3	22	8	13	—	stat credincioși
	5	—	5	—	4	5	4	1	
Total . .	—	169	169	103	68	68	63	—	
	12	203	215	107	100	81	86	7	

Între instituțiunile și așezămintele musulmane putem însemna:

a) **Seminarul musulman.** Pe baza art. 21 din legea organică a Dobrogei, și în scopul de a se pregăti personalul trebuitor cultului și învățământului mahomedan, încă din anul 1881 s'a înființat în orașul Babadag un seminar ca instituție de Stat.

În această localitate seminarul a ființat până în anul 1901, într'un local al său propriu construit de *Gali-Azi-pașa*, unul dintre comandanții armatei

¹⁾ Prin budgetul anului acesta, Ministerul cultelor a mai prevăzut încă 80 hogi pentru trebuințele cultului musulman.

turcești care a luat parte la impresurarea Vienei în anul 1683, și al cărui mormânt se află într'o mică clădire zidită din piatră, în aceeași curte a geamiei și a seminarului.

În timpul stăpânirii musulmane acest seminar ca și gîamia din aceeași curte, erau întreținute din veniturile moșiei „Zebilul“ din județul Tulcea, hărăzite de *Gazi Ali Pașa*.

Populațiunea musulmană și astăzi păstrează și are față de memoria acestui comandant o mare venerațiune. Lângă mormântul lui se află o cărămidă pe care se citește în limba turcă inscripțiunea: „*Gazi Ali Pașa, decedat și repausat în anul 1069*“, an socotit după era egirei, și care după era noastră creștină coincide cu anul 1691.

Pe mormântul său, de asemenea, se mai află o pânză adusă dela Meca și pe care se află scris: „*Alah și Mahomed profetul său*“.

De oarece cu timpul elementul mahomedan se micșoră în județul Tulcea prin numeroasele lui emigrări până într'atâta, încât cu greu se putea recruta tineretul necesar, care educat și instruit în acest seminar să devină folositor în serviciul moscheelor și al școalelor confesionale mahomedane, Ministerul cultelor a hotărît în anul 1901 strămutarea lui din Babadag în Medjidia, din județul Constanța, în mijlocul unei populațiuni musulmane mai numeroase și mai compacte.

Astăzi acest seminar este reorganizat și administrat după un regulament special sancționat cu înaltul decret regal No. 2426 din 30 Iulie 1904.

Învățământul cuprinde un curs complet de 8 ani în care se predă științele lor religioase în limba

turcă și arabă, istoria și geografia țării noastre în limba română ș. a.

Se admite în acest seminar numai fii de mahomedani încetățeniți, cari au vârsta de 12—16 ani și numai pe temeiul unui examen din citirea Coranului dându-se preferință acelor ce cunosc și limba română.

Numărul elevilor ce urmează să fie admiși se hotărăște în fiecare an de către Ministerul cultelor în raport cu vacanțele ivite în personalul moscheelor și al învățământului confesional turc.

Durata anului școlar este dela 1 Septembrie până la 15 Iunie, iar vacanțele și sărbătorile ce le respectă sunt: 40 zile postul Ramazanului¹⁾, 10 zile Curban Bairam²⁾, apoi Duminicile de peste an, 5 zile la Paști, 5 zile la Crăciun, sf. Gheorghe, sf. Treime, sf. Dumitru, sf. Nicolae și apoi și sărbătorile noastre naționale din 24 Ianuarie, 7 și 24 Aprilie și 10 Mai.

Numirile absolvenților acestui seminar se fac în ordinea clasificării lor după un tablou ce se ține la Ministerul cultelor. Uniforma acestei școale constă din o giubea sau reverentă neagră, pantaloni negri, scurteică neagră (până deasupra genunchiului), saric alb (cealmă), mesti (ghete) și cenduri (galoși de piele).

Conducerea seminarului este încredințată unui director ajutat de un spiritual ca subdirector.

b) Tribunalul musulman, care ca instituție judecătorească are atribuțiunea de a hotărî asupra tuturor înpricinărilor dintre mohamedani cum și asupra chestiunilor de căsătorie, divorț, testamente, moșteniri ș. a.

¹⁾ Postul dinaintea Paștilor lor.

²⁾ Paștile lor ce ține 4 zile.

Diriguirea acestui tribunal este încredințată pe seama unui *Kadiu* (președinte).

În Dobrogea Turcii au două tribunale, câte unul pentru fiecare județ (Tulcea și Constanța).

c) „*Azilul Confesional*“ din comuna Sarina-Suf; județul Tulcea.

d) Școala „*Selim-Safi*“ din urbea Constanța; și în fine

e) „Societatea Mahomedană“ cu sediul în urbea Constanța, înființată din anul 1901 în scopul de a ajuta întreținerea geamiilor și școalelor lor confesionale, cum și personalul trebuitor cultului și învățământului lor

Ca să încheiem, vom mai adăuga, că în *expoziția generală română* din anul 1906, s'a destinat în pavilionul Dobrogei și o secțiune pentru cultul poporului musulman din Dobrogea, popor a cărei soartă s'a alipit și s'a înlănțuit de soarta poporului românesc.

Cu prilejul deschiderii acestei secțiunii, din pavilionul dobrogean, P. S. Pimen, — invitat fiind de comisariatul general al expoziției și de reprezentanții cultului musulman —, a rostit următoarea cuvântare :

„Trecut-au multe veacuri, în cari două popoare au venit foarte adesea în atingere, fie prin războaie, fie prin legături și tractate de pace. Aceste popoare sunt: poporul românesc și poporul turcesc.

Strămoșii, ș'ai unui popor ș'ai celuilalt popor, și-au disputat cu armele vitejia lor; așa că, în pământul multor văi și câmpii se găsesc amestecate osemintele vitejilor căzuți în lupte, dela ambele popoare.

Se vede că în tainica soartă a fiecărui popor este scris aceea ce mintea omenească nu poate prevedea. Ul-

timul război cu Turcii, vechii noștri cunoscuți, avu darul de a stabili legături prietenești.

Prin realipirea de veci a Dobrogei la sânul țării mume, popoarele dobrogene fură puse sub ocrotirea și oblăduirea legilor Statului român, asigurând tuturor pacea și liniștea și chemându-le pe toate la o nouă viață de desvoltare și de luminare.

Populațiunea turcă-dobrogeană, veșnic credincioasă scumpului nostru Suveran, M. S. Carol I, și ascultătoare de legile Statului, de care s'a alipit cu trupul și cu sufletul, purcede neconținut pe calea culturală-economică și socială, după cum prea bine se dovedește aceasta din frumoasele obiecte cari împodobesc acest pavilion.

Ca Episcop al Dunărei de jos, sub a cărui jurisdicțiune bisericească este și Dobrogea, exprim ale mele sincere urări populațiunei musulmane-dobrogene și îi doresc neconținută înaintare pe calea culturală, păstrându-și neștirbită religiunea și cultul mahomedan, pentru care am înaltă stlmă, eu și toți românii.

Mulțumesc d-lui dr. Istrati, comisarul general al expozițiunei, pentru binevoitoarea atențiune de a mă pofti să fim împreună la inaugurarea acestui pavilion din expoziția noastră națională.*

CAP. XII.

POPULAȚIUNEA EPARHIALĂ

și

Statistica bisericilor, clerului și personalului administrativ din eparhia Dunărei de jos.

§ 44.

Statistica populațiunei eparhiale.

Tot cuprinsul jurisdicțional al eparhiei Dunărei de jos, întretăiat și udat în dealungul său de fluviul Dunărei, are o suprafață de 23.036 km. p.¹⁾, din cari: 2.863 km. p. este suprafața județului Covurlui, 4.550 km. p. a județului Brăila, 8.713 km. p. a județului Tulcea și 6.910 km. p. a județului Constanța,

Pe această suprafață locuiește astăzi o populație de 597.448 suflete, ceea ce reprezintă proporția de 2.51 suflete pe kilometru pătrat.

Această populațiune împărțită după cele patru

¹⁾ Din această suprafață totală, delta Dunărei cu toate ostroavele și stufăriile ei ocupă o suprafață de aproape 3.000 km. p.

județe sau protopopiate cum și după religione, se găsește astfel :

Județele	Ortodoxi	Romano-Catolici	Protestanți	Gregorien	Lipoveni popoviți	Lipoveni bezpopoviți	Malocani	Mozaici	Maahomedani	Diferite confesiuni	Total
Covurlui . .	122675	5421	—	318	80	—	—	15268	209	104	144075
Brăila	138688	2500	1396	123	620	300	—	10881	410	2764	157682
Tulcea	109170	2343	2880	944	11298	2668	289	2933	5848	412	138785
Constanța . .	112263	3497	1890	1421	1611	—	—	1557	34082	585	156906
Total general .	482876	13761	6166	2806	13529	2968	289	30639	40549	3865	597448

Impărțită pe naționalități, aceeași populațiune se găsește astfel ;

Județele	Români	Bulgari	Ruși	Greci	Germani	Italiani	Turci	Tătari	Armeni	Ebrel	Găgăuți	Tigani creștini	Tigani turciți	Dif. națion.	TOTAL
Covurlui .	117189	900	280	4386	215	396	209	—	318	15268	—	—	—	4914	144075
Brăila . . .	129132	3357	920	7526	1934	729	410	—	123	10881	—	—	—	2670	157682
Tulcea . . .	54059	29101	29415	4278	4042	922	3510	2078	997	2932	4339	1759	358	995	138785
Constanța .	93806	12345	2103	5198	4100	480	7245	23208	1978	1557	—	—	—	4886	156906
Total .	394186	45703	32718	21388	10291	2527	11374	25286	3416	30638	4339	1759	358	13465	597448

Din această statistică putem lesne observă cum în județe dobrogene populațiunea română atinge cifra de 147.865 suflete, în timp ce elementele străine, cari înnumără : Bulgarii, 41.446 suflete; Rușii, 31.518 suflete; Grecii, 9.476 suflete; Germanii, 8.142 suflete; Italianii, 1.402 suflete; Turcii, 10.755 suflete; Tătarii, 25.286 suflete; și celelalte, au ajuns într'o proporție micșurată de tot față cu elementul românesc,

Se constată deci, spre mândria noastră națională,

că în Dobrogea populațiunea românească a tot sporit neîncetat în răstimpul celor 28 ani dela reali-pirea ei, și ca dovadă despre această sporire vom înregistra și următoarele date statistice despre numărul poporului românesc din Dobrogea constatat în perioade de câte 5 ani și în tot restimpul celor 28 ani de stăpânire românească¹⁾:

In anul 1880	erau	75.070
Dela 1880—1884	„	90.831
„ 1885—1889	„	98.967
„ 1890—1894	„	109.902
„ 1895—1899	„	123.445
„ 1900—1904	„	136.213,

iar în sărbătoritul an al jubileului glorioasei domnii de 40 ani a M. S. Regelui și în al XXVIII-lea dela veșnica realipire a Dobrogei la patria mamă, 1906, poporul românesc dobrogean atinge cifra de 147.865 suflete.

§ 45.

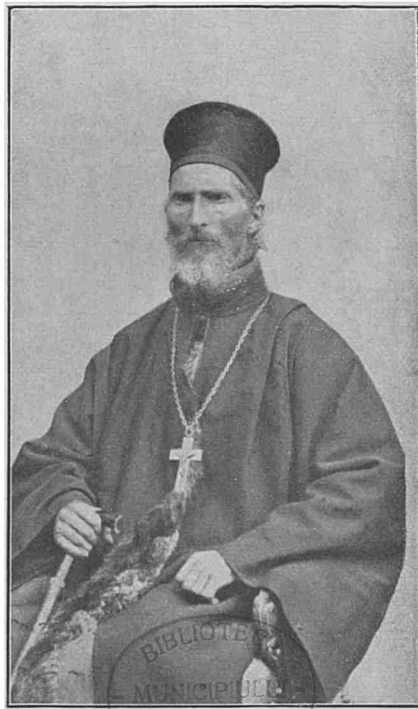
Statistica bisericilor și clerului din eparhia Dunărei de jos.

Intreaga populațiune ortodoxă din această eparhie se îmbisericește la (394) trei sute nouăzeci și patru de locașuri dumnezești, din cari :

45	biserici	parohiale	urbane
14	„	filiale	„
244	„	parohiale	rurale
74	„	filiale	„
17	case	de rugăciui.	

Total : 394 locașuri.

¹⁾ Luca Ionescu, fost prefect al județului Tulcea: *Dare de seamă prezentată consiliului județean pe anul 1904*, pag. 16.

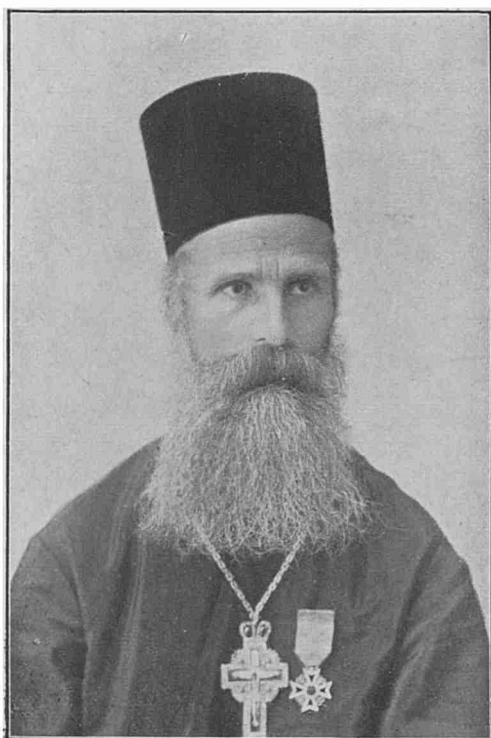
Economul ZAHARIA RODOCALAT
FOST PROTOIOP AL JUDEȚULUI COVURLUI
1844 1860.

Economul GH. TEODORESCU
FOST PROIOP AL JUD. COVURLUI
1849—1864

Economul IOAN SEVERIN
FOST PROTOPOP AL JUD. COVURLUI
1863—1886.

Economul CONSTANTIN CACIUC
FOST PROTOPOP AL JUDEȚULUI COVURLUI
1886 1888.

Economul ȘTEFAN VÂRGOLICI
FOST PROTOPOP AL JUDEȚULUI COVURLII
1889—1905.

Biserica „S-tii Arhangeli”, catedrala oraşului Brăila (foastă geamie).

Economul MIHAIL MACEDONESCU

FOST PROTOPOP AL JUD. BRĂILA

1857--1861.

Economul ALEXANDRU SUDEȚEANU

1 OSI PROTOPOP AL JUD. BRAILA

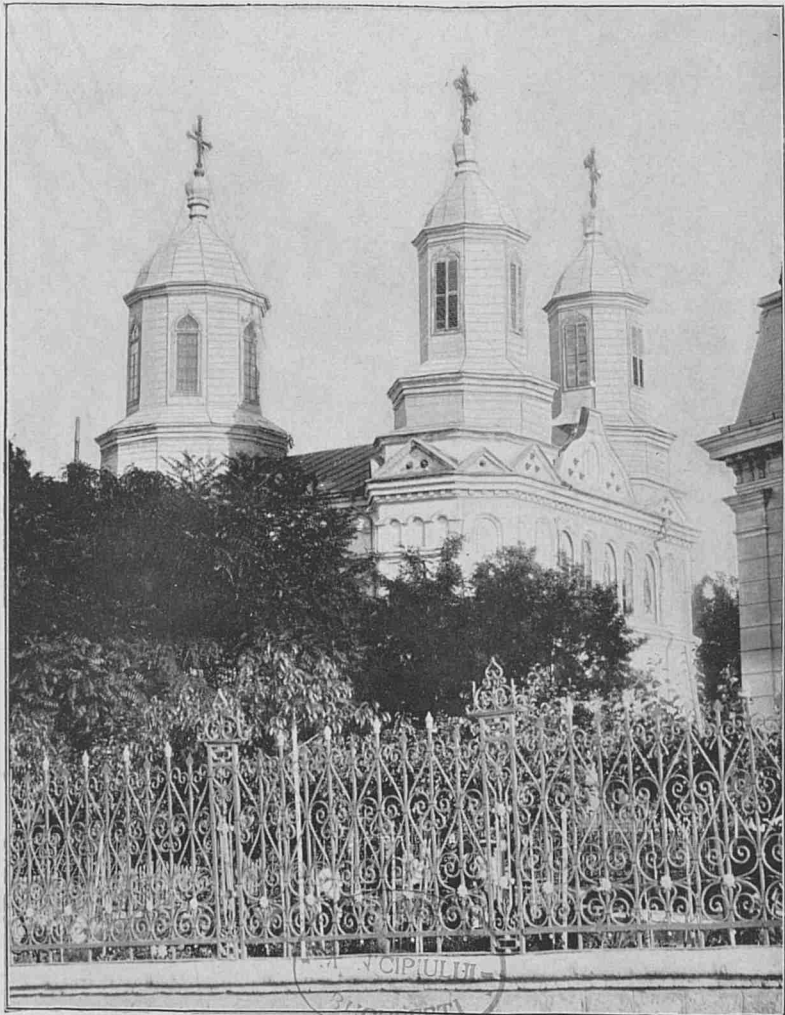
1868—1890.

Economul MINA BUNGEȚIANU
FOST PROTOPOP AL JUDEȚULUI UI BRAILA
1890 1893.

Economul IOAN ȘTEFĂNESCU
FOST PROTOPOP AL JUDEȚULUI BRAILA
1900—1902.

Catedrala oraşului Tulcea.

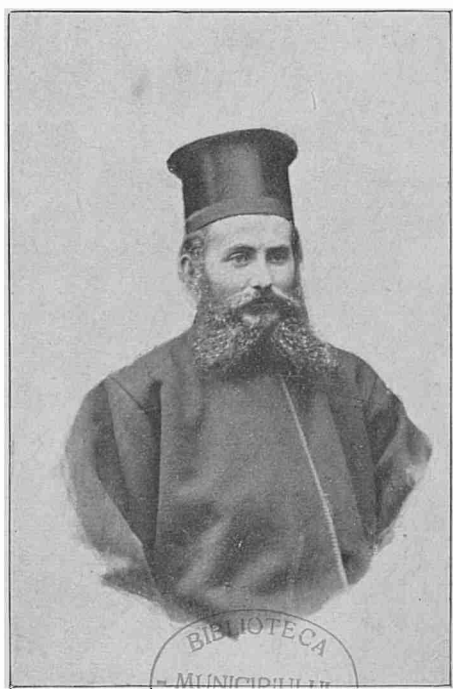
Economul GHEORGHE RĂSCANU
FOST PROTOPOP AL JUDEȚULUI TULCEA
1879—1896.

Economul N. GHEORGHIU
FOST PROTOPOP AL JUDEȚULUI TULCEA
1896—1902.

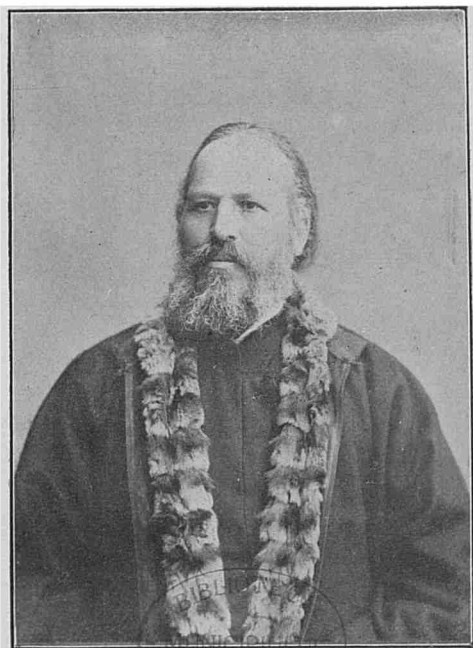
Biserica „Sfinții Apostoli”, catedrala orașului Constanța.

Economul NICOLAE RĂȘCANU
FOST PROIPOP AL JUD. CONSTANȚA
1879—1882.

Economul AŃASTASE FRIMU
FOST PROTOPOP AL JUDEŢULUI CONSTANŢA
1882—1888.

**Economul RADU D. MIRCEA,
fost Protopop al jud. Constanța (1888—1893).**

Economul G. RĂDULESCU
FOST PROTOPOP AL JUDEȚULUI CONSTANȚA
1893—1902.

Iată și *situația numerică* a tuturor acestor biserici din eparhia Dunărei de jos:

Protopopiatele	Biserici urb.			Biserici rur.			Case de rugăciuni		Biserici în construcție	Observații
	Parohiale	Filiatē	Total	Parohiale	Filiatē	Total	Urbane	Rurale		
Covurlui	17	6	23	56	36	92	—	—	2	
Brăila	10	2	12	55	13	68	—	—	4	
Tulcea	11	3	14	69	10	79	—	9	19	
Constanța	7	3	10	64	15	79	—	8	11	
Total	45	14	59	244	74	318	—	17	36	

După starea de construcțiune și soliditate, aceste biserici se găsesc în următorul raport:

Protopopiatele	B I S E R I C I				Biserici în construcție	OBSERVAȚII
	Bune	Mediocre	Rele	Total		
Covurlui	52	29	34	115	3	In totalul celor 377 biserici, nu se cuprind și cele 17 case de rugăciune.
Brăila	56	18	6	80	4	
Tulcea	33	20	40	93	19	
Constanța	51	29	9	89	11	
Total	192	96	89	377	36	

Toate aceste biserici sunt deservite de (379) trei sute șaptezeci și nouă de preoți¹⁾, din cari:

- 43 preoți parohi urbani
- 39 „ ajutători urbani
- 226 „ parohi rurali
- 67 „ ajutatori rurali și
- 4 diaconi ai celor 4 catedrale ale capitalelor de județ.

Total 379.

¹⁾ In totalurile acestor biserici și al clerului, nu se cuprinde nici catedrala episcopală și nici personalul clerical.

Iată și situația numerică a tuturor acestor preoți în eparhia Dunărei de jos :

Protopopiatele	CLERUL URBAN				CLERUL RURAL				Observații
	Preoți		Diaconi	Total	Preoți		Diaconi	Total	
	parohi	ajutători			parohi	ajutători			
Covurlui . . .	17	10	1	28	52	29	—	81	6 vacanțe 3 »
Brăila	10	16	1	27	49	8	—	57	
Tulcea	10	11	1	22	67	13	—	80	
Constanța . .	6	2	1	9	58	17	—	75	
Total . .	43	39	4	86	226	67	—	293	

După gradul de studiu acești preoți se găsesc astfel :

Protopopiatele	CLERUL URBAN					CLERUL RURAL					OBSERVAȚII
	licențiați în teologie	seminarul gr. II	seminarul gr. I	gramaticii	TOTAL	licențiați în teologie	seminarul gr. II	seminarul gr. I	gramaticii	TOTAL	
Covurlui . . .	2	5	19	2	28	1	4	74	2	81	
Brăila	6	4	16	1	27	1	9	42	5	57	
Tulcea	1	1	10	10	22	—	3	41	36	80	
Constanța . .	4	1	3	1	9	2	2	67	4	75	
Total . .	13	11	48	14	86	4	18	224	47	293	

§ 46.

Personalul administrativ bisericesc din părțile Dunărei de jos în preajma înființării duhovniceștii Conzistorii din Ismail.

Până la înființarea duhovniceștii Conzistorii din Ismail, în anul 1857, care alcătuiă administrația bisericească română din sudul basarabean, singurile ținuturi dela Dunărea de Jos în care se află o administrațiune românească a afacerilor bisericești erau:

județul *Covurluiului*, ce am văzut, că a atârnat de episcopia Romanului până la anul 1851, după care apoi s'a alipit la episcopia Hușilor, sub a cărei oblăduire a stat până în anul 1864, și județul *Brăila*, care în cele din urmă s'a aflat sub oblăduirea episcopiei Buzăului tot până în anul 1864, când prin înființarea noiei eparhii a Dunărei de Jos, amândouă aceste județe, Covurlui și Brăila, au trecut în alcătuirea acestei noi eparhii.

Pe aceste vremuri, singurele urme ce le găsim despre un personal al administrației bisericești în aceste județe, privesc numai pe protopopi, despre care avem puține cunoștinți și dintre cari putem însemna :

a) în județul Covurlui:

1. *Protopopul C. Avram*, pe la anul 1813, și care avea reședința sa la biserica „Vovedenia“ din Galați;

2. *Blagocinul Gavriil Vârgolici*, pe la anul 1825;

3. *Protopopul Petru Procopie*, pe la anul 1840, care eră originar din Târgul Ocnei și-și avea reședința tot la biserica „Vovedenia“ din Galați, și

4. *Protopopul Zaharia Rodocolat*, care între anii 1844—1860 a funcționat odată cu *Protopopul Gheorghe Radu* și mai apoi și cu *Protopopul Ioan Liga* ¹⁾.

b) în județul Brăila:

1. *Protopopul Vasile*, fost slujitor al bisericii „Sfinții Voevozi Mihail și Gavril“, foastă catedrală a mitropoliei Proilaviei, și care ar fi condus afacerile bisericești pe la anul 1833;

¹⁾ Pe atunci, afacerile bisericești ale Galaților și județului Covurlui începuse a se administra de câte doi protopopi, ceea ce s'a continuat până la înființarea eparhiei Dunărei de Jos (1864).

2. *Protopopul Neagu*, fost slujitor la biserica „Sfinții Arhangheli“ zisă și „împărăteasca“ și care ar fi condus protopopia Brăilei până la anul 1843;

3. *Protopopul Vasile Referendariu* între anii 1843—1844, cu reședința la biserica „Sfinții Apostoli“, zisă pe atunci a lui „boiangiu Petre“¹⁾).

4. *Protopopul Teodor Sachelarie Budeanu*, fost slujitor al bisericii sf. Ierarh Nicolae, între anii 1844—1852; și

5. *Protopopul Vasilie Referendariu*, pentru a doua oară, între anii 1852—1857;

În Dobrogea ca și în părțile Basarabiei sudice, fiind o administrație bisericească sub stăpâniri străine nu putem cunoaște un alt personal administrativ bisericesc în afară de cele arătate când s'a descris trecutul religios al acestor ținuturi.

§ 47.

Personalul administrativ bisericesc din părțile Dunărei de Jos în timpul duhovniceștei Conzistorii din Ismail (1857—1864).

În timpul acestei conzistorii, care sub oblăduirea mitropoliei Moldovei și Sucevei conducea afacerile bisericești numai din ținuturile sudice ale Basarabiei (Ismailul, Bolgradul și Kahulul), ce au fost realipite la țara Moldovei în urma tractatului dela Paris încheiat în ziua de 18/30 Martie 1856, personalul administrativ bisericesc, ce cunoaștem, se compunea din cei cinci membrii ai conzistoriei:

1. *Arhimandritul Teoctist Scriban*, ca pre-

¹⁾ Dosarul duhovniceștei Conzistorii No. 14 din 1857.

ședinte al conzistoriului și inspector școlar dela 1 Mai 1857 până la 23 Noemvrie 1863;

2. Protopopul Ismailului, *Iacob Ceaicovschy*;

3. Protopopul Bolgradului, *Nichifor Petrov*;

4. Fostul protopop al Ismailului, *Iosif Glisian*; și

5. Preotul *Simeon Topalov*. Apoi:

6. Protopopul Cahulului, *Ioan Fârlat*

7. Blagocinul Kiliei, *Athanasie Agură*,

8. Blagocinii Coloniilor, *Gavriil Teodoru* și *Simeon Malcenco*, și

9) Blagocinul Kahulului, *Dimitrie Bocunovschy*.

În acest timp, județele Covurlui și Brăila se aflau tot sub eparhiile Hușilor și a Buzăului, ca și mai înainte, având ca personal administrativ bisericesc:

a) în județul Covurlui:

1. *Protopopul Zaharia Rodocolat*, care între anii 1844—1860, a funcționat odată cu *protopopul G. Robu* și mai apoi și cu *protopopul I. Liga*;

2. *Protopopul G. Budescu*, între anii 1860—1862;

3. *Protopopul G. Teodorescu*, care între anii 1863—1864, a funcționat și cu P. C. Econom *Ioan Severin*¹⁾.

b) în județul Brăila:

1. *Protopopul Mihail Macedonescu* „Dicheofilax“ între anii 1857—1861 și care a fost slujitor la biserica „Adormirea Maicei Domnului“ din Brăila; și

2. *Protopopul Simeon Budeanu*, între anii 1861—1868, care a fost slujitor la aceeași biserică.

¹⁾ Astăzi pensionar și fost președinte al spiritualului Conzistoriu eparhial între anii 1903—1906.

§ 48.

**Personalul administrativ bisericesc al eparhiei
Dunărei de jos între anii 1864—1878.**

Din cele arătate asupra episcopatului Dunărei de Jos (§ 13) între anii 1864—1878, am văzut că arhipăstoria acestei eparhii a fost încredințată în acest răstimp repausatului episcop **Melhisedec**, care conduse administrația eparhială din ziua de 17 Noiembrie 1864 și până la 27 Februarie 1879, deci și după evenimentul pierderii ținuturilor basarabene în schimbul realipirei celor dobrogene din toamna anului 1878.

Ca personal în conducerea și administrația eparhială, acest întâi episcop al Dunărei de Jos a avut:

a) ca **arhiereu locotenent al eparhiei**:

1. Repausatul arhiereu *Irimia Dârtzu „Gălățianu“* între anii 1873—1895, care locuia mai mult în Iași la biserica „Goliei“, și care a fost ales conform regulamentului ¹⁾ pentru statornicirea arhierilor locotenenți pe eparhii, sancționat prin înaltul decret domnesc No. 1189 din 7 Iunie 1873;

2. P. S. *Meletie Gălățeanu*, fost director al internatului teologic din capitală, iar acum director al tipografiei cărților bisericești, ales în anul 1895 și în care calitate de arhiereu locotenent se găsește și azi.

b) ca **arhimandrit de scaun**:

1. Repausatul *Ieronim Ștefănescu* între anii 1864—1879.

c) ca **revizor eclesiastic**²⁾:

1. Ieromonahul *Agatanghel Guțu* între anii 1867—1869; și

¹⁾ Monitorul oficial No. 230 din 29 Iunie 1873.

²⁾ Acest post, înființat la 1 Aprilie 1867, se desființează la 1 Aprilie 1870.

2. Economul *Athanasie Bour* între anii 1869 și 1870.

d) ca membri în spiritualul conzistoriu:

1. Arhimandritul *Veniamin Arhipescu*, președinte între anii 1864—1867;

2. Economul *Simeon Topalov*, președinte între anii 1867—1869 și între 1877—1879; și

3. Arhimandritul *Ieronim Ștefănescu*, președinte între anii 1869—1877;

4. Economul *Iosif Glisian*, membru între anii 1864—1867;

5. Economul *Simeon Topalov*, membru între anii 1864—1867;

6. Economul *Nichifor Petrov*, membru între anii 1867—1877;

7. Economul *Costache Rozei*, membru între anii 1867—1869;

8. Economul *Ioan Pârvu*, membru între anii 1875—1876; și

9. Preoții *Gheorghe Rășcanu* și *M. Muranevici*, membri între 1877—1879¹⁾.

e) ca director al cancelariei episcopale:

1. *Vasile Mandinescu*, director, între anii 1864 și 1879;

2. *Ioan Vultureanu*, subdirector între anii 1864—1867;

3. *Gh. Vintilă*, subdirector, între anii 1867—1875;

4. *Athanasie Bour* și *Petre Românescu*, copiiști, între anii 1864—1867; apoi, *N. Caracivovschi*, *Isac Caradimov* și *I. Caracivovschi*, copiiști între anii

¹⁾ În spiritualul conzistoriu a mai existat, prin bugetele anilor 1864—1866, un grefier în persoana lui *Gr. Popescu* și un copist, *Gh. Vintilă*.

1867—1879, și *Gavriil Muzicescu*, copist între anii 1871—1872.

f) ca **protopopi**:

1. Economii *D. Garofeanu* și apoi *Athanasie Bour* în județul Ismailului;

2. Economii *Antonie Gheorghiu* și apoi *Iosif Glisian* în județul Bolgradului;

3. P. C. Econom *Ioan Severin* în județul Covurlui; și

4. Economii *Simeon Budeanu* și apoi *Alexandru Sudețeanu* în județul Brăila.

§ 49.

Personalul administrativ bisericesc al eparhiei Dunărei de jos între anii 1878—1906.

Din cele arătate asupra episcopatului Dunărei de jos între anii 1878—1906, am văzut că această administrație eparhială, după strămutarea scaunului episcopal din Ismail în Galați, încă a fost continuată de repausatul episcop **Melhisedec** până în ziua de 27 Februarie 1879, când marele colegiu electoral îl alege ca episcop al Romanului; că în locul-i, acelaș colegiu, a ales pe **P. S. Iosif**, care conduse administrația acestei eparhii până în ziua de 20 Noembrie 1886, când P. S. Sa fu ales și ridicat la demnitatea de Mitropolit Primat al regatului român; că apoi, în locul I. P. S. Iosif, a urmat **P. S. Partheniu** dela 10 Decembrie 1886 până în ziua de 9 Februarie 1902, când a fost ales și ridicat la demnitatea de mitropolit al Moldovei; și după care, arhiepiscopia Dunărei de jos a fost încredințată, prin votul marelui colegiu electoral din ziua de 10 Februarie acelaș an, **P. S. Pimen**, care păstorește și astăzi.

În personalul administrativ-bisericesc al eparhiei Dunărei de Jos în acest timp și sub acești chiriarhi au fost și sunt:

a) ca arhiereu locotenent:

1. *P. S. Meletie Gălățeanu.*

b) ca arhimandrit de scaun:

1. *Ieronim Ștefănescu* până la 1879;
2. *Petru Gheorghiu*, între anii 1879—1881;
3. *Chiriac Nicolau*, între anii 1881—1888;
4. *Nectarie Ciucă*, 1888—1899;
5. *P. C. Melhisedec Ștefănescu*, dela 1 Ianuarie 1900 până în primăvara anului 1902, când a fost ales arhiereu;
6. *P. C. Teofil Mihăilescu*, în anul 1902, și
7. *P. C. Nicodem Munteanu*, dela 1 Octomvrie 1902 până astăzi.

c) ca revizor eclesiastic:

1. Econom *Ștefan Ionescu*, dela 1 Aprilie 1894 până la 1 Septembrie 1899;
2. Econom *Ioan Ștefănescu*, dela 1 Septembrie 1899 până la 1 Ianuarie 1900;
3. Econom *Gh. Andreescu*, dela anul 1900 până la 1 Aprilie 1901 ¹⁾;
4. Econom *Iiie Didicescu*, dela 1 Aprilie 1902 până la 1 Iunie acelaș an;

¹⁾ La 1901 Aprilie postul de revizor fu desființat și reînființat apoi la 1 Aprilie 1902.

5. Diaconul *Gh. Popescu*, dela 1 Iunie 1902 până la 1 Aprilie 1903; și

6. Diaconul *Anghel Constantinescu*, dela 1 Aprilie 1903 până astăzi.

d) în spiritualul konzistoriu, ca președinți:

1. Econ. *Dimitrie Garofeanu*, în anul 1879;
2. „ *Constantin Caciuc*, în 1880—1886;
3. „ *Gh. Teodorescu*, în 1886—1888;
4. „ *N. Gheorghiu*, în 1888—1894;
5. „ *Nicolae Tărăbuță*, în 1894—1903;
6. „ *I. Severin*, în 1903—1906;

iar ca membri:

7. Econ. *N. Tărăbuță*, în 1879—1894;
8. „ *N. Gheorghiu*, în 1879—1888;
9. „ *Ștefan Ionescu*, în 1888—1894,
10. „ *Ștefan Ștefănescu*, în 1894—1903;
11. „ *Ioan Nicolau*, în 1894—1897,
12. „ *Alexandru Tihan*, în 1897—1903;
13. „ *Theodor Popescu*, în 1903—1905;
14. „ *Gheorghe Popescu*, în 1903—1905;
15. „ *Gheorghe Costin*, în 1905—1906;
16. Sachelar *Nicolae Gâdei*, dela 15 Februarie 1906 până în prezent.

Astăzi¹⁾ **spiritualul konzistoriu eparhial** se compune din:

P. C. Econom *Șt. Vârgolici*, președinte,

¹⁾ Prin nouile dispozițiuni prevăzute la Cap. III din legea asupra clerului și seminariilor, sancționată cu înaltul decret regal No. 869 din 25 Februarie 1906 și la Cap. IV din regulamentul aceleiași legi sancționat cu înaltul decret regal No. 1860 din 15 Mai acelaș an. (Monitorul Oficial No. 262 și 32 din 1906).

P. C. Econom *Constantin Caciuc* } membrii
 C. Sachelar *N. Gâdei* }

iar **conzistoriul apelativ** din:

P. C. Econom *N. Tărăbuță*, președinte
 P. C. Econom *Gh. Rădulescu* } membrii
 P. C. Econom *Ilie Meroșanu* }
 având ca supleanți:
 P. C. Econom *Ioan P. Țincoca*,
 Sachelarul *Emanoil Bogatu* și
 „ *Ștefan Arșic*.

e) ca Protopopi, în Județul Covurlui:

1. Econ. *Ioan Severin* între anii 1864—1886 ;
2. Econ. *Constantin Caciuc*, în 1886—1889 ;
3. Econ. *Ștefan Vârgolici* dela 1 August 1889 până la 15 Februarie 1895, și
4. Econ. *Gh. Popescu* dela 15 Fevruarie 1905 până astăzi.

In județul Brăila:

1. Econ. *Alexandru Sudețeanu*, în 1868—1890 ;
2. Econ. *Mina Bungețianu*, 1890—1893 ;
3. Econ. *Grigorie Balaban*, între anii 1893—1900 ;
4. Econ. *Ioan Ștefănescu*, în 1900—1902, și
4. Econ. *Ilie Didicescu*, dela 1 Iunie 1902 până astăzi.

In județul Tulcea :

1. Protopopul *Gheorghe Rășcanu*,—fost slujitor al catedralei episcopale din Ismail, și membru al spiritualului Conzistoriu eparhial din acelaș oraș—, între anii 1879—1896 ;
2. Econ. *Nicolae Gheorghiu*, în 1896—1902 ;

3. Econ. *Ioan Grigorescu*, între anii 1902—1904, după care a fost mutat în aceeași calitate în județul Constanța; și

4. Econ. *Gheorghe V. Niculescu*, dela 1904 și până astăzi.

In județul Constanța :

1. Econ. *Nicolae Rășcanu*, 1879—1882;

2. Econ. *Anastase Frimu*, 1882—1888;

3. Econ. *Radu Mircea*, 1888—1893;

4. Econom *Gheorghe Rădulescu*, între anii 1893—1902;

5. Econ. *Gheorghe V. Niculescu*, între anii 1902—1904, după care a fost mutat în aceeași calitate în județul Tulcea; și

6. Econom *Ioan Grigorescu*, dela 1904 și până astăzi.

f) cancelaria episcopală, ca directori :

1. Protosincelul *Nectarie Ciucă*, în 1879—1888 ;

2. Econ. *Radu D. Mircea*, între 1888 ;

3. Diaconul *M. Marinescu*, între 1888—1893;

4. *Ilie Didicescu*¹⁾, între 1893—1899 ;

5. Econ. *Ștefan Ionescu*, între 1899—1902; și

6. *Gabriel Parvu*, dela 1902 până astăzi.

§ 50.

**Personalul catedralei episcopale din Ismail
între anii 1864—1878.**

1. Econ. *Dimitrie Garofeanu*, între 1864—1879;

2. „ *Nichifor Petrov*, între 1864—1877;

¹⁾ Hirotonit la anul 1895 Octombrie în preot.

3. Econ. *Gheorghe Bărgăoanul*, în 1864—1865;
 4. „ *Costache Rozei*, între 1865—1877;
 5. Preotul *Gheorghe Rășcanu*, între 1877—1879;
 6. „ *M. Muranevici*, între 1877—1879;
- apoi :
7. Ierodiaconul *Isidor Bușilă*, 1867—1879;
 8. Diaconul *Gh. Rășcanu* între anii 1867—1870;
 9. Diaconul *Benedict Chiril* între 1870 și 1871;
 10. Diaconul *Gh. Vintilă* între anii 1871—1877;
 11. Diaconul *Meletie Christescu*, 1877—1879;
 12. *Athanasie Zimbriu* și *Sava Proșferim*,
V. Ivancenco și *Loghin Calinovschy*, cântăreți
 între anii 1864—1878;
 13. *Teodor Gheorghiu*, *Gr. Popescu*, *Parthe-
 nie Mantaluță*, canonarhi și paraclisieri;

iar ca **predicatori**¹⁾:

14. Diaconul *Gh. Vintilă*, între 1875—1876;
15. *Gheorghe Agura*, între anii 1876—1877;
16. Economul *Costache Rozei*, predicator între
 anii 1877—1881 și 1882;
17. Arhimandritul *Chiriac Nicolau*, predicator
 dela 1 Ianuarie până la 1 Decembrie 1881;
18. Econom *Ștefan Vârgolici*, predicator între
 anii 1881—1888; și
19. Econom *Constantin Caciuc*, predicator între
 anii 1888—1889.

¹⁾ Funcțiunea de predicator, înființată la 15 Ianuarie 1875 și retri-
 buită cu 125 lei lunar, a fost desființată la 1 Iulie 1889.

§ 51.

**Preoții și diaconii catedralei episcopale din Galați
între anii 1878—1906.**

1. Econom *Nicolae Tărăbuță* dela anul 1879 până azi;
 2. Econom *Constantin Caciuc*, între 1879—1880;
 3. Protosincelul *Iacob Andrei*, între 1880—1898;
 4. Preotul *Ilie Babeș* între anii 1880—1898;
 5. Preotul *M. Marinescu* între anii 1889—1898;
 6. Econ. *Gh. Andreescu*, în anul 1892;
 7. Econ. *Al. Băisan*, între 1892—1902;
 8. Econ. *Constantin Perju* (provizoriu), în 1898;
 9. Preotul *Teodor Popescu* (provizoriu), în 1899;
 10. Arhimandrit *Melhisedec Ștefănescu*, între anii 1900—1902;
 11. Arhimandrit *Teofil Mihăilescu* în 1902;
 12. Arhimandrit *Nicodem Munteanu*, dela 1 Octombrie 1902 până astăzi;
 13. Econ. *Gh. Popescu*, dela 1 Septembrie 1902 până astăzi;
- apoi :
14. Arhidiaconul *Al. Băisan*, între 1879—1891
 15. Diaconul *Ghimnasia Mironescu* între anii 1879—1883;
 16. Diaconul *Ioan Liteanu* între anii 1883—1886;
 17. Diaconul *Ștefan Ștefănescu*, 1886—1887;
 18. Diaconul *Calistrat Buruiană* între anii 1887—1888 și 1889—1890;
 19. Diaconul *Ioan Mihăilescu* în anul 1888;
 20. Diaconul *Constantin Chihaia* între anii 1890—1892;

21. Diaconul *David Popescu*¹⁾ dela 1 Octombrie 1892 până astăzi;
 22. Arhidiaconul *G. Mihălcescu*, 1893—1896;
 23. Diaconul *Th. Alexandrescu*, 1896—1901;
 24. Diaconul *Gh. Popescu* între anii 1901—1902; și
 25. Diaconul *Anghel Constantinescu* dela 1 Septembrie 1902 până astăzi.

§ 52.

Personalul administrativ-bisericesc al Eparhiei Dunărei de jos în anul jubilar 1906.

Ca urmare la datele statistice și privitoare la personalul administrativ și clerical, care s'a perindat în conducerea vieții religioase și morale a poporului din părțile eparhiei Dunărei de jos, am socotit de mare folos a întocmi și următoarele câteva tablouri în care să se oglindească întregul personal administrativ-bisericesc, care se află astăzi în serviciul acestei eparhii.

În acest scop, dăm în cele ce urmează, tablourile despre:

- I. *Personalul din administrația centrală și cancelaria episcopală;*
- II. *Protopopii eparhiali;* și
- III. *Proistoșii onorifici ai circumscripțiunilor protopopești.*

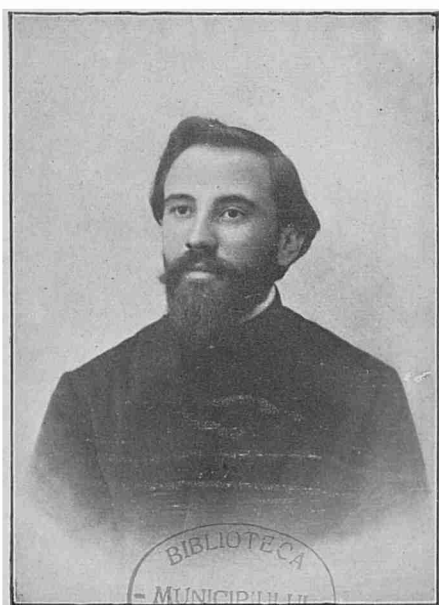
¹⁾ Iar dela 1896 archidiacon

I. PERSONALUL DIN ADMINISRAȚIA CENTRALĂ ȘI CANCELARIA EPISCOPALĂ

No. curent	Numele și pronumele	Funcțiunea	Data nașterii			Gradul de studii	Data numirii			Observațiuni
			Anul	L u n a	Ziua		Anul	L u n a	Ziua	
1	P. S. Dr. Pimen George- gescu	Episcop	1853	Octombrie	24	Doctor în teo- logie dela fa- cultatea din Cernăuți	1902	Februarie	11	Ales de Marele Co- legiu electoral.
2	P. S. arhiepiscop Meletie Gă- lățianu	Locotenent	1863	August	26	Licențiat în teo- logie și absol- vent al școlii «Hautes Etu- des» din Paris	1895	—	—	Ales de sf. Sinod.
3	Arhimandritul Nicodem Munteanu	Arhimandrit de scaun	1865	Decembrie	6	Licențiat în teo- logie dela a- cademia din Kiev	1902	Octombrie	1	
4	Diaconul Angel Constan- tinescu	Revizor eparh.	1875	Noembrie	8	Licențiat în teo- logie	1903	Aprilie	1	
5	Gabriel Parvu	Șeful cancela- riei	1867	Martie	25	Absolvent al fa- cultății de teo- logie și licen- țiat în drept	1902	Aprilie	1	
6	Arhid. D. Popescu	Registrator ar- hivar	1869	Septem.	6	Seminarul gra- dul I	1904	Noembrie	1	
7	Econom Gh. Costin	Copist	1862	Septem.	7	Seminarul gra- dul II	1901	Septem.	1	A funcționat cu mici întreruperi
8	Petre Băiculescu	Copist	1881	Octombrie	2	5 clase liceale	1903	Octombrie	1	

Arhimandritul N. MUNTEANU
VICARUL SFINTEI EPISCOPII

Diaconul ANGEL CONSTANTINESCU
REVIZOR ECLEZIASIIC

Economul GHEORGHE POPESCU
PROTOPOPUL JUD. COVURLUI

Economul ILIE DIDICESCU
PROTOPOPUL JUDEȚULUI BRAILA

Economul I. GRIGORESCU

FOST PROTOPOP AL JUDEȚULUI TULCEA (1902 - 1904),
IAR ACUM PROTOPOP AL JUDEȚULUI CONSTANȚA.

Economul G. V. NICULESCU
FOST PROTOPOP AL JUDEȚULUI CONSTANȚA 1902—1904,
IAR ACUM PROTOPOP AL JUDEȚULUI TULCEA.

II. PROTOPOPII EPARHIALI

No. curent	NUMELE ȘI PRONUMELE	JUDEȚUL	DATA NAȘTERII			GRADUL DE STUDII	DATA NUMIRII			OBSERVAȚII
			Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	
1	Econom Gh. Popescu .	Covurlui . .	1873	Iulie	10	licențiat în teologie	1905	Februar.	15	
2	Econom Ilie Didicescu .	Brăila . . .	1865	August	15	»	1902	Iunie	1	
3	Econom G. V. Niculescu	Tulcea . . .	1874	N-brie	29	»	1904	Septem.	1	fost Protopop la jud. Constanța
4	Econom I. Grigorescu .	Constanța .	1871	Martie	23	»	1904	Septem.	1	fost Protopop la jud. Tulcea

III. PROISTOȘII ai circumscripțiunii

Protopopiatul	NUMELE ȘI PRNUMELE	Numea circumscripției	Data nașterii			Gradul de studii
			Anul	Luna	Ziua	
I U L R U V C O A L J Ă R B	Econ. Al. Vărtosu	Sub-protoiereu	1867	D-brie	10	Semin. gr. II
	Econ. Vasile Lupescu	Circ. I Pechea	1852	»	6	» » I
	Sach. Vasile G. Vărgolici	Circ. II Vârlezi	1857	Sept.	1	» » I
	Sach. Gh. Podașcă	Circ. III Măstăcani	1865	August	17	» » I
	Econ. I. Filiuță	Circ. IV Mălușteni	1853	Mai	21	» » I
	Diaconul Ioan Perianu	Sub-protoiereu	1875	Sept.	17	Licențiat în teologie
	Sach. A. Păun	Circ. I Romanul	1872	August	9	» » II
Econ. Dima Ionescu	Circ. II Viziru	1863	Iulie	1	» » I	

ONORIFICI lor protopopești.

Data numirii			Cuprinsul circumscripțiunii protopopești	Observații
Anul	Luna	Ziua		
1903	Octom.	9	Parohiile: Pechea, Smărdan, Filești, Sardar, Branîștea, Independența, Pisc, Costache-Negri, Slobozia-Conachi, Mânjina, Cuca și Oasele cu filialele lor.	
1903	D-brie	20		
1905	»	20	Parohiile: Vârlezi I și II, Cudalbi I și II, Băleni, Măcișeni, Urlești, Smulți I și II, Târgu-Drăgușeni, Bursucani, Jorăști, Moscu, Târgu-Bujor, Băneasa și Crăești cu filialele lor.	
1905	»	20		
1905	»	20	Parohiile: Măstăcani, Odaea, Manolache, Tulucești, Șivița, Frumușița, Scăntești, Stoicani, Fărtănești, Foltești, Puțchioaia, Vlădești și Oancea cu filialele lor.	
1905	»	20		
1905	»	20	Parohiile: Mălușteni, Lupești, Tuțcani, Sîpeni, Prodănești, Ganești I și II, Cavadihești I și II, Rogojeni, Chirilești, Bălintești, Satu Berești, Târgu-Berești și Slivna cu filialele lor.	
1906	Iunie	1		
—	—	—	Parohiile: Romanul, Tudor Vladimirescu, Scorțaru-Vechi, Scorțaru-Nou, Latinul, Gurgueți, Cotu Lung, Vădeni, Islaz, Nazăru și Cazasu ;	
—	—	—		
—	—	—	Filialele: Comăneasca, Sihleanul, Gemenele, Pitulații, Deșirații, Voinești, Oancea, Mihalea, Vameșul, Târlele Soare, Muchia, Jilava, Mărtăcești, Pătrana, Mucheni, Petroiu și Baldovinești.	
—	—	—		
—	—	—	Parohiile: Viziru de Sus, Viziru de Jos, Insurăței, Lacu Rezi, Mihai Brăvu, Berțești de Sus, Berțești de Jos, Stâncuța, Ciocăru, Cioara Doicești și Cioara Radu-Vodă ;	
—	—	—		
—	—	—	Filialele: Giurgeni, Golășei, Mușeteanca (Insurăței Noi), Padina, Victoria, Gura-Călmățui, Nedeiu, Strâmba, Germăneasa, Polizești, Gura Gârluței, Iapa, Stanca, Bândoiu, Zătna, Stoeniști, Salcia, Părlita, Agaua, Ciorășca și Bucșa.	

Protopopiatul	NUMELE ȘI PRNUMELE	Numirea circumscripției	Data nașterii			Gradu de studii
			Anul	Luna	Ziua	
			A	Econ. T. Mihălcescu	Circ. III Ianca	
L	Econ. Ioan Vasilescu	Circ. IV Ulmu	1862	»	25	»
I	Econ. Neagu Balaban	Circ. V Osmanu	1868	Aprilie	12	»
Ă	Econ. Zaharia Popescu	Sub-protoiereu	1854	D-brie	14	»
	Econ. Nicolae Paveliu	Sub-protoiereu	1874	Martie	25	»
R	Econ. Chr. Georgescu	Circ. I Medgidia	1865	N-brie	1	»
B	Econ. C. Cernescu	Circ. II Saraiu	1871	Aprilie	2	»
T						
A						
N						
S						
T						
A						
N						
S						
T						
A						
C						

Data numirei			Cuprinsul circumscripțiunei protopopești	Observații
Anul	Luna	Ziua		
—	—	—	<p>Parohiile: Ianca, Filipești, Dedulești, Sutești, Surdila Gaiseanca, Surdila Greci, Bordei Verde, Filiiu, Perișoru și Slujitorii Albolești.</p> <p>Filiatele: Bagdat, Constantinești, Găgiiuștii, Sasu, Oancea, Grigorești, Friguroasa, Brateș, Mareș, Mortu, Stravolca, Vizireni, Făurei, Scheaua, Lișcoteanca, Batogu, Popu Nou, Popu Vechi, Oprișenești, Ionești și Berlești.</p>	
—	—	—	<p>Parohiile: Ulmu, Jugureanu, Rușetu, Roșiori, Ciocile, Colțea, Chichinețu, Tătaru, Strâmbu, Fleașca, Dudești și Slobozia-Cireș.</p> <p>Filiatele: Mohreanu, Pribeagu, Florica, Chisibăsești, Scărlătești și Georgești.</p>	
—	—	—	<p>Parohiile: Osmanu, Urleasca, Traianu, Silistraru, Movila Miresei, Gropeni, Valea Cănepii, Tichileștii și Chiscani.</p> <p>Filiatele: Morotești, Bordoșani, Esna, Căldărușa, Burta-Encei, Ciucea și Lacul Sărat.</p>	
1879	Sept.	1		Proistoși onorifici nu sunt.
1903	—	—		
—	—	—	<p>Parohiile: Tortoman, Alacap, Tașpunar, Biulbiul, Mamut Cuius, Cobadin, Cocarcea, Enigea, Carabacă, Cheoseler, Rasova, Cochirleni, Seimeni mari, Cerna-Vodă.</p> <p>Filiatele: Agigia, Ceabacu, Faclia, Deremchioi, Satu Nou, Celibichioi, Cheostel, Docuzol, Caratai, Endecarachioi, Cheorceșmea, Saragea, Băltăgești, Biulbiulul mare, Turcmufat, Caceamac, Peștera, Idris, Susus alibei, Alibecișair, Iusfanar, Adamclisi, Mulceova, Arabagi, Caugagi, Beșauli, Terzivali, Boruncea, Bechter, Keticișpunar, Vlachioi, Ivrinez, Seimeni mici</p>	
1895	—	—	<p>Parohiile: Hârșova, Sarain, Ciobanu, Dăeni, Ostrov, Gârliciu, Urumbey, Topolog, Calfa, Siriu, Ghizdărești, Topalu.</p> <p>Filiatele: Dulgheru, Balgiuc, Carapeliș, Cadi-Câșla, Aigramet, Fagărașu, Dueran, Rachmanu, Coruja, Ramazanchioi, Haidar, Mahomedcea, Sațișchioi, Ercheseș, Cartalu, Capugiu, Pantelimon, Terziechioi, Tichilești, Muslubei, Boascic.</p>	
1903	—	—		

Protopopiatul	NUMELE ȘI PRONUMELE	Numirea circumscripției	Data nașterii			Gradul de studii
			Anul	Luna	Ziua	
C O N S T A N Ț A	Econ. Ț. Georgescu	Circ. III Pazarlia	1875	Oct.	11	Semin. gr. I
	Econ. C. Vasilescu	Circ. IV Cuzgun	1875	Febr.	19	» » I

§ 53.

Situația nominală de astăzi a bisericilor și clerului din cuprinsul eparhiei Dunărei de Jos.

Ca încheiere a datelor statistice privitoare la starea numerică a bisericilor și clerului din cuprinsul acestei Eparhii, am crezut de bine să înregistrăm și situația lor nominală, repartizată pe protopopii.

Data numirii			Cuprinsul circumscripției protopopești	Observații
Anul	Luna	Ziua		
1903	—	—	Parohiile: Pazarlia, Caramurat, Caraharman, Gargalăcu mic, Palazu, Murfatlar, Omurcea, Hasancea, Techirghiol, Cîrăci. Filialele: Ghelengic, Șeremet, Gavargic, Palazu mic, Pelitlia, Traian, Tașaul, Gargalăcu mare, Caracoium, Cogealia, Mamaia, Canara, Anadalchioi, Palazu mare, Horoslar, Nazarcea, Mahomencea, Lasmahale, Azizia, Asidurluc.	
1905	—	—	Parohiile: Cuzgun, Caranlăc, Ostrov, Almanlău, Esechioi, Bugeac, Canlia, Satu Nou, Lipnița, Garvanu mare, Gârlița, Ghiuvegea, Parachioi, Dobromiru din Vale, Regepcuius, Asarlăc, Hairanchioi, Bairam Dedë. Filialele: Caraamat, Demircea, Urluia, Cheremcuius, Bazarghian, Nastradin, Curorman, Ciucurchioi, Cuiugiuc, Pârjoaia, Coslugea, Garvănu mic, Velichioi, Galia, Dobromiru din Deal, Techederesi, Ghiolpunar, Techechioi, Caraaci, Demircea, Cealmagea, Malcoci, Bașpunar.	

In acest scop, dăm în cele ce urmează:

I. Situația nominală a bisericilor și clerului urban; și

II. Situația nominală a bisericilor și clerului rural, din protopopiatele județelor: Covurlui, Brăila, Tulcea și Constanța.

I. SITUAȚIA
a clerului urban din

Județul	LOCALITATEA	HRAMUL BISERICILOR		P E R
		NUMIREA COMU- NELOR URBANE	PAROHIALE	
I U L R U V O C	1. Galați	1. Sf. Ierarh Nicolae (catedrala episcopală provizorie)	—	Nicodem Munteanu Nicolae Tărăbuță Gheorghe Popescu David Popescu Anghel Constantinescu Ierod. Filotei Moroșanu Protosinc. Visarion Ni- colau Ierod. Gherasim Ni- colau Theodor Barabulea
	—	Intr. în Bis. «Vovedenia»	—	Gheorghe Costin
	—	Sf. Ioan Bot.	—	Vasile Rozei Alexandru Tohan Ioan Grigoriu Alexandru Vărtosu Mihail Țigău Constantin Perju Dimitrie Popescu
	—	«Trei Ier.» Sf. Sofia Izv. M. D-lui P. C. Paras- cheva	—	Anton Veliche
	—	Ad. M. D-lui «Precista»	—	Șt. Vărgolici
	—	—	Sf. Gheorghe Sf. Voevozi «Mantu» Sf. Ilie	—
	—	Buna Vest, Sf. Spiridon	—	Al. Ștefănescu Nicolae G. Gădei Th. Alexandrescu Constantin Sfat Ioan Ștefănescu
	—	Ad. M. D-lui «Mavromol» Sf. Voevozi «Metoș»	—	Șt. Arșic
	—	Sf. Haral.	—	Calistrat Buruiană Gavril Stăncescu Ioan B. Mihăilescu Ilie Gherghișan
	—	Sf. Gheorghe și Modest Sf. Impăr.	—	Mihail Crihană Ioan Corciovei Al. I. Florea Grigorie Dobroveanu Constantin Caciuc
	—	N. M. D-lui S-ții Apost.	—	—

NOMINALĂ
Eparhia Dunărei de Jos.

S O N A L U L C L E R I C A L

TREAPTA ȘI GRADUL CLERICAL	DATA NAȘTERII			Gradul de studii	DATA ȘI ACTELE NUMIRII			Adresele Chiriarhiei și minis- terului
	Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	
Arhim. de scaun	1866	Ianuarie	9	Licențiat	1902	Oct.	1	1888/18087
Preot econom	1848	Iulie	8	Semin. gr. I	1879	Aprilie	6	171/4880
» »	1873	Iulie	9	Licențiat	1902	Sept.	1	2698/11816
Arhidiacon	1870	Sept.	8	Semin. gr. I	1892	Oct.	1	542/10021
Diacon	1875	Noemb.	8	Licențiat	1902	Sept.	1	1698/11816
Protopsalt	—	—	—	—	—	—	—	—
Psalt	—	—	—	—	—	—	—	—
Canonarh	—	—	—	—	—	—	—	—
».	—	—	—	—	—	—	—	—
Preot econom	1862	Sept.	7	Semin. gr. II	1902	Decemb.	1	2182/18663
» sachelar	1852	Iulie	17	» » I	1896	Mai	1	558/2128
» econom	1858	August	8	» » I	1894	Aprilie	1	490/2878
» sachelar	1840	Iulie	20	» » I	1902	—	—	—
» »	1867	Decemb.	10	» » II	1900	Aprilie	1	800/1391
» econom	1850	Sept.	15	» » I	1904	Oct.	1	—
» »	1864	Iulie	15	» » I	1894	Oct.	1	1187/6812
» »	1853	Sept.	8	» » I	1879	Oct.	29	587
» »	1844	Ianuarie	5	» » I	1879	Decemb.	1	870/15548
» »	1851	Decemb.	12	» » II	1905	Martie	9	—
» —	1856	Sept.	10	Semin. gr. I	1892	Ianuarie	1	5
» sachelar	1871	Martie	18	Licențiat	1904	Oct.	1	—
» »	1861	Mai	5	Semin. gr. I	1901	Oct.	1	1198/52869
» econom	1851	Decemb.	20	» » I	1900	Febr.	2	260/10157
» »	1855	Martie	18	» » II	1901	Oct.	1	1159/50656
» sachelar	1877	Iunie	29	Licențiat	1905	Decemb.	1	—
Diacon	1837	Martie	4	Șc. catihetică	1893	Ianuarie	1	859
Preot econom	1858	Sept.	28	Semin. gr. I	1893	Aprilie	26	256
» sachelar	1858	Mai	8	» » I	1896	Mai	1	555/2038
» econom	1857	Febr.	28	» » I	1896	Iulie	1	801/3058
» »	1828	Mai	25	Șc. catihetică	1884	Ianuarie	12	34
Preot	1840	Iulie	20	Semin. gr. I	1873	Aprilie	25	203/4898
» »	1855	Decemb.	20	» » I	1876	Sept.	14	493
» sachelar	1853	Decemb.	2	» » I	1900	August	1	1080/2254
» econom	1849	Febr.	11	» » II	1896	Febr.	1	205/871

LOCALITATEA		HRAMUL BISERICILOR		PER	
Județul	NUMIREA COMUNELOR URBANE	PAROHIALE	FILIALE	NUMELE ȘI PRNUMELE	
COVURULUI	Galați	Sfinții Apostoli	—	N. Ursache	
	—	—	Sf. Dimitrie	Ioan Caraman	
	—	—	Schimb. la f.	Hrisantie Pylarinos	
	—	—	—	Stamati Albanopolu	
	—	—	—	Panteleim. Goroiany	
	—	—	Sf. Pantel.	Ioakim Voluntas	
	A	Brăila	Sf. Nicolae	—	Marin Corbu
		—	—	—	C. Avramescu
		—	—	Buna-Vestire	Gherasim Haracopos
		—	—	—	Gh. Vretlos
—		—	—	Ioan Kiriac	
—		—	Inălț. D-lui	Filip Taneff	
—		—	Sf. Arhang.	Bejan Enăchescu	
—		—	—	Ștefan Penescu	
—		—	—	Ioan Perianu	
—		—	Sf. Spiridon	Ilie Meroșanu	
L	—	—	—	Ghița Gheorghe	
	—	—	Sf. Apostoli	Ștefan Bărzănescu	
	—	—	—	Mihail Bărzănescu	
	—	—	—	Marin Guzianu	
	—	—	Ad. M. D-lui	Ilie Didicescu	
	—	—	—	Ioan Nicolau	
	—	—	Sf. Ioan Bot.	Radu Ionescu	
	—	—	—	Filip Popescu	
	—	—	—	Titu Ciocărlan	
	—	—	Sf. Gheorghe	N. Rădulescu	
I	—	—	—	Radu Brebenel	
	—	—	Sf. Impărați	Grigore Balaban	
	—	—	—	Petru Ciocărlan	
	—	—	—	Ioan Constantin	
	—	—	P. C. Paras.	Șt. Balaban	
	—	—	—	Gh. Enăceanu	
	—	—	—	Ion Balaban	
	—	—	Sf. Ilie	Luca Dumitrescu	
	—	—	—	Radu Mihălcescu	
	—	—	—	Teodor Popescu	
R	—	—	—	Nicolae Gheorghiu	
	—	—	—	Zaharia Popescu	
	—	—	—	Zenovie Livovschy	
	—	—	—	Vasile Vasilescu	
	—	—	—	Patapie Lebedef	
	—	—	Acop. M. D.	Gherasim Travlas	
	—	—	Buna-Vestire	G. V Niculescu	
	—	—	—	Costache Paladi	
	—	—	Sf. Impărați	Irimia Trofimescu	
	—	—	—	Nicolae Moruzov	
B	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
TULCEA	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	

SONALUL CLERICAL

TREAPTA ȘI GRADUL CLERICAL	DATA NAȘTEREI			Gradul de studii	DATA ȘI ACTELE NUMIREI			Adresele Chiriarhiei și ministerului
	Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	
Preot	1855	Febr.	12	Semin. gr. I	1859	Oct.	19	711
»	1855	Mai	1	» » I	1894	Oct.	1	1099/7025
Arhimandrit	1843	Oct.	1	—	1888	Mai	31	769
Preot	1850	Martie	23	—	1886	Martie	31	231
Diacon	1862	Ianuarie	17	Șc. Rizariu din Atena	1309	Iulie	28	321/3908
Arhimandrit	—	—	—	—	—	—	—	—
Preot	1864	Sept.	12	Semin. gr. II	1900	Oct.	1	1291/5282
»	1854	Oct.	14	» » II	1894	Oct.	29	1842/6089
Preot	1858	Noemb.	11	—	1901	Decemb.	4	1686/6412
»	1848	Febr.	3	—	1901	Sept.	15	1155
Diacon	1869	Decemb.	8	—	1902	Martie	29	307/14817
Preot	1850	Nemb.	14	—	1892	Noemb.	6	630/81
Preot econom	1866	August	10	Semin. gr. II	1899	Mai	1	698/26904
» »	1839	»	6	» » I	1895	Oct.	20	1140/6641
Diacon	1875	Sept.	17	Licențiat	1892	Sept.	1	1612/11222
»	1856	Ianuarie	1	Semin. gr. II	—	—	—	—
Preot	1856	Iulie	15	» » I	1892	Iunie	11	537
Preot econom	1837	»	25	» » I	1864	Martie	22	616/1869
» »	1843	Oct.	10	» » I	1879	Mai	27	256
» »	1833	Martie	25	» » I	1865	Noemb.	25	937
» »	1865	August	15	Licențiat	1900	Aprilie	1	306/1781
» »	1853	Martie	17	Semin. gr. I	1882	Ianuarie	15	17
» »	1857	»	26	» » I	1897	Martie	1	204/624
Preot	—	—	—	—	—	—	—	—
» econom	1865	Febr.	15	Licențiat	—	—	—	—
» »	1852	Ianuarie	24	Semin. gr. I	—	—	—	—
Preot	1849	Iulie	20	—	1876	Martie	9	204/624
Preot econom	1856	Noemb.	27	Licențiat	1900	Mai	1	586/2156
Preot	1822	Martie	19	Semin. gr. I	1888	»	9	547
» »	1854	Oct.	26	» » I	1893	Sept.	23	690
Preot econom	1846	Noemb.	8	» » I	1900	Mai	13	588/2156
Preot	1854	»	21	» » I	1901	August	1	1001/42872
» »	1863	Martie	7	» » I	1892	Mai	12	348
» »	1828	Febr.	14	Gramatic	1897	Martie	1	204/624
» »	1830	Ianuarie	11	»	1901	August	—	42373
» econom	1869	Noemb.	10	Licențiat	1901	Sept.	—	1077/44438
» »	1854	Sept.	14	Semin. gr. II	1896	Febr.	15	284/608
» »	1854	Decemb.	—	» » I	1879	Noemv.	—	626
» »	1858	Oct.	30	» » I	1884	Febr.	28	152
Diacon	1871	Aprilie	18	» » I	1898	»	14	233/3202
» »	1852	Decemb.	2	—	1885	August	28	390
» »	1846	Aprilie	17	—	1893	Iulie	27	428
» econom	—	—	—	Licențiat	—	—	—	—
» »	1833	Aprilie	24	Fără studii	1895	Ianuarie	1	68/615
» »	1830	Mai	1	» »	1881	Oct.	6	599
» »	1838	Decemb.	6	» »	1885	Iunie	10	261

LOCALITATEA		HRAMUL BISERICILOR		P E R
Județul	NUMIREA COMUNELOR URBANE	PAROHIALE	FILIALE	NUMELE ȘI PRNUMELE
TULCEA	Tulcea	Sf Gheorghe	—	Emilian Simionov
	Babadag	Sf. Dimitrie	—	Dobre Chiorpec
	—	—	—	Matei Simionov
	Măcin	Sf. Apostoli	—	C. Ghinescu
	—	—	—	D. Ionescu
	Isaccia	Sf. Voevozi	—	Vasile Iliescu
	—	—	—	Artenie Taisky
	—	Sf. Gheorghe	—	Petru Crăciunescu
	Mahmudia	Aduc. moașt. sf. Nicolae	—	Grigorie Gotcu
	—	—	—	Ioan Ciobanu
TULCEA	Sulina	Sf. Nicolae	—	Ioan Gheorghiu
	—	—	—	Dosothei Crihană
	—	Sf. Nicolae	—	Gh. Evghenide
	—	—	—	Gherasim Marcopol
CONSTANȚA	Kilia-Veche	Sf. Voevozi	—	Lazăr Brânză
	Constanța	Sf. Apostoli	—	Gh Rădulescu
	—	—	—	N. V. Paveliu
	—	—	—	Vasile Itigan
	—	—	—	Dimitrie Popescu
	Mangalia	Sf. Gheorghe	Sf. Nicolae	Ioan Claru
	—	—	—	Nicola Constantin
	Medjidia	Sf. Apostoli	—	Christ. Georgescu
	Cernavoda	Sf. Împărați	—	Ioan P. Țincoca
	Ostrov	Sf. Nicolae	—	Badașcă
CONSTANȚA	Hârșova	Sf. Nicolae	—	Stoian Popescu
	—	—	—	Toma Protopopescu

S O N A L U L C L E R I C A L

TREAPTA ȘI GRADUL CLERICAL	DATA NAȘTEREI			Gradul de studii	DATA ȘI ACTELE NUMIREI			Adresele chiriarii și minis terului
	Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	
Preot	1852	August	8	Fără studii	1882	Mai	18	271
»	1861	Fevr.	10	Semin. gr. I	1890	Aprilie	12	260
»	1828	August	9	Fără studii	1857	Mai	19	—
»	1848	»	6	Semin. gr. I	1886	Martie	31	227
»	1844	Iulie	27	» » I	1874	Iunie	29	—
»	1873	Aprilie	16	» » I	1898	Ianuarie	15	1720/89850
»	1837	Martie	24	Fără studii	1873	Mai	27	252
»	1857	Fevr.	8	Semin. gr. I	1872	Aprilie	3	191
»	1870	Noemv.	22	» » I	1897	Decemv.	—	1887/18001
»	1835	»	14	» » I	1893	August	20	501
»	1874	»	25	» » I	1881	Mai	19	302
» econom	1840	Mai	15	Fără studii	1899	Aprilie	15	285/18720
»	1842	Sept.	12	Șc. din Ierusal.	1892	Sept.	25	656
»	1862	Decemv.	19	Fără studii	1897	Mai	26	669
»	1857	Noemv.	7	Semin. gr. I	1891	Decemv.	22	845/18282
» econom	1866	Noemv.	21	Licențiat	1893	Iunie	1	897/2290
»	1874	Martie	25	Semin. gr. I	1896	Oct.	1	1146/8988
»	1873	Oct.	17	» » I	1898	Mai	11	877/26288
Diacon	1866	»	6	» » I	1898	»	17	877/26288
Preot econom	1848	August	8	» » I	1880	Iunie	30	878/6577
» »	1839	»	14	» » I	1901	Oct.	8	—
»	1865	Noemv.	1	Licențiat	1890	Iulie	27	581
»	—	—	—	»	—	—	—	—
»	—	—	—	»	—	—	—	—
»	1854	Ianuarie	15	—	1884	Decemv.	29	734
»	—	—	—	Licențiat	1906	Oct.	1	—

II. SITUAȚIA
a clerului rural din
a) Județul

NUMIREA COMUNELOR RURALE	HRAMUL BISERICILOR		PER NUMELE ȘI PRONUMELE
	PAROHIALE	FILIALE	
Pechea	Ad. M. D-lui	—	V. Lupescu
Cuca	Sf. Voevozi	—	C. Buruiahă
Oasele	»	—	Dimitrie Bejan
Sl. Conachi	P. sf. Duș	—	Panait Muscă
C. Vodă	—	—	Gh. Buluc
Mânjina	Sf. Apostoli	—	C. Popovici
Pisc	Ad. M. D-lui	Nașt. M. D.	C. Popovici
Filești	Sf. Treime	—	Panait Muscă
Sardaru	Sf. Voevozi	—	Dediu Dodu
Independența	Ad. M. D-lui	—	Em. S. Bogatu
V. Alexandri	—	Sf. Treime	C. Ionescu
Corni	Sf. Nicolae	—	I. Caluian
Branîștea	Sf. Voevozi	—	Coștin I. Popa
Lăzova	—	Nașt. M. D.	C. Sârbu
Băleni	Sf. Voevozi	—	Cristea Goga
Corni	»	—	D. Mihailescu
Măcișeni	—	Sf. Gheorg.	N. Ionescu
Smulți	Sf. Gheorghe	—	N. Cazacu
Cornești	—	Sf. Nicolae	I. Butunoiu
—	Sf. Voevozi	»	Tim. Răpă
Smârdan	—	»	D. Răpă
Cudalbi	P. C. Parasc.	—	Th. Gavrilescu
—	—	Sf. Dimitrie	I. D. Lungulescu
—	Ad. M. D-lui	Sf. Voevozi	N. Gătuțescu
—	—	—	D. Chebac
Smârdan	Înălț. D-lui	—	I. Anghel
Cișmele	—	—	T. Istrate
T. Drăgușeni	Sf. Gheorghe	—	Gr. Sârbu
Foltești	Sf. Voevozi	—	I. Talpău
Stoicani	P. C. Parasc.	C. Par. și S. Gh.	Ioan Tașcă
Frumușița	Sf. Împărați	—	N. Zugravu
Scântești	Sf. Gheorghe	—	C. Ștefănescu
Vlădești	—	—	T. Perju
Pașcani	—	—	G. Cojocaru
Mastacani	Sf. Voevozi	—	C. Chiorpec
Chirafteia	—	Sf. Voevozi	Gh. Chiorpec
Drăgulănești	—	—	Gh. Podășcă
Băneasa	P. C. Parasc.	—	V. Popovici
—	—	Buna Vest.	T. Mărica
T.-Bujor	Adormirea	—	Gh. Burghilea
Golășei	—	Sf. Dimitrie	N. Popescu
Putuch.	Sf. Gheorghe	—	C. Patriche
—	—	—	I. Docan
—	—	—	Gh. D. Lazăr

NOMINALĂ
Eparhia Dunărei de Jos
Covurlui

TREAPTA ȘI GRADUL CLERICAL	DATA NAȘTERII			Gradul de studii	DATA ȘI ACTELE NUMIREI			
	Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	Data hirotoniei
Preot econom	1852	Dec.	6	Semin. gr. I	1878	Mai	1	1874
Preot	1854	Apr.	1	» » I	1878	Sept.	14	1878
»	1862	Aug.	29	» » I	1900	Iulie	29	1888
»	1860	Dec.	6	» » I	1889	Febr.	1	—
»	1862	»	24	» » I	1893	—	—	1888
»	1816	Aug.	15	Catihet	1847	—	—	1847
»	1859	Martie	5	Semin. gr. I	1886	Iunie	3	1882
Preot sachelar	1853	Oct.	10	» » I	1887	Martie	31	1876
Preot	1856	Sept.	14	» » I	1896	Iulie	1	1878
»	1877	Ian.	8	Licențiat	1904	Sept.	1	1904
Preot sachelar	1857	Oct.	14	Semin. gr. I	1879	—	—	1879
»	1856	Sept.	12	» » I	1879	—	—	1879
Preot	1856	Maiu	20	» » I	1897	Febr.	26	1881
»	1854	Martie	4	» » I	1877	—	—	1877
»	1857	Dec.	7	» » I	1882	Febr.	21	1882
»	1860	Oct.	25	» » I	1888	Apr.	28	1888
»	1854	Febr.	7	» » I	1878	—	—	1878
»	1857	Iulie	20	» » I	1900	—	—	1881
»	1858	Mai	5	» » I	1880	—	—	1880
»	1852	N-brie	10	» » I	1879	—	—	1876
Preot sachelar	1855	Oct.	14	» » I	1879	Dec.	15	1878
Preot	1855	N-brie	16	» » II	1901	Mai	1	1879
»	1857	D-vrie	24	» » I	1884	—	—	1884
Preot econom	1851	»	6	» » I	1875	—	—	1874
»	1854	Mai	12	» » I	1876	Iunie	29	1876
Preot	1858	Iunie	15	» » I	1883	Dec.	29	1883
»	1854	Dec.	10	» » I	1880	Aug.	12	1878
»	1881	Oct.	8	» » I	1903	Mai	15	1903
»	1855	April.	23	» » I	1899	Oct.	15	1870
»	1854	Ian.	15	» » I	1897	Dec.	1	1876
»	1857	Oct.	15	» » I	1891	»	30	1883
»	1855	Dec.	6	» » I	1893	—	—	1878
»	1858	Aug.	23	» » I	1879	August	20	1879
»	1859	Iulie	24	» » I	1882	—	—	1882
»	1846	Martie	3	» » I	1886	Ian.	—	1871
»	1849	Aug.	18	» » I	1881	Dec.	15	1874
»	1865	»	17	» » I	1895	Martie	1	1890
»	1857	Iunie	15	» » I	1983	Febr.	1	1879
»	1853	Apr.	13	» » I	1877	Iunie	24	1877
»	1854	Mai	17	» » I	1885	—	—	1881
»	1856	Iunie	20	» » I	1879	—	—	1879
»	1871	»	21	Abs. teolog.	1898	August.	18	1898
»	1854	Aug.	29	Semin. gr. I	1892	Aprilie	5	1880
»	1853	»	5	» » I	1894	Oct.	1	1873

NUMIREA COMU- NELOR RURALE	HRAMUL BISERICILOR		PER NUMELE ȘI PRNUMELE
	PAROHIALE	FILIALE	
Rogojeni	Sf. Vcevozi	—	Ioan Hagi
Vădeni	—	Sf. Voevozi	C. Bujoreanu
Rogojeni	Sf. Spiridon	—	Th. Dobrea
Șișița	Ad. M. D-lui	—	I. Stratilat
Tătarca	—	Sf. Voevozi	Gh. Chiorpec
Tulucești	Sf. Voevozi	—	St. Neofit
Jorăști	Sf. Impărați	Sf. Trei Ier.	Gh. Savin
Zărnești	—	—	C. Beldie
Lunca	—	Sf. Nicolae	N. Râșcanu
Tulucești	Sf. Gheorghe	—	Lazăr Lăcustă
Lupești	Sf. Nicolae	—	Ioan Filuța
Cavadinești	Sf. Gheorghe	—	Ion Corcodel
Rugineni	—	Sf. Voevozi	Ion Popovici
Cavadin.	Ad. M. D-lui	—	V. Bujeniță
Balintești	Sf. Gheorghe	—	Ioan Polugescu
Vârlezi	Sf. I. Botez.	—	V. G. Vărgolici
»	Sf. Voevozi	—	V. N. Vărgolici
»	—	—	Tem. Vărgolici
Crăești	Sf. Nicolae	Ad. M. D-lui	Al. Dobrea
T.-Drăgușeni	Sf. Voevozi	—	Eftimie Teodorescu
T.-Bujor	»	—	Ioan I. Bejan
Oancea	Ad. M. D-lui	—	Gh. C. Leu
Fărțânești	»	—	Petru Istrate
»	»	—	I. S. Gugoasă
T.-Berești	Sf. Gheorghe	—	T. Manoliu
Lupești	Ad. M. D-lui	—	V. Felea
Berești	Sf. Voevozi	—	St. Bogatu
Meriă	—	—	Ioan Teodor
Slivna	Sf. Nicolae	Sf. Nicolae	C. Slivneanu
Gănești I	Sf. Nicolae	—	Ioan Iorga
Comănești	—	S. Voevozi	Gr. Georgescu
Gănești II	Sf. Gheorghe	—	Gh. Gădei
»	—	—	V. Trenchea
Slivna	Sf. Dimitrie	—	Th. Patriche
Puricani	—	Sf. Voevozi	Gh. Goga
Tuțcani	Sf. Voevozi	—	Const. Leu
Monastirea	—	Sf. Dimitrie	On. Zugravu
Sipeni	Sf. Gheorghe	—	Spiridon Borș

SONALUL CLERICAL

TREAPȚA ȘI GRADUL CLERICAL	DATA NAȘTEREI			Gradul de studii	DATA ȘI ACTELE NUMIREI			
	Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	Data hirotonei
Preot	1853	Dec.	3	Semin. gr. I	1898	Ian.	16	1875
»	1853	Mai	23	» » I	1898	Apr.	8	1877
»	1858	Ian.	2	» » I	1878	Ian.	6	1878
»	1854	Fevr.	2	» » I	1879	Oct.	24	1878
»	1856	Aug.	15	» » I	1881	—	—	1881
»	1854	Iunie	29	» » I	1876	Dec.	14	1876
Preot sachelar	1841	Martie	1	5 cl. semin.	1864	N-vrie	20	1864
Preot	1854	Iulie	20	Semin. gr. I	1877	Martie	25	1877
»	1853	Ian.	7	» » I	1879	N-vrie	8	1879
»	1848	Aug.	7	» » I	1879	Fevr.	22	1876
Preot econom	1853	Mai	21	» » I	1877	Iunie	30	1874
Preot	1846	Aug.	15	» » I	1877	Aprilie	12	1869
»	1854	Martie	29	» » I	—	—	—	1879
»	1854	Oct.	29	» » I	1894	Sept.	3	1881
»	1830	Dec.	10	» » I	18 6	Ian.	4	1856
»	1857	Sept.	1	» » I	1895	—	—	1880
»	1845	Ian.	30	» » I	1895	Ian.	1	1873
»	1856	Mai	14	» » I	1879	Oct.	22	1879
»	1863	Sept.	14	» » I	1900	Aug.	6	1890
»	1720	Dec.	13	Catihet	1900	Ian.	1	1845
Preot sachelar	1861	Mai	10	Semin. gr. I	1888	Aprilie	13	1887
Preot	1881	»	30	» » I	1904	Mai	1	1904
Preot sachelar	1855	Aug.	15	» » I	1879	—	—	1877
Preot	1855	N-vrie	8	» » I	1880	—	—	1880
Preot sachelar	1859	Fevr.	2	» » I	1892	Martie	29	1892
Preot	1864	N-vrie	7	» » I	1894	Aprilie	—	1891
»	1853	Oct.	26	» » I	1875	—	—	1875
»	1862	Iunie	20	» » I	1895	—	—	1888
»	1851	Oct.	25	» » I	1873	—	—	1873
»	1839	Iulie	20	» » I	1864	Aprilie	24	1864
»	1852	Fevr.	17	» » I	1900	»	19	1877
»	1839	Aug.	13	» » I	1866	Iunie	25	1864
»	1853	Iulie	8	» » I	1874	»	18	1874
»	1852	Sept.	14	» » I	1874	»	1	1844
»	1858	Iunie	27	» » I	1881	Aprilie	15	1881
Preot sachelar	1854	Oct.	39	» » I	1874	Oct.	29	1874
Preot	1860	Ian.	30	» » I	1881	Martie	12	1881
»	1857	Iulie	15	» » I	1879	Aprilie	23	1879

SITUAȚIA
a clerului rural din
b) Județul

NUMIREA COMU- NELOR RURALE	HRAMUL BISERICILOR		PER NUMELE ȘI PRONUMELE
	PAROHIALE	FILIALE	
Pisica	Sf. Nicolae	—	Nicolae Dobre
Nalbant	» Haralambie	—	Vasile Ursacescu
Parcheș	» Apostoli	—	Gh. Andreescu
Ciamurli de jos	Ad. M. D-lui	—	G. Dimitrescu
Caranasuf	Sf. Neculae	—	Ioan Stanescu
Somova	» Voevozi	—	Ioan Catană
Casapchioi	» »	—	Ioan Dimitrescu
Greci	» Haralambie	—	Ioan Manta
Başpunar	» Metod. și Kiril	—	Vacant
Tocsov	P. C. Parascheva	—	Manea Fortună
Aiorman	Inălt. D-lui	—	Mihail Vasiliu
Sarighiol	Inălt. D-lui	—	Petre Ianculescu
Armutlia	Sf. Ilie	—	Nicolae Stănescu
Sariurt	» Dimitrie	—	Radu Stanculescu
Potur	» Apostoli	—	Belizarie Popescu
Cerna	» Voevozi	—	Gheorghe Chiorpec
Zebil	Nașt. M. D-lui	—	Simion Morozov
Camena	Sf. Mina	—	Ioan Popescu
Casimcea	» Dumitru	—	Zaharia Popoiu
Luncavița	» »	—	R. Constantinescu
Başchioi	Ad. M. D-lui	—	Ioan Teodorescu
Telița	Nașt. M. D-lui	—	Marin Popescu
Niculiteț	P. C. Parascheva	—	Paul Popescu
Sarinasuf	Sf. Gheorghe	—	Petre Arbore
Congaz	N. M. D-lui	—	Vasile Oniceanu
Hagilar	Ad. M. D-lui	—	Bucur Ionescu
Turcoaia	Sf. Nicolae	—	Mihail Gheorghită
Satu nou	—	—	Andrei Popescu
Balabanca	Sf. Apostoli	—	Eftimie Popescu
Ortachioi	» Gheorghe	—	Teodor Stanescu
Canlăbugeac	» Voevozi	—	Costache Bașgan
Agighiol	» Impărați	—	Costache Cristea
Donovățul de sus	Ad. M. D-lui	—	Gheorghe Dumitriu
Meidanchioi	—	—	Gh. Iordăchescu
Duingi	Sf. Metod. și Kiril	—	Costache Jipescu
Alibichioi	» Dimitrie	—	Asanache Marinescu
Prislava	» »	—	Atanase Popescu
Acpunar	Ad. M. D-lui	—	Marin Comănescu
Pașacășla	Sf. Nicolae	—	Nicolae Popescu
Cogelac	—	—	Ioan Constantinescu
Rachel	Sf. Nicolae	—	Sava Popa
Azaclău	» »	—	Constantin Gherghișan
Văcăreni	» »	—	Ioan Brudiu
Garvănu	» Gheorghe	—	Zaharia Dimitriu

NOMINALĂ
eparhia Dunărei de jos
Tulcea

S O N A L U L C L E R I C A L

TREAPTA ȘI GRADUL CLERICAL	DATA NAȘTEREI			GRADUL DE STUDII	DATA ȘI ACTELE NUMIREI			
	Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	Data hirotonei
Preot	1875	—	—	7 cl. semin.	—	—	—	—
»	—	—	—	8 »	—	—	—	—
»	—	—	—	7 »	—	—	—	—
»	1872	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1872	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1877	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1868	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1874	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1773	—	—	4 cl. semin.	—	—	—	—
»	1875	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1870	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1869	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1868	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1871	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1872	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1874	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1870	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1868	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1875	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1873	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1877	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1869	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1874	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1870	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1868	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1874	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1875	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1848	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1867	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1869	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1861	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1870	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1863	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1857	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1879	—	—	4 »	—	—	—	—
»	1859	—	—	gramatic	—	—	—	—
»	1848	—	—	»	—	—	—	—

NUMIREA COMUNELOR RURALE	HRAMUL BISERICILOR		PER NUMELE ȘI PRNUMELE
	PAROHIALE	FILIALE	
Jijila	Sf. Dimitrie	—	Gh. Poalelungi
Frecăței	» Nicolae	—	Gh. Athanasiu
Beștepe	» Dimitrie	—	Dimitrie Popescu
Cuciuchioi	» Nicolae	—	Costache Profirescu
Caramanchioi	» Dimitrie	—	Dimitrie Belinsky
Enisala	» Treime	—	Nicolae Avram
Eschibaba	» Matei și Kiril	—	Toma Turcanu
Letea	Nașterea M. D-lui	—	Mihail Tarasof
Satu Nou	Adorm. M. D-lui	—	Ioan Ceico
Sangeorge	Sf. Gheorghe	—	Grigore Savenco
Picineaga	» Voevozi	—	Gheorghe Tasiu
Morughiol	» Gheorghe	—	Teodor Simionof
Caraorman	» Dimitrie	—	Ștefan Constantin
Hamangi	—	—	Gheorghe Ionescu
Beidaud	» Nicolae	—	Nicolae Raznovanu
Ciamurli de sus	» Gheorghe	—	Marin Penov
Sarighiol	» Imparați	—	Iov Teodorof
Cârjelar	Nașterea M. D-lui	—	Nicolae Popescu
Citalcoi	Sf. Nicolae	—	Vasile Filip
Cășla	» Gheorghe	—	Andrei Onofrei
Hanciarca	» Dimitrie	—	Ioan Volenco
Parden	Nașterea M. D-lui	—	Vasile Velicico
Cataloi	Adorm. M. D-lui	—	Ioan Perianu
Sabangia	Sf. Voevozi	—	Vacant
Poșta	» Ev. Ioan	—	»
»	»	—	Nicolai Galescu
Părlita	» Voevozi	—	Mitrofan Tirotenco
Principele Carol	—	—	Șerban Mitu
Ciamurli de sus	» Gheorghe	—	Blagoi Dicov
Calica	» Nicolae	—	Vasile Aftene
Bășchioi	» Met. și Kiril.	—	Ștefan Gheorghe
Enichioi	» Treime	—	Emilian Savenco
Donavățul de jos	Nașterea M. D-lui	—	Dimitrie Pocora
Satu Nou	» » »	—	Nichita Sava
Sabangia	Sf. Voevozi	—	Ștefan Constantin
Manastirea Celic	Ad. M. D-lui	—	Petru Ivancenco
»	—	—	Fotie Simionof

SONALUL CLERICAL	TREAPTA ȘI GRADUL CLERICAL	DATA NAȘTERII			GRADUL DE STUDII	DATA ȘI ACTELE NUMIREI			
		Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	Data hirotonției
Preot	1847	—	—	Gramatic	—	—	—	—	
»	1849	—	—	»	—	—	—	—	
»	1841	—	—	»	—	—	—	—	
»	1855	—	—	»	—	—	—	—	
»	1840	—	—	»	—	—	—	—	
»	1854	—	—	»	—	—	—	—	
»	1848	—	—	»	—	—	—	—	
»	1851	—	—	»	—	—	—	—	
»	1857	—	—	»	—	—	—	—	
»	1868	—	—	»	—	—	—	—	
»	1855	—	—	»	—	—	—	—	
»	1840	—	—	»	—	—	—	—	
»	1845	—	—	»	—	—	—	—	
»	1845	—	—	»	—	—	—	—	
»	1846	—	—	»	—	—	—	—	
»	1830	—	—	»	—	—	—	—	
»	1837	—	—	»	—	—	—	—	
»	1853	—	—	»	—	—	—	—	
»	1855	—	—	»	—	—	—	—	
»	1834	—	—	»	—	—	—	—	
»	1846	—	—	»	—	—	—	—	
»	1852	—	—	»	—	—	—	—	
»	—	—	—	Licențiat	—	—	—	—	
»	1844	—	—	Gramatic	—	—	—	—	
»	1843	—	—	»	—	—	—	—	
»	1826	—	—	»	—	—	—	—	
»	1849	—	—	»	—	—	—	—	
»	1837	—	—	»	—	—	—	—	
»	1839	—	—	»	—	—	—	—	
»	1838	—	—	»	—	—	—	—	
»	1830	—	—	»	—	—	—	—	
»	1829	—	—	»	—	—	—	—	
»	1843	—	—	»	—	—	—	—	
»	1835	—	—	»	—	—	—	—	
»	1858	—	—	4 clase sem.	—	—	—	—	

SITUAȚIA
a clerului rural din
c) Județul

NUMIREA COMU- NELOR RURALE	HRAMUL BISERICILOR		PER NUMELE ȘI PRNUMELE
	PAROHIALE	FILIALE	
Murfatlar	—	—	Ioan Ciocan
Carol I	Sf. Voevozi	—	Radu Banica
Satișchioi	» Ilie	—	Ioan Popescu
Cara Murat	Schimb. la fața	—	Gh. Aiteanu
Pazarlia	Sf. Voevozi	—	Th. Georgescu
Gargalac	» Impărați	—	Gh. Popescu
Gârliciu	» Nicolae	—	N. Popescu
Chioseler	» Dumitru	—	St. Dobrescu
Docuzul	» Gheorghe	—	Th. Martinescu
Tortoman	P. C. Paraschiva	—	Gh. Stanescu
Cochirleni	Sf. Dumitru	—	I. Ioachim
Peștera	Naș. M. D-lui	—	P. Rotaru
Chiorcișmea	Sf. Gheorghe	—	M. Marculescu
Seimenii mari	—	—	Dima Petculescu
» mici	Sf. Voevozi	—	V. M. Popescu
Adam-Clisi	» Treime	—	Gh. Preoțescu
Carabacă	» Dumitru	—	Marin Moșoianu
Cazil-Murat	» Voevozi	—	Gh. Dragan
Saragea	Inălțarea D-lui	—	Al. Radulescu
Biul-biul	—	—	Oprisan Popescu
Gherengic	Sf. Gheorghe	—	I. Sandulescu
Caraciuca	Adorm. M. D-lui	—	N. Pufulescu
Ghiuvenlia	Sf. Gheorghe	—	P. Săndulescu
Cara Omer	» Impărați	—	N. Nicola
Tusla	» Ecaterina	—	Chiriac Căpraru
Topraisari	» Haralambie	—	I. Ștefănescu
Osmanfacă	» Impărați	—	N. Trandafirescu
Almalău	Inălțarea D-lui	—	Ath. Miteff
Rasova	Sf. Voevozi	—	Bănică Roșeanu
Gârlița	» Dumitru	—	Radu Dimoff
Cuingiuc	» Nicolae	—	Christu Ilieff
Pârjoaia	» Gheorghe	—	Ioan Popescu
Canlia	» Ioan Botez.	—	N. Iconomoff
Satu-nou	Inălțarea D-lui	—	I. Ștefănescu
Coslugea	Sf. Treime	—	N. Ștefănescu
Lipnița	» Impărați	—	Th. Popescu
Parachioi	P. C. Paraschiva	—	D. Alexandrescu
Beilic	Sf. Haralambie	—	P. Polifronescu
Oltina	» Gheorghe	—	Anghel Teodorescu
Bugiac	» Atanasie	—	Gh. Șaramatescu
Esechioi	» Voevozi	—	C. Georgian
Cusgun	» Gheorghe	—	C. Vasilescu
Aliman	Adorm. M. D-lui	—	Paraschiv Popescu
Mârleanu	Sf. Dumitru	—	N. Popescu

NOMINALĂ.
eparhia Dunărei de jos.
Constanța.

TREAPTA ȘI GRADUL CLERICAL	DATA NAȘTEREI			GRADUL DE STUDII	DATA ȘI ACTELE NUMIREI			
	Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	Data hirotonei
Preot	—	—	—	Licențiat	—	—	—	1905
»	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1883
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1896
Econom	—	—	—	Teol. Sibiu	—	—	—	1872
Sachelar	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1898
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1896
Preot	—	—	—	» » I	—	—	—	1894
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1891
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1887
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1894
Sachelar	—	—	—	» » I	—	—	—	1898
Preot	—	—	—	» » I	—	—	—	1894
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1893
»	—	—	—	—	—	—	—	1864
Sachelar	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1897
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1898
Preot	—	—	—	» » I	—	—	—	1878
»	—	—	—	—	—	—	—	1873
»	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1887
Sachelar	—	—	—	» » I	—	—	—	1896
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1897
Preot	—	—	—	» » I	—	—	—	1898
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1894
»	—	—	—	—	—	—	—	1898
»	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1891
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1898
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1898
»	—	—	—	—	—	—	—	1852
Econom	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1898
Preot	—	—	—	—	—	—	—	1876
»	—	—	—	—	—	—	—	1873
»	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1894
»	—	—	—	—	—	—	—	1875
»	—	—	—	—	—	—	—	1867
»	—	—	—	—	—	—	—	1876
»	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1895
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1891
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1897
Econom	—	—	—	—	—	—	—	1859
Preot	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1893
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1893
Sachelar	—	—	—	» » I	—	—	—	1898
Preot	—	—	—	—	—	—	—	1872
»	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1894

NUMIREA COMU- NELOR RURALE	HRAMUL BISERICILOR		P E R NUMELE ȘI PRNUMELE
	PĂROHIALE	FILIALE	
Asariac	Adorm. M. D-lui	—	Gh. Nedelcovici
Ghiolpunar	Sf. Nicolae	—	I. Hargalaș
Hairanchioi	» Trei Ierarhi	—	R. Bulăcianu
Ciobanu	» Ioan Teologu	—	M. Parocescu
Gârliciu	Adorm. M. D-lui	—	Epam. Mihalcescu
Igramet	Sf. Gheorghe	—	P. Lapușneanu
Daeni	C. Paraschiva	—	Radu Ionescu
Urumbei	Sf. Dumitru	—	N. Bunescu
Saraiu	» Gheorghe	—	C. Cernescu
»	»	—	C. Bostan
Topolog	»	—	St. Popescu
»	»	—	I. Radulescu
Rahmau	Sf. Nicolae	—	V. Ionescu
Dulgheru	» Imparați	—	Stancu Georgescu
Topalu	Adorm. M. D-lui	—	Gh. Oprescu
Tichilești	Sf. Voevozi	—	N. Vasilescu
Cartalu	» Dumitru	—	Anton Popescu
Satișchioi	Nașt. M. D-lui	—	Th. Butuligă
Caciamac	«	—	Stan Marinescu
Pantelimon	Sf. Pnatelimon	—	Radu Balaban
Făgărașu Nou	» Voevozi	—	Ioan Popoiu
Boascic	Inălțarea D-lui	—	Ioan Tatulescu
Valalá	Sf. Treime	—	N. Ioanovici
Dorobanț	» Voevozi	—	Ioan Popescu
Calfa	Izvorul Tămăd.	—	Ilie Popescu

S O N A L U L C L E R I C A L								
TREAPTA ȘI GRADUL CLERICAL	DATA NAȘTEREI			GRADUL DE STUDII	DATA ȘI ACTELE NUMIREI			
	Anul	Luna	Ziua		Anul	Luna	Ziua	Data hirotonei
Preot	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1894
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1894
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1894
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1875
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1897
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1873
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1878
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1877
Econom	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1894
Preot	—	—	—	» » I	—	—	—	1877
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1894
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1897
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1891
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1874
Sachelar	—	—	—	» » I	—	—	—	1897
Preot	—	—	—	» » I	—	—	—	1894
Sachelar	—	—	—	» » I	—	—	—	1886
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1896
Preot	—	—	—	» » I	—	—	—	1896
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1890
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1897
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1884
»	—	—	—	Sem. Sibiu	—	—	—	1895
»	—	—	—	Sem. gr. I	—	—	—	1896
»	—	—	—	» » I	—	—	—	1893

SITUAȚIA NOMINALĂ
a clerului rural din eparhia Dunărei de Jos.
d) *Județul Brăila.*

Numele comunelor	Numele preoților	Treapta și gradul clerical	Observații
T.-Vladimirescu	Gh. Antohe	Preot	
Scorț.-Vechiu	R. Cerviș	»	
Silistraru	Drăghici Nistorescu	»	
Traian	Stroe Oprișănescu	»	
Cazasu	D. Simionescu	»	
»	I. Mihălcescu	»	
Nazăru	Ioan Cheorpec	»	
Romanul	An Păun	»	sachelar
Latînu	Oprea Scarlat	»	
Gurgueti	Nic. Costachescu	»	sachelar
Scorțaru-Nou	Grigore Mateiu	»	
Cat. Gemenele	D. Danilescu	»	
Vădeni	Vacant		
Islaz	V. Enăceanu	»	
»	C. Gănescu	»	
Cotu-Lung	M. Oprișănescu	»	
Chiscani	I. Bereșteanu	»	
Tichilești	S. Voiculescu	»	
Ianca	T. Mihălcescu	»	econom
Filipești	I. Todescu	»	»
S.-Găiseanca	Vacant		
Surd.-Greci	I. Trifănescu	»	
Perișoru	M. Vișăneanu	»	econom
Urleasca	N. Mateiu	»	
Batogu	Vacant		
Slob.-Cireș	Gh. Balaban	»	
Strâmbu	Z. Popescu	»	econom
Mov.-Miresei	St. Apostol	»	sachelar
Dedulești	B. Vizireanu	»	
Suțești	P. Epureanu	»	
»	C. Constantinescu	»	
Viziru-de-sus	Dima Ionescu	»	econom
Capela Sf. Sofia	M. Georgescu	»	»
Viziru-de-jos	Ioan Perianu	»	
Valea-Cânepei	D. Nistorescu	»	
Osmanu	Neagu Balaban	»	econom
Insurăței	V. Trifulescu	»	»
Pârlita	N. Donescu	»	
Filiu	Gh. Mihalcea	»	
Bordeiu-Verde	N. Bucur	»	econom
Gropeni	I. Rădulescu	»	
Lacu-Rezi	Vacant		
Mihai-Bravul	Teodor Mincu	»	
Căt. Victoria	I. Ionașcu	»	

Numele comunelor	Numele preoților	Treapta și gradul clerical	Observații
Ceacăru	Ene Stănculeanu	Preot	
Căt. Țibanești	Borcea Gheorghe	»	
Stăncuța	C. Tebeica	»	
Bert.-de-jos	C. Andrei	»	
Bert.-de-sus	Vacant		
Tătaru	V. Macovei	»	
Sluj.-Albotești	Șerb. Ionița	»	
Dudești	Vacant		
Fleașca	I. Barbulescu	»	
Ulmu	I. Vasilescu	» econom	
Jugureanu	I. Ștefănescu	»	
Rușețu	Gh. Berdan	» sachelar	
»	Chiriac Popescu	»	
Roșiori	C. Manescu	»	
Colțea	I. Z. Doniga	»	
Ciocile	I. Rădulescu	» econoom	
Chichinețu	Oprea Epure	»	
Cioara-Doicești	Niță Vasilescu	»	
Cioara R.-Vodă	Cosma Popescu	»	

§ 54.

Sfânta Episcopie a Dunărei de Jos.

și

Expoziția Generală Română din anul 1906

Cunoscut este nu numai întregului neam românesc din țară și de peste hotare, dar și întregii lumi civilizate, că *anul 1906 pecetluiește împlinirea a optsprezece veacuri de când*, — Marele împărat Traian cucerind Dacia a statornicit în frumoasele plaiuri ale Carpaților și în mănoasele văi ale Dunărei pe acei falnici legionari și coloniști romani din al căror amestec cu aprigii apărători ai Daciei—, *s'a zămislit poporul nostru românesc*, și că ace-

laș an, 1906, pecetluește și împlinirea a patruzeci ani de rodnică și fericită domnie a M. S. Regelui Carol I, sub care neamul nostru românesc, — care în răstimpul celor o mie opt sute de ani a trăit muncind din greu și războindu-se chiar, pentru a-și păstra limba, legea și moșia strămoșească—, a fost condus tot mai mult și mai sigur pe cărările propășirii.

Tot așa, mai este cunoscut tuturor, că țara și guvernul regatului român a hotărît, ca în vara și toamna anului 1906, începând cu slăvita zi de sărbătorire a reînvierei românismului — *zece Mai* —, să organizeze **expoziția generală română**, în care și prin care, cu prilejul sărbătoririi acestor două mari evenimente ale neamului românesc, să arate pe câmpia Filaretului întreaga operă a neamului nostru, începând dela sfărâmarea lanțurilor ce-l încătușară de secole și până la fericitul moment al făuririi coroanei din oțelul tunurilor cucerite în războiul din 1877, — coroană, sub a cărei umbră *școala, biserica și întreaga muncă obștească și națională*, mânăta în toate direcțiunile ei, au ajuns la acea propășire de care și țara și neamul nostru se mândrește în fața lumii civilizate.

Pentru ca această expoziție generală să oglindească în sine tot produsul real al țării noastre și al întregului neam românesc, s'a hotărît a se expune:

agricultura, acea obișnuită lucrare a pământului nostru care alcătuește cel mai mare izvor de avuție al poporului român;

creșterea vitelor, acea veche ocupațiune care alcătuiă marea bogăție a strămoșilor noștri;

îndeletnicirea casnică și românească, cea atât

de artistică și vrednică de orice laudă, și care destăinuște firea cea aleasă a neamului nostru;

minele și mai ales *petrolul* nostru;

industriile cele numeroase și cari s'au înrădăcinat de-a binele și în scumpa noastră țară;

învățământul și *cultura noastră* ce au dat dejă multe și însemnate roade pe terenul literar și științific;

geniul civil și militar, de pe urma cărora se găesc în țară o mulțime de lucrări monumentale;

artele frumoase, cari datorită simțimântului și gustului estetic al poporului nostru s'au dezvoltat în chipt destul de priincios;

muzica noastră națională cea atât de duioasă și prin care românul întotdeauna și-a destăinuit bucuria și jalea lui;

apoi, *congresele speciale* privitoare la toate ramurile de științe; și

serbările numeroase cari să reamintească origina noastră romană, trecutul istoric al vieții poporului nostru românesc, episoadele din gloriosul război al neatârnării, obiceiurile și întâmplările din viața noastră românească și tot ceea ce ar putea oglindi viața casnică, datinele și luptele neamului nostru.

Intre acestea însă, o deosebită atențiune s'a dat și **cultului nostru românesc și creștinesc**, căruia — după cum s'a rostit veneratul comisar general al expoziției, d-l d-r C. I. Istrati¹⁾ — „datorim atât de mult încât ar fi fost o crimă de a nu fi pus în vedere tot ceea ce datorim ca oameni și ca Români, credinței noastre creștinești ortodoxe; acelei *credințe sfinte*, care împreună cu *limba* și *neamul* alcătuiește *Treimea* pentru

¹⁾ *Monitorul oficial* No. 63 din 19 Iunie 1905: Circulara generală a comisariatului expoziției generale române.

care moșii și strămoșii noștri au luptat și pentru care cu miile au murit spre a ne lăsa moștenire *aceste trei odoare*, cu cari ne fălim în prezent și cari ne întăresc în lupta dintre neamuri pe viitor; și, tot ceea ce datorim, acelei *Biserici*, în care ca într'o școală s'a păstrat limba și credința neamului în viitorul său și prin ale cărei singure monumente vechi și pilduitoare, putem să ne mai dăm seama despre jertfele ce făceau inimoșii noștri străbuni pe altarul iubirei de lege, neam și mosie; căci—se mai rostește d-l d-r C. Istrati¹⁾—numai când se va cunoaște bine, *grație monografiilor*, istoricul fiecăruia din monumentele noastre religioase mai principale, atunci se va cunoaște mai desăvârșit trecutul nostru: trecut ce a fost destul de măreț, trecut ce a avut o temelie culturală și artistică, trecut înălțător prin fapte vitejești și pricepere ostășească, trecut din care reiese că nici-odată nu ni-a lipsit nici conștiința obârșiei noastre, nici greutatea ce vom întâmpina prin situația noastră geografică, nici cunoștința soartei ce ne este sălășluită pe această față a pământului; și numai atunci vom cunoaște evlavia profundă a străbunilor noștri, avuția și dărnicia lor, inima lor curată în care erau sădite adânc cele mai înalte simțiminte pentru sufletul și cugetul românesc⁴.

Dându-se această demnă atențiune și sfintei noastre Biserici, neobositul organizator al expoziției, d-l D-r C. I. Istrati, prin circularea No. 13 din 17 Iunie 1905, a și făcut un călduros apel tuturor PP. SS. Chiriarhi ai Bisericii și clerului nostru românesc, și tuturor direcțiunilor diferitelor noastre așezăminte

¹⁾ *Monitorul oficial* No. 63 din 19 Iunie: *Circulara* Comisariatului Expoziției Generale Române No. 13 din 17 Iunie 1905.

bisericești și creștinești, ca să contribuie fiecare cu bunăvoință și destoinicie la reprezentarea cultului și sfintei noastre Biserici în această expoziție.

Pentru a se răspunde și din partea sfintei episcopii a eparhiei Dunărei de jos la acest apel al comisariatului expoziției, P. S. Pimen, încă din ziua de 21 Iunie a anului 1905, a adresat protoiereilor și clerului său următoarea circulară înregistrată sub No. 1119:

Bunul Dumnezeu, în nepătrunsele Lui planuri, a binevoit a orându-i, ca anul 1906 să fie pentru noi Românii de cea mai mare însemnătate, întrucât în acest an se întâlnesc într'o singură sărbătoare două evenimente, cari sunt cele mai mari și mai strălucite din istoria neamului nostru românesc.

*În anul 1906 se împlinesc patruzeci de ani de o fericită și glorioasă domnie a M. S. Domnitorului și Regelui nostru iubit **Carol I**, în timpul căruia, prin vitejie și înțelepciune, s'a pus temeliala Regatului Român.*

Tot în acest an se împlinesc optsprezece veacuri, sau 1800 ani, de când Marele împărat Traian, pornit din Roma, — bătrâna noastră mamă —, în fruntea vitejilor săi oșteni, a sosit în aceste părți și răsboindu-se cu îndrăzneții Daci, i-a biruit, li-a cuprins țara și a așezat într'însa colonii din ai săi oșteni, din cari a răsărit și a crescut neamul nostru, punându-se astfel începutul poporului român.

Cu adevărat mare este puterea lui Dumnezeu și nepătrunse sunt tainele Lui!

*Anul 1906 a fost scris de însuș degetul lui Dumnezeu în cartea vieții neamului nostru, pentru că el unește într'o singură sărbătoare două din cele mai strălucite fapte istorice: unul săvârșit de către primul nostru Rege **Carol I** și altul de către cel mai mare Impărat al neamului nostru străbun — **Traian**.*

Cu aceste două mărețe fapte stă în legătură viața noastră religioasă-națională, căci cele dintâi semințe ale

Creștinismului au fost aduse în Dacia prin coloniștii romani sub Traian și aci, semănate, au răsărit, au crescut și din ele s'a alcătuit sfânta noastră Biserică ortodoxă strămoșească, ale căruia cele dintâi centre de administrație și organizație bisericească au fost tocmai în cuprinsul acestei de Dumnezeu păzite Eparhii a Dunărei de Jos: Vechiul Tomis, pe ale cărui urme se ridică astăzi frumosul oraș Constanța, Adam-Clisi și alte localități, au fost reședințele celor dintâi episcopii și mitropolii ale creștinilor din aceste părți.

Neuitate vor fi serviciile pe cari sfânta noastră Biserică le-a adus în decursul vremilor neamului nostru, păstrându-ne cele mai scumpe odoare strămoșești—limba, legea și unitatea tuturor Românilor. De aceea strămoșii noștri au apărat-o chiar cu prețul vieții lor și au înzestrat-o cu avutul lor.

De asemenea în timpul glorioasei domnii de patruzeci de ani ai M. S. Regelui Carol I-lea, Biserică a fost pusă din nou pe vechile ei baze canonice și ale ei așezăminte sfinte,—unele au fost ridicate și înălțate la vechea lor splendoare, precum: Curtea-de-Argeș, Trei-Ierarhi, Sf. Nicolae (domnesc), Mitropotia (Iași), Sf. Dumitru (Craiova), etc., iar altele din nou întemeiate, se rădică falnic pe văile și câmpiile țării, dar mai ales în noua provincie Dobrogea, și în fruntea tuturor vom avea catedrala episcopală din Galați, a cărei zidire va începe în curând.

Se cuvine dar, ca la sărbătorirea acestor două mari și strălucite evenimente, să ia parte și Biserică noastră cu al ei cler de toate treptele, ca astfel sărbătoarea să fie și mai măreață. Cu alte cuvinte Biserică noastră, potrivit trecutului ei, bogat în fapte naționale, trebuie să lucreze în mijlocul poporului, pentru ca Expoziția, ce țara a hotărât să se facă în anul 1900, să aibă o deplină și strălucită izbândă.

Atrăgându-Vă luarea aminte asupra tuturor acestora Vă îndemnăm cu tot dinadinsul să puneți în vedere la toți preoții din acel județ, ca pătrunși de însemnătatea rolului ce au și în această fericită ocaziune, să se silească cât mai mult a lumina pe păstorișii lor asupra însemnătății și folosului practic al Expozițiunii, la slujbele bise-

ricești din Duminici și sărbători, precum și în relațiunile lor zilnice cu enoriașii să dea acestora toate deslușirile trebuitoare și să-i îndemne a trimite la expoziție tot ce au mai de seamă din produsul ocupațiunilor lor. Se va înzista în deosebi asupra fiecărei branșe, și mai ales asupra părții agricole, asupra industriei casnice, țesături și cusături, și asupra feluritelor meșteșuguri folositoare vieții sătești.

Pentru ca preoții să poată a-și îndeplini cu mai multă pricepere această frumoasă și patriotică datorie, se vor călăuzi de regulamentul de organizare și de toate circularile Comisariatului General al Expozițiunii Naționale Române, publicate deja în „Monitorul oficial“ No. 37, 48, 53, 55, 56, 57, 58, precum și de cele ce se vor mai publica în viitor, pe cari le vor studia cu multă luare arșinte și le vor utiliza spre atingerea scopului propus.

Acesta a și fost motivul, pentru care P. C. Voastră, ca protopop, sunteți de drept membru în comitetul aceluia județ, ca împreună cu ceilalți membrii să chibzuiți spre a colecta obiecte, ce ar sta în legătură directă cu viața noastră religioasă, cum sunt: cruci, icoane, vase sfinte, cărți, vestminte și alte obiecte bisericesti, cari prin frumuseța, arta și vechimea lor ar arăta în mod vădit evlavia unită cu râvna strămoșilor noștri pentru podoaba casei Domnului. De dorit ar fi, dacă s'ar putea, să se colecteze fotografii după cele mai frumoase biserici, zidite în acel județ și capilala lui, în timpul domniei de 40 de ani a M. S. Regelui, alcătuind un album.

Toate acestea ar putea cu drept să formeze o secțiune bisericască în Expoziție.

Avem nestrămutata credință că preoții noștri vor fi niște înfocați propoveditori în mijlocul enoriașilor lor și serbările, cum și Expozițiunea proiectată a se ține în anul 1906, vor fi pe deplin reușite.

Această circulară Vi se trimite tipărită spre a o împărți la toți preoții urbani și rurali din acel județ, cu obligațiunea de a o citi în biserici în timpul mai multor duminici și sărbători, spre cunoștința tuturor cetățenilor.

Dumnezeu să binecuvinteze scumpa noastră Țară și al ei popor.

Totodată, în urma celor chibzuite în ședințele conferinței protopopești dela 20 August și 12 Octombrie 1905, P. S. Sa a hotărât să se alcătuiască o monografie a eparhiei P. S. Sale, în care să se oglindească trecutul istoric al creștinismului din părțile Dunărei de Jos, întreaga organizare a ierarhiei și administrației bisericești din aceste părți, cum și tot ceea ce privește mersul și dezvoltarea lor în decursul celor 40 ani de domnie a M. S. Regelui; de asemenea a mai însărcinat și pe cei patru protoierei ai celor patru județe din cuprinsul eparhiei Dunărei de Jos, pentru a întocmi, în acelaș scop, câte o dare de seamă despre afacerile bisericești din protopopiatele lor, cum și câte două albumuri cu vederi ale locașurilor bisericești urbane și rurale.

Ca rezultat al acestor hotărâri ale P. S. Pimen, Sfânta Episcopie a Dunărei de Jos, a prezentat și depus în Expoziția Generală Română următoarele:

1. Patru „*Dări de seamă ale afacerilor bisericești*“ din protopopiatele județelor Covurlui, Brăila, Tulcea și Constanța;

2. *Șapte albumuri* mari cu vederile bisericilor urbane și rurale din cele patru județe ale eparhiei Dunărei de jos;

3. *Macheta catedralei episcopale* din Galați, ce se zidește acum, dimpreună cu planurile ei de construcție;

4. *Panoplia* societății clerului român „*Solidaritatea*“ din eparhia „Dunărei de jos“ cu întregul ei personal de administrație și control;

5. Planurile de construcție ale *azilului pentru văduve și orfani*, al societății „Solidaritatea”; și
6. Diferite alte obiecte și odoare vechi bisericești.

* * *

Cu acestea, încheem cuprinsul *monografiei sfintei Episcopii a Dunărei de jos*, scrisă și alcătuită pentru întâia dată, acum, cu prilejul *plinirei a optsprezece veacuri* de trăinicie a vieții neamului nostru românesc și *a patruzeci ani de fericită domnie a M. S. Regelui, Carol I*, care, — având convingerea că Biserica și credința străbună este izvorul a tot ce poate fi bun, frumos și drept, și având deviza „*Nimic fără Dumnezeu*” în toate actele vieții Sale —, s'a înarmat cu pavăza credinții în lupta pentru întărirea și înălțarea neamului românesc și, în deosebi, pentru propășirea sfintei Biserici și a credinței noastre strămoșești.

CUPRINSUL.

	<u>Pagina</u>
Inainte cuvântare	III

CAP. I

Priviri generale asupra trecutului creștinesc în părțile „Dunării de Jos“

§ 1. Inceputurile creștinismului și ierarhiei bisericești la Români până la întemeierea principatelor	1
§ 2. Cele mai vechi urme ale creștinismului în părțile «Dunării de Jos» și în Dobrogea	10
§ 3. Urmele despre vechea organizație a ierarhiei bisericești în Dobrogea	17
a) Mitropolia din Tomis	18
b) » Dorostorului	20
c) » din Vicina	22
d) Episcopatele din «Municipium Tropaei Trajan» și Axio-polis	27
§ 4. Organizația ierarhiei bisericești din Moldova	28
§ 5. Intinderea teritorială și jurisdicțională a eparhiilor Moldovei	32
a) Eparhia Mitropoliei dela Suceava	33
b) Eparhiile Romanului și Rădăuților	33
c) Eparhiile Hotinului și Hușilor	34
d) Arhiepiscopia Chișineului	36
§ 6. Eparhia Mitropoliei Proilaviei	37
Mitropoliții proilavi	44
§ 7. Starea religioasă a Dobrogei dela înființarea principatelor până la realipirea ei la patria mamă	51
Arhiepiscopatele streine din Tulcea	58

CAP. II

Administrația konzistorială a bisericilor din ținuturile Dunării de Jos (1857—1864)

§ 9. Înființarea duhovnicescului Konzistoriu din Ismail	66
§ 9 Atribuțiunile duhovniceștei Konzistorii	73
§ 10. Fondul orfanicesc al Konzistoriei	77
§ 11. Organe bisericești în timpul administrației konzistoriale	81

CAP. III

Episcopatul „Dunărei de Jos“ între anii 1864—1878

	Pagina
§ 12. Înființarea Episcopiei Dunareii de Jos	84
§ 13. Organizarea și administrația eparhială sub episcopatul lui <i>Melhisedek</i> (1864—1879)	91
<i>Statistica bisericească a Eparhiei „Dunărei de Jos“ înainte de încorporarea Dobrogei (1878):</i>	
a) Protopopiatul județului Ismail	98
b) » » Bolgrad	100
c) » » Covurlui	102
d) » » Braila	110

CAP. IV

Episcopatul „Dunărei de Jos“ între anii 1878—1906

§ 14. Schimbarile cuprinsului jurisdicțional al Eparhiei Du- nareii de Jos, prin pierderea ținuturilor basarabene în schimbul celor dobrogene	123
§ 15. Stramutarea scaunului episcopal dela Ismail la Galați	124
§ 16. Organizația administrației bisericești în Dobrogea sub obladuirea sfintei Episcopii a Dunareii de Jos și administrația epar- hială sub episcopatul <i>P. S. Iosif Gheorghian</i> (1879—1886)	127
Situația numerică a bisericilor și clerului din Eparhia Du- nărei de Jos sub episcopatul <i>P. S. Iosif</i>	153
§ 17. Alegerea și investitura <i>P. S. arhieru Dr. Partheniu</i> ca episcop al Eparhiei Dunareii de Jos	156
§ 18. Administrația eparhială sub episcopatul <i>P. S. Dr. Partheniu S. Clinceni</i> (1886—1902)	162
§ 19. Alegerea, investitura și instalarea <i>P. S. arhieru Dr. Pimen Georgescu-Piteșteanu</i> ca episcop al Dunareii de Jos	169
§ 20. Administrația eparhială sub episcopatul <i>P. S. Dr. Pimen Georgescu</i>	189
A. Activitatea administrativă	189
B. Activitatea pastorală	202
§ 21. Conferințele pastorale generale ale clerului din Eparhia Dunareii de Jos	226

CAP. V

Reședința scaunului episcopal al Eparhiei „Dunărei de Jos“

§ 22. Catedrala și reședința episcopală din Ismail	244
§ 23. Catedrala episcopală din Galați	247
§ 24. Noua catedrală episcopală din Galați	250
§ 25. Reședința scaunului episcopal din Galați	271

CAP. VI.

Așezămintele culturale și filantropice ale Eparhiei Dunării de Jos

	Pagina
§ 26. Seminariul Eparhiei Dunării de Jos	288
§ 27. Societatea clerului român „Solidaritatea” din Eparhia Dunării de Jos	298
Situația generală a gestiunii societății clerului «Solidaritatea» dela înființarea ei până în seara zilei de 31 Martie 1906	306
§ 28. Azilul pentru văduve și orfani, și «Caramidaria» Societății clerului «Solidaritatea»	309
§ 29. Școala de cântareți bisericești a Eparhiei «Dunareii de Jos»	319

CAP. VII

Judecata eparhială

§ 30. Spiritualul Conzistoriu al Eparhiei Dunării de Jos	326
--	-----

CAP. VIII

Schituri și mănăstiri

§ 31. Mănăstirea «Cocoș»	330
§ 32. Mănăstirea «Celic-Derè»	339
§ 33. Schitul «Saun»	342
§ 34. Schituri desființate	344

CAP. IX

Culte și așezăminte streine omodoxe

§ 35. Bisericile grece, bulgare și ruse din Eparhia Dunării de Jos	346
--	-----

X

Culte și așezăminte streine eterodoxe

§ 36. Romano-Catolicii	351
§ 37. Protestanții (Luterani și Calvinii)	356
§ 38. Armenii sau Grigorienii	359
§ 39. Lipovenii (Popovții, Bezpopovții, Molocanii și Scapeții)	361
§ 40. Bapțiștii și Anabapțiștii	364
§ 41. Nazareii—Pocaiții	366

CAP. XI

Culte și așezămintele necredincioșilor.

§ 42. Ebreii	373
§ 43. Mahomedanii	375

CAP. XII

Populațiunea eparhială și statistica bisericilor, clerului și personalului administrativ din Eparhia Dunărei de Jos

	Pagina
§ 44. Statistica populațiunei eparhiale	382
§ 45. Statistica bisericilor și clerului din Eparhia Dunărei de Jos	384
§ 46. Personalul administrativ bisericesc din părțile Dunărei de Jos în preajma înființării duhovniceștii Conzistorii din Ismail	386
§ 46. Personalul administrativ bisericesc din părțile Dunărei de Jos în timpul duhovniceștii Conzistorii din Ismail	388
§ 48. Personalul administrativ bisericesc al eparhiei Dunărei de Jos, între anii 1864—1878	390
Personalul conzistorial	
§ 49. Personalul administrativ bisericesc al eparhiei Dunărei de Jos, între anii 1878—1906	392
Personalul conzistorial	
§ 50. Personalul catedralei episcopale din Ismail, între anii 1864—1878	396
§ 51. Preoții și diaconii catedralei episcopale din Galați, între anii 1878—1906	398
§ 52. Personalul administrativ bisericesc al eparhiei Dunărei de Jos, în anul jubilar 1906	399
I. Personalul din administrația centrală și cancelaria episcopala	400
II. Protopopii eparhiali	401
III. Proistoșii onorifici ai circumscripțiunilor protopopești	402
§ 53. Situația nominală de astăzi a bisericilor și clerului din cuprinsul eparhiei Dunărei de Jos	406
I Bisericile și clerul urban	408
II. Bisericile și clerul rural :	
a) din județul Covurlui	414
b) » » Tulcea	418
c) » » Constanța	423
d) » » Brăila	426
§ 54. Sfânta Episcopie a «Dunărei de Jos» și Expoziția Generală Româna din 1906	427

PORTRETE, VEDERI ȘI PLANURI.

	Intre pașinile
M. S. Regele	II—III
M. S. Regina	II—III
Vederea ruinelor cetății dela Adam Clisi	16—17
O alta vedere din ruinele cetății dela Adam Clisi	16—17
O vedere din ruinele cetății dela Adam Clisi	26—27
Resturi din descoperirile făcute la Adam Clisi	» »
Coaja și unele resturi din monumentul dela Adam Clisi	» »
Episcopul <i>Melhisedek</i> (1864—1879)	94—95
<i>I. P. S. Iosif Gheorghian</i> , fost Episcop al Dunarei de jos (1879—1886)	128—129
<i>I. P. S. Partheniu S. Clinveni</i> , fost Episcop al Dunarei de Jos (1886—1902)	156—157
<i>P. S. Sa Pimen Georgescu</i> , Episcop al Dunarei de Jos	174—175
O ședința a conferinței protopopești	190—191
Protopopii eparhiali și revizorii școlari respectivi în con- ferința sub președenția P. S. Pimen	202—203
O serie din preoții jud. Covurlui în conferința pastorală	230—231
O alta serie din preoți în conferința pastorală	234—235
Catedrala episcopala din Ismail	244—245
Reședința » » »	246—247
Biserica «Sf. Nicolae» catedrala din Galați	248—249
Fațada principală după planurile de construcție ale noiei catedrale episcopale din Galați	254—255
Fațada laterala	258—259
Vederea noiei catedrale (după macheta aflata în Expo- ziția Generala Română)	260—261
Primirea <i>AA. LL. Regale Principele și Principesa Ro- mâniei</i> de către <i>P. S. Episcop Pimen</i> , pe locul unde s'au ridi- cat temelile catedralei episcopale din Galați	262—263
Actul de fundațiune depus în temelile catedralei epis- copale	264—265
Semnarea actului de fundațiune	266—267
Depunerea actului de fundațiune în temelile catedralei episcopale	268—269
Vederea palatului epi-copal din Galați	276—277
Catapeteazma capelei din palatul epi-copal	284—285

	Intre paginile
Arhimandritul Teoctist Scriban	290—291
Seminarul din Ismail	292—293
Comitetul și comisia de control a societății „ <i>Solidaritatea</i> ”, secția centrală «Covurlui»	298—299
Comitetul și comisia de control a societății « <i>Solidaritatea</i> » secția «Braila»	302—303
Idem secția «Tulcea»	308—309
Idem secția «Constanța»	310—311
Caramida figurată	309
Fațada principală după planurile de construcție ale „ <i>Azi- lului</i> ” societății „ <i>Solidaritatea</i> ”	314—315
Planul parterului Azilului	316—317
O ședință a Spiritualului Conzistoriu	326—327
Manastirea «Cocoș» din jud. Tulcea	334—335
Monumentul din Niculițel	338—339
Manastirea «Celic-Derè» din jud. Tulcea	340—341
Schitul Saun	342—343
Urna gasită la schitul Saun	343
Mormântul lui <i>Gazi-Ali-Pașa</i> — luptatorul de sub zidu- rile Vienei — aflat în interiorul unei case mortuare din Babadag Casa mortuara în care se află mormântul lui <i>Gazi-Ali- Pașa</i>	378—379 380—381
Economul <i>Zaharia Rodocolat</i> , fost protopop al județului Covurlui (1844—1860)	384—385
Economul <i>Gh. Teodorescu</i> , fost protopop al jud. Covurlui (1863—1864)	» »
Economul <i>Ioan Severin</i> , fost protopop al jud. Covurlui (1864—1886)	» »
Economul <i>Constantin Caciuc</i> , fost protopop al jud. Covurlui (1886—1889)	» »
Economul <i>Ștefan Vărgolici</i> , fost protopop al jud. Covurlui (1889—1895)	» »
Biserica «sfinții Arhangheli» (foasta gîmie) catedrala orașului Braila	» »
<i>Mihail Macedonescu</i> «Dicheofilax», fost protopop al jud. Braila (1857—1861)	» »
Economul <i>Al. Suteșanu</i> , fost protopop al jud. Braila (1868—1890)	» »
Economul <i>Mina Buneșianu</i> , fost protopop al jud. Braila (1890—1893)	» »
Economul <i>Ioan Ștefănescu</i> , fost protopop al jud. Braila (1900—1902)	» »
Biserica «sf. Nicolae» catedrala orașului Tulcea	» »
Economul <i>Gh. Rășcanu</i> , fost protopop al jud. Tulcea (1879—1896)	» »
Economul <i>N. Gheorghiu</i> , fost protopop al jud. Tulcea	

	Între paginile
(1896—1902)	384—385
Biserica «sf. Apostoli» catedrala oraşului Constanţa . . .	
Economul <i>N. Răşcanu</i> , fost protopop al jud. Constanţa » »	
(1879—1882)	» »
Economul <i>Anastase Frimu</i> , fost protopop al jud. Constanţa » »	
(1882—1888)	» »
Economul <i>Radu Mircea</i> , fost protopop al jud. Constanţa » »	
(1888—1893)	» »
Economul <i>Gh. Rădulescu</i> , fost protopop al jud. Constanţa » »	
(1893—1902)	» »
Arhimandritul <i>N. Munteanu</i> , vicarul sf. Episcopii	400—401
Diaconul <i>Anghel Constantinescu</i> , revizorul ecleziastic . . . » »	
Economul <i>Gh. Popescu</i> , protopopul jud. Covurlui » »	
Economul <i>Ilie Didicescu</i> , protopopul jud. Brăila » »	
Economul <i>G. V. Niculescu</i> , protopopul jud. Tulcea » »	
Economul <i>Ioan Grigorescu</i> , protopopul jud. Constanţa . » »	

